ព្រះ
ត្រៃបិដកចារលើ
និង
សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក
ទសមភាគ
៦០

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ
៣-ស ២៥០២

ឯកសារគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកស្កានេះ
ត្រូវបានថតចេញពី ច្បាប់គម្ពីរព្រះត្រៃបិដកជប៉ុន ។

ឯកសារគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកនេះ ចាប់ពីភាគ៥១ ដល់ ភាគ១១០
ត្រូវបានវៀបចំធ្វើទៅឡើងដោយ គេហទំព័រ៥000ឆ្នាំ បូជា
ចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា សម្រាប់ជាធម្មទាន ។

ផ្តល់សៀវភៅគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកសម្រាប់ការងារ
ដោយ ឧបាសិកា កាំង ហ្គិចណៃ ។

គ្រប់គ្រងគម្រោង (ទូទៅ និងផ្នែកបច្ចេកទេស)
ដោយ ឧបាសក ស្រុង-ចាន់ណា ។

ត្រួតពិនិត្យឡើងវិញ
ដោយ ចន-ស្រីស្រស់ ។

ថតស្កានដោយ
ភ្នួនប្រុស ម៉ាន់ សាវ៉ែត

www.5000-years.org

ក្រោមការឧបត្ថម្ភយ៉ាងក្រៃលែងអំពីៈ

- ឧបាសិកា កាំង ហ៊ួចណៃ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ដុត លីស្រុង និង ឧបាសិកា លី សុខា ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក សន ចន និង ឧបាសិកា អ៊ូច សាទៀង ព្រមទាំងបុត្រ (បាត់ដំបង)
- ឧបាសក ជា ស៊ុវត្ថានា និងឧបាសិកា ឃុន សូនីម៉ា ព្រមទាំងបុត្រី ជា សុមេធាធីតា (ស.ទ.អ)
- លោក ជីម-ជា និងលោកស្រី រតនំ ស្រីមុំ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ផែង យឿន (កូរ៉ែ)
- លោក ស៊ុក ចាន់សេរី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា យ៉ា វ៉ានី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ប្អូនស្រី យ៉ា សុភៈ (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា កោ សេង (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ប៉ាន សុគន្ធានីន និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ស្រុង ចាន់ណា និង ឧបាសិកា ចន ស្រីស្រស់
  ព្រមទាំងបុត្រ ចាន់ណា សុធានធីរាជ, ចាន់ណា សុធានធិរោធ (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ស្រុង ចាន់រស្មី និង ស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- កញ្ញា ស្រុង ចាន់រតនា (ភ្នំពេញ)
- លោក ស្រុង ឃូហេង (ភ្នំពេញ)
- លោក នង សុផល (កូរ៉ែ)
- ប្អូនស្រី សុខ អេង (កំពង់ចាម)
- កញ្ញា ចន កក្កដា (បាត់ដំបង)
- លោកស្រី ចន សត្យា និងលោក ឡូត សេរីសំភ ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- លោក ចន រចនា (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា ស៊ែ សុផានី (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា យឿម សុផានី (បាត់ដំបង)
- លោក ម៉ៅ គន្ធា និងលោកស្រី ធៀង សេដ្ឋា (បាត់ដំបង)
- លោក សៅ សារ៉ុម (បាត់ដំបង)
- ព្រះតេជព្រះគុណ ជុំ សារៈ (ព្រះចៅអធិការវត្ត សម សាន្ត ខេត្តបាត់ដំបង)
- ឧបាសិកា វ៉ាន់ លុយ និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ហួ ច័ន្ទសុវណ្ណ និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ស.ទ.អ)

ព្រះ
វិន័យបិដក
និង
សេចក្តីប្រៀបធៀបភាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក
ឯកមហានិបាត
ទី១

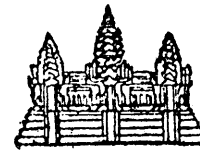

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ព.ស.២៥០២

ឧទ្ទិសកថា

យើងខ្ញុំ សូមផ្តង់ស្មារតីសូត្រព្រះធម៌ឧទ្ទិសជូនជនជាតិខ្មែរ ។
ឥឡូវ យើងខ្ញុំអាចជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកនេះ ទៅអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិខ្មែរបានហើយ ។
ព្រះធម៌នៃព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់នេះ ត្រូវបានសូត្រចេញពីជម្រៅដួងចិត្តនៃអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា
ជនជាតិជប៉ុន ។

このカンボジア版南伝大蔵経を
カンボジアの佛教徒へ
贈ることができることに感謝します。
これが日本の佛教徒の心です。

It is with a deep sense of gratitude that I present th
translation of the complete TRIPITAKA to Cambodia
Buddhists on behalf of the Japanese Buddhist community

អារម្ភកថា

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរ ជាទីរាប់អាន !

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរដែលកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា ជាទីគោរព !

គម្ពីរព្រះត្រៃបិដកខ្មែរនេះ ត្រូវបាន" ក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក" នៃពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ នៅភ្នំពេញ បកប្រែពីភាសាបាលីមកជាភាសាខ្មែរ តាំងពីឆ្នាំ ១៩៣០ ទៅឆ្នាំ ១៩៦៨ គឺត្រូវចំណាយពេល ៣៩ ឆ្នាំ ទើបបានសម្រេចហើយសព្វគ្រប់ ។ នេះពិតជាកំណប់ព្រះធម៌របស់ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរ ហើយក៏ជាកំណប់វប្បធម៌ខាងផ្នែកបោះពុម្ពរបស់ជនជាតិខ្មែរផងដែរ ។ យើងខ្ញុំ ពុទ្ធសាសនិកជាតិជប៉ុន មានសន្តានចិត្តរីករាយនឹងបោះពុម្ពជាថ្មីម្តើងវិញ ដោយសង្ឃឹមថា ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរក៏នឹងរុងរឿងម្តើងវិញដែរ ។

នេះគឺជាអំណោយពីជម្រៅដួងចិត្ត ជូនទៅដល់ជនជាតិខ្មែរទាំងអស់ ព្រមទាំងមនុស្សជាតិទូទៅ នៅក្នុងពិភពលោកនេះ ដែលមានចិត្តស្រឡាញ់សន្តិភាព ។

ខ្មែរបានរងសោកនាដកម្មដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមក ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរ ក៏ត្រូវរន្ធត់រាយយ៉ាងខ្លាំង ក៏ប៉ុន្តែឥឡូវនេះ យើងទាំងអស់គ្នា បានឈានជើងកន្លងផុតពីសេចក្តីទុក្ខសោកដ៏ធ្ងន់ធ្ងរនេះ ចាកផុតពីអំពើយោរយៅ បញ្ចប់គំនុំគុំគួន ដើរតាមពុទ្ធដីកាព្រះចរមគ្រូ ខិតខំព្យាយាមធ្វើឱ្យមានសន្តិភាពក្នុងពិភពលោក ។

ការណ៍ដែលយើងខ្ញុំជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកពេលនេះ គឺជានិមិត្តរូបនៃការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់អ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិជប៉ុនថា យើងខ្ញុំធ្វើសហប្រតិបត្តិការដើម្បីសន្តិភាពក្នុងពិភពលោក ដើម្បីទុកជាភស្តុតាងនៃចំណងមេត្រីភាព និងចិត្តភាពរវាងប្រជាជាតិជប៉ុន និងប្រជាជាតិខ្មែរ ។

ថ្ងៃនក្ខត្តឫក្ស កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤

សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកម្តើងវិញ

អ្នកតំណាងចាត់ការ The Rev. Seikyo Muchaku

ប្រធានការិយាល័យ The Rev. Eiitsu Shinohara

អ្នកចាត់ការ

The Rev. Zendo Matsunaga The Rev. Jitsujo Arima The Rev. Yoshimichi Ito
The Rev. Keiichi Watai The Rev. Gijun Sugitani The Rev. Shincho Shigeta
The Rev. Risho Maeda The Rev. Kyoshi Nakajima Mr. Rokusuke Ei

『トリピタカ』復刻進呈にあたって

親愛なるカンボジアの皆さん！
敬愛するカンボジアの仏教徒の皆さん！

カンボジア版『トリピタカ』は、プノンペンの仏教研究所が、仏教界の英知を集め、1930年から1968年まで、39年の歳月をかけて翻訳し、分類し、集大成して完成されました。まさにカンボジア仏教の法宝であると共に、カンボジア出版文化の至宝です。日本仏教徒の有志は、カンボジア仏教の復興再生を願いつつ、これを復刻刊行し、贈らせていただきます。

これはカンボジア仏教徒のみならず、カンボジア全人民、否、平和を愛する地球上のすべての人々への、心からの贈り物です。

カンボジアは、古今未曾有の悲劇を体験しました。カンボジア仏教もこの受難の時代に壊滅的な打撃を受けました。しかし、今はその悲しみを乗りこえ、瞋りを離れ、怨みを怨し、ブッダの教えに従い、世界平和の実現に努力するときです。

この本の贈呈は、日本の仏教徒も共々に、世界平和のために努力することを誓うしるしであり、相互の連帯と友情の証なのです。

合掌

1994年７月吉日

カンボジア版トリピタカ（南伝大蔵経）復刻救援委員会

世話人代表	無着　成恭	世話人	松永　然道	有馬　実成
事務局長	篠原　鋭一		伊藤　佳通	渡井　奎一
			杉谷　義純	茂田　真澄
			前田　利勝	中島　教之
			永　六輔	

Acknowledgment

Dear Cambodian friends and respected members of the Cambodian Buddhist community,

It is a matter of great joy that the translation into Cambodian of the Pali Tripitaka has been completed and published. The Tripitaka Commisson of the Buddhist Institute, Phnom Penh, launched the translation project in 1930 and completed the translation, after 39 years of effort, in 1968.

The Cambodian translation of this great work will not only become a cherished treasure of the Cambodian Buddhist community but will also be an important milestone in the history of publication in Cambodia.

The revival and prosperity of Buddhism in Cambodia are the ardent wish of the Japanese Buddhist community, it is in this spirit that we have completed this important project and now present the entire work to the Cambodian Buddhist community, it is a gift not only to the Buddhist community in Cambodia but also to all Cambodian people and all peace-loving people in the world.

Cambodia experienced great tragedies in modern times, and the Cambodian Buddhist community also underwent severe trials and suffered crushing blows during this period. But now a time has come to surmount grief and anger, to forgive, and to start working again for world peace.

This great work is a symbol of the Japanese Buddhist community's resolve to work with our Cambodian brothers and sisters toward world peace and is a testimony to the friendship between our people.

With hands joined in reverence.
July 1994

TRIPITAKA PUBLISHING SUPPORT COMMITTEE
Project Manager : The Rev. Seikyo Muchaku
Secretary General : The Rev. Eiitsu Shinohara
Management Team :
The Rev. Zendo Matsunaga The Rev. Jitsujo Arima The Rev. Yoshimichi Ito
The Rev. Keiichi Watai The Rev. Gijun Sugitani The Rev. Shincho Shigeta
The Rev. Risho Maeda The Rev. Kyoshi Nakajima Mr. Rokusuke Ei

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ឯកាទសនិបាត

៦០

សុត្តន្តបិដកេ

ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

តរិមោ ភាគោ

បកិណ្ណកនិបាតជាតកំ

សាលិកេទារជាតកំ[1]

(១) សម្បន្នំ សាលិតេឝារំ សុភ កុញ្ជរិ ឝោសិយ
បដិវេឝេមិ តេ ព្រហ្មេ ន តេ ភវេតុមុស្សហេ
ឯឝោ ច តត្ថ សកុណោ យោ ឝេសំ សព្វសុន្ទរោ
ភុត្វា សាលឹ យថាកាមំ តុណ្ឌេនាទាយ ឝច្ឆតិ ។

(២) ឧជ្ឈន្តុ ភលឝាសានិ យថា ពជ្ឈេថ សោ និជោ
ជីវញ្ច ឝំ ឝហេត្វាន អានយេហិ មមន្តិកេ ។

(៣) ឯតេ ភុត្វា បិវិត្វា ច បក្កមន្តិ វិហង្គមា
ឯឝោ ពន្ធោស្មិ ឝាសេន កឹ ឝាបិំ បកតំ មយា ។

---

១ ម. កេទារជាតកំ ។

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

នវមភាគ

បកិណ្ណកនិបាតជាតក

សាលិកេទារជាតក

(១) (បុរសអ្នករក្សាស្រែពោលថា) បពិត្រគោសិយៈ ស្រូវសាលីក្នុងស្រែ
បរិបូណ៌ដែរ តែពួកសេកតែងស៊ី បពិត្រព្រហ្ម ខ្ញុំសូមដំរាបលោក ខ្ញុំ
មិនអាចហាមឃាត់សេកទាំងនោះបានឡើយ បណ្តាសេកទាំងនោះ
មានសេកមួយ ដែលល្អដោយចំណែកទាំងពួង ជាងសេកទាំងនោះ
ស៊ីនូវស្រូវសាលី តាមសេចក្តីប្រាថ្នារួចហើយ ក៏ពាំស្រូវដោយ
ចំពុះហើរទៅទៀត ។

(២) (សាលិន្ទិយព្រាហ្មណ៍ គោសិយគោត្រពោលថា) ជនទាំងឡាយ
ចូរជាក់អន្ទាក់ធ្វើដោយកន្ទុយសត្វ បក្សីនោះនឹងជាប់ ចូរអ្នកចាប់
វាទាំងរស់ នាំមកកាន់សំណាក់នៃអញ ។

(៣) (ស្តេចសេកពោលថា) បក្សីទាំងនុ៎ះ ស៊ីផង ផឹកផង ហើយហើរ
ចេញទៅ អាត្មាអញម្នាក់ឯង ជាប់អន្ទាក់ហើយ អាត្មាអញធ្វើ
ហើយនូវអំពើលាមកដូចម្តេច ។

(๒) ទិនវំ ទ្វន អញ្ញេសំ សុវ អញ្ញោនវំ តវ
កុត្វា សាលឺ យថាកាមំ តុណ្ហោនាថាយ កច្ឆសិ ។
កោដ្ឋន្ត តត្ត បូវេសិ សុវ វេវន្ត តេ មយា
បុដ្ឋោមេ សម្ម អក្ខាហិ កុហឺ សាលឺ នំឆេយ្យសិ[1] ។
(៥) ន មេ វេវំ តយា សទ្ធឺ កោដ្ឋោ មយ្ហំ ន វិជ្ជតិ
ឥណំ មុញ្ចមិណំ ទម្ម សម្ប្បត្តោ កោដិសំ ឆលឺ
និធឺមិ តត្ត និទហាមិ ឃវំ ជានាហិ កោសិយ ។
(៦) កឺទិសំ តេ ឥណានានំ ឥណាមោក្ខោ ច កឺទិសោ
និនិនិជានមក្ខាហិ អថ ចាសា បមោក្ខសិ ។
(៧) អជាតបក្ខា តរុណា បុត្តកា មយ្ហំ កោសិយ
តេ មំ ភតា ភរិស្សន្តិ តស្មា តេសំ ឥណំ ទទេ ។
មាតា បិតា ច មេ វុឌ្ឍា ជិណ្ណកា តតយោព្ភនា
តេសំ តុណ្ហោន ហាកត្តុន មុញ្ចេ បុព្ពកតំ ឥណំ ។

---

๑ ម. និធីយសិ ។ ម. និទហសិ ។

(៤) (ព្រាហ្មណ៍...) ម្នាលសេក ពោះសេកទាំងឡាយដទៃ (ជាពោះតូចល្មម) ដោយពិត (ចំណែកខាងពោះ)របស់អ្នក ជាពោះធំជ្រុលពេក បានជាអ្នកស៊ីស្រូវសាលីតាមសេចក្តីប្រាថ្នារួចហើយ ក៏ពាំយកស្រូវដោយចំពុះហើរទៅ ។ ម្នាលសេក អ្នកបំពេញជង្រុកក្នុងព្រៃរកានោះឬ ឬក៏អ្នកចងពៀរនឹងយើង ម្នាលសំឡាញ់ យើងសួរហើយ អ្នកចូរប្រាប់ អ្នកកប់ស្រូវសាលីទុកក្នុងទីណា ។

(៥) (ស្តេចសេក...) ខ្ញុំមិនចងពៀរជាមួយនឹងអ្នកទេ ជង្រុករបស់ខ្ញុំក៏មិនមានដែរ ខ្ញុំដោះបំណុលផង ឲ្យបុលផង ខ្ញុំហើរទៅដល់ចុងរកា ក៏កប់កំណប់ទុកក្នុងព្រៃរកានោះ បពិត្រកោសិយៈ អ្នកចូរជ្រាបយ៉ាងនេះចុះ ។

(៦) (ព្រាហ្មណ៍...) ការឲ្យបុលរបស់អ្នកដូចម្តេច ការដោះបំណុលដូចម្តេច អ្នកចូរប្រាប់នូវការកប់កំណប់ កាលបើដូច្នោះ អ្នកនឹងរួចពីកអន្ទាក់។

(៧) (ស្តេចសេក...) បពិត្រកោសិយៈ ខ្ញុំមានកូនតូចៗ មិនទាន់ដុះស្លាបនៅឡើយ កូនតូចទាំងឡាយនោះ ដែលខ្ញុំចិញ្ចឹមហើយនឹងចិញ្ចឹមខ្ញុំវិញ ហេតុនោះ ខ្ញុំត្រូវឲ្យបុលដល់កូនតូចៗទាំងនោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ខ្ញុំមានមាតាបិតាចាស់គ្រាំគ្រា មានវ័យកន្លងហើយ ខ្ញុំទាំ(នូវស្រូវសាលី) ដោយចំពុះ យកទៅដូនមាតាបិតាទាំងនោះ ខ្ញុំត្រូវដោះបំណុលដែលគាត់ធ្វើហើយមុន ។

អញ្ញោបិ តត្ថ សកុណោ ទីឃបក្ខោ សុទុព្ភិលោ
តេសំ បុញ្ញត្ថិកោ ឧម្ម៉ឹ តំ ឯឝ អហុ បណ្ឌិតោ ។
ឦទិសំ មេ ឥណាជាតំ ឥណាមោក្ខោ ច ឦទិសោ
ឯឯឯជាឧមក្ខាមិ ឃរំ ជាជាហិ គោសិយ ។

(៨) កច្ចិ តោ វតាយំ បក្ខី ឝិជ្ជោ បរមឆម្ម៉ិតោ
ឃិតេភ្ជេសុ មន្ទុស្សុស្សុ អយំ ឆម្ភោ ឧ វិជ្ជតិ ។
កុញ្ជ សាលីរិយជាតាមិ សហ សព្ភេហិ[1] ញាតិភិ
បុនបិ សុវ បស្សេម្ម បិយំ មេ តវ ឧស្សុំ ។

(៩) កុត្តញ្ច បិតញ្ច តវស្សមម្ហិ[2]
វត្តិញ្ច ឆោ គោសិយ តេ សតាសេ
ឯក្ខិត្តឧណ្ហេសុ ឧជាហិ ជានំ
ជិណ្ណោ ច មាតាបិតរោ តវស្សុ ។

(១០) លក្ខី វត មេ ឧឧថាធិ អជ្ជ
យោហំ អឧស្សុំ បរមិ ឝិជានំ
សុវស្សុ សុត្វាឧ សុគាសិតាឧ
តាហាមិ បុញ្ញាឧ អឧស្សតាឧ ។

---

๑ ម. ឧម្មេហិ ។ ๒ ម. តវស្សព្ភម្ហិ ។

ក្នុងព្រៃរកានោះមានបក្សីតាំងច្រើយដទៃទៀត ដែលជ្រុះស្លាបអស់ហើយ ថមថយកំឡាំង ខ្ញុំត្រូវការដោយបុណ្យ ក៏ឲ្យដល់បក្សីតាំងនោះ បណ្ឌិតតាំងច្រើយពោលថា បុព្វកម្មនោះជាកំណាប់ ។ ការឲ្យបុលរបស់ខ្ញុំយ៉ាងនេះ ការដោះបំណុលរបស់ខ្ញុំយ៉ាងនេះ ខ្ញុំប្រាប់នូវការកប់កំណាប់ បពិត្រកោសិយៈ អ្នកចូរជ្រាបយ៉ាងនេះ ។

(๘) (ព្រាហ្មណ៍...) បក្សីមានកំណើតពីរដងនេះ ប្រសើរណាស់តើ ជាសត្វប្រកបដោយធម៌ដ៏ក្រៃលែង មនុស្សពួកខ្លះមិនមានធម៌នេះទេ ។ អ្នកចូរបរិភោគនូវស្រូវសាលី ជាមួយនឹងពួកញាតិតាំងអស់ តាមប្រាថ្នាចុះ ម្នាលសេក សូមឲ្យយើងឃើញអ្នកទៀត ដ្បិតការបានជួបប្រទះនឹងអ្នក(នេះ) ជាទីស្រឡាញ់របស់យើង ។

(๙) (សេដ្ឋបសេក...) បពិត្រកោសិយៈ ខ្ញុំបានបរិភោគផង ផឹកផង ក្នុងលំនៅអ្នករួចហើយ ខ្ញុំមិនអាចនឹងនៅក្នុងសំណាក់ នៃអ្នកអស់ពាក្យមួយទេ អ្នកចូរឲ្យទាន (ចំពោះសមណព្រាហ្មណ៍) ដែលមានអាជ្ញាជាក់ចុះហើយផង ចូរចិញ្ចឹមមាតាបិតា ដែលចាស់គ្រាំគ្រាផង ។

(๑๐) (ព្រាហ្មណ៍...) លក្ខី (សិរី បុណ្យ នឹងប្រាជ្ញា) បានកើតឡើងហើយ ដល់យើងក្នុងថ្ងៃនេះ ដ្បិតយើងបានជួបនឹងស្តេចសេកដ៏ប្រសើរ ជាងពួកបក្សីតាំងច្រើយ យើងនឹងឆ្លើយបុណ្យឲ្យច្រើន ព្រោះបានស្តាប់នូវសុភាសិត របស់សេក ។

(๑๑) សោ កោសិយោ អត្តមនោ ឧទគ្គោ
អន្ធញ្ច ចានញ្ចកិសង្ខរិត្វា
អន្ធេន ចានេន បសន្នចិត្តោ
សន្តប្បយិ សមណព្រាហ្មណេ ចាតិ ។

សាលិកេទារជាតកំ បឋមំ ។

បន្ធកិន្នរជាតកំ

(๑๒) ឥបនីយតិំ មញ្ញេ ចន្ទេ លោហិតមុគ្គតេ[๑]
អជ្ជាបិ រាជមាមិ[๒] ជីវតិំ ចាណា មេ ចន្ទេ និរុជ្ឈន្តិ ។
ឯសនិ[๓] មេ ទុក្ខិំ មានយំ មេ ឧប្ផតេ និតម្ពាមិ
តវ ចន្ទិយា សោចន្តិយា ន នំ អញ្ញេមិ សោភេមិ ។
តំណាមិ វនមិ មិលាយាមិ ន នំ អបរិបុណ្ណា[๔] សុស្សាមិ
តវ ចន្ទិយា សោចន្តិយា ន នំ អញ្ញេមិ សោភេមិ ។
វស្សាមិ សរេ ចាតេ ឥមានិ អស្សូនិ វត្តរេ មយ្ហំ
តវ ចន្ទិយា សោចន្តិយា ន នំ អញ្ញេមិ សោភេមិ ។

---

๑ ម. លោហិតមុគ្គតេ ។ ๒ ម មញ្ញាមិ រាជមាមិ ។ ម. អជ្ជ ជីវាមិ ។ ๓ ម. ឯសនិ ។ ๔ ម. អបរិបុណ្ណាយា ។

(១១) (អតិសម្ពុទ្ធគាថា) សាលិន្ទិយព្រាហ្មណ៍ ជាគោសិយគោត្រនោះ មានចិត្តរីករាយ មានចិត្តខ្ពស់ឯក មានចិត្តជ្រះថ្លា បានចាត់ចែងនូវបាយនឹងទឹក ហើយញ៉ាំងសមណៈនឹងព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ដោយបាយនឹងទឹក ។

ចប់ សាលិកេទារជាតក ទី ១ ។

បទុំកិន្នរជាតក

(១២) (បទុំកិន្នរគោលថា) ម្នាលនាងចន្ទា ជីវិតនេះប្រហែលជាដិតជាប់ហើយ ព្រោះក្រពុលដោយឈាម អញនឹងលះបង់នូវជីវិត ក្នុងថ្ងៃនេះឯង ម្នាលនាងចន្ទា ជីវិតរបស់អញនឹងរលត់ ។ ជីវិតរបស់អញជាទុក្ខពៀបចុះហើយ ហឫទ័យរបស់អញក្តៅណាស់ អញលំបាកក្រៃពេក ព្រោះហេតុនាងចន្ទា កំពុងសោក មិនមែនព្រោះការសោកដទៃទេ ។ អញនឹងសូតស្រពោនដូចជាស្មៅ (ដែលគេដាក់លើថ្នក្តៅ) ដូចជាដើមឈើ (ដែលគាត់ផ្តាច់ឫសហើយ) អញនឹងរីងស្ងួតដូចជាស្តឹងដែលមានទឹកមិនពេញ ព្រោះនាងចន្ទាកំពុងសោក មិនមែនព្រោះការសោកដទៃទេ ។ ទឹកភ្នែកទាំងឡាយ របស់អញនេះហូរទៅ ដូចជាភ្លៀងក្បែរដើមភ្នំហូរទៅ ព្រោះហេតុនាងចន្ទាកំពុងសោក មិនមែនព្រោះការសោកដទៃទេឡើយ ។

(๑๓) ទាយោ ខោ កដបុត្តោ យោ មេ ๙ ក្ខត្តុបតិវាតកិយា

ឯជ្ឈ៌ វនមូលស្មឹ សោយំ វិទ្ធោ ឆមា សេតិ ។

๙មំ មយ្ហំ ហទយសោកំ បដិមុញ្ចតុ កដបុត្ត តវ មាតា

យោ មយ្ហំ ហទយសោកោ កតិបុរិសំ អវេក្ខមានាយ ។

๙មំ មយ្ហំ ហទយសោកំ បដិមុញ្ចតុ កដបុត្ត តវ ជាយា

យោ មយ្ហំ ហទយសោកោ កតិបុរិសំ អវេក្ខមានាយ ។

មា ច បុត្តំ មា ច បតឹ អទ្ធក្កិ កដបុត្ត តវ មាតា

យោ កតិបុរិសំ អវជិ អទ្ធសកំ មយ្ហំ តាមាហំ[1] ។

មា ច បុត្តំ មា ច បតឹ អទ្ធក្កិ កដបុត្ត តវ ជាយា

យោ កតិបុរិសំ អវជិ អទ្ធសកំ មយ្ហំ តាមាហំ ។

(๑๔) មា តុំ ចន្ទ ភេឝិ មា សោឝិ វនតិមិរមទ្ធក្កិ

មមតុំ ហេហិសិ ភរិយា កដកុលេ បុជិតា ឆាវតិ ។

---

๑ ម. ๓ម ។

(១៣) (នាងចន្ទាកិន្នរី តោសង្កាសាថ) ពាជបុត្តណា ប្លាញនូវប្តីដែលអញជាអ្នកកំព្រាប្តីហើយ ពាជបុត្ត (នោះ) អាក្រក់មែន ប្តីរបស់អញនោះដែលត្រូវសេរមុតហើយ ដេកលើផែនដី ទៀបគល់ឈើ ។ នែពាជបុត្ត សេចក្តីសោក កង់ហប្ទ័យណានៃអញ ដែលកំពុងសំឡឹងមើលនូវកិន្នរ សូមមាតារបស់អ្នក ចានូវសេចក្តីសោកកង់ហប្ទ័យដូចអញនេះដែរ ។ នែពាជបុត្ត សេចក្តីសោកកង់ហប្ទ័យណារបស់អញ ដែលកំពុងសំឡឹងមើលនូវកិន្នរ សូមប្រពន្ធរបស់អ្នកចានូវសេចក្តីសោក កង់ហប្ទ័យដូចអញនេះដែរ ។ នែពាជបុត្ត បុគ្គលណា ចានសម្លាប់កិន្នរ ដែលជាសត្វមិនប្រទូស្ត ព្រោះការចង់ចានអញ សូមកុំឲ្យម្តាយរបស់អ្នក(នោះ)ចានយើញកូនផង សូមកុំឲ្យចានយើញប្តីផង ។ នែពាជបុត្ត អ្នកណាចានសម្លាប់កិន្នរដែលជាសត្វមិនប្រទូស្ត ព្រោះការចង់ចានអញ សូមកុំឲ្យប្រពន្ធរបស់អ្នកនោះ ចានយើញកូនផង សូមកុំឲ្យចានយើញប្តីផង ។

(១៤) (ព្រះពាជាទ្រង់ត្រាស់ថា) ម្នាលនាងចន្ទា មានក្តែកដូចផ្កាឈែតមិរព្រឹក្សក្នុងព្រៃ នាងកុំយំ កុំសោកឡើយ នាងនឹងចានជាអគ្គមហេសីនៃយើង នឹងមាននាងនារីបួជាក្នងពាជត្រកូល ។

(๑๕) អបិ ត្វញ្ញាបិ មរិស្សន្តិ ញាបិ ភវិស្សន្តិ តវ ហោស្សន្តិ យោ កឹបុរិសំ អវជិ អទ្ធុសតំ មយ្ហំ តាមាហំ ។

(๑๖)អបិ តីរុតេ អបិ ជីវិតុតាមិតេ កឹបុរិសឹ តជ្ជ ហិមវន្តំ តាលិសតក្ខរភោជនា អញ្ញេ តំ មិតា រមិស្សន្តិ ។

(๑๗) តេ បញ្ចតា តា[1] ច តក្ខក តា ច តិរិតុហាយោ តត្ត តំ អបស្សន្តិ កឹបុរិស កថំ អហំ តាសំ[2] ។ យេសុ បញ្ចតេសុ មយំ ឯកតោ អតិរមិម្ហា តត្ត តំ អបស្សន្តិ កឹបុរិស កថំ អហំ តាសំ[3] ។ តេ បណ្ណាសន្តតា រមណីយា ភឲ្យមិតេហិ អនុចិណ្ណា[4] តត្ត តំ អបស្សន្តិ កឹបុរិស កថំ អហំ តាសំ ។ តេ បុប្ផសន្តតា រមណីយា ភឲ្យមិតេហិ អនុចិណ្ណា តត្ត តំ អបស្សន្តិ កឹបុរិស កថំ អហំ តាសំ ។

---

๑ ម. តាតិ ន ទិស្សតិ ។ ๒ ម. តត្ថេវ តិដ្ឋន្តិ ។ តត្ថេវ តំ អបស្សន្តិ កឹបុរិស កថំ អហំ កស្សុំ ។ ๓ ឱ. ម. អយំ គាថា ន ទិស្សតិ ។ ๔ អនុចិណ្ណាតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

(๑๕) (កិន្នរី...) នែរាជបុត្រ អ្នកណាបានសម្លាប់នូវកិន្នរ ដែលជាសត្វមិនប្រទូស្ត ព្រោះការបង់បានអញ្ជ អញ្ជស៊ីតែស្លាប់ អញ្ជនឹងមិនធ្វើ (ជាប្រពន្ធ) របស់អ្នក(នោះ)ទេ ។

(๑๖) (ព្រះរាជា...) ម្នាលនាងកិន្នរីដែលជាស្ត្រីមានសេចក្តីខ្ចាចផង បង់រស់នៅផង នាងជាមេម្រឹគ មានស្មឹកកំញាន នឹងស្មឹកក្រស្នាជាកោជន ចូរនាងទៅកាន់ព្រៃហិមវន្តចុះ ពួកម្រឹគជាទៃនឹងត្រេកត្រអាលចំពោះនាង ។

(๑๗) (កិន្នរី...) កុំតាំងឡាយនោះផង ព្រោះកុំតាំងឡាយនោះផង គួហាកុំតាំងឡាយនោះផង បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកកង់ទីនោះ តើនឹងធ្វើដូចម្តេច ។ យើងតាំងឡាយ រមែងត្រេកត្រអាលជាមួយគ្នា លើកុំតាំងឡាយណា បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកលើកុំតាំងឡាយនោះ តើនឹងធ្វើដូចម្តេច ។ កុំតាំងឡាយនោះដេរដាសដោយស្មឹកឈើ គួរឲ្យរែកយ ដែលពួកម្រឹគសាហាវធ្លាប់ដើរទៅមកញឹកញាយ បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកកង់ទីនោះ តើនឹងធ្វើដូចម្តេច ។ កុំតាំងឡាយនោះ ដេរដាសដោយផ្កាឈើ គួរឲ្យរែកយ ដែលពួកម្រឹគសាហាវ ធ្លាប់ដើរទៅមកញឹកញាយ បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកកង់ទីនោះ តើនឹងធ្វើដូចម្តេច ។

អច្ឆោ សរដ្ឋំ តិរីវនេ ឆដ្ឋោ កុសុមាតិ តិណ្ណោ សោតាយោ

តត្ថ តំ អបស្សដ្ឋំ តីរម្ហិ តេ ឋិតំ អហំ តាសំ ។

ឆឡោ ហិមវាតោ បញ្ចតស្ស ភូជាឯ ឧស្សរិយាឯ

តត្ថ តំ អបស្សដ្ឋំ តីរម្ហិ តេ ឋិតំ អហំ តាសំ ។

បឹតាឯ ហិមវាតោ បញ្ចតស្ស ភូជាឯ ឧស្សរិយាឯ

តត្ថ តំ អបស្សដ្ឋំ តីរម្ហិ តេ ឋិតំ អហំ តាសំ ។

តម្ពាឯ ហិមវាតោ បញ្ចតស្ស ភូជាឯ ឧស្សរិយាឯ

តត្ថ តំ អបស្សដ្ឋំ តីរម្ហិ តេ ឋិតំ អហំ តាសំ ។

តុង្គាឯ ហិមវាតោ បញ្ចតស្ស ភូជាឯ ឧស្សរិយាឯ

តត្ថ តំ អបស្សដ្ឋំ តីរម្ហិ តេ ឋិតំ អហំ តាសំ ។

សេតាឯ ហិមវាតោ បញ្ចតស្ស ភូជាឯ ឧស្សរិយាឯ

តត្ថ តំ អបស្សដ្ឋំ តីរម្ហិ តេ ឋិតំ អហំ តាសំ ។

ចិត្រាឯ ហិមវាតោ បញ្ចតស្ស ភូជាឯ ឧស្សរិយាឯ

តត្ថ តំ អបស្សដ្ឋំ តីរម្ហិ តេ ឋិតំ អហំ តាសំ ។

ស្ទឹងលើកុំ នឹងស្ទឹងកណ្តៀតាំងឡាយ មានទឹកដង្ហូរកាលហូរទៅ
មានផ្កាឈើអណ្តែតទៅតាមខ្សែទឹកព្រោងព្រាត បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំ
កាលមិនឃើញអ្នកកង់ទីនោះ តើនឹងធ្វើដូចម្តេច ។ កំពូលតាំង
ឡាយនៃភ្នំហិមវន្ត មានពណ៌ខៀវ គួរឲ្យរមិលមើល បពិត្រកិន្នរ
ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកកង់ទីនោះ តើនឹងធ្វើដូចម្តេច ។ កំពូលតាំង
ឡាយនៃភ្នំហិមវន្ត មានពណ៌លឿង គួរឲ្យរមិលមើល បពិត្រ
កិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកកង់ទីនោះ តើនឹងធ្វើដូចម្តេច ។ កំពូល
តាំងឡាយនៃភ្នំហិមវន្ត មានពណ៌ក្រហម គួរឲ្យរមិលមើល
បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកកង់ទីនោះ តើនឹងធ្វើដូចម្តេច ។
កំពូលតាំងឡាយនៃភ្នំហិមវន្ត មានបុង់ស្រួច គួរឲ្យរមិលមើល
បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកកង់ទីនោះ តើនឹងធ្វើដូចម្តេច ។
កំពូលតាំងឡាយនៃភ្នំហិមវន្ត ដែលមានពណ៌ស គួរឲ្យរមិល
មើល បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកកង់ទីនោះ តើនឹងធ្វើដូច
ម្តេច ។ កំពូលតាំងឡាយនៃភ្នំហិមវន្ត ដ៏វិចិត្រ គួរឲ្យរមិលមើល
បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកកង់ទីនោះ តើនឹងធ្វើដូចម្តេច ។

ยตฺถกณาเสวิเต ตมฺหมาธาเน ชิณเณหิ สญฺเญ

ตฺตุ ตํ อยสฺมยฺหิ ตีหิปุริสา ตกฺกมาหิ ตาสิ ๆ

ตีหิปุริสเสวิเต ตมฺหมาธาเน ชิณเณหิ สญฺเญ

ตฺตุ ตํ อยสฺมยฺหิ ตีหิปุริสา ตกฺกมาหิ ตาสิ ๆ

(๑๘)ปเนเต(ตาเท)อยิรา[1]ปฺปโยเมวาติจิรตีหิวาตาติยา

อมเตน อภิสิญฺจิ สมาตตาสุ ปิยตเมน ๆ

(๑๙)ปิตาปมตาเต ตีหิวาเรหิ ปิยาตาสุมาภิภาสิณฺหาตาโย

ตาตาอุมาสตาโย ปิยาหิตา อฏฺฐมฏฺฐสฺสตี ๆ

ปฐมกุณฺหชาตกํ จุทฺทสมํ ๆ

มหาธมฺมปาลชาตกํ

(๒๐) ขตฺติยา มิลาฬฺหา[2] ตาชฺชิตา ธีเร

ปชา มม ขาเทตุ ปตฺถยิตฺถ

มิตฺตา สหายกา เวทิยา เสนกา

---

๑ อยิรา ปฺรากฺฤตภาษายาม ทีรฺฆาภาวาต ๆ ๒ ช. ปิฬยิตา ๆ

បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកលើកំគន្ធមាទន៍នោះ ដែលពួកភ្នំមេរៀតាសេពហើយ ជាកំដេរដាសដោយទុសធាំធ្លាយ តើនឹងធ្វើដូចម្តេច ។ បពិត្រកិន្នរ ខ្ញុំកាលមិនឃើញអ្នកលើកំគន្ធមាទន៍នោះ ដែលពួកកិន្នរសេពហើយ ជាកំដេរដាសដោយទុសធាំធ្លាយ តើនឹងធ្វើដូចម្តេច ។

(១៨) បពិត្រព្រហ្មជាម្ចាស់ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំនូវព្រះបាទាំធ្លាយរបស់លោក ព្រោះលោកបានស្រោចប្តី ដែលខ្ញុំជាស្រីកំព្រាច្រាច្ចាហើយ ដោយទឹកអម្រឹត ដែលជាទីស្រឡាញ់ដោយវិសេស ក្នុងទីដែលលោកបួបគ្នា ។

(១៩) ឥឡូវនេះ យើងាំធ្លាយនឹងត្រាច់ទៅកាន់ស្នឹងក្បែរភ្នំ នឹងស្នឹងក្នុងព្រៃាំធ្លាយ ដែលមានផ្កាឈើអណ្តែតទៅ តាមខ្សែទឹក ព្រោងព្រាត ាំមានឈើផ្សេងៗដុះហែរវិញ យើងាំធ្លាយនឹងពោលនូវពាក្យជាទីស្រឡាញ់ទៅវិញទៅមក ។

ចប់ បក្ខកិន្នរជាតក ទី ๑ ។

មហាឧក្កុសជាតក

(๒๐) (ខ្ញែងញ៉ែពោលថា) ម្នាលខ្ញែងឈ្មោល ពួកអ្នកជនបទបងគប់ភ្លើងាំធ្លាយ ក្នុងកោះតូចៗ ច្រាច្ចានឹងស៊ីនូវកូនតូចៗរបស់ខ្ញុំ អ្នកចូរហៅនូវមិត្តផង សំឡាញ់ផង

បកំណ្ណកនិជាតេ គតំយំ បរភាទក្ខសដាគតំ

អាចិក្ខ ញាតិវ្យសនំ និជានំ ។

(๒๑) ន្ទិជោ និជានំ បវភេសិ បក្ខិ ច

ទក្ខិសភាគ សរណាំ តំ ខុមេមិ

បជា មម (๑) ទាធិតុំ បត្តយន្តិ

លុទ្ធា មិលាថា ភវ មេ សុខាយ ។

(๒๒) មិត្តំ សហាយញ្ច ភវេន្តិ បណ្ឌិតា

ភាលេ អភាលេ សុខមេសមានា (๒)

ភវេមិ តេ សេនភ ឯតមត្តំ

អរិយោ ហិ អរិយស្ស ភវេតិ តិត្តិ ។

(๒๓) យំ ហោតិ តិត្តិ អនុភម្ម ភេន

អរិយស្ស អរិយេន ភតំ តយិទំ (๓)

អត្តានុរក្ខី ភវ មា អចុប្បិ

លច្ឆាម បុត្តេ តយិ ជីវមានេ ។

(๒๔) តមេវ រក្ខាវរណាំ ភវេន្តោ

សរីរភេទាមិ ន សន្តសាមិ

---

๑ ឯ. ម. មមំ ។ ๒ ឯ. សុខមាសយានា ។ ๓ ឯ. ភតំ តវិយិទំ ។ ម. ភដំ ភយិទំ ។

អ្នកចូរក្រាបទូល នូវសេចក្តីវិនាសរបស់ពួកបក្សី ជាញាតិ (នៃយើងដល់ស្តេចអកផង) ។

(២១) (ខ្វែងឈ្មោល ក៏ទៅក្រាបទូលស្តេចអកថា) បពិត្រស្តេចអក ព្រះអង្គជា ទិជជាតិផង ជាបក្សីប្រសើរ ជាងពួកទិជជាតិផង ខ្ញុំសូមយកព្រះអង្គជាទីពឹង ដ្បិត ពួកអ្នកជនបទ អាក្រក់ណាស់ ប្រាថ្នានឹងស៊ីកូនតូច ។ របស់ខ្ញុំ សូមព្រះអង្គ (មេត្តាស្រោចស្រង់) ខ្ញុំឲ្យបានសេចក្តីសុខ ។

(២២) (ស្តេចអកពោលថា) បណ្ឌិតទាំងឡាយជាអ្នកស្វែងរកសេចក្តីសុខ ក្នុងកាលគួរនឹងកាលមិនគួរ រមែងបង់មិត្រផងសំឡាញ់ផង ម្នាលខ្វែងឈ្មោល យើងនឹងធ្វើនូវប្រយោជន៍ដល់អ្នកបាន ដ្បិតអរិយជនតែងធ្វើនូវកិច្ចដល់អរិយជន (ដូចគ្នា) ។

(២៣) (ខ្វែង...) អំពើណាដែលអរិយជនជាអ្នកអនុគ្រោះ គប្បីធ្វើដល់អរិយជន អំពើនោះព្រះអង្គបានធ្វើហើយ សូមទ្រង់រក្សានូវព្រះអង្គចុះ សូមទ្រង់ កុំភ្លេចក្រហាយខ្លួយ កាលបើព្រះអង្គរស់នៅ យើងគង់នឹងបាននូវកូនតាំងឡាយ (ទៀត) ។

(២៤) (ស្តេចអក . . .) យើងខំធ្វើនូវការរក្សានឹងកិរិយាការពារនោះឯង ត្រាតែបែកធ្លាយនូវសរីរៈ ក៏មិនតក់ស្លុតដែរ

កកេរុំ ហោតេ សខីនំ សខាកេ

ឆាណាំ ចជិត្វា សតមេស[1] ឆម្ភោ ។

(២៥) សុទុក្ករំ កម្មមកាសិ អណ្ហោជោយំ វិហង្គមោ

អត្តាយ ភរ្យាកេ បុត្តេ អទ្ធរត្តេ អឆាតកេ ។

(២៦) ចុតាបិ ហោកេ ទលិតា សកម្មុនា

មិត្តាទុភម្បាយេ បតិដ្ឋហន្តិ

បុត្តា មមច្ចា[2] កតិមាតសោស្មិ

អត្តំ ចវេថ មម ភរិយា[3] ។

(២៧) ឆនេន ឆញ្ញេន ច អត្តទា ច

មិត្តំ សហាយញ្ច កកេរុំ បណ្ឌិតា

ភរេមិ តេ សេនភ ឱតមត្តំ

អរិយោ ហិ អរិយស្ស ភវេតិ កិច្ចំ ។

(២៨) អបេក្ខាសុក្កោ តាត តុវំ ឯសីទ

បុត្តោ បិតុ ចរតិ អត្តចរិយំ

អហំ ចរិស្សាមិ តវេវ អត្តំ

សេនស្ស បុត្តេ បរិត្តាយមានោ ។

---

១ ម. បដិត្តំ សត្ថាសេ ។ ម. បដិត្តា អភាសេ ។ ២ មមត្តា បាឋន្តរវាយំ ទិស្សតិ ។ ៣ ម. ភរិយេតុ ។

ដ្បិតសំឡាញ់ចាំងឡាយនេះ តែងលះបង់ជីវិតដួយធ្វើ(កិច្ចការ) ដល់សំឡាញ់ផងគ្នា នេះជាធម៌របស់សប្បុរសចាំងឡាយ ។

(๒๕) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ស្តេចអកនេះជាសត្វស្ងោបកើតរំពីសុំត បានធ្វើនូវអំពើដែលគេធ្វើ ដោយកម្រៃក្រៃពេក ដើម្បីប្រយោជន៍(នឹងរក្សា)នូវកូនខ្វែងចាំងឡាយ ដរាបដល់ពាក់កណ្តាលអង្រាត្រ ។

(๒๖) (ខ្វែង...) បុគ្គលពួកខ្លះឃ្លាតចាក (យស ឬទ្រព្យ) ក៏មានភ្ញាំងភ្ញាត់ដោយកម្មរបស់ខ្លួនក៏មាន ហើយត្រឡប់តាំងខ្លួនបានដោយសារសេចក្តីអនុគ្រោះរបស់ពួកមិត្ត កូនចាំងឡាយរបស់ខ្ញុំ មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ខ្ញុំមក (យកអ្នក) ជាគតិ(ទីពឹង) បពិត្រសត្វគ្រាប់ទៅកន្លងទឹក ចូរអ្នកប្រព្រឹត្តប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំ ។

(๒๗) (អណ្តើក...) បណ្ឌិតចាំងឡាយ តែងចង់មិត្រនឹងសំឡាញ់ដោយទ្រព្យផង ដោយស្រែផង ដោយខ្លួនផង ម្នាលខ្វែង យើងនឹងធ្វើប្រយោជន៍នេះដល់អ្នកបាន ដ្បិតអរិយជនតែងធ្វើកិច្ចដល់អរិយជនដូចគ្នា ។

(๒๘) (កូនអណ្តើក...) បពិត្រឪពុក អ្នកចូរជាបុគ្គលមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច អង្គុយស្ងៀមចុះ កូនតែងប្រព្រឹត្តប្រយោជន៍ដល់ឪពុក ខ្ញុំនឹងជួយការពារនូវកូនខ្វែង ហើយប្រព្រឹត្តនូវប្រយោជន៍ដ៏ខ្ពស់លោក ។

បកិណ្ណកវគ្គំ តតិយំ មហោឧក្កុសជាតកំ

(๒๙) អទ្ធា ហិ តាត សតមេស ឆណ្ឌោ
បុត្តោ បិតុ ច វេ អត្តចរិយំ
អព្ភេវ មំ ធិស្សាន បរិទ្ធ្សកាយំ
សេនស្ស បុត្តានិ ន មោឃយេយ្យុំ ។

(๓๐) បស្ស មនុស្សា មិតវីរសេដ្ឋ
កយដ្ឋិតា សេដ្ឋមុបទ្ធ្សន្តិ
បុត្តា មមដ្ឋា កតមាកតោស្មិ
ត្វំ ឆោសិ ភជា ភវ មេ សុខាយ ។

(๓๑) កកេមិ តេ សេនក ឯតមត្តំ
អាយាមិ តេ តំ ធិសតំ វជាយ
កថំ ហិ ញ្ញ បហុ សម្ប្បជានោ
ន ភាយមេ អត្តជនស្ស កុត្តិយា ។

(๒๙) (អណ្តើក . . .) ម្នាលកូន នេះជាធម៌របស់សប្បុរសចាំង
ពួយ កូនត្រូវតែប្រព្រឹត្តប្រយោជន៍ ដើម្បីឪពុក ពិតមែន
ហើយ តែពួកអ្នកជនបរទេ មិនគប្បីបៀតបៀនទូវកូនរបស់ខ្ញុំ
ព្រោះឃើញទូវអញដែលមានកាយធំ ។

(៣០) (ខ្ញុំ...) បពិត្រព្រះអង្គប្រសើរ ដោយសេចក្តីពាយាម
ក្នុងពួកម្ឹគ ពួកសត្វចិញ្ចឹមនឹងពួកមនុស្ស ត្រូវកេីយគ្រុបសង្កត់
ហើយ រមែងចូលទៅពឹងបុគ្គលដ៏ប្រសើរ កូនចាំងពួយ
របស់ខ្ញុំ មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ (ព្រោះហេតុនោះ) ខ្ញុំមក
(យកព្រះអង្គ) ជាគតិ ព្រះអង្គជាស្តេចរបស់យើង សូមព្រះ
អង្គមេត្តា (ស្រោចស្រង់) ខ្ញុំឲ្យបានសេចក្តីសុខ ។

(៣១) (សីហ:...) ម្នាលខ្ញុំឈ្លោល យើងនឹងធ្វើនូវប្រយោជន៍
ខ្ពុះដល់អ្នកមក យើងនឹងទៅសម្ងាប់ពួកសត្រូវនោះរបស់អ្នក
ធម្មតាអ្នកប្រាជ្ញ ជាអ្នកអាចនឹងសម្ងាប់នូវសត្រូវបាន ដឹង
ប្លាស់ (នូវកេីយកេីតឡេីងដល់មិត្រ) មិនគប្បីប្រឹងប្រែង
រក្សានូវជនដែលទុកដូចជាខ្លួន ដូចម្តេចកេីត ។

[៣២] មំសំ ភក្ខេយ្យ សុមាគធយេ្ហ

អយំវាបិ ភក្ខេយ្យ សុខាតមាយ

ឯវន្តភោជោវ សរេកំមាគ្ឃា

មោឆាម បុត្តេហិ សមង្គិភូតា ។

[៣៣] សកមំសស្ស(1) ភក្ខេន សហាយសង្ឃបលាយិនោ

ភុជង្គមុបភុជង្គិ លោមហំសោ(2) មាធយង្គមំ ។

[៣៤] មំសំ សហាយិ អធិភុម្ម បណ្ឌិតោ

សោ ភុញ្ជតិ បុត្តំ បសុំ ឆនំ ភ

អហាបិ បុត្តា ច បតី ច មយ្ហំ

មំសានុភមជ្ឈាយ សមង្គិភូតា ។

ភជ្ជាតា សុរាតា ច អត្តា

សមង្គសខិស្ស ភវង្គិ ហោតេ

សោ មំសភា យសភា ឧក្កតត្តោ

អស្មិញ្ច លោកេ ហោធតិ តាមកាមំ ។

---

១ ម សកំ មំ មិត្តស្ស ។ ២ ឃ. ម. លោមសោ ។

(៣២) (ក្នុងឆ្នាំនិយាយនឹងឆ្នាំឈ្មោលថា) បុគ្គលគួរធ្វើ (នូវបុគ្គលណាមួយ) ឲ្យជាមិត្រផង ឲ្យជាសំឡាញ់ផង គួរធ្វើ (នូវបុគ្គលណាមួយ) ឲ្យជាម្ចាស់ផង ដើម្បីបានទូរស័ព្ទក្តីសុខយើងតាំងឡាយ (អាចតំចាត់បង់នូវពួកសត្រូវបាន ដោយកំឡាំងនៃមិត្ត) ហើយនឹងបានមូលមិត្រគ្នា រីករាយជាមួយនឹងកូនតាំងឡាយ ដូចជាបុគ្គលដែលមានអាវុធគ្រោះពាក់ហើយអាចការពារនូវកូនសរតាំងឡាយបានដូច្នោះ ។

(៣៣) កូនតូចតាំងឡាយ (បញ្ចេញសម្លេងដ៏ពីរោះ) គួរឲ្យខ្ញុំចិត្តហើយស្រែកហៅ (ខ្ញុំ) ដែលកំពុងស្រែកយំ ដោយសារសេចក្តីព្យាយាមរបស់សីហៈជាមិត្ររបស់ខ្លួន ជាសំឡាញ់ ជាសត្វមិនរត់ ។

(៣៤) បណ្ឌិតនោះប្រើប្រាស់នូវកូន នូវសត្វចិញ្ចឹម ប្តូរនូវទ្រព្យព្រោះអាស្រ័យមិត្រសំឡាញ់ ខ្ញុំក្តី ពួកកូនក្តី ប្តីរបស់ខ្ញុំក្តី បានមូលមិត្រគ្នាដោយសេចក្តីអនុគ្រោះរបស់ពួកមិត្រ ។ បុគ្គលមានស្តេចផង មានមិត្រដ៏ក្លៀវក្លាផង (ជាមិត្រហើយ) អាចសម្រេចប្រយោជន៍បាន ដ្បិតសំឡាញ់តាំងឡាយនុ៎ះ រមែងមានដល់បុគ្គល ដែលបរិបូណ៌ដោយសំឡាញ់ បពិត្រស្វាមីអ្នកប្រាថ្នានូវកាម បុគ្គលអ្នកមានមិត្រ មានយស មានសេចក្តីចំរើនសោះ រមែងរីករាយក្នុងលោកនេះ ។

[๓๕] กรณียาทิ มิตฺตาทิ ธนโลเภนาทิ เสนก

ปสฺส มิตฺตานุกมฺปาย สมกฺขา สญฺญาตเก ฯ

สุวเณ ๓ลวณฺเณน โย มิตฺตํ กุรุเต ธิเร

ฆาโส สุจิตโร โหติ ยถาหิ ตฺวญฺหิ เสนกาติ ฯ

มหาขุทฺทกปาฐ ตติย ฯ

ขุทฺทกปาฐ

[๓๖] ขนฺธาติ ๘ธาตโย ปจฺจยฏฺฐา

ขุมฺหกฺขฺยา[๑] เย มฏฺฐ ๘ปฏฺฐ

กฏฺฐ ขุ เต มาขุสเก ปโยเค

๙ธิ วิทฺธ ปริมุตฺตา อถายา ฯ

[๓๗] ถาถาติ กมฺมาติ กเรยฺย ภ๘

๓หาสฺสาโร เจ ๘ จเรยฺย ๘ฏฺฐ

สหาสฺสเวโรปิ ๘ ตาทิ ปฏิฺฐ

ขุกฺขา ปมุเญฺห จรณาทิ อปตฺถา ฯ

---

๑ ม. ขุมฺหกฺขฺยา ฯ

(៣៥) បពិត្រខ្វែងឈ្មោល បុគ្គលសូម្បីក្រខ្សត់ ក៏គួរធ្វើនូវមិត្តធម៌ អ្នកប្អូរមើលចុះ យើងទាំងឡាយបានព្រមព្រៀងគ្នាជាមួយនឹងញាតិទាំងឡាយ ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះរបស់មិត្រ ។ បពិត្រខ្វែងឈ្មោល បក្សីណាធ្វើនូវមិត្រជាមួយនឹងបុគ្គលក្លៀវក្លា ជាមួយនឹងបុគ្គលមានកំឡាំង បក្សីនោះរមែងបានសេចក្តីសុខយ៉ាងនេះ ដូចខ្ញុំនឹងអ្នក ។

ចប់ មហាខុក្កុសជាតក ទី ៣ ។

ខុទ្ទាលកជាតក

(៣៦) (ព្រះរាជាទ្រង់ត្រាស់ថា) ពួកជដិលណាដណ្តប់សៀកខ្លាឃ្មុំ ទាំងក្រចក មានធ្មេញប្រឡាក់ដោយមន្ទិល មានក្អែកមិនបន្តក់ មានរូបអាក្រក់ កំពុងពាយនូវមន្ត ជដិលទាំងនោះ ចាននឹងនូវការប្រព្រឹត្តិនូវតបៈ នឹងការស្វាធ្យាយន៍នូវមន្តនេះ ក្នុងសេចក្តីព្យាយាមជារបស់មនុស្ស នឹងបានរួចចាកអបាយដែរឬ ។

(៣៧) (បុរោហិតក្រាបទូលថា) បពិត្រមហាភដ បើបុគ្គលជាពហុស្សូត មិនប្រព្រឹត្តធម៌ ធ្វើតែអំពើលាមកទាំងឡាយ បុគ្គលនោះសូម្បីចេះនូវវេទមួយពាន់ ហើយអាស្រ័យនូវភាពជាពហុស្សូតនោះ តែមិនទាន់បានសម្រេច នូវចរណៈ (សមាបត្តិប្រាំបី) ទេ ក៏មិនគប្បីរួចចាកទុក្ខឡើយ ។

(៣៨) សហ សព្ពវរោបិ ន តំ បដិច្ច

ទុក្ខា បមុញ្ចេ ចរណាំ អបត្វា

មញ្ញាមិ វេធា អជលា ភវន្តិ

សសំយមំ ចរណាញ្ចេវ សច្ចំ ។

(៣៩) ជហេវ វេធា អជលា ភវន្តិ

សសំយមំ ចរណាញ្ចេវ សច្ចំ

តិដ្ឋញ្ច បម្បាតំ អនិច្ចំ វេទេ

សន្តិំ បុណោតិ ចរណេន ធន្តោ ។

(៤០) ភច្ចា មាតា បិតា ពន្ធុ យេន ជាតោ ស្សយោ សោ

ឧច្ចាលសោ អមាំ ភោគោ សោត្តិយកុលវំសតោ ។

(៤១) តេជំ ភោ ព្រាហ្មណោ ហោតំ តេជំ ភវតំ ភោវលី

តវជ្ជា បរិនិព្ពានំ ធម្មដ្ឋោ តិដ្ឋតិ ព្រូតិ ។

(៣៨) (ទុក្ខាលភតាបសគោលថា) បុគ្គលសូម្បីចេះនូវវេទមួយពាន់ ហើយអាស្រ័យនូវភាពជាពហុស្សុតនោះ តែមិនទាន់បានសម្រេចនូវចរណៈ (សមាបត្តិប្រាំបី) ទេ ក៏មិនគប្បីរួចចាកទុក្ខឡើយ ខ្ញុំសំគាល់ថាវេទទាំងឡាយជាសភាពឥតផល មានតែចរណៈដែលប្រកបដោយការសង្រួម ទើបជាការពិតប្រាកដ ។

(៣៩) (បុរោហិត...) ខ្ញុំមិនមែនពោលថា វេទទាំងឡាយ ជាសភាពឥតផលទេ តែចរណៈដែលប្រកបដោយការសង្រួម ជារបស់ពិតមែន ឯបុគ្គលរៀននូវវេទទាំងឡាយ គ្រាន់តែបាននូវកិត្តិសព្ទ បុគ្គលអ្នកទ្រទ្រង់ដោយចរណៈហើយ ទើបបានដល់នូវការស្ងប់រម្ងាប់ (និព្វាន) ។

(៤០) (ទុក្ខាលក...) មាតាបិតានឹងផ្សព្វផ្សាយត្រូវតែកូនចិញ្ចឹម អាត្មាកើតអំពីបុគ្គលណា បុគ្គលនោះឯង នៅជាបុគ្គលនោះដដែល អាត្មាឈ្មោះទុក្ខាលក: ជាអ្នកតវ៉ាត្រកូលនៃសោត្តិយគោត្រដ៏ចំរើន ។

(៤១) (បុរោហិត...) ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន បុគ្គលឈ្មោះថា ព្រាហ្មណ៍ តើដោយប្រការដូចម្តេច បុគ្គលមានគុណធម៌បរិបូណ៌ តើដោយប្រការដូចម្តេច មួយទៀត ការរលត់កិលេសតើដោយប្រការដូចម្តេច បុគ្គលដែលគេហៅថាអ្នកតាំងនៅក្នុងធម៌ តើដោយប្រការដូចម្តេច ។

(๘๒) ឯវំ តេត្វា អត្ថមាចាយ ព្រាហ្មណោ

អាចោសិតាំ យេវំ ឧសេដ្ឋតំ យ្យូបំ

ឃាដ្ដកេ ព្រាហ្មណោ ហោតិ ទេមិ

ឆម្មេ បិតំ តេន អមាបយីសុ ។

(๘๓)ន សុទ្ធិសេចនេន អត្ថំ ឆបិ តេវលី ព្រាហ្មណោ

ឆ ខេវ ខត្តិ សោវត្ថំ ឆបិ សោ បរិនិព្វុតោ ។

(๘๔) កេចិ កោ ព្រាហ្មណោ ហោតិ តេចិ ភវតិ តេវលី

តេចញ្ច បរិនិព្វាវំ ឆម្មដ្ឋោ តិត្តិ វុច្ចតិ ។

(๘๕) អក្កោត្តពន្ធុ អមមោ ឯកសោ

ឯល្លោតចាចោ ភវលោភទីឃោ

ឃាដ្ដកេ ព្រាហ្មណោ ហោតិ ទេមិ

ឆម្មេ បិតំ តេន អមាបយីសុ ។

(៤២) (ឧទ្ទាលក:...) បុគ្គលកាន់យកនូវភ្លើងហើយ ធ្វើនូវការបំរើមិនឲ្យមានបន្ទោះ ឈ្មោះថាព្រាហ្មណ៍ ព្រាហ្មណ៍តាលស្រោចទឹក(អភិសេក)បូជា (នូវយ័ញ) ហើយលើកនូវសសរយ័ញ ព្រាហ្មណ៍ធ្វើយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាជាអ្នកមានសេចក្តីក្សេម (ជនទាំងឡាយហៅ(ព្រាហ្មណ៍នោះ)ថាជាអ្នកស្ថិតនៅក្នុងធម៌ដោយហេតុនោះ ។

(៤៣) (បុរោហិត...) សេចក្តីបរិសុទ្ធិពុំមែនមានដោយការស្រោចទឹកទេ បុគ្គលដែលឈ្មោះថា ព្រាហ្មណ៍ អ្នកបរិបូណ៌ដោយគុណធម៌ ខន្តិសោរច្ចៈ នឹងបុគ្គលអ្នករំលត់ទុក្ខបាននោះ មិនមាន (ដោយការស្រោចទឹកជាដើមទេ) ។

(៤៤) (ឧទ្ទាលក...) នែអ្នកដ៏ចំរើន បុគ្គលដែលឈ្មោះថាព្រាហ្មណ៍តើដោយប្រការដូចម្តេច បុគ្គលដែលជាអ្នកមានគុណធម៌ដ៏បរិបូណ៌តើដោយប្រការដូចម្តេច ម្យ៉ាងទៀត ការរំលត់កិលេសតើដោយប្រការដូចម្តេច បុគ្គលដែលគេហៅថាជាអ្នកបិតនៅក្នុងធម៌តើដូចម្តេច ។

(៤៥) (បុរោហិត...) បុគ្គលមិនមានស្រែចំការ មិនមានផៅពង្ស មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា មិនមានសេចក្តីលោភដ៏លាមក អស់សេចក្តីជាប់ដំពាក់ក្នុងតណ្ហា ព្រាហ្មណ៍ធ្វើយ៉ាងនេះទើបឈ្មោះថាជាអ្នកដល់នូវសេចក្តីក្សេម (ជនទាំងឡាយ) ហៅ (ព្រាហ្មណ៍នោះ) ថាជាអ្នកបិតនៅក្នុងធម៌ដោយហេតុនោះ ។

(៤៦)ទុតិយា ព្រាហ្មណាវេស្សា សុទ្ធា ចណ្ឌាលបុក្កុសា

សព្វេ សោវគា ឧត្តា សព្វេ បរិនិព្ពុតា

សព្វេសំ សីតិភូតានំ អត្ថំ សោយ្យោ(1) ទាបិយោ ។

(៤៧)ទុតិយា ព្រាហ្មណាវេស្សា សុទ្ធា ចណ្ឌាលបុក្កុសា

សព្វេ សោវគា ឧត្តា សព្វេ បរិនិព្ពុតា

សព្វេសំ សីតិភូតានំ ឧត្តំ សោយ្យោ ទាបិយោ ។

(៤៨)ទុតិយា ព្រាហ្មណាវេស្សា សុទ្ធា ចណ្ឌាលបុក្កុសា

សព្វេ សោវគា ឧត្តា សព្វេ បរិនិព្ពុតា ។

សព្វេសំ សីតិភូតានំ ឧត្តំ សោយ្យោ ទាបិយោ

បសន្នំ(2) ពរសិ ព្រហ្មញ្ញំ សោត្តិយេ កុលវំសតំ ។

---

1 ម. សេយ្យោ ។ 2 ម. បឧត្តំ ។

(៤៦) (ទ្វាលក...) ពួកក្សត្រ ពួកព្រាហ្មណ៍ ពួកអ្នកដំនួញ ពួកអ្នកងារ ពួកចណ្ឌាលនឹងជនអ្នកកើបសម្រាម ពួកជនទាំងអស់ឈ្មោះថាជាអ្នកសូតបូត ជាអ្នកខូនានឥន្ទ្រិយបានហើយ ពួកជនទាំងអស់ឈ្មោះថា មានទុក្ខរលត់ហើយ គុណដ៏ប្រសើរនឹងទោសដ៏លាមកមានដល់ជនទាំងអស់ ដែលជាអ្នកមានសេចក្តីត្រជាក់ត្រដំ (ដែរឬ)។

(៤៧) (បុរោហិត...) ពួកក្សត្រ ពួកព្រាហ្មណ៍ ពួកអ្នកដំនួញ ពួកអ្នកងារ ពួកជនចណ្ឌាលនឹងជនអ្នកកើបសម្រាម ពួកជនទាំងអស់ដែលជាអ្នកសូតបូត មានឥន្ទ្រិយខូនានបានហើយ ពួកជនទាំងអស់ ឈ្មោះថាមានទុក្ខរលត់ហើយ គុណដ៏ប្រសើរ នឹងទោសដ៏លាមកមិនមានដល់ពួកជនទាំងអស់ ដែលជាអ្នកមានសេចក្តីត្រជាក់ត្រដំឡើយ។

(៤៨) (ទ្វាលក...) ពួកក្សត្រ ពួកព្រាហ្មណ៍ ពួកអ្នកដំនួញ ពួកអ្នកងារ ពួកជនចណ្ឌាលនឹងជនអ្នកកើបសម្រាម ពួកជនទាំងអស់ដែលជាអ្នកសូតបូត មានឥន្ទ្រិយខូនានបានហើយ ពួកជនទាំងអស់ឈ្មោះថាមានទុក្ខរលត់ហើយ គុណដ៏ប្រសើរ នឹងទោសដ៏លាមកមិនមានដល់ជនទាំងអស់ ដែលមានសេចក្តីត្រជាក់ត្រដំឡើយ (កាលបើយ៉ាងនេះ) អ្នកប្រព្រឹត្តនូវភាពនៃខ្លួនជាព្រហ្ម គួរឲ្យគេសរសើរហើយឦ្ចាំងវង្សត្រកូលនៃសោត្តិយគោត្រ (ឲ្យវិនាស)។

(๘๙) ជាជារត្តេហិ រត្តេហិ វិមានំ ភវតំ ជានិតំ

ឯតេសំ ជាយា វត្ថានំ សោ ភតោ អនុបជ្ឈ

ឃរមេវ មនុសេ្សសុ យជា សុជ្ឈតិ ញាណវា

ឯតេសំ ជាតិ បុច្ឆិតិ(๑) ធម្មមញ្ញាយ សុព្ភតាតិ ។

ឧក្ខលកជាតកំ ចតុត្ថំ ។

ភិសជាតកំ

(๙๐) អសប្បំ ករំ រជតំ ជាតរូបំ

ភរិយេញ្ច សោ ឥធ លភតិ មជាបំ

បុត្តេហិ ជារេហិ សមង្គិ ហោតុ

ភិសានិ តេ ព្រាហ្មណា យោ អវោសិ ។

(๙๑) មាលញ្ច សោ ការសិកចន្ទនញ្ច(๒)

ជារេតុ បុត្តេសុ ពហូ ភវន្តុ

ការេសុ តិព្ពំ ករុតំ អបេក្ខំ

ភិសានិ តេ ព្រាហ្មណា យោ អវោសិ ។

---

๑ ម. ជាតិ ពុជ្ឈតិ ។ ម. ជាតិសុជ្ឈតិ ។ ๒ ម. ការសិយំ បន្ថមំ ច ។

(๔๙) (ពុរោហិត..) វិមានដែលគេប្រក់ដោយសំពត់ពាំងឡាយ មានព័ណ៌ក្រហមផ្សេងៗ ស្រមោលរបស់សំពត់ពាំងនោះ មិនផ្សេងគ្នាទេឡើយ (មានសម្បុរតែមួយបែប) ការជ្រលក់នោះ ក៏មិនផ្សេងគ្នាដែរ (យ៉ាងណាមិញ) សូម្បីមនុស្សពាំងឡាយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ពួកមាណពបរិសុទ្ធ (ដោយអរិយមគ្គ) ក្នុងកាលណា ពួកជនមានវត្តល្អ ជាន់ដឹងនូវនិព្វានធម៌ ក៏មិនសាកសួរនូវជាតិរបស់មាណពពាំងនោះ (ក្នុងកាលនោះ) ទេឡើយ ។

ចប់ ចូឡកជាតក ទី ៤ ។

ភិសជាតក

(๕๐) (ឧបកាញ្ចនតាបសស្សថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលណាលួចក្រអៅឈូកពាំងឡាយរបស់លោក បុគ្គលនោះ ចូរជាន់នូវសេះផង គោផង ក្របីផង មាសផង ប្រពន្ធជាទីគាប់ចិត្តក្នុងលោកនេះផង ចូរនៅមូលមិត្រគ្នា ដោយកូនទឹងប្រពន្ធពាំងឡាយចុះ ។

(๕๑) (តាបសទី២ស្សថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលណាលួចក្រអៅឈូកពាំងឡាយរបស់លោក បុគ្គលនោះចូរទ្រទ្រង់នូវផ្កាកម្រងផង នូវសំពត់ដែលគេនាំមកអំពីដែនកាសីនឹងខ្ចីមចន្ទន៍ផង ចូរឲ្យបុគ្គលនោះមានកូនច្រើនផង ចូរឲ្យ(បុគ្គលនោះ) ធ្វើនូវសេចក្តីអាឡោះអាល័យដ៏ក្រៀវក្រៃ ក្នុងកាមពាំងឡាយផង ។

(๙๒) បហូតធញ្ញោ កាសិមា យសស្សី
ឃុន្តេ តិបី ឆឌិមា សព្ពកាមេ
វយំ អបស្សុំ យរមាវសាតុ
តិសាឌិ តេ ព្រាហ្មណ យោ អហាសិ ។

(๙๓) សោ ខត្តិយោ ហោតុ រសយ្ហការី
កដាឌិកដា ពលវា យសស្សី
ស ចាតុរន្តំ មហិមាវសាតុ
តិសាឌិ តេ ព្រាហ្មណ យោ អហាសិ ។

(๙๔) សោ ព្រាហ្មណោ ហោតុ អរីតកតោ
មុហុត្តនក្ខត្តបថេសុ ឃុត្តោ
បូជេតុ ំ រដ្ឋបតី យសស្សី
តិសាឌិ តេ ព្រាហ្មណ យោ អហាសិ ។

(๙๕) អដ្ឋាយតំ សព្ពសមន្តវេំ[1]
តបស្សិនំ មញ្ញតុ សព្ពលោកោ
បូជេន្តុ[2] ំ ជាឧបមោ សរេទ្ធ
តិសាឌិ តេ ព្រាហ្មណ យោ អហាសិ ។

---

๑ ខ. សព្ពសមន្តវេំ ។ ๒ ខ. ម បូជេតុ ។

(๕๒) (តាបសទី ๓ ស្បថថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលណាលួចក្រអៅឈូករបស់លោក (បុគ្គលនោះ) ចូរមានស្រូវប្រើន មានកសិកម្ម មានយស (ចាន) នូវកូនចាំងឆ្កាយ ជាគ្រហស្ថ មានទ្រព្យ ចូរ(ចាន) នូវគោមគ្រប់យ៉ាង ចូរកុំឲ្យឃើញនូវវ័យ (របស់ខ្លួន) នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះចុះ ។

(๕๓) (តាបស ទី ๔ ស្បថថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលណាលួចក្រអៅឈូកចាំងឆ្កាយរបស់លោក បុគ្គលនោះចូរបានជាក្សត្រ អ្នកធ្វើនូវការពិបជាន់ ជាពជាធិពជ មានពល មានយស ចូរបានគ្រប់គ្រងផែនដី ដែលមានសមុទ្រចាំង ๔ ជាទីបំផុតចុះ ។

(๕๔) (តាបសទី ๕ស្បថថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលណាលួចក្រអៅឈូកចាំងឆ្កាយរបស់លោក បុគ្គលនោះចូរជាព្រាហ្មណ៍មិនច្រាសចាកពគៈ ចូរប្រកបក្នុងគន្ធង៍ក្បួនយាមនឹងនក្ខត្តឫក្ស បុគ្គលជាម្ចាស់នៃដែន (ស្តេច) ដែលមានយស ចូរបូជាព្រាហ្មណ៍នោះចុះ ។

(๕๕) (តាបសទី ๖ ស្បថថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលណាលួចក្រអៅឈូកចាំងឆ្កាយរបស់លោក លោកចាំងអស់ ចូរសំគាល់ (នូវបុគ្គលនោះ) ថាជាអ្នកស្ងាធ្យាយនូវវេទ ព្រមចាំងមន្តគ្រប់យ៉ាង ថាជាអ្នកមានតបៈ ពួកអ្នកដនបទ ចូរឃើញហើយបូជានូវបុគ្គលនោះចុះ ។

(๕๖) ចតុស្សច្ចំ តាមវរំ សមិទ្ធំ
ធិទ្ធញ្ហិ សោ កុញ្ជតុ ភាសវេន
អវីតភតោ មរណាំ ឧបេតុ
តិសាធិ តេ ព្រាហ្មណា យោ អហាសិ ។

(๕๗) សោ តាមណាំ ហោតុ សហាយមជ្ឈ
ជនេ្ហហិ តីតេហិ បមោទមានោ
មា ភាជតោ ព្យសនមលត្ថ កិញ្ចិ
តិសាធិ តេ ព្រាហ្មណា យោ អហាសិ ។

(๕๘) យំ ឯកភាជា បមវី វិជិត្វា
ឥត្តីសហាស្សាន ឋបេតុ អគ្គំ
សីមន្តិនីនំ បវរា កញ្ញកុ
តិសាធិ តេ ព្រាហ្មណា យោ អហាសិ ។

(๕๙) ឆាសីនំ[1] ហិ សា សព្ពសមាកតានំ
កុញ្ជេយ្យ សាធុំ អវិកម្បមានា
ចរតុ លាភេន វិកត្ថមានា
តិសាធិ តេ ព្រាហ្មណា យោ អហាសិ ។

---

๑ ម. ឆសីនំ ។

បកិណ្ណកនិយាត អភិសដាតក ទី ៥

(៥៦) (តាបសជាសំឡាញ់ស្បថថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលណាលួចក្រអៅឈូកតាំងឡាយរបស់លោក បុគ្គលនោះ ចូរបរិភោគនូវស្រុកសួយដ៏ស្តុកស្តម្ភ ដែលកុះករដោយវត្ថុ ៤ យ៉ាង[1] ហាក់ដូចស្តេចភសារៈប្រទានឲ្យ ចូរដល់នូវមរណៈ តាំងមិនទាន់បានប្រាសចាកពាគៈចុះ ។

(៥៧) (តាបសជាខ្ញុំប្រុសស្បថថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលណាលួចក្រអៅឈូកតាំងឡាយរបស់លោក បុគ្គលនោះចូរបានជាធំក្នុងស្រុក ចូររីកាយដោយការពាំ នឹងប្រឿងតាំងឡាយក្នុងកណ្តាលនៃសំឡាញ់ កុំឲ្យបាននូវសេចក្តីវិនាសតិចតួចអំពីស្តេចឡើយ ។

(៥៨) (នាងកាញ្ចនទេវីស្បថថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ស្រីណាលួចក្រអៅឈូកតាំងឡាយរបស់លោក សូមឲ្យស្តេចឯកភជដែលទ្រង់ឈ្នះនូវផែនដីលើកតំកើង(ស្រីនោះ)ឲ្យប្រសើរលើសជាងស្រីតាំងមួយពាន់ សូមឲ្យ(ស្រីនោះ) បានជាស្រីប្រសើរលើសជាងស្រីតាំងឡាយចុះ ។

(៥៩) (នាងទាសីស្បថថា)បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ទាសីណាលួចក្រអៅឈូកតាំងឡាយរបស់លោក ក៏បណ្តាទាសីតាំងឡាយ ទាសីនោះចូរកុំញាប់ញ័រ (ក្នុងកណ្តាល) នៃម្ចាស់តាំងឡាយដែលចួបជុំគ្នាតាំងអស់ ចូរបរិភោគនូវតែមានសេចក្តីញ៉ាំ (ទាសីនោះ) ចូរប្រព្រឹត្តនិយាយកុហក ព្រោះហេតុតែលាភចុះ ។

១- វត្ថុ ៤ យ៉ាងគឺ មនុស្ស ១ ស្រូវ ១ ឧស ១ ទឹក ១ ។ អដ្ឋកថា ។

(๖๐) អាកាសិកោ ហោតុ មហាវិហារេ
ឧរគរិដ្ឋកោ ហោតុ កាឧដ្ឋលាយំ
អាលោកសន្ធិំ និវសា[๑] ភវតុ
តិសាធិតេ ព្រាហ្មណា យោ អហាសិ ។

(๖๑) សោ ពជ្ឈតុ ចាសសតេហិ ឆព្ភិ
រម្ភា វជា និយ្យតុ ភដ្ឋានំ
តុត្តេហិ សោ មាញតុ ចាចនេហិ
តិសាធិតេ ព្រាហ្មណា យោ អហាសិ ។

(๖๒) អលង្កមាលី តិបុកណ្ណវិដ្ឋោ
លដ្ឋិមាតោ សប្បមុខំ ឧបេតុ
សកញ្ច ពន្ធោ[๒] វិសិខំ ចរតុ
តិសាធិតេ ព្រាហ្មណា យោ អហាសិ ។

(๖๓) យោ វ អនដ្ឋំ ឆដ្ឋតិ អាហ
តាមេវ សោ លភតុ ភុញ្ជតុ ច
អតារមជ្ឈ មរណំ ឧបេតុ
យោ ភ តោន្តោ សង្កតិ ភញ្ជនេវ ។

---

๑ ម. អលោកសន្ធិ ទីវសំ ។ ๒ ឧ. សកញ្ច ពន្ធោ ។ ម. សកញ្ចពន្ធោ ។

(๖๐) (ទេវតាសួរថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលណាលួចក្រអៅឈូកទាំងឡាយរបស់លោក (បុគ្គលនោះ) ចូរបានជារៀងអាកាសកន្លងមហាវិហារចុះ ចូរធ្វើនូវនៃកម្ម កន្លងគរឈ្មោះគជង្គលៈចុះ ចូរធ្វើនូវភ្លក្ខ័ចឲ្យហើយតែមួយថ្ងៃចុះ ។

(๖๑) (ដំរីសួរថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ដំរីណាលួចក្រអៅឈូកទាំងឡាយរបស់លោក ដំរីនោះ ចូរជាប់ដោយអន្ទាក់ច្រើនត្រង់កន្ទែងទាំង៦ (គឺដើងទាំង៤ កនឹងចង្កេះ) ចូរឲ្យគេនាំអំពីព្រៃ ជាទីរកាយទៅកាន់ពជធានីចុះ ដំរីនោះចូរឲ្យគេចាក់ដោយកន្ទេរទាំងឡាយ ដែលមានដងវែងមានបន្ទាពីរចុះ ។

(๖๒) (ស្វាសួរថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ស្វាណាលួចក្រអៅឈូកទាំងឡាយរបស់លោក (ស្វានោះ) ចូរមានប្រទ្បៀក ហើយគេចោះត្រចៀកបំពាក់សំណរចុះ ឲ្យហូតស៊ាយដោយពែតហើយចូរទៅរកមាត់ពស់ចុះ ឲ្យគេចងយ៉ាងមាំ ហើយដើរទៅកាន់ច្រកល្ហកចុះ។

(๖๓) (ព្រះមហាសត្វសួរថា) នែអ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ បុគ្គលណា ពោលនូវបំណែកដែលមិនបាត់ថាបាត់ ម្យ៉ាងទៀត បុគ្គលណារង្កៀសបន្ទិចបន្ទួច (ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ) បុគ្គលនោះ ចូរបាន ទឹងចូរបរិភោគនូវកាមទាំងឡាយចុះ ចូរស្វាប់កន្លងកណ្តាលនៃផ្នូរចុះ ។

បកិណ្ណកនិជាតេ បញ្ចមំ ភិសជាតកំ

(๖๔) យេនេសមាគា វិតវន្តិ លោកេ

ឥដ្ឋា កន្តា មនុញ្ញា ពហូនមេតំ

បិយំ មនុញ្ញំ ឥធ ជីវលោកេ

កស្មា ឥសយោ នប្បសំសន្តិ កាមេ ។

(๖๕) កាមេសុ វេ មាញវេ ពជ្ឈរេ ជ

កាមេសុ ទុក្ខា កយា ជាតំ

កាមេសុ ភូតាធិបតី បមត្តា

ចាចានិ កម្មានិ ករោន្តិ មោហា ។

តេ ចាបធម្មា បសវេត្វ ចាបំ

កាយស្ស ភេទា និរយំ វជន្តិ

អានីនំ កាមកុណេសុ ធិស្សា

តស្មា ឥសយោ នប្បសំសន្តិ កាមេ ។

(๖๖) វីមំសមានោ ឥសិនោ ភិសានិ

តីរេ គហេត្វាន ថលេ និធេសឹ

សុត្វា អថាចា ឥសយោ វសន្តិ

ឯតានិ តេ ព្រហ្មចារី ភិសានិ ។

[๖๔] (សក្កទេវរាជពោលថា) (សត្វតាំងឡាយ) រមែងស្វែងរកនូវតែកាមនឹងកិលេសកាមណាហើយគ្រាប់ទៅក្នុងលោក តែកាមនឹងកិលេសកាមនុ៎ះ ជាទីប្រាថ្នាផង ជាទីរីករាយផង ជាទីស្រឡាញ់ផង ជាទីពេញចិត្តរបស់ទៅនានឹងមនុស្សច្រើនគ្នាក្នុងដីរលោកនេះ ប៉ុះហេតុអ្វីក៏ពួកឥសីមិនសរសើរនូវកាមតាំងឡាយ ។

[๖๕] (មហាសត្វពោលថា) ជនតាំងឡាយ ត្រូវគេវាយ ត្រូវគេចង ព្រោះតែកាមតាំងឡាយ សេចក្តីទុក្ខផង ភ័យផង ដែលកើតខ្លឹងក៏ព្រោះតែកាមតាំងឡាយ បពិត្រព្រះកូតាធិបតី សត្វតាំងឡាយស្រែងែ ព្រោះកាមតាំងឡាយ ធ្វើនូវអំពើតាំងឡាយដ៏លាមក ព្រោះវង្វែង ។ ជនមានធម៌ដ៏លាមកតាំងឡាយនោះ ទទួលនូវបាប លុះបែកធ្លាយពងកាយ រមែងទៅកើតកន្លែងនរក ព្រោះហេតុនោះ ឋានជាពួកឥសីមិនសរសើរនូវកាមតាំងឡាយ ព្រោះឃើញទោស ក្នុងកាមគុណតាំងឡាយ ។

[๖๖] (សក្ក...) ខ្ញុំល្បងមើលទេ ខ្ញុំយកត្រអៀលឈូកតាំងឡាយរបស់ឥសីតែឯងទៅកប់ទុកលើគោក (ឥឡូវនេះ ខ្ញុំដឹងហើយថា) ឥសីតាំងឡាយ ជាអ្នកបរិសុទ្ធ មិនមានបាប បពិត្រលោកជាព្រហ្មចារី នុ៎ះត្រអៀលឈូកតាំងឡាយរបស់លោក ។

(๖๗) ន តេ ន ជា តោ បន តីរេ ឡ នេ យ្យា

ន ពន្ធ កា តោ បន តេ សហាយា

កិ ស្មឹ បវ ម្ភី[๑] សហ ស្ស នេ ត្ត

ឥ សី មា តុំ កី ឡ សិ នេ វ កា ៗ

(๖๘) អា ច រិ យោ មេ សិ បិ តា ច មយ្ហំ

ឯ សា ប តិ ដ្ឋា ទ លិ តស្ស ព្រ ហ្មេ

ឯ កា ប ក ដំ ទ ម ភូ រិ ប ញ្ញ

ន ប ណ្ឌិ តា តោ ជ ឥ ណា ក វ ត្តុំ ៗ

(๖๙) សុ ក សិ តំ ឥ សិ នំ ឯ ក វ ត្តុំ

យំ ក សរំ ភូ ត ប តិ ដ្ឋ សាម

ស ព្វេ វ តោ ឆ្ដោ សុ ម ជា ក វ ត្តុ

យំ ព្រ ហ្ម ណោ ប ច្ចុ ទា និ តិ សា និ ៗ

(๗๐) អ ហា ញ្ច សា រី បុ ត្តោ ច មោ ក្ក ល្លា នោ ច ក ស្សបោ

អ ន្ធ ក វេ ន្ធោ បុ ណ្ណ ក ន្ធោ ត ថា សុំ សត្ត ភា ត រោ ៗ

---

๑ ម. បវត្តម្ហ ។ ម. រុប្បត្តម្ហ ។

(๖๗) (មហាសត្វ...) ម្នាលទេវរាជ ជាសហស្សនេត្ត (ពួកយើង) មិនមែនជាអ្នករបាំរបស់អ្នកទេ តាំងមិនមែនជាបុគ្គលគួរអ្នកលេងទេ មិនមែនជាផៅពង្ស តាំងមិនមែនជាសំឡាញ់របស់អ្នកទេ ហេតុអ្វីក៏អ្នក (ធ្វើ) នូវសេចក្តីមើលងាយចំពោះបុគ្គលដទៃ ហើយលេងជាមួយនឹងពួកឥសី ។

(๖๘) (សក្ក...) បពិត្រតាបសដ៏ប្រសើរ លោកម្ចាស់ជាអាចារ្យរបស់ខ្ញុំផង ជាបិតារបស់ខ្ញុំផង មួយទៀតព្រះបាទរបស់លោកម្ចាស់នេះសូមជាទីពឹង (របស់ខ្ញុំ) ដែលមានសេចក្តីភ្ញាំងភ្ញាត់ហើយ បពិត្រតាបស មានប្រាជ្ញាដូចជាផែនដី សូមលោកម្ចាស់អត់នូវកំហុសម្តង បណ្ឌិតតាំងឡាយ មិនមានសេចក្តីក្រោធជាកំឡាំងទេ ។

(๖๙) (មហាសត្វ...) កាលដែលពួកឥសី(នៅក្នុងព្រៃ) សូម្បីតែមួយយប់ក៏ឈ្មោះថាបាននៅឈ្លួសហើយ ព្រោះថាយើងតាំងឡាយបានបួងបួនធឹងព្រះវាសវៈជាម្ចាស់នៃទេវតា ពួកអ្នកដ៏បំរើនតាំងអស់គ្នា ចូរតាំងចិត្តឲ្យល្អប្រុះ ដ្បិតព្រាហ្មណ៍ (ជាអាចារ្យរបស់អ្នកតាំងឡាយ) បាននូវក្រអៅឈ្លួសវិញហើយ ។

(๗๐) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) បង្ហូនច្រាំពីរនាក់ក្នុងកាលនោះ គឺ តថាគត ๑ សារីបុត្ត ๑ មោគ្គល្លាន ๑ កស្សប ๑ អនុរុទ្ធ ๑ បុណ្ណ ๑ អានន្ទ ๑ ។

ភគវន្តំ ឧបសង្កមិត្វា ធម្មំ សុត្វា តថាគតំ
ចិត្តេ ឋបេត្វា តថាសោ យេក្ខោ សាតាគិរេ តថា។
ចាលំ លេយ្យានុភាវោ តថាគតោ មធុរោ សេដ្ឋភាវេ
ការុញ្ញាយ តថាសក្កោ ឃរំ ជាវេវ ជាតកន្តិ ។

ឥតិ បជាបតេ បញ្ចមំ ។

សុរុបិជាតកំ

(៧១) មហោសីរុចិនោ ភរិយា អាធីតា បឋមំ អហំ
ឧសវសុសហស្សន្តេ យំ មំ សុរុចិ អាធយិ[1] ។
សាហំ ព្រាហ្មណា ភជាមិ វេទេហំ មិថិលគ្គហំ
ជាតិជាតាមិ ការយេន ភិថាយ ឧទ ចេតសា
សុរុចិ អតិមញ្ញិត្ថ អាវិភ យន្តិ ភរហោ ។
ឃតេន សក្ខរាជ្ជេន បុត្តោ ឧបរជ្ជតំ ឥសេ
មុសាមេ ភណាមាតាយ មុច្ចា ជលតុ សត្តជា ។
(៧២) ភត្តុ មាតាបិតា ច សសុរោ[2] មាតា បិតា ច សសុរោ

---

๑ ឧ. ម. សុរុចិមាធយិ ។ ๒ ឧ. ភត្តុ មាតាបសុ បិតា មាតា បិតា សុរាមិនោ។
ម. ភត្តុ មម សសុ មាតា បិតា បាបិរ សសុរោ ។

កុដ្ឋកាលនោះ ឫនស្រីគឺនាងចុប្បវណ្ណា ទាសីគឺនាងខុជ្ជុត្តា កុដ្ឋ
កាលនោះ ខ្ញុំប្រុសគឺ គហបតិឈ្មោះចិត្ត: ទេវតា គឺសាតាគិរយក្ខ ។
កុដ្ឋកាលនោះ ដំរីដ៏ប្រសើរ គឺដំរីឈ្មោះបាលិលេយ្យ ស្វាដ៏ប្រសើរ
គឺមធុទ: កុដ្ឋកាលនោះ ទេវតា ឈ្មោះសក្ក: គឺកាឡុទាយី អ្នក
ទាំងឡាយ ចូរចាំទុកនូវជាតកយ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ ភិសជាតក ទី ៥ ។

សុរុចិជាតក

(៧១) (នាងសុមេធាទេវី ពោលថា) ខ្ញុំជាមហេសីកិរិយារបស់ព្រះ
បាទសុរុចិ ដែលព្រះអង្គទ្រង់នាំមកមុនដំបូង ព្រះបាទសុរុចិនាំខ្ញុំមក
អស់មួយម៉ឺនឆ្នាំហើយ ។ បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំនោះមិនដែលដឹងថា ខ្ញុំ
បានមើលងាយព្រះពាជាសុរុចិជាធំកុដ្ឋដែនវិទេហៈ ព្រះអង្គគ្រប់គ្រង
នូវក្រែងមិថិលា ដោយកាយ ដោយវាចា ឬដោយចិត្ត កុដ្ឋទីពាលឬ
កុដ្ឋទីកំចាំងមុខឡើយ ។ បពិត្រឥសី សូមឲ្យបុត្តកើត (ក្នុងផ្ទៃ
របស់ខ្ញុំ) ដោយកិរិយាពោលនូវពាក្យសច្ចៈនេះ កាលបើខ្ញុំនិយាយ
កុហកសូមឲ្យក្បាល (របស់ខ្ញុំ) បែកជាប្រាំពីរគាគុចុះ ។

(៧២) ព្រះកស្សាជឥ ព្រះមាតាក្មេកជឥ ព្រះបិតាក្មេកជឥ ព្រះមាតា
បង្កើតនឹងបិតាបង្កើតជឥ ជាទីគាប់ចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ (របស់ខ្ញុំ)

តេ មំ ព្រហ្មេ វិនេតារោ យាវ អជ្ជំសុ នីវិតំ ។

សាហំ អរិសារតិំ កាមសា ធម្មចារិំ

សក្កច្ចំ តេ ឧបដ្ឋាសិំ រត្តិន្ទិវមតន្ទិតា ។

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន បុត្តោ ឧប្បជ្ជតំ ឥសេ

មុសា មេ កណាមាជាយ មុទ្ធា ផលតុ សត្តធា ។

(៧៣)សោឧ្បសិត្តីសមាសប្បនិ សមាករិយានិ ព្រាហ្មណា

តាសុ ឥសប្បភាកោជោភ ជាភេ មយ្ហំ កុជាឧនំ ។

ហិតេន តាសំ ឧក្ខាមិ ឧ ច មេ កាច អប្បិយា

អត្តានំភាឧកមប្បាមិ សធា សញ្ញាសបត្តិយោ ។

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន បុត្តោ ឧប្បជ្ជតំ ឥសេ

មុសា មេ ភណាមាជាយ មុទ្ធា ផលតុ សត្តធា ។

(៧៤) ឆាសេភម្មកវេទោសេ យេឧញ្ញេ អនុជីវិនោ

ទោសេមិ សមាធម្មេន សធា បមុទិតិន្ទ្រិយោ ។

បពិត្រព្រហ្ម ព្រះបិតាក្មេកនឹងព្រះមាតាក្មេកទាំងពីរនោះ រស់នៅ
ដរាបណា ក៏ទូន្មានខ្ញុំ ដរាបនោះ។ ខ្ញុំនោះជាស្រីប្រកបដោយសេចក្តី
មិនត្រេកអរគឺការមិនបៀតបៀន ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ដោយពិត
ប្រាកដ មិនឱ្យលប្រអូស បានបំរើព្រះមាតាក្មេកនឹងព្រះបិតាក្មេក
នោះដោយសេចក្តីគោរពទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ។ បពិត្រឥសី សូមឱ្យ
បុត្រកើត ដោយកិរិយាពោលនូវពាក្យសច្ចៈនេះ កាលបើខ្ញុំនិយាយ
កុហកសូមឱ្យក្បាល (របស់ខ្ញុំ) បែកជាប្រាំពីរភាគចុះ។

(៧៣) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំមិនមានសេចក្តីប្រច័ណ្ឌ ឬសេចក្តីក្រោធចំពោះ
ពួកស្ត្រីទាំងមួយម៉ឺនប្រាំមួយពាន់ ដែលជាកិរិយាជាមួយគ្នាក្នុងកាល
ណាមួយឡើយ។ ខ្ញុំត្រេកអរ ចំពោះស្ត្រីទាំងនោះ ដោយប្រយោជន៍
ស្រីណាមួយ មិនជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្ញុំឥតមានឡើយ ខ្ញុំអនុគ្រោះ
ពួកស្ត្រីរមែបីទាំងអស់ សព្វ។ កាលដូចជាខ្លួនឯង។ បពិត្រឥសី
សូមឱ្យបុត្រកើត ដោយកិរិយាពោលនូវពាក្យសច្ចៈនេះ កាលបើខ្ញុំ
និយាយកុហក សូមឱ្យក្បាល (របស់ខ្ញុំ) បែកជាប្រាំពីរភាគចុះ។

(៧៤) ខ្ញុំមានឥន្ទ្រិយស្រស់ស្រាយសព្វៗកាល បានចិញ្ចឹមនូវទាសៈទាំង
ឡាយផង កម្មករទាំងឡាយផង បុគ្គលដែលត្រូវចិញ្ចឹមទាំងឡាយ
ផង ពួកជនដទៃដែលរស់នៅដោយសារផង តាមសមគួរដល់ហេតុ។

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន បុត្តោ ឧប្បជ្ជតំ ឥសេ

មុសា មេ កណាមាជាយ មុទ្ធា ផលតុ សត្តធា ។

(๗๕) សមណោ ព្រាហ្មណោ ចាបិ អញ្ញោ ចាបិ វណិព្ពកោ

តប្បេមិ អន្នបានេន សធា បយតចាលិនី ។

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន បុត្តោ ឧប្បជ្ជតំ ឥសេ

មុសា មេ កណាមាជាយ មុទ្ធា ផលតុ សត្តធា ។

(๗๖) ចាតុទ្ទសី បញ្ចទសី យា ច បក្ខស្ស អដ្ឋមី

ចាដិហារិយបក្ខញ្ច អដ្ឋង្គសុសមាគតំ

ឧបោសថំ ឧបវសាមិ[๑] សធា សីលេសុ សំវុតា ។

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន បុត្តោ ឧប្បជ្ជតំ ឥសេ

មុសា មេ កណាមាជាយេ មុទ្ធា ផលតុ សត្តធា ។

(๗๗) សព្ពេ តេ ជម្ពុកុណ្ឌា កដបុត្តិ យេ សស្សតិ

សំវិជ្ជន្តិ តាយិ កន្តេ យេ ភូ តវិត្តេសិ អត្តនិ ។

---

๑ ម. ឧបវសិំ ។

បពិត្រឥសី សូមឲ្យបុត្រកើត ដោយកិរិយាពោលនូវពាក្យសច្ចៈនេះ កាលបើខ្ញុំនិយាយកុហក សូមឲ្យក្បាល (របស់ខ្ញុំ) បែកជាប្រាំពីរភាគចុះ ។

(៧៥) ខ្ញុំមានដៃលាឆ៖ហើយ ជាទីផ្តល់ផ្តាំនូវពួកសមណៈផង នូវពួកព្រាហ្មណ៍ផង នូវពួកវណិព្វកៈដទៃផង ដោយច្បាយនឹងទឹកសព្វៗកាល ។ បពិត្រឥសី សូមឲ្យបុត្រកើត ដោយកិរិយាពោលនូវពាក្យសច្ចៈនេះ កាលបើខ្ញុំនិយាយកុហក សូមឲ្យក្បាល (របស់ខ្ញុំ) បែកជាប្រាំពីរភាគចុះ ។

(៧៦) ខ្ញុំជាស្ត្រីសង្រ្គមក្នុងសីលទាំងឡាយសព្វៗកាល ជានរក្ខានូវខុទ្ទោបាសថ ប្រកបដោយអង្គទាំង៨ អស់ថ្ងៃទី ១៤ ផង អស់ថ្ងៃទី ១៥ ផង អស់ថ្ងៃទី ៨ នៃបក្ខផង អស់ចាតុទ្ទសីឧបវសថផង ។ បពិត្រឥសី សូមឲ្យបុត្រ កើតដោយកិរិយាពោលនូវពាក្យសច្ចៈនេះ កាលបើខ្ញុំនិយាយកុហក សូមឲ្យក្បាល (របស់ខ្ញុំ) បែកជាប្រាំពីរភាគចុះ ។

(៧៧) (សក្កទេវរាជពោលថា) ម្នាលនាងកដបុត្រី មានយសដ៏ចំរើន នាងបានថ្វែងនូវធម្មគុណទាំងឡាយណា (ដែលមាន) ក្នុងខ្លួន ធម្មគុណនោះទាំងអស់ មានបរិបូណ៌ ចំពោះនាងមែនហើយ ។

สุตฺตนฺตปิฏกเ ขุทฺทกนิกาเย ชาตก

ขตฺติโย ชาติสมฺปนฺโน อภิชาโต ยสสฺสิโก
ชมฺพุชา เวเทหานํ ปุตฺโต ขุปฺปฏิเต ตทา ๆ
(๗๘) ขุทฺทิ[๑] นาโม ชโน ตสฺส เอโย เวหายสงฺคโต
มนุญฺเ ภาสเส ภทฺเท ยํ มยฺหิ หทยงฺคมํ ๆ
เอวาหิ ขุสิ สกฺกสฺส สิสิ ภทิ มหิทฺธิโก
โก ภาสิ ตุวิ อนุปฺปตฺโต อตฺตานิ เม ปเวทย ๆ
(๗๙) ยิ เอวาสงฺกา นนฺทนฺติ สุขมฺปาย สมาคตา
โสหิ สกฺโก สหสฺสกฺโข อาคโตสฺมิ ตวนฺติเก ๆ
สนฺติโย นิวาโสสฺมิ ยา โหนฺติ สมจารินี
เมขารินี สีลวตี สสฺสเต ปติวตา ๆ
ตาหิ สาย สุเมธาย สุขิตมฺปาย ชายา
เอวา อสฺสาสมายนฺติ มาทุสิยา อมานุสา ๆ
ตุวญฺหิ เอเต สุขิโณ ปุตฺโต สุขิโต เอว จ
สนฺต ภาสิ กุโล ชาโต สพฺพกามสมิทฺธิน ๆ

๑ ปาฬิยัตถ อฏฺกถายญ์ ทิสฺสติ ฯ

ព្រះរាជបុត្រជាក្សត្រៃបរិបូណ៌ដោយជាតិ កើតបរិសុទ្ធអំពីចំណែកទាំងពីរ មានយស ជាស្តេចប្រកបដោយធម៌ របស់ជនទាំងឡាយ អ្នកនៅក្នុងដែនវិទេហៈ នឹងកើតដល់នាង ។

(៧៨) (នាងសុមេធាទេវី...) អ្នកមានភ្នែកភ្លឺថ្លា ទ្រទ្រង់នូវលំអង បិតនៅលើអាកាសទេ ពោលវាចាជាទីពេញចិត្ត ដែលជាវាចាចូលទៅកាន់ហឫទ័យរបស់ខ្ញុំ ។ បុរេអ្នកជាទេវតា ទើបនឹងមកអំពីឋានសួគ៌ ឬជាឥសីអ្នកមានឫទ្ធិច្រើន មួ៉ាងទៀត អ្នកជាអ្វី បានមកដល់(ក្នុងទីនេះ) ចូរអ្នកប្រកាសខ្លួនឲ្យជាក់ដល់ខ្ញុំ ។

(៧៩) (សក្កទេវរាជ...) ពួកទេវតាប្រជុំគ្នាកាន់ពេងឈ្មោះសុធម្មាហើយ ថ្វាយបង្គំនូវខ្ញុំណា ខ្ញុំនោះឈ្មោះសក្កៈ ជាអ្នកឃើញនូវហេតុមួយពាន់(ដោយមួយរំពេច)បានមកកាន់សំណាក់នាង ។ ស្ត្រីទាំងឡាយណា កាន់ដីវរលោក ដែលជាអ្នកប្រព្រឹត្តស្មើ មានប្រាជ្ញា មានសីលគុណមួយក្បែរដូចជាទេវតា មានវត្តចំពោះប្តី ។ ទេវតាទាំងឡាយមិនមែនជាមនុស្ស មកចួបនឹងនាងនារី ជាមនុស្សដែលមានបញ្ញាអ្នកការងារដ៏ស្អាត ប្រាកដស្មើដោយស្ត្រីទាំងនោះ ។ ម្នាលនាងដ៏ចំរើន នាងបានមកកើតកាន់ពពួកត្រកូលនេះ ជាស្ត្រីអាចសម្រេចនូវសេចក្តីប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាង ដោយសារអំពើសុចរិត ដែលនាងបានសាងសន្សំមកកាន់កាលមុន ។

បកិណ្ណកនិបាតេ សត្តមំ បញ្ចោសចិកជាតកំ

អយញ្ហេ តេ ภาชปุត្ត ขุកยฺตฺ ภาชกฺกโภ
ธេវលោភูបមត្តំ ธ តาริตฺถ ธ ๙ ជីវิเต ๆ
ตំวำ สุเมเธ สุขิเต ธมฺมมฺหฺ ตาลเย
ฝสาหำ តំธิวำ យาមิ បิยำ เมตฺว ธสฺสุธฺ ๆ

สมฺพุชฺชาตกំ ฉฏฺฐំ ๆ

បញ្ចោសចិកជាតកំ

(๘๐) អเปฺราสฺสุกฺกาธาธิ ตุวำ ภาเชส
วิหาฏฺฐม ธ ตว ภาชเตฺต
ขุฏฺฐิ ปิตาสำ អธิภาสยนฺโต
ภาสฺสา ภวำโภสชิโภ[1] ภาเชส ๆ
(๘๑) อหำ ขุเร តិដ្ឋកតោ[2] ภาโชតิยา
តស្មឹ បเทสมฺหิ ขุโภ รมาม
អฏฺฐหิ สาขุณิโภ ภาโชតឹ
អภาเมโภ តาย วินา อเปหิ ๆ

---

๑ ภวำโภสชิโภติ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។ ๒ សុទ្ធំ តតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

ម្នាលនាងវាសភុត្រី នេះឯងជាកិរិយាកាន់យកនូវដំយ៉ែនៃនាង ក្នុងលោកទាំងពីរ គឺកិរិយាកើតក្នុងទេវលោក ១ ក្តើរឈ្មោះក្នុងជីវិតនេះ ១ ។ ម្នាលនាងសុមេធា សូមឲ្យនាងមានសេចក្តីសុខអស់កាលយូរ នាងចូររក្សានូវធម៌ក្នុងខ្លួនចុះ យើងនឹងទៅកាន់ឋានត្រៃត្រឹង្សវិញ ការបានចួបនឹងនាង កប់ថាជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តរបស់យើង ។

ចប់ សុរុចិជាតក ទី ៦ ។

បញ្ចុបោសថិកជាតក

(៨០) (តាបសពោលថា) ម្នាលព្រាប ឥឡូវនេះ អ្នកមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច ម្នាលបក្សី អ្នកមិនមានសេចក្តីត្រូវការដោយបំណីសោះ ម្នាលព្រាប អ្នកចំអត់ទាំនូវគំលានទឹងសម្រេកជាសត្វរក្សានូវឧបោសថ តើព្រោះហេតុអ្វី ។

(៨១) (ព្រាបពោលថា) ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំមានចិត្តជាប់នឹងមេព្រាប យើងខ្ញុំទាំងពីរនាក់កំពុងតែរីករាយ (ក្នុងកាម) ក្នុងប្រទេសនោះ ស្រាប់តែសត្វខ្វៃ មកធាបយកមេព្រាប ទៅ ខ្ញុំក៏អស់សេចក្តីជ្រាថ្នាក់ ព្រោះជ្រាសថាកមេព្រាបនោះ ។

สุตฺตนฺตปิฏกេ ขុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

ជាជាតិយា វិមជ្ឈយោគេន តស្សា
មនោមយំ វេឌូរ វេឌូរយាមិ
តស្មា អហំ ទោសជ ចាលយាមិ
កតោ មមំ មា បុនភតមាសិ ។

(๘๒) អនុដ្ឋុតាមិ ឧរត ឧុជិម្ហា
ជាហារុណោ យោវាសោសិ សប្ប
ខុទ្ទំ បិចាសំ អជិវាសយន្តោ
តស្មា អហំ ទោសជ ចាលយាមិ
តតោ មមំ មា បុនភតមាសិ ។

(๘๓) ឧសតោ អហុ ពលវា តាមិតស្ស
ចលក្កក្ខូ[๑] វណ្ណពលូបបន្នោ
សោ មំ អក្កមិ តំ កុបិតោ អជិសឹ
ឧុក្ខាភិតុន្នោ មរណំ ឧបាគា ។
តតោ ជាត ឯក្ខមិត្វាន តាមា
កន្ទិត្វា ភេទិត្វា អបក្កមីសុ
តស្មា អហំ ទោសជ ចាលយាមិ
តោតោ មមំ មា បុនភតមាសិ ។

---

๑ ចលក្កកុតោតំ អង្គិភាយំ ទិស្សតិ ។ ពាកុតោតំ ឧសភាវយវ-
សេ្សតំ អធិវចនំ ឥតិ អភិធានប្បទីបិកាយំ ទិស្សតិ ។

ខ្ញុំវង្វេងនូវវេទនាដ៏កក្ខឮចិត្ត ព្រោះព្រាត់ប្រាសចាកមេព្រោះនោះ ហេតុនោះ ឃានជាខ្ញុំរក្សានូវខុបោសថ កុំឲ្យពាន:គ្រប់សង្កត់ខ្ញុំបានទៀតឡើយ ។

(៨២) (តាបស...) ម្នាលពស់ ជាខុរគជាតិល្អនទៅមិនត្រង់ មានអណ្តាតពីរ អ្នកមានចង្កឹមជាអាវុធ មានពិសដ៏ពន្លឹក ម្នាលសត្វមានខ្លួនវែង អ្នកអត់ទ្រាំនូវគំលានទឹងសម្រែកហើយរក្សានូវខុបោសថ តើព្រោះហេតុអ្វី ។

(៨៣) (ពស់...) គោឈ្មោលខ្លើងតរបស់អ្នកស្រុក ជាគោមានកំលាំង មានបូកដ៏យុរយារ បរិបូណ៌ដោយសម្បុរនឹងកំលាំង គោនោះដើរជាន់ខ្ញុំ ខ្ញុំទ្រាំ ឃានចឹកវា ។ ត្រូវសេចក្តីទុក្ខគ្រប់សង្កត់ហើយក៏ស្លាប់ទៅ ។ លំដាប់នោះ ពួកជនចេញអំពីស្រុក កន្ទក់កន្ទេញ យំទួញ ហើយដើរចៀសចេញទៅ ព្រោះហេតុនោះ ឃានជាខ្ញុំរក្សានូវខុបោសថ កុំឲ្យសេចក្តីក្រោធ គ្រប់សង្កត់ខ្ញុំបានទៀតឡើយ ។

បកិណ្ណកនិបាតេ សត្តមំ បញ្ចោសជាតកំ

(๘๔) បតាន អំសាដ តាហ្ម សុសានេ
បជុញ្ញរំ តវ គោជនេនំ
ខុដ្ដំ បិបាសំ អនិវាសយន្តោ
កស្មា ភវំ្ចោសជិគោ សិគាល ។

(๘๕) បវិស្ស កុច្ឆិ មហាគោ តជស្ស
កុណាបេ រតោ ហត្ថិមំសេសុ តិព្ពោ
ឧណ្ហោ ច វាតោ តិខិណា ច រស្មិយោ
តេ សោសយុំ តស្ស ភវំសមក្ខំ ។
តីសោ ច បណ្ហោ ច អហំ កនន្តេ
ន មេ អហុ ឱក្ខមនាយ មត្តា
មហា ច មេឃោ សហសា បវស្សិ
សោ តេមយិ តស្ស ភវំសមក្ខំ ។
តតោ អហំ ឱក្ខមិសំ កនន្តេ
ចន្ទោ យថា ភហុមុខា បមុត្តោ
តស្មា អហំចោសជ ចាលយាមិ
លោភោ មមំ មា បុនភាគមាសិ ។

(៨៤) (គាថាស...) កុដិវិត្រស្មសាន មានសាច់របស់សត្វស្លាប់ដ៏ប្រើន សាច់ទាំងនុ៎ះជារបស់ជាទីគាប់ចិត្តរបស់អ្នក ម្នាលបឋក អ្នកចិអត់ទ្រាំនូវគំលានទឹងសម្រែក ហើយរក្សានូវឧបោសថ តើព្រោះហេតុអ្វី ។

(៨៥) (បឋក...) ខ្ញុំជាសត្វត្រេកអរក្នុងសាកសព ញ៉ាំមក្នុងសាច់ដ៏ទាំងឡាយ បានបួលទៅកាន់ពោះនៃដីរំដែង ខ្យល់ដ៏ក្តៅផងរស្មីព្រះអាទិត្យដ៏ក្តៅក្តៅផង របស់ទាំងនោះញ៉ាំងឪ្ពុកអាហារចាស់នៃដីរនោះឲ្យស្ងួតក្រៀម ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ខ្ញុំស្អមលឿង (ក្នុងពោះនៃដីរនោះ) ខ្ញុំរកផ្លូវចេញមកវិញមិនរួច ស្រាប់តែក្អែងធំបង្គុះក្បាម (ក្នុងពេលនោះ) ក្អែងនោះធ្វើឪ្ពុកអាហារចាស់នៃដីរនោះឲ្យទន់តឹកសើម ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន លំដាប់នោះ ទើបខ្ញុំចេញមកដូចជាព្រះចន្ទ ផ្ទៃលង្ហិនដ៏ធំនៃភពឬ ព្រោះហេតុនោះ បានជាខ្ញុំរក្សានូវឧបោសថ កុំឲ្យរំលោភត្រូវសង្កត់ខ្ញុំបានទៀតឡើយ។

(๘๖) ภทฺทิกา วตยญฺญสฺส กาปิลิ ตาวเท
ยญฺเญ ปยาชยนฺตมฺหิ สุขุ ปุเร ปภาสติ
ขุทฺทิ ปิงฺคลิ อนิกาสยนฺตมฺหิ
กสฺมา ภวิโสสิติ โน อยฺย ฯ

(๘๗) สกฺกา นิกฺเขตุ อติโรทฺยาโต
อตฺถิตาย มลสฺส[1] อกฺขิ
ตโต ๘ชา นิกฺขมิตฺวาน ตามา
โรทนฺตา โรทนฺตา ปริโวทยิ สุขุ ฯ
โส กิญฺจิ สิโส ปุริมกฺขิตาโต
ปจฺฉา กมาสิ สสกา นิกฺเขตุ
ตสฺมา อหิโสสิ ชาลยาหิ
อตฺถิตา มา ปุนาคมาสิ ฯ

(๘๘) ยิ โข อปุจฺฉิ สุขุ ภนฺเต
สพฺเพ พฺราหฺมณิยา ยชมานา
มยมฺปิ ปุจฺฉาม สุขุ ภนฺเต
กสฺมา ภวิโสสิติ โน ฤาหฺมณ ฯ

---

๑ ม. อตฺถิตา มลยตฺถ ฯ

(៨៦) (តាបស...) កាលពីដើម អ្នកឆ្កាប់ស៊ីនូវកណ្ដៀរទាំងឡាយ លើកក្បាលដំបូក ម្នាលខ្វាឃ្មុំ អ្នកខំអត់ទ្រាំនូវគំលានទំង សម្រែកហើយរក្សានូវខុបោសថ តើព្រោះហេតុអ្វី ។

(៨៧) (ខ្វាឃ្មុំ...) ខ្ញុំមើលងាយនូវលំនៅរបស់ខ្លួន បានចូលទៅ កាន់ស្រុកនៃមនុស្សជន ព្រោះតែសេចក្តីប្រាថ្នាលើសលប់ គ្រា នោះ ពួកជនចេញមកពីស្រុក ហើយក៏វាយខ្ញុំដោយឆ្នូ ខ្ញុំនោះ បែកក្បាលប្រឡាក់ឈាមអស់ទាំងខ្លួន ហើយត្រឡប់មកកាន់ លំនៅរបស់ខ្លួនវិញ ព្រោះហេតុនោះ បានជាខ្ញុំរក្សាខុបោសថ កុំឲ្យសេចក្តីប្រាថ្នាលើសលប់ គ្របសង្កត់បានទៀតឡើយ ។

(៨៨) (សត្វទាំង៤...) បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន លោកម្ចាស់ បានសាកសួរនូវសេចក្តីណាចំពោះយើងទាំងឡាយ យើង ទាំងអស់គ្នាក៏បានឆ្លើយនូវសេចក្តីនោះ តាមទំនងដែលខ្លួន បានដឹងរួចហើយ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ពួកយើងសូម សួរលោកម្ចាស់វិញ បពិត្រព្រហ្ម លោកម្ចាស់បានរក្សា ខុបោសថ តើព្រោះហេតុអ្វី ។

បកិណ្ណកនិបាតេ អដ្ឋមំ មហាមោរជាតកំ

(๘๙) អច្ចុបលិត្តោ មម អស្សបម្ហិ
បក្ខេកពុទ្ធោ បុហុត្តំ ឯសីឯ
សោ មំ អវេឯិ កតំមាកតំញ្ហ
ជាមញ្ហ តោត្តំ ចរណាញ្ហ សព្ពំ ។
ឱវមិ្ហាំ វទ្ធិ ន តស្ស ចាឧេ
ន ចាបិហំ មាឧកតេន បុច្ឆិ
តស្មា អហំទោសឥ ចាលយាមិ
មាឧោ មមំ មា បុនរកមាសីតិ ។

បញ្ចុបោសចិរជាតកំ សត្តមំ ។

មហាមោរជាតកំ

(๙๐) សេចេ ហិ ត្យាហំ ឧនហេតុ តហិតោ
មា មំ អវេឯិ ជីវតាហំ តហេត្វា
រញ្ញោ ច មំ សម្ម ឧបនេ្ត ឧេហិ
មញ្ចេ ឧនំ លច្ឆសិ ឧព្ភរូបំ ។
(๙๑) ន មេ អយំ តុយ្ហ វធាយ អជ្ជ
សមាហិតោ ចាបរវេ ខុរេ្ហ
ចាសញ្ហ ត្យាហំ អឧិចាតយិស្សំ
យថាសុខំ តេ្ហតុ ហោរភជ្ជ ។

(៨៩) (តាបស...) ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ មិនប្រឡាក់ (ដោយកិលេស) គង់កន្លងអស្រមរបស់យើងមួយរំពេច ព្រះអង្គបានញ៉ាំងយើងឲ្យដឹងនូវទី ដែលត្រូវទៅនិងទីដែលត្រូវមកផង នូវនាមផង នូវគោត្រផង នូវសេចក្តីប្រព្រឹត្តទាំងអស់ផង ។ បើទុកជាយ៉ាងនេះ ក៏យើងនៅតែមិនថ្វាយបង្គំព្រះបាទា នៃព្រះបច្ចេកពុទ្ធនោះ មួយទៀត យើងមិនបានសាកសួរ ព្រោះលុះកន្លងអំណាច ហេតុនោះ បានជាយើងក្រេបទុក្ខបាសថ កុំឲ្យមានទុក្ខបសង្កត់យើងបានទៀតឡើយ ។

ចប់ បញ្ចុរោសចិកជាតក ទី ៧ ។

មហាមោរជាតក

(៩០) (ស្តេចក្អែកពោធិសត្វពោលថា) ម្នាលសំឡាញ់ ប្រសិនបើអ្នកចាប់ខ្ញុំ ព្រោះហេតុនៃទ្រព្យ អ្នកកុំសម្លាប់ខ្ញុំឡើយ សូមចាប់ខ្ញុំទាំងរស់ ហើយនាំខ្ញុំទៅកាន់សំណាក់ព្រះពាជាចុះ អ្នកនឹងជានឹងបាននូវទ្រព្យដ៏ប្រើន ។

(៩១) (កូនព្រានព្រៃពោលថា) ធម្មជាតសើរនឹងព្រួញនេះ ខ្ញុំមិនមែនយឺត ប្រឹងប្រៀបដើម្បីនឹងចាប់អ្នកក្នុងថ្ងៃនេះទេ ខ្ញុំនឹងចាប់ផ្តាច់អន្ទាក់របស់អ្នកទេតើ (ដោយគិតថា) ស្តេចក្អែកបួរទៅតាមសប្បាយចុះ ។

(๙๒) យំ សន្ត វាសច្ឆដំ បមាទុទ្ធំ
រត្តិន្ទិវំ ខុប្បិបាសំ សមាឆ្ពោ
អថ កាសរ្ជ បំ ចាសវាស្ជបដីតំ
បម្ហុត្តវេ ឥច្ឆសិ ពន្ធនស្មា ។
ចាណាតិចាតា វិរតោ ឧសជ្ជ
អភយន្ត តេ សព្ជភូតេសុ ធិដ្ឋំ
យំ បំ ភុវំ ចាសវាស្ជបដីតំ
បម្ហុត្តវេ ឥច្ឆសិ ពន្ធនស្មា ។
(๙๓) ចាណាតិចាតា វិរតស្ស ព្រូហិ
អភយញ្ជ យោ សព្ជភូតេសុ ទេតិ
បុច្ឆាមិ តំ មោរភជេតមគ្គំ
ឥតិ[1] ពុតោ កឹ លភតេ សុខំ សោ ។
(๙๔) ចាណាតិចាតា វិរតស្ស ព្រូមិ
អភយញ្ជ យោ សព្ជភូតេសុ ទេតិ
ធិដ្ឋេវ ជម្ម លភតេ បសំសំ
សក្តញ្ជ សោ យាតិ សរីរភេទា ។

• ឱ. ម. ជាតេ ។

(៨២) (ស្តេចក្អែក...) អ្នកចំអកត្រាំនូវសេចក្តីស្រេកឃ្លាន ចាំងយប់ចាំងថ្ងៃ ដើរជាប់តាមខ្ញុំអស់ប្រាំពីរឆ្នាំហើយ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រោះហេតុអ្វីក៏អ្នកបង់ដោះខ្ញុំ ដែលកំពុងជាប់អន្ទាក់ឲ្យរួចអំពីអន្ទាក់វិញ ។ អ្នកទើបនឹងរៀរចាកបាណាតិបាតកង់ថ្ងៃនេះឬ ឬក៏អ្នកឲ្យអភ័យដល់សត្វចាំងពួង បានជាអ្នកបង់ដោះខ្ញុំ ដែលកំពុងជាប់អន្ទាក់ឲ្យរួចចាកអន្ទាក់វិញ ។

(៨៣) (កូនព្រានព្រៃ...) ម្នាលស្តេចក្អែក អ្នកចូរប្រាប់អំពីបុគ្គលដែលរៀរចាកបាណាតិបាតផង អ្នកដែលឲ្យនូវអភ័យដល់សត្វចាំងពួងផង ខ្ញុំសូមសួរអ្នកត្រង់សេចក្តីនុ៎ះ បុគ្គលនោះប្រុតអំពីលោកនេះទៅ នឹងបាននូវសេចក្តីសុខដូចម្តេចខ្លះ ។

(៨៤) (ស្តេចក្អែក...) ខ្ញុំនឹងប្រាប់អំពីបុគ្គល ដែលរៀរចាកបាណាតិបាតផង អ្នកដែលឲ្យនូវអភ័យ ដល់សត្វចាំងពួង បុគ្គលនោះរមែងបាននូវសេចក្តីសរសើរ កង់បច្ចុប្បន្នផង លុះបែកធ្លាយសរីរៈទៅ នឹងបានទៅកើតនៅឋានសួគ៌ផង ។

បកិណ្ណកនំបាតេ អដ្ឋមំ មហាមោរជាតកំ

(៩៥) ឧ សដ្ឋិ ឆេកា ឥតិ អាហុ ឃកេ
ឥឆេវ ជីវេ វិភវំ ឧបេតិ
តថា ឥលំ សុកតឧក្កជាតំ
ឧត្តុប្បញ្ញត្តភ្ញ វឧទ្ធិ ឆាឌំ
តេសំ វចោ អរហាតំ សុហាឆោ
តស្មា អហំ សក្កុណោ ឆាឆយាមិ ។

(៩៦) ចន្ទោ ច សុរិយោ ច ឧភោ សុឧស្សជា
តច្ឆន្តិ ទិភាសយមន្តលិក្ខេ
ឥមស្ស លោកស្ស បរស្ស ឯ តេ
កឥន្នុ តេ អាហុ មន្ទុស្សលោកេ ។

(៩៧) ចន្ទោ ច សុរិយោ ច ឧភោ សុឧស្សជា
តច្ឆន្តិ ទិភាសយមន្តលិក្ខេ
បរស្ស លោកស្ស ឧ តេ ឥមស្ស
ឆេឯតិ តេ អាហុ មន្ទុស្សលោកេ ។

(៨៥) (កូនព្រាន...) សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះបាននិយាយថា ទេវតាទាំងឡាយ មិនមានទេ ដ៏ចំរើន កូនលោកនេះ រមែងដល់នូវសេចក្តីជាច់សូន្យ ផលនៃអំពើដែលសត្វធ្វើល្អ ធ្វើអាក្រក់ រមែងដល់នូវសេចក្តីជាច់សូន្យដូចគ្នា ទាំងនិយាយថាខានជាគុណជាតគឺមនុស្សល្ងង់បញ្ញត្តហើយ ខ្ញុំដឿងពាក្យ របស់សមណព្រាហ្មណ៍ ជាព្រះអរហន្តទាំងនោះ ហេតុនោះ បានជាខ្ញុំសម្លាប់សត្វស្មាបទាំងឡាយ ។

(៨៦) (ស្តេចកោក...) ព្រះចន្ទនិងព្រះអាទិត្យទាំងពីរ ជារបស់ឃើញងាយ ភ្លឺរុងរឿង នៅឰដ៏អាកាស ព្រះចន្ទនិងព្រះអាទិត្យទាំងនោះ (ជារបស់) លោកនេះឬលោកដទៃ (ពួកជន) ក្នុងមនុស្សលោកហៅព្រះចន្ទនិងព្រះអាទិត្យទាំងនោះថាជាអ្វី ។

(៨៧) (កូនព្រាន...) ព្រះចន្ទនិងព្រះអាទិត្យទាំងពីរ ជារបស់ឃើញងាយ ភ្លឺរុងរឿង នៅឰដ៏អាកាស ព្រះចន្ទនិងព្រះអាទិត្យទាំងនោះ (ជារបស់) លោកដទៃ មិនមែនរបស់លោកនេះទេ ពួកជន ក្នុងមនុស្សលោក ហៅព្រះចន្ទនិងព្រះអាទិត្យទាំងនោះថាជាទេវតា ។

(๙๘) ฝន្តេវ តេ ជីហតា ហីនភាគា
អហោតុកា យេ ន វន្ទន្តិ កម្ម៌
តថា ផលំ សុកតទុក្កដានំ
ធត្តុប្បញ្ញត្តំ យេ ច វន្ទន្តិ ធាតំ ។
(๙๙) អទ្ធា ហិ សច្ចំ វចនំ តវេតំ
កថញ្ហិ ធាតំ អផលំ ករេយ្យ
តថា ផលំ សុកតទុក្កដានំ
ធត្តុប្បញ្ញត្តញ្ច កថំ ករេយ្យ ។
កថញ្ហភេ កត្តិកភេ តត្ថមាចរំ
កឹ សេវមានោ តេន តថាតុលោន
អក្ខាហិ មេ (๑) មោរភរេតមត្តំ
យថា អហំ នោ ជិរយំ បតេយ្យំ ។
(๑๐๐) យេ កេចិ អត្ថិ សមណា បឋព្យា
តាសាយវត្តា អនតារិយំ ចរន្តិ
ថាតោវ បិណ្ឌាយ ចរន្តិ តាលេ
វិតាលចរិយា វិតតា ហិ សន្តោ ។

---

๑ ម. អក្ខាហិ តំ ភាតរំ មេ ។

(៩៨) (ស្តេចក្អែក...) សមណព្រាហ្មណ៍ណាមិនពោលអាងកម្ម មិនពោលអាងផលនៃកម្ម ដែលសត្វធ្វើល្អ ធ្វើអាក្រក់ មួយទៀត សមណព្រាហ្មណ៍ណា ពោលថា ទានជាគុណជាតដែលមនុស្សលង់បញ្ញត្តហើយ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ជាអ្នកហីនវាទ ជាអ្នកអហេតុកវាទ ត្រូវគេដេញដើរទាល់តែងពាក្យវាណ៍នេះ មិនខាន ។

(៩៩) (កូនព្រានព្រៃ...) ពាក្យរបស់អ្នកនុ៎ះទៀងពិត ព្រោះទានជាគុណជាតឥតផលដូចម្តេចកើត ផលនៃអំពើដែលសត្វធ្វើល្អធ្វើអាក្រក់ក៏ដូចគ្នា ម្យ៉ាងទៀត (ទាន) ជាគុណជាតដែលមនុស្សលង់បញ្ញត្តហើយ ដូចម្តេចកើត ។ ខ្ញុំធ្វើអំពើដូចម្តេច ធ្វើដោយហេតុដូចម្តេច ប្រព្រឹត្តដូចម្តេច សេពនូវអ្វី ដោយគុណនៃតបៈដូចម្តេច មិនគប្បីធ្លាក់ទៅកាន់នរកយ៉ាងណា ម្នាលស្តេចក្អែក អ្នកសូមប្រាប់សេចក្តីនុ៎ះដល់ខ្ញុំ ដោយឧបាយយ៉ាងនោះ ។

(១០០) (ស្តេចក្អែក...) ពួកសមណៈណាមួយនៅលើផែនដី ជាអ្នកស្វែកសំពត់កាសាវៈ ប្រព្រឹត្តកន្លងនៃបុគ្គលគ្មានផ្ទះ ត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតអំពីព្រឹក កន្លងកាលគួរ រៀរចាកកិរិយាត្រាច់ទៅកន្លងកាលខុស ជាអ្នកសង្រួមរម្ងាប់ ។

បកំណ្ណកនិបាតេ អដ្ឋមំ បហាមោរជាតកំ

តេ តត្ថ ភារោ ទុប្បសង្គមិត្វា

បុត្តា មំ យំ តេ មនសោ បិយំ សិយា

តេ តំ បវក្ខន្តិ យថាបជានិំ

ឥមស្ស លោកស្ស បរស្ស ចត្តំ ។

(๑๐๑) តតោ ជិណ្ណោ ខុរតោ បុរាណោ

បណ្ដុបលាសំ ហរិតោ ទុមោវ

ឯសប្បមាទោ មម លុទ្ទភាវោ

ជហាមហំ[๑] លុទ្ទកភាវមជ្ជ ។

(๑๐๒) យេ ចាបិ មេ សកុណា អត្ថ ពន្ធា

សតាធិនេ ភោគាធិ ធនេសនេស្ស

តេសំ អហំ ជីវិតមជ្ជ ទត្វា

មោក្ខញ្ច តេ អច្ចសរិំ[๒] ធនេន ។

---

๑ ម. បដិហាមហំ ។ ម ជាមហំ ។ ๒ ម. បត្តា ។ បញ្ចត្តំ អដ្ឋកថាយំ ស្សត្ថំ ។

អ្នកចូរចូលទៅរកសមណៈទាំងនោះ តាមការសួរ ក្នុងទីនោះ ហើយ ចូរសាកសួរចុះ ប្រយោជន៍ណា ដែលទាក់ទងចិត្ត របស់អ្នក លោកនឹងទ្រាប់នូវប្រយោជន៍នោះ ជាប្រយោជន៍ កន្លងលោកនេះ នឹងកន្លងលោកខាងមុខ (ដល់អ្នក) តាមទំនង នៃការចេះដឹង (របស់លោក) ។

(១០១) (កូនព្រានព្រៃបានត្រាស់ជាព្រះបច្ចេកពុទ្ធហើយក៏សំដែង ថា) ភាពជាព្រានព្រៃនុ៎ះ អាត្មាអញបានលះបង់ហើយ អាត្មា អញបានលះបង់ នូវភាពនៃខ្លួនជាព្រានព្រៃក្នុងថ្ងៃនេះ ដូច ពស់សកនូវសំណកចាស់ជាន់មុន ឬក៏ដូចដើមឈើមានស្លឹក ខៀវ (ជម្រុះចោល) នូវស្លឹកលឿង ។

(១០២) (បច្ចេកពុទ្ធធ្វើសច្ចកិរិយាថា) ពួកបក្សីណាប្រើនរយ ដែល អាត្មាអញបានចងទុកក្បែរលំនៅ (របស់ខ្លួន) អាត្មាអញនឹង ឲ្យនូវជីវិតដល់សត្វទាំងឡាយនោះ ក្នុងថ្ងៃនេះ អាត្មាអញ បានរួចចាកកិលេសហើយ សត្វទាំងនោះ ចូរទៅកាន់ លំនៅរបស់ខ្លួនចុះ ។

สุตฺตนฺตปิฏกโต ขุทฺทกนิกายสฺส ชาตกโต

(๑๐๓) ลุทฺโธ จายํ ตาสมาคฺโค อรญฺ

ญาเณน เมวาภิยตึ ยสสฺสึ

ตณฺหา มหาภิยตึ ยสสฺสึ

ขุทฺทา ปมุญฺเจ ยถาหิ ปมุตฺโตติ ฯ

มหาหาโรชาตกํ อฏฺฐมํ ฯ

ตติยสฺสกชาตกํ

(๑๐๔) ยาเนสมาสาวิตวิมฺหา ปฺจาสาน วสาน ฉ

อเทฺวสีวิลเย ญาตี เตเม อนิกตา มยา ฯ

ตหิ จินฺติ มูลผลํ กตฺวา ตายี อนปฺปโก

รฏฺเ จิมา ตินฺนฉฺโท ชาสุกาสา ภวิสฺสติ ฯ

สเจหิ วสิสฺสามิ สห สเทฺวหิ ญาตีหิ

อปฺปาสฺสุกฺกา นิราสงฺกี อาสา เหสา อกุโตภยา ฯ

(๑๐๓) (អតិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រោនព្រៃហាខរន្ធាក់កន្ធំដែ ត្រាំដៅកន្ធំព្រៃ ដើម្បីចាក់នូវស្តេចក្អែក ដែលមានយស លុះចាក់នូវស្តេចក្អែក ដែលមានយសបានហើយ ក៏បានរួចចាកសេចក្តីទុក្ខ ដូចតថាគតដែលបានរួច (ចាកទុក្ខដោយសយម្ភូញ្ញាណ) ដូច្នោះដែរ ។

ចប់ មហាមោរជាតក ទី៨ ។

តច្ឆសូករជាតក

(๑๐๔) (ជ្រូកឈ្មោះតច្ឆកៈពោលថា) យើងគាលស្វែងរកពួកញាតិណា ដើរទៅកាន់កំនឹងព្រៃចាំងឡាយ យើងតាមស្វែងរកពួកញាតិដ៏ច្រើន ឯពួកញាតិចាំងនោះយើងបានជួបហើយ ។ មើមឈើនឹងផ្លែឈើនេះដ៏ច្រើនផង ភក្សាហារនេះច្រើនផង កំនឹងស្មៅចាំងនេះជាទីរីករាយផង ជាលំនៅដ៏សប្បាយ ។ យើងនឹងមិនមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ មិនមានសេចក្តីរង្កៀស មិនមានសេចក្តីសោក មិនមានភ័យអំពីណា នឹងនៅកន្លែងនេះឯង ជាមួយនឹងពួកញាតិចាំងអស់ ។

បកិណ្ណកវគ្គោ ទុតិយោ តច្ឆសូករជាតកំ

[๑๐๕] អញ្ញាសិំ លេឡិំ បវិយេសេ សត្ថុ ឱ ๙๘ ទិដ្ឋតំ

សោ តច្ឆ សូករេ ហន្ត្វ ๙ជាតក្ខា វំ វំ ។

[๑๐๖] កោ ធុម្ហាកំ ๙๘ សត្ថុ កោ ញាតីសុសមាគតោ

ធុប្បដិសេ បដិសេតំ តំមេ អក្ខាហិ បុច្ឆតោ។

[๑๐๗] ឧទ្ធុក្ករជី មិកជា ពលី ធាហាវុឱ មិគោ

សោ តច្ឆ សូករេ ហន្ត្វ ๙ជាតក្ខា វំ វំ ។

[๑๐๘] ន ឱ ធាហា[๑] ន ទិដ្ឋត្ថំ ពលំ ការយេសមោហាតំ

សត្ថូ សមក្ខា ហុត្វាន វសំ ការហាម ឯតកំ។

[๑๐๙] មាធយច្ឆំ កណ្ហាសុខំ ភវំ ការសសំ តច្ឆក

យោ មំ យុទ្ធេ ការលយេ[๒] តំ មំ បច្ចា មាជាមសេ។

---

๑ ន ឱ ភាហិតំ ទិដ្ឋត្ថតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។ បណ្ឌិតេហិ សមេតំ។

(១០៥) (ពួកជ្រូកឯទៀតពោលថា) ម្នាលតម្ពកៈ អ្នកចូរសូន្យវាកនូវជ្រូកទាំងនេះ ឯទៀតវិញចុះ (ដ្បិត) កូនទីនេះមានសត្រូវចំពោះពួកយើង សត្រូវនោះ តែងមកកូនទីនេះ ហើយសម្លាប់ជ្រូកទាំងឡាយ (សំដៅតែជ្រូកណា) ដែលឆាត់ៗ ។

(១០៦) (តម្ពកៈ...) សត្វណាជាសត្រូវនឹងពួកយើងកូនទីនេះ សត្វណាកំចាត់បង់នូវញាតិ កំពុងនៅជួបជុំគ្នា ដែលសត្រូវកំចាត់បង់បានដោយក្រ អ្នក ខ្ញុំសួរហើយ ចូរជ្រាបនូវហេតុនោះ ។

(១០៧) (ពួកជ្រូក...) ម្រឹគ (មួយ) ជាស្តេចនៃម្រឹគ មានក្រឡានៃសរីរៈខាងលើ មានកំលាំងកាយ មានបង្កឹមជាអាវុធ ម្នាលតម្ពកៈ ម្រឹគនោះ មកកូនទីនេះ ហើយសម្លាប់ជ្រូកទាំងឡាយ ដែលឆាត់ៗ ។

(១០៨) (តម្ពកៈ...) ខ្លាយទាំងឡាយរបស់ពួកយើង មិនមែនជាមិនមានទេ កំលាំងក៏ប្រជុំប្លុះកូនកាយ បើពួកយើងទាំងអស់ជាអ្នកព្រមព្រៀងគ្នា នឹងធ្វើខ្លាតែម្នាក់ឯងនោះ ឲ្យលុះអំណាចបាន ។

(១០៩) (ពួកជ្រូក...) ម្នាលតម្ពកៈ អ្នកពោលនូវពាក្យជាទីគាប់ចិត្ត គាប់ត្រចៀកណាស់ ដូច្នេះ ប្រសិនបើជ្រូកណា ពោលចោលគាកូនបំបាំង យើងនឹងសម្លាប់ជ្រូកនោះ កូនកាលដាវាងក្រោយ ។

[๑๑๐] ชาณาติ ชาตา วิเรโต ฉุสชฺช

อกยิ ฉุ เต สพฺภิเตสุ ธิฏฺฐิ

ชาหา ฉุ เต มิตฺตวิโย ฉ สนฺติ

โย สงฺคมตฺโต กมณาว ฌายิ ฯ

[๑๑๑] ฉ เม ชาหา ฉ วิชฺชนฺติ ฅลิ กาเย สเมหิตุ

ญาตี ฉ ธิสฺสา สมฺปนฺนา ฬิกเต

ตสฺมา ฉ ฌายามิ วนมฺหิ ฬิกเต ฯ

สมสฺสุธิ ยนฺติ ธิสาธิสิ[๑] ปุเร

กยนฺติ เล ณาตเวสิเต ปุชฺช

เตชาธิ สงฺคมฺม วสนฺติ ฬิกเต

เยตฺถนฺติ ขุปฺปสมาชฺช เต มยา ฯ

ปวิณาย กสมฺปนฺนา สมิตา ฬิกวาธิเต

เต มิ สมกฺข หิเสยฺยุ ตสฺมา เนสิ ฉ ปตฺเตยฺย ฯ

---

๑ ฉ. ม. ทิเสาทิสิ ฯ

(១១០) (កូដជដិល..) ម្នាលអ្នកមានព្យាយាមជាធំពួកម្រឹគ ក្នុងថ្ងៃនេះ អ្នកវៀរចាកបាណាតិបាតឬ ឬក៏អ្នកឲ្យអភ័យដល់ពួកសត្វទាំងអស់ ឬមួយអ្នកមិនមានចង្អឹម បានជាអ្នកទៅប្លួបនឹងហ្វូង(ជ្រូក) ហើយសញ្ជប់សញ្ជឹង ដូចជាសត្វកំព្រា ។

(១១១) (ខ្ញុ...) ខ្ញុំមិនមែនជាមិនមានចង្អឹមទេ កំឡាំងក៏ប្រជុំប្លុះក្នុងកាយ ខ្ញុំម្ចាស់ឯង បានឃើញពួកញាតិរបស់ជ្រូកព្រមព្រៀងគ្នា ក្នុងទីតែមួយ ហេតុនោះ បានជាសញ្ជប់សញ្ជឹងក្នុងព្រៃ ។

បានឮថា ក្នុងកាលមុន ជ្រូកទាំងឡាយនេះ តែងទៅកាន់ទិសតូចធំ លុះភ័យគ្រប់សង្កត់ហើយ ក៏ស្វែងរកទីជ្រកកោនផ្សេងៗគ្នា ឥឡូវនេះ ជ្រូកទាំងនោះបិតនៅក្នុងទីណា ដែលខ្ញុំគ្រប់សង្កត់បានដោយលំបាក ជ្រូកទាំងនោះក៏មកនៅប្លួបជុំជាមួយគ្នា (ក្នុងទីនោះ) ។

ជ្រូកទាំងឡាយនោះ បរិបូណ៌ដោយនាយក ប្រុងប្រៀបខ្លួនមូលមាត់គ្នា ព្រមព្រៀងគ្នា គប្បីបៀតបៀនទូវខ្ញុំ ព្រោះហេតុនោះ ខ្ញុំមិនប្រាថ្នាទូវជ្រូកទាំងនោះទេ ។

(๑๑๒) ฝเกาว ๙ฉ្ตา អសุเว ชิตาสิ

ฝเกาว เสเตา หาฐิ ธิเร ปสยฺห

ฝเกาว ฅฺยกฺขา มิตสงฺฆปเตฺต

ภำ ภำ หาฐิ ๓ลฌิ สาธิสำ ๆ

(๑๑๓) ธเหาว ๙ฉ្ตา ธเสเตา ธปิ ฅฺยกฺขา มิตาธิเหา

สมเตฺต สหิเต ญาตี ฅฺยกฺขา ธกฺขุเตวเส ๆ

(๑๑๔) กุกฺกิลกา สกุณิกา สงฺฆเหา ตณาหาริเหา

สพฺเพธมาสา ฝเกฆฺยำ ขุปฺปตฺถิ ขุยฺยฐิ ธ ๆ

เตสญฺ จิยมาสานำ ฝเกตฺต อปสกฺกติ

ตญฺเจ เสเตา ธิสาลเส วยฺยคฺฆิยาว สาตติ ๆ

(๑๑๕) ขุสฏฺฐมิเตา ๘ฉิลเธ ลุทฺเธสามิสธกฺขิสา

สาปิ สาปิสุ ปกฺขิฐิ ปญฺญาเตา ยถา ปุเร ๆ

(១១២) (កូដជដិល...) ព្រះឥន្ទ្រតែមួយអង្គ ឈ្នះនូវពួក អសុរៈ ខ្វែងតែមួយ សង្រ្គបធាបយកនូវពួកបក្សីបាន ខ្លាតែមួយ ចួបប្រទះនឹងម្រឹគក៏សម្លាប់នូវម្រឹគដែលធាត់ៗ បាន ដូ្រតថាកំលាំង (នៃខ្លានោះ) ប្រាកដដូ្រច្នោះ ។

(១១៣) (ខ្លា ..) មិនថាព្រះឥន្ទ្រ មិនថាខ្វែង មិនថាខ្លា ជាស្តេចនៃម្រឹគទេ ខ្លាមិនធ្លើ (នូវពួកដ្រុក) ដែលមានញាតិព្រមព្រៀងគ្នា ប្រុងប្រៀបខ្លួនទុក ឲ្យលុះកន្លងអំណាចបានឡើយ ។

(១១៤) (កូដជដិល..) ពួកបក្សីតូចៗ ឈ្មោះកុម្ភិលិកា មានហ្វូងហើរទៅ ទាំងហ្វូង រែកយករែកគ្នា ហើរទៅរែកចំណី ក៏ជាមួយគ្នា បានចំណីហើយ ហើរទៅ (តាមអាកាស) ក៏ជាមួយគ្នា ។ កាលបក្សីទាំងនោះ កំពុងមូលមិត្រគ្នា បណ្តាបក្សីទាំងនោះ គង់មានបក្សីមួយហើរឃ្លាតពីគេមិនខាន ខ្វែងធាបយកនូវបក្សីដែលហើរឃ្លាតពីគេនោះបាន នោះជាគតិរបស់ខ្លា ។

(១១៥) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) (ខ្លានោះ) ត្រូវដដិលអាត្រក់ ដែលមានក្អែកសំឡឹងតែអាមិសបញ្ឆោរហើយ អាងខ្លួនមានចង្កឹម ស្មានថាដូចមុន ក៏ស្ទុះទៅរកពួកដ្រុក ដែលមានខ្លាយដែរ ។

(១១៦) សាធុ សព្ពហុលា ញាតី អម្ហំ វុត្តា អវញ្ញា

សុភវេហេ សមក្កេហេ ឥក្ខ្វាកុយនេ ហោតោ។

(១១៧) ព្រាហ្មណាវោ ឥក្ខ្វាកុ ឧភោ ហត្ថាន សុភវ

អាធច្ចោ បមោធិតា មហាជាធមជាធិសុំ ។

(១១៨) តេសុធុម្មវមូលស្មឹ សុភវ សុសមាភតា

តច្ឆកំ អភិសំញ្ញុសុ ភុំជោ ភជាសំ ឥស្សរៃតំ។

តច្ឆសុករជាតកំ នវមំ ។

មហាវាណិជជាតកំ

(១១៩) ភាណិជា[1] សមិតិ ភត្វា ជានារដ្ឋតោ អាភតា

ជនហាភ បក្កមីសុ ឯកំ ភត្វាន តាមណឺ។

តេ តំ ភត្តារមាភម្ម អប្បភក្ខំ អន្ធនកំ

មហាធិក្រោធមន្ធក្ខុំ សីតច្ឆាយំ មនោរមំ ។

តេ ច តត្ថ ធិសីធិត្វា តិស្សរុក្ខស្ស ធាយា[2]

ភាណិជា សមចិន្តេសុំ ពាលា មោមោធ ចារុតា

អល្លាយតេ អយំ វុត្តោ អម្ហ ភារ សន្ធតំ

---

១ ម. សង្គតិ ។ ២ ម. ធាយាយ ។

(១១៦) (រុក្ខទេវតា...) គួរឲ្យសរសើរដែរ ពួកញាតិច្រើនរូប សូម្បីតែឈើដែលដុះក្នុងព្រៃ (ក៏គួរឲ្យសរសើរ) ខ្លា (ម្នាក់ឯង) ត្រូវពួកជ្រូកព្រមគ្នា សម្លាប់បានក្នុងផ្លូវតែមួយ ។

(១១៧) (អគិសមុទ្ទគាថា) ជ្រូកទាំងឡាយបានសម្លាប់នូវព្រាហ្មណ៍នឹងខ្លាធំទាំងពីរនាក់ហើយក៏ត្រេកអរពេកយ ស្រែកនូវសម្រែកដ៏ខ្លាំងៗ

(១១៨) ជ្រូកទាំងឡាយនោះ ប្រជុំគ្នាទៀបគល់នៃល្វា អគិសេកជ្រូកឈ្មោះតច្ឆកៈថា សូមព្រះអង្គជាស្តេចជាឥស្សរៈរបស់ពួកយើង ។

ចប់ តច្ឆសូករជាតក ទី ៩ ។

មហាវាណិជជាតក

(១១៩) (ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ថា) ពាណិជទាំងឡាយ ជាអ្នកស្វែងរកទ្រព្យមកអំពីដែនផ្សេងៗ ធ្វើនូវការប្រជុំ (ក្នុងក្រុងពារាណសី) ធ្វើបុគ្គលម្នាក់ ឲ្យជាធំ ហើយចៀសចេញទៅ ។ ពាណិជទាំងឡាយនោះ មកដល់ផ្លូវឆ្ងាយជាច់ស្រយាលនោះ ជាផ្លូវមិនមានស្បៀងអាហារមិនមានទឹក បានឃើញនូវដើមជ្រៃធំ មានមូលត្រជាក់ជាទីរីករាយនៃចិត្ត ។ ឯពាណិជទាំងនោះ ជាបុគ្គលល្ងង់ត្រូវមោហៈចិទ្ធាំងក៏អង្គុយក្រោមមូលឈើនោះ ក្នុងទីនោះ ហើយប្រឹក្សាគ្នាថា យីអើ ឈើនេះហាក់ដូចជាសើម ដោយទឹក ហាក់ដូចជាមានទឹកហូរទៅ

បដិណ្ណកមហាទេ ។ សមំ ធម្មាភិសមេតិ ឥតិ

ឥដ្ឋស្សុ បុរិមំ សាខំ យយំ ឆិជ្ជម ឥណាជា ។
សា ច ឆិជ្ជាវ បក្ខរិ អច្ឆំ ឥវ អនាវិលំ
តេ តត្ថ ភ្លាត្វា បិវិត្វា យោវតិច្ឆិសុ ឥណាជា
ទុតិយំ សមចិន្តេសុំ ពាលា មោហេន ឥវុតា
ឥដ្ឋស្សុ ឧត្តិណាំ សាខំ យយំ ឆិជ្ជម ឥណាជា ។
សា ច ឆិជ្ជាវ បក្ខរិ សាលិមំសោទនំ ពហុំ
អបេក្ខាទនវណ្ណោ ឥម្ហាសេ សប្បិផុលស្ស(១) បាយសោ
តេ តត្ថ ភុត្វា ខាទិត្វា យោវតិច្ឆិសុ ឥណាជា ។
តតិយំ សមចិន្តេសុំ ពាលា មោហេន ឥវុតា
ឥដ្ឋស្សុ បច្ឆិមំ សាខំ យយំ ឆិជ្ជម ឥណាជា ។
សា ច ឆិជ្ជាវ បក្ខរិ ឆារិយោ សមលង្កតា
វិចិត្តវត្ថាភរណា អាមុត្តមណិកុណ្ឌលា ។
អបិសុ ឥណាជា ឯកោ ឆារិយោ បញ្ចវីសតិ
សបត្តា បរិវារេសុំ តស្ស រុក្ខស្ស ឆាទិយា
តេ តាហិ បរិវារេត្វា យោវតិច្ឆិសុ ឥណាជា ។

---

១ ម. សិង្ឃិរេរំ លហុបិយោ ។

បើដូច្នោះ យើងជាពួកឈ្មួញនឹងកាប់នូវមែកឈើខាងកើត ។ សោតឯមែកនោះគ្រាន់តែត្រូវពួកឈ្មួញកាប់ជាប់ភ្លាម ក៏ស្រក់ទឹកចេញ ឯទឹកក៏ថ្លាមិនល្អក់ ពាណិជទាំងនោះបានឆ្លងផុតកន្លងទីនោះដរាបដល់អស់ចំណាយ ។ ពួកឈ្មួញពាល ត្រូវមោហៈបិទបាំង ប្រឹក្សានូវហេតុទី ២ ថា បើដូច្នោះ ពួកយើងជាពួកឈ្មួញ នឹងកាត់នូវមែកឈើខាងត្បូងនោះទៀត ។ សោតឯមែកឈើនោះ គ្រាន់តែត្រូវពួកឈ្មួញកាត់ជាប់ភ្លាម ក៏ហូរចេញនូវជ័រយៃនៃស្រវាសាលិ ដ៏លាយដោយសាច់ដ៏ច្រើន នូវនំកុម្មាស ហាក់ដូចជាជ័រយាសមានទឹកតិច នូវសម្លកកូរ នឹងសម្លសណ្តែកជ័រយ ពាណិជទាំងនោះ បានបរិភោគនំពាស៊ីកន្លងទីនោះដរាបតាល់អស់ចំណាយ ។ ពួកពាណិជល្ងង់ ដែលត្រូវមោហៈបិទបាំង ក៏ប្រឹក្សាគ្នានូវហេតុទី ៣ ថា បើដូច្នោះ យើងជាពួកឈ្មួញនឹងកាត់មែកឈើខាងលិចនោះទៀត ។ សោតឯមែកនោះគ្រាន់តែត្រូវពួកឈ្មួញកាត់ជាប់ភ្លាម ក៏ចេញនូវពួកនាគនារី មានខ្លួនតាក់តែងហើយ មានសំពត់នឹងគ្រឿងអាភរណៈដ៏វិចិត្រ ពាក់តែវមណីនឹងកុណ្ឌល ។ គួរសរសើរដែរ ពាណិជទាំងឡាយមាននាគនារីម្នាក់ៗ ចំណែកខាងនាគនារី ៤៥ នាក់ ចោមរោម (នូវនាយឈ្មួញជាធំ) ក្រោមម្លប់ឈើនោះដោយជុំវិញ ពាណិជទាំងនោះ ត្រូវនាគនារីទាំងនោះ ចោមរោមហើយ ដរាបអស់ចំណាយ ។

ចត្តុនំ សមចំឆ្តេសុំ ពាលា អោហេន ឆារុតា
ឥច្ឆស្ស ឧត្តរំ សាខំ មយំ ឆំឆាម វាណិជា ។
សា ច ឆំឆាវ បត្ថរំ មុត្តា វេឆ្បរិយា ពហូ
រជតំ ជាតរូបញ្ច កុត្តំយោ បដិយាឆំ ច
កាសិកាឆំ[1] ច វត្ថាឆំ ឧច្ចិយាឆំ ច កម្ពលា
តេ តត្ថ ភារេ ពន្ធិត្វា យាវតិច្ឆិសុ វាណិជា ។
បញ្ចមំ សមចំឆ្តេសុំ ពាលា អោហេន ឆារុតា
ឥច្ឆស្ស មូលេ ឆំឆាម អបិ កំយ្យោ លភាមសេ ។
អថុដ្ឋហិ សត្ថវាហោ យាចមានោ ភតញ្ចលំ
ឆំក្រោធោ កឹ អបរជ្ឈតិ វាណិជា ភទ្ទមត្ថុ តេ ។
វាវិធា បុរិមា សាខា អទ្ធចាឆញ្ច ឆក្កិណា
ជាវិធា បច្ឆិមា សាខា សព្ពភាមេ ច ឧត្តរា
ឆំក្រោធោ កឹ អបរជ្ឈតិ វាណិជា ភទ្ទមត្ថុ តេ ។

---

๑ ម. កាសំយោឆំ ។

ពួកពាណិជល្ងង់ ដែលត្រូវមោហៈបិទបាំង កំប្រឹក្សានូវហេតុ ទី ៨ ថា បើដូច្នោះ យើងជាពួកឈ្មួញ នឹងកាត់នូវមែកឈើខាងដើមនោះទៀត ។ សោតឯមែកនោះ គ្រាន់តែត្រូវពួកឈ្មួញកាត់ជាចំភ្លាម ក៏ហូរចេញនូវតែវមុក្តានឹងតែវពៃទូរ្យដ៏ច្រើនផង នូវប្រាក់ផង នូវមាសផង នូវកម្រាលសម្រាប់ក្រាលលើខ្នងដំរីជាដើមផង នូវកម្រាលរោមសត្វជាដើមផង នូវសំពត់ដែលគេធ្វើក្នុងដែនកាសីផង នូវសំពត់កម្ពលឈ្មោះទុទ្ធិយានៈផង ពាណិជទាំងនោះ ក៏វេចយកនូវភារៈដ៏ច្រើនលើសលប់ក្នុងទីនោះ ។ ពួកពាណិជល្ងង់ ដែលត្រូវមោហៈបិទបាំង កំប្រឹក្សានូវហេតុទី ៩ ថា បើដូច្នោះ ពួកយើងនឹងកាត់ត្រង់គល់ឈើនោះ មុខជានឹងបានច្រើនជាងនេះទៅទៀត គ្រានោះឈ្មួញជាធំ ក្រោកឡើងផ្គងអញ្ជលីអង្វរថា ដើមដ្រៃ ប្រទូស្តពួកអ្នកដូចម្តេច ម្នាលពាណិជទាំងឡាយ សេចក្តីចំរើនចូរមានដល់អ្នកចុះ ។ មែកខាងកើត បានឲ្យទឹកឆ្អឹតផង មែកខាងត្បូង បានឲ្យជ្រាយនឹងទឹកផង មែកខាងលិច បានឲ្យនាងនារីទាំងឡាយផង មែកខាងជើង បានឲ្យនូវសេចក្តីប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាងផង ដើមដ្រៃប្រទូស្តពួកអ្នកដូចម្តេច ម្នាលពាណិជទាំងឡាយ សេចក្តីចំរើនចូរមានដល់អ្នកចុះ ។

យស្សុក្ខសុនាយាយ និសីទេយ្យ សយេយ្យ វ,
ឆគស្ស សាខំ កញ្ចេយ្យ មិគទុព្ភោ ហិ ចាបលោ ។
តេ ច គស្ស អនាទិត្វា ឯកស្ស វចនំ ពហូ
និសិតាហិ កុហរីហិ មូលតោ នំ ឧបក្កមុំ ។
(๑๒๐)តតោ ជាតា និក្ខមិំសុ សន្ធេត្វា បញ្ចវីសតិ
ឆទ្ទុក្ខហានំ តិសតា ឆសហស្សា ច ចម្បិលោ ។
(๑๒๑) ឯតេ ហនថ ពន្ធថ មា ភេ មុញ្ចិត្ថ ជីវិតំ
ឃាបេត្វា សត្តកហំវ សព្ពេ កភេថ នេ ។
(๑๒๒) តស្មា ហិ បណ្ឌិតោ ភោគេ សម្បស្សំ អត្តមត្តនោ
ឈោកស្ស ន វសំ តច្ឆេ ហានេយ្យ និសតំ[๑] មនំ
ឃវមាធីនវំ ញត្វា តណ្ហា ទុក្ខស្ស សម្ភវំ
វីតតណ្ហោ អនាទានោ សតោ ភិក្ខុ បរិព្វជេតិ ។

មហាវាណិជជាតកំ ទសមំ ។

---

๑ ម. ហានេយ្យាវិសតំ ។

បុគ្គលរងើយឫផេក ក្រោមម្លប់នៃឈើណា មិនត្រូវគាប់បំបាក់មែកឈើនោះឡើយ ព្រោះថាបុគ្គលអ្នកប្រទូស្តមិត្រ ជាមនុស្សអាក្រក់។ ឯឈ្មួញទាំងនោះ ច្រើនគ្នា មិនអើពើនូវពាក្យនៃឈ្មួញជាធំម្នាក់ឯងនោះ ក៏ចូលទៅដើម្បីនឹងកាត់នូវដើមជ្រៃនោះត្រង់គល់ ដោយប៉ូវថៅទាំងឡាយ ដែលខ្លួនសំលៀងហើយ ។

(១២០) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះ នាគទាំងឡាយ ២៥ សៀត គ្រឿងក្រោះហើយផង ពួកនាគខ្មាន់ធ្នូ ១០ផង ពួកទាហានកាន់ខែលក្រាំមួយពាន់ផង ក៏ចេញមក ។

(១២១) (នាគពួក...) អ្នកទាំងឡាយចូរសម្លាប់ ចូរចងនូវពាណិជទាំងនុ៎ះ អ្នកទាំងឡាយកុំលែងនូវដំរីតែឡើយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរធ្វើនូវពួកពាណិជទាំងអស់នោះឲ្យទៅជាផែះ ទុកតែពាណិជជាធំម្នាក់ប៉ុណ្ណោះ ។

(១២២) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រោះហេតុនោះ បណ្ឌិតបុរស កាលបើបានឃើញច្បាស់ នូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួន មិនគប្បីលុះអំណាចនៃលោភៈឡើយ ត្រូវតែកំចាត់បង់នូវចិត្ត ដែលប្រកបដោយលោភៈជ្រាលជ្រៅនោះ កិកីបើបានដឹងនូវទោស (ក្នុងលោភៈ) យ៉ាងនេះ ដឹងនូវការកើតឡើងនៃទុក្ខ ព្រោះតណ្ហា យ៉ាងនេះហើយ គប្បីប្រព្រឹត្តជាអ្នកមានតណ្ហាទៅប្រាសហើយ មិនមានសេចក្តីប្រកាន់មាំ មានស្មារតី ។

ចប់ មហាវាណិជជាតក ទី ១០ ។

សាធិនរាជជាតកំ

(១២៣) អត្ថតោ វតលោកស្មឹ ទុប្បដ្ឋេ លោមហំសនេ
ធិក្ករោថ ចាតុរហុ វេនេហ សរ្ជយសសរ្ជិនោ។
(១២៤) នេវបុត្តោ មហិទ្ធិកោ មាតលិ នេវសារថិ
ឯមន្តយិត្ថ ភជាឧំ វេនេហំ មិថិលគ្គហំ
ឯហិមំ រថមារុយ្ហ ភជ សេដ្ឋ ឯសមប្បតំ
នេក ឧស្សនតាមាតេ តារត្តឹសា សឥន្ទកា
សរមាណ ហិ តេ នេក សុធម្មាយំ សមច្ចរេ ។
តតោ ចភជា សាធិនោ វេនេហោ មិថិលគ្គហោ
សហស្សយុត្តំ អភិរុយ្ហ អគា នេកន សន្តិកេ
(សហស្សយុត្តំ ហយកហឹ ធិតូយានមធិដ្ឋតោ
យាយមានោ មហាភជា អទ្ទស នេវសកំ ឥធំ)
តំ នេក បដិនន្ទិសុ ធិស្វា ភជានមាគតំ
ស្វាគតន្តេ មហាភជ អថោ តេ អទុកគតំ
ឯសីនធានំ ភជិសំ នេវភជស្ស សន្តិកេ ។

សាធិនរាជជាតក

(๑๒๓) (ពួកអ្នកនគរពោលថា ស្តេចរបស់យើង) ចំឡែកណាស់តែ
គួរឲ្យព្រឺពេក កើតឡើង ក្នុងលោក រថជាទិព្យបានកើតប្រាកដ
ដល់ស្តេចវិទេហៈ ព្រះអង្គមានយស ។

(๑๒๔) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ទេវបុត្រឈ្មោះមាតលី ជាទេវសារថី មានឫទ្ធិ
ច្រើន បានអញ្ជើញព្រះបាទវិទេហៈ ព្រះអង្គគ្រប់គ្រងក្រុងមិថិលាថា
បពិត្រព្រះពជាដ៏ប្រសើរ ជាម្ចាស់នៃទិស សូមព្រះអង្គយាងឡើង
កាន់រថនេះ ទេវតាទាំងឡាយជាន់តាវត្តឹង្សព្រមទាំងព្រះឥន្ទ្រ ចង់
ឃើញព្រះអង្គ ព្រោះទេវតាទាំងឡាយរលឹកព្រះអង្គ នៅរង់ចាំក្នុង
ពេលឈ្មោះសុធម្មា ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះបាទវិទេហៈ ព្រះនាម
សាធិន ព្រះអង្គគ្រប់គ្រងក្រុងមិថិលា ទ្រង់យាងឡើងកាន់រថ ទឹម
ដោយសេះច្រើន ហើយបានយាងទៅកាន់សំណាក់នៃទេវតាទាំង
ឡាយ (ព្រះពជាជាធំ ទ្រង់ប្រថាប់លើទិព្វយានឈ្មោះហយវាហី
ដែលទឹមដោយសេះច្រើន កំពុងយាងទៅក៏បានទតឃើញទេវសភា
នេះ) ពួកទេវតាបានឃើញព្រះពជានោះមកដល់ហើយ ក៏ត្រេកអរ
ស្មោះចំពោះថា បពិត្រមហាពជ ព្រះអង្គយាងមកស្រួលហើយមិន
មែនយាងមកដោយមិនស្រួលទេ បពិត្រព្រះពជាអ្នកស្វែងរកគុណ
ដ៏ប្រសើរ ឥឡូវនេះសូមព្រះអង្គទ្រង់គង់ក្នុងសំណាក់នៃទេវពជចុះ ។

សព្ពាភិ បដិជគ្គន្តុ វេទេហិ មិថិលគ្គហិ
ឯវមត្តយេត្ថ ភោទេវិ អាសនេន ច ភាសវ
សាធុ ខោសិ អនុប្បត្តោ អាភតំ វសវត្តិនំ
វស ទេវសុ ភជិសំ សព្ពកាមសមិទ្ធិសុ
តាវត្តិំសេសុ ទេវេសុ កុញ្ជ ភាមេ អមាទុសេ ។

(๑๒๕) អហំ បុរេ សក្កតោ រមាមិ
ឆត្តេហិ ភីតេហិ ច ភទិតេហិ
សោធានំ អជ្ជ ន រមាមិ សក្កេ
អាយុក្ខ ខីណំ មរណន្តិ សន្តិកេ
ពុធាហុ មុច្ចិស្សំ ជនិន្ទសេដ្ឋ ។

(๑๒๖) ន តាយុ ខីណំ មរណាញ្ញ ទូរេ[1]
ន ចាបិ មុច្ចិ ន រីរសេដ្ឋ
តុយ្ហាញ្ញ បុញ្ញានិ បរិត្តភានំ
យេសំ វិបាកំ ឥធ វេទយិត្ថោ

---

๑ ម. ន ហាយុ ខីណំ មរណន្តេ ទូរេ ។ ម. នហាយុ ខីណំ មរណញ្ញ ទូរេ ។

ឯព្រះឥន្ទ្រក៏ទទួលពាក្យថ្លែងបំពោះព្រះបាទវិទេហៈ ព្រះអង្គគ្រប់គ្រងក្រុងមិថិលា ព្រះឥន្ទ្របានអញ្ជើញដោយគាមទាំងឡាយផង ដោយអាសនៈផងថា ប្រពៃណាស់ហើយ ព្រះអង្គបានដល់អាកាស របស់ទេវតាទាំងឡាយ ដែលញុំាងគេឲ្យប្រព្រឹត្តកន្លងអំណាចខ្លួន បពិត្រព្រះរាជាអ្នកស្វែងរកគុណដ៏ប្រសើរ សូមព្រះអង្គគង់នៅកន្លងពួកទេវតាដែលសម្រេចនូវកាមគ្រប់យ៉ាងបាន សូមព្រះអង្គសោយនូវកាមទាំងឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់មនុស្សក្នុងពួកទេវតាជាន់តាវត្តឹង្សចុះ ។

(១២៥) (ព្រះបាទសាធិនរាជ...) កាលពីដើម ខ្ញុំមកនៅកន្លងមកក្នុងសួគ៌ តែកាយដោយរបាំចម្រៀងនឹងប្រគំទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ កន្លងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំមិនត្រេកអរកន្លងមកនៅសួគ៌ទេ បពិត្រព្រះជនិន្ទដ៏ប្រសើរ អាយុ (របស់ខ្ញុំ) នឹងអស់ឬ ឬសេចក្តីស្លាប់ (បិតនៅ) ក្នុងទីដិត ឬក៏ខ្ញុំជាបុគ្គលវង្វេង ។

(១២៦) (សក្កៈ...) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរ មានពាក្យមួយជាងជនអាយុរបស់ព្រះអង្គមិនទាន់អស់ទេ ទាំងសេចក្តីស្លាប់របស់ព្រះអង្គ (ក៏បិតនៅ) ក្នុងទីឆ្ងាយ មួយវិញទៀត ព្រះអង្គ មិនមែនជាមនុស្សវង្វេងទេ តែថា ព្រះអង្គ សោយនូវផលនៃបុណ្យណា ក្នុងទេវលោកនេះ បុណ្យរបស់ព្រះអង្គនោះ តិច

វស ទេវានុភាវេន ភគវ សេដ្ឋ ធិសម្មតំ

តាវត្តិំសេសុ ទេវេសុ ភុញ្ជេ កាមេ អមានុសេ ។

(១២៧) យថា យាចិតកំ យានំ យថា យាចិតកំ ធនំ

ឯវំ សម្បទមេវេតំ យំ បរតោ ទានមិច្ឆយា

ន ចាហមេតមិច្ឆាមិ យំ បរតោ ទានមិច្ឆយា

សយំ កតានិ បុញ្ញានិ តំ មេ អាវេណិយំ ធនំ

សោហំ តត្ថាមនុស្សេសុ កាហាមិ កុសលំ ពហុំ

ទានេន សមចរិយាយ សំយមេន ទមេន ច

យំ កត្វា សុខិតោ ហោតិ ន ច បច្ឆានុតប្បតិ ។

(១២៨) ឥមានិ តានិ ខេត្តានិ ឥមំ ជនកំ សកុណ្ឌលំ

ឥមា តា បារិតានុភា ឥមា ធញ្ញា សវន្តិយោ

ឥមា តា ទោក្ខរណិយោ រម្មា ចាកាកុក្កុបកុដ្ឋិតា

បពិត្រព្រះករុណាជាធិប្រសើរ ជាម្ចាស់នៃទិស សូមព្រះអង្គគង់នៅដោយ
ទេវានុភាពចុះ សូមព្រះអង្គសោយនូវកាមទាំងឡាយ មិនមែន
ជារបស់មនុស្ស ក្នុងទេវលោកជាន់តាវត្តឹង្សចុះ ។

(១២៧) (ព្រះរាជា ..) យានដែលខ្លីគេ នឹងទ្រព្យដែលខ្លីគេ មានឧបមា
យ៉ាងណាមិញ ទ្រព្យណាដែលគេបាន ព្រោះបុគ្គលដទៃឲ្យជា
បច្ចុយ ទ្រព្យនុ៎ះឯង ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ទ្រព្យណាដែល
គេបាន ព្រោះបុគ្គលដទៃឲ្យជាបច្ចុយ ខ្ញុំមិនចង់បានទ្រព្យនុ៎ះឡើយ
បុណ្យទាំងឡាយ ដែលខ្ញុំបានធ្វើហើយដោយខ្លួនឯង បុណ្យនោះទុក
ជាទ្រព្យរបស់ខ្ញុំជាប់តាមខ្លួន ខ្ញុំនោះនឹងទៅធ្វើកុសលឲ្យច្រើនក្នុងពួក
មនុស្ស ដោយឲ្យទានផង កិរិយាប្រព្រឹត្តិធម៌ស្មើផង កិរិយាសង្រួម
ដោយសីលផង កិរិយាទូន្មាននូវឥន្ទ្រិយផង ព្រោះថា បុគ្គលធ្វើ
កុសលហើយ រមែងដល់នូវសេចក្តីសុខ ទាំងមិនក្តៅក្រហាយ
រឿយៗ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ។

(១២៨) (សាធិនរាជ ពោលនឹងស្តេចនារទៈថា) ស្រែទាំងឡាយនេះផង
ទឹកប្រកបដោយកុណ្ណលដ៏ល្អនេះផង ផែនដីដ៏ដេរដាស ដោយ
ស្មៅពណិខៀវនេះផង ស្តឹងទាំងឡាយដែលកំពុងហូរនេះផង ស្រះ
បោក្ខរណីទាំងឡាយ ជាទីរីករាយ មានសត្វចាកក្រពាកយំហើយ

---

១ ទឹកមានកំពែងសម្រាប់បុកទំលាយទឹកឲ្យហូរស្រួល ។ អដ្ឋកថា ។

បកិណ្ណកនិយាតេ ឯកាទសមំ សាធុនរាជធម្មកថំ

មណ្ឌាលតោ តេ សញ្ញា បឌុប្បលតោ ច
យស្សាមាធិ មមាយិ សុ តាធុ តេ សតំ តា ។

តាធិ ច ខេត្តាធិ សោ ភូមិកាតោ
តេយេវ អាភមវ្ហបថាក
តមេវ មយ្ហំ ជនតំ អបស្សតោ
សុញ្ញញ្ច មេ ជារធ ទាយតេ ធិសា ។

(១២៩) ធិដ្ឋា មយា វិមោធាធិ ឯកាសត្តា ចតុទ្ធិសា
សម្ភា នេវាជសត្ត តិធសាធញ្ច សម្ភា ។
វុត្តំ មេ ភវំ ធិព្យំ កុត្តា តាមា អមាធុសា
តាវត្តិសេសុ នេវេសុ សព្ភតាមសមិទ្ធិសុ ។
សោហំ ឝតាធិសំ ហិត្វា បុញ្ញាយម្ហិ ឥជាតតោ
ឆម្មេវ ចវិសព្ភាមិ ជាហំ រជ្ជេ អតិ្ឋតោ ។
អធណ្ហាវចរំ មក្ខំ សម្ភាសមុទ្ធនេសិតំ
តំ មក្ខំ បដិបជ្ជិស្សំ យេធ តច្ឆន្តិ សុព្ភតាតិ ។

សាធុនរាជធម្មកថំ ឯកាទសមំ ។

ដ៏ដេរជាសដោយចង្កូលណា ដោយផ្ការឈូក នឹងផ្កាឧប្បលនេះផង ពួកជនណា រាប់អានន្ទូវតីតំាងឡាយនេះថាជារបស់អញ ជនតំាងនោះ ទៅកាន់ទិសណាហ្ន៎ ។

ម្នាលនារទៈ ស្រែតំាងឡាយ នៅជាស្រែតំាងនោះដដែល ភូមិភាគ នៅជាភូមិភាគនោះដដែល ឧបចារៈនៃសួនច្បារតំាងឡាយ ក៏នៅជាឧបចារៈនោះដដែល តែថាកាលយើងមិនឃើញន្ទូវដនតំាងនោះ ទិសច្រាកដដល់យើង ហាក់ដូចជាសូន្យឈឹងៗ (១២៩)(ព្រះរាជា...)វិមានតំាងឡាយ ញុំាងទិសតំាង៨ឲ្យភ្លឺចំពោះមុខទេវរាជផង ចំពោះមុខពួកទេវតាជាន់ត្រៃត្រឹង្សផង យើងបានឃើញហើយ ។ តពាជាទិព្យយើងបាននៅរួចហើយ កាមតំាងឡាយមិនមែនជារបស់មនុស្ស យើងបានបរិភោគរួចហើយក្នុងពួកទេវតាជាន់តាវត្តឹង្ស អាចសម្រេចន្ទូវសេចក្តីប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាងបាន ។ យើងនោះបានលះបង់សម្បត្តិទិព្យច្រាកដដូច្នេះ ហើយមកកាន់ទីនេះ ដើម្បីធ្វើបុណ្យ យើងនឹងប្រព្រឹត្តធម៌តែម្យ៉ាង យើងមិនមានសេចក្តីត្រូវការដោយពាជសម្បត្តិទេ ។ ព្រះពុទ្ធតំាងឡាយដែលមានវត្តល្អ ស្តេចយាងទៅតាមផ្លូវណា យើងនឹងដើរទៅតាមផ្លូវនោះ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធសំដែងហើយ ជាផ្លូវដែលបុគ្គលមិនមានអាជ្ញាគប្បីត្រាច់ទៅ ។

ចប់ សាធិនរាជជាតក ទី ១១ ។

ទសព្រាហ្មណជាតកំ

(๑๓๐) រាជា អវោច វិទ្ធុរំ ឆម្មុគាមោ យុធិដ្ឋិលោ
ព្រាហ្មណោ វិទ្ធុរ បរិយេសរ សីលវន្ត ពហុស្សុតេ
វិរតេ មេថុនា ធម្មា យេ មេ ភុញ្ជេយ្យុ ភោជនំ
ទក្ខិណាំ សម្ម ទស្សាម យត្ថ ទិន្នំ មហាផលំ ។
(๑๓๑) ឧលូកា ព្រាហ្មណា នេវ សីលវន្ត ពហុស្សុតា
វិរតា មេថុនា ធម្មា យេ តេ ភុញ្ជេយ្យុ ភោជនំ ។
ទស ខលុ មហារាជ យា តា ព្រាហ្មណជាតិយោ
តាសំ វិភង្គវិចយំ វិត្ថារេន សុណោហិ មេ ។
បសិត្វកោ កហោត្ថាន បុណ្ណ មូលស្ស សំវុតោ
ជិលធិតាយេ កន្តន្តិ ភាបយន្តិ ជបន្តិ ច ។

ទសព្រាហ្មណជាតក

(១៣០) (ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ថា) ព្រះពជា ជាយុធដ្ឋិលគោត្រ ទ្រះអគ្គ្របុជ្ជាន្ទូវជមិ ជានត្រាស់នឹងអាមាត្យឈ្មោះវិធូរៈថា ម្នាលវិធូរៈ អ្នកចូរស្វែងរកនូវព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត្រ រៀរចាកមេថុនធម្ម ឲ្យមកបរិភោគនូវភោជនរបស់យើង ទក្ខិណាទានដែលគេឲ្យហើយចំពោះបុគ្គលណា ជាទានមានផលច្រើន ម្នាលសំឡាញ់ យើងនឹងឲ្យនូវទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ) ។

(១៣១) (អាមាត្យឈ្មោះវិធូរៈ ក្រាបទូលថា) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ពួកព្រាហ្មណ៍ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត្រ រៀរចាកមេថុនធម្ម គួរនឹងបរិភោគនូវភោជនរបស់ព្រះអង្គ គេរកបានដោយក្រ ។ បពិត្រមហាពជ ពួកថា ជាតិព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយណាមាន ១០ យ៉ាង សូមព្រះអង្គ ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ នូវការចែករំលែក នឹងការពិនិត្យពិច័យ នូវព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ តាមប្រជ្ញារបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ដោយពិស្តារចុះ ។ ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ កាន់ការពុំទាំងឡាយ ដែលពេញដោយឫសឈើ បងមាត់ជិត ហើយតែងក្សន ថ្នាំទាំងឡាយផង ផ្លូតទឹកឲ្យគេផង សែកនូវ(ភូតវិជ្ជា)ផង ។

តំ តេ ឥច្ចតិ សមา រាជ តេបិ ភុញ្ជន្តិ ព្រាហ្មណា

អក្ខាតា តេ មយា រាជ តាទិសេ ឯវ តាទិសេ ។

[๑๓๒] អបេតา តេ ច ព្រាហ្មណ្យา[๑] (ส่วนพระราชาตรัสว่า)

ន តេ ភុញ្ជន្តិ ព្រាហ្មណា

អញ្ញេ ហិ ធម្មា បរិយេសិ សីលវន្តេ ពហុស្សុតេ

ភិក្ខវេ មេត្តាវិហារិនោ យេ មេ ភុញ្ជេយ្យុ កោដិំ

ឧត្តរិំ សង្ឃឧទ្ទិសា យត្ថ ទិន្នំ មហប្ផលំ ។

[๑๓๓] តាទិំ ឯវ ឱភតោ ភាគេ យោ សេន្តិំ បុរតោ ឯតេ

បេសលានំ ឯវំ ភត្តន្តិ វេទវិយាសុ សិក្ខរេ ។

បរិហារិកេ សមា រាជ តេបិ ភុញ្ជន្តិ ព្រាហ្មណា

អក្ខាតា តេ មយា រាជ តាទិសេ ឯវ តាទិសេ ។

---

๑ ម. ព្រាហ្មណញ្ញា ។

បពិត្រព្រះពជា ឯព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ស្មើដោយពេទ្យ គេ
ហៅថា ព្រាហ្មណ៍ដែរ បពិត្រមហាពជ (ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនេះ)
ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បានក្រាបទូលចំពោះព្រះអង្គរួចហើយ យើងនឹង
ចូលទៅរកពួកព្រាហ្មណ៍ប្រាកដដូច្នោះឬ ។

(១៣២) (ព្រះពជាតោរព្យ:...)ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ប្រាសចាកតាពជា
ព្រាហ្មណ៍ តែព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ គេមិនហៅថា ព្រាហ្មណ៍ទេ
ម្នាលវិធូរៈ អ្នកចូរស្វែងរកព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដទៃវិញ ដែល
ជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត្រ រៀរចាកមេថុនធម្ម ឲ្យមកបរិភោគ
នូវភោជនរបស់យើង ម្នាលសំឡាញ់ ទក្ខិណាទាន ដែលគេឲ្យ
ហើយចំពោះបុគ្គលណា ជាទានមានផលច្រើន យើងនឹងឲ្យនូវ
ទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ) ។

(១៣៣) (វិធូរៈ...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ កាន់យ៉ោះទាំងឡាយ
ហើយយោស្មាឮដ៏ខាងមុខ (នៃស្តេចនឹងអាមាត្យ) ក៏មាន ទៅកាន់ទី
សម្រាប់បម្រើគេក៏មាន សិក្សាខាងសិល្បវិទ្យាក៏មាន ។ បពិត្រព្រះ
ពជា ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ស្មើដោយជនអ្នកបំរើ គេហៅ
ថា ព្រាហ្មណ៍ដែរ បពិត្រមហាពជ (ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនេះ)
ខ្ញុំព្រះអង្គបានក្រាបទូលចំពោះព្រះអង្គហើយ យើងនឹងចូលទៅ
រកពួកព្រាហ្មណ៍បែបដូច្នោះឬ ។

(១៣៤) អបេតា តេ ច ព្រាហ្មញ្ញា (ឥតិ រាជា ច តោរព្យា)

ន តេ វុច្ចន្តិ ព្រាហ្មណា

អញ្ញេ វិប្ប បរិយេសស សីលវន្ត ពហុស្សុតេ

វីរតេ មេថុនា ធម្មា យេ មេ ភុញ្ជេយ្យុ កោដនំ

ឧក្កិលាំ សម្ម ឧសភ្ជាម យត្ត ឥដ្ឋំ មហាផលំ ។

(១៣៥) កាមណ្ហាលុំ តហោត្ថាន វច្ឆឧណ្ហាញ្ច ព្រាហ្មណា

បក្ខុបេស្សន្តិ រាជានោ តាមេសុ ឯតមេសុ ច

ឆានិន្នេ វុដ្ឋហោសភ្ជាម តាមម្ហិ ឯតមម្ហិ វា

ឯក្កាហតេសមា រាជ តេបិ វុច្ចន្តិ ព្រាហ្មណា

អក្ខាតា តេ មហារាជ តានិសេ ឯបតាមសេ ។

(១៣៦) អបេតា តេ ច ព្រាហ្មញ្ញា (ឥតិ រាជា ច តោរព្យា)

ន តេ វុច្ចន្តិ ព្រាហ្មណា

(១៣៤) (ព្រះរាជាកោរព្យៈ...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះប្រាសចាកភាពជាព្រាហ្មណ៍ តែព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ គេមិនហៅថាព្រាហ្មណ៍ទេ ម្នាលវិធុរៈ អ្នកចូរស្វែងរកនូវព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដទៃវិញ ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត្រ រៀរចាកមេថុនធម្ម ឲ្យមកបរិភោគនូវភោជនរបស់យើង ម្នាលសំឡាញ់ ទក្ខិណាទានដែលគេឲ្យចំពោះបុគ្គលណា ជាទានមានផលច្រើន យើងនឹងឲ្យនូវទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ) ។

(១៣៥) (វិធុរៈ...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ កាន់ឃ្លោកជាក់ទឹកផង ដំបងកកផង ចូលទៅអែបអប នឹងស្តេចទាំងឡាយ ក្នុងស្រុកឫទិគម (ដោយគិតគ្នាថា) កាលបើគេមិនឲ្យ (វត្ថុអ្វីមួយ) ក្នុងស្រុក ឬនិគម យើងនឹងមិនក្រោកឡើយ បពិត្រព្រះរាជា ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ប្រាកដស្មើដោយបុគ្គលអ្នករឹបជាន់ គេហៅថាព្រាហ្មណ៍ដែរ បពិត្រមហាភាជ (ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនេះ) ខ្ញុំព្រះអង្គបានក្រាបបង្គំទូលចំពោះព្រះអង្គហើយ យើងនឹងចូលទៅរកពួកព្រាហ្មណ៍បែបដូច្នោះឬ ។

(១៣៦) (ព្រះរាជាកោរព្យៈ...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះប្រាសចាកភាពជាព្រាហ្មណ៍ តែព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ គេមិនហៅថាព្រាហ្មណ៍ទេ

បកិណ្ណកនិបាតេ ទ្វាទសមំ ទសព្រាហ្មណជាតកំ

អញ្ញេ វិទ្ធរ បរិយេសស សីលវន្ត ពហុស្សុតេ

វិវេតេ មេថុនា ធម្មា យេមេ កុញ្ជេយ្យ្រ គោធំ

ឧក្កំលាំ សម្ម ឧស្សាម យត្ថ និន្ទំ មហាបលំ ។

(๑๓๗) បរូឡ្ហកច្ចនខលោមា បន្ថ័ឧត្តា រជស្សិរ

ទិកិណ្ណា រជវេណ្ឌូហិ យាឧកា វិចរន្តិ តេ

ខាណុឃាតសមា ភាគ តេបិ វុច្ចន្តិ ព្រាហ្មណា

អក្ខាតា តេ មហាភាគ តាទិសេ និបតាមសេ ។

(๑๓๘) អបេតា តេ ច ព្រាហ្មញ្ញា (ឥតិ ភជា ច តោរព្យោ)

ឧ តេ វុច្ចន្តិ ព្រាហ្មណា

អញ្ញេ វិទ្ធរ បរិយេសស សីលវន្ត ពហុស្សុតេ

វិវេតេ ថ្មេមថ ធម្មា យេមេ កុញ្ជេយ្យ្រ គោធំ

ម្នាលវិធូរៈ អ្នកចូរសូន្មរកព្រាហ្មណ៍ចាំឆ្លាយដទៃវិញ ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត្រ រៀរចាកមេថុនធម្ម ឲ្យមកបរិភោគកោជនរបស់យើង ម្នាលសំឡាញ់ ទក្ខិណាទានដែលគេឲ្យហើយចំពោះបុគ្គលណា ជាទានមានផលច្រើន យើងនឹងឲ្យនូវទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ) ។

(១៣៧) (វិធូរៈ...) ព្រាហ្មណ៍ចាំឆ្លាយនោះ មានពោមក្រៀកនឹងក្រចកដុះវែង មានធ្មេញប្រកបដោយមន្ទិល មានធូលីលើក្បាល ពោយពាយដោយធូលីនឹងលំអងដី ត្រាច់ទៅសូម (ទ្រព្យផ្សេងៗ) បពិត្រព្រះរាជា ព្រាហ្មណ៍ចាំឆ្លាយនោះ ប្រាកដស្មើដោយជនអ្នកដកនូវដង្កត់ គេហៅថា ព្រាហ្មណ៍ដែរ បពិត្រមហារាជ (ព្រាហ្មណ៍ចាំឆ្លាយនេះ) ខ្ញុំព្រះអង្គបានក្រាបទូលចំពោះព្រះអង្គហើយ យើងនឹងចូលទៅរកព្រាហ្មណ៍បែបដូច្នោះឬ ។

(១៣៨) (ព្រះរាជាកោរព្យៈ...) ព្រាហ្មណ៍ចាំឆ្លាយនោះ ប្រាសចាកភាពជាព្រាហ្មណ៍ តែព្រាហ្មណ៍ចាំឆ្លាយនោះ គេមិនហៅថាព្រាហ្មណ៍ទេ ម្នាលវិធូរៈ អ្នកចូរសូន្មរកព្រាហ្មណ៍ចាំឆ្លាយដទៃវិញ ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត្រ រៀរចាកមេថុនធម្ម ឲ្យមកបរិភោគ នូវកោជនរបស់យើង

ឧក្កំសំ សព្ពទស្សាវិ យត្ថ និទ្ទំ មហាបលំ ។

(១៣៩) ហរីតកេសំ អាមលកេសំ អម្ពំ ជម្ពុំ វិភីតកេសំ

លគុឡំ ឧទ្ទាលកាឡាឡំ វេឡុកា ពទរាឡុ ច

ភជ្ជាយតនំ ខុទ្ទបូដិំ ឆមាយេត្ថំ មធុញ្ជហំ

ខុទ្ទាវាឡានិ បលាឡានិ[1] វិក្កីឡាន្តិ ជនាធិប

កណិជកាសមា ភជ្ជ តេបិ វុច្ចន្តិ ព្រាហ្មណា

អក្ខាតា តេ មហាភជ្ជ តាទិសេ និបតាមសេ ។

(១៤០) អវេតា តេ ច ព្រាហ្មញ្ញា (ឥតិ ភជ្ជា ច តោរព្យា

ឧ តេ វុច្ចន្តិ ព្រាហ្មណា

អញ្ញេ វិជ្ជរ បរិយេសរ សីលវន្ត ពហុស្សុតេ

វិវេកមេវុទា ឆម្មា យេ មេ អុញ្ជេយ្យ ភោជនំ

ឧក្កំសំ សព្ពទស្សាវិ យត្ថ និទ្ទំ មហាបលំ ។

---

១ ម. បណីតានំ ។

ម្នាលសំឡាញ់ ទក្ខិណាទាន ដែលគេឲ្យហើយចំពោះបុគ្គលណា ជាទានមានផលច្រើន យើងនឹងឲ្យនូវទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ)។

(๑๓๙) (វិធុរៈ...) បពិត្រព្រះជនាធិបតី (ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ) ដួញសម៉ងផង កន្ធូតត្រៃផង ស្ងោយផង ព្រីងផង សម៉ងពិកែផង ខ្ទះសម្ងូផង ឈើសួនផង ញែផង ពន្រាផង ឈើតែសផង ទឹកអំពៅនឹងស្ករអំពៅផង ខ្យៀផង ទឹកឃ្មុំនឹងថ្នាំបន្ដក់ក្អែកផង ដួញតណ្ឌៈមានតម្លៃតិចឬមានតម្លៃច្រើនផង បពិត្រព្រះរាជា ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ច្រូកដស្មៅដោយពាណិជ ហៅថា ព្រាហ្មណ៍ដែរ បពិត្រមហារាជ (ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនេះ) ខ្ញុំព្រះអង្គបានក្រាបទូលចំពោះព្រះអង្គហើយ យើងនឹងចូលទៅរកពួកព្រាហ្មណ៍បែបដូច្នោះឬ ។

(๑๔๐) (ព្រះរាជាកោរព្យៈ..) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ច្រូកសចាកភាពជាព្រាហ្មណ៍ តែព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ គេមិនហៅថាព្រាហ្មណ៍ទេ ម្នាលវិធុរៈ អ្នកចូរស្វែងរកព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដទៃវិញ ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត្រ រៀរចាកមេថុនធម្ម ឲ្យមកបរិភោគនូវភោជនរបស់យើង ម្នាលសំឡាញ់ ទក្ខិណាទានដែលគេឲ្យចំពោះបុគ្គលណា ជាទានមានផលច្រើន យើងនឹងឲ្យនូវទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ) ។

(๑๔๑) តេសំវលាំ ឆ្វំ តោរេត្វំ ចោសយត្វំ អនន្ធកេ
កុមារិយោ បវេច្ឆត្វំ វិភមាត្តាវមាត្វំ ច
សមា អត្តដ្ឋវេសេហិ តេមំ វុច្ចត្វំ ព្រាហ្មណា
អក្ខាតា តេមហាភាគ តាទិសេ ជំបតាមសេ។

(๑๔๒) អបេតា តេ ច ព្រាហ្មញ្ញា (ឥតិ ភជា ច តោរព្យោ)
ន តេវុច្ចត្វំ ព្រាហ្មណា
អញ្ញេ វិជ្ជរ បរិយេសរ សីលវន្តេ ពហុស្សុតេ
តំតេ មេជ្ជា ជម្មា យេ មេ កុញ្ជេយ្យុ កោជនំ
ឧក្កិលាំ សម្ម ឧស្សាម យត្ត ជិត្ថំ មហាបលំ។

(๑๔๓) ជិក្ខិត្តភិក្ខំ កុញ្ជត្វំ តាមេស្សេ តេ បុរេហិតា
ពហ្វ នេ បរិបុច្ឆត្វំ អណ្ណាច្ឆេធានំ លញ្ឆកា
បស្សមិ តត្ត មាញ្ជត្វំ មហឹសា សូករ អជា

(១៤១) (វិធូរៈ...)(ព្រាហ្មណ៍ចាំងឆ្កាយ) នាំគ្នាធ្វើនូវកសិកម្មនឹងពាណិជ្ជកម្មផង បញ្ចឹមពពែនឹងចៀមផង ទំនុកបម្រុងពួកកុមារីផង រៀបចំអាពាហ៍ពិពាហ៍ផង ព្រាហ្មណ៍ចាំងឆ្កាយនោះ ច្រើនដងស្មើដោយកុដុម្ពិកៈនឹងគហបតី គេហៅថា ព្រាហ្មណ៍ដែរ បពិត្រមហាពាជ (ព្រាហ្មណ៍ចាំងឆ្កាយនេះ) ខ្ញុំព្រះអង្គបានក្រាបទូលចំពោះព្រះអង្គហើយ យើងនឹងចូលទៅរកពួកព្រាហ្មណ៍បែបដូច្នោះឬ ។

(១៤២) (ព្រះពាជាកោរព្យៈ...) ព្រាហ្មណ៍ចាំងឆ្កាយនោះ ច្រើនដងភាពជាព្រាហ្មណ៍ តែព្រាហ្មណ៍ចាំងឆ្កាយនោះ គេមិនហៅថាព្រាហ្មណ៍ទេ ម្នាលវិធូរៈ អ្នកចូរស្វែងរកព្រាហ្មណ៍ចាំងឆ្កាយដទៃវិញ ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត្រ រៀរចាកមេថុនធម្ម ឲ្យមកបរិភោគនូវភោជនរបស់យើង ម្នាលសំឡាញ់ ទក្ខិណាទានដែលគេឲ្យចំពោះបុគ្គលណា ជាទានមានផលច្រើន យើងនឹងឲ្យនូវទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ) ។

(១៤៣) (វិធូរៈ...) មានព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ ជាបុរោហិត (បរិភោគនូវកិក្ខាដែលគេទុកប៉ុន្មានឲ្យខ្លួន) ពួកជនច្រើនគ្នា តែងសាកសួរព្រាហ្មណ៍នោះ ព្រាហ្មណ៍ចាំងនោះជាអ្នកត្រៀវពង (គោជាដើម) ផង ជាគ្រូសាក់ផង សម្លាប់សត្វចិញ្ចឹមគឺក្របីជ្រូកនឹងពពែផង កន្ធផ្លុះនោះ

เตนายสฺมตา สมาโน สตฺถา โลกนฺตคู มุนิ
อกฺขาตา เตน มหาวีร ตาทิเสน นมตฺถุ เต ฯ

(๑๖๖) อเปตา เตน พฺราหฺมณา (สพฺเพ สมา ธ เตนาฬฺหา)

ธ เตนาฬฺหา พฺราหฺมณา
อญฺเญ วิชฺชาจรณูปปนฺนา สีลวนฺโต พหุสฺสุเต
วีรา เต เมถุนา ธมฺมา เยเมกญฺเญยฺยุ เกวลึ
ธมฺมิโล สงฺฆ ธมฺมญฺจ ยตฺถ ทินฺนา มหปฺผลา

(๑๖๗) อสิตฺวา ตโมนุทสฺส ขตฺติยา พฺราหฺมณา
เวสฺสา ปโยชเนสุ ทีฆรตฺตา สกฺกา อาราเธตุ นโร
สมา เตนาสิ เตนาเธหิ เตนาฬฺหา พฺราหฺมณา
อกฺขาตา เตน มหาวีร ตาทิเสน นมตฺถุ เต ฯ

បពិត្រព្រះរាជា ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ប្រាកដស្មើដោយបុគ្គលអ្នកសម្លាប់គោ គេហៅថាព្រាហ្មណ៍ដែរ បពិត្រមហារាជ (ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនេះ) ខ្ញុំព្រះអង្គបានក្រាបទូលចំពោះព្រះអង្គហើយ យើងនឹងចូលទៅរកព្រាហ្មណ៍បែបដូច្នោះឬ ។

(១៤៤) (ព្រះរាជាគោរព្យៈ...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ប្រាសចាកភាពជាព្រាហ្មណ៍ តែព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ គេមិនហៅថាព្រាហ្មណ៍ទេ ម្នាលវិធុរៈ អ្នកចូរស្វែងរកព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដទៃវិញ ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត្រ រៀរចាត់មេបុនធម្មឲ្យមកបរិភោគនូវភោជនរបស់យើង ម្នាលសំឡាញ់ ទក្ខិណាទានដែលគេឲ្យចំពោះបុគ្គលណា ជាទានមានផលច្រើន យើងនឹងឲ្យនូវទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ) ។

(១៤៥) (វិធុរៈ...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយកាន់ជាវនឹងខ្លែល កាន់ព្រះខាន់ឈរអែបនៅតែក្បែរផ្លូវ ជាទីទៅនៃពួកឈ្មួញ នាំពួកឈ្មួញឲ្យផុត (អំពីពួកចោរ) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ប្រាកដស្មើដោយពួកជនអ្នកឃ្វាលគោនឹងពួកអ្នកនេសាទ គេហៅថា ព្រាហ្មណ៍ដែរ បពិត្រមហារាជ (ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនេះ) ខ្ញុំព្រះអង្គក្រាបទូលចំពោះព្រះអង្គហើយ យើងនឹងចូលទៅរកពួកព្រាហ្មណ៍បែបដូច្នោះឬ ។

(๑๒๖) អបេតា តេ ច ព្រាហ្មញ្ញា (ឥតិ រាជា ច តោរព្យោ)

ន តេ វុទ្ធិំ ព្រាហ្មណា

អញ្ញេ វិជ្ជរ បរិយេស សីលវន្តេ ពហុស្សុតេ

វិរតេ មេថុនា ធម្មា យេ មេ ភុញ្ជេយ្យុ ភោជនំ

ឧក្កំសំ សម្ម ធស្សាម យត្ត ទិន្នំ មហប្ផលំ ។

(๑๒๗) អញ្ញេ ភុដិកំ កត្វា ភុជានំ តាយន្តិ តេ

សសវិទ្ធរេ ពាធេន្តិ អាតោជា មច្ចកច្ចបំ

តេ លុទ្ធកសមា រាជ តេបិ វុទ្ធិំ ព្រាហ្មណា

អក្ខាតា តេ មហារាជ តាទិសេ ទិបតាមសេ ។

(๑๒๘) អបេតា តេ ច ព្រាហ្មញ្ញា (ឥតិ រាជា ច តោរព្យោ)

ន តេ វុទ្ធិំ ព្រាហ្មណា

អញ្ញេ វិជ្ជរ បរិយេស សីលវន្តេ ពហុស្សុតេ

វិរតេ មេថុនា ធម្មា យេ មេ ភុញ្ជេយ្យុ ភោជនំ

(១៤៦) (ព្រះពជាកោរព្យៈ...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ប្រាសចាកភាពជាព្រាហ្មណ៍ តែព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ គេមិនហៅថាព្រាហ្មណ៍ទេ ម្នាលវិធូរៈ អ្នកចូរស្វែងរកព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដទៃវិញ ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត្រ រៀរចាកមេថុនធម្ម ឲ្យមកបរិភោគនូវភោជនរបស់យើង ម្នាលសំឡាញ់ ទក្ខិណាទាន ដែលគេឲ្យចំពោះបុគ្គលណា ជាទានមានផលច្រើន យើងនឹងឲ្យនូវទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ) ។

(១៤៧) (វិធូរ...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ (ធ្វើខ្លួមក្នុងវៃ្រ ធ្វើអន្ទាក់វ័ធទាំងឡាយ បៀតបៀននូវទន្សាយនឹងភ្លុតត្រីផង នូវទន្សត្រីនឹងអណ្តើកផង បពិត្រព្រះពជា ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះប្រាកដស្មើដោយព្រានវៃ្រ ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ គេហៅថា ព្រាហ្មណ៍ដែរ បពិត្រមហាពជ (ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ) ខ្ញុំព្រះអង្គបានក្រាបទូលចំពោះព្រះអង្គហើយ យើងនឹងចូលទៅស្វែងរកព្រាហ្មណ៍បែបដូច្នោះឬ ។

(១៤៨) (ព្រះពជាកោរព្យៈ...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ប្រាសចាកភាពជាព្រាហ្មណ៍ តែព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ គេមិនហៅថា ព្រាហ្មណ៍ទេ ម្នាលវិធូរៈ អ្នកចូរស្វែងរកពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ដទៃវិញ ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត្រ រៀរចាកមេថុនធម្ម ឲ្យមកបរិភោគនូវភោជនរបស់យើង

สุตฺตนฺตปิฏเก ขุทฺทกนิกายสฺส ชาตกํ

ธนญฺชโย สมฺม ธนสฺสาห ยตฺถ นิฏฺฐิ มหาปญฺโญ ฯ

(๑๔๙)อญฺเญ ธนสฺส การหาหิ เหฏฺฐา มญฺเญ ปสกฺขิตา

ราชาโน ขุปริ ภายนฺติ โสหมยาเค ขุปฏฺฐาเค

มลมชฺฌสหา ราช เตหิ ปุจฺฉิโต ปฺราหฺมณา

อกฺขาตา เต มหาราช ตาทิเส ฉินฺทตามเสฯ

(๑๕๐)อเถตา เต ธ ปฺราหฺมณา เส็ต ราชา ธ เการวฺยา)

ธ เต ปุจฺฉิโต ปฺราหฺมณา

อญฺเญ ปิงฺคฺย ปริเยส สีลวนฺโต พหุสฺสุเต

ปิโต เม เปตฺตโก ธมฺมา เยเม ภุญฺชยฺย เภาชนํ

ธนญฺชโย สมฺม ธนสฺสาห ยตฺถ นิฏฺฐิ มหาปญฺโญฯ

ម្នាលសំឡាញ់ ទក្ខិណាទានដែលគេឲ្យចំពោះបុគ្គលណា ជាទានមានផលច្រើន យើងនឹងឲ្យនូវទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ) ។

(១៤៩) (វិធូរៈ...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដទៃទៀត បានទ្រព្យ ក៏ដេកខាងក្រោមគ្រែ កាលសោមយាគ[1] ប្រាជ្ញកហើយ ស្តេចទាំងឡាយក៏ស្រង់ទឹកឮដ៏ខាងលើនៃគ្រែ បពិត្រព្រះរាជា ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ប្រាកដស្មើដោយជនអ្នកដុសក្អែល គេហៅថា ព្រាហ្មណ៍ដែរ បពិត្រមហារាជ (ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនេះ) ខ្ញុំព្រះអង្គបានក្រាបទូលចំពោះព្រះអង្គហើយ យើងចូលទៅរកពួកព្រាហ្មណ៍ប្រាកដដូច្នោះឬ ។

(១៥០) (ព្រះរាជាកោរព្យៈ...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះប្រាសចាកភាពជាព្រាហ្មណ៍ តែព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ គេមិនហៅថាព្រាហ្មណ៍ទេ ម្នាលវិធូរៈ អ្នកចូរស្វែងរកព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ដទៃវិញ ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត្រ រៀរចាកមេថុនធម្ម ឲ្យមកបរិភោគនូវភោជនរបស់យើង ម្នាលសំឡាញ់ ទក្ខិណាទានដែលគេឲ្យចំពោះបុគ្គលណា ជាទានមានផលច្រើន យើងនឹងឲ្យនូវទក្ខិណាទាន (ចំពោះបុគ្គលនោះ) ។

---

១ ការប្រជុំដោយទឹកសោម គឺសុរាមួយបែបដែលគេបានមកពីដើមឈើ និយមថាជាសុរាវិសេស សម្រាប់ឈែរក្នុងសែនព្រេន ។

បកិណ្ណកនិបាតេ សោសមំ ភិក្ខាបរម្បរជាតកំ

(១៥១)អត្ថំ ខោ ព្រាហ្មណា នេវ សីលវន្តោ ពហុស្សុតា

វិតា មេធុនោ ធម្មា យេ នេ ភុញ្ជេយ្យុ ភោជនំ។

ឯកញ្ច កតំ ភុញ្ជន្តិ ន ច មជ្ឈំ បិវន្តិ តេ

អក្ខាតា តេ មហារាជ តានិ សេ ឯបតាមសេ។

(១៥២)ឯតេ ខោ ព្រាហ្មណា វិញ្ញូ សីលវន្តោ ពហុស្សុតា

ឯតេ វិញ្ញូ បរិយេសេ ទិប្បញ្ច ឯនិមន្តយាតិ។

ទសព្រាហ្មណជាតកំ ទុតិយំ ។

ភិក្ខាបរម្បរជាតកំ

(១៥៣) សុខុមាលរូបំ ធិស្វា រដ្ឋា វិវនមាគតំ

ភូជាតារវូបេតំ មហាសយនមុត្តមំ[1]

តេសុ តេ បេមកោជាបំ អធាសិ វត្ថមោទនំ

សាលិំ វិចិត្តំ កត្តិ សុចិមំសូបសេចនំ

---

១ មហាសយនមុត្តមន្តិបិ ។

(១៥១) (វិទូរ ..) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ពួកព្រាហ្មណ៍ដែលជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត្រ រៀរាភក្នុងធម្ម គួរនឹងបរិភោគភោជនរបស់ព្រះអង្គ មានដែរ ។ ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បរិភោគនូវកត្តព្រៃតែម្តងទាំងមិនផឹកនូវទឹកស្រែវិង បពិត្រមហាពជ (ពួកព្រាហ្មណ៍នេះ) ខ្ញុំព្រះអង្គបានក្រាបទូលព្រះអង្គហើយ យើងនឹងចូលទៅអញ្ជើញពួកព្រាហ្មណ៍ច្រើនដូច្នោះឬ ។

(១៥២) (ព្រះពជា...) ម្នាលវិទូរៈ បើពួកព្រាហ្មណ៍ទុំៗឯង ជាអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត្រពិតមែន ម្នាលវិទូរៈ អ្នកចូរស្វែងរកពួកព្រាហ្មណ៍ទុំៗចុះ ចូរអញ្ជើញព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះមកឆាប់ ។ ។

ចប់ ទសព្រាហ្មណជាតក ទី ១២ ។

ភិក្ខាបរម្បរជាតក

(១៥៣) (កុដុម្ពិកៈទូលថា) ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញព្រះអង្គ មានព្រះរូបទន់ភ្លន់ចេញចាកដែនមកកាន់ព្រៃស្វាត់ ប្រកបដោយផ្នួងកំពូលដ៏ប្រសើរ មានអាសនៈដ៏ថ្លៃថ្លា ដែលគេក្រាលបំរុងទុក ទើបថ្វាយក្រយាស្មោយ ដ៏ឧត្តម ជាកត្តនៃស្រូវសាលី ដ៏វិចិត្រ លាយដោយសាច់ដ៏ស្អាត ចំពោះព្រះអង្គនោះ ដោយសេចក្តីស្រឡាញ់

តំ តុំ ភគ្គំ បដិក្កម្ម ព្រាហ្មណស្ស អធាបយិ
អត្តានំ អនសំតុាន តោយំ ឆម្ភេនមត្តតេ។

(๑๙๖)អាចរិយោ ព្រាហ្មណោ មយ្ហំ តិដ្ឋាតិ ច្ឆេសុ យ្វាវជោ
តវុ ច អាមន្តនំយោ ច ធាតុមរហាមិ តោជនំ ។

(๑๙๙)ព្រាហ្មណំ ធានំ បុច្ឆាមិ តោតមំ ភាវមូនិតំ
ភជា តេ ភគ្គំ ចាធាសិ សុចិមំសូបសេចនំ
តំ តុំ ភគ្គំ បដិក្កម្ម ឥសិស្ស តោជនំ អធា
អទ្ធញ្ញសិ ធានស្ស តោយំ ឆម្ភេនមត្តតេ។

(๑๙๖) ភភមិ បុត្តធារេ ច ឃរេសុ តជិតោ អហំ
តុញ្ញ អានុសតោ តោមេ អនុសាសាមិ ភជិតោ
អារញ្ញិតស្ស ឥសិតោ ចិរត្តំ តបស្សិតោ
វុឡ្ឍស្ស តាវិតត្តស្ស ធាតុមរហាមិ តោជនំ ។

ព្រះអង្គទទួលក្រយាស្មោយនោះហើយ តែមិនសោយដោយព្រះអង្គឯង ត្រឡប់ជាប្រទានដល់ព្រាហ្មណ៍វិញ សូមគ្រាបថ្វាយបង្គំចំពោះព្រះអង្គ តើការណ៍នេះជាសភាពដូចម្តេច ។

(១៥៤) (ព្រះពាជាត្រាស់ថា) ព្រាហ្មណ៍(នេះ) ជាអាចារ្យរបស់យើង ជាអ្នកឲ្យលាភ្វាយ ក្នុងកិច្ចតូចនឹងកិច្ចធំផង ជាបុគ្គលគួរគោរពផង គួរឲ្យយើងហៅរកផង (ព្រោះហេតុនោះ) យើងគួរឲ្យកោជន ។

(១៥៥) (កុដុម្ពិកៈ...) ឥឡូវនេះ ខ្ញុំសូមសួរព្រាហ្មណ៍ ជាគោតមគោត្ត ដែលស្តេចតែងបូជា ព្រះពាជាបានប្រទានកត្តដែលលាយដោយសាច់ដ៏ស្អាតដល់អ្នក អ្នកបានទទួលកត្តនោះហើយ ក៏បានប្រគេនឆ្អែតកោជនដល់ឥសីវិញ អ្នកប្រហែលជាដឹងថា ខ្លួនមិនមែនជាខេត្តនៃទាន ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំចំពោះអ្នក តើការណ៍នេះជាសភាពដូចម្តេច ។

(១៥៦) (ព្រាហ្មណ៍តបថា) ខ្ញុំតែងចិញ្ចឹមកូននឹងប្រពន្ធផង ចំពាក់បិតុកង់ផ្ទះតាំងឡាយផង ប្រឹនប្រដៅព្រះពាជាថា សូមព្រះអង្គសោយនូវកាមតាំងឡាយ ជារបស់នៃមនុស្សផង ហេតុនោះបានជាខ្ញុំគួរប្រគេនកោជនដល់ឥសីវិញ ដែលនៅក្នុងព្រៃ មានតបៈអស់កាលវែង ចំរើនដោយគុណ មានចិត្តចំរើនហើយ ។

បកិណ្ណកនិយាតេ តេរសមំ ភិក្ខាបរម្បរជាតកំ

[១៥៧] ៥សំញ្ញានំ បុច្ឆាមិ តេសំ ធម្មំសុតំ
បរូឡ្ហកច្ចខលោមំ បង្កធម្មំ វនស្សរំ
ឯកោ អរញ្ញេ វិហរសិ ជាវកន្ទុសិ ជីវិតំ
តំក្ខុកោនុ នយោ សេយ្យោ យស្សុភ្ញំ កោធនំ អនា។

[១៥៨] ខលមាលុកលម្ពានំ តិលាលិតក្កលានំ ច
ជុនំ សាមាកនីវារំ សិហារិយំ បហារិយំ
សាកំ កិសំ មធុំ អិសំ ពទរាមលកានំ ច
តានំ អាហារ[1]កុញ្ញាមិ អត្តំ មេសោ បរិក្ខយោ
បច្ចន្តោ អបច្ចន្តស្សុ អមមស្សុ សកិញ្ចនោ
អនាធានស្សុ សាធានោ ធាតុមរហាមិ កោធនំ។

[១៥៩] តំក្ខុញ្ញានំ បុច្ឆាមិ តុណ្ហីមាសីន សុព្ភុតំ
តំតេ តេ ភត្តំ ចាធាសិ សុធំមំសូបសេចនំ
តំ ភុត្តំ បដិក្កុយ្ហ តុណ្ហី ភុញ្ជសិ ឯកកោ
ជាញ្ញំ តេ ភញ្ញំ មន្តេសិ កោយេ ធម្មោ ឧបត្តិតោ។

---

១ ម. អាភត្តា។ ម អាហរិត្តា។

(១៥៧) (កុដុម្ពិកៈ...) ឥឡូវនេះ ខ្ញុំសូមសួរឥសី ដែលស្គមរាំមរោម ដោយសរសៃ មានរោមក្រៀកនឹងក្របកដុះរែង មានឆ្នេញប្រកប ដោយមន្ទិល មានធ្មេញលើលក្បាល លោកនៅតែងព្រៃម្នាក់ឯង មិនស្តាយជីវិត លោកបានប្រគេនកោជនដល់កិកុណា កិកុនោះ ប្រសើរជាងលោក ដោយគុណដូចម្តេច ។

(១៥៨) (តាបសតបថា) អាត្មាដឹកដំឡូងឈ្មោះអាលុកលម្ពៈ នឹងតាលកន្ទៈ ទាំងឡាយផង ដំឡូងឈ្មោះពិលាលិ នឹងតក្កលៈទាំងឡាយផង ប្រុតស្រែងែនឹងស្ពៅ (យកមក) បែនបុក (បរិភោគ) ផង នាំយកគ្រឿងអន្ទក់នឹងក្រអៅឈូក ទឹកឃ្មុំ សាច់ ពពែនឹងកន្លួតព្រៃ មកបរិភោគផង នោះជាកំណាន់របស់អាត្មា អាត្មាជាបុគ្គលជាំស្ងួ មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ មានសេចក្តីប្រកាន់នៅឡើយ គួរប្រគេនកោជនដល់កិកុ ដែលជាអ្នកមិនជាំស្ងួ មិនមានតណ្ហា មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ ។

(១៥៩) (កុដុម្ពិកៈ...)ឥឡូវនេះ ខ្ញុំសូមសួរកិកុ ដែលអង្គុយសៀមមានវត្តល្អដូចតទៅនេះ (ឥសី) បានប្រគេនកត្តដែលលាយដោយសាច់ដ៏ស្អាតដល់លោក លោកទទួលកត្តនោះហើយ ក៏បរិភោគសៀមៗម្នាក់ឯង មិនបានអញ្ជើញបុគ្គលដទៃណាមួយ (ឲ្យបរិភោគផង) ឡើយ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំចំពោះលោក តើការណ៍នេះជាសភាពដូចម្តេច ។

[๑๖๐] ន រថាមិ ន ភោគេមិ ន ឥច្ឆាមិ ន ឆេទនេ
តំ បំ វតាតិ្ជំ ញត្វា សព្វទាមេហិ អារតំ
ភាមេន តិក្ខមាទាយ ឧក្កិណោន ភមណ្ឌលុំ
ឥសិ មេ កត្តុំ ចាទាសិ សុចិមំសូបសេចនំ ។
ឯតេ ហិ ធាតុមរហន្តិ សមមា សបរិក្ខតោ
បច្ចនីកមហំ មញ្ញេ យោ ធាតារំ និមន្តយេ ។
[๑๖๑] អត្ថាយ វតាមេ អជ្ជ ឥធាគច្ឆ រជេសភោ
យោហំ អជ្ជ បជានាមិ យត្ថ ទិន្នំ មហប្ផលំ ។
រដ្ឋេសុ តិន្ទុ រាជានោ តិក្ខាតិក្ខេសុ ព្រាហ្មណា
ឥសី ឫសភលេ តិន្ទុ វិប្បមុត្តា ច តិក្ខវេតិ ។

កិក្ខាបរម្បរជាតកំ តេរសមំ ។

(១៦០) (ព្រះបាទកុរុ) អាត្មាមិនដាំស្មូនខ្លួនឯង មិនប្រើឲ្យគេដាំស្មូ
មិនកាត់ខ្លួនឯង មិនប្រើគេឲ្យកាត់ ហេតុនោះបានជាឥសីដឹងថា
អាត្មាជាអ្នកមិនមានសេចក្តីកង្វល់ ជាអ្នកប្រាសចាកបាបគ្រប់ចំពូក
ទើបកាន់ចង្ក្រានដោយដៃឆ្វេង កាន់សម្បកឃ្មោកដោយដៃស្តាំ ហើយ
ប្រគេនកត្តដែលលាយដោយសាច់ដ៏ស្អាតនោះដល់អាត្មា ។ តាម
ពិត ជនទាំងឡាយ(មានស្តេចជាដើម)នុ៎ះ ជាអ្នកប្រកាន់ថារបស់អញ
មានសេចក្តីហួងហែង គួរតែឲ្យទាន (ដល់បុគ្គលប្រាកដស្មើដោយ
អាត្មា) បុគ្គលណា អញ្ជើញនូវអ្នកឲ្យទាន (មកបរិភោគ) អាត្មា
សំគាល់ (នូវបុគ្គលនោះ) ថាជាអ្នកប្រតិបត្តិខុសទំនង ។

(១៦១) (កុដុម្ពិកៈ..) ក្នុងថ្ងៃនេះ ព្រះពជាព្រះអង្គប្រសើរលើរថ បាន
យាងមកកាន់ទីនេះ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំមែនហើយ ដ្បិតខ្ញុំបាន
ដឹងច្បាស់ក្នុងថ្ងៃនេះថា ទានដែលគេឲ្យហើយ ចំពោះបុគ្គលណា
ជាទានមានផលច្រើន ។ ស្តេចទាំងឡាយ ជាប់ចំពាក់ក្នុងដែនដី
ពួកព្រាហ្មណ៍ ជាប់ចំពាក់ក្នុងកិច្ចតូចនឹងកិច្ចធំ ពួកឥសី ជាប់ចំពាក់
ក្នុងមើមឈើ នឹងផ្លែឈើ ឯពួកកិក្ខុទើបរួចស្រឡះចាកកិលេស ។

ចប់ កិក្ខាបរម្បរជាតក ទី១៣ ។

បកិណ្ណកនិបាតស្ស ឧត្តមំ

តិសរុត្តមាលំ

សរូ តតិន្ទរមុក្កា ទារជិនសោ
តិសរជាត មហេសិ តកតោតវរោ
អថ មោរ សតច្ឆក ភលរិជតោ
អថ រាជ សព្រាហ្មណា តិក្ខបរំ ។

បកិណ្ណកនិបាតំ និដ្ឋិតំ ។

ឧទ្ទាននៃបកិណ្ណកនិបាតនោះគឺ

និយាយអំពីសេក ១ កិន្នរ ១ គប់ភ្លើង ១ ដំដែលដណ្តប់ស្បែកខ្លាឃ្មុំតាំងក្របក ១ ក្រអៅឈូក ១ អគ្គមហេសី ១ ព្រាបដ៏ប្រសើរ ១ ក្អែក ១ ជ្រូកឈ្មោះតច្ឆកៈ ១ ពាណិជ ១ សាធិនកជ ១ ព្រាហ្មណ៍ ១ ចង្ក្រានឲ្យតៗគ្នា ១ ។

ចប់ បកិណ្ណកនិបាត ។

វិសតិនិបាតជាតកំ

មាតង្គជាតកំ

(๑๖๒) ភុតោ ន អាកង្ខសិ ធុម្មកាសិ
ជិតស្វតោ បំសុបិសាចកោវ
សង្ការចោឡំ បដិមុញ្ច កណ្ឋេ
តោ វេតុវំ វោសិ អនក្ខណោយ្យោ ។
(๑๖๓) អន្ធំ តវយិំ បកតំ យសស្សិនំ[1]
តំ ទជ្ជវេ ភុញ្ជវេ បិយ្យវេ ច
ជានាសិ មំ តុំ បរទត្តូបជីវឺ
ឧត្តិដ្ឋបិណ្ឌំ លភតំ សចាតោ ។
(๑๖๔) អន្ធំ មមយិំ បកតំ ព្រាហ្មណានំ
អត្តត្ថាយ សន្ធហាតោ មមយិំ
អបេហិ ឯត្តោ តវមិច្ឆដ្ឋោសិ
ន ហាធិសា តុយ្ហំ ទទន្តិ ជម្ម ។

---

๑ ឯ. ម. យសស្សឺ ។

វិសតិនិបាតជាតក

មាតង្គជាតក

(១៦២) (មណ្ឌព្យកុមារសួរថា) អ្នកមកអំពីទីណា បានជាមានប្រជាប់ស្លៀកពាក់អាក្រក់ លាមក ដូចជាបិសាចលើអាចម៍ដីពាក់នូវកំណាត់សំពត់ ដែលគេចោលលើគំនរសម្រាមឮដ៏កន្ធត់អ្នកជាបុគ្គលផ្តេសផ្តាស មិនមែនជាទក្ខិណេយ្យបុគ្គលទេ ។

(១៦៣) (មាតង្គមហាសត្វឆ្លើយថា) គ្រឿងបរិភោគនេះបរិបូណ៌ដោយបរិវារ អ្នកបានគាត់តែងហើយ ពួកជនតែងទំពាស៊ី បរិភោគផឹកនូវគ្រឿងបរិភោគនោះ អ្នកស្គាល់ហើយនូវយើងថាជាអ្នកចិញ្ចឹមជីវិតដោយសារអ្នកដទៃឲ្យ សូមឲ្យមនុស្សច្រណែនបានន្ទូវដុំថ្មដែលបុគ្គលគប្បីទៅឈរដិត ។

(១៦៤) (មណ្ឌព្យកុមារ...) គ្រឿងភោជននេះ ខ្ញុំបានគាត់តែងបម្រុងពួកព្រាហ្មណ៍ នេះជាភោជនរបស់ខ្ញុំដែលដឿចំពោះសេចក្តីចំរើនរបស់ខ្លួន អ្នកប្លែកចៀសចេញអំពីទីនេះ អ្នកមកបិតនៅ កន្លែងនេះធ្វើអ្វី នែបុគ្គលថោកទាប បុគ្គលគាំងឆ្ងាយប្រហែលយើង មិនឲ្យភោជនដល់អ្នកទេ ។

(๑๖๕) ជលេ ច ឆិន្នេ វបន្តិ តីណិ

អន្ធមខេត្តេ ផលមាសីសមានា

ឯតាយ សច្ចាយ ឧទាហរិ ធានំ

អបេត្ថ អាភជយេ ឧក្កំសោយេ្យ ។

(๑๖๖) ខេត្តានំ មយ្ហំ វិទិតានំ លោកេ

យេសាហំ ពីជានំ បតិដ្ឋបេមិ

យេ ព្រាហ្មណា ជាតិមន្តូបបន្នា

តានីធ ខេត្តានំ សុបេសលានំ ។

(๑๖๗) ជាតិមនោ ច អតិមានិតា ច

លោភោ ច នោសោ ច មនោ ច មោហោ

ឯតេ អកុណា យេសុ ច សន្តិ សព្ពេ

តានីធ ខេត្តានំ អបេសលានំ ។

ជាតិមនោ ច អតិមានិតា ច

លោភោ ច នោសោ ច មនោ ច មោហោ

ឯតេ អកុណា យេសុ ន សន្តិ សព្ពេ

តានីធ ខេត្តានំ សុបេសលានំ ។

វិសតិនិបាត មាតង្គជាតក ទី ១

(១៦៥) (ព្រះមហាសត្វ...) ពួកអ្នកប្រាថ្នាផលស្រូវ រមែងព្រោះពូជក្នុងទីទួលឬទីទំនាប ទំនងទីដែលមិនមែនជាស្រែ អ្នកចូរឲ្យទានដោយសទ្ធាបែបនេះចុះ សូមអ្នកញុំាងទក្ខិណេយ្យបុគ្គលឲ្យត្រេកអរផង ។

(១៦៦) (មណ្ឌព្យកុមារ...) យើងព្រោះពូជទាំងឡាយក្នុងស្រែណា ស្រែទាំងនោះកុងលោក យើងស្គាល់ច្បាស់ ពួកព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រកបដោយជាតិនឹងមន្ត ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មានសីលជាទីស្រឡាញ់ដ៏ក្រៃលែង ដូចជាស្រែក្នុងលោកនេះ ។

(១៦៧) (មហាសត្វ...) សេចក្តីស្រវឹងព្រោះជាតិ ១ ភាពជាបុគ្គលមើលងាយគេ១ លោភៈ១ ទោសៈ១ សេចក្តីស្រវឹង ១ មោហៈ១ ទោសទាំងអស់នេះ មាននៅក្នុងពួកបុគ្គលណា បុគ្គលពួកនោះ មិនមែនជាអ្នកមានសីលជាទីស្រឡាញ់ដ៏ក្រៃលែង ដូចជាស្រែក្នុងលោកនេះឡើយ ។ សេចក្តីស្រវឹងព្រោះជាតិ ១ ភាពជាបុគ្គលមើលងាយគេ ១ លោភៈ ១ ទោសៈ ១ សេចក្តីស្រវឹង ១ មោហៈ ១ ទោសទាំងអស់នេះ មិនមានក្នុងពួកបុគ្គលណា បុគ្គលពួកនោះ ទើបឈ្មោះថាមានសីលជាទីស្រឡាញ់ដ៏ក្រៃលែង ដូចជាស្រែក្នុងលោកនេះ ។

(๑๖๘) ภิกฺขุ กตา ขุปเปตพฺพา จ
ขุปฺปญฺญายา ภชิตา กลฺยาณภิกฺขุนา
สมสฺสุ ธมฺมญฺจ วินญฺจ ธมฺมา
กเล กเถตฺวา กลยาย[๑] ปตฺตึ ฯ

(๑๖๙) ตีหิ ฉเฬเฉ ฉฬาสเน อยา ฉเฬเก ฉาฉสเน
ฉาตเวหิ ปฉยาสเน เย สนฺติ ปริกาสเน ฯ

(๑๗๐) สนฺติ ภิกฺขเว ภาเคยฺยา สนฺติ สงฺฆปริกฺขารา
อฏฺฐิเต ภิกฺขุสฺมึ ปกฺกามิ ปฺรหฺมณาน ขุทิภิกฺขุตา ฯ

(๑๗๑) อาวิลิตา ปิฏฺฐิโต ขุตฺตมฺปิ
ภาหุ ปสาเรตา อกมฺเนยฺยา
เสนาย อกฺกีย ยถา มตสฺส
เอวา เม สมึ ปุตฺตมาสา ฆาฺ ฯ

(๑๗๒) สมาคมา สมณสฺส ขุมฺภสฺส
ขิตฺตเจตา ปีสุณสาจเวาร
สงฺฆาเรเยฺย ปฺรมุญฺจ เกฬฺห
เสา เต สมึ ปุตฺตมาสา ฆาฺ ฯ

๑- ม. ฉลยาย ฯ

(១៦៨) (មណ្ឌព្យកុមារ...) (ឆ្នាំទ្វារពេនាក់) ឈ្មោះឧបដោតិយៈ១ ឈ្មោះឧបដ្ឋាយៈ១ ឈ្មោះភណ្ឌកុច្ឆិ ១ ទៅកន្លែណា អ្នកទាំងឡាយចូរវាយសម្លាប់នូវមនុស្សលាមកនេះ ហើយចាប់ត្រង់ក អូសទាញចេញទៅ ។

(១៦៩) (មហាសត្វ...) អ្នកណាដេរប្រទេចនូវឥសី អ្នកនោះឈ្មោះថាដឹកក្នុងដោយក្រចក ឈ្មោះថាទាំទិពាដែកដោយធ្មេញ ឈ្មោះថាព្យាយាមលេបភ្លើង ។

(១៧០) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ឥសីឈ្មោះមាតង្គៈ ជាអ្នកមានសេចក្តីព្យាយាមទៀងទាត់ លុះពោលពាក្យនេះហើយក៏ចេញទៅឰដ៏អាកាសចំពោះមុខពួកព្រាហ្មណ៍កំពុងក្រមៃក្រមើល ។

(១៧១) (នាងទិដ្ឋមង្គលិកាពោលថា) កូឡ (របស់កូនអញ) រមួលទៅខាងក្រោយ ដើមដៃលាតចេញទៅមិនគួរដល់ការងារ ក្អែកទាំងឡាយសដូចជាបុគ្គលស្លាប់ អ្នកណាហ៊ាន ធ្វើកូនអញនេះ ឲ្យទៅជាយ៉ាងនេះ ។

(១៧២) (ពួកមាណពពោលថា) មានសមណៈ (មួយរូប) មកកន្លែនេះ មានប្រដាប់ស្លៀកពាក់អាក្រក់ លាមក ដូចជាបិសាចលើអាចម៍ដី ពាក់នូវកំណាត់សំពត់ ដែលគេចោលលើគំនរសម្រាមឰដ៏ក សមណៈនោះបានធ្វើនូវកូនរបស់នាងនេះ ឲ្យយ៉ាងនេះ ។

(๑๗๓) តាតមិ ធិសំ អតមា ភូរិបញ្ញោ
អង្គាឌ មេ ឃាណាក ឯតមត្ថំ
តង្គាធ តំ បដិតាវេមុ អក្ខយំ
អបេរ្ហ ដំ បុត្តំ លភេមុ ជីវិតំ ។

(๑๗๔) វេហាយសំ អតមា ភូរិបញ្ញោ
បថទ្ធុនោ បណ្ណរសេវ ចង្កោ
អបិចាបិ សោ បុរិមំ ធិសំ អតច្ឆ
សច្ចប្បដិញ្ញោ ឥសិ សាធុរូបោ ។

(๑๗๕) អាវេឡិតំ បិដ្ឋិតោ ឧត្តមង្គំ
ពាហុំ បសារេតំ អតម្មរេយ្យុំ
សេតានិ អក្ខីនិ យថា មតស្ស
តោ បេ ឥមំ បុត្តមតាសិ ឃំ ។

(๑๗๖) យក្ខា មាវេ សន្តិ មហានុភាវា
អន្ធាតតា ឥសយោ សាធុរូបា
តេ ទុដ្ឋចិត្តំ តរុបិតំ វិនិត្វា
យក្ខា ហិ តេ បុត្តមតាសុ ឃំ ។

(១៧៣) (នាឯ.ដ្ឋមគ្គលិកា .) សមណៈមានប្រាជ្ញាក្រាស់ ដូចផែនដីនោះ ទៅកន្លងសូចម្តេច ម្នាលមាណពចាំឯង្ឃាយ អ្នកចាំឯង្ឃាយចូរប្រាប់ នូវសេចក្តីនុ៎ះដល់ខ្ញុំ យើងនឹងទៅសួរមាគោសចំពោះសមណៈនោះ ធ្វើម្តេចហ្ន៎ យើងនឹងបានកូននោះ មានជីវិតរស់នៅ ។

(១៧៤) (ពួកមាណព...) សមណៈមានប្រាជ្ញាក្រាស់ដូចផែនដី បានទៅកន្លងអាកាស ដូចព្រះចន្ទកន្លងថ្ងៃ ១៥ កើត ដើរទៅតាមផ្លូវនៃអាកាស មួយទៀត សមណៈនោះជាឥសី មានការប្តេជ្ញាដ៏ខ្ជៀងខាត់ មានសភាពដ៏ល្អ បានទៅកាន់ទិសខាងកើតហើយ ។

(១៧៥) (នាឯ.ដ្ឋមគ្គលិកា...) ក្បាល (របស់កូនខ្ញុំ) រមួលទៅខាងក្រោយ ដើមដៃលាតចេញទៅ មិនគួរដល់ការងារ ក្អែកចាំឯង្ឃាយសដូចក្អែកបុគ្គលស្ងាប់ អ្នកណាហ្ន៎ ធ្វើកូនខ្ញុំនេះ ឲ្យទៅជាយ៉ាងនេះ ។

(១៧៦) (ព្រះមហាសត្វ...) ពួកយក្សមានអានុភាពច្រើន (មកដោយគិតថា) ពួកឥសីមានសភាពដ៏ល្អ មកហើយ (ក្នុងទីនេះ) ពួកយក្ខដឹងថា (កូនរបស់នាង) មានចិត្តប្រទូស្ត ក្រោធខឹង ហើយបានធ្វើនូវកូននាង ឲ្យយ៉ាងនេះ ។

(๑๗๗) យក្ខោ ច មេ បុត្តមកាសុ ឃរំ
ភុញ្ជាវមេ មា ភុង្ខោ ព្រហ្មចារី
តុម្ហេ ចាទេ សរណំ គតាស្មិ
អជ្ជាតតា បុត្តសោកេន តិក្ខុ ។

(๑๗๘) តទេវ ហិ ឯតរហិ ច មយ្ហំ
មនោបនោសោ ន មមត្ថំ កោចិ
បុត្តោ ច តេ វេទមទេន មត្តោ
អត្ថំ ន ជានាតិ អធិច្ច វេទេ ។

(๑๗๙) អជ្ជា មាវេ តិក្ខុ មុហុត្តកេន
សម្មុយ្ហតេវ បុរិសស្ស សញ្ញា
ឯកោបកាំ ទម ភូរិបញ្ញ
ន បណ្ឌិតា កោធពលា ភវន្តិ ។

(๑๘๐) ឥទញ្ច មយ្ហំ ខុត្តិដ្ឋបិណ្ឌំ
តវ មណ្ឌព្យោ កុញ្ជតុ អប្បបញ្ញោ
យក្ខោ ច តេ បុត្តំ ន វិហេឋយេយ្យុំ
បុត្តោ ច តេ ហោសិតំ សោ អរោគោ ។

(๑๗๗) (នាងទិដ្ឋមង្គលិកា...) បើពួកយក្ខបានធ្វើកូនរបស់ខ្ញុំ ឲ្យយ៉ាងនេះហើយ សូមលោកជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ កុំខឹងចំពោះខ្ញុំ នាងខ្ញុំជាស្រីសូមដល់ នូវឋានៈរបស់លោកជាទីពឹងបពិត្រកិក្កិ ខ្ញុំមកដោយសេចក្តីសោកចំពោះកូន ។

(๑๗๘) (ព្រះមហាសត្វ..) កាលនោះក៏ដោយ ឥឡូវនេះក៏ដោយ យើងមិនមានការប្រទូស្តក្នុងចិត្តតិចតួចទេ តែកូនរបស់នាងជាអ្នកស្រវឹង ដោយសេចក្តីស្រវឹងក្នុងវេទ រៀនវេទហើយមិនស្គាល់សេចក្តីចំរើន ។

(๑๗๙) (នាងទិដ្ឋមង្គលិកា...) បពិត្រកិក្កិ សញ្ញារបស់បុរសរមែងភ្លេចភ្លាំង ដោយមួយរំពេចជាប្រាកដ បពិត្រលោកមានប្រាជ្ញាក្រាស់ដូចផែនដី សូមលោកអត់ទ្រាំទោសកំហុសម្តងចុះ អ្នកប្រាជ្ញតាំងច្បាយ រមែងមិនមានក្រោធជាកំភ្លាំង ។

(๑๘๐) (ព្រះមហាសត្វ...) ចូរឲ្យមណ្ឌព្យកុមារ ដែលជាបុគ្គលមានប្រាជ្ញាតិច ជាបុត្តរបស់នាង បរិភោគនូវដុំបាយ ដែលយើងឈរហើយបានមកនេះ ចំណែកខាងពួកយក្ខនឹងលែងបៀតបៀននូវកូនរបស់នាង តាំងកូនរបស់នាងនោះ នឹងទៅជាបុគ្គលមិនមានរោគ ។

វិសេតិនិបាតេ បឋមំ មាតង្គជាតកំ

(๑๘๑) បណ្ណាឃ្យ ពាណោសិ បវិត្តបញ្ញោ

យោ បុញ្ញខេត្តានមកោវិទោសិ

មហាក្កសាវេសុ ឧទាសិ ទានំ

កិលិដ្ឋកម្មេសុ អសញ្ញតេសុ ។

ជជា ច កោសា អជិនា ជិវ្ហា

ជវូទចាទំវ មុខំ បរុឌ្ហំ

បជំ ឥមំ បស្សថ ធុម្មរូបំ

ន ជជាជិនំ តាយតេ អប្បបញ្ញំ ។

យេសំ ភតោ ច នោសោ ច អវិជ្ជា ច វិភជិតា

ទីឃាសភ អរហាឡ្ហោ តេសុ ទិន្នំ មហប្ផលន្តិ ។

(๑๘๒) ឧបមាឃ្ន មនំ មេជ្ឈា មាតង្គស្មិំ យសស្សិនេ

សចាវិសជ្ជោ ឧច្ចិដ្ឋោ មេជ្ឈញ្ចំ តនា អហូតិ ។

មាតង្គជាតកំ បឋមំ ។

(๑๗๑) (នាងទិដ្ឋមង្គលិកា...) ម្នាលមណ្ឌព្យៈ អ្នកជាបុគ្គលពាល មានប្រាជ្ញាស្តួចស្តើង អ្នកជាបុគ្គលមិនស្គាល់ នូវបុព្វាក្ខេតទាំងឡាយ អ្នកឲ្យទានចំពោះតែពួកជន ដែលមានទឹកចត់គឺកិលេសដ៏ច្រើន មានអំពើដ៏សៅហ្មង ជាអ្នកមិនសង្រួម ។ (ពួកជនខ្លះ) ប្លងសក់ ស្លៀកនូវសម្លៀកខ្លាឃ្មុំ មានមុខគ្រុបគ្រុល (ដោយពុកមាត់ពុកចង្កា) ដូចរណ្តៅទឹកដ៏ចាស់ អ្នកទាំងឡាយ ចូរមើលពួកសត្វដែលមានសភាពអាក្រក់នេះចុះ ដ្បិតក្នងសក់នឹងសម្លៀកខ្លាឃ្មុំ ការពារនូវបុគ្គល ដែលមានប្រាជ្ញាតិច មិនបានទេ ។ ពួកបុគ្គលណា លះបង់ពាក្យទោស: នឹងអវិជ្ជា ពួកបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ជាអរហន្តខីណាស្រព ទានដែលបុគ្គលឲ្យចំពោះពួកបុគ្គលទាំងនោះ ទើបជាទានមានផលច្រើន ។

(๑๗๒) (អតិសម្ពុទ្ធគាថា) ស្តេចកង់ដែនមេជ្ឈ: បៀតបៀននូវចិត្តរបស់មាតង្គតាបស ជាអ្នកមានយស ស្តេចកង់ដែនមេជ្ឈ: ព្រមទាំងបរិស័ទក៏ដាច់សូន្យ ដែនឈ្មោះមេជ្ឈ:ក៏ទៅជាព្រៃក្នុងកាលនោះ ។

ចប់ មាតង្គជាតក ទី ๑ ។

បិត្តសមជាតកំ

(๑๘๓) សព្វំ ឧភយំ សជលំ សុចិឡ្ហំ
ន ភក្ខ្មា តាទិនេ មោឃមត្ថិ
បសន្នមិ សម្ពុទ្ធេ មហានុភាវេ
សភក្ខ្មា បុញ្ញផលូបបន្នំ ។
សព្វំ ឧភយំ សជលំ សុចិឡ្ហំ
ន ភក្ខ្មា តាទិនេ មោឃមត្ថិ
ភក្ខ្មំ ចិត្តសម្បទំ ឱឡារេ
ឥទ្ធោ មនោ តស្ស យថាបិ មយ្ហំ ។

(๑๘๔) សព្វំ ឧភយំ សជលំ សុចិឡ្ហំ
ន ភក្ខ្មា តាទិនេ មោឃមត្ថិ
ចិត្តំបិ ជានាហិ តថេវ ឯតំ
ឥទ្ធោ មនោ តស្ស យថាបិ តុយ្ហំ ។

(๑๘๕) ភវំ នុ ចិត្តោ សុតមញ្ញតោ តេ
ឧទាហុ តេ កោចិ ឥធនក្ខាតា
តាថា សុតីតា ន មមត្ថិ ភក្ខ្មា
ឧទាមិ តេ តាមរំ សតញ្ហ ។

បិត្តសម្ភវជាតក

(๑๘๓) (ព្រះរាជាត្រាស់ថា) សេចក្តីខ្វល់ខ្វាយដោយការងារទាំងអស់ ដែលនរជនទាំងឡាយសន្សំហើយដោយប្រពៃ រមែងប្រកបដោយផល មិនមែនឥតអំពើទេ ខ្ញុំឃើញសម្ភវបណ្ឌិត មានអានុភាពច្រើន ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយផលនៃបុណ្យដោយការងាររបស់ខ្លួន ។ សេចក្តីខ្វល់ខ្វាយដោយការងារទាំងអស់ ដែលនរជនទាំងឡាយសន្សំហើយដោយប្រពៃ រមែងប្រកបដោយផល មិនមែនឥតអំពើទេ ចិត្តរបស់បណ្ឌិតឈ្មោះចិត្តៈនោះសម្រេច ដូចចិត្តអាត្មាអញដែរឬហ្ន៎ ។

(๑๘๔) (ទារកប្រៀនទូលថា) សេចក្តីខ្វល់ខ្វាយដោយការងារទាំងអស់ ដែលនរជនទាំងឡាយសន្សំហើយ ដោយប្រពៃ រមែងប្រកបដោយផល មិនមែនឥតអំពើទេ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាប នូវបណ្ឌិតឈ្មោះចិត្តៈនោះ មានចិត្តសម្រេច ដូចព្រះរាជហឫទ័យព្រះអង្គដែរ ។

(๑๘๕) (ព្រះរាជា...) (សំដីនេះ) អ្នកបានឮមក (អំពីសំណាក់) បណ្ឌិតឈ្មោះចិត្តៈដ៏បំរើនែឬ ឬជនណាមួយប្រាប់សេចក្តីនុ៎ះដល់អ្នក គាថា (នេះ) អ្នកប្រៀនពីពេះហើយ ខ្ញុំមិនមានសេចក្តីសង្ស័យទេ ខ្ញុំឲ្យស្រុកស្រួយមួយរយ ដល់អ្នក ។

[๑๘๖] ๘ ថាមាំ តំត្តោ សុគមញ្ញតោ មេ
๙សិ ๘ មេ ฝតមត្តំ អសំសិ
តត្ថាន រញ្ញោ បដិគាយេ គាថំ
អបិ ន្វតេវរំ អត្តមនោ ន ទេយ្យ ។
[๑๘๗] យោជេន្តុ មេ[๑] ภ๘រថ សុកតេ ចិត្តសំភវេ
ករុំ ជាតានំ ๓๒๙ តីវេយ្យំ បដិមុញ្ច๙ ។
អាហញ្ញវេ កេរិមុទិង្គសង្ខា[๒]
សីឃាឌំ យានានំ ច យោ๘យន្តុ
អជ្ជេវាហំ អស្សមេតំ ภមិស្សំ
យត្ថេវ ន ភក្ខិស្សមិសី ឌិសិន្ទុំ ។
[๑๘๘] សុលទ្ធលាភោ វត មេ អហោសិ
គាថា សុតីតា បរិសាយ មជ្ឈេ
សោហំ ๙សឹ សីលវតូបបន្នំ
ទិស្វា បតីតោ សុមនោហមស្មិ ។
[๑๘๙] អាសនំ ឧទកំ បជ្ជំ បដិក្កណ្ហាតុ នោ ภវំ
អក្ខេ ภ๘ន្តុ បុច្ឆាម អក្ខាំ ភាសតុ នោ ภវំ ។

---

๑ ឧ. យោជេត្តុ វេ ។ ម. យោជិត្តុ វេ ។ ๒ ឧ. អាហញ្ញាវុ ភេរិមុទិង្គសង្ខេ ។ ម. អាហញ្ញត្តុ ភេរិមុទិង្គសង្ខេ ។

(១៨៦) (តាវក...) ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនបានឮ (អំពីសំណាក់) បណ្ឌិត ឈ្មោះចិត្តៈទេ តែឥសី (មួយរូប) បានប្រាប់នូវសេចក្តីនេះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គថា អ្នកចូរទៅប្រៀនប្រដៅនូវតាវតឹង្សព្រះពជា ក្រែងលោស្តេចសព្វព្រះពជហប្តទ័យ នឹងប្រោសប្រទាន នូវរបស់ដ៏ប្រសើរដល់អ្នក ។

(១៨៧) (ព្រះពជា...) អ្នកចាំឆ្លាយចូរទឹមនូវពាជរថចាំឆ្លាយ ដែលធ្លាប់ឆ្លាស់ល្អ គ្រឿងប្រដាប់ដ៏ពិចិត្ត ចូរបង់នូវខ្សែដង្គន់ ពាក់នូវគ្រឿងប្រដាប់កនៃដំរីចាំឆ្លាយ ។ អ្នកចាំឆ្លាយ ចូរពាយស្គរនឹងសំគោរដ្ឋុំនូវសង្ខផង ចូរទឹមនូវយានចាំឆ្លាយដ៏លឿនៗផង ថ្ងៃនេះឯង អញនឹងទៅមើលឥសី ដែលគង់ក្នុងអាស្រមណា អញនឹងទៅកាន់អាស្រមនោះ ។

(១៨៨) ឧហ្ន៎ អាត្មាអញ មានលាភល្អណាស់តើ គាថាដែលអាត្មាអញប្រៀនពីរោះហើយ ក្នុងកណ្តាលបរិស័ទ អាត្មាអញបានឃើញ នូវឥសី ដ៏បរិបូណ៌ដោយសីលនឹងវត្ត ហើយក៏ត្រេកអរពេកក្រៃ ។

(១៨៩) សូមលោកដ៏ចំរើន ទទួលនូវអាសនៈ ទឹក និងប្រេងលាបដើមរបស់យើងចុះ បពិត្រម្ចាស់ថ្ងៃ ខ្ញុំសួរលោកដ៏ចំរើនកង់វត្តមានដំណែ្ល សូមលោកដ៏ចំរើនទទួលនូវវត្តមានដំណែ្លរបស់យើងខ្ញុំ ។

(๑๙๐) รมฺมญฺหิ เต อาวสถึ กเรยฺยุ
ชานีกณฺหาหิ ปริจารเยสฺสุ
เกเวฬิกา ขิปฺปกาสมนฺตฺรยนฺตา
ขเกปิมํ ๙สฺสริยึ กเรม ฯ

(๑๙๑) นิสฺสา ฉลา ขุทฺทรตสฺส ภทฺท
อเถ สุจิณฺณสฺส มหาวิปากา
อตฺตานเมว ปฏิสเมยฺยมิสฺสุ
น ปตฺถเย ปุตฺตปสุ ธนานิ ฯ

นเสริมา วสฺสนสา มนฺตานิ ๙ฉ ชีวิตึ
อปฺปตฺตญฺเว ตึ ขิฏึ นนฺตา นิญฺเว สุสฺสตึ ฯ
ตตฺถ กา นนฺทิ กา จิฏฺฐา กา รติ กา ฉเนสนา
กึ เม ขุตฺเตหิ ธาเรหิ ภทฺท ขุตฺตาสึ พนฺธนา ฯ
สเหมึ ฆรึ ปชาชามิ มยฺหุ เม นปฺปมชฺชติ
อนฺตเกนาธิปนฺนสฺส กา รติ กา ฉเนสนา ฯ

(๑๙๐) ពួកជនចូរធ្វើនូវលំនៅ ឲ្យជាទីរីករាយដល់លោកផង សូមលោកឲ្យពួកនារីបំរើផង សូមលោកធ្វើនូវទ្រុកាស ដើម្បីអនុគ្រោះ យើងនឹងធ្វើជាធំនេះ ទាំងពីរនាក់ ។

(๑๙๑) (ចិត្តបណ្ឌិតពោលថា) បពិត្រព្រះរាជា អាត្មាភាពបានឃើញនូវផលនៃទុច្ចរិត នឹងផលដ៏ប្រសើរបស់ធម៌ ដែលបានសន្សំ ដោយប្រពៃ អាត្មាភាពនឹងសង្រួមនូវខ្លួនតែម្យ៉ាង អាត្មាភាពមិនប្រាថ្នានូវកូន ឬសត្វចិញ្ចឹម ឬទ្រព្យទេ ។ ๑๐ ឆ្នាំ ๑๐ ដងនេះ ជាជីវិតរបស់ពួកសត្វក្នុងលោកនេះ ជីវិតនោះមិនដល់កំណត់នោះនៅឡើយ ក៏ស្ងួតស្រពោនទៅ ដូចជាដើមបបុសដែលគេកាត់ហើយ ។ កាលបើជីវិតនោះ (ស្រពោនទៅយ៉ាងនេះ) តើរីករាយ ដូចម្តេចកើត លេងសើច ដូចម្តេចកើត ត្រេកអរដូចម្តេចកើត ស្វែងរកទ្រព្យដូចម្តេចកើត បពិត្រព្រះរាជា អាត្មាភាពមានប្រយោជន៍ ដោយកូននឹងប្រពន្ធ ដូចម្តេចកើត អាត្មាភាព ជាបុគ្គលផុតចាកចំណងហើយ ។ អាត្មាភាពនោះដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះ មច្ចុរាជមិនមើលឃើញ ចំពោះអាត្មាភាពទេ កាលបើអាត្មាភាពត្រូវមច្ចុរាជ គ្របសង្កត់ (យ៉ាងនេះ) តើត្រេកអរដូចម្តេចកើត ស្វែករកទ្រព្យ ដូចម្តេចកើត ។

ជាតំ ឆរាដំ អឆរា ជនិន្ទ

ចណ្ឌាលយោនិ ទ្វិបទគតិដ្ឋា[1]

សកេហិ កម្មេហិ សុចាបកេហិ

ចណ្ឌាលិតព្ភេ អវសិម្ហ ពុទ្ធេ ។

ចណ្ឌាលហុម្ហាវន្ធិសុ មិតា ឧរញ្ជរំ បតិ

ឧក្កុសា រម្មធាតីរេ តយជ្ជ ព្រាហ្មណា ឧត្តិយា ។

(១៩២) ឧបដិយ្យតិ ជីវិតមប្បមាយុំ

ជរូបនីតស្ស ន សន្តិ តាណា

កកេហិ បញ្ចាល មមេវ ភក្ខ្យំ

មាកាសិ កម្មានិ ទុក្ខុទ្រយានិ ។

ឧបដិយ្យតិ ជីវិតមប្បមាយុំ

ជរូបនីតស្ស ន សន្តិ តាណា

កកេហិ បញ្ចាល មមេវ ភក្ខ្យំ

មាកាសិ កម្មានិ ទុក្ខប្ផលានិ ។

---

๑ ឧ. ទ្វិបទាគតិដ្ឋា ។

បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ជាតិរបស់ពួកសត្វ ជាធម្មជាតិដ៏ថោកទាប កំណើតមនុស្សច្រណែនណាលមក ជាងពួកសត្វកង់ពួកសត្វដើងពីរ យើងបាននៅ ក្នុងគតិមនុស្សច្រណែនកង់កាលមុន ព្រោះតែអំពើជារបស់ខ្លួន ដ៏លាមកក្រៃលែង ។ យើងបានកើតជាមនុស្សច្រណែន ក្នុងដែនអវន្តី ហើយបែរមកកើតជាម្រឹគប្រុបន្ទោរស្នឹងនេរញ្ជរ រួចកើតជាសត្វអកខ្មៅ[1] ទៀបន្ទោរស្នឹងរម្មា ក្នុងថ្ងៃនោះ យើងជាព្រាហ្មណ៍ទំងក្សត្រិយ៍ ។

(១៩២) ជីវិតគឺអាយុ មានប្រមាណតិច ត្រូវជរានាំចូលទៅ (កាន់សេចក្តីស្លាប់) កាលបើសត្វត្រូវជរានាំចូលទៅ (កាន់សេចក្តីស្លាប់ហើយ) ទីពឹងពុំមានទេ បពិត្រព្រះបាទបញ្ចាលៈ សូមទ្រង់ធ្វើតាមពាក្យអាត្មាភាពចុះ ទ្រង់កុំធ្វើនូវអំពើទាំងឡាយ ដែលមានកំរៃជាទុក្ខឡើយ ។ ជីវិតគឺអាយុ មានប្រមាណតិច ត្រូវជរានាំទៅ (កាន់សេចក្តីស្លាប់) កាលបើសត្វត្រូវជរានាំទៅ (កាន់សេចក្តីស្លាប់ហើយ) ទីពឹងពុំមានទេ បពិត្រព្រះបាទបញ្ចាលៈ សូមទ្រង់ធ្វើតាមពាក្យអាត្មាភាពចុះ ទ្រង់កុំធ្វើ នូវអំពើទាំងឡាយ ដែលមានផលជាទុក្ខឡើយ ។

---

១ អាចារ្យខ្លះថា សត្វអង្គតំខ្មៅ ។

สุตฺตนฺตปิฏเก ขุทฺทกนิกายสฺส ชาตกํ

ฉนฺนมิจฺจสฺส ราชิสภมฺปมายุ

สมฺพหุลานสฺส จ สตฺถิ ตาณกา

ตาเวเทวา ปญฺจาล มเหว ภิกฺขุ

มาตาสิ ตาตญฺจ ราชสฺสิภญฺจ ฯ

ฉนฺนมิจฺจสฺส ราชิสภมฺปมายุ

วณฺเณ จภ ยาทิ จ ยสฺส ชิยฺเรตา

ตาเวเทวา ปญฺจาล มเหว ภิกฺขุ

มาตาสิ ตาตญฺจ ราชยฺยปชาปติยา ฯ

(๑๙๓) อชฺช หิ สตฺถุ วจนํ ตเวทิ

ยถา สิ ภาสสิ ฝเมตฺ

ตาหิ จ เม สตฺถิ อนปฺปรูปา

เต ขุทฺทกา มาทิสเกน ภิกฺขุ ฯ

ชาเตา ยถา ปณฺฑิมเช ฆฺยสฺเส

สยิ ชลิ ชาภิสมฺภาติ ภตฺถุ

ฝเมหิ เตาเมหเส ฆฺยสฺเส

จ ภิกฺขุเน มตฺตมญฺญูชาติ ฯ

ជីវិតគឺអាយុមានប្រមាណតិច ត្រូវដកនាំទៅ (កាន់សេចក្តីស្លាប់) កាលបើសត្វត្រូវដកនាំទៅ (កាន់សេចក្តីស្លាប់ហើយ) ទីពឹងពំនាក់ពុំមានទេ បពិត្រព្រះបាទបញ្ចាលៈ សូមទ្រង់ធ្វើតាមពាក្យអាត្មាភាពចុះ ទ្រង់កុំធ្វើនូវអំពើទាំងឡាយដែលជាប្រធានៃធូលី គឺកិលេសឡើយ ។ ជីវិតគឺអាយុ មានប្រមាណតិច ត្រូវដកនាំទៅ (កាន់សេចក្តីស្លាប់) ដូចតែងកំចាត់បង់នូវសម្បុរបស់សត្វ ដែលកំពុងគ្រាំគ្រា បពិត្រព្រះបាទបញ្ចាលៈ សូមទ្រង់ធ្វើតាមពាក្យអាត្មាភាពចុះ ទ្រង់កុំធ្វើនូវអំពើដើម្បីកើតក្នុងនរកឡើយ ។

(๑๙๓) (ព្រះពជា...) ពាក្យ(របស់លោក)នោះ ពេញជាពិតមែនហើយ បពិត្រឥសីលោកពោលយ៉ាងណា សេចក្តីនុ៎ះយ៉ាងនោះ បពិត្រកិក្ខុ តែកាមទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំ មានសភាពមិនតិចទេ កាមទាំងនោះ បុគ្គលប្រហែលខ្ញុំ លះបង់បានដោយក្រ ។ ដំរីជាប់នៅក្នុងភក់ណាលកត់ មិនអាចរើខ្លួនទៅកាន់ទីគោចដោយខ្លួនឯងយ៉ាងណា ខ្ញុំក៏ជាបុគ្គលជាប់នៅក្នុងភក់ គឺកាមមិនអាចបួសតាមផ្លូវ(នុ៎ះ)របស់លោកជាកិក្ខុយ៉ាងនោះដែរ។

យថាបិ អាតា ច មិតា ច បុត្តំ
អនុសាសរេ តិដ្ឋិ សុខី ភវេយ្យ
ឯវំបិ មំ ត្វំ អនុសាស ភទ្ទេ
យថា ចរំ បេច្ច សុខី ភវេយ្យំ ។

(១៩៤) ឯវោ ចេ ត្វំ ឧស្សហាសេ ឯតទគ្គេ
តោមេ តវមេ អានុសាសេ បមាតុំ
ឆម្មឹ ឥលឹ បដ្ឋបយសុ រាជ
អធម្មការោ ច តេ មាហុ រដ្ឋេ ។
ទ្វេតា វិជាវត្តុ ឥសោ ចតស្សោ
ឯមេត្តកា សមណព្រាហ្មណាឯំ
តេ អជ្ឈាយេន ឧបដ្ឋហាសុ
រាត្តេន សោសានេបក្ខយេន ច ។
អជ្ជេន ឆាយេន បសន្នចិត្តោ
សន្តប្បយេ សមណព្រាហ្មណេ ច
ទត្វា ច ភុត្វា ច យថានុភាវំ
អនុត្ថុតោ សក្កមុបេមិ ឋានំ ។

មាតាបិតា ប្រៀនប្រដៅបុត្ត (ដោយ។ ចាយថា) ឆ្នើម្តេច បុត្ត
នឹងបានសេចក្តីសុខ យ៉ាងណា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន សូម
លោកប្រៀនប្រដៅខ្ញុំតាមសមគួរ ឲ្យខ្ញុំលះលោកនេះទៅ
ហើយ បានសេចក្តីសុខជាអង្វែង ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។
(១៨៤) (ចិត្តបណ្ឌិត...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ព្រោះព្រះអង្គមិន
អាចនឹងលះបង់នូវកាមទាំងឡាយ ជារបស់មនុស្សនេះបានទេ
បពិត្រព្រះពជា សូមព្រះអង្គតាំងទុកនូវពលីប្រកបដោយធម៌
ឯការងារដែលមិនប្រកបដោយធម៌ ក៏សូមកុំឲ្យមានក្នុងដែន
របស់ព្រះអង្គឡើយ ។ សូមឲ្យទូតទាំងឡាយ (របស់ព្រះអង្គ)
ជាអ្នកនិមន្តនូវពួកព្រាហ្មណ៍ ចេញទៅកាន់ទិសទាំង ៤ (និមន្ត
មិនរើសមុខ) សូមឲ្យព្រះអង្គទំនុកបម្រុងនូវសមណព្រាហ្មណ៍
ទាំងនោះ ដោយចាយ ទឹក សំពត់នឹងសេនាសនប្បច្ច័យ ។
សូមព្រះអង្គមានព្រះទ័យជ្រះថ្លាហើយញុំាងសមណព្រាហ្មណ៍
ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ដោយចាយនឹងទឹក លុះព្រះអង្គឲ្យទាននឹង
ប្រើប្រាស់ (ទ្រព្យ) តាមសមគួរដល់ពជាន្តភាពហើយ ឥត
មានអ្នកផងតិះដៀល ហើយសូមឲ្យទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ ។

សចេ ច តំ ភជ មនោ សហាយ្យ

ឆារីតណោហិ បរិភារយន្តំ

ឥមមេវ តាវ មនសិករោហិ

ភាសេហិ ចេតំ បរិសាយ មជ្ឈេ ។

អញ្ញោ តាសសយោ ជន្តុ វនន្តា ទីឃាយិតោ

បរិតិណ្ណោ សុភនេហិ ស្វាជ្ជ ភជាតំ វុច្ចតីតំ ។

ចិត្តសម្ភូតជាតកំ ទុតិយំ ។

សិរិវាណិជជាតកំ

(๑๙๕) ន្ទូរេ អបសរ្ហំ ថេរោ ចក្កំ យោធិតុមាគតោ

ឯកនេត្តា ភវិស្សាម ចក្កំ មេ នេហិ យាចិតោ ។

(๑๙๖) កោនាទុសិដ្ឋោ ឥធមាគតោសិ

វនិព្ពក ចក្ខុបថាធំ យាចិតុំ

សុទុច្ចជំ យាចសិ ទុត្តមង្គំ

យមាហុ នេត្តំ បុរិសេន ទុច្ចជំ ។

បពិត្រព្រះរាជា បើសេចក្តីស្រវឹងគ្របសង្កត់ព្រះអង្គដែលមាន
ពួកនារីចោមរោមបំរើ សូមព្រះអង្គផ្ទៀងទុក ក្នុងព្រះទ័យ
ចំពោះគាថានេះចុះ មួយទៀត សូមព្រះអង្គ (ចុស្សហ៍)
ប្រើគេឲ្យពោលនូវគាថានេះ ក្នុងកណ្តាលបរិសទ្ធថា
សត្វណាដេកក្នុងទីភ្លេចភ្លើងមាតាកំពុងដើរ ជាសត្វច្របូកច្របល់
ដោយពួកសុនខ សត្វនោះគេហៅថាព្រះរាជា ក្នុងថ្ងៃនេះ ។

ចប់ ចិត្តសម្ភូតជាតក ទី ២ ។

សីវិរាជជាតក

(๑๙๕) (ព្រះឥន្ទតំណែងខ្លួនជាមនុស្សចាស់ពោលថា) ខ្ញុំព្រះអង្គជាបុគ្គលចាស់ជរា មើលមិនឃើញឆ្ងាយ មកដើម្បីសុំនូវព្រះនេត្រ ខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកមានតែកម្មាធ កាលបើខ្ញុំសុំហើយ សូមព្រះអង្គប្រទាននូវព្រះនេត្រដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។

(๑๙๖) (ព្រះបាទសីវិរាជពោធិសត្វត្រាស់សួរថា) នែសូម អ្នកណាប្រាប់អ្នក ទើបអ្នកមកកាន់ទីនេះ បម្រុងសុំនូវតែកទាំងឡាយ ជនទាំងឡាយពោលនូវតែកណា ថាជារបស់ ដែលបុរសលះបានដោយក្រ អ្នកសុំនូវតែក ជាអាយុវៈដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់នោះ ដែលគេលះបានដោយក្រវៃក្រលែង ។

[๑๙๗] ยมหาหุ เถเรสุ สุฏฺฐุตฺตรีตเร

มหากเต ฉ อาหุ ปณฺฑิจฺจสมฺมเต

เตสานุสิฏฺฐา ๙ฉหากเตสุปิ

วินฺทนฺติ จกฺขุปถาเน ยาวชีวมฺปิ ฯ

วินฺทนฺติ มยฺหา วณฺณี อนุตฺตรี

ฉหากเต เม จกฺขุปถาเน ยาวชีวเต

ฉหากเต เม จกฺขุปถี อนุตฺตรี

ยมหาหุ เถรา ปุริเสน ปุคฺคลา ฯ

เยน อาเตน อาคญฺฉิ ยมตฺถมภิปตฺถยี

เตเตว ๙ฉนฺทา สมฺปชฺชา ลภ จกฺขุมา ปราหฺมณา ฯ

ฌายนฺเต ยาจมานสฺส ขุภยาเน ธมาหิ

ส จกฺขุมา ภวฺจ ๙ฉสฺส เปกฺขเต

ยทิจฺฉเส ตฺวี ตถเต สมิชฺฌนฺ ฯ

[๑๙๘] มา โน เถร อหา จกฺขี มา โน สพฺเพ ปรกฺกมี

ฉนฺ เถรา มหากาย๙ อนุตฺตา เวยฺยากรณา ตหี ฯ

(๑๙๗) (ព្រះឥន្ទ្រ...) ពួកទេវតាបានពោលនូវទេវតាវិសេសណា ថាសុជម្បតិកុង្ខទេវលោក ពួកជនបានពោលនូវទេវតាវិសេសនោះថាមឃវៈ កង្ខមនុស្សលោក ខ្ញុំនឹងជាសម្ដែលទេវតាវិសេសនោះជ្រាប់ ទើបមកកង្ខាទីនេះបម្រុងសុំព្រះនេត្រទាំងឡាយ ។ ខ្ញុំនឹងជាសម្ការសូមជាកិច្ចទុត្តមរបស់ខ្ញុំ កាលបើខ្ញុំសូមព្រះនេត្រទាំងឡាយ សូមព្រះអង្គប្រទាន ពួកជនបានពោលនូវក្អែកណា ថាជារបស់ដែលបុរស លះបានដោយក្រ សូមព្រះអង្គប្រទាននូវព្រះនេត្រដ៏ប្រសើរនោះដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។

(ព្រះបាទសិរិវាជ...) ខ្ញុំនឹងអ្នកមកដោយប្រយោជន៍ណា ជ្រាប្ដូនូវប្រយោជន៍ណា សេចក្ដីត្រិះរិះនូវប្រយោជន៍នោះ សូមឲ្យសម្រេចដល់អ្នកចុះ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរបាន នូវក្អែកទាំងឡាយ ។ កាលបើអ្នកសូមក្អែកមួយ យើងនឹងឲ្យក្អែកទាំងពីរ កាលជនកំពុងមើល សូមអ្នកនោះជាបុគ្គលមានក្អែកទៅចុះ អ្នកជ្រាប្ដូនូវរបស់ណា របស់នោះចូរសម្រេចដល់អ្នក ។

(๑๙๘) (ពួកជនពោលថា) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមទ្រង់កុំប្រទាននូវព្រះនេត្រ សូមទ្រង់កុំលះបង់ នូវពួកយើងទាំងអស់គ្នាឡើយ បពិត្រមហារាជ សូមទ្រង់ប្រទាន នូវព្រះរាជទ្រព្យ គឺកែវមុត្តា នឹងកែវពិទូរ្យដ៏ច្រើនវិញចុះ ។

ยาวตฺตา เทวราชาโน เทวปิ อาฬวกายเน อลงฺกาเร

ชาเต เทวปิ มหากาฬ เหมวตปฺปฏิคฺคเห ๆ

ยถา ตำ สีริโยคา สพฺเพ สโยคฺคา สรถา สธา

สมฺปนฺนา ปริวารเยยฺยุ ฬิรี เทวปิ ราชสกฺก ๆ

๑๙๙) ยาวา เวธสฺสนฺติ วิญฺญาณ อนาเน กุรุเต มโน

ภูมยิ สาวปตีนำ ชาสิ ตีณายี ปฏิมุญฺจติ ๆ

ยาวา เวธสฺสนฺติ วิญฺญาณ อนาเน กุรุเต มโน

ชาชา ชาปตเก เหาติ สมฺปตฺตา ยมสาธนำ ๆ

ยญฺหิ ยาเจ ตญฺหิ ธเน ยำ ธ ยาเจ ธ ตำ ธเน

สฺวาหำ ตเมว ธสฺสามิ ยำ มำ ยาจติ พฺราหฺมโณ ๆ

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមទ្រង់ប្រទានន្ទូវថ ដែលទឹមដោយសេះអាជានីយ ដែលប្រដាប់ហើយ បពិត្រមហាពាជ សូមព្រះអង្គប្រទានន្ទូវដ៏រីទាំងឡាយ ប្រកបដោយគ្រឿងប្រដាប់ក្បាល គឺបណ្តាញមាសវិញចុះ ។ វទាំងពួងព្រមទាំងខ្សែ ព្រមទាំងពាជវថ ចោមរោមព្រះអង្គដោយជុំវិញ គ្រប់គ្រាល ដោយប្រការៈណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរកែងវថ សូមព្រះអង្គប្រទានដោយប្រការៈនោះចុះ ។

(๑๙๙) (ព្រះពាជា...) បុគ្គលណាពោលថាអាត្មាអញនឹងឲ្យ ហើយធ្វើន្ទូវចិត្តកង់ការមិនឲ្យវិញ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាយកអន្ទាក់ដែលធ្លាក់លើផែនដីមកពាក់ឰដ៏ក ។ បុគ្គលណាពោលថាអាត្មាអញនឹងឲ្យ ហើយធ្វើន្ទូវចិត្តកង់ការមិនឲ្យវិញ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាជាបុគ្គលាមកវត្រៃលែងជាងបុគ្គលាមក ហើយដល់ន្ទូវឋាននរកជាទីសម្រេចរបស់ព្រះយមពាជ ។ សូមសូមន្ទូវរបស់ណា បុគ្គលគួរតែឲ្យន្ទូវរបស់នោះ មិនសូមន្ទូវរបស់ណា មិនត្រូវឲ្យរបស់នោះទេ ព្រាហ្មណ៍សូមន្ទូវរបស់ណានឹងអាត្មាអញ អាត្មាអញនោះនឹងឲ្យន្ទូវរបស់នោះឯង ។

(๒๐๐) អាវុំ ឧ វណ្ណាំ ឧ សុខំ ពលំ ឧ

កោ បត្ថយានោ ឧ ជនិន្ទ នេសិ

កថញ្ចិ កជា សិវិនំ អនុត្តរោ

ចក្ខូនិ ឧជ្ជា បរលោកមេតុ ។

(๒๐๑) ឧភាមេតំ យសសា ឧតាមិ

ន បុត្តមិច្ឆេ ន ធនំ ន រដ្ឋំ

សតញ្ច ធម្មោ ចរិតោ បុរាណោ

ឥត្ថេវ ធានេ រមតិ មនោ មម ។

(๒๐๒) ឧមេ នេសាទា ឧរោ ចក្ខូ អត្តានំ មេ ន នេសាទយិំ

សព្ពញ្ញុតំ បិយំ មយ្ហំ តស្មា ចក្ខូមធាសិហំ ។

(๒๐๓) សា ច មិត្តោ ច មមាសិ សីវិរាជ

សុសិក្ខិតោ សាធុ ករោហិ មេ វចោ

ឧទ្ធរិត្វា ចក្ខូនិ មម ជីវិតំ សតោ

ហាត្ថេសុ ឋបេហិ វនិព្ពកស្ស ។

(๒๐๐) (ពួកពាដអាមាត្យ...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាង៨ជន ព្រះអង្គ
ប្រាថ្នានូវរបស់អ្វី គឺអាយុ ឬពណ៌សម្បុរ ឬសេចក្តីសុខ ឬក៏
កំឡាំង ទើបព្រះអង្គប្រទាន (ព្រះនេត្រ) ព្រះពាដ្រង់ប្រសើរ
ជាង៨ជនអ្នកនៅក្នុង៨ជននេះទៀតឯង មិនសមបើប្រទាន
ព្រះនេត្រទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនៃប្រយោជន៍ក្នុងបរលោក។

(๒๐๑) (ព្រះពាដា...) អញមិនមែនឲ្យចក្ខុនេះ ព្រោះយសទេ
មិនមែនប្រាថ្នាកូន មិនមែនប្រាថ្នាទ្រព្យ មិនមែនប្រាថ្នានូវ
ដែនទេ ធម៌គឺប្រពៃណីនៃការឲ្យទានជាផ្លូវបុព្វណ ដែលពួក
សប្បុរសធ្លាប់ប្រព្រឹត្តមកហើយ បិត្តរបស់អញតែងរីករាយក្នុង
ការឲ្យ ដោយប្រការដូច្នេះឯង។

(๒๐๒) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ក្អែកទាំង៣ពួក មិនជាទីស្អប់ របស់តថាគតទេ
តថាគតមិនមែនស្អប់ខ្លួនរបស់តថាគតទេ សព្វញ្ញុតញ្ញាណជាទីស្រ-
ឡាញ់របស់តថាគត ព្រោះហេតុនោះបានជាតថាគតឲ្យនូវក្អែក។

(๒๐๓) (ព្រះពាដា...) ម្នាលពេទ្យឈ្មោះសីវកៈ ខ្លួនអ្នកជាសំ-
ឡាញ់ ជាមិត្ររបស់យើង អ្នកមានវិជ្ជាពេទ្យសិក្សាល្អហើយ
ចូរធ្វើតាមសំដីរបស់យើងដោយប្រពៃចុះ កាលយើងកំពុង
ប្រាថ្នា អ្នកចូរឆ្កៀលនូវក្អែកទាំងឡាយ (របស់យើង)
ហើយដាក់លើដៃរបស់យើងមកចុះ។

(๒๐๔) ទោដំតោ សីវិកេនេន សីវិនោ វចនំ ភាវេ

វញ្ញោ ចក្ខុនំ ខន្ធវិត្វា ព្រាហ្មណស្សូបនាមយំ

សចក្ខុ ព្រាហ្មណោ អាសិ អន្ធោ ភជា ខុចាសិ ។

(๒๐๕) តតោ សោ កតំចាហស្ស ខមរូន្ធ្សុ ចក្ខុសុ

សុតំ អាមន្តយំ ភជា សីវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនោ ។

យោដេមា សារថិ យានំ យុត្តញ្ច បដិវេទយ

ខុយ្យានភូមិ កច្ឆាម ទោក្ខវញ្ញេ វនានិ ច ។

សោ ច ទោក្ខវណីតវេ បល្វង្កេន ខុចាសិ

តស្ស សក្កោ ចាតុរហ្មោ ខេវភជា សុជម្បតិ ។

(๒๐๖) សក្កោហមស្មិ ខេវិន្ទោ អាគតោស្មិ តវន្តិកេ

វរំ វរស្សុ ភជិសិ យន្តិញ្ចុ មជសិច្ចសិ ។

(๒๐๗)បហុតំ មេ ចនំ សក្ក ពលំ តោសោ ពនប្បតោ

អន្ធស្ស មេ សតោ ចានិ បវណាញ្ញេ វុច្ចតិ ។

(២០៤) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ពេទ្យឈ្មោះសីវកៈ លុះព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាម សីវិ តៀន (យ៉ាងនេះហើយ) ក៏ធ្វើតាមព្រះបន្ទូល ហើយឆ្កៀលនូវ ព្រះនេត្រទាំងពីររបស់ព្រះរាជា បង្អោនទៅឲ្យព្រាហ្មណ៍ ចំណែក ព្រាហ្មណ៍ក៏ទៅជាបុគ្គលមានភ្នែក ព្រះរាជាទៅជាបុគ្គលខ្វាក់ ។

(២០៥) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) តអំពីនោះមក ប្រមាណពីរបីថ្ងៃ លុះដល់ព្រះ នេត្រទាំងពីរដុះឡើង ព្រះរាជាជាអ្នកញុំាងដៃនឲ្យចំរើនដល់ពួក ជនអ្នកសីវិ ទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់នាយសារថីថា នែនាយសារថី អ្នក ចូរទឹមយាន លុះទឹមហើយចូរប្រាប់យើង យើងនឹងទៅកាន់ទីឧទ្យាន ដែលមានស្រះបោក្ខរណីនឹងព្រៃព្រឹក្ស ។ ព្រះបាទសីវិនោះ ទ្រង់ បានចូលទៅគង់ពែនព្រះភ្នែន ប្របង្ហេស្រះបោក្ខរណី ទេវតាឈ្មោះសក្កៈ ជាសុជម្បតិ ក៏មកដល់ចំពោះព្រះអង្គ ។

(២០៦) (ព្រះឥន្ទ...) ខ្ញុំជាទេវតាឈ្មោះសក្កៈ ជាធំជាងទេវតា មក កាន់សំណាក់ព្រះអង្គ បពិត្រស្តេចឥសី ព្រះអង្គប្រាថ្នាកងព្រះទ័យ ចំពោះពរណាមួយ សូមត្រេកអរនឹងពរនោះចុះ ។

(២០៧) (ព្រះបាទសីវិ...) បពិត្រសក្កៈ ទ្រព្យនឹងពលរបស់ខ្ញុំមានច្រើន ហើយ ទាំងឃ្លាំងរបស់ខ្ញុំ មិនមែនមានតិចទេ កាលបើខ្ញុំនៅតែខ្វាក់ កងកាលឥឡូវនេះ ខ្ញុំពេញចិត្តចំពោះសេចក្តីស្លាប់តែម្យ៉ាង ។

(๒๐๘) យាឧំ សត្ថាឧំ ឧបធឧ្ម តាឧំ ភាសស្សុ ខត្តិយ
សត្ថុំ តេ ភណោមាឧស្ស បុឧ ឧត្ថុ ភវិស្សតិ ។

(๒๐๙) យេ មំ យាចិតុមាយន្តិ ឆាឆាតោត្តា វនិព្វកា
យោ ឧ មំ យាចតេ តត្ត សោ ឧ មេ មនសោ ឧិយោ
ឯតេន សច្ចវជ្ជេន ចក្ខុ មេ ឧុបបជ្ជថ ។

(๒๑๐) យំ មំ សោ យាចិតុំ អាគា នេហិ ចក្ខុនិ ព្រាហ្មណោ
តស្ស ចក្ខូនិ ចាឆាសឹ ព្រាហ្មណស្ស វនិព្វតោ ។
តិយ្យោ មំ អវិសិ ឧីតិ សោមនស្សញ្ច ឧប្បកំ
ឯតេន សច្ចវជ្ជេន ឧុតយំ មេ ឧុបបជ្ជថ ។

(๒๑๑) ឧម្ហែ[1] ភាសិតា តាថ សីវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍន
ឯតាឧ តវ នេត្តាឧ និព្យាធេ ឧដិនិ[2]សុវេ ។
តិភេកុន្នឹ តិភេសេលំ សមតិក្កយ្ហ បព្វតំ
សមន្តា យោជនសតំ ឧសុំ ភាតុំ តេ ។

---

๑ ម. ឧម្ហេ ។ ๒ ម. បដិទិយ្យរេ ។

(២០៨) (ព្រះឥន្ទ...) បពិត្រក្សត្រិយ៍ជាធំជាធ៌ជនមានដើងពីរ សូមព្រះអង្គពោល នូវពាក្យទាំងឡាយដែលជាសច្ចៈចុះ កាលបើព្រះអង្គពោលនូវពាក្យសច្ចៈ ព្រះនេត្រនឹងមានឡើងវិញ ។

(២០៩) (ព្រះបាទសីវិ...) ពួកសូមណាមានគោត្រផ្សេងៗគ្នា មកដើម្បីសូមចំពោះយើង បណ្តាសូមទាំងនោះ ស្ងួមណាសូមយើង សូមនោះជាទីស្រឡាញ់ នៃចិត្តរបស់យើង សូមឲ្យភ្នែកកើតមានដល់យើង ដោយការពោលនូវពាក្យសច្ចៈនេះ ។

(២១០) ព្រាហ្មណ៍នោះមកដើម្បីសូម នូវភ្នែកណានឹងយើងថា សូមព្រះអង្គប្រទាននូវភ្នែក យើងក៏បានឲ្យនូវភ្នែកទាំងឡាយនោះ ដល់ព្រាហ្មណ៍ដែលសូមនោះហើយ ។ បីតិនឹងសោមនស្សដ៏ច្រើន ក៏កើតឡើងដល់យើង ដោយក្រៃលែង សូមឲ្យភ្នែកជាគំរប់ពីរ កើតមានដល់យើង ដោយពោលពាក្យសច្ចៈនេះ ។

(២១១) (ព្រះឥន្ទ...) បពិត្រក្សត្រិយ៍ អ្នកញ៉ាំងដៃនរបស់អ្នកដៃនសីវិ ឲ្យចំរើន គាថាដែលព្រះអង្គពោលតាមធម៌ សូមឲ្យព្រះនេត្រទាំងពីររបស់ព្រះអង្គនេះ ប្រាកដដូចជាមុន ។ ព្រះនេត្រទាំងពីររបស់ព្រះអង្គនោះ សូមឲ្យបាននូវការយើញច្បាស់ល្អ ទៅខាងក្រៅដ៏ឆ្ងាំង ខាងក្រៅកំផ្លូ អស់ចំនួនមួយរយយោជន៍ ដោយជុំវិញ ។

(២១២) តោរណេ វិត្តំ ន ធនេយ្យ យាចតោ
អបិ វិសិដ្ឋំ សុបរិយេបិ អត្តនោ
តនិដ្ឋ សព្ពេ សីវិយោ សមាគតា
ឥញ្ជនំ នេត្តានំ បមជ្ជ បស្សថ ។
តិភេក្កុដ្ឋំ តិភេសេលំ សមតិក្កម្ម បព្ពតំ
សមុទ្ទា យោជនសតំ ឧស្សន្នំ អនុកោដ្ឋមេ ។
ន ចាតមត្តា បរមត្ថំ (តតិញ្ចិ) បច្ចាគំ ៨ ជីវិតេ
ឧត្តាន អានុសំ ចក្កំ លទ្ធំ (មេ) ចក្កំ អមានុសំ ។
ឯតំបិ ឥស្សា សីវិយោ នេត ទាជានំ កុញ្ជរ
ឧត្តា ច កុត្តា ច យថានុកាវំ
អនិដ្ឋិតា សក្កមុបេថ ឋានដ្ឋំ ។

សីវិរាជជាតកំ តតិយំ ។

សិរីមន្តជាតកំ

(២១៣) បញ្ញាយុបេតំ សិរិយា វិហីនំ
យសស្សិនំ ភវិ អបេតបញ្ញំ
បុច្ឆាមិ សេនក ឯតមត្ថំ

(៦១២) (ព្រះបាទសិរី...) អ្នកណាមួយក្នុងលោកនេះ ដែលគេសូម ហើយមិនឲ្យនូវទ្រព្យដ៏ពេញចិត្ត ឬទ្រព្យដ៏ថ្លៃថ្លា ជាទីស្រឡាញ់ ដ៏ក្រៃលែងរបស់ខ្លួន នែអ្នកដែនសិរីតាំងអស់ដែលមកប្រជុំគ្នា ចូរអ្នកតាំងឮយមើល នូវកែកតាំងពីរបស់អញ ដែលជាទិព្វ ក្នុងថ្ងៃនេះចុះ ។ ចក្ខុតាំងពីរបស់យើង រមែងបាននូវការឃើញដ៏ខ្ពង់ខ្ពាយ ទៅខាងក្រៅដញ្ជាំង ខាងក្រៅកំផ្លូ អស់ទីចំនួនមួយរយយោជន៍ដោយជុំវិញ ។ (រត្តណាមួយ) ក្នុងជីវិត របស់សត្វតាំងឮយនេះ រមែងមិនប្រសើរជាងចាគៈទេ (ខ្លួនយើង) បានឲ្យនូវចក្ខុជារបស់មនុស្សហើយ បាននូវចក្ខុទិព្វ ដែលមិនមែនជារបស់មនុស្ស ។ ម្នាលអ្នកដែនសិរីតាំងឮយ អ្នកតាំងឮយបានឃើញហេតុនេះហើយ ចូរឲ្យទាន ចូរបរិភោគ លុះឲ្យហើយ បរិភោគហើយ តាមសមគួរដល់អានុភាព សូមឲ្យជាអ្នកមិនមានអ្នកណាតិះដៀលបាន ហើយចូរទៅកាន់ឋានសួគ៌ចុះ ។

ចប់ សិរីវិភជជាតក ទី ៣ ។

សិរីមន្ទជាតក

(៦១៣) (ព្រះពោធិសត្វទេវៈគ្រាស់សួរថា) នែសេនកៈ យើងសួរនូវសេចក្តីនេះ គឺបុគ្គលប្រកបដោយប្រាជ្ញា ប្រាសចាកសិរីសម្បត្តិ ១ បុគ្គលមានយស ប្រាសចាកប្រាជ្ញា ១

កាមេត្ថ សោយ្យា តុសលា វទន្តិ ។

(๒๑๔) ឆឹភ ច ពាលា ច ភវេ ឋិតច្ច

សិប្បូបបន្នា ច អសិប្បិនោ ច

សុជាតិមន្តោបិ អជាតិមស្ស

យសស្សិនោ បេសកភ ភវន្តិ

ឯតម្បិ ជិញ្ញា អបរំ វទាមិ

បញ្ញា ឯមីនោ សិរិមោ សោយ្យា ។

(๒๑๕) តុវម្បិ បុច្ឆាមិ អនោមបញ្ញ

មហោសធ កោវិឡធម្មធស្សិ

ពាលំ យសស្សិំ បណ្ឌិតំ អប្បភោគំ

កាមេត្ថ សោយ្យា តុសលា វទន្តិ ។

(๒๑๖) ទាទារដ្ឋ កម្មារដ្ឋ កោរព្ភដ្ឋ ពាលា

ឥធ ឃរ សោយ្យឥតិ បញ្ញមាហ

ឥធលោកាធិបស្សិ បរលោកស្ស អធិបស្សិ

ឧភយត្ថ ពាលោ កលិមត្តមោសិ

ឯតម្បិ ជិញ្ញា អបរំ វទាមិ

បញ្ញា សោយ្យា ន យសស្សិ ពាលោ ។

អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយពោលថា បណ្ដាបុគ្គលទាំងពីរនោះ បុគ្គលណា ប្រសើរជាង ។

(២១៨) (អាចារ្យសេនកៈ...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ពួកអ្នកប្រាជ្ញ ពួកជនពាល ពួកជនអ្នកបរិបូណ៌ដោយសិល្បៈ ទំាងពួកជនមិនមានសិល្បៈ សូម្បីជាអ្នកមានជាតិខ្ពស់ រមែងជាអ្នកធ្វើនូវការបំរើជនអ្នកមានយស ដែលមិនមានជាតិ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញាជាបុគ្គលថោកទាប ឯបុគ្គលមានសិរី ជាបុគ្គលប្រសើរ ។

(២១៩) (ព្រះរាជា...) ម្នាលមហាសេន អ្នកមានប្រាជ្ញាមិនថោកថយជាអ្នកឃើញនូវហេតុដោយសព្វគ្រប់ យើងសូមសួរអ្នក អំពីបុគ្គលពាលមានយសបណ្ឌិតគ្មានភោគៈតើអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយពោលថា បណ្ដាបុគ្គលទាំងពីរនោះ បុគ្គលណាប្រសើរជាង ។

(២១៦) (មហាសេនបណ្ឌិត...) ពួកជនពាល តែងធ្វើនូវអំពើអាក្រក់ទាំងឡាយ ហើយសំគាល់ថា អំពើនេះឯង ជាអំពើប្រសើរ ជាអ្នកឃើញត្រឹមតែលោកនេះ មិនឃើញនូវលោកខាងមុខទេ បុគ្គលពាលតែងកាន់យកនូវទោសក្នុងលោកទាំងពីរ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះ សូមទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញាហ្នឹងឯងជាបុគ្គលប្រសើរ ឯបុគ្គលពាលមានយស មិនប្រសើរទេ ។

(๒๑๗) น สิปฺปเมตํ วิชฺชาตเ เหตุ

น ธนฺนา น สรีรวเณฺณน

ปเสฏฺฐปฺปกาเรน สุขเมธมาโน

สิรีหีโน กฏเต เหวรญฺโญ

ฬตมฺปิ ชิสฺวาน อหํ วชามิ

ปญฺโญ ชิหีโน สิริมา เสยฺยา ฯ

(๒๑๘) ลทฺธา สุขํ มชฺฌตเ อปฺปเกน

ขุทฺเทน ชุฏฺเฐน ปโมหเมตเ

อาคนฺตฺวา สุขขุทฺเทน ชุฏฺเฐ

ปเวชเต ภริยเกว ยมฺหิ

ฬตมฺปิ ชิสฺวาน อหํ วชามิ

ปญฺเญว เสยฺยา น ยเสสฺวี พาลา ฯ

(๒๑๙) ขุมิ ยถา สาขุผลํ อเรเญ

สมนฺตโต สมกิสรฺมิ ปกฺกี

(๒๑๗) (អាចារ្យសេនកៈ...) សិល្បៈនេះ រមែងមិនដល់នូវភោគ-
សម្បត្តិទេ បុគ្គលមានផៅពង្ស ក៏មិនដល់នូវបុគ្គលមានភោគ-
សម្បត្តិដែរ ទាំងបុគ្គលអ្នកមានទុកាសនៃសំរែះ (មានរូបឆោម
ល្អ) ក៏មិនដល់នូវបុគ្គលមានភោគសម្បត្តិដែរ សូមទ្រង់ទតចុះ
អ្នកផងតែងគប់រកនូវគោរវន្ទសេដ្ឋី ជាមនុស្សហៀរទឹកមាត់
ដល់នូវសេចក្តីសុខ ជាអ្នកសាបសូន្យចាកសិរី ខ្ញុំព្រះអង្គ
បានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញា
ជាបុគ្គលថោកទាប ឯបុគ្គលមានសិរី ជាបុគ្គលប្រសើរ ។

(๒๑๘) (មហោសធ) បុគ្គលអ័ប្បប្រាជ្ញា បានសេចក្តីសុខហើយ
រមែងស្រេវឆ្អែត លុះត្រូវសេចក្តីទុក្ខប៉ះពាល់វិញ ក៏ដល់នូវ
សេចក្តីវង្វេង បុគ្គលអ័ប្បប្រាជ្ញា ត្រូវសេចក្តីសុខនឹងទុក្ខមក
ថ្នឹបប៉ះពាល់ហើយ ក៏រមែងញាប់ញ័រ ដូចជាពពិរ (សត្វត្រាប់
ទៅកងទឹក) ដែលញាប់ញ័រក្នុងកាលក្តៅ ខ្ញុំព្រះអង្គបាន
ឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញាហ្មឺង
ឯង ជាបុគ្គលប្រសើរ ឯបុគ្គលពាលមានយស មិនប្រសើរ ។

(๒๑๙) (អាចារ្យសេនកៈ . . .) ពួកសត្វបក្សី តែងហើរសំដៅទៅ
ចោមភោមដើមឈើ ដែលមានផ្លែដ៏ឆ្ងាញ់ក្នុងព្រៃ យ៉ាងណា

ឯវម្បិ អទ្ធុំ សឆដ្ឋំ សភោគំ
ពហុជ្ជនោ កដ្ឋតិ អត្តហេតុ
ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ
បញ្ញោ ជនិហីនោ សិរិមាវ សេយ្យោ ។

(๒๒๐) ឧសាទុ ពលវា ពាលោ សាហសំ វិន្ទតេ ធនំ
កន្ទន្តមេតំ ធុម្មេធំ កឌ្ឍន្តិ ជវយំ កុសំ
ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ
បញ្ញោវ សេយ្យោ ន យសស្សិ ពាលោ ។

(๒๒๑) យោ តាទិ ន ជ្ជេ កត្តុមកិសវត្តិ
សញ្ញូ តា ធម្មតោត្តំ ជហេត្តិ
កង្ខា សមុទ្ធិ បជិបជ្ជមានា
ន ខាយតេ ឥទ្ធិបភេ(๑) ហិ លោកេ
ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ
បញ្ញោ ជនិហីនោ សិរិមាវ សេយ្យោ ។

---

๑. ម. ឥទ្ធិបញ្ញេ វិលោកេ ។

ជនដាច្រើនតែងគប់រកនូវបុគ្គលស្តុកស្តម្ភ បរិបូណ៌ដោយទ្រព្យ
នឹងកោគៈ ព្រោះហេតុតែប្រយោជន៍ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ខ្ញុំព្រះអង្គ
បានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញា
ជាបុគ្គលថោកទាប ឯបុគ្គលមានសិរី ជាបុគ្គលប្រសើរ ។

(៦២០) (មហាសត្ត...) បុគ្គលពាលមានកំឡាំង រមែងបានទ្រព្យ
(ព្រោះតែធ្មេ) នូវកម្មដ៏ក្អៀវក្អែ មិនល្អទេ ពួកនិរយបាលតែង
ទាញកន្ត្រាក់នូវបុគ្គលពាល ឥតប្រាជ្ញា ដែលកន្ទុកកន្ទេញនោះ
យកទៅកាន់នរក ដ៏ក្អៀវក្អែ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះ
ហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលអ្នកមានប្រាជ្ញាហ្នឹងឯង ជា
បុគ្គលប្រសើរ ឯបុគ្គលពាលមានយស មិនប្រសើរ ។

(៦២១) (អាចារ្យសេនកៈ...) ទឹកស្ទឹងតាំងឡាយណាមួយ រមែងហូរ
ចាក់ទៅកាន់ទន្លេគង្គា ទឹកស្ទឹងតាំងអស់នោះ រមែងលះបង់នូវ
នាមនឹងគោត្រ ទឹកទន្លេគង្គាកាលបើហូរដល់សមុទ្រ (រមែង
បានឈ្មោះថាមហាសមុទ្រយ៉ាងណា) បុគ្គលដែលមានប្រាជ្ញា
ជាគ្រឿងសម្រេច ក៏មានប្រាកដកង់លោកយ៉ាងនោះដែរ ខ្ញុំព្រះ
អង្គបានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រា-
ជ្ញា ជាបុគ្គលថោកទាប ឯបុគ្គលមានសិរី ជាបុគ្គលប្រសើរ ។

[២២២] យោវេតមវ្ចោ ឧទធិ[1] បមាទ្ធំ
បយន្តិ នជ្ជោ សព្ពកាលំ អសង្ខ្យំ
សោ សាគរោ និច្ចមុឡារវេគោ
វេលំ ន អវ្ចេតិ មហាសមុទ្ទោ
ឯវម្បិ ពាលស្ស បដិបត្តិ នាទិ
បញ្ញំ ន អវ្ចេតិ សិរី កទាចិ
ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ
បញ្ញាវ សេយ្យោ ន យសស្សិ ពាលោ ។

[២២៣] អសញ្ញតោ ចេបិ បរេសមត្ថំ
កណាតិ សណ្ឋានគតោ យសស្សី
តស្សប្ប តំ ទូហតិ ញាតិមជ្ឈេ
សិរីបិ នំ ការយតេ ន បញ្ញំ
ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ
បញ្ញា និធី នោ សិរិមាវ សេយ្យោ ។

---

១. មសុទធិ ។

(៦៦៦)(មហោសធ...) លោកសេនក: បានពោលនូវមហាសមុទ្រណា ថាជាសមុទ្រធំ ទឹកស្លឹងតាំងឡាយតែងហូរទៅក្នុងសមុទ្រនោះ ពាប់មិនបាន អស់កាលតាំងពួង សមុទ្រនោះ មានសន្ទុះដ៏លើសលប់ជានិច្ចក៏មែន តែថា ទឹកមហាសមុទ្រក៏មិនកន្ធឹងនូវច្រាំងបានទេ ការប្រឹក្សារបស់មនុស្សពាល ក៏យ៉ាងនោះដែរ តាំងពីកាលណាមក បុគ្គលអ្នកមានសិរីរមែងមិនកន្ធឹងនូវបុគ្គលមានប្រាជ្ញាបានឡើយ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញាហ៊ឺងឯង ជាបុគ្គលប្រសើរ ឯបុគ្គលពាលមានយស មិនប្រសើរ ។

(៦៦៧)(អាចារ្យសេនក:...) បុគ្គលមានយសបិតនៅក្នុងទីនិច្ចយ៏ បើទុកជាមិនព្រៀងទុក ក៏អាចប្រាប់នូវសេចក្តី បំពោះពួកជនដទៃបាន សំដីរបស់បុគ្គលមានយសនោះឯង រមែងលួតលាស់ក្នុងកណ្តាលនៃពួកញាតិ អ្នកផងមិនអាចញុំាងបុគ្គលដែលមានប្រាជ្ញា តែសាបសូន្យចាកសិរី ឲ្យធ្វើការ (អ្វី) បានទេ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញាជាបុគ្គលថោកទាប ឯបុគ្គលមានសិរី ជាបុគ្គលប្រសើរ ។

(๒๒๔) បរេស្សុ ឯ អត្តនោ ឥមំ ហោតុ

ពាលោ មុសា ភាសតិ អប្បមញ្ញោ

សោ ឯឡគោ ហោតិ សភាយ មជ្ឈេ

បញ្ហាមិ សោ ទុក្កដតាមិ ហោតិ

ឯតម្បិ ជិនស្សាន អហំ វទាមិ

បញ្ហោ សេយ្យោ ន យេសេស្សុ ពាលោ ។

(๒๒๕) អត្តម្បិ ចេ ភាសតិ ភូរិបញ្ញោ

អជាឍ្យោ អប្បធនោ ធលិទ្ធោ

ន តស្ស តំ វុហតិ ញាតិមជ្ឈេ

សិរី ច បញ្ញាណរតោ ន ហោតិ

ឯតម្បិ ជិនស្សាន អហំ វទាមិ

បញ្ញោ ជិហីនោ សិរិមាវ សេយ្យោ ។

(๒๒๖) បរេស្សុ ឯ អត្តនោ ឥមំ ហោតុ

ន ភាសតិ អលិតំ ភូរិបញ្ញោ

សោ បូជិតោ ហោតិ សភាយ មជ្ឈេ

បញ្ហាមិ សោ សុកតតាមិ ហោតិ

(២២៨) (មហោសធ...) បុគ្គលពាលអ័ប្បញ្ញាជ្ញា រមែងនិយាយកុហក ព្រោះហេតុនៃអកដង្ខែប្ដូខ្លួនឯង បុគ្គលពាលនោះ ត្រូវគេតិះដៀលក្នុងកណ្ដាលទីប្រជុំ ក្នុងកាលខាងក្រោយ បុគ្គលពាលនោះ រមែងទៅកាន់ទុគ្គតិ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលដែលមានប្រាជ្ញាហ្នឹងឯង ជាបុគ្គលប្រសើរ ឯបុគ្គលពាលមានយស មិនប្រសើរ ។

(២២៩) (អាចារ្យសេនក:...) បុគ្គលមានប្រាជ្ញាក្រាស់ដូចផែនដី មិនមានទីលំនៅ មិនមានទ្រព្យធន ជាបុគ្គលក្រីក្រ បើទុកជាពោលនូវសេចក្ដី (ណាមួយ) ពាក្យសំដីរបស់បុគ្គលដែលមានប្រាជ្ញានោះ ក៏មិនលូតលាស់ក្នុងកណ្ដាលនៃពួកញាតិ ទាំងសិរីរបស់បុគ្គលមានប្រាជ្ញាក៏មិនមាន ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ជាបុគ្គលថោកទាប ឯបុគ្គលមានសិរី ជាបុគ្គលប្រសើរ ។

(២៣០) (មហោសធ ..) បុគ្គលអ្នកមានប្រាជ្ញាក្រាសដូចផែនដី រមែងមិននិយាយពាក្យលេះលោះ ព្រោះហេតុនៃបុគ្គលដង្ខែប្ដូខ្លួនឯងទេ បុគ្គលអ្នកមានប្រាជ្ញានោះ មានគេបូជាក្នុងកណ្ដាលទីប្រជុំ ល្អះកាលខាងក្រោយ អ្នកមានប្រាជ្ញានោះ រមែងទៅកាន់សុគតិ

ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ

បញ្ញាវ សេយ្យោ ន យសស្សិ ពាលោ ។

(๒๒๗) មាតង្គវស្សា មណិកុណ្ឌលា ច

ជាវិយោ ច ឥទ្ធេសុ កុលេសុ ជាតា

សព្ភាវ តា ឧបភោគា ភវន្តិ

ឥទ្ធស្ស ទោសស្ស អនិទ្ធិមន្តោ

ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ

បញ្ញាវ និហីនោ សិរិមាវ សេយ្យោ ។

(๒๒๘) អសំវិហិតកម្មន្តំ ពាលំ ទុម្មន្តិមន្តិនំ[๑]

សិរី ជហាតិ ទុម្មេធំ ជិណ្ណាវ ឧរគោ តចំ

ឯតម្បិ ទិស្វាន អហំ វទាមិ

បញ្ញាវ សេយ្យោ ន យសស្សិ ពាលោ ។

(๒๒๙) បញ្ច បណ្ឌិតា មយំ ភទន្តេ

សព្ពេ បញ្ហលិកា ឧបដ្ឋិតា តំ

តុំ នោ អភិកុយ្យ ឥស្សរោសិ

សង្កាវ ភូតម្បតិ ខេរវាជា

---

๑ ម. ទុម្មេធមន្តិនំ ។

ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ជាបុគ្គលប្រសើរ ឯបុគ្គលពាលមានយស មិនប្រសើរទេ ។

(២២៧) (អាចារ្យសេនក:...) ដំរី គោ សេះ តែវមណី កុណ្ឌលនឹងនារី តែងកើតមានក្នុងត្រកូលដ៏ស្តុកស្តម្ភ ដំរី គោ សេះ ជាដើមទាំងអស់នោះ ជារបស់មិនមានបុទ្ធ ទើបជាគ្រឿងឧបភោគ (ប្រើប្រាស់) របស់បុរសជាឥស្សរៈ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ជាបុគ្គលថោកទាប ឯបុគ្គលមានសិរី ជាបុគ្គលប្រសើរ ។

(២២៨) (មហោសធ...) សិរីគឺឥស្សរិយយស រមែងលះបង់នូវបុគ្គលពាល ដែលមិនចេះចាត់ចែងនូវការងារ ជាអ្នកមានគំនិតអាក្រក់ ឥតប្រាជ្ញា ដូចឥសដែលលះចោលនូវសំណាកចាស់ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញាហ្នឹងឯង ជាបុគ្គលប្រសើរ ឯបុគ្គលពាលមានយសមិនប្រសើរទេ ។

(២២៩) (អាចារ្យសេនក:..) បពិត្រព្រះអង្គដ៏បំរើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គទាំង ៥ នាក់សុទ្ធសឹងជាបណ្ឌិត ប្រណម្យដៃបំរើព្រះអង្គទាំងអស់គ្នា ព្រះអង្គជាធំលើសលប់ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ដូចជាទេវរាជដ៏ឈ្មោះសក្កៈជាម្ចាស់នៃទេវតា

ឯតម្បិ ខិស្វាន អហំ វទាមិ

បញ្ញេ ឯហីតោ សិរិមាវ សេយ្យោ ។

(២៣០) ទាសោវ បញ្ញស្ស យសស្សិ ពាលោ

អត្ថេសុ ជាតេសុ តថាវិធេសុ

យំ បណ្ឌិតោ ឯបុណាំ សំវិធេតិ

សម្មោហមាបជ្ជតិ តត្ថ ពាលោ

ឯតម្បិ ខិស្វាន អហំ វទាមិ

បញ្ញេវ សេយ្យោ ន យសស្សិ ពាលោ ។

(២៣១) អន្ធា ហិ បញ្ញាវ សតំ បសត្ថា

កណ្ហា សិរី ភោគករា មនុស្សា

ញាណញ្ច ពុទ្ធានមតុល្យរូបំ

បញ្ញំ ន អគ្ឃតិ សិរី កទាចិ ។

ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ជាបុគ្គលថោកទាប ឯបុគ្គលមានសិរី ជាបុគ្គលប្រសើរ ។

(๒๓๐) (មហោសធ...) បុគ្គលពាលដែលមានយស ទុកដូចជាទាស: របស់បុគ្គលអ្នកមានប្រាជ្ញា នាកាលហេតុទាំងឡាយប្រាកដដូច្នោះកើតហើយ អ្នកប្រាជ្ញតាក់តែងនូវប្រស្នាដ៏ល្អិតណា បុគ្គលពាលរមែងដល់នូវការវង្វេងក្នុងប្រស្នាដ៏ល្អិតនោះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហេតុនេះហើយ ទើបទូលថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ជាបុគ្គលប្រសើរ ឯបុគ្គលពាលមានយស មិនប្រសើរទេ ។

(๒๓๑) តាមពិត ពួកសប្បុរស តែងសរសើរប្រាជ្ញាតែម្យ៉ាង ពួកមនុស្សតែងត្រេកអរចំពោះកោគៈ: សិរីគ្រាន់តែជាទីត្រេកអររបស់(ពួកមនុស្សពាល) មួយទៀត ញាណនៃអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយមិនមានអ្វីប្រៀបផ្ទឹមបានទេ តាំងពីកាលណាមក បុគ្គលអ្នកមានសិរី រមែងមិនកន្ត្រងនូវបុគ្គលមានប្រាជ្ញាបានឡើយ ។

(២៣២) យន្តំ រេវុច្ចមិ អកិត្តយិ ពោ
មហោសធ តោវលរាជមន្ទសុ
តវំសហាស្សំ ឧសភញ្ច ជាតំ
អាជញ្ញយុត្តេ ច រថេ ឆស ឥមេ
បញ្ចាស្ស វេយ្យាករណោន តុដ្ឋោ
ឆឆាមិ តេ តាមវាធិ សោឡ្ហសាតំ ។

សិរីមន្ទជាតកំ ចតុត្ថំ ។

រោហនមិគជាតកំ

(២៣៣) ឯតេ យ្វជ្ជ បដិយន្តំ កីតា មរណា ចិត្តកេ
តច្ច តុវំបិ មា កន្ទិ ដីវិស្សន្តិ តយា សហ ។
(២៣៤) ជាហិ ភេហាន តច្ចាមិ ហាឧយំ មេ អវ(1)កស្សតិ
ន តំ អហំ ជហិស្សាមិ ឥច ហេស្សាមិ ដីវិតំ ។
តេ ហិ ន្ទ ន មរិស្សន្តិ អជ្ជា អបរិណាយកា
តច្ច តុវំបិ មា កន្ទិ ដីវិស្សន្តិ តយា សហ ។

---

១ ម. អវកឌ្ឍតិ ។

(២៣២) (ព្រះបាទវិទេហភដ...) ម្នាលមហោសធៈ ជាអ្នកឃើញធម៌សព្វគ្រប់ យើងបានសួរនូវប្រស្នាណា អ្នកបានថ្លែងដោះស្រាយនូវប្រស្នានោះដល់យើង យើងត្រេកអរដោយការដោះស្រាយនូវប្រស្នា (របស់អ្នក) យើងសូមឲ្យទ្រព្យ៣ពាន់នេះ គឺគោមួយពាន់ មានគោឧសភ (ជាដើម) ផង ដំរីផង រថដែលទឹមដោយសេះអាជានីយ ១០ ផង ស្រុកសួយ ១៦ ផង ដល់អ្នក ។

ចប់ សិរីមន្តជាតក ទី ៤ ។

រោហនមិគជាតក

(២៣៣) (រោហនៈម្រឹគពោធិសត្វពោលថា) ម្នាលចិត្តកៈ ហ្វូងម្រឹគទាំងនេះ ខ្លាចសេចក្តីស្លាប់ ទើបរត់ចេញទៅ សូមអ្នករត់ទៅចុះ កុំសង្ស័យឡើយ ហ្វូងម្រឹគទាំងឡាយនឹងរស់នៅជាមួយនឹងអ្នក ។

(២៣៤) (ចិត្តៈម្រឹគជាប្អូនពោលថា) បពិត្រពេហនៈ ខ្ញុំមិនទៅទេ ហឫទ័យរបស់ខ្ញុំត្រូវសេចក្តីសោកទាញកន្ត្រាក់ ខ្ញុំមិនលះបង់អ្នកបងទេ ខ្ញុំនឹងស៊ូលះបង់ជីវិតក្នុងទីនេះ ។

(រោហន...) មាតាបិតាទាំងនោះ ជាសត្វខ្វាក់ មិនមានអ្នកដឹកនាំទេ នឹងស្លាប់មិនខាន អ្នកចូរទៅចុះ កុំសង្ស័យឡើយ មាតាបិតានឹងរស់នៅជាមួយនឹងអ្នក ។

วีสติสิลาเต ปญฺจมํ ภาณวารมฺหิ ฉฏฺฐกถา

ชาติ ภยาทโย ตสฺมา มหนฺตยเมวาสฺสาติ

ยถา ปเม ปหีเน ทุติยาทีนิ ปหีนานิ โหนฺติ เอวเมว

ปเม ปหีเน ทุติยาทีนิ ปหีนานิ โหนฺตีติ ทสฺเสติ ฯ

(๒๓๕) กตฺถ ปน ปุพฺพณฺหสมยาทโย กทา ปวตฺตนฺตีติ

ตตฺถ สุริเย มหา กรุเณ ปวิสนฺเต ปุพฺพณฺหสมโย ฯ

(๒๓๖) ชาติ ภยาทโย ตสฺมา มหนฺตยเมวาสฺสาติ

ยถา ปเม ปหีเน ทุติยาทีนิ ปหีนานิ โหนฺติ เอวเมว

ปเม ปหีเน ทุติยาทีนิ ปหีนานิ โหนฺตีติ ทสฺเสติ ฯ

ตตฺร หิ ทฺวเย ปวิสนฺเต มชฺฌนฺหิกสมโย

ตตฺถ สุริเย มหา กรุเณ ปวิสนฺเต สายนฺหสมโย ฯ

ชาติ ภยาทโย ตสฺมา มหนฺตยเมวาสฺสาติ

ยถา ปเม ปหีเน ทุติยาทีนิ ปหีนานิ โหนฺติ เอวเมว

ปเม ปหีเน ทุติยาทีนิ ปหีนานิ โหนฺตีติ ทสฺเสติ ฯ

(๒๓๗) อยเมโส ลุทฺทโก ฆาตโก ลุทฺทูปโชวิโก

ยาว ชีวิตปริยนฺตา ปาณาติปาตา ปฏิวิรโต ฯ

(បិគ្គក:...) បពិត្រពោធនៈ ខ្ញុំមិនទៅទេ ហឫទ័យរបស់ខ្ញុំត្រូវសេចក្តីសោកខាញកន្ត្រាក់ ខ្ញុំមិនលះបង់អ្នកបង់ដែលជាប់អន្ទាក់ទេ ខ្ញុំនឹងស៊ូលះបង់ជីវិតក្នុងទីនេះ ។

(២៣៥) (ពោធនៈម្រឹគពោលថា) ម្នាលនាងជាអ្នកកិតក័យ នាងចូរទៅចុះ រត់ទៅចុះ ខ្លួនយើងជាប់ក្នុងអន្ទាក់កោងគន្លឹះដែក ចូរនាងទៅចុះ កុំសង្ស័យឡើយ មាតាបិតានឹងរស់នៅជាមួយនាង ។

(២៣៦) (សុតនាម្រឹគីពោលថា) បពិត្រពោធនៈ ខ្ញុំមិនទៅទេ ហឫទ័យរបស់ខ្ញុំ ត្រូវសេចក្តីសោកខាញកន្ត្រាក់ ខ្ញុំមិនលះបង់ចោលអ្នកបង់ទេ ខ្ញុំនឹងស៊ូលះបង់ជីវិតក្នុងទីនេះឯង ។

(ពោធនៈ...) មាតាបិតាទាំងនោះ ជាសត្វខ្វាក់ មិនមានអ្នកដឹកនាំ មុខជានឹងស្លាប់មិនខាន នាងចូរទៅចុះ កុំសង្ស័យឡើយ មាតាបិតានឹងរស់នៅជាមួយនឹងនាង ។

(សុតនាម្រឹគី...) បពិត្រពោធនៈ ខ្ញុំមិនទៅទេ ហឫទ័យរបស់ខ្ញុំ ត្រូវសេចក្តីសោកខាញកន្ត្រាក់ ខ្ញុំមិនលះបង់អ្នកបង់ដែលជាប់អន្ទាក់ទេ ខ្ញុំនឹងស៊ូលះបង់ជីវិតក្នុងទីនេះឯង ។

(២៣៧) (ពោធនៈម្រឹគ...) ព្រានណានឹងសំឡាប់យើង ក្នុងថ្ងៃនេះដោយព្រួញ ឬដោយលំពែង ព្រាននោះមានរូបដ៏អាក្រក់ មានទាំងអាវុធជាប់ជាមួយ កំពុងដើរមក ។

(๒๓๘) สา มุหุตฺตํ ปลายิตฺวา ภยฏฺฏา ภยตชฺชิตา

สุขุมฺหิ อกกฺก ภีรุ มรณายูปชีวิตฺถ ฯ

(๒๓๙) กิจฺฉา เตเมว มิคา เหฏฺฐา มุตฺตา ตโต ขุทาสเย

น ตํ ชชิตุมิจฺฉนฺติ ชีวิตสฺสาปิ การณา ฯ

(๒๔๐) ภาตเร เหฏฺฐา เม ลุทฺธ เสนริยา ฆกมาตุกา

น มํ ชชิตุมิจฺฉนฺติ ชีวิตสฺสาปิ การณา ฯ

(๒๔๑) เต หิ ตุน มริสฺสนฺติ อทฺธา อปริณายกา

ปญฺจนฺนํ ชีวิตานิ เหหิ ภาตรา ลุทฺทก ฯ

(๒๔๒) เสา เก อหิ ปเมกฺขามิ มาตาเปตินิ มิตฺตา

ชนฺตุนฺ มาตามิตเก มุตฺตา ธิสฺสา มหามิตา ฯ

(๒๔๓) ฆา ลุทฺทก ชนฺตุสฺสุ สมา สเพฺพหิ ญาตินิ

ยถาหมฺปิ ชนฺตาหิ มุตฺตา ธิสฺสา มหามิตา ฯ

(២៣៨) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) សុតនាម្រឹគនោះជាសត្វកិតក័យ លុះត្រូវ
ក័យគ្របសង្កត់គំរាមហើយ ក៏រត់ទៅ អស់កាលមួយស្របក់ ត្រឡប់
មកដើម្បីសេចក្តីស្លាប់វិញ ឈ្មោះថាបានធ្វើនូវអំពើដ៏កម្រៃក្រៃពេក ។

(២៣៩) (ព្រានសួរថា) ម្រឹគពាំងនេះ ត្រូវជាអ្នកនឹងអ្នក រួចចាក
អន្ទាក់ហើយ ចូលមករកអន្ទាក់វិញ ម្រឹគពាំងនោះសូម្បីមានហេតុ
ដល់ជីវិត ក៏មិនច្រានចោលបង់អ្នក ។

(២៤០) (ពោធនៈម្រឹគ...) ម្នាលព្រាន ម្រឹគពាំងនេះ ជាបងប្អូនរបស់ខ្ញុំ
កើតក្នុងផ្ទៃជាមួយគ្នា មានមាតាតែមួយ សូម្បីមានហេតុដល់ជីវិត
ក៏មិនច្រានចោលបង់ចោលខ្ញុំ ។

(២៤១) (ចិត្តៈម្រឹគ...) ម្នាលព្រាន មាតាបិតាពាំងនោះ ជាសត្វខ្វាក់
មិនមានអ្នកដឹកនាំ នឹងស្លាប់មិនខាន សូមអ្នកឲ្យនូវជីវិតដល់ម្រឹគ
ពាំង ៥ សូមអ្នកលែងពោធនៈម្រឹគជាបងឲ្យខាន ។

(២៤២) (ព្រាន...) ខ្ញុំនឹងលែងនូវម្រឹគ ដែលជាអ្នកចិញ្ចឹមនូវមាតា
បិតា ឲ្យដល់អ្នកពាំងឯណោះ មាតាបិតាចូរវិលត្រឡប់ ព្រោះ
ឃើញនូវម្រឹគដ៏ប្រសើរដែលរួចហើយចុះ ។

(២៤៣) (ចិត្តៈម្រឹគ...) ម្នាលព្រាន ថ្ងៃនេះខ្លួនខ្ញុំត្រេកអរ ព្រោះបាន
ឃើញនូវម្រឹគដ៏ប្រសើរដែលរួចហើយ យ៉ាងណា សូមអ្នកត្រេកអរ
ជាមួយនឹងពួកញាតិពាំងអស់ យ៉ាងនោះដែរ ។

(๒๔๔) កថំ តុំ បភោតេក្វ អាសិ ឧបនីតស្មិំ ជីវិតេ
កថំ បុត្ត អភោជេសិ កច្ចិ ជានាសិ លុទ្ទកោ ។
(๒๔๕) កណាំ កណ្ហាសុំ ភិំ ហាទយន្តិំ ហាទយសន្និភំ[1]
សុភាសិតាហិ ភាថាហិ ចិត្តកោ មំ អភោជយិ ។
កណាំ កណ្ហាសុំ ភិំ ហាទយន្តិំ ហាទយសន្និភំ
សុភាសិតាហិ ភាថាហិ សុតជា មំ អភោជយិ ។
សុត្វា កណ្ហាសុំ ភិំ ហាទយន្តិំ ហាទយសន្និភំ
សុភាសិតានិ សុត្វាន លុទ្ធកោ មំ អភោជយិ ។
(๒๔๖) ឯវំ អានន្ទិតោ ភោតុ សហ ជាភេហិ លុទ្ធកោ
យថា មយ្ហ ជនាមេ ធិស្សា ភេហនមាតរំ ។
(๒๔๗) ជនុ តុំ អាវ លុទ្ធ បិតរញ្ច អាហរិ
អថ កេន នុ វណ្ណេន មិតរញ្ច ជាហរិ ។

---

๑. ฉ. ហាទយនិស្សិតំ ។

(២៤៤) (ម្រឹគជាមាតាសួរថា) កាលបើដំរីតូចលៀវដិត (កាន់សេចក្តីស្ងាប់)ហើយ តើអ្នកបានរួចដោយហេតុអ្វី នែកូន ព្រានបានដោះអ្នកចេញចាកអន្ទាក់កោង តើដោយហេតុដូចម្តេច ។

(២៤៥) (រោហន:ម្រឹគ...) បិតុ:ម្រឹគនិយាយពាក្យ ជាសុខដល់ត្រចៀក ជាពាក្យចូលទៅកាន់ហឫទ័យ អាស្រ័យនូវហឫទ័យ បានដោះខ្ញុំ (ចាកអន្ទាក់) ដោយពាក្យជាសុភាសិត ។ សុតនាម្រឹគីនិយាយពាក្យជាសុខដល់ត្រចៀក ជាពាក្យចូលទៅកាន់ហឫទ័យ អាស្រ័យនូវហឫទ័យ បានដោះខ្ញុំ (ចាកអន្ទាក់) ដោយពាក្យជាសុភាសិត ។ លុះព្រានបានស្តាប់ពាក្យ ជាសុខដល់ត្រចៀក ជាពាក្យចូលទៅកាន់ហឫទ័យ អាស្រ័យនូវហឫទ័យហើយ ក៏បានដោះខ្ញុំ (ចាកអន្ទាក់) ព្រោះស្តាប់ពាក្យជាសុភាសិត ។

(២៤៦) (ម្រឹគជាមាតាបិតាពោលថា) ថ្ងៃនេះ យើងត្រេកអរ ព្រោះបានឃើញរោហន:ម្រឹគដែលមកដល់ យ៉ាងណា សូមឲ្យព្រានត្រេកអរដោយកូនទំាងប្រពន្ធទំាងឪ្យ យ៉ាងនោះដែរ ។

(២៤៧) (ព្រះពោធិសត្វសួរថា) ម្នាលព្រាន អ្នកបាននិយាយថា ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងនាំម្រឹគ ឬស្បែកម្រឹគមក មិនមែនឬ ចុះហេតុដូចម្តេច ទើបអ្នកមិននាំយកម្រឹគ ឬស្បែកម្រឹគមក ។

[๒๔๘] អាគមេក្ខុ ហត្ថង្គំ ក្ខជ្ជោសញ្ញោ មិគោ
អាសន្នំ តំ មិគជ្ជំ តញ្ច ម្ចុត្តា ឧបាសរេ។
តស្សមេ អហុ សំវេគោ អព្ភុតោ លោមហំសនោ
ឥមញ្ចាហំ មិគំ ហញ្ញេ អជ្ជ មាសញ្ច មិវំ តំ ។
[๒๔๙] កីទិសោ តេ មិគោ លុទ្ទ កីទិសោ ឆម្មិកោ មិគោ
កថំវណ្ណោ កថំសីលោ ពាឡ្ហោ មេ បដិសំសសិ។
[๒๕๐] ឯទិសោ តេ មិគោ សុចិ ភទ្រោ ជាតរូបតច្ឆបមោ
ចាតោ លោហិតកោ តេសំ អញ្ជិតក្ខោ មនោរមោ ។
[๒๕๑] ឯទិសោ តេ មិគោ នេវ ឯទិសោ ឆម្មិកោ មិគោ
មាតាបេតិភរោ នេវ ឯតេសោ អតិហារយី[1] ។
[๒๕๒] ឆម្មិ ឯក្ខសតំ លុទ្ទ ថូលញ្ច មណិកុណ្ឌលំ
ចតុរស្សញ្ច បល្លង្កំ ឧម្មាបុប្ផសរិន្ទិកំ ។

---

๑ ម. អតិហារយំ ។ ម. អតិហារិតុំ ។

(២៤៨) (ព្រាន...) ម្រឹគនោះបានមកដល់កណ្តាប់ដៃ ជាប់នៅក្នុងអន្ទាក់ កោងហើយ តែម្រឹគដទៃដែលផុត (ចាកអន្ទាក់) ក៏ចូលមករកស្តេចម្រឹគនោះ ។ សេចក្តីតក់ស្លុត ការព្រួចព្រឺពេម ដែលមិនធ្លាប់កើតក៏កើតមានដល់ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ ថាបើខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងសម្លាប់ម្រឹគនេះទៅ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងលះបង់នូវជីវិត ក្នុងថ្ងៃនេះឯង ។

(២៤៩) (ព្រះពជា...) ម្នាលព្រាន ពួកម្រឹគទាំងនោះមានអាការដូចម្តេច ពួកម្រឹគមានធម៌ដូចម្តេច មានវណ្ណៈដូចម្តេច មានសីលដូចម្តេច ទើបអ្នកសរសើរប្រាប់យើងខ្ញុំងម្ល៉េះ ។

(២៥០) (ព្រាន...) ពួកម្រឹគទាំងនោះ មានស្នែងស មានពេមកន្ទុយស្អាត មានស្បែកខុបមាដូចមាស មានជើងក្រហម មានក្អែកដំថ្លាបីដូចជាគេបន្តក់ គួរជាទីរីករាយនៃចិត្ត ។

(២៥១) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ពួកម្រឹគទាំងនោះ មានអាការដូច្នេះ ពួកម្រឹគមានធម៌ដូច្នេះ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ពួកម្រឹគទាំងនោះ ជាសត្វបិញ្ញឹមមាតាបិតា ខ្ញុំព្រះអង្គមិនហ៊ាននាំយកម្រឹគទាំងនោះមកទេ ។

(២៥២) (ព្រះពជា...) នែព្រាន យើងនឹងឲ្យ នូវឆ្នាំរនៃមាសជាច្រើនផង នូវតែវមណី នឹងកុណ្ឌល ដ៏ក្រាស់ក្រៃលែងផង នូវបល្ល័ង្កបួនជ្រុង ដ៏រុងរឿង ដូចជាផ្កាត្រកៀតផង (ដល់អ្នក) ។

ඉදං ච සාධිසිඨෙ භරියා දුසකණ්ඨෙ භරිසතං
ඝාතෙතුකාමා රාජානං උපායෙ චරියා ච ලුද්ධකෙ ។
භරියාවාදෙ ඡද්දන්තෙ ඛණ්ඩතුණ්ඩෙ ච ලුද්ධකෙ
ඨපෙසි තාරං තොසෙහි මා තාපං අකරී පුථූතං ។

ඡද්දන්තජාතකං

(๒๕๓) ඨෙ හිමාසා පක්කමන්ති වණ්ණවා කයමෙරුතා
හරිත්තක මොමවණ්ණා කාමං සුමුඛ පක්කම
ඛිපාය මිඤ්ජාතකණා ඛකං තාසවසං කතං
අනපෙක්ඛමානා කුද්ධන්ති කිං ඛො අවහිංසසි ។
පතෙව පතතං සෙට්ඨ ජන්තූ නෙ සහායතා[1]
මා අධියාය හාමෙසි කාමං සුමුඛ පක්කම ។

---

๑ ස සහොයකාති දිස්සති ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកមានឧបការៈច្រើនដល់យើង យើង (នឹងឲ្យ) នូវ
ភរិយាពីរនាក់ ដែលមានរូបនឹងគោគសម្បត្តិប្រហែលគ្នាផង នូវគោ
មួយរយមានពាំងគោឧសភផង យើងនឹងសោយភក្ត្រតាមធម៌ ។
ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរចិញ្ចឹមកូននឹងប្រពន្ធដោយហេតុនេះគឺ កសិកម្ម
ពាណិជ្ជកម្ម ឥណទានកម្ម (ការបុល) នឹងការស្វែងរកបរ (ជា
សម្មាអាជីវៈចុះ) អ្នកកុំធ្វើនូវបាបទៀតឡើយ ។

ចប់ រោហនមិគជាតក ទី ៥ ។

ឃាសជាតក

(๒๙๓) (ស្តេចហង្សពោធិសត្វពោលថា) ពួកហង្ស មានកកូរកំពាំងនេះ
លុះត្រូវភ័យគ្របសង្កត់ហើយ ក៏ហើរអស់ទៅ ម្នាលសុមុខ: មាន
សម្បុរដូចមាស អ្នកចូរកៀសខ្លួនទៅចុះ ។ ពួកបក្សីជាញាតិ
លះបង់នូវយើងម្ចាស់ឯង ដែលលុះអំណាចអន្លាក់ ឥតមានអាឡោះ
អាល័យហើរទៅហើយ ខ្លួនអ្នកតែម្នាក់ឯងសង្ឃឹមនៅដូចម្តេចបាន ។
ការដែលហើរបេញ្ចៀរបស់ពួកសត្វស្លាប ជាការប្រសើរ ការ
ប្រព្រឹត្តិ នៅជាមួយអ្នកដែលជាប់ចំណង ជាការប្រសើរ មិនមែនទេ
អ្នកកុំធ្វើសេចក្តីព្យាយាមឲ្យសាបសូន្យ ដោយសេចក្តីទុក្ខឡើយ
ម្នាលសុមុខ: អ្នកចូរកៀសខ្លួនបេញ្ចៀរទៅតាមប្រាថ្នាចុះ ។

(๒๕๔) ជាហំ ខុក្ខុបរេតោតិ ជនវន្ទ តុវំ ជហោ

ជីវិតំ មរណំ ភ មេ តយា សទ្ធិ ភវិស្សតិ ។

(๒๕๕) ឯតនវយេស្ស កល្យាណំ យំ ត្វំ សុមុខ កាសសិ

តញ្ច មំ សមាជាហំ បតតេ តំ អវស្សជិ ។

(๒๕๖) អបនេន បទំ យាតិ អន្តលិក្ខចរោ និលោ

អាភ ចាសំ ន ពុជ្ឈិ ត្វំ ហំសានំ បវរុត្តម ។

(๒๕๗) យថា បភង្ករោ ហោតិ ចោសោ ជីវិតសង្ខយេ

អថ ជាលញ្ច ចាសញ្ច អាសជ្ជាបិ ន ពុជ្ឈតិ ។

(๒๕๘) ឯតេ ហំសា បក្កមន្តិ វង្កង្គា កយមេវិតា

ហារិត្តច ហោមវណ្ណា តុញ្ជោវ អវហាយ្យសិ ។

ឯតេ ភុត្វា ច បិត្វា ច បក្កមន្តិ វិហង្គមា

អនបេក្ខមានា វង្កង្គា តុញ្ជោវេកោ ឧចាសសិ ។

(៦៥៤) (សុមុខៈហង្សរាជពោលថា) បពិត្រស្តេចហង្សឈ្មោះធតរដ្ឋ ព្រះអង្គ
ត្រូវសេចក្តីទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនលះបង់ចោលព្រះអង្គ
ទេ ការរស់ឬការស្លាប់របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងមាននៅជាមួយព្រះអង្គ ។

(៦៥៥) (ស្តេចហង្ស...) ម្នាលសុមុខៈ អ្នកពោលនូវពាក្យណា ពាក្យនុ៎ះ
ជាពាក្យល្អរបស់អរិយជន បំណែកខាងខ្ញុំ លួងមើលអ្នក ក្នុងការ
ហើរចេញទៅ ទើបពោលពាក្យ (យ៉ាងនេះ) នឹងអ្នក ។

(៦៥៦) (កូនព្រានព្រៃពោលថា) សត្វបក្សីជាសត្វត្រាច់ទៅក្នុងអាកាស
រមែងទៅកាន់ផ្លូវតាមអាកាសដែលមិនមែនជាផ្លូវ ម្នាលអ្នកដ៏ប្រសើរ
ជាងពួកបក្សីហង្ស (ម្តេចក៏) អ្នកមិនដឹងនូវអន្តរាយអំពីចម្ងាយ ។

(៦៥៧) (ស្តេចហង្ស...) សេចក្តីវិនាសមានមក ក្នុងកាលណា សត្វ
កាលបើជីវិតត្រូវអស់ហើយ ទោះបីប្រទះនូវសំណាញ់ ឬអន្តរាយ
រមែងមិនដឹង ក្នុងកាលនោះ ។

(៦៥៨) (ព្រានពោលនឹងសុមុខៈហង្សថា) ពួកបក្សីហង្សមានកកូរកំពាំងនេះ
លុះត្រូវភ័យគ្របសង្កត់ហើយ ក៏ហើរអស់ទៅ ម្នាលអ្នកមានស្បែក
ដ៏ខៀវ មានវណ្ណៈដូចមាស អ្នកម្តាយឯងសម្ងំនៅ ។ ពួកបក្សីពាំងនេះ
ជាសត្វទៅតាមអាកាស ឥតមានអាល័យ ជាសត្វមានកកូរ លុះស្ទឹ
ហើយផឹកហើយ ក៏ហើរចេញទៅ អ្នកតែម្តាយឯងចូលមកវិញ ។

เกวลญฺจายมิธ ปาโฐ ปุน ปญฺจ อุปาสเก

ทิฏฺฐาย สกุณาย ยนฺติ ตีณิ ปาโฐ อวาปิยฺยสิ ฯ

(๒๕๙) ภณามิ เสนาธิปติ ตีณิ ปาโฐ สงฺคามสีเส จ เม

เนวนฺตรายาสฺสาหมิ ยาว กาลสฺส ปริยายนฺ ฯ

(๒๖๐) เยน จ ตฺวนฺติ สงฺขาโต เหตุ ปาโฐ จ ตุติยสฺส

เสนาสเน สหายมฺหิ ปุญฺญมิ เหตุ ภณามิ ตาวเทว ฯ

(๒๖๑) ฆาฏิลุฬฺหก ลญฺชสฺส สหาสเฏฺฐหิ ญาตีหิ

ยถาหาสฺส ลญฺจมิ ทิสฺวา ปุตฺตา ธีตาปิ ฯ

(๒๖๒) ตาทิ เวเทหิ กุสลา ตาทิ เวเทหิ อคามยนฺ

ตาทิ รฏฺฐมิทนฺ ตีณิ ปาโฐ ลภนฺติ อนุสาสนิ ฯ

(๒๖๓) กุสลาเยว เม หาสา อโถ หาสา อคามยนฺ

อโถ รฏฺฐมิทนฺ ตีณิ ปาโฐ ลภนฺติ อนุสาสนิ

បក្សី នេះត្រូវជាអ្វីនឹងអ្នក ទើបអ្នកដែលផុត (ចាកអន្ទាក់) ចូលមកវិញ ពួកបក្សីទាំងគ្មានហើរចោល អស់ទៅហើយ ហេតុដូចម្តេច អ្នកសម្ងំនៅតែម្នាក់ឯង ។

[๒๕๙] (សុមុខៈហង្សរាជ...) បក្សីនេះជាស្តេចរបស់យើងផង ជាមិត្តរបស់យើងផង ជាសំឡាញ់ស្មើដោយជីវិតរបស់យើងផង ខ្លួនយើងនឹងមិនលះបង់នូវបក្សីនោះ ដរាបអស់កាលនៃជីវិត ។

[๒๖๐] (ព្រាន..) អ្នកណាច្រឡំថ្លាលះបង់ជីវិត ព្រោះហេតុសំឡាញ់យើងនឹងលែង នូវសំឡាញ់របស់អ្នកនោះ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ សូមឲ្យស្តេចរបស់អ្នកទៅជាមួយនឹងអ្នកចុះ ។

[๒๖๑] (សុមុខៈហង្សរាជ...) ម្នាលព្រាន ក្នុងថ្ងៃនេះ យើងត្រេកអរព្រោះបានឃើញនូវស្តេចបក្សីរួចចាកចំណង យ៉ាងណា អ្នកក៏ចូរត្រេកអរជាមួយនឹងពួកញាតិទាំងអស់ យ៉ាងនោះដែរ ។

[๒๖๒] (ស្តេចហង្សរាជ...) ព្រះអង្គមានសេចក្តីសុខស្រួលទេឬ ព្រះអង្គមិនមានជម្ងឺដម្ងាត់ទេឬ ព្រះអង្គតែងប្រឹនប្រដៅ នូវអ្នកដែនដ៏ធំទូលាយនេះ តាមធម៌ទេឬ ។

[๒๖๓] (ព្រះពោធិសត្តបថា) ម្នាលហង្សរាជ យើងមានសេចក្តីសុខស្រួលទេ ម្នាលហង្សរាជ យើងមិនមានជម្ងឺដម្ងាត់ទេ ខ្លួនយើងក៏បានប្រឹនប្រដៅ នូវអ្នកដែនដ៏ធំទូលាយនេះ តាមធម៌ ។

(๒๖๔) ตทา โข เตสาหเ อมจฺเจสุ เอวาหเ จินฺตยิง ตทา
ตทา หิ อหเ อมิตฺตา เต ชายา อกฺกมิ์ณาเตวาหเ ๆ

(๒๖๕) อเถปิ เม อมจฺเจสุ เอวาหเ จินฺตยิง ตทา
อเถ หิ อหเ อมิตฺตา เม ชายา อกฺกมิ์ณาเตวาหเ ๆ

(๒๖๖) ตทา เต สาธิสี ภริยา อสฺสุภ ปิยภาณินี
ปุตฺตมฺปิยสฺส เต ตาต ชนฺทาสาธุตา ๆ

(๒๖๗) อเถ เม สาธิสี ภริยา อสฺสุภ ปิยภาณินี
มม ชนฺทาสาธุตา ๆ

(๒๖๘) ตทา เต พหเว ปุตฺตา สุชาตา ราชวฺหเย
ปญฺจสเต สมฺปนฺนา สพฺเพ ธนฺตา ตเต ๆ

(๒๖๙) สตฺต ฐเปตฺวา เม ปุตฺตา ชาตา ชเย มยา สุตา

(២៦៤) (ស្តេចមហាឥន្ទ...) ពួកអាមាត្យរបស់ព្រះអង្គ មិនមានកំហុសណាមួយទេឬ ពួកសត្រូវនៃព្រះអង្គក្នុងទីឆ្ងាយ ដូចជាស្រមោល (ដែលមិនមាន) ក្នុងទិសខាងត្បូងទេឬ ។

(២៦៥) (ព្រះពជា..) ពួកអាមាត្យរបស់យើង មិនមានកំហុសណាមួយទេ ទាំងសត្រូវរបស់យើងក្នុងទីឆ្ងាយ ក៏ដូចស្រមោល (ដែលមិនមាន) ក្នុងទិសខាងត្បូង ដូច្នោះ ។

(២៦៦) (ស្តេចមហាឥន្ទ...) ភរិយារបស់ព្រះអង្គមានចិត្តស្មោគគ្រា ជាស្រីស្តាប់បង្គាប់ព្រះអង្គ ស្រដីនូវពាក្យជាទីស្រឡាញ់ បរិបូណ៌ដោយបុត្តនឹងរូបនឹងយសបរិវារ លុះអំណាចសេចក្តីប្រាថ្នារបស់ព្រះអង្គដែរឬ ។

(២៦៧) (ព្រះពជា...) ភរិយារបស់យើងមានចិត្តស្មោគគ្រា ជាស្រីស្តាប់បង្គាប់យើង ស្រដីពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយបុត្តនឹងរូបនឹងយសបរិវារ លុះអំណាចសេចក្តីប្រាថ្នារបស់យើងទេ ។

(២៦៨) (ស្តេចមហាឥន្ទ...) បពិត្រព្រះអង្គអ្នកញ៉ាំងដែនឲ្យចំរើន ព្រះអង្គមានព្រះរាជបុត្តច្រើន កើតឡើងដោយល្អ បរិបូណ៌ដោយសន្តុះនៃប្រាជ្ញា ស្រះស្រួលរកគ្នា ក្នុងហេតុនោះ ។ ដែរឬ ។

(២៦៩) (ព្រះពជា...) ម្នាលស្តេចមហាឥន្ទ្រឈ្មោះធតរដ្ឋ យើងមានកូនមួយរយមួយនាក់ ដែលអ្នកជំនិតពួកសុះសាយថាយើងជាអ្នក (មានកូនច្រើន)

តេសំ ត្វំ តាទិគុមត្តាមបិ ជាវុដ្ឍិំ តេ វទាមិ ។

(๒๗๐) ឧបមញ្ញេមិ តេ ហោតំ ជាតិយា វិនយេន ច

អថ បច្ចា ភវុតេ យោគំ តាទិគុអាសុ សីទតំ ។

តស្ស សំមារបញ្ញស្ស វិវរេ ជាយតេ មហា

វត្តិមញ្ញេ វុច្ចាមិ ថុលាមិ មធុបស្សតំ ។

អសារេ សារយោគញ្ញ មតិ នត្ថេ វិនិច្ឆតិ

សរភោវ តិរិច្ឆត្តិ អត្ថកយេវ សីទតំ ។

ឋានញ្ញេមិ តេ ហោតំ ពុជ្ឈតា ធិតិមា នរេ

អាចារសីលសម្បន្នេ ធិសេ អត្តេ ភាសតំ ។

ឯតំ វេ ឧបមំ ភត្វា បុត្តេ វិជ្ឈាសុ ហាបយ

សំវិវ្ហេ ឧច្ច មេធាវី ខេត្តេ ពីជំវ វុដ្ឋយាតំ ។

ហំសដាតកំ ឆដ្ឋំ ។

វិសតិនិបាត ហំសជាតក ទី ៦

កូនទាំងនោះ រមែងមិនខ្វល់នឹងសំដីរបស់អ្នកទេ សូមអ្នកគ្រាប់ នូវ
អំពើ ដែលត្រូវធ្វើដល់កូនទាំងនោះចុះ ។

(៤៧០) (ស្តេចហង្ស...) បុគ្គលបើទុកជាបរិបូណ៌ ដោយជាតិនឹងច្បាប់
តែបើកន្លងកាលជាខាងក្រោយ គឺកាលដែលខ្លួនចាស់ ធ្វើនូវសេចក្តី
ព្យាយាមក្នុងកិច្ចការ រមែងលិចចុះក្នុងសេចក្តីអន្ទះអន្ទែង ។ កាល
បុគ្គលចាស់នោះ មានប្រាជ្ញារវើរវាយ ទោសក៏កើតឡើងជាច្រើន
យ៉ាង បុគ្គលចាស់នោះ រមែងឃើញបានតែត្រឹមរូបធំៗ ដូចបុគ្គល
ឆ្ងាំតក្នុងវេលាយប់ ។ បុគ្គលចាស់ដឹងនូវសេចក្តីព្យាយាមក្នុងលទ្ធិមិន
មានខ្វិមថាលទ្ធិមានខ្វិម រមែងមិនបាននូវប្រាជ្ញា តែងលិចចុះ ក្នុង
សេចក្តីអន្ទះអន្ទែងមិនខាន ដូចជាសត្វសរកៈ លិចចុះក្នុងជ្រោះនៃភ្នំ ។
ជនបើទុកជាមានជាតិថោកថយ តែជាអ្នកមានការប្រឹងប្រែង មាន
ប្រាជ្ញា បរិបូណ៌ដោយអាចារសីល រមែងរុងរឿងដូចជាភ្លើង ក្នុង
រាត្រី ។ សូមព្រះអង្គធ្វើសេចក្តីនេះឯង ឲ្យជាគ្រឿងប្រៀបធៀប
ហើយញុំងពួកព្រះរាជបុត្ត ឲ្យប្រតិស្ឋានក្នុងវិជ្ជាទាំងឡាយ ដ្បិត
អ្នកប្រាជ្ញតែងលូតលាស់ល្អ ដូចពូជដែលលូតលាស់ក្នុងស្រែ ក្នុង
កាលដែលមានភ្លៀង ។

ចប់ ហង្សជាតក ទី ៦ ។

សត្តិគុម្ពជាតកំ

[២៧១] មិតសុន្ទោ មហារាជា បញ្ចាលានំ រាជេសភោ
ឯកច្ឆត្តេ សមា សេនាយ ឯកណោ វនមាគមា ។
តត្ថទ្ទស អរញ្ញស្មឹ តក្ករានំ កុដីកតំ
តស្មា(1) កុដិយា ឯកម្ហិ សុវោ សុន្ទរឯ អាសតិ ។
សមុទ្ទបារាគោ ចោសោ យុវា សម្មដ្ឋកុណ្ឌលី
សោភតិ លោមាតុណ្ហីសោ ទិវា សុរិយោវ អាសតិ ។
មជ្ឈន្តិកេ សមុត្តិកេ សុន្ទោ រាជា សសារដ្ឋិ
មាទ្ទវ្យាករណំ សព្ពំ តណ្ហាយ សមាសាមយំ ។
ឯសរ្យាវែបិ(2) រហោជានំ សុន្ទោ រាជា សសារដ្ឋិ
អាជាយ រត្តិំ មណិកុណ្ឌលញ្ច
ហត្ថិញ្ច សាទាមា អវត្តយ ។

[២៧២] កិន្នុ ខុម្ហត្ថរោវ សត្តិគុម្ព បភាសសិ
ទុក្ខសនា ហិ រាជានោ អត្ថិ បច្ចលិតោ យថា ។

---

១ ឱ. តស្សា ។ ២ ឱ. ឯសីវែបិ ។ ម. ឧសីវែបិ ។

សត្តិគុម្ពជាតក

(៦៧១) (ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា) មហារាជដូចជាព្រានទ្រឹគ ជាបុគ្គលប្រសើរលើរថ របស់អ្នកដែនបញ្ចាល ចូនយាងទៅជាមួយនឹងសេនា សាបសូន្យចាកពួក ស្តេចចូលមកកាន់ព្រៃ ។ ចូនឃើញស្រុក របស់ពួកចោរ នៅក្នុងព្រៃនោះ សត្វសេកហើរចេញអំពីស្រុកនោះហើយ និយាយនូវសំដី ដ៏អក្រក់ថា ព្រះរាជាជាបុរសកំឡោះ បរិបូណ៌ដោយពាហនៈ មានកុណ្ឌលដ៏រលើង មានព្រះទណ្ឌីសៈ (ក្បាំង) ដ៏ក្រហមច្រាល ល្អវិចិត្រដូចជាព្រះអាទិត្យកំពង់រះលាថ្ងៃ ។ ឥឡូវនេះ ព្រះរាជាព្រមទាំងនាយសារថីដេកលក់ក្នុងរះលាថ្ងៃត្រង់ បើដូច្នោះ យើងនឹងយកគ្រឿងប្រដាប់ទាំងពួង របស់ព្រះរាជានោះដោយរហ័ស ។ ឥឡូវនេះ ស្តេចព្រមទាំងនាយសារថីដេកលក់ក្នុងទីស្ងាត់ ដូចនៅកណ្តាលអង្គ្រត្រ

យើងនឹងយកសំពត់ កែវមណី នឹងកុណ្ឌល

ហើយសម្លាប់ រួចគ្រប់ដោយមែកឈើ ។

(៦៧២) (បតិកោលុម្ពចោរពោលថា) ម្នាលសត្តិគុម្ព: ឯងនិយាយដូចជាឆ្គតទេឬ ព្រោះថា ព្រះរាជាទាំងឡាយ យាងមកអំពីចម្ងាយ ទ្រង់រុងរឿងដូចជាភ្លើងកំពុងនេះ ។

(๒๗๓)អថ[๑]ភ្នំ បតិកោសុម្ភ មត្តោ ថុល្លាឯ កដ្ឋសំ
មាតរំ មម្ហ ឧក្កាយ កឹ ឧ ត្វំ វិនិកុច្ឆសេ ។

(๒๗๔)ឧដ្ឋេហិ សម្ម តរមានោ រថំ យោជេហិ សារថិ
សកុណោ មេ ឧ វុច្ចតំ អញ្ញំ កច្ឆាម អស្សបំ ។

(๒๗๕)យុត្តោ រថោ មហារាជ យុត្តោ ច ពលវាមុខោ
អធិតិដ្ឋ មហារាជ អញ្ញំ កច្ឆាម អស្សបំ ។

(๒๗๖)កោនុមេវកតា សព្ពេ យេ អស្មឹ បរិចារកា
ឯស កច្ចតិ បញ្ចាលោ មុត្តោ តេសំ អនស្សកា ។
កោនឌ្ឍាកោដ កណ្ហាថ សត្តិយោ តោមរាធិ ច
ឯស កច្ចតិ បញ្ចាលោ មា ភៃ មុញ្ចិត្ថ ដីរិតំ ។

(๒๗๗)អថាបភៃ បដិនិដ្ឋិត្វ សុភៃ លោហិតកុណ្ឌិកោ
ស្វាគតន្តេ មហារាជ អថោ តេ អនុភាគតំ
ឥស្សភៃសំ អនុប្បត្តោ យំ ឥច្ឆសិ បវេទយ ។

---

๑ ម. ម ។

(๒๗๓) (សត្តិភូមិ:ពោធិសត្ត) ម្នាលបតិគោត្តមៈ អ្នកឯងដូចជាបុគ្គលស្រវឹង ទើបកំញើញយើងយ៉ាងនេះ អ្នកស្អប់ខ្ពើម (ចោរកម្ម) ព្រោះមាតារបស់ខ្ញុំអាក្រាតឬអ្វី ។

(๒๗๔) (ព្រះពជាត្រាស់ថា) នែនាយសារថីសំឡាញ់ ចូរអ្នករលេះរលាំងក្រោកឡើង ចូរទឹមរថទៅ យើងមិនពេញចិត្តនឹងបក្សីទេ យើងនឹងទៅកាន់អាស្រមដដែរវិញ ។

(๒๗๕) (នាយសារថីទូលថា) បពិត្រមហាពជ ទូលព្រះបង្គំបានទឹមរថទឹមពាហនៈដ៏មានកំឡាំងហើយ បពិត្រមហាពជ សូមព្រះអង្គឡើងគង់ចុះ យើងនឹងទៅកាន់អាស្រមដដែរ ។

(๒๗๖) (សត្តិភូមិ.) ពួកចោរក្នុងអាស្រម ទៅក្នុងទីណាអស់ទៅអេះស្តេចកងដែនបញ្ជាលនុះទៅផុត អំពីការមិនឃើញរបស់ពួកចោរទាំងនោះហើយ ។ អ្នកទាំងឡាយចូរចាប់ធ្នូ ជាវ នឹងលំពែង ស្តេចកងដែនបញ្ជាលនុះកំពុងតែទៅ អ្នកទាំងឡាយកុំលែងជីវិតឡើយ ។

(๒๗๗) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ក្នុងកាលនោះ សត្វសេកដដែរទៀត មានចំពុសដ៏ក្រហម បានទទួលពាក្យថា បពិត្រមហាពជ ព្រះអង្គស្តេចមកស្រួលហើយ មួយទៀត ដំណើរមកបស់ព្រះអង្គមិនខាស់ទេ ព្រះអង្គជាធំយាងមកដល់ហើយ សូមទ្រង់មានព្រះបន្ទូលប្រាប់នូវព្រះពជបំណង ដែលមានក្នុងដំណើរយាងមកនេះចុះ ។

តិណ្ណាគារំ ឥយាលានំ អឌ្ឍកោ តាសុមារិយោ
ដលានំ ខុទ្ទកបញ្ជានំ ភុញ្ជ ភាគ វរំ វរំ ។
តមិធំ ចាគមិ សីតំ អាភតំ តំវិតព្ភភ
តតោ បិវ មហារាជ សចេ ត្វំ អភិកង្ខសិ ។
អញ្ញំ ខញ្ជាយ តតា យេ អស្មឹ បរិចារកា
សយំ ខជ្ជាយ តណ្ហាភ្ភេ មាតា មេ ឧត្តំ ជាតវេ ។
[២៧៨] កន្ទកោ វតាយំ បក្ខី ធិជោ បរមជម្មិកោ
អថេសោ តតភេ បក្ខី សុភេ លុទ្ធានំ តាសតំ ។
ឯតំ មាទិ តតំ តំ មា ភេ មុញ្ចិត្ថ ជីវិតំ
តតេវំ វិលបន្តស្ស សោតិ[1] បត្តោស្មិ អស្សមំ ។
[២៧៩] តាតភេស្ស មហារាជ សោទរិយោ ឯតមាតុតា
ឯតកុក្កុរស្ស[2] សំវឌ្ឍា ជាជាខេត្តតតា ខុភោ ។
សត្តតុម្ពោ ឧបោភនំ អមាត្យ តំសិនំ តត
អសតំ សោ សតំ អមាំ តេន ធម្មេន ឧបោ វិតា ។

---

๑ - ឧ ម. សោត្តិ ។ ๒ ឧ ម ឯតកុក្កុស្ស ។

បពិត្រព្រះរាជា សូមព្រះអង្គសោយនូវផ្លែទន្ទ្រាប់ ជាទីគាប់ចិត្តព្រះហឫទ័យ ផ្លែស្រគំនឹងផ្លែដង្កៀបក្តាមតូចៗ ដ៏ប្រសើរប្រសើរចុះ ។ បពិត្រមហាពាជ ទឹកនេះសោតក៏ត្រជាក់ ដែលពួកឥសីនាំមកអំពីជ្រោះភ្នំ សូមព្រះអង្គសោយ (នូវទឹក) អំពីជ្រោះនោះចុះ បើព្រះអង្គប្រាថ្នា ។ ពួកឥសីអ្នកនៅក្នុងអាស្រមនេះ ទៅកាន់ព្រៃដើម្បីស្វែងរក (អាហារ) ហើយ សូមព្រះអង្គក្រោកឡើង យកដោយព្រះអង្គឯងចុះ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនមានដៃថ្វាយទេ ។

(៧៧៨) (ព្រះពាជា...) សត្វបក្សីទ្វិជាតិនេះ ល្អ ប្រកបដោយធម៌ណាស់តើ ចំឡែកតែបក្សីសេកក្រៅពីនេះនុ៎ះ និយាយពាក្យអាក្រក់ថា អ្នកទាំងឡាយចូរសម្លាប់ ចូរចងនូវសត្វនេះ អ្នកទាំងឡាយកុំលែងជីវិតឡើយ កាលសេកនោះកំពុងនិយាយយ៉ាងនេះ យើងក៏បានចេញមកដល់ទីអាស្រមនេះដោយសួស្តី ។

(៧៧៩) (សេកបុប្ផក:..) បពិត្រមហាពាជ យើងខ្ញុំទាំងពីរជាបងប្អូនរួមផ្ទៃមានមាតាជាមួយគ្នា ធំឡើងនៅលើដើមឈើតែមួយ តែឃ្លាតទៅក្នុងខេត្តផ្សេងគ្នា ។ សត្តិគុម្ព:ទៅក្នុងសំណាក់នៃពួកចោរ ឯខ្ញុំព្រះអង្គមកនៅក្នុងសំណាក់នៃពួកឥសីក្នុងទីនេះ សត្តិគុម្ព: (ក្រុលទៅកាន់សំណាក់) នៃពួកអសប្បុរស ខ្ញុំព្រះអង្គ (ចូលមកកាន់សំណាក់) នៃពួកសប្បុរស (ហេតុនោះ) សត្តិគុម្ព:ទើងខ្ញុំមិនវៀរចាកធម៌(១)នោះទេ ។

---

១ ចោរធម៌ និងឥសិធម៌ ។

(๒๘๐) ยัตถ ปนาติ ภุมมวจนัง ตัตถาติ วุตตัง โหติ ๆ

อาโลกาติ สมาสาการก ตาทิโส ตตถ สัทโทติ ๆ

๗๘ สัทโท ปนายัง อหิงสา สัทโท อหิงสาสัทโทติ

อาสงฺกนากงฺขายัง อเนกัตถาสุ การเตติ ๆ

(๒๘๑) ยัง ยัง หิ กิญจิ กิญจิเทว สัทโท ปิ จ อิติ ปิ อสัท

สิลาทโย วิสิลาทิ ปิ วาสัท สาสเน ทิสฺสเต ๆ

ยาทิสัง ตาทิสัง ตัตถ ยาทิสัง ตาทิสัง

สาทิสัง ตาทิสาทิสัง ตาทิสัง สาทิสัง ๆ

สัมมาติ สัมมาสัง สมฺมุฏฐา สมฺมุสิ ปรัง

สาเร ฐิตฺวา กาลาทิ อาลิตฺตมุปลิมฺพเต ๆ

อุปลิมฺพเต ยา ธีเร เอว ปาปสหา สัยา

ปุตฺตาทิกฺขิ กุสลฺเลน โย ธเร อุปธาเรติ

กุสาทิ ปุตฺตา ปิ ยาทิ ฯ ปาลิ ปาลุปสาทา ๆ

(๒๘๐) ការសម្លាប់ក្តី បង់ក្តី ការបន្ទំក្តី បង្ហោតក្តី ការប្លន់ក្តី ការកំហែងក្តី មាននៅកងសំណាក់ចោរណា សត្តិគុម្ព: រមែងសិក្សាអំពើទាំងនោះ ក្នុងសំណាក់ចោរនោះ ។ សេចក្តីពិតក្តី សុចរិតក្តី ការមិនបៀតបៀនក្តី ការសង្រួមសីលក្តី ការទូន្មានឥន្ទ្រិយក្តី មាននៅកងទីនេះ បពិត្រព្រះការតៈ ខ្ញុំព្រះអង្គធំឡើងនៅលើបង្កេះ នៃពួកឥសីអ្នកឲ្យអាសនៈនឹងទឹក ។

(๒๘๑) បពិត្រព្រះពជា ពិតណាស់ បុគ្គលគប់រកនូវបុគ្គលណា ទោះជាសប្បុរស ឬអសប្បុរស មានសីល ឬឥតសីល រមែងលុះអំណាចបុគ្គលនោះឯង ។ បុគ្គលធ្វើនូវបុគ្គលបែបណា ឲ្យដាមិត្រ ចូលទៅគប់រកនូវបុគ្គលបែបណា បុគ្គលនោះក៏មានអាការបែបនោះ ឯការនៅរួមក៏ច្រាកដដូច្នោះ ។ កូនសិស្សគប់រក នូវអាចារ្យផ្តេសផ្តាសអាចារ្យនោះដែលកូនសិស្សគប់រកហើយ រមែងប្រឡាក់កូនសិស្សដែលមិនប្រឡាក់ (ដោយជាបធម៌) ដូចសរ ដែលជ្រលក់ដោយថ្នាំពិសតែងប្រឡាក់បំពង់សរ ។ ព្រោះតែយអំពីការប្រឡាក់ អ្នកជ្រាជ្រទើបមិនយកបុគ្គលណាមកជាសំឡាញ់ ជនណាខ្ជិលនូវត្រីសូយ្យ ដោយបុងស្បូវក្តាំង សូម្បីស្បូវក្តាំងក៏មានក្លិនស្អុយផ្សាយចេញ ការគប់រកនូវបុគ្គលពាល (របស់ជននោះ) ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

តត្ថវ៎ បលាសេន យោ នរោ ឧបនយ្ហតិ
បត្តាបិ សុរភី ភវន្តិ ឯវំ ធីរូបសេវនា
តស្មា បលាសបុដសេ្សវ ញត្វា សមាគមត្តនោ
អសន្តេ នូបសេវេយ្យ សន្តេ សេវេយ្យ បណ្ឌិតោ
អសន្តោ និរយំ នេន្តិ សន្តោ ទាបេន្តិ សុគ្គតិន្តិ។

សត្តិគុម្ពជាតកំ សត្តមំ ។

ភល្លាតិយជាតកំ

(๒๘๒) ភល្លាតិយោ នាម អរហោសិ រាជា

រដ្ឋំ[๑] បហាយ មិតវ៎ អចរិ
សោ អត្តមាសិ តិរិវ៎រំ កន្ទមានំ
សុបុដ្ឋិតំ កឹ បុរិសាធិដ្ឋិឃ្ហិ ។
សាលូរសង្ឃ្ហេ និសេធយិត្វា
ឆឌ្ដុកលាបញ្ហេ សោ និក្ខិបិត្វា
ឧទាកមិ វចនំ វត្តុកាមោ
យត្តដ្ឋិតា កឹបុរិសា អហោសុំ ។
ហាមក្ខយេ ភោគវតាយ តីវរេ
កាមិឆដ្ឋិតា មច្ឆយភ្ជិ អតិឃ្ហិ

---

๑ ឧ. រដ្ឋំ ។

ជនណា ខ្ជិលច្រឹមក្រស្នាដោយស្វឹកឈើ សូម្បីស្វឹកឈើ ក៏មានភ័យ ក្រអូបផ្សាយចេញ ការគប់រកអ្នកប្រាជ្ញ (របស់ជននោះ) ក៏យ៉ាងនោះដែរ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលជាអ្នកប្រាជ្ញ ដឹងច្បាស់នូវបញ្ញាចាស់ទុំរបស់ខ្លួន ដូចជាកញ្ចប់ស្វឹកឈើ មិនគួរគប់រកពួកអសប្បុរស គួរគប់រកតែពួកសប្បុរស (ដូច្នេះ) ពួកអសប្បុរស តែងនាំទៅនរក ពួកសប្បុរសតែងផ្តល់នូវសុគតិ ។

ចប់ សត្តិគុម្ពជាតក ទី ៣ ។

ភល្លាតិយជាតក

(៤៨២) (ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា) ព្រះរាជាព្រះនាមភល្លាតិយៈ បានលះបង់នូវដែន ហើយគ្រាប់ចេញទៅកាន់ទីសម្ងាប់ម្រឹគ ព្រះអង្គបានយាងទៅដល់ភ្នំ ដ៏ប្រសើរឈ្មោះគន្ធមាទន៍ មានឈើផ្កាវែកស្រុះស្រាយ ដ៏ដេរដាសដោយពួកកិន្នរ ។ ព្រះអង្គប្រាថ្នាដើម្បីពោលពាក្យ (នឹងពួកកិន្នរ) ទើបហាមយាត់ហ្វូងឆ្កែ ហើយជាក់ចុះនូវធ្នូធំបំពង់ព្រួញ រួចចូលទៅត្រង់កន្លែងដែលពួកកិន្នរបិតនៅ ។ (ព្រះរាជាសួរថា) កាលកន្ទុំងហោមន្តរដូវទៅហើយ ម្តេចទ្បើយ អ្នកទាំងឡាយបិតនៅកន្លែងនេះ ប្រឹក្សាគ្នារឿយៗ ប្រហនេះស្ទឹងហោមតើ

ปุณฺณมี เว มานุสเก มหาวณฺณา
กาฬี เว ชานฺตุ มนุสฺสโลเก ฯ

(๒๘๓) มาลาคิรี[๑](๑) ปณฺฑรกี ตกฺกฬี
สีโตทกา[๒](๒) อนุจิตฺตมา ชโฏ
มิตา มนุสฺสา ธิคาสวณฺณา
ชานฺตุ เต กึปุริสาติ ลุทฺท ฯ

(๒๘๔) สุกิจฺฉปิ ปริเทวยนฺติ
อาลิฏฺเฐ จาสิ มิยา มิยาย
ปุณฺณมี เว มานุสเก มหาวณฺณา
กาฬี วเน เทวตา อปฺปสตฺตา ฯ
สุกิจฺฉปิ ปริเทวยนฺติ
อาลิฏฺเฐ จาสิ มิยา มิยาย
ปุณฺณมี เว มานุสเก มหาวณฺณา
กาฬี วเน วิลปติ อปฺปสตฺตา ฯ
สุกิจฺฉปิ ปริเทวยนฺติ
อาลิฏฺเฐ จาสิ มิยา มิยาย

---

๑ ฉ. มลฺลคิรี ฯ ม. มลฺลคิรี ฯ ๒ ฉ. สีโตทิยา ฯ

យើងសូមសួរពួកអ្នក ដែលមានពងកាយនឹងសម្បុរដូចជាមនុស្ស គេស្គាល់អ្នកទាំងឡាយបាន ក្នុងមនុស្សលោកដោយប្រការដូចម្តេច ។

(៤៨៣) (កិន្នរីឆ្លើយថា) ម្នាលព្រាន ពួកយើង តែងត្រាច់ទៅកាន់ភ្នំ ឈ្មោះមាលាគិរី ភ្នំឈ្មោះបណ្ឌរកៈ ភ្នំត្រៃកូដ នឹងស្ទឹងមានទឹកដ៏ត្រជាក់ ពួកយើងជាម្រឹគមានកេទប្រាកដដូចជាពួកមនុស្ស គេស្គាល់ពួកយើងថាជាកិន្នរ ។

(៤៨៤) (ព្រះរាជា...) អ្នកទាំងពីរ មានសភាពដូចជាទុក្ខក្រៃលែង ទួញយំ អ្នកគួរជាទីស្រឡាញ់ ត្រូវនាងកិន្នរីជាទីស្រឡាញ់ឧបវតហើយ យើងសូមសួរនូវពួកអ្នក ដែលមានពងកាយនឹងសម្បុរដូចមនុស្ស អ្នកទាំងឡាយ អាក់អន់ចិត្តដូចម្តេច ទើបទួញយំកងព្រៃនេះ អ្នកទាំងពីរ មានសភាពដូចជាទុក្ខក្រៃលែង ទួញយំ អ្នកគួរជាទីស្រឡាញ់ ត្រូវនាងកិន្នរីជាទីស្រឡាញ់ឧបវតហើយ យើងសូមសួរ នូវពួកអ្នកដែលមានពងកាយនឹងសម្បុរដូចជាមនុស្ស អ្នកទាំងឡាយអាក់អន់ចិត្តដូចម្តេច ទើបយំរៀបរាប់ក្នុងព្រៃនេះ ។ អ្នកទាំងពីរ មានសភាពដូចជាទុក្ខក្រៃលែង ទួញយំ អ្នកគួរជាទីស្រឡាញ់ ត្រូវនាងកិន្នរីជាទីស្រឡាញ់ ឧបវតហើយ

ឃុដ្ឋាមិ ភេ មាឧសនេហាវណ្ណោ
តាទិឆ វនេ សោចថ អប្បតីតា ។
(២៨៥) មយេការត្តំ[1] វិប្បវសិម្ហ[2] លុទ្ធ
អកាមកា អញ្ញមញ្ញំ សរន្តា
តមេការត្តំ អនុតប្បមានា
សោចាម សា រត្តិ បុន ន ហោស្សតិ ។
(២៨៦) យមេការត្តំ អនុតប្បថេតំ
ឆឌ្ឌេ ឆដ្ឋំ បតរញ្ញេ បេតំ
ឃុដ្ឋាមិ ភេ មាឧសនេហាវណ្ណោ
កថំ វិនាភាសមកប្បយិត្ថ ។
(២៨៧) យមិមំ ឧទិ បស្សសិ សីឃសោតំ
ឆាឆាឌុមច្ឆាឧឧ សេលកូលំ
តំ មេ បិយោ ភុត្តវិ វាសុកាលេ
មមញ្ច មញ្ញេ អនុពទ្ធចិត្តំ ។
អហាញ្ច អន្ធោលកមោចនាមិ
អនិមុត្តកំ សត្តលិយោនិកញ្ច
បិយោ ច មេ ភោមិតិ អាលការី

---

១ ម. មយេការត្តិំ ។ ២ ម. បវសិម្ហ ។

យើងសូមសួរនូវពួកអ្នក ដែលមានពាក្យនឹងសម្បុរ ដូចមនុស្ស អ្នកអាក់អន់ចិត្តដូចម្តេច ទើបសោកស្តាយកូនក្នុងព្រៃនេះ ។

(២៨៥) (កិន្នរី...) ម្នាលព្រាន យើងតាំងពាក្យ ជាអ្នកព្រោតប្រាស់គ្នា អស់មួយកាត្រឹ រលឹកគ្នាទៅវិញទៅមក មិនដាច់អាល័យក្តៅក្រហាយនឹងកាត្រឹមួយនោះ ទើបយំសោក កាត្រឹនោះនឹងមិនមានទៀត ។

(២៨៦) (ព្រះពជា...) អ្នកតាំងពាក្យ ក្តៅក្រហាយនឹងកាត្រឹមួយណា ដូចបុគ្គលក្តៅក្រហាយនឹងទ្រព្យដែលបាត់ នឹងមាតាបិតា ដែលទៅកាន់បរលោក យើងសូមសួរ នូវពួកអ្នកដែលមានពាក្យនឹងសម្បុរដូចមនុស្ស ចំពោះកាត្រឹ (នោះ) តើអ្នកតាំងពាក្យសម្រេចនូវទីនៅផ្សេងគ្នាដូចម្តេច ។

(២៨៧) (កិន្នរី...) អ្នកឃើញនូវស្នឹងណា ដែលមានទឹកដ៏រហ័ស ជាស្នឹងបិទបាំងដោយដើមឈើផ្សេងៗ មានមាត់ច្រាំងដ៏ហើយ ដោយឫស កិន្នរ (ជាប្តី) ជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្ញុំ បានហែលឆ្លងស្នឹងនោះកន្លងរដូវភ្លៀង ដោយគិតថា កិន្នរីមកតាមក្រោយឥតាអញដែរ ។ ចំណែកខាងខ្ញុំ កំពុងតែបេះផ្កាព្រស ផ្កាទន្លា ផ្កាម្ទិះរត នឹងផ្កាយូរ៉ូ ដោយបំណងថា កិន្នរ (ជាប្តី) ជាទីស្រឡាញ់របស់អាត្មាអញនឹងបានប្រដាប់កម្រងផ្កា

វិសតិនិបាតេ អដ្ឋមំ ភណ្ឌតិយជាតកំ

អហាសិ្ម ំ មាលិនំ អជ្ឈុបេសិ្សំ ។

អហាសិ្មំ ការវាតិ ខិបិ្ចជាមិ

ឧដ្ឋាលការា ចាតលិ សិន្ធុរិតា

បិយោ ច មេ ហោហិតិ មាលការី

អហាសិ្ម ំ មាលិនំ អជ្ឈុបេសិ្សំ ។

អហាសិ្ម សាលសិ្ស សុបុប្ផិតសិ្ស

ខិបេយ្យ បុប្ផានិ ការេមិ មាលំ

បិយោ ច មេ ហោហិតិ មាលការី

អហាសិ្ម ំ មាលិនំ អជ្ឈុបេសិ្សំ ។

អហាសិ្ម សាលសិ្ស សុបុប្ផិតសិ្ស

ខិបេយ្យ បុប្ផានិ ការេមិ ភារំ

ឥទញ្ច នោ ហោហិតិ សន្តរត្តំ

យត្តជ្ជមំ វិហរិស្សាម រត្តិំ ។

អហាសិ្ម ខោ អក្កលុ បន្ថនញ្ច

សិលាយ បីសាមិ មមត្តរូបា

បិយោ ច មេ ហោហិតិ ភេសិតង្គោ

អហាសិ្ម ំ ភេសិតា អជ្ឈុបេសិ្សំ ។

តាំងអាត្មាអញជាអ្នកប្រដាប់តម្រង់ផ្កា នឹងបានបួលទៅរកកិន្នរ (ជាប្តី) នោះ (ក្នុងដំណេក) ។ មួយទៀត ខ្ញុំបេះផ្កាកុរវក: តាំងផ្កាពជព្រឹក្សនឹងផ្កាប្រទៀងក៏ខ្ញុំបេះ ដោយបំណងថា កិន្នរ (ជាប្តី) ជាទីស្រឡាញ់របស់អាត្មាអញ នឹងជាអ្នកប្រដាប់តម្រង់ផ្កា តាំងអាត្មាអញក៏ជាអ្នកប្រដាប់តម្រង់ផ្កា នឹងបួលទៅរកកិន្នរជាប្តីនោះ (ក្នុងដំណេក) ។ មួយទៀត ខ្ញុំបានបេះនូវផ្កាសាលព្រឹក្ស ដែលរីកស្គុះស្គាយ ធ្វើជាគ្រឿងប្រដាប់ដោយបំណងថា ថ្ងៃនេះយើងនឹងនៅក្នុងទីណាអស់ពាក្យមួយគ្រឿងប្រដាប់នេះ នឹងបានជាគម្រោលរបស់យើងក្នុងទីនោះ ។ មួយទៀត ខ្ញុំមានសភាពជាអ្នកឆ្លូសប្រហែស ភ្លេចខ្ញុំមក្រស្មានឹងខ្ញុំមចន្ទន៍លើឋ ដោយបំណងថា កិន្នរជាប្តីជាទីស្រឡាញ់របស់អាត្មាអញ នឹងបានលាបខ្លួនប្រាណ តាំងខ្លួនអញក៏បានលាបស្រឡាប ហើយនឹងបួលទៅរកកិន្នរជាប្តីនោះក្នុងដំណេក ។

សុត្តន្តបិដកពេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតក

អថាគមា សលិលំ សីយសោតំ
ឧទំ សាលេ សរសលេ កល្លិគោរេ
អាឡ្ហវេ តេន មុហុត្តកេន
សាយំ ឆទី អាសិ មយា សុឆុត្តក ។
ឱគោសុ តីរេសុ មយំ គជា ឋិតា
សម្បស្សន្តា ឧភយោ អញ្ញមញ្ញំ
សកីបំ ភោជាម សកី ហាសាម
តំឆេន ជោ អគមា សម្ពរី សា ។
ចាតោ ច ខោ ឧក្កតេ សុរិយម្ហិ
ឧត្តុក្កំ ឆទី ឧត្តរិយាន លុទ្ធ
អាលិង្គិយា អញ្ញមញ្ញំ មយំ ឱគោ
សកីបំ ភោជាម សកី ហាសាម ។
តីហូនកំ សត្ត សតានិ លុទ្ធ
យេមិ មយំ វិប្បវសិម្ហ បុព្ពេ
វាសេ្សកិមំ ជីវិតំ ភូមិចាល
តោឆេន តគ្គាយ វិជា វាសេយ្យ ។
(២៨៨)អាយុញ្ច កេ តីវតរោ ឧ សម្ម
សាធេមិ ជាតាទ វាឆទ អាយុំ

លំដាប់នោះ ទឹកស្ទឹងមានខ្សែដ៏រហ័ស ហូរគួចយកភ្លាសាល-ព្រឹក្ស ភ្លាស្រល់ទឹងភ្លាកណ្ណិការ (ដែលខ្ញុំបេះទុក ក្នុងទីខៀបមាត់ច្រាំង) មានទឹកដ៏ពេញដោយមួយរំពេច ទាំងស្ទឹងនោះខ្ញុំក៏ឆ្លងបានដោយកម្រៃក្រៃលែង ។ គ្រានោះ យើងទាំងពីរនាក់ក៏ឈរប្របន្ទះស្ទឹងម្ខាងម្ខាក់ មើលឃើញគ្នាទៅវិញទៅមក ម្ខាងយំ ម្ខាងសើច ពាក្យនោះរបស់យើងក៏កន្ទុងទៅដោយក្រ ។ ម្នាលព្រាន កាលបើព្រះអាទិត្យរះឡើងក្នុងវេលាព្រឹក យើងទាំងពីរនាក់ក៏ឆ្លងស្ទឹងទេ(ស្ទឹងមិនមានទឹក)ហើយឧបវាតគ្នាទៅវិញទៅមក ម្ខាងយំ ម្ខាងសើច ។ ម្នាលព្រាន កាលមុន យើងបានព្រោតប្រាស់គ្នាអស់មួយភក្ត្រី កន្ទុងមកបំនួន៧០០ខួរកន្ទាំ (៦៩៧ឆ្នាំ) ម្នាលភូមិបាល ជីវិត (របស់អ្នក) នេះ ត្រឹមតែមួយរយេឆ្នាំ អ្នកណាហ៎ុ ក្នុងលោកនេះ នៅផ្សែងគ្នាអំពីកំរិយាជាទីត្រេកអរបាន ។

(២៨៨) (ព្រះពជា...) នែសំឡាញ់ ចុះអាយុរបស់អ្នកតាំងឡាយ បំនួនប៉ុន្មាន បើអ្នកដឹង ចូរអ្នកប្រាប់អាយុ (ដល់យើង)

អនុស្សរាវុឌ្ឍតោ អាគមា ឯ

អត្ថាថ មេ តំ អវិតមប្បមាឌា ។

(๒๘๙) អាយុញ្ច ឌោ វណ្ណសហស្ស លុទ្ធ

ឧ ចន្ឋក ឆាបកោ អត្ថំ ភេតោ

អប្បំ ឧក្កំ សុខមេវ កិយ្យោ

អវីតភតា វិឍហាម ជីវិតំ ។

(๒๙๐) ឥឌញ្ច សុត្វាន អមាឧុសាឌំ

ភល្លាតិយោ ឥត្ថំ ជីវិតឆ្ឍំ

ឯវត្ថថ ឧ មិតវំ អថវិ

អឌាសិ ឆាឆាឌំ អភុញ្ជិ ភោតេ ។

(๒๙๑) ឥឌញ្ច សុត្វាន អមាឧុសាឌំ

សម្ពោឌថ មា ភលហំ អភត្ថ

មា ភៅ តណ្ឌិ អត្ថភម្ចបភាឌោ

យថាមិ តេ ភឹបុរិសេភវត្តំ ។

ទោះបីរូបកាន់ត្បូ (រំពើរូបណាមួយក្តី បំតមករំពីពួកជន
ចាស់ទុំក្តី សូមអ្នកកុំញាប់ញ៉ើតប្រាប់សេចក្តីនោះ ដល់យើង ។

(២៨៩) (កិន្នរី...) ម្នាលព្រាន អាយុរបស់យើងមួយពាន់ឆ្នាំ បើ
មិនមានពេគដ៏អាក្រក់ ក្នុងចន្លោះអាយុទេ ឯសេចក្តីទុក្ខ
មានប្រមាណតិច សេចក្តីសុខហ្មឺងឯង មានច្រើនវិសេសលើង
ពួកយើងមិនប្រាស ចាកសេចក្តីត្រេកអរ (ស្រឡាញ់គ្នា)
ពាល់តែលះជីវិតទៅ ។

(២៩០) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះរាជាព្រះនាមភណ្ឌតិយៈ លុះទ្រង់ព្រះ
ព្រះសណ្តាប់ពាក្យ របស់ពួកកិន្នរនេះហើយ ក៏វិលត្រឡប់
មក (ព្រះរាជនិវេសន៍) ដោយរំពឹងឃើញថា ជីវិតនេះ មាន
ប្រមាណតិចណាស់ រួចឈប់ត្រាច់ទៅ កាន់ទីជាទីសម្រាប់
ម្រឹគទៀត ទ្រង់បានបរិច្ចាគទាន ទ្រង់បានប្រើប្រាស់ នូវកោគ-
សម្បត្តិ (តាមធម្មតា) ។

(២៩១) (ព្រះសាស្តាទ្រង់ឲ្យនុពទ្ធថា) សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្តាប់
នូវពាក្យរបស់ពួកកិន្នរនេះហើយ ចូរពោះពាយ កុំធ្វើនូវជម្ងោ
ខ្សើយ កំហុសនៃអំពើរបស់ខ្លួន កុំដុតកំដៅនូវព្រះអង្គ ដូច
ជារាត្រីមួយ របស់ពួកកិន្នរ ដុតកំដៅនូវកិន្នរទាំងនោះ

ឥទញ្ច សុត្វាន អមានុសានំ
សម្ពោធយ មាវិភាំ អកត្ត
មាភេ តម្ប៊ិ អត្តកម្មាបរាធោ
យថាបិតេ កឹបុរិសេ ករត្តំ ។
(២៩២) ភិន្ន អធិមនា សុណោមហំ
វចនបថឹ តវ អត្តសញ្ញិតំ
មុញ្ច តំវ ឧទសេវ មេ ឧវំ
សមណា សុខាវហា ជីវ មេ ចិរន្តិ ។

ភណ្ឌតិយជាតកំ អដ្ឋមំ ។

សោមនស្សជាតកំ

(២៩៣) តោ តំ ហឹសតិ មោមេតិ
កឹ ឧម្មតោ សោចសិ អប្បតីតោ
កសប្ប៊ស្ស មាតាបិតរោ ពុទ្ធ
កុ្ស(1) សេតុ ឯមាតោ បមុញ្ច ។
(២៩៤) តុជ្ជោស្មិ ឧទ តវ ឧស្សនេន

---

១ ម. រោគុស្ស ។

សូមព្រះអង្គ ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវពាក្យ របស់ពួកកិន្នរនេះ ហើយ ចូរពោះពាយ កុំធ្វើនូវការរីកទន្ទើយ កំហុសនៃអំពើរបស់ខ្លួន កុំជូតកំដៅនូវព្រះអង្គ ដូចជារាត្រីមួយរបស់ពួកកិន្នរ ជូតកំដៅនូវកិន្នរទាំងនោះ ។

(២៩២) (ព្រះនាងមល្លិកាទេវីទូលថា) ខ្ញុំម្ចាស់មានចិត្តត្រេកអរស្តាប់ធម្មទេសនាមានហេតុផ្សេងៗ គន្ធង់នៃព្រះបន្ទូលរបស់ព្រះអង្គប្រកបដោយប្រយោជន៍ ព្រះអង្គបញ្ចេញវាចាបន្ទោបង់សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ បពិត្រព្រះសមណៈ ព្រះអង្គអ្នកនាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ សូមព្រះអង្គគង់ព្រះជន្មនៅអស់កាលយូរ ។

ចប់ ភណ្ឌតិយជាតក ទី ៨ ។

សោមនស្សជាតក

(២៩៣) (ព្រះបាទវេណុត្រាស់សួរថា) នរណាប្រហារលោក ដេរលោក ម្តេចក៏លោកអាក់អន់ចិត្ត មិនត្រេកអរ សោកសង្រេងម្ល៉េះ ថ្ងៃនេះ បងមាតាបិតារបស់នរណាទួញយំ ថ្ងៃនេះ បងនរណាត្រូវគេបៀតបៀនដេកលើផែនដី (ក៏លោកមិនត្រូវជាអ្នកជាទុក្ខទេ) ។

(២៩៤) (កុហកតាបស ឆ្លើយថា) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព អាត្មាភាព ត្រេកអរ ដោយការបានឃើញ នូវព្រះអង្គ

ឯវំ សទ្ធំ បសន្នាមិ តំ ភូមិបាលំ
អហំ សរោ វេណុមនុបវិស្ស
បុត្តេន តេ ហោថយិ សោស្មិ ទេវ ។

[๒๙๘] អាយន្តុ ទោណវិកោ ខត្តពន្ធោ
កាសាវិយា យន្តុ[1] អនេតបុរំ
ហន្ត្វាន តំ សោមនស្សំ កុមារំ
នេត្វាន សីសំ វមាមាវន្តុ ។

បេសិតា ភដោ ទូតា កុមារំ ឃាតនត្ថាយ
ឧស្សរេន វិតិណ្ណោសិ វធំ បត្តោសិ ខត្តិយ ។

ស ភដបុត្តោ បរិទេវយន្តោ
ឧសង្កលឹ អញ្ជលឹ បក្ខហេត្វា
អហំបិ ឧច្ចាមិ ដដ្ឋ ឧដ្ឋុំ
ជីវំ មំ នេត្វា បដិទស្សយេថ ។

តស្ស តំ វចនំ សុត្វា រញ្ញោ បុត្តំ អទស្សយុំ
បុត្តោ ច បិតរំ ទិស្វា ទ្វារតោវដ្ឋកាសថ ។

---

๑ ម. ហន្តុ ។

បពិត្រព្រះភូមិបាល អាត្មាភាព ឃើញព្រះអង្គយ៉ាងហើយ បពិត្រព្រះសម្មតិទេពព្រះនាមវរណៈ អាត្មាភាព មិនមែនជាអ្នកបៀតបៀនទេ ប៉ុន្តែអាត្មាភាព ត្រូវព្រះរាជបុត្រៃរបស់ព្រះអង្គចូលមកបៀតបៀនហើយ ។

(២៩៥) (ព្រះរាជា...) ពួកអ្នកចាំទ្វារ មានព្រះទ័យកាន់ហើយ ពួកពេជ្ឈឃាដចូរមក ចូរទៅខាងក្នុងបុរី ចូរសម្លាប់សោមនស្សកុមារនោះ កាត់ក្បាលដ៏ប្រសើរ នាំមកឲ្យអញ ។ ពួករាជទូត ដែលព្រះរាជា ទ្រង់បញ្ជូនទៅហើយ បាននិយាយនឹងព្រះរាជកុមារ យ៉ាងនេះថា បពិត្រកុមារ ព្រះអង្គទ្រង់ធ្វើផុតចាកឥស្សរភាពហើយ ព្រះអង្គដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ហើយ ។ ព្រះរាជបុត្រនោះ ក៏ទ្រង់បរិវេណាការ ផ្គងត្រពាំម្រាមព្រះហស្តទាំង១០ថា បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ចំណែកទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ចង់ឃើញព្រះអង្គ អ្នកទាំងឡាយចូរនាំយើងទាំងរស់ទៅក្រាបបង្គំថ្វាយ (ដល់ព្រះមហាក្សត្រ) ចុះ ។ ពួករាជទូតបានស្តាប់វាចា របស់ព្រះរាជបុត្រនោះហើយ ក៏នាំព្រះរាជបុត្រទៅថ្វាយព្រះរាជា ចំណែកខាងព្រះរាជបុត្រ លុះបានឃើញព្រះរាជបិតាហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូល អំពីចម្ងាយថា

អាតង្កំ នោភវិស្សោ ๑ ត្តពន្ធោ
កាសាវិយោ ហាសុំ បម ជនិន្ទ
អក្ខាហិ មេ បុច្ឆិតោ ឯតមត្ថំ
អបភាសោ កោធនេ មមជ្ជ អត្ថិ ។

(๒๙๖) សាយញ្ហ ចាតោ ឧទកំ សជាតិ
អក្ខិ សជា បរិចរតប្បមត្តោ
តំ តាទិសំ សំយតំ ព្រហ្មចារឹ
កស្មា[๑] តុវំ ព្រូសិ តហាបតីតិ ។

(๒๙๗) តាលា ច មូលា ច ផលា ច នេរ
បរិក្ខយា វិវិជា សន្តិមស្ស
តេ រក្ខតិ គោបយតប្បមត្តោ
តស្មា អហំ ព្រូមិ តហាបតីតិ[๒] ។

(๒๙๘) សចេ ខោ ឯតំ វនសិ កុមារ
បរិក្ខយា វិវិជា សន្តិមស្ស
តេ រក្ខតិ គោបយតប្បមត្តោ
ព្រាហ្មណោ តហាបតិ តេន ហោតិ ។

---

๑ ម. តិស្ស ។ កត្ថចិ ចោត្តរេ កស្ស ។ ๒ ខ. ព្រាហ្មណោ តហាបតិ តេន ហោតីតិ តាវមាហ ។

បពិត្រព្រះជនិន្ទ ពួកអ្នកចំណាំ មានព្រះវ័នកាន់ហើយ ពួកពេជ្ឈយាតមក ដើម្បីសម្លាប់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ថ្ងៃនេះទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មានកំហុសដូចម្តេចក្នុងរឿងនេះ ទូលព្រះបង្គំសួរហើយ សូមទ្រង់ប្រាប់សេចក្តីនុ៎ះ ។

(๒๙๖) (ព្រះរាជា...) ទិព្វចក្ខុតាបស ជាអ្នកមិនធ្វេសប្រហែស ធ្វើការស្រោចទឹកបូជាភ្លើង ពាល់ពេលល្ងាចព្រឹក ព្រោះហេតុអ្វីបានជាឯងហៅទិព្វចក្ខុតាបសនោះ ដែលជាអ្នកមានសេចក្តីសង្រួមជាអ្នកប្រព្រឹត្តនូវធម៌ដ៏ប្រសើរ មានសភាពដូច្នោះ ថាជាគហបតី។

(๒๙๗) (សោមនស្សកុមារ...) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព វត្តទាំងឡាយនៃកុលុបកៈនោះ មានច្រើនយ៉ាងណាស់ គឺផ្លែត្នោតផង ត្រាវនឹងដំឡូងផង ផ្លែឈើវល្លិ៍ទាំងឡាយផង កុលុបកតាបស របស់ព្រះអង្គនោះ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីធ្វេសប្រហែស តែងគ្រប់គ្រងរក្សានូវវត្តទាំងនោះ ព្រោះហេតុនោះ បានជាទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំហៅតាបសនោះថា គហបតី ។

(๒๙๘) (ព្រះរាជា...) ម្នាលកុមារ អ្នកនិយាយពាក្យនេះពិតមែន របស់ទាំងឡាយនៃកុលុបកតាបសនោះ មានច្រើនយ៉ាង កុលុបកតាបសនោះ ជាអ្នកមិនធ្វេសប្រហែស តែងគ្រប់គ្រងរក្សានូវរបស់ទាំងនោះ ព្រោះហេតុនោះ ព្រាហ្មណ៍ក្មេងជាគហបតី។

(๒๙๙) សុលាឆ្ត មយ្ហំ បវិសា សមាគតា
សនេតមា ជានបទា ច សព្វេ
ពាលាយំ ពាលសុខ្ម វាចា ឯសម្ម
អហោតុនា ឃាតយតេ មំ ឥឯន្តេ ។

(๓๐๐) ឧឡ្ហស្មិ មូលេ វិសតេ វិរូឡ្ហា
ឧទ្ធិក្ខាយោ វេឡុ បសាខជាតោ
វឌ្ឍាមិ ចាគាឯ តវ ឥឯន្តេ
អនុជាន មំ បព្ភដិសញ្ជាមិ នេវ ។

(๓๐๑) កុញ្ជសុ្ស កោតេ វិបុលេ កុមារ
សព្វញ្ហុ តេ ឥសុ្សរិយំ ឧឡារំ
អជ្ជេវ តុំ ករុំ ហោមហំ រាជា
មា បព្ភដិ បព្ភជ្ជា ហំ ឧក្កា ។

(๓๐๒) កិន្នុ ឆ នេវ តវមត្ថំ គោតា
ឃុត្តេវហំ នេវលោតេ រមិសុ្សំ
រូបេហិ សទ្ទេហិ អថោ រសេហិ
តន្តេហិ ឥសេ្សហិ មនោរមេហិ ។

(២៩៩) (សោមនស្សកុមារ...) បរិសទ្យព្រមទាំងអ្នកនិគម អ្នកជនបទ ដែលបានមកប្រជុំគ្នាអស់គ្នា ចូរស្តាប់ពាក្យរបស់ខ្ញុំ ព្រះពាជានេះ ជាបុគ្គលពាល ស្តាប់តែពាក្យតាបសពាល ប្រើគេឲ្យសម្លាប់ខ្ញុំ ដោយការមិនសមហេតុ ។

(៣០០) នាកាលបុរសគល់ ចំរើនមាំ ធំឡើង ឫស្សីដែលបែកមែកហើយ បុគ្គលមិនងាយនឹងគាស់ចេញទេ បពិត្រព្រះជនិទ្ធ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទាព្រះអង្គ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមព្រះអង្គទ្រង់អនុញ្ញាតខ្ញុំ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទាព្រះអង្គ ខ្ញុំសូមចេញបួស ។

(៣០១) (ព្រះពាជា...) ម្នាលកុមារ អ្នកចូរបរិភោគនូវភោគៈទាំងឡាយដ៏ច្រើនចុះ បិតានឹងប្រគល់ឥស្សរិយយសទាំងអស់ ដល់អ្នក អ្នកចូរសោយរាជ្យជាស្តេចរបស់អ្នកក្មេង ក្នុងថ្ងៃនេះឯង អ្នកកុំបួសឡើយ ដ្បិតថា បព្វជ្ជាជាកិច្ចលំបាកណាស់ ។

(៣០២) (សោមនស្សកុមារ...) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ភោគសម្បត្តិរបស់ព្រះអង្គ ពប់ថាមានដូចម្តេចកើត ក្នុងមនុស្សលោកនេះ ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំបានត្រេកអរដោយរូបសំឡេង រស ក្លិន ផ្សព្វ ជាទីសំរើបចិត្ត ក្នុងទេវលោកមកហើយ។

สารตฺตปริวาเร ขุทฺทกนิกายสฺส ฉาตกํ

ปุตฺตา จ เม ภริยา จ ตีณิเวสฺสี เจว
ปริภาริโต[๑] อฏฺฐสตํ ตณฺหาน
ตุยฺหาปิ ตาทิสา ปริเจยฺยา วิตฺตา
น ตาณเสฏฺฐ ภวตฺตุเล ปเรยฺยา ฯ

(๓๐๓) สตาหาหิ ตาเณ ปริเจยฺยา อสฺมิ
ฌตาปกาเม ๒ม ปุตฺต ปยฺหิ
ปุนปิ เต ฌาเนสหิ ภเวยฺย
ยถาหเมว โสมนสฺส ภเวหิ ฯ

(๓๐๔) อนิสฺสฺหตาเน ภยสฺมิ อนาวฏฺฐาย ฉิทฺทาเน
ภเรสฺสสฺสา ปเวทฺธา วิภาเตา ปหาตเต ชาตเตา ฯ
ฉิสฺสฺหิ จ ภตาเน ภยสฺมิ สมฺมาวฏฺฐาย ฉิทฺทาเน
ภเรสฺสสฺสา สมฺปตฺติ วิภาเตา ปหาตเต ภตฺตเตา ฯ
อลเสา ตาหี ภามภาตี น สาธุ
อสญฺญเตา ปฏฺฐิเตา น สาธุ
ภชา น สาธุ อนิสฺสฺหการี
เยา ปณฺฑิเตา ภาเชยฺยเตา ตี น สาธุ ฯ

---

๑ ฉ. ปริภาริต ฯ ม. ปริชาริต ฯ

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ឯកោគសម្ឫទ្ធាំងឡាយ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំធ្លាប់បរិភោគហើយ ក្នុងទេវលោកឈ្មោះតាវត្តិង្ស ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ជាបុគ្គលធ្លាប់មានពួកស្រីអប្សរចោមរោមហើយ ឯទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ស្គាល់ព្រះអង្គថា ជាមនុស្សពាល ដែលត្រូវតែគេដឹកនាំបាន (ទូន្មាន) ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំមិនត្រូវនៅក្នុងរាជត្រកូលបែបព្រះអង្គទេ ។

(៣០៣) (ព្រះរាជា...) នែកូន បើបិតាជាមនុស្សពាល ដែលត្រូវតែគេដឹកនាំ ក៏សូមអ្នកអត់ទោសកំហុសម្តងដល់យើងចុះ ម្នាលសោមនស្ស បើទោសយ៉ាងនេះនឹងមានម្តងទៀត ចូរអ្នកធ្វើតាមមតិចុះ ។

(៣០៤) (សោមនស្សកុមារ...) ការងារដែលបុគ្គលមិនបានពិចារណាហើយធ្វើ គំនិតដែលបុគ្គលមិនកំណត់ហើយគិត រមែងមានផលអាក្រក់ ដូចជាការផ្សំថ្នាំពុសដូច្នោះ ។ ឯការងារដែលបុគ្គលពិចារណាហើយទើបធ្វើ គំនិតដែលបុគ្គលកំណត់ត្រឹមត្រូវហើយទើបគិត រមែងមានផលដ៏ចំរើន ដូចជាការផ្សំថ្នាំត្រូវដូច្នោះឯង ។

គ្រហស្ថអ្នកបរិភោគកាម ខ្ជិល មិនល្អ អ្នកបួសមិនសង្រួម មិនល្អ ព្រះរាជា អ្នកមិនពិចារណាហើយធ្វើ មិនល្អ បណ្ឌិតដែលមានសេចក្តីក្រោធ ការក្រោធនោះ ក៏មិនល្អឡើយ ។

វិសតិនិបាតេ ឆវមំ សោមនស្សជាតកំ

ឯសម្ម ទ្វត្តិយោ កាយិកា ជាឯសម្ម ឯសម្ហតិ
ឯសម្មការិយោ ភវ យសោ កិត្តិ ច វឌ្ឍតិ ។

ឯសម្ម ទណ្ឌំ បណាយេយ្យ ឥស្សរោ
វេតា កតំ តម្ហតិ ភូមិបាល
សម្ភាបណាធី ច នរស្ស អត្តា
អជានុតម្ហា តេ ភវិតិ បច្ចា ។
អជានុតម្ហាឯ មាំ យេ កភេដ្ឋិ
វិភជ្ជ កម្មាយតនាឯ លោកេ
វិញ្ញបសត្តាឯ សុខុទ្រយាឯ
ភវិតិ ពុទ្ធាធុមតាឯ[1] តាឯ ។
អាតង្កំ នោភវិតោ ខត្តពន្ធា
តាសាវិយោ ហន្ត មមំ ឆឯន្ត
មាតុ ច អង្គំស្ថិមហិ ឯសិន្ទោ
អាកង្ខ្យតោ សាមាសា តេមាំ នេវ ។
កដុកំ មាំ សម្ភាធំ សុកិច្ឆំ បត្តោ
បដុំ ឥយំ ដីវិតំ លទ្ធំ ភជ

---

๑ ខ. វិញ្ញុធុមតានំ ។

បពិត្រព្រះអង្គជាធំក្នុងទិស ក្សត្រត្រូវពិចារណាហើយសឹមធ្វើ មិនត្រូវធ្វើចាំងមិនពិចារណាទេ បពិត្រព្រះរាជា ដ្បិតថាយសនឹងសេចក្តីសរសើរ រមែងចំរើន ដល់បុគ្គលអ្នកពិចារណាហើយទើបធ្វើ ។ បពិត្រព្រះភូមិបាល បុគ្គលជាធំ ត្រូវតែពិចារណាហើយសឹមដាក់អាជ្ញា ការដែលបុគ្គលធ្វើដោយរួសរាន់ រមែងក្តៅក្រហាយ ម្យ៉ាងទៀត ប្រយោជន៍ចាំងឡាយដែលនរជនផ្គងខ្ជើងត្រឹមត្រូវនោះ រមែងជាប្រយោជន៍ មិនក្តៅក្រហាយខាងក្រោយ ។ ជនចាំងឡាយ បែងចែកហើយទើបធ្វើការងារចាំងឡាយ ដែលមិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយក្នុងលោក ការងារចាំងនោះ ជាអំពើដែលអ្នកប្រាជ្ញសរសើរហើយថា មានសេចក្តីសុខជាកំរៃ ជាអំពើដែលអ្នកប្រាជ្ញចុះអនុមតិហើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គ ជាធំជាងជន ពួកឆ្មាំទ្វារ មានព្រះខាន់កាន់ហើយ ពួកពេជ្ឈឃាត មកដើម្បីសម្លាប់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ អង្គុយលើព្រះទុរនៃមាតា ត្រូវពួកទូតចាំងនោះ ទង់ទាញមកដោយរហ័ស ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ឃ្លានដល់នូវមរណភ័យ ដ៏ក្តៅក្រហាយយ៉ាងបង្អែរ លំបាកក្រៃពេក បពិត្រព្រះរាជា ដីវិតដែលជាទីស្រឡាញ់ដូចមធុរស ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបានហើយ

តតោ ច្ចជាហំ អជ្ជ វជាយ[๑] ម្យុត្តោ
បព្ភជ្ជមេវាតិមនោហរមស្មិំ ។

(๓๐๕) ម្យុត្តោ តវាយំ តរុណោ សុជម្ប
អនុកម្បកោ សោមនសោ្ស ភុមារោ
តំ យាចមានោ ន លភាមិ សុជ្ជ
អរហាសិ ទំ យាចិតវេ តុវម្បិ ។

(๓๐๖) រមស្សុ តិក្ខាចរិយាយ ម្យុត្ត
និសម្ម ធម្មេសុ បរិព្ភជស្សុ
សព្ភេសុ ភូតេសុ និជាយ ទណ្ឌំ
អនិច្ចតោ ទ្រហ្មមុបេហិ ហាទំ ។
អច្ចរិយរូបំ វត យាទិសញ្ច
ទុក្ខិតំ មំ ទុក្ខាបយសេ សុជម្ប
យាចស្សុ ម្យុត្តំ ឥតិ ភុមាជា
តំយេវ ខុស្សាហយសេ ភុមារំ ។

(๓๐๗) យេ វិប្បមុត្តា អនវជ្ជភោជិនោ
បរិនិព្ពុតា លោកមិមំ ចរន្តិ
តមរិយមគ្គំ បដិបជ្ជមានំ
ន ខុស្សហេ ភារយិតុំ ភុមារំ ។

---

๑ ឧ. ម. វតា បមុត្តា ។

ថ្ងៃនេះទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ជានរួចចាកការសម្លាប់ដោយលំបាក ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មានចិត្តនន្ទោះទៅកាន់បព្វជ្ជាតែម្យ៉ាង ។

(៣០៥) (ព្រះរាជា...) ម្នាលសុធម្មាទេវី សោមនស្សកុមារជាបុត្ររបស់នាងនេះ នៅក្មេង ជាអ្នកអនុគ្រោះ ថ្ងៃនេះខ្ញុំអង្វរកុមារនោះ ពុំបានសោះ ក្រែងតែនាងទើបអង្វរកុមារនោះបាន ។

(៣០៦) (សុធម្មាទេវី...) បៃហ្ការ បូរអ្នក ត្រែកអរក្នុងកិច្ចការយុត្តចុះ បូរអ្នកពិចារណាធម៌ទាំងឡាយហើយ បួសចុះ អ្នកបូរលះកាមទាំងឡាយ ក្នុងពួកសត្វទាំងអស់ចេញ មិនមានអ្នកណានិន្ទាបាន ហើយចូលទៅកាន់ឋានព្រហ្មលោកចុះ ។

(ព្រះរាជា...) ម្នាលនាងសុធម្មា នាងនិយាយពាក្យណា (ពាក្យនោះ) ជាអស្ចារ្យក្រៃពេក នាងឈ្មោះថាញុំាងខ្ញុំដែលដល់នូវសេចក្តីទុក្ខឲ្យរឹតតែបានទុក្ខឡើង កាលខ្ញុំនិយាយថា បូរនាងអង្វរកបុត្រ នាងបែរជាញុំាងកុមារឲ្យប្រឹងប្រែងវិញ ។

(៣០៧) (សុធម្មាទេវី...) ព្រះអរិយៈទាំងឡាយណា រួចស្រឡះហើយ (ចាកពាគាទិក្កិលេស) ជាអ្នកបរិភោគនូវភោជនមិនមានទោស រំលត់ហើយ តែងត្រាច់ទៅកាន់លោកនេះ ខ្ញុំម្ចាស់មិនអាចហាមឃាត់ព្រះរាជកុមារ ដែលកំពុងដើរទៅកាន់ផ្លូវរបស់ព្រះអរិយៈនោះបានទេ ។

[๓๐๘] អទ្ធា ហាវេ សេវិតព្វា សបញ្ញា
ពហុស្សុតា យេ ពហុឋានចិន្តិនោ
យេសាយំ សុត្វាន សុភាសិតានំ
អបេក្ខាសុក្កា វីតសោកា សុខម្មតំ ។

សោមនស្សជាតកំ នវមំ ។

បម្បេយ្យជាតកំ

[๓๐๙] កោ នុ វិដ្ឋវិភាសិ ឥសីធ វិយ តារកា
នេវតា នុសិ គន្ធព្វី ន តំ មញ្ញាមិ មានុសី ។
[๓๑๐] នម្ហិ នេវី ន គន្ធព្វី ន មហាឥសិ មានុសី
ជាតកញ្ញាស្មិ ភទ្ទន្តេ អត្តនម្ហិ ឥជាកតា ។
[๓๑๑] វិញ្ញូនំ តាត កុមិតំ ទ្វិយាសិ
នេត្តេហិ តេ ភរិតណា សវន្តិ
កិន្តេ ឥដ្ឋំ កិំ បន បត្ថយានា
ឥជាកតា ជារំ អនិច្ឆ ព្រូហិ ។

(๓๐๘) (ព្រះរាជា...) ជនទាំងឡាយណា ប្រកបដោយប្រាជ្ញា ជាពហុស្សុត ជាអ្នកគិតនូវហេតុច្រើនប្រការ នាងសុធម្មាទេវីនេះ ជាស្ត្រីមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច ប្រាសចាកសេចក្តីសោក ព្រោះបានស្តាប់ពាក្យសុភាសិតទាំងឡាយ នៃពួកជនណា ជនទាំងនោះ គួរអ្នកផង គប់រកដោយពិត ។

ចប់ សោមនស្សជាតក ទី ៩ ។

បម្បេយ្យជាតក

(๓๐๙) (ព្រះបាទពារាណសីត្រាស់សួរថា) នាងជាអ្វី មានពន្លឺដូចជាផ្កែកបន្ទោរ ឬដូចជាផ្កាយព្រឹក នាងជាស្ត្រីទេវតា ឬជាស្ត្រីគន្ធព្វ យើងមិនសំគាល់នាងថាជាស្ត្រីមនុស្សទេ ។

(๓๑๐) (នាងនាគីក្រាបបង្គំទូលថា) បពិត្រមហារាជ ខ្ញុំម្ចាស់មិនមែនជាស្ត្រីទេវតា មិនមែនជាស្ត្រីគន្ធព្វ មិនមែនជាស្ត្រីមនុស្ស បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំម្ចាស់ជានាគកញ្ញា មកកាន់ទីនេះ ដោយសេចក្តីត្រូវការ ។

(๓๑๑) (ព្រះរាជា) នាងមានចិត្តតក់ស្លុត មានឥន្ទ្រិយញាប់រន្ធត់ ដំណក់ទឹកភ្នែកទាំងឡាយ ហូរសស្រាក់ចាកភ្នែកទាំងឡាយ របស់នាង ចុះវត្ថុអ្វីរបស់នាងបាត់ ម្នាលនារី នាងចង់បានរបស់អ្វី បានជាមកកាន់ទីនេះ ចូរនាងប្រាប់ហេតុនោះមកចុះ ។

[៣១២] យម្បុក្ខរោជា ខុរតោតំ ជាហុ
ជាតោតំ អំ អាហុ ជនោ ជនិន្ទ
តមក្ខហី មុនិសោ ជីវិកត្ថោ
តំ ពន្ធនា មុញ្ច បតី មមេសោ

[៣១៣] កថន្ទយំ ពលវិរិយូបបន្នោ
ហត្ថត្តមាកច្ច វនិព្ពកស្ស
អក្ខាហិ មេ ជាតកកញ្ច តមត្ថំ
កថំ វិជានេមុ តហីតជាតំ ។

[៣១៤] ឧតរំបិ ជាតោ កស្មិ កាលេយ្យ
តថាហិ សោ ពលវិរិយូបបន្នោ
ជម្ហញ្ច ជាតោ អបថាយមាតោ
តស្មា បរក្កម្ម តហោ កាលេតំ ។

[៣១៥] ចាតុទ្ទសី បណ្ណរសី ច វាជ
ឧបុប្ផវេ សម្មតិ ជាតរាជា
តមក្ខហី មុនិសោ ជីវិកត្ថោ
តំ ពន្ធនា មុញ្ច បតី មមេសោ ។

(๓๑๒) (នាងនាគី...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ពួកជនបាន
ហៅសត្វណាថា ឧរគៈ មានតេជះដ៏ខ្លាំងខ្លាស់ តែងហៅសត្វ
នោះថា នាគ បុរសអ្នកត្រាកាបិញ្ចឹមដ៏វិត បានចាប់នាគ
នោះមកហើយ សូមព្រះអង្គលែងនាគនោះ ពីចំណងទៅ
នាគនោះជាប្តីរបស់ខ្ញុំម្ចាស ។

(๓๑๓) (ព្រះរាជា...) នាគរាជនេះ បរិបូណ៌ដោយកម្លាំងនិងព្យាយាម
ហេតុដូចម្តេច ក៏ស្តេចមកលុះក្នុងកណ្តាប់ដៃនៃមនុស្សកំសត់
ទៅវិញ ម្នាលនាគកញ្ញា ចូរនាងប្រាប់ហេតុនោះដល់យើង
ក្តីម្តេចទើបយើងស្គាល់នាគដែលគេចាប់មក (នោះ)បាន ។

(๓๑๔) (នាងនាគ...) ពិតដូច្នោះមែន នាគរាជនោះបរិបូណ៌ដោយ
កំឡាំងនិងព្យាយាម អាចធ្វើសូម្បីទ្វីបទាំងបួនឲ្យជាផេះបាន ប៉ុន្តែ
នាគរាជនោះគោរពធម៌ ព្រោះហេតុនោះ ទើបទំនងធ្វើតបធម៌។

(๓๑๕) បពិត្រព្រះរាជា នាគរាជជាអ្នករក្សា ចាតុទ្ទសីឧបោសថ និង
បណ្ណរសីឧបោសថ នៅជិតផ្លូវត្រែឆ្លងកែង បុរសអ្នកត្រា
កាបិញ្ចឹមដ៏វិត បានចាប់នាគរាជនោះមកហើយ សូមព្រះអង្គ
លែងនាគរាជនោះពីចំណង នាគរាជនុ៎ះជាប្តីរបស់ខ្ញុំម្ចាស ។

(๓๑๖)សោឡសិត្ថីសហស្សានិ អាមុត្តមណិកុណ្ឌលា

ឯវំគេហាសយា ធារី តាបិតំ សរណំ គតា ។

ឧម្មេ មោចេមិ អសាហសេន

តាមេន និក្ខេន តវំ សតេន

ទិសម្បជ្ជកាយោ ឧរគោ ចភតុ

បុញ្ញត្ថិកោ មុញ្ចតុ ពន្ធនស្មា ។

(๓๑๗)ឧម្មេ មោចេមិ អសាហសេន

តាមេន និក្ខេន តវំ សតេន

ទិសម្បជ្ជកាយោ ឧរគោ ចភតុ

បុញ្ញត្ថិកោ មុញ្ចតុ ពន្ធនស្មា ។

ឧម្មិ និក្ខសតំ លុទ្ធ ថ្វលញ្ច មណិកុណ្ឌលំ

ឧត្តរស្សញ្ច បល្លង្កំ ឧម្មារបុប្ផសន្និភំ

ទ្វេ ច សាធិសិយោ ភរិយា ឧសភញ្ច តវំ សតំ

ទិសម្បជ្ជកាយោ ឧរគោ ចភតុ

បុញ្ញត្ថិកោ មុញ្ចតុ ពន្ធនស្មា ។

វិសតិនិបាត ចម្បេយ្យជាតក ទី ១០

(៣១៦) នាងនាគជាស្រីស្នំរបស់នាគរាជ ដប់ជ្រុំមួយពាន់ ពាក់កុណ្ឌលជាវិការៈនៃកែវមណី មានផ្ទះជាទីដេកកន្លងទឹក នាងនាគទាំងនោះឯង ក៏ដល់នូវនាគរាជនោះជាទីពឹង ។ សូមព្រះអង្គលែង (នាគរាជនោះ) ដោយនូវគន្ធធម៌ ដោយអំពើមិនអាក្រក់ គឺដោយស្រុកសួយ ដោយមាសផ្តោរ ដោយគោ១រយ ចូរឲ្យនាគមានកាយរួចស្រឡះហើយ ត្រាច់ទៅចុះ (នាគ) អ្នកត្រូវការដោយបុណ្យ ចូររួចពីចំណងចុះ ។

(៣១៧)(ព្រះរាជា...)យើងលែងលែង (នាគរាជ) ដោយនូវគន្ធធម៌ដោយអំពើមិនអាក្រក់ គឺដោយស្រុកសួយ ដោយមាសផ្តោរ ដោយគោ១រយ ចូរឲ្យនាគមានកាយរួចស្រឡះ ហើយត្រាច់ទៅចុះ (នាគ) អ្នកត្រូវការដោយបុណ្យ ចូររួចពីចំណងចុះ ។ ម្នាលព្រាន យើងឲ្យមាសផ្តោរ១រយផង កុណ្ឌលជាវិការៈនៃកែវមណីដ៏ច្រើនផង បល្ល័ង្កមានជ្រុង ៤ មានពណ៌ដូចផ្កាត្រកៀតផង កិរិយាស្នើគ្នា (ដោយវ័យជាដើម) នេះពីរនាក់ផង គោទុសក ១ រយផង នាគមានកាយរួចស្រឡះហើយ ចូរត្រាច់ទៅចុះ (នាគ) អ្នកត្រូវការដោយបុណ្យ ចូររួចពីចំណងចុះ ។

(๓๑๘) រាជាបិ ជានាតុ ឥទំ វចនំ ឥដ្ឋំ

មុញ្ចេមុ តំ ឱរតំ ពន្ធនស្មា

ឧស្សជ្ជកាយោ ឱរតោ ចភវតុ

មុញ្ចន្តុតោ មុញ្ចតុ ពន្ធនស្មា ។

(๓๑๙) មុត្តោ ចមេ្ចយ្យកោ នាគោ រាជានំ ឯតទព្រវិ

នមោ តេ កាសិរាជត្ថុ នមោ តេ កាសិវឌ្ឍន

អញ្ជលិ តេ បក្ខណ្ហាមិ បសេ្សយ្យាំ មេ នំវេសនំ ។

(๓๒๐) អត្ថា ហិ ខុទ្ទិសេ្សសមេតមាវុ

យំ ហាទុសោ រិសេ្សស អមាទុសម្ហិ

សចេ ច មំ យាចសិ ឯតមត្ថំ

នត្ថេមុ តេ នាគ នំវេសនានំ ។

(๓๒๑) សចេបិ ភាតោ តំវិមាវហោយ្យ

ចត្តោ ច សុរិយោ ច ឆមា បតេយ្យុំ

សព្ពា ច នជ្ជោ បដិសោតំ វជេយ្យុំ

នត្ថេភមំ ភជ មុសា ភណោយ្យាំ ។

(๓๑๘) (អាលម្ពាយ...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ព្រះពរជទុក្ខារបស់ព្រះអង្គវៀរចាកព្រះពរជអំណាយក៏បាន ខ្ញុំព្រះបង្គំសូមលែងនាគនោះអំពីចំណង នាគមានកាយរួចស្រឡះហើយ ចូរគ្រាច់នៅចុះ (នាគ)អ្នកត្រូវការដោយបុណ្យ ចូររួចពីចំណងចុះ។

(๓๑๙) (អតិសម្ពុទ្ធគាថា...) ចម្បេយ្យកនាគ បានរួចហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះរាជាថា បពិត្រព្រះរាជាក្នុងដែនកាសី សូមថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គ អ្នកញ៉ាំងដែនកាសីឲ្យចំរើន សូមថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ សូមផ្គងក្រពុំម្រាមដៃចំពោះព្រះអង្គ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ចង់បង្ហាញនូវលំនៅរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ (ដល់ព្រះអង្គ) ។

(๓๒๐) (ព្រះរាជា...) មនុស្សស្ងួនស្គាលនឹងពួកអមនុស្ស ដោយហេតុណា អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ពោលនូវហេតុនុ៎ះថាជាសេចក្តីស្ងួនស្គាលអាក្រក់ដោយពិត ប៉ុន្តែបើអ្នកអង្វរឿងនុ៎ះនឹងយើង ម្នាលនាគ យើងនឹងទៅមើលលំនៅរបស់អ្នក ។

(๓๒๑) (នាគរាជ...) បើពុកជាខ្យល់កួចយកភ្នំទៅបាន ព្រះបន្ទូនឹងព្រះអាទិត្យជ្រុះចុះមកលើផែនដី ទោះស្តេចទាំងពួងហូរច្រាសបានបពិត្រព្រះរាជា ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ក៏មិនពោលពាក្យកុហកទេ ។

ยกึ ปเลยฺย ขนฺธ วิสุเสฺส
สีวเฏฺยฺย กฺวตฺถก วิสนฺธก
สีลวฺโย เมรุ สมฺมูลมุทฺธเร
ยเตฺถวมีทิ ภย มุสา กเถยฺย ๆ

(๓๒๒) อทฺธา หเว ขุทฺทิสฺสุเสเมตมาหุ
ยี มานุเสา วิสฺสุเส อมานุสมฺหิ
สเจ จ มี ยาจสิ ปตฺตมตฺตี
ยเตฺถวมุ เต ภาค ยิวเสยฺยาสิ ๆ

(๓๒๓) ตุเมฺห โภนฺต เยวาวิสา ขุทฺทก
มหาเสลา ทิปฺปเตเชา จ โหถ
มม การณา พนฺธนสฺมา ปมุตฺตา
อรหนฺโต โถ ชานิตเว[1] กตาวิ ๆ

(๓๒๔) สเจ ปนฺถนิ ปายเย เยวาวุเป
มา ตาเยกี สาตมลตฺถ กิญฺจี
เปตฺวาย ตเวว มรณี ขุเปตุ
เยวา ตาทิสี กมฺมกตี ย ชาเต ๆ

---

๑ ฉ. ชานิตเย ๆ ม. ชานิตุเย ๆ

ផ្ទៃអាកាសបែកធ្លាយក្តី សមុទ្រដ៏ធំសូន្យក្តី ផែនដីជាទីទ្រុសតូច
ទ្រេទ្បៀ គប្បីខ្លាំ ចាំងភ្នំមេរុសណ្តាកឡើង ព្រមទាំងឫសក្តី
បពិត្រព្រះពជា ខ្ញុំសូមព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនពោលពាក្យកុហកទេ ។

(៣២២) (ព្រះពជា...) មនុស្សស្ងួនស្គាលនឹងពួកអមនុស្ស ដោយហេតុ
ណា អ្នកប្រាជ្ញចាំងឡាយ ពោលនូវហេតុនុ៎ះថាជាសេចក្តី
ស្ងួនស្គាលអត្រក់ ដោយពិត ប៉ុន្តែបើអ្នកអង្វរឿងនុ៎ះនឹងយើង
ម្ចាលនាគ យើងនឹងទៅមើលលំនៅរបស់អ្នកដែរ ។

(៣២៣) ពួកអ្នកសោត ក៏ជាសត្វមានពិសខ្លាំងក្លាពន្លឺកណាស់ មាន
តេជះច្រើន ធាប់ខឹង អ្នកប្រុងអំពីចំណងបាន ព្រោះហេតុនៃយើង
អ្នកគួរដឹងនូវឧបការគុណ ដែលយើងបានធ្វើហើយ ។

(៣២៤) (នាគពជ...) បុគ្គលណាមិនស្គាល់នូវបុគ្គលមានកុសលកម្មធ្វើ
ហើយ (ធ្វើគុណ) ប្រាកដដូចព្រះអង្គ បុគ្គលនោះប្រៀនកន្លងនូវក
មានសភាពគួរស្បើម កុំឲ្យបានសេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅកន្លងកាយ
បន្ទុះបន្ទះសោះ ប្រៀជាប់នៅកន្លងទ្រង់ដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ចុះ ។

(៣២៥) សព្ពមិទំ អវាមេសុ ខោតុ
អវញ្ញោ ខោ ហោហិ អន្ធបញ្ញោ
សព្ពញ្ហេ តេ ជាតកុលំ សុបណ្ណា
អគ្គិ[1] តិម្ហាសុ វិជ្ឈន្តុ ។
(៣២៦) អនុកម្បសិ ជាតកុលំ ឥទានិ
ហាគា យថា សុប្បិយមេកបុត្តំ
អហាញ្ហេ តេ ជាតកុលេន សង្គ្ហំ
ការោហិ វេយ្យាវដិកំ[2] ឧទ្ធរំ ។
(៣២៧) យោជេន្តុ វេ ភរិយាថ សុចិត្តេ
កម្ពោជកេ អស្សតរេ សុធន្តេ
ជាតេ ច យោជេន្តុ សុវណ្ណកប្បនេ
ឧក្កេប្ប ជាតស្ស ឯវំសជាតិំ ។
(៣២៨) តេវី មុនិន្ទោ បលោភ ច សង្គ្ហំ
អាវជ្ជយី សុ ខុទ្ទសេនរញ្ញោ
ចាយោសិ រាជា ពហុ សោភមានោ
ប្បុត្តេ តោ ជាតិតរោ ស្ស អាសិ ។

---

១ ខ. ម. អគ្គិំ ។ ២ ម. វេយ្យាវដិកំ ។

(៣២៥) (ព្រះពជា...) ពាក្យប្តេជ្ញារបស់អ្នកនុ៎ះ ជាពាក្យសត្យ អ្នកបួរកុំមានសេចក្តីក្រោធ អ្នកបួរកុំបង់សេចក្តីក្រោធទុក ពួកគ្រុឌក៏បួរវៀរលែងត្រកូលនាគ ទាំងអស់របស់អ្នក ដូចពួកមនុស្សវៀរចាកគំនរក្តីធ៌ ក្នុងគម្ហសម័យដូច្នោះឬុ ។

(៣២៦) (នាគពជ...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ព្រះអង្គអនុគ្រោះនូវត្រកូលនាគ ដូចជាមាតាអនុគ្រោះកូនប្រុសតែម្នាក់ដែលជាទីស្រឡាញ់ស្មោះ បំណែកខាងទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ព្រមទាំងត្រកូលនាគ នឹងធ្វើនូវការខ្លាំងខ្លាយបំរើ ចំពោះព្រះអង្គដ៏លើសលុប ។

(៣២៧) (ព្រះពជា...) នែវ៉ែយ ពួកក្មាកំងារគ្រប់តំណែង បួរទឹមពជរថដ៏វិចិត្រដោយប្រពៃ បួរទឹមអស្សតរដែលកើតក្នុងដែនកម្ពុជៈជាពាហនៈដ៏ឱឡារិកបានបន្តុះហើយ បួរវៀបដំរី ប្រដាប់ដោយគ្រឿងមាស យើងនឹងទៅមើលលំនៅរបស់នាគ ។

(៣២៨) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ពួកស្តេចធំ ស្តេចតូច ត្រៃ សំឡេងរបស់ព្រះពជា ព្រះនាមទុគ្គសេន ក៏លាន់ឮខ្ទៀង ព្រះពជាទ្រង់ព្រះលំអប្រើនប្រការ ទ្រង់ស្តេចយាងទៅ ក្នុងកណ្តាលនៃពួកនារីដែលចោមរោមជុំវិញ ។

[๓๒๙] សុវណ្ណចិត្តកោ ភូមិ អច្ចុគ្គតិ កោសិវប្បភោ
សោវណ្ណមយេ ច ចាសនេ វេឌូរិយផលកត្ថតេ ។
ស រាជា ចារិសិ ព្យូឡ្ហំ ចម្បេយ្យស្ស ឯវេសនំ
អាទិច្ចវណ្ណសន្និភំ[๑] កោសវិជ្ជបភស្សរំ ។
ជាជារុក្ខេហិ សញ្ឆន្នំ ជាជាតន្តុសមីរិតំ
សោ ចារេត្វា កោសិរាជា ចម្បេយ្យស្ស ឯវេសនំ ។
បវិដ្ឋស្មឹ កោសិរញ្ញោ ចម្បេយ្យស្ស ឯវេសនេ
ឯញ្ញា សុរិយា បវដ្ឋិសុ ជាតកញ្ញា ច ឯកូនិសុំ ។
តំ ជាតកញ្ញា ចរិតំ កឡោឧ
អច្ឆារុហិ កោសិរាជា បសន្នោ
ឯសីនិ សោវណ្ណមយម្ហិ បីឋេ
សាបស្សយេ ចន្ទនសារលិត្តេ ។
[๓๓๐] សោ តត្ថ ភុត្វា ច អថោ រមិត្វា
ចម្បេយ្យកំ កោសិរាជា អវោច
វិមានសេដ្ឋានិ ឥមានិ ភុយ្ហំ
អាទិច្ចវណ្ណានិ បភស្សរានិ
ឧតាទិសំ អត្ថិ មនុស្សលោកេ

---

๑ ម. អាទិច្ចវណ្ណូបនិភំ ។

(๓๒๙) ព្រះរាជាអ្នកញុំាងវែនកាសីឲ្យចំរើន បានទតផែនដី ដ៏រិចិត្រ ដោយមាស នឹងប្រាសាទគាំងឡាយជាវិការៈនៃមាស ដែលក្រាលដោយបន្ទះកែវពៃទូរ្យ ។ ព្រះរាជាអង្គនោះទ្រង់ចូលទៅកាន់នាគពិភពដ៏សម្បើម ជាទីនៅនៃចម្បេយ្យនាគរាជ ដ៏ក្តីស្វាងដូចជាពណ្ណិនៃព្រះអាទិត្យ មានរស្មីផ្លេកៗ ដូចផ្លេកបន្ទោរពណ្ណិមាស ។ ព្រះបាទកាសីនោះ ទ្រង់ទតនិវេសនដ្ឋាន របស់ចម្បេយ្យនាគរាជ ដ៏ដេរដាសដោយឈើគាំងឡាយផ្សេងៗ ដ៏ផ្សព្វផ្សាយ ដោយកូនក្រអូបផ្សេងៗ ។ កាលដែលព្រះបាទកាសី ទ្រង់ចូលទៅហើយ តូរ្យតន្ត្រីគាំងឡាយជាទិព្វ ក៏លាន់ឮឡើង នាគកញ្ញាគាំងឡាយ ក៏រាំថ្វាយ ក្នុងពាជនិវេសន៍នៃចម្បេយ្យនាគរាជ ។

ព្រះរាជនិវេសន៍នោះ ដេរដាសដោយពួកនៃនាគកញ្ញា ព្រះរាជាកាសីទ្រង់ជ្រះថ្លា ឡើងគង់លើបល្ល័ង្ក ជាវិការៈនៃមាស មានបង្អែកដ៏លាបលន ដោយខ្ចីមចន្ទន៍ ។

(๓๓๐) ព្រះបាទកាសីនោះ ទ្រង់សោយ ទ្រង់រីករាយក្នុងនាគពិភពនោះហើយមានព្រះរាជឧត្តាំរចំពោះចម្បេយ្យនាគរាជថា វិមានដ៏ប្រសើរគាំងឡាយរបស់អ្នកនេះ មានពណ្ណិដូចព្រះអាទិត្យដ៏ក្តីផ្លេកៗ ធម្មជាតប្រាកដដូច្នេះ មិនមានក្នុងមនុស្សលោកទេ

สุตฺตนฺตปิเฎเก ขุทฺทกนิกายปาฬิยา ชาตกํ

กามภูมิยํ[๑] ชาตเก ๗

ยา กาฬิงฺคกายูรวรา สุวณฺณา
ปาทงฺคุลี ตมฺพตลูปปนฺนา
ปกฺกามิ จายมฺพุ อโนมวณฺณา
เนตาทิสี อตฺถิ มนุสฺสโลเก
กามภูมิยํ ชาตเก ๗

ชงฺฆา จ เสนา ปุถุโลมปนฺนา
อาชาสกุณฺฐาภิรุหา สุสณฺฐา
เนตาทิสี อตฺถิ มนุสฺสโลเก
กามภูมิยํ ชาตเก ๗

โสณฺฑา จ ยมฺหา ทิวิยา จ เวฬา
ปกฺกามิ โสณฺฑา โสภิตา สมฺปตงฺคี
เนตาทิสี อตฺถิ มนุสฺสโลเก
กามภูมิยํ ชาตเก ๗

อกฺขา จ สาลา ตีลกา จ ปมฺหา
ขุทฺทาลกา จาปิ ลิเยา จ ลุลฺลา
เนตาทิสี อตฺถิ มนุสฺสโลเก

---

๑ ม. กปิภูมิยํ ๗

ម្នាលនាគ អ្នកធ្វើតបធម៌ ដើម្បីអ្វី ។ ពួកនាងមាគតកញ្ញានោះ ពាក់នូវគ្រឿងប្រដាប់មាស មានសម្បុកបំពាក់ដ៏ល្អ មានម្រាមដៃមូល ប្រកបដោយដៃ (ដៃនឹងដើរ) ដ៏ក្រហម មានសម្បុរមិនអន់អាប់ លើក (នូវទឹកឰបាន:)ទៅផ្សាយដើម្បីសោយធម្មជាតប្រាកដដូច្នេះ មិនមានក្នុងមនុស្សលោកទេ ម្នាលនាគ អ្នកធ្វើតបធម៌ ដើម្បីអ្វី ។ សុំឯងពាំងឲ្យមានទឹកត្រជាក់ មានត្រីមានស្រកាក្រាស់ មានអាចាសបក្សីយំពីពេះ មានកំពង់ល្អ ធម្មជាតប្រាកដដូច្នេះ មិនមានក្នុងមនុស្សលោកទេ ម្នាលនាគ អ្នកធ្វើតបធម៌ ដើម្បីអ្វី ។ ហ្វូងគ្រឿល ក្ងោក ហង្សតាវ៉ៅ ដ៏ជាទិព្វ ស្រែកនូវសម្រែកដ៏ពីពេះ ហើរទំពីព្រឹក្សមួយ ទៅរកព្រឹក្សមួយ ធម្មជាតដែលប្រាកដដូច្នេះ មិនមានក្នុងមនុស្សលោកទេ ម្នាលនាគ អ្នកធ្វើតបធម៌ ដើម្បីអ្វី ។ ដើមស្វាយ ដើមសាលព្រឹក្ស ដើមមៀន ដើមត្រឹង ដើមរាជព្រឹក្ស ដើមជ្រនៀងពាំងឲ្យមានផ្លាវែកសុះស្គាយរុក្ខជាត ដែលប្រាកដដូច្នេះ មិនមាន ក្នុងមនុស្សលោកទេ

វិសេតិនិបាតេ ទសមំ បម្បេយ្យជាតកំ

តាមត្តិយំ ជាតកំ តតោ កថេសិ ។

អមា ច តេ ទោក្ខរញ្ញោ សមគ្គតោ
និក្ខា ច កញ្ញា សតតំ សមុស្សុកា
នេតាទិសំ អត្តំ មនុស្សលោកេ
តាមត្តិយំ ជាតកំ តតោ កថេសិ ។

[៣៣១] ន បុត្តហេតុ ន ធនស្ស ហេតុ
ន អាយុនោ ចាបិ ជនិន្ទ ហេតុ
មនុស្សយោនិំ អភិបត្ថយានោ
តស្មា បរក្កម្ម តតោ កថេមិ ។

[៣៣២] ភុំ លោហិតក្ខោ វិហតន្តរំសោ
អលង្កតោ កបរិតកេសមស្សុ
សុវេសិតោ លោហិតចន្ទនេន
កន្តុញ្ជកជាវ និសា បភាសសិ ។
នេវិន្ទ្រិបត្តោសិ មហានុភាវោ
សព្ពេហិ កាមេហិ សមង្គិភូតោ
បុច្ឆាមិ តំ ជាតកកាជតមត្តំ
សេយ្យោ នុតោ កេន មនុស្សលោកោ ។

ម្នាលនាគ អ្នកធ្វើតបធម៌ ដើម្បីអ្វី ។ ភូមិដ៏ជាទីពួកាំងឡាយ រមែងបក់ផ្សាយដុំវិញស្រះបោក្ខរណីទាំងនេះជានិច្ច គន្ធជាតប្រាកដដូច្នេះ មិនមានក្នុងមនុស្សលោកទេ ម្នាលនាគ អ្នកធ្វើតបធម៌ ដើម្បីអ្វី ។

(៣៣១) (នាគរាជ...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ធ្វើតបធម៌ មិនមែនព្រោះហេតុចង់បានកូន មិនមែនចង់បានទ្រព្យ ឬថា មិនមែនព្រោះហេតុចង់បានអាយុទេ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ចង់បានកំណើតជាមនុស្ស ព្រោះហេតុនោះ ទើបខំប្រឹងធ្វើតបធម៌ ។

(៣៣២) (ព្រះរាជា...) អ្នកមានក្អែកក្រហម មានស្លាប្លាកាំង មានខ្នងប្រផាប់ហើយ មានសក់ទឹងពុកមាត់កោរកាត់ហើយ ប្រស់ព្រាយ៉ាងល្អ ដោយចន្ទន៍ក្រហម ភូមិផ្សាយទៅសព្វទិស ដូចជាគន្ធព្វរាជ ។ អ្នកមានឫទ្ធិដូចជាទេវតា មានអានុភាពច្រើនបរិបូណ៌ ដោយកាមទាំងឡាយគ្រប់យ៉ាង ។ ម្នាលនាគរាជ មនុស្សលោកប្រសើរដោយវិសេសជាងនាគពិភពនេះ ដោយហេតុអ្វី យើងសូមសួរអ្នកចំពោះហេតុនុ៎ះឯង ។

[៣៣៣] ជនិន្ទ ឆាឡវ្រ មនុស្សលោភោ
សុទ្ធី វ សំវិជ្ជតិ សំយមោ ឯ
អមាឡ លទ្ធាន មនុស្សយោនឹ
ភាមាមិ ជាតិមរណស្ស អន្តំ ។

[៣៣៤] អន្ធា មាវេ សេវិតព្ពា សបញ្ញា
ពហុស្សុតា យេ ពហុឋានចិន្តិនោ
ឆារិយោ ច និស្សាន ភុវញ្ច ឆាត
ភាមាមិ បុញ្ញានិ អនប្បភានិ ។

[៣៣៥] អន្ធា មាវេ សេវិតព្ពា សបញ្ញា
ពហុស្សុតា យេ ពហុឋានចិន្តិនោ
ឆារិយោ ច និស្សាន មមញ្ច ឆាឋ
ភាភេមិ បុញ្ញានិ អនប្បភានិ ។

[៣៣៦] ឥធញ្ច មេ ជាតវ្ហបំ បវត្តំ
ឯសំ សុវណ្ណស្ស ច តាលបត្តា
ឥតោ មាវិត្វា សោវណ្ណយានិ ភារយ
វ្ហបិយេស្ស ច ចាភារំ ភរេត្តុ ។

[៣៣៣] (នាគរាជ...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន សេចក្តីបរិសុទ្ធិក្តី ការសង្រួមក្តី បើវៀរចាកមនុស្សលោកចេញហើយ ឥតមានទេ បើទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ឋានកំណើតជាមនុស្សហើយ នឹងធ្វើនូវទីបំផុតនៃជាតិនឹងមរណៈ ។

[៣៣៤] (ព្រះរាជា...) ពួកជនដែលប្រកបដោយប្រាជ្ញា ជាពហុស្សូត ជាអ្នកគិតនូវហេតុច្រើនប្រការ គេត្រូវគប់រកដោយពិត ម្នាលនាគរាជ ចំណែកខាងយើង បានឃើញនូវពួកនាងនារីផង នូវអ្នកផង នឹងធ្វើបុណ្យទាំងឡាយយ៉ាងច្រើន ។

[៣៣៥] (នាគរាជ...) ពួកជនដែលប្រកបដោយប្រាជ្ញា ជាពហុស្សូត ជាអ្នកគិតនូវហេតុច្រើនប្រការ គេត្រូវគប់រកដោយពិត បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គទ្រង់ទតឃើញ នូវពួកនាងនារីផង នូវទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំផង សូមព្រះអង្គធ្វើនូវបុណ្យទាំងឡាយយ៉ាងច្រើនចុះ ។

[៣៣៦] ប្រាក់របស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនេះប្រើនណាស់ ទាំងគំនរមាសក៏ប្រហែលបតំពស់ដើមត្នោត សូមព្រះអង្គ ឲ្យរាជបម្រើនាំអំពីនាគពិភពនេះ ទៅកាន់ព្រះរាជដំណាក់ ជាវិការៈនៃមាស ពួកជាង ចូរធ្វើកំពែងជាវិការៈនៃប្រាក់ចុះ ។

វិសតិនិបាតេ ឯកាទសមំ មហាបលោភនជាតកំ

ឃុត្តាធញ្ញ ភមាសមាសប្ផលិ បញ្ហ

វេឌូរិយេមិសប្ផលិ ឥតោ ហរិត្វា

អន្តេបុរេ ភូមិយំ សន្ថរន្តេ

ឯកគ្គចិត្តា ហោហិតំ ធីរជា ត ។

ឯតាធិសំ អាវស ភជសេដ្ឋ

វិមានសេដ្ឋំ ពហុ សោភមានំ

ពារាណសឹ ឧភរំ ឥទ្ធំ ផីតំ

រជ្ជញ្ច តារេហិ អនោមបញ្ញាតំ ។

ចម្បេយ្យជាតកំ ទសមំ ។

មហាបលោភនជាតកំ

[៣៣៧]ព្រហ្មលោតារាធវិត្វាន នេវបុត្តោ មហាន្ធិតោ

រញ្ញោ បុត្តោ ឧទបាធិ សព្ពតារាមសមិទ្ធិសុ ។

តារាមា ភ តារាមសញ្ញោ ភ ព្រហ្មលោតេ ឧ វិជ្ជតិ

ស្វាស្សុ តាយេវ សញ្ញាយ តារាមេហិ វិជិតូឆ ។

តស្ស ច ឧន្តេប្បរេ អាសិ ឈាឆតារំ សុមាបិតំ

សោ តត្ថ បដិសល្លីតោ ឯតារាមសិ ឈាយថ ។

គំនរតែវមុត្តា មានប្រាំពាន់ភហ:(រនេះ) គំនរតែវតៃទូរ្យ (ប្រាំពាន់ភហ:) នេះ សូមពួកជននាំទៅអំពីនាគពិភពនេះ ហើយក្រាលលើផែនដីខាងក្នុងបុរី ឲ្យជាទីមិនមានកក់ មិនមានធូលី ។ បពិត្រព្រះរាជាដ៏ប្រសើរ សូមព្រះអង្គគ្រប់គ្រងក្រុងពារាណសីឲ្យជាវិមានប្រសើរ មានលំអប្រើនអន្លើ ជានគរសុភសុភ្ម ទូលំទូលាយមានសភាពដូច្នេះចុះ បពិត្រព្រះអង្គមានប្រាជ្ញាមិនថោកថយ សូមព្រះអង្គសោយរាជ្យចុះ ។

ចប់ ចម្បេយ្យជាតក ទី ១០ ។

មហាបលោភនជាតក

(៣៣៧) (ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់សំដែងជាតកនេះថា) ទេវបុត្រមានឫទ្ធិច្រើន ច្យុតចាកព្រហ្មលោកបានកើតជាបុត្រនៃព្រះរាជា ទ្រង់បំពេញនៅក្នុងសម្បត្តិជាគ្រឿងញាំងសេចក្តីប្រាថ្នាទាំងពួងឲ្យសម្រេច។ កាមទាំងឡាយក្តី កាមសញ្ញាក្តី មិនមានក្នុងព្រហ្មលោកទេ ព្រះរាជបុត្រនោះនឿយណាយចាកកាមទាំងឡាយ ព្រោះឈានសញ្ញា (ដែលកើតក្នុងព្រហ្មលោក) នោះឯង ។ ក៏ក្នុងព្រះរាជវាំង នៃព្រះរាជានោះ មានព្រះរាជដំណាក់សម្រាប់បំរើនឈាន ដែលគេតសាងហើយដោយល្អ ព្រះរាជបុត្រនោះ ទ្រង់សម្ងំតែមួយព្រះអង្គឯង បំរើនឈានក្នុងទីកំបាំង ក្នុងព្រះរាជដំណាក់នោះ ។

សេ ភជា បរិនេវេសិ បុត្តសោតេន អដ្ដិតោ
ឯកោ បុត្តោ ឥយំ បច្ឆា ឆ ច កោមារិកា ឥមេ ។
កោដុម្ពិកត្ថ ឧទាយោសោ តោ ភជាជាតំ តំ ញំ
យោមេ បុត្តំ បលោភេយ្យ យថា កាមានិ បត្ថយេ ។
(៣៣៨) អហុ កុមារិ តត្ថេវ វណ្ណារូបសមាហិតា
តុសលា ឆក្ខត្តិយសុ ភគិនេ ច បនកាលា
សា តត្ត ឧបសង្កម្ម រាជានំ ឯតទព្រវិ
អហំ តោ ធំ បលោភេយ្យំ សចេ ភត្តា តវិស្សតិ ។
(៣៣៩) តំ តថាភគិនិំ រាជា កុមារិំ ឯតទព្រវិ
ភ្ញោវ ធំ បលោភេហិ តវ ភត្តា តវិស្សតិ ។
(៣៤០) សា ច អន្តេបុរំ តត្ថា ឥហិ កោមូបសញ្ជិតំ
ហាឧយន្តិមា បេមនីយា ចិត្រា គាថា អភាសថ ។

ព្រះបាទគាសីនោះ ទ្រង់បរិទេវនាការរឭកអង្គិតបង្អើល ដោយសេចក្តីសោក ព្រោះព្រះរាជបុត្រថា ព្រះរាជបុត្រតែមួយ របស់យើងនេះ មិនបរិភោគតាម ។ ឧបាយក្នុងរឿងនេះ ដូចម្តេចហ្ន៎ ឬថា នរណាហ្ន៎ ចេះខ្វល់ខ្វាយ ក្នុងរឿងនេះ អ្នកណាអាចប្រលោមកូនអញ ឲ្យប្រាថ្នាតាមតាំងឡាយបាន ។

(៣៣៨) ក្នុងព្រះរាជវាំងនោះឯង មានកុមារីម្នាក់ ជាស្ត្រីមានសម្បុរនឹងរូបល្អ ជាស្ត្រីឈ្លាសវាងវៃ ក្នុងការរាំច្រៀង តាំងបានសិក្សាល្អក្នុងការប្រគំ កុមារីនោះ ចូលទៅគាល់ក្នុងទីនោះហើយ ក្រាបបង្គំទូល (ព្រះរាជា) ថា បើព្រះរាជនុរសនឹងបានជាព្រះកស្តានៃខ្ញុំម្ចាស់ ខ្ញុំម្ចាស់អាចនឹងប្រលោមព្រះរាជនុរសនោះឲ្យខាងតែបាន ។

(៣៣៩) ព្រះរាជា ទ្រង់មានព្រះរាជឧង្ការដូច្នេះនឹងកុមារីដែលនិយាយដូច្នោះនោះថា ចូរនាងប្រលោមព្រះរាជនុរសនោះចុះ ព្រះរាជនុរសនោះ នឹងជាកស្តារបស់នាង ។

(៣៤០) កុមារីនោះ ក៏ទៅខាងក្នុងព្រះរាជវាំងហើយ (ច្រៀង) នូវចម្រៀងដែលប្រកបដោយគាមប្រើនប្រការ ពោលគាថា ដ៏វិចិត្រជាទីស្រឡាញ់ ជ្រួតជ្រាបក្នុងហឫទ័យ ។

(៣៤១)តស្សា ច តាយមានាយ សង្ខំ សុត្វាន ឆារិយា
កាមច្ឆន្ទស្ស ឧប្បជ្ជិ ជនំ សោ បរិបុច្ឆថ ។
កាសេ្សសោ សង្ខោ កោ ឯសោ អលាតំ ឧដ្ឋាវចំ ពហុំ
មាធយដ្ឋមំ បេមដីយំ អហោ (១) កណ្ណាសុខំ មម ។
(៣៤២)ឯសា ខោ បមុខា (២) នេវ ទិដ្ឋា ឯសា អនបេ្បកា
សចេ តុំ កាមេ កុញ្ញេយ្យ តំយេ្យា តំយេ្យា ជនេ្ញយ្យ (៣) តំ ។
(៣៤៣) ឥដ្ឋ អាកច្ឆតោវេន អវិទ្ធរម្ហិ តាយតុ
អសេ្សមសេ្ស សមីបម្ហិ សន្តិកេ មយ្ហ តាយតុ ។
(៣៤៤) តំភេកុទ្ធម្ហិ តាយតុ ឈានតារម្ហិ ចាវិសំ
ពន្ធិតុំ អនុបុព្ពេន អវញ្ញមិវ កុញ្ជរំ ។
(៣៤៥)តស្សា កាមរសំ ញត្វា ឥសេ្សជម្ហោ អជាយថ
អហមេវ តាមេ កុញ្ញេយ្យំ មា អញ្ញោ បុរិសោ អហុ ។
តតោ អសឺ តហេត្វាន បុរិសេ ហង្ខំ ឧបក្កមិ
អហមេវេកោ កុញ្ជិសេ្សយ្យំ មា អញ្ញោ បុរិសោ សិយា ។

---

១ ម. អហោ ។ ២ ម. បមុខា ។ ៣. ម. ជនេ្ញយ្យុំ តំ ។

(៣៤១) ចំណង់កំណត់កាមកើតឡើង ដល់ព្រះរាជបុត្រនោះ ព្រោះបានស្តាប់សម្លេងរបស់នារីច្រៀងថ្វាយនោះឯង ព្រះរាជឪរសនោះទ្រង់សាកសួរដនថា យើអើ នុ៎ះជាសម្លេងនរណា ឬថា នរណានោះពោលពាក្យខ្ពស់ខាបច្រើន ដ៏ជ្រួតជ្រាបក្នុងហឫទ័យជាទីស្រឡាញ់ជាសុខត្រចៀករបស់អញ ។

(៣៤២) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព នុ៎ះឯងជាស្ត្រី ស្ត្រីនុ៎ះបេះលែងច្រើនប្រការ បើព្រះអង្គទ្រង់សោយនូវកាមទាំងឡាយណា កាមទាំងឡាយនោះ នឹងញុំាងព្រះអង្គឲ្យរឹងរឹតតែគាប់ព្រះទ័យ ។

(៣៤៣) អើបើដូច្នោះ ចូរកុមារីមកអាយចុះ ចូរច្រៀងក្នុងទីជិតចុះ ចូរច្រៀងក្នុងទីជិតអាស្រម ក្នុងសំណាក់នៃយើងចុះ ។

(៣៤៤) កុមារីនោះ ច្រៀងក្នុងទីខាងក្រៅជញ្ជាំង ហើយចូលទៅកាន់ក្នុងព្រះរាជដំណាក់សំរាប់ចំរើនឈាន ដើម្បីបង់ព្រះរាជកុមារនោះតាមលំដាប់ ដូចជាហ្មដំរីបង់ដំរីកន្លងព្រៃ ។

(៣៤៥) ធម៌ច្រណែនឃ្មានកើតព្រោះដឹងនូវកាមរសនៃកុមារីនោះ យើងត្រូវតែបរិភោគកាមទាំងឡាយតែម្នាក់ឯងប៉ុណ្ណោះ កុំឲ្យមានបុរសដទៃឡើយ ។ តពីនោះទៅ ព្រះរាជកុមារទ្រង់កាន់ដាវព្យាយាមដើម្បីសម្លាប់បុរសទាំងឡាយ ដោយគិតថា អញត្រូវបរិភោគកាមតែម្នាក់ឯងប៉ុណ្ណោះ កុំគប្បីមានបុរសដទៃ ។

[๓๒๖]ตโต ฉาเรยฺยกา สพฺเพ ปกฺกามุ ทิสฺสุ สมาคตา
ปุตฺตา ภฺรายิ มหาภาค ฉนฺทิ เหาเหฺยตฺถ สงฺคหิ ฯ

[๓๒๗]ตญฺจ ภาฆา ฉกิ เหาสิ[๑] สมฺภาวฺหา[๒] จ ขตฺติยา
ยาวตา ชมฺพุ ตา มยฺหิ ฉ เต สพฺเพ ตาวเท ฯ

[๓๒๘]ตโต เสา กริยมาฉาย สมุฏฺฐิ อุปสงฺกมิ
ปณฺฑสาลิ กริตฺวาน วนิ อุญฺญาย ชาวิสิ ฯ

[๓๒๙]อเถตฺถ ฬสิ มาคญฺฉิ สมุฏฺฐมุปยูปวิ
เสา ตสฺส เตหิ ชาเตหิ ภตฺตกาเล อุปฏฺฐิเต ฯ

[๓๓๐]ตญฺจ กริยา ปโลเกสิ ปสฺส ยาว สุธาวุลิ
ปุโต เสา ภฺรญฺเญ กริยมฺหา ฬนฺธิยา ปริหายถ ฯ

[๓๓๑]ภฉปุตฺตา จ อุญฺญาโต วนมูลผลิ ตหิ
สาเยิ ตา ฉนิ อาชาย อสฺสมิ อุปสงฺกมิ ฯ

[๓๓๒]ฬสิ จ ขตฺติยิ ทิสฺวา สมุฏฺฐิ อุปสงฺกมิ
เวหายสิ ตมาทาย สีฆเต เสา มหาณฺณเว ฯ

---

๑ ฐ. หิหาเหสิ ฯ ม. หิหาเหสิ ฯ ๒ ม, ตฺตา ฯ

[៣៤៦] កុដ្ឋកាលនោះ អ្នកជនបទទាំងអស់ មកប្រជុំគ្នា កន្ទក់កន្ធេញថា បពិត្រមហាពាហុ ព្រះពាហុបុត្ររបស់ព្រះអង្គនេះ បៀតបៀនទ្វារជនដែលមិនប្រទូស្ត ។

[៣៤៧] ព្រះពាហុជាកុរុត្រ ទ្រង់ប៉ះបោងព្រះពាហុបុត្រចេញចាកដែននោះថា នុ៎ះដែនរបស់អញមានត្រឹមណា ឯងមិនត្រូវនៅ ត្រឹមនោះទេ ។

[៣៤៨] លុះដាច់នោះព្រះពាហុកុមារនោះ ទ្រង់នាំភរិយាចូលទៅជិតសមុទ្រ ធ្វើនូវបណ្ណសាលា ហើយចូលទៅកាន់ព្រៃដើម្បីស្វែងរកផលាផល។

[៣៤៩] លុះដាច់នោះ ឥសីមកខាងលើៗសមុទ្រដល់កុដ្ឋិនុ៎ះ ឥសីនោះបានឃើញផ្ទះរបស់ព្រះពាហុកុមារនោះក្នុងកាលកន្លងហើយ ។

[៣៥០] ឯភរិយាក៏ប្រលោមតាបសនោះ (ម្នាលតិក្ខ) អ្នកចូរមើលអំពើអាក្រក់គួរស្អប់ (នោះ) ចុះ តាបសនោះឃ្លាតចាកព្រហ្មចរិយធម៌ហើយ ក៏សាបសូន្យចាកឫទ្ធិ ។

[៣៥១] ចំណែកខាងព្រះពាហុបុត្រ ដល់វេលាល្ងាចក៏នាំយកមើមឈើ ទំងផ្លែឈើជាច្រើន មកអំពីទីស្វែងរកផលាផល ដោយអម្រែកហើយចូលទៅកាន់អាស្រម ។

[៣៥២] ឯឥសីបានឃើញស្ពេចហើយ ក៏ចូលទៅជិតសមុទ្រដោយគិតថា អញនឹងទៅកាន់អាកាស តែឥសីនោះ លិចចុះក្នុងសមុទ្រ ។

(๓๕๓) ๑ตสฺมิญฺจ ปน สมเย อิมสฺส มหาชนสฺส
สนฺนิปติตฺวา อนุกมฺปาย ปิตา ตาทิสา อภาสถ ฯ

(๓๕๔) อถ ปญฺจมาเส ปริปุณฺเณ สยเมว อาคนฺตฺวา
มิสฺสกาทีปวาสิโน ตตฺถ สนฺนิปติตฺวา สมฺปตฺตมหาชนสฺส
อาวชฺเชนฺโต มหาเมฆา พฺรหฺมจริยวาโสปมา
สนฺนิปติตฺวา ปริปุณฺณา อาสาฬฺหี ปุณฺณมา ฯ

(๓๕๕) (๑)อเถ มุทุสมฺภาสา ปุปฺผวสฺสา ฆนีสมา
สนฺนิปติตฺวา ปริปุณฺณา อาสาฬฺหี ปุณฺณมา ฯ

(๓๕๖) ยถา ปิตา อุปาสเก ฉฬภิญฺเญ ปน ตาปเส
ชาตเก โพธิสตฺตญฺจ ทิสฺวา อนุปมาย ฯ

(๓๕๗) ๑ตสฺมิญฺจ ปน สมเย อิมสฺส มหาชนสฺส
ปสีทิตฺวา ธมฺมกถิกตฺตเร สาริปุตฺตตฺเถเร ปสีทิตฺวา
สนฺนิปติตฺวา ปริปุณฺณา อาสาฬฺหี ปุณฺณมา ฯ

(๓๕๘) ๑ตสฺมิญฺจ ปน สมเย อิมสฺส มหาชนสฺส
ปสีทิตฺวา ธมฺมกถิกตฺตเร มหาโมคฺคลฺลานตฺเถเร
สนฺนิปติตฺวา ปริปุณฺณา อาสาฬฺหี ปุณฺณมา ฯ

(๓๕๙) ๑ตสฺมิญฺจ ปน สมเย อิมสฺส มหาชนสฺส
ปสีทิตฺวา ธมฺมกถิกตฺตเร มหากสฺสปตฺเถเร
สนฺนิปติตฺวา ปริปุณฺณา อาสาฬฺหี ปุณฺณมา ฯ

(๓๖๐) ๑ตสฺมิญฺจ ปน สมเย อิมสฺส มหาชนสฺส
ปสีทิตฺวา ธมฺมกถิกตฺตเร มหากจฺจายนตฺเถเร
สนฺนิปติตฺวา ปริปุณฺณา อาสาฬฺหี ปุณฺณมา ฯ

(๓๖๑) ๑ตสฺมิญฺจ ปน สมเย อิมสฺส มหาชนสฺส
ปสีทิตฺวา ธมฺมกถิกตฺตเร มหากปฺปินตฺเถเร
สนฺนิปติตฺวา ปริปุณฺณา อาสาฬฺหี ปุณฺณมา ฯ

---

๑ ม. ปี อเถ ฯ

(៣៥៣) មហាក្សត្របានឃើញឥសីកំពុងលិចក្នុងសមុទ្រ ហើយពោលគាថាទាំងនេះ ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះដល់តាបសនោះថា

(៣៥៤) តាបសមកលើទឹកមិនបែក ដោយឫទ្ធិឯង ហើយលិចក្នុងសមុទ្រ ព្រោះដល់នូវសេចក្តីច្រឡូកច្រឡំ ដោយស្ត្រី ។ ធម្មតាពួកស្ត្រី ជាអ្នកនាំឲ្យវិលវល់ណាស់ មានមាយាច្រើន ជាអ្នកញុំាងព្រហ្មចរិយធម៌ឲ្យកម្រើក តែងនាំពន្ធិច បុគ្គលដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះហើយ គប្បីវៀរអំពីចម្ងាយ ។ ពួកស្ត្រីមានសំដីឥតទោស មានសំដីទន់ភ្លន់ ស្មើដោយស្នឹង ព្រោះគេបំពេញបានដោយកម្រ តែងនាំពន្ធិច បុគ្គលអ្នកដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះហើយ គប្បីវៀរចេញអំពីចម្ងាយ ។ ស្ត្រីទាំងនុ៎ះ ចូលទៅគប់រកបុរសណា ព្រោះសេចក្តីពេញចិត្តក្តី ព្រោះទ្រព្យក្តី រមែងជុតបំផ្លាញបុរសនោះយ៉ាងឆាប់ ដូចភ្លើងព្រៃជុតនូវឋានទីរបស់ខ្លួន ។

(៣៥៥) សេចក្តីទៀយណាយ ក៏កើតមានឡើងដល់ឥសី ព្រោះបានស្តាប់ព្រះរាជបន្ទូលរបស់មហាក្សត្រ ហើយត្រឡប់បាននូវផ្លូវចាស់ (ឈានវិសេស) ក៏ទៅតាមអាកាសវិញ ។

(៣៥៦) ព្រះមហាក្សត្រជាអ្នកប្រាជ្ញលុះបានឃើញឥសីទៅតាមអាកាសហើយ ក៏បាននូវសេចក្តីតក់ស្លុត ទ្រង់គាប់ព្រះរាជហឫទ័យសិប់ចំពោះបព្វជ្ជា ។

តតោ សោ បញ្ចជិត្វាន តាមភកំ វារយិ

តាមភកំ វារេត្វា ព្រហ្មលោកូបគោ អហុ ។

បញ្ចបណ្ឌិតជាតកំ

(๓๙๗) បញ្ច បណ្ឌិតា សមាគតា[๑]

បញ្ហោ មេ បដិភាតិ តំ សុណាថ

ឯឯ្ហយមត្ថំ បសំសិយំ ភ

កាស្សភរីតរេយ្យ[๒] តុយ្ហមត្ថំ ។

(๓๙๘) ត្វំ នោ អារីតរេហិ ភូមិចាល

តត្ត តារសហោ តុវំ ឧតំ

តវ ឧត្តរុត្តរិ សម្មសិត្វា

អថ វក្ខន្តិ ឯឯ្ហ បញ្ច ឥក ។

(๓๙๙) យោ សីលវតំ អនញ្ញថេយ្យោ

តត្ត ឧត្តរសាធុតា បិយោ មនាបោ

---

๑ ម. សមាគតាត្ថ ។ ๒ អ. កស្សរីតរេយ្យ ។

លំដាប់នោះ ព្រះមហាសត្វនោះទ្រង់បញ្ជូនហើយ កំនឿយណាយ ចាកកាមភព លុះនឿយណាយចាកកាមភពហើយ ក៏បានបួស ទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោក ។

ចប់ មហោបលោភនជាតក ទី ១១ ។

បញ្ចបណ្ឌិតជាតក

(៣៩៧) (ព្រះបាទវិទេហៈត្រាស់ថា) អ្នកប្រាជ្ញទាំង៩នាក់មកជួបជុំគ្នាហើយ ប្រស្នាក្តីបានសំដែងយើង អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់ប្រស្នានោះ អ្នកផងគួរសំដែង (ប្រាប់) នូវសេចក្តីដែលគួរនិន្ទា ឬគួរសរសើរ ដែលជាអាថិកំបាំង ដល់នរណា ។

(៣៩៨) (អាចារ្យសេនកៈទូលថា) បពិត្រព្រះភូមិបាល សូមព្រះអង្គធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដល់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយ ព្រះអង្គជាអ្នកចិញ្ចឹម ជាអ្នកអត់ធន់នូវភាពកិច្ចដ៏ធ្ងន់ សូមព្រះអង្គទ្រង់ពោលប្រស្នានុ៎ះមុន បពិត្រព្រះជនិន្ទ អ្នកប្រាជ្ញទាំង៩នាក់ពិចារណានូវបស់ជាទីស្រឡាញ់ នឹងជាទីគាប់ព្រះទ័យរបស់ព្រះអង្គ ហើយនឹងក្រាបទូល ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ។

(៣៩៩) ព្រះរាជា...) ភរិយាណា មានសីលពិត ដែលបុរសដទៃលួច (សម្ផស្ស)មិនបាន ជាស្ត្រីប្រព្រឹត្តតាមអំណាចនៃសេចក្តីប្រាថ្នារបស់កស្តា ជាទីស្រឡាញ់ ជាទីពេញចិត្តនៃកស្តា

វីសតិនិពាតេ ទ្វាទសមំ បញ្ចបណ្ណាសជាតកំ

ឯឡេយមត្តំ បសំសិយំ ភ

ភវិយាយាវីតវេយ្យ កុយ្ហមត្តំ ។

(๓๖๐)យោ កតញ្ញុតសប្ប អាតុរស្ស

សរណំ ហោតិ កតំ បកាយេនញ្ជ

ឯឡេយមត្តំ បសំសិយំ ភ

សខិនោ ភវីតវេយ្យ កុយ្ហមត្តំ ។

(๓๖๑) យោ ជេដ្ឋោ អថ មជ្ឈិមោ កនិដ្ឋោ

សោ ចេ សីលសមាហិតោ បិតត្តោ

ឯឡេយមត្តំ បសំសិយំ ភ

ភាតុនោ ភវីតវេយ្យ កុយ្ហមត្តំ ។

(๓๖๒) យោវេ បិតុ មាតុយសប្ប បត្តក្ខ

អនុជាតោ បិតរំ[1] អនោមបញ្ញោ

ឯឡេយមត្តំ បសំសិយំ ភ

បុត្តស្សាវីតវេយ្យ កុយ្ហមត្តំ ។

(๓๖๓) មាតា ទ្វិបទគជនិន្ទសេដ្ឋ

យា នំ ហោសេតិ ឆន្ទសា បិយេន

ឯឡេយមត្តំ បសំសិយំ ភ

មាតុយាវីតវេយ្យ កុយ្ហមត្តំ ។

---

๑ បញ្ចមម្បត្តេ ទុតិយាវិភត្តិ ហោតិ ។ បិតរាតិ បទំ អដ្ឋកថាយំ ទស្សិតំ ។

បុគ្គលគួរជ្រាប់នូវសេចក្តីដែលគួរនិន្ទាឬគួរសរសើរ ដែលជាអាថ៌កំបាំង ដល់តរិយោ (នោះ) ឬ ។

[๓๖๐] (អាចារ្យសេនកៈ...) សំឡាញ់ណា ជាទីរលឹក ជាគតិ ជាទីពឹង របស់អ្នកដែលដល់នូវសេចក្តីលំបាក អ្នកដែលក្តៅក្រហាយ បុគ្គលគួរជ្រាប់នូវសេចក្តីដែលគួរនិន្ទា ឬគួរសរសើរ ដែលជាអាថ៌កំបាំង ដល់សំឡាញ់ (នោះ) ។

[๓๖๑] (អាចារ្យបុក្កុសៈ...) បងប្អូនណា ទោះបីជាបងប្អូនសំក្តី កណ្តាលក្តី ជាបងប្អូនពៅក្តី បើបងប្អូននោះដំកល់នៅសិប់កង ឫសីល មានចិត្តទឹងនួន បុគ្គលគួរជ្រាប់នូវសេចក្តីដែលគួរនិន្ទា ឬគួរសរសើរ ដែលជាអាថ៌កំបាំង ដល់បងប្អូន (នោះ) ។

[๓๖๒] (អាចារ្យកាមិន្ទ...) កូនប្រុស អ្នកប្រព្រឹត្តទៅតាមអំណាចនៃហឫទ័យរបស់បិតា ជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យ ជាអនុជាតបុត្រ មានប្រាជ្ញាមិនអួនថយជាងបិតា បុគ្គលគួរជ្រាប់នូវសេចក្តីដែលគួរនិន្ទាឬគួរសរសើរដែលជាអាថ៌កំបាំង ដល់កូនប្រុស (នោះ) ។

[๓๖๓] (អាចារ្យទេវិន្ទ...) បពិត្រព្រះអគ្គជាធំជាងជន ដ៏ប្រសើរជាងមនុស្ស មាតាណាចិញ្ចឹមកូននោះ ដោយសេចក្តីស្រឡាញ់ពេញចិត្ត បុគ្គលគួរជ្រាប់នូវសេចក្តីដែលគួរនិន្ទាឬគួរសរសើរ ដែលជាអាថ៌កំបាំង ដល់មាតា(នោះ) ។

(๓๖๔) กุยฺหาสฺส ภาสิ กุยฺหาเยวาสาฒ
ฉ ภาสิ กุยฺหสฺส ปสตฺถมาวิกมฺมิ
อนิจฺฉนฺตาย สเหยฺย ธีโร
อิจฺฉนฺตาว ยถาสุขิ กาเลยฺย ฯ

(๓๖๕) กึ ตุวิมโสสิ ภาสเสฏฺ
ธิปธิ[๑] วจนิ สุเณาม เต ตนิ
กึ จินฺตยมาโน ธมฺมโสสิ
ฉ ภาสิ เนวาปกาโม อตฺถ มยฺหิ ฯ

(๓๖๖) ปญฺโห วิชฺชา มโหสาโน
อาณาเตฺต เมวาย ภูริปญฺเญ
ตนิ จินฺตยมาโน ธมฺมโสสฺมิ
ฉ ภาสิ เนวิ อปกาโม อตฺถ ตุยฺหิ ฯ

(๓๖๗) อกิโนสกโตนาธ ฬิภาสิ
กึ สุตฺวา กึ สงฺกเต มโน เต
กาเม เต กิมกเร ภูริปญฺเญ

---

๑ ม. ทุปทวิธิสฺส ฯ

(๓๖๔) (มหาสตฺตปณฺฑิต ...) សេចក្តីពិតថា ការលាក់ នូវអាថ៌កំបាំង ជាការប្រពៃ ការប្រាប់នូវអាថ៌កំបាំង គេមិនសរសើរទេ អ្នកប្រាជ្ញ កាលបើសេចក្តីប្រាថ្នាមិនទាន់សម្រេចនៅឡើយ ត្រូវអត់សង្កត់ទុក លុះសម្រេចប្រយោជន៍ហើយ ទើបគួរនិយាយ តាមសប្បាយចុះ ។

(๓๖๕) (នាងจุลฺลกเทวี ...) បពិត្រព្រះរាជាដ៏ប្រសើរ ព្រះអង្គទ្រង់មានព្រះទ័យប្រែប្រួលឬ បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងមនុស្ស ខ្ញុំម្ចាស់ស្តាប់ព្រះតម្រាស់របស់ព្រះអង្គនោះហើយ តើព្រះអង្គទ្រង់ព្រះចិន្តាដូចម្តេច បានជាទ្រង់តូចព្រះទ័យ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ខ្ញុំម្ចាស់មិនមានកំហុសទេឬ ។

(๓๖๖) (ព្រះราชา ...) มหาสตฺต ត្រូវគេសម្លាប់ព្រោះតែប្រស្នា មហាសត្ត ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាដូចផែនដី ខ្ញុំបង្គាប់គេឲ្យសម្លាប់ហើយ ខ្ញុំគិតរឿងនោះ បានជាតូចចិត្ត ម្នាលនាងเทวี កំហុសរបស់នាងមិនមានទេឬ ។

(๓๖๗) ព្រះราชา ...) អ្នកឯង ទើបតែទៅផ្ទះកន្លងពេលព្រលប់សោះឥឡូវនេះ ស្រាប់តែមកវិញភ្លាម អ្នកឯងឰដំណឹងដូចម្តេច បិត្តរបស់អ្នកឯង រង្គៀសដូចម្តេច ម្នាលអ្នកមានប្រាជ្ញាដូចផែនដី នរណាបានប្រាប់ដំណឹងដូចម្តេច ដល់អ្នក

វិសេតិនិបាតេ ឆទ្ទសមំ បញ្ចបណ្ឌិតជាតកំ

ឥដ្ឋេតំ ភិក្ខវេ សុណាថ ព្រហ្មចរិយេ ។

(๓๖๘) បញ្ចេ វដ្ដេ អមោសេជ្ជា

យេ ន មច្ចុយិតំ ជនេ្ត ទោសិំ

អរិយាយ[๑] រហោគតោ អសំសិំ

តុយ្ហំ ចាតុកតំ សុតំ មមេតំ ។

(๓๖๙) យំ សាលវនស្មិំ សេនកោ

ចាបកម្មមកាសិ អសព្ភិរូបំ

សទ្ទេចាវ រហោគតោ អសំសិំ

តុយ្ហំ ចាតុកតំ សុតំ មមេតំ ។

(๓๗๐) បុក្កុសបុរិសស្ស ន ជនេ្ត

ឧប្បន្នោ កោតោ អាជវមត្តោ

អាគុ រហោគតោ អសំសិំ

តុយ្ហំ ចាតុកតំ សុតំ មមេតំ ។

(๓๗๑) អាណាយំ អសព្ភិរូបោ

តាមិន្ធោ ឧរនេ្ធវេន ដុន្ធោ

---

๑ ម. ភរិយោ ។

យើងចង់ស្តាប់ពាក្យនោះ អ្នកចូរប្រាប់ពាក្យនោះដល់យើង ។

(៣៦៨) (មហោសធ...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ព្រះអង្គស្តេចទៅកាន់ទីស្ងាត់ បានទ្រាប់នូវអាថិកំបាំង ដែលព្រះអង្គប្រឹក្សាហើយកាន់ពេលព្រលប់ ដល់ព្រះអគ្គមហេសីថា មហោសធត្រូវគេសម្លាប់ ព្រោះតែប្រស្នា ក្នុងកាលណា សេចក្តីកំបាំងឈ្មោះថាព្រះអង្គធ្វើឲ្យប្រាកដហើយ ក្នុងកាលនោះ សេចក្តីកំបាំងនុ៎ះ ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំបានឮហើយ ។

(៣៦៩) អាចារ្យសេនក:បានធ្វើអំពើអាក្រក់ ជាអំពើមានសភាពមិនល្អក្នុងឧទ្យាន ដ៏ដេរដាសដោយដើមសាលព្រឹក្ស បានទៅកាន់ទីស្ងាត់ ហើយទ្រាប់ដល់សំឡាញ់ សេចក្តីកំបាំងណាដែលអាចារ្យសេនក:ធ្វើឲ្យប្រាកដហើយ សេចក្តីកំបាំងនុ៎ះ ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំបានឮហើយ ។

(៣៧០) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ភេគ(ឃ្មុំ) កើតឡើងដល់បុក្ខុស-បុរស របស់ព្រះអង្គ ភេគនោះមិនសមគួរដល់ព្រះពជាទេ គាត់បានទៅកាន់ទីស្ងាត់ ហើយទ្រាប់ ដល់បងប្អូនប្រុស សេចក្តីកំបាំងណា ដែលអាចារ្យបុក្ខុស: ធ្វើឲ្យប្រាកដហើយ សេចក្តីកំបាំងនុ៎ះ ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំបានឮហើយ ។

(៣៧១) អាចារ្យកាមិន្ទនេះ មានអាពាធដ៏អាក្រក់ គឺត្រូវនារទៈយកក្តួល

สุตฺตสฺส ปุพฺพภาเค ปุคฺคลอชฺฌาสยสฺส ฌานตฺถ

ปุณฺณสฺส ยเมวาหนฺเต อสีสิ

กุยฺหึ ตาสุนฺเตติ สุตฺตํ ยเมตฺถ ฯ

[๓๗๒] อฏฺฐานเมตฺถ ยสฺมาหนฺเต ทุฏฺฐาติ

สเจ หิ เต อนนฺตา ปิตามหาสฺส

เนวิฏฺฐสฺส ตตฺถ ตฺถ ปาตุ

ตาสุ จ ยเมวาหนฺเต อสีสิ

กุยฺหึ ตาสุนฺเตติ สุตฺตํ ยเมตฺถ ฯ

[๓๗๓] กุยฺเหสฺส ปิ กุยฺเหเยว สาสุ

จ ปิ กุยฺเหสฺส ปเสฏฺฐภาวทีปนตฺถ

อนิยฺยฺหนตาย สเหยฺย ธีเร

นิยฺยฺหนตฺถาย ยถาสุขึ ตาสาย ฯ

จ กุยฺเห ยตฺถ ภีเรยฺย รกฺเขยฺย นิ ยถา นิธึ

จ ปิ ตาสุนฺเตติ สาสุ กุยฺเห อตฺถ ปฺปธานตา ฯ

ยถา กุยฺหึ จ สีเสยฺย อนิฏฺฐสฺส จ ปณฺฑิเต

ឃ្លានទៅកន្លងទីស្ងាត់ ហើយច្រាបដល់កូនប្រុស សេចក្តីកំចាំងណា ដែលអាចារ្យកាមិន្ទធ្វើឲ្យច្រាកដហើយ សេចក្តីកំចាំងនុ៎ះ ទូលព្រះបង្គំជាឮឃ្លានពួរហើយ ។

(៣៧២) ព្រះឥន្ទ្រឃ្លានថ្វាយមណិរតនមានជ្រុង ៨ ដ៏ថ្លៃថ្លា (ដល់ព្រះបាទកុសរាជ) ជាព្រះអយ្យកោរបស់ព្រះអង្គ ថ្ងៃនេះមណិរតនៈនោះទៅនៅក្នុងកន្លែងណាបំដែរ នែអាចារ្យទេវិន្ទ្រហើយ អាចារ្យទេវិន្ទ្រទៅកន្លងទីស្ងាត់ ហើយច្រាបដល់មាតា សេចក្តីកំចាំងណា ដែលអាចារ្យទេវិន្ទ្រធ្វើឲ្យច្រាកដហើយ សេចក្តីកំចាំងនុ៎ះ ទូលព្រះបង្គំជាឮឃ្លានពួរហើយ ។

(៣៧៣) សេចក្តីពិតថា ការលាក់នូវអាថ៌កំចាំង ជាការប្រពៃ ការច្រាប់នូវអាថ៌កំចាំង គេមិនសរសើរទេ អ្នកច្រាជ្ញ តាលបើសេចក្តីច្រាប្ញាមិនមានសំរេច ត្រូវរត់សង្កត់ទុក លុះសំរេចប្រយោជន៍ហើយ ទើបគួរនិយាយ តាមសប្បាយចុះ ។ បុគ្គលមិនគប្បីបើក នូវអាថ៌កំចាំង គប្បីរក្សា នូវអាថ៌កំចាំងនោះ ដូចជារក្សា នូវកំណប់ ដ្បិតថា អាថ៌កំចាំងដែលបុគ្គលអ្នកដឹងច្បាស់ មិនធ្វើឲ្យច្រាកដ ជាការប្រពៃ ។ អ្នកច្រាជ្ញមិនគប្បីនិយាយច្រាប់ នូវអាថ៌កំចាំង ដល់ស្រី ដល់ជនជាសត្រូវ

យោ ចាមិសេន សំយាតោ មាយាវត្តេហិ ឆយោ ឆរោ
កុយ្យមត្តមសម្បុន្នំ សម្ពោធយតិ យោ ឆរោ
មន្តភេទភយា តស្ស ធាសេក្ខោវ តិតិក្ខតិ ។
យាវញ្ចា បុរិសស្សត្ថំ កុយ្យំ ជានន្តិ មន្តិនំ
តាវញ្ចោ តស្ស ឧព្ភេតា តស្មា កុយ្យំ ន វិស្សជេ ។
វិវិច្ច ភាសេយ្យ ឯកា រហស្សំ
រត្តិ តិរំ ជាតិវេសំ បមុញ្ចេ
ឧបស្សុតិកា ហិ សុណន្តិ មន្តិំ
តស្មា មន្តោ ទិប្បមុបេតិ ភេទន្តិំ ។

បញ្ចបណ្ឌិតជាតកំ ទ្វាទសមំ ។

ហត្ថិបាលជាតកំ

(៣៧៤) ចិរស្សំ វត បស្សាម ព្រាហ្មណំ ទេវវណ្ណិនំ
មហាជដំ ពាវរិនំ បង្កធន្តិ រជស្សិរំ ។
ចិរស្សំ វត បស្សាម ឥសឹ ឧម្មគ្គុណេ រតំ
ភាសាយវត្តវសនំ ឯកចីរំ បរិច្ឆទិំ ។

វិសតិនិបាត ហត្ថិបាលជាតក ទី ១៣

ដល់ជនឲ្យប៉ប្រមប់ដោយអាមិស ដល់ជនស្លូចគំនិតគ្នា ជនណា
តែងញុំាងអាថិកំចាំង ដែលមិនទាន់មានគេដឹងឲ្យគេដឹង អ្នកប្រាជ្ញ
តែងអត់សង្កត់មិនប្រាប់ដល់ជននោះ ព្រោះខ្លាចបែកការដែលគិតខុក
ដូចជាមនុស្សខ្វៀគេ ។ ជនពាលឲ្យប៉ុន្មាននាក់ដឹងនូវមន្តជាអាថិកំ-
ចាំងរបស់បុរស សេចក្តីតក់ស្លុតប៉ុណ្ណោះ តែងកើតខ្លើងដល់បុរស
នោះ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកប្រាជ្ញមិនគប្បីផ្សាយ នូវអាថិកំចាំង ។
ក្នុងវេលាថ្ងៃ អ្នកប្រាជ្ញ គប្បីនិយាយអាថិកំចាំងក្នុងទីស្ងាត់
មិនគប្បីបញ្ចេញសម្ងេងក្នុងវេលាយប់ឲ្យហួសកម្រិត ព្រោះ
ថា ពួកអ្នកឈ្លបស្តាប់ រមែងឮនូវអាថិកំចាំង ដែលប្រឹក្សាគ្នា
ព្រោះហេតុនោះ គំនិតនឹងដល់នូវការបែកធ្លាយយ៉ាងនាប់ ។

ចប់ បញ្ចបណ្ឌិតជាតក ទី ១២ ។

ហត្ថិបាលជាតក

(៣៧៤)(ហត្ថិបាលកុមារពោលថា)យូរណាស់ហើយយើងទើបនឹងឃើញ
ព្រាហ្មណ៍ មានភេទដូចទេវតា មានផ្ទៃសក់ធំ មានធូលីលើព្រះសិរ។
យូរណាស់ហើយ យើងទើបនឹងឃើញឥសី អ្នកត្រេកអរក្នុងធម្មគុណ
ស្បែកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ មានសំបកឈើជាគ្រឿងបិទបាំង ។

អាសវំ ខេតនំ បដ្ឋិ បដិក្កូលញ្ហាសុ ឆោ ភវំ
អក្ខេ ភវំ្ហ បុច្ឆាម អត្ថំ តេសុ ឆោ ភវំ ។

[៣៧៥] អដិក្ខ វេទេ បរិយេស វិតុំ
បុត្តេ តេហោ តាត បដិដ្ឋបេត្វា
កច្ចេ វសេ បច្ចុក្កាមុ សព្ពំ
អញ្ញាំ សាធុ មុនិ សោ បសត្ថោ ។

[៣៧៦] វេទា ឆ សក្ខា ឆ ច វិត្តលាភោ
ឆ បុត្តលាភេន ជវំ វិហន្តិ
កច្ចេ វសេ មុច្ចនមាហុ សន្តោ
សកម្ហិឆា ហោតិ ឆល្ងបបត្តិ ។

[៣៧៧] អន្ធា ហិ សទ្ធំ វិចិនំ តវេតំ
សកម្ហិឆា ហោតិ ឆល្ងបបត្តិ
ដិណ្ណា ច មាតាបិតរោ តវាយមេ
បសេ្សយ្យុ តំ វស្សសតំ អរោគ្យំ ។

សូមលោកដ៏ចំរើន ទទួលនូវអាសនៈទឹកនឹងប្រេងសម្រាប់លាបដើងរបស់យើងខ្ញុំចុះ យើងខ្ញុំសូមសួរនូវរបស់មានតម្លៃ ចំពោះលោកដ៏ចំរើន សូមលោកដ៏ចំរើន ប្រាប់នូវរបស់មានតម្លៃដល់យើងខ្ញុំ ។

(៣៧៥) (បុរោហិតជាឥសី...) ម្នាលប្អូន អ្នកចូរឱនូវវេទទាំងឡាយហើយស្វែងរកទ្រព្យ ដំណាលតែនូវកូនទាំងឡាយក្នុងផ្ទះសោយនូវកូននឹងរសទាំងឡាយផង នូវតែកាមគ្រប់បែបផងព្រៃប្រៃដល់អ្នកបួសឯចាស់ បុគ្គលនោះជាអ្នកប្រាជ្ញដែលព្រះអរិយៈទាំងឡាយសរសើរហើយ ។

(៣៧៦) (ហត្ថិបាលកុមារ...) វេទទាំងឡាយជាសភាវៈមិនទៀងការបាននូវទ្រព្យ ក៏មិនទៀងដែរ ជនទាំងឡាយឃាត់ជាដោយការបាននូវកូនមិនបានទេ សប្បុរសទាំងឡាយសរសើរនូវការរួចចាកកូននឹងរស កិរិយាសម្រេចផល រមែងមានតាមកម្មរបស់ខ្លួន ។

(៣៧៧) (ព្រះបាទឯសុការីជាឥសី...) ពាក្យរបស់អ្នកនុ៎ះ ជាពាក្យពិត ដ្បិតថា កិរិយាសម្រេចផល រមែងមានតាមកម្មរបស់ខ្លួន ប៉ុន្តែ មាតានឹងបិតារបស់អ្នកនេះ ចាស់ហើយ លោកតែងចង់ឃើញនូវអ្នក ជាបុគ្គលមិនមានពេគ អស់រយៈនៃឆ្នាំ ។

វិសតិនិបាតេ តេរសមំ ហត្ថិបាលជាតកំ

[๓๗๘] យស្សស្សុ សក្ខី មរណេន ភាគ
ជាយ មិត្តី នរីវ សេដ្ឋ
យោ ចាបិ ជញ្ញា ន មរិស្សំ កេនាចិ
បស្សយ្យុ តំ វស្សសតំ អរោគ្យំ ។
យថាបិ នាវំ បុរិសោ ឧកម្ហិ
ឃរេតិ ចេនំ ឧបនេតិ តីរំ
ឃរំបិ ព្យាធិ សសតំ[๑] ជរា ច
ឧបនេតិ មច្ចុំ[๒] វសមន្តកស្ស ។
[๓๗๙] បង្កោ ច កាមា បលិភោ ច កាមា
មនោហរា ទុត្តរា មច្ចុធេយ្យា
ឯតស្មឹ បង្កេ បលិបេ វិសន្នា
ហីនត្តរូបា ន តរន្តិ ចារំ ។
អយំ បុរេ លុទ្ធមកាសិ កម្មំ
ស្វាយំ គហីនោ ន ហិ មោក្ខិនោ មេ

---

๑ ម. ម សតតំ ។ ๒ ម. មច្ចុំវសមន្តកស្ស ម. មច្ចុំវសមន្តស្ស ។

វិសតិនិបាត ហត្ថិបាលជាតក ទី ១៣

(៣៧៨) (ហត្ថិបាលកុមារ...) បពិត្រព្រះរាជា អ្នកទ្រទ្រង់នូវសេចក្តីព្យាយាមវិសេសជាងជន តាពជាសំឡាញ់ ដោយមរណៈ សេចក្តីមេត្រីដោយជាត គប្បីមានដល់ជនណា ម្ល៉ាងទៀត ជនណា គប្បីដឹងថា អញនឹងមិនស្លាប់ ក្នុងកាលណាមួយទេ មាតាបិតាគួរឃើញនូវជននោះ ជាបុគ្គលមិនមានរោគ អស់រយៈនៃឆ្នាំ ។ បុរសចៃដូចកងទឹក នាំទូកនុ៎ះទៅកាន់ត្រើយ (ខាងនាយ) យ៉ាងណា សេចក្តីឈឺចាប់នឹងសេចក្តីគ្រាំគ្រាវ៉ែមឯងនាំសត្វចូលទៅ កាន់អំណាចនៃសេចក្តីស្លាប់ អ្នកធ្វើនូវទីបំផុតជារឿយៗ យ៉ាងនោះដែរ ។

(៣៧៩) (អស្សហត្ថិបាលកុមារ...) កាមទាំងឡាយជាកក់ផង កាមទាំងឡាយជាល្បាប់ផង ជាគ្រឿងនាំមកនូវសេចក្តីពេញចិត្ត ជាគ្រឿងធ្វេងបានដោយកម្រ ជាលំនៅនៃមច្ចុ ពួកសត្វដែលលិចចុះក្នុងកក់ ក្នុងល្បាប់នេះ ជាសត្វមានចិត្តថោកទាប ជាសភាវៈធ្វេងទៅកាន់ត្រើយ(ព្រះនិព្វាន)ពុំបានឡើយ ។ អត្តភាពរបស់ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំនេះ បានធ្វើនូវអំពើអាក្រក់ក្នុងកាលមុន ផលនៃកម្មនោះ ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំបានកាន់យកហើយ ការរួចចាកផលអកុសលនោះ មិនមានដល់ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំឡើយ ។

ជុំទ្ធិយា ឯ បរិវក្កិសប្បមិ

មាយិំ បុន លុទ្ធមកាសិ កម្មំ ។

[៣៨០] តវំ ឯដ្ឋំ បុរិសោ យេថា វាឧ

អន្ទេសតិ[1] ភ ឯ អបស្សមាឧោ

ឯវំ ឯដ្ឋោ ឯសុការំ មមត្តា

សោហំ ភឥំ ឯ ភវេសយ្យំ ភ ឯ ។

[៣៨១] ហិយ្យោតំ ហិយ្យតំទោសោ បវេតំ បរិហាយតំ

អឯាភតំ ឧេតមត្តីតំ ញត្វា

ឧប្បន្នច្ឆន្ទំ ភោ បឧុឧេយ្យ ធីរោ ។

[៣៨២] បស្សមិ ភៅហំ ឧហរំ ភុមារំ

មត្តូបមំ ភោតភោបុប្ផឧេត្តំ

អភុត្វា ភោភេ បឋវេ វយស្មឹ

អាធាយ មក្ខុ វ៨តេ ភុមារំ ។

យុភ សុជាតោ សុមុខោ សុឧស្សុឧោ

សាឧោ ភុសុភ្ភបរិភណ្ឌមស្សុ

ហិត្វាន ភោមេ បដិភច្ច តេហំ

---

១ ឧ. បរិយេសតិ ។

ទូលព្រះបង្គំនឹងបំពេរក្បាន្ទូវអត្តភាពនោះ កុំឲ្យអត្តភាពនេះ
ធ្វើអំពើអាក្រក់ទៀតឡើយ ។

(៣៨០) (គោធ្មាលកុមារ...) បពិត្រព្រះពជា ដូចបុរសកាលមិនឃើញគោ ស្វែងរកគោដែលបាត់ក្នុងព្រៃ យ៉ាងណា បពិត្រព្រះពជាទ្រង់ព្រះនាមឯសុការី ប្រយោជន៍ (បព្វជ្ជា) របស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំវិនាសបាត់ទៅ ក៏យ៉ាងនោះដែរ បពិត្រព្រះពជា ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំមិនគប្បីស្វែងរក ដូចម្តេចបាន ។

(៣៨១) បុរសបង្គ្គដ៌ (ន្ទូវការងារដែលត្រូវធ្វើ)ថា ចាំថ្ងៃស្អែកៗ ដូច្នេះរមែងសាបសូន្យ អ្នកប្រាជ្ញដឹងថាអនាគតនេះមិនមានដូច្នេះហើយ អ្នកប្រាជ្ញណា នឹងបន្ទោបង់ន្ទូវសេចក្តីប៉ុនប៉ងដែលកើតឡើងហើយបាន ។

(៣៨២) (អជបាលកុមារ...) ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បានឃើញកុមារីនៅក្មេង (ខ្សោះខ្សោះ) ដូចជាមនុស្សឆ្កួត មានក្អែកដូចត្របកនៃផ្កាកែស បិតនៅក្មេងបបួមរយៃ មិនទាន់បរិភោគន្ទូវភោគៈ ទាំងឡាយស្រាប់តែមច្ចុនាំយកកុមារី(នោះទៅ)។ ប្រុសកម្លោះមានកំណើតល្អ មានមុខស្រស់បស់ គួរជាទីរមិលមើល មានសម្បុរលឿងដូចមាស មានពុកមាត់ដេរដាសដូចកេសរនៃផ្កាដកគាំ (មច្ចុបានាំយកន្ទូវប្រុសកម្លោះនោះទៅ) ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងលះបង់ន្ទូវភោគទាំងឡាយ ហើយគេចចេញចាកផ្ទះ (ទៅបួស)

វិសតិនិបាតេ តេរសមំ ហត្ថិបាលជាតកំ

អនុជានេ មំ ភទ្ទជិសព្ភាមិ ទេវ ។

(๓๘๓) សាខាមិ រុក្ខា លកតេ សមញ្ញំ

បហីនសាខំ បន ខាណុមាហុ

បហីនបុត្តស្ស មមជ្ជ ភោគំ

ឯសេដ្ឋិ កិត្តោចរិយាយ តាលោ ។

(๓๘๔) អយស្មិ តោកញ្ហរ យថា ហិមច្ចយេ

កតានិ ជាលានិ បភាលេយ្យុ អាំសា

កច្ឆន្តិ បុត្តា ច បតី ច មយ្ហំ

សាហំ កថំ ជានុវេ បជាវំ ។

(๓๘๕) ឯតេ កុត្វា វមិត្វា ច បក្កមន្តិ វិហង្គមា

យេ ច កុត្វា ន វមីសុ តេមេ មហត្តមាគតា ។

អវមិ ព្រាហ្មណោ តាមេ សោ តុំ បច្ចាវមិស្សសិ

វន្តាទោ បុរិសោ ហោតិ ន សោ ហោតិ បសំសិយោ ។

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមព្រះអង្គ អនុញ្ញាតទូលព្រះបង្គំ ជាខ្ញុំ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងបួស ។

(៣៨៣) (បុរោហិត...) អនុជាតិន្តកសង្ខារ បានឈ្មោះថា ដើមឈើ ព្រោះតែមែកតាំងឡាយ មួយទៀត ជនតាំងឡាយ ហៅនូវដើមឈើ ដែលមានមែកលះបង់អស់ហើយថា ដង្កត់ម្ចាលនាងវាសេដ្ឋីដ៏ចំរើន ថ្ងៃនេះជាកាលគួរ ដើម្បីត្រាច់ទៅស្វែងរកកិច្ចា របស់ខ្ញុំ ដែលមានកូនលះបង់ហើយ ។

(៣៨៤)(ព្រាហ្មណីបន្ទឹមទានថា) ពួកក្រៀល ហើរទៅឰដ៏អាកាស ក្នុងវេលាអស់ទឹកភ្លៀង ហង្សតាំងឡាយ ចំណាយនូវមនដែលពីងពាងធ្លើហើយ យ៉ាងណា កូនតាំងឡាយផង ប្តីផងរបស់អញ (ចំណាយមងគឺកាមហើយ) ក៏ទៅ យ៉ាងនោះដែរ អញនោះ កាលបើដឹងឮស់ហើយ មិនទៅតាមដូចម្តេចកើត ។

(៣៨៥) (ព្រះពជទេពី...) បក្សី(ភ្នាត)តាំងឡាយនេះ បរិភោគ(នូវសាច់)ហើយក្អែចេញ ទើបហើរចៀសចេញទៅវិញ ចំណែកខាងភ្នាតតាំងឡាយណា បរិភោគហើយមិនក្អែចេញទេ ភ្នាតតាំងនោះ មកលុះក្នុងកណ្តាប់ដៃរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ហើយ ។ ព្រាហ្មណ៍បានខ្លាក់ចោលនូវកាមតាំងឡាយចេញហើយ ព្រះអង្គនោះត្រឡប់ជាលេបវិញ បពិត្រព្រះពជា បុរសណា ស៊ីនូវកញ្ជាក់ បុរសនោះមិនគួរគេសរសើរទេ ។

(៣៨៦) បន្ថេន នោសំ បលិវេ ឲ្យសន្ធំ

ឥលី យថា ឧព្ភលមុន្នរេយ្យ

ឯវម្បិ មំ ភុំ ឧទតារិ កោតំ

បញ្ចាលិ តាថាហំ សុភាសិតាហំ ។

(៣៨៧) ឥទំ វត្វា មហាកជា ឯសុការី ឱសមប្បតិ

រដ្ឋំ ហិត្វាន បព្វជិ នាគោ ឆេត្វាវ ពន្ធនំ ។

(៣៨៨) កជា ច បព្វជ្ជមភេចយិត្ត

រដ្ឋំ បហាយ នរវីរសេដ្ឋោ

តុវំបិ នោ ហោហិ យថេវ កជា

អម្ហេហិ តុត្តា អនុសាស រដ្ឋំ ។

(៣៨៩) កជា ច បព្វជ្ជមភេចយិត្ត

រដ្ឋំ បហាយ នរវីរសេដ្ឋោ

អហំបិ ឯតា ឥរិសប្បមំ លោកេ

ហិត្វាន តាមានិ មនោរមានិ ។

(៣៨៦) (ព្រះពជា ..) បុរសអ្នកមានកំឡាំង អាចស្រង់នូវបុរស មានកំឡាំងខ្សោយ ដែលលិចក្នុងគង្គាតក់ល្បាប់បាន យ៉ាងណា ម្នាលពជធីតារបស់ព្រះបាទបញ្ចាលដ៏ចំរើន នាងឯងក៏ញុំាងយើងឲ្យឆ្លងខ្សឹង (ចាកកាម) ដោយគាថាតាំងខ្លួយ ជាសុភាសិត យ៉ាងនោះដែរ ។

(៣៨៧) មហាពជទ្រង់ព្រះនាមឯសុភារី ជាម្ចាស់ក្នុងទិស ទ្រង់ត្រាស់គាថានេះហើយ ទ្រង់លះបង់នូវដែនចេញទៅ ទ្រង់ព្រះផ្នួស ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ ផ្តាច់នូវចំណងដូច្នោះ ។

(៣៨៨) (មហាជន...) ព្រះរាជាមានព្យាយាមវិសេសជាងជន ទ្រង់សព្វព្រះរាជហឫទ័យចំពោះបព្វជ្ជា លះបង់នូវដែន ចំណែកខាងព្រះនាង សូមដូចជាព្រះរាជារបស់យើងចុះ ព្រះនាងដែលពួកយើងគ្រប់គ្រងហើយ ចូរសោយរាជសម្បត្តិចុះ ។

(៣៨៩) (ព្រះរាជទេពី...) ព្រះរាជាមានព្យាយាមវិសេសជាងជន ទ្រង់សព្វព្រះរាជហឫទ័យ ចំពោះបព្វជ្ជា ទ្រង់លះបង់នូវដែន ចំណែកខាងខ្ញុំ នឹងលះបង់នូវកាមទាំងខ្លួយ ដែលញុំាងចិត្តឲ្យត្រេកអរចេញ ហើយជាស្ត្រីម្ចាស់ឯង ត្រាច់ទៅកាន់លោក។

វិសតិនិជាតេ តេរសមំ ហត្ថិជាលជាតកំ

ភជា ច បញ្ជលិមភេច្ចយិត្ថ
រដ្ឋំ បហាយ នារីវសេដ្ឋោ
អហំបិ ឯកោ ចរិស្សាមិ លោកេ
ហិត្វាន កាមានិ យថោធិកានិ ។
អច្ឆន្តិ កាលា តរយន្តិ រត្តិយោ
វយោកុលា អនុបុព្ពំ ជហន្តិ
អហំបិ ឯកោ ចរិស្សាមិ លោកេ
ហិត្វាន កាមានិ មនោរមានិ ។
អច្ឆន្តិ កាលា តរយន្តិ រត្តិយោ
វយោកុលា អនុបុព្ពំ ជហន្តិ
អហំបិ ឯកោ ចរិស្សាមិ លោកេ
ហិត្វាន កាមានិ យថោធិកានិ ។
អច្ឆន្តិ កាលា តរយន្តិ រត្តិយោ
វយោកុលា អនុបុព្ពំ ជហន្តិ
អហំបិ ឯកោ ចរិស្សាមិ លោកេ
សីតិភូតា សព្ពមតិច្ច សង្គន្តិ ។

ហត្ថិជាលជាតកំ តេរសកំ ។

វិសតិនិបាត ហត្ថិបាលជាតក ទី ១៣

ព្រះរាជាមានព្យាយាម វិសេសជាងជន ទ្រង់សព្វព្រះរាជហប្ញទ័យ
ចំពោះបព្វជ្ជា ទ្រង់លះបង់នូវដែន ចំណែកខាងខ្ញុំ នឹងលះបង់នូវ
តាមតាំងឡាយតាមចំណែក ហើយជាស្ត្រីម្ខាក់ឯង ត្រាច់ទៅកន្លង
លោក ។ កាលតាំងឡាយ តែងកន្ទួងហួសទៅ ពត្រីតាំងឡាយ
តែងញាំង (អាយុសង្ខារ)ឲ្យធ្លុងទៅ គំនរនៃវ័យតាំងឡាយ រមែង
រលត់ទៅតាមលំដាប់ ចំណែកខាងខ្ញុំ នឹងលះបង់នូវតាមតាំងឡាយ
ជាទីញាំងចិត្តឲ្យត្រេកអរ ហើយជាស្ត្រីម្ខាក់ឯងត្រាច់ទៅកន្លងលោក ។
កាលតាំងឡាយ រមែងកន្ទួងហួសទៅ ពត្រីតាំងឡាយ រមែង
ញាំង(អាយុសង្ខារ)ឲ្យធ្លុងទៅ គំនរនៃវ័យតាំងឡាយ រមែងលះបង់
ទៅជាលំដាប់ ចំណែកខាងខ្ញុំ នឹងលះបង់នូវតាមតាំងឡាយ តាម
ចំណែក ហើយជាស្ត្រីម្ខាក់ឯង ត្រាច់ទៅកន្លងលោក ។ កាលតាំង
ឡាយ រមែងកន្ទួងហួសទៅ ពត្រីតាំងឡាយ រមែងញាំង (អាយុ-
សង្ខារ)ឲ្យធ្លុងទៅ គំនរនៃវ័យតាំងឡាយ រមែងលះបង់ទៅជាលំដាប់
ចំណែកខាងខ្ញុំ នឹងកន្ទួងបង់នូវគ្រឿងថ្លក់តាំងអស់ ហើយជាស្ត្រី
ត្រជាក់ម្ខាក់ឯង ត្រាច់ទៅកន្លងលោក ។

ចប់ ហត្ថិបាលជាតក ទី ១៣ ។

អប្បមាទវគ្គំ

(๓๙๐) យោ เจ ปุพฺเพ បมชฺชิตฺวา ปจฺฉา โส นปฺปมชฺชติ

โส อิมं โลกํ ปภาเสติ อพฺภา มุตฺโต ว จนฺทิมา ๚

(๓๙๑) ยสฺส ปาปกตํ กมฺมํ กุสเลน ปถิยฺยติ

โสปิมं โลกํ ปภาเสติ อพฺภา มุตฺโต ว จนฺทิมา ๚

(๓๙๒) ตณฺหาทุติโย ปุริโส ทีฆมทฺธาน สํสรํ

อิตฺถภาญฺญถาภาวं สงฺสารา นาติวตฺตติ ๚

(๓๙๓) โย จ ปมชฺชิตฺวา จรติ โย จ ปาปานิ กมฺมานิ กโรติ

กลฺยาณกมฺมา ปุริสา กลฺยาณเมว กโรติ

โย จ ปมชฺชิตฺวา จรติ โย จ ปาปานิ กมฺมานิ กโรติ

กลฺยาณกมฺมา ปุริสา กลฺยาณเมว กโรติ ๚

អយោឃរជាតក

(๓๙๐) (អយោឃរកុមារពោធិសត្វ...) សត្វនៅកន្លែងគឺ អស់រាត្រីណាមួយជាដំបូង សត្វនោះប្រព្រឹត្តទៅ ដូចជាពពក ដែលតាំងឡើង សត្វនោះកាលទៅ រមែងមិនត្រឡប់វិញទេ ។

(๓๙๑) មិនមែនពួកនរៈកាលចម្បាំង មិនមែនពួកនរៈបរិបូណ៌ដោយកំលាំង មិនគ្រាំគ្រា មិនស្លាប់ទេ ព្រោះថា ចាណ-មណ្ឌលតាំងអស់នោះ គឺជាតិ នឹងជរា តែងចូលទៅជិតបៀតបៀន ហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(๓๙๒) ព្រះពជាតាំងឡាយ ជារដ្ឋាធិបតីគ្របសង្កត់នូវសេនាប្រកបដោយអង្គ ๔ ជាសេនា មានសភាពគួរខ្លាចស្រែពេករមែងឈ្នះបាន ប៉ុន្តែមិនអាចឈ្នះនូវសេចក្តីស្លាប់បានព្រោះហេតុនោះ គំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំកើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌។

(๓๙๓) ព្រះពជាតាំងឡាយអង្គខ្លះ ដែលមានពលដំរី ពលសេះ ពលរថ ពលថ្មើរដើរចោមរោមហើយ រួច (រំពឹកណ្តាប់ដៃពួកបច្ចាមិត្ត) បាន ប៉ុន្តែមិនអាចរួចចាកសេចក្តីស្លាប់បានព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិត របស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(๓๙๔) ហត្ថីហិ អស្សេហិ រថេហិ បត្តិហិ
ស្វូ[1] បកញ្ចន្តិ បធំសយន្តិ
ន មក្ខោ កញ្ចិតុមុស្សហន្តិ
តម្មេ មតិ ហោតិ ចរមិ ធម្មំ ។

(๓๙๕) មត្តា កជា កិន្នកន្នា បកិន្នា
ឯកកេ មទ្ទន្តិ ជនំ ហនន្តិ
ន មក្ខោ មទ្ទិតុមុស្សហន្តិ
តម្មេ មតិ ហោតិ ចរមិ ធម្មំ ។

(๓๙๖) ឥស្សាសិនោ កតហត្ថាបិ រីក
ន្ទ្រេចាតិ អក្ខណវេធិនោបិ
ន មក្ខោ វិជ្ឈិតុមុស្សហន្តិ
តម្មេ មតិ ហោតិ ចរមិ ធម្មំ ។

(๓๙๗) សកដិ ខីយន្តិ សសេលកានកា
សព្ពំបិ តំ ខីយតិ ខីយមន្តរំ

---

๑ ម. បត្តិភិ ឬក ។

(៣៩៤) ព្រះរាជាគាំងឡាយក្តៀវក្តា រមែង(ញុាំងនគរគាំងឡាយរបស់ពួកស្តេច ជាបច្ចាមិត្ត) ឲ្យខ្ទេចខ្ទី ឲ្យខ្ចាត់ខ្ចាយ ដោយពលដំរី ពលសេះ ពលរថ ពលថ្មើរជើងបាន ប៉ុន្តែមិនអាចកំទេចទូរមច្ចុបានទេ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៣៩៥) ដំរីគាំងឡាយ ចុះប្រេង មានប្រេងធ្លាយហូរហៀរ តែងញុាំញីនូវនគរគាំងឡាយ សម្លាប់នូវជនបាន ប៉ុន្តែមិនអាចញុាំញីនូវសេចក្តីស្លាប់បានទេ ព្រោះហេតុនោះបានជាគំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៣៩៦) ខ្មាន់ធ្នូគាំងឡាយ ទុកជាមានដៃហាត់ហើយ ជាអ្នកក្តៀវក្តា អាចញុាំងព្រួញឲ្យធ្លាក់កន្លងទីធ្លាយបាន ប៉ាងមិនខុស ក៏មិនអាចប៉ាងនូវមច្ចុបានទេ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៣៩៧) ទឹកស្រះគាំងឡាយ រមែងអស់ទៅ ផែនដីព្រមទាំងភ្នំទឹងដងព្រៃ រមែងអស់ទៅ វត្តដែលប្រព្រឹត្តទៅកន្លងអំណាចនៃសង្ខារគាំងអស់នោះ ក៏រមែងអស់ទៅ កន្លងនូវនៃកាលដ៏វែង

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

សព្ពំ ហិ តំ ភញ្ញរេ ឧរាលេយរិយាយំ

តម្ហេ មតី ហោតិ ឧរាមិ ឆម្ភំ ។

(៣៩៨) សព្ពេសមេវំ ហិ ឧរីរេភវំ

ចលាចលំ ឆាឡាកុឆោឆ ជីវិតំ

បដោវ ឆុត្តស្ស ឧមោវ ភ្លុលដោ

តម្ហេ មតី ហោតិ ចរាមិ ឆម្ភំ ។

(៣៩៩) ឧមឍ្ឍលាដេវ បតន្តិ មាណវ

ឧភោ ច វុឌ្ឍា ច សរីរភេទា

ឆារិយោ ឆរ មឍ្ឍមេវិសា ច

តម្ហេ មតី ហោតិ ចរាមិ ឆម្ភំ ។

(៤០០) ឆាយំ វយោ តារកភជសន្និភោ

យឧត្តតីតំ កតមេវឆាជំ តំ

ជល្លាសុ ហិ ឧត្តិរតី ភុតោ សុខី

តម្ហេ មតី ហោតិ ចរាមិ ឆម្ភំ ។

ដ្បិតថា រតនាំងអស់នោះ គប្បីឋាក់បែកកងកំណាត់កាល ជាទីវិនាស ព្រោះហេតុនោះ ឋានជាគំនិតរបស់ខ្ញុំលោកព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៣៩៨) ជីវិតរបស់នារីនឹងនរៈកងលោកនេះនាំងអស់ តែងប្រែប្រួល ដូចជាសម្ពត់របស់អ្នកលេង(១) ដូចឈើដុះក្បែរច្រាំង យ៉ាងនោះដែរ ព្រោះហេតុនោះ ឋានជាគំនិតរបស់ខ្ញុំលោកព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៣៩៩) ផ្លែឈើនាំងឡាយ (រមែងជ្រុះចុះ) យ៉ាងណា មាណពនាំងឡាយ នាំងក្មេង នាំងចាស់ នាំងស្រី នាំងប្រុស នាំងមជ្ឈិមបុរស (បណ្តាកនឹងកគោព្យាងកក) រមែងមានសរីរៈបែកធ្លាយជ្រុះចុះ (យ៉ាងនោះ) ព្រោះហេតុនោះ ឋានជាគំនិតរបស់ខ្ញុំលោកព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៤០០) វ័យនេះ មិនដូចស្តេចផ្កាយ (ព្រះចន្ទ្រ) ទេ វ័យណាកន្លងទៅហើយ ឥឡូវនេះវ័យនោះ ទៀងតែទៅមែនពិត បុគ្គលចាស់ឥតមានតម្រេក (ក្នុងកាមគុណ(២)) សុខនឹង (មាន) មកពីណា ព្រោះហេតុនោះ ឋានជាគំនិតរបស់ខ្ញុំលោកព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

---

១ អ្នកលេងសុភាឃើញសុភាហើយ អាចយកសម្ពត់ទៅផ្ទុះផ្ទាំក ។ ២ ប្រព្រឹត្តមេថុនមិនកើត ។

(๒๐๑) ยกฺขา ปิสาจา อชกาปิ เปตา
กุมฺภีรา เต อสฺสสนฺติ มนุสฺสา
น มกฺขนฺติ อสฺสสิตฺวา มนุสฺสหนฺติ
ตสฺมา มตี เหตา ตปติ ฉมฺหิ ฯ

(๒๐๒) ยกฺขา ปิสาเจ อชกาปิ เปเต
กุมฺภีเรปิ เต ปิฏฺฐปณิ คเหตฺวา
น มกฺขนฺติ ปิฏฺฐปณิมฺหิ สฺหนฺติ
ตสฺมา มตี เหตา ตปติ ฉมฺหิ ฯ

(๒๐๓) อปกฺกเก ขุสเก เหฏฺฐเก จ
ภฏาโก ฆณฺเฑนฺติ วิธิตฺวา โสสิ
น มกฺขนฺติ ฆณฺฑยิตฺวา มนุสฺสหนฺติ
ตสฺมา มตี เหตา ตปติ ฉมฺหิ ฯ

(๒๐๔) อปกฺกกา ขุสกา เหฏฺฐกา จ
ลภนฺติ เต ภฏาโก ปิฏฺฐเปฺปิ
น มกฺขนฺติ ปิฏฺฐปณิมฺหิ คเหตฺวา
ตสฺมา มตี เหตา ตปติ ฉมฺหิ ฯ

(៤០១) ពួកយក្ខ បិសាច ឬប្រេតទាំងនោះខឹងហើយ រមែងផ្តុំសម្លាប់នូវពួកមនុស្ស ប៉ុន្តែមិនអាចផ្តុំសម្លាប់នូវមច្ចុបានទេ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៤០២) មនុស្សទាំងឡាយ រមែងធ្វើនូវការអង្វរករបំពោះពួកយក្ខ ពួកបិសាច ឬពួកប្រេត ដែលខឹងហើយនោះបាន ប៉ុន្តែមិនអាចអង្វរករមច្ចុបានទេ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំកើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៤០៣) ព្រះរាជាទាំងឡាយ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវទោស ហើយដាក់អាជ្ញាចំពោះពួកជនអ្នកមានកំហុស អ្នកប្រទូស្ត នឹងអ្នកបៀតបៀនបាន ប៉ុន្តែមិនអាចដាក់អាជ្ញា ដល់មច្ចុបានទេ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៤០៤) ពួកជនអ្នកមានកំហុស អ្នកប្រទូស្ត អ្នកបៀតបៀន តែងអង្វរករព្រះរាជាទាំងឡាយនោះបាន ប៉ុន្តែ ធ្វើនូវកិរិយាអង្វរករមច្ចុពុំបានទេ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៤០៥) ន ខត្តិយោបិ[1] ន ច ព្រាហ្មណោបិ
ន អឌ្ឍកោ ពលវា តេជវាបិ
ន បក្ខភជ្ជ អបេក្ខមត្តំ
តម្មេ មតិ ហោតិ ចរមិ ធម្មំ ។

(៤០៦) សីហោ ច ព្យគ្ឃោ ច អថោបិ ទីបិយោ
បសយ្ហ ខាទន្តិ វិជម្ភមានំ
ន មក្ខោ ខាទិតុមុស្សហន្តិ
តម្មេ មតិ ហោតិ ចរមិ ធម្មំ ។

(៤០៧) អាយោការ វណ្ណមជ្ឈ ករោត្តា
មោហេន្តិ ចក្ខូនិ ជនស្ស តាវទេ
ន មក្ខោ មោហយិតុមុស្សហន្តិ
តម្មេ មតិ ហោតិ ចរមិ ធម្មំ ។

(៤០៨) អាសីវិសា ឃោរវិសា ខុទ្ទតេជា
ឆិន្ទន្តិ មារេន្តិបិ តេ មក្ខុស្ស
ន មក្ខោ ឆិន្ទិតុមុស្សហន្តិ
តម្មេ មតិ ហោតិ ចរមិ ធម្មំ ។

---

១ ម. ន ខត្តិយោតិ នបិ ។

(៤០៥) មិនថាក្សត្រ មិនថាព្រាហ្មណ៍ មិនថាអ្នកសុកសួស្តី អ្នកមានកំឡាំង អ្នកមានតេជៈទេ សេចក្តីឈ្លាសមុខរបស់មច្ចុរាជ មិនមានឡើយ ព្រោះហេតុនោះ ឱនជាគំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៤០៦) ខ្លាធំ ទាំងខ្លាដំបង តែងគំរាម នូវជនដែលកំពុងញាប់ញ័រ ហើយទំពាស៊ីបាន ប៉ុន្តែ មិនអាចទំពាស៊ី នូវមច្ចុបានទេ ព្រោះហេតុនោះ ឱនជា គំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៤០៧) ពួកជនអ្នកធ្វើមាយា (អ្នកលេងកល) កាលធ្វើ (នូវមាយា) កងទីពាក់កណ្តាលវង្គ រមែងធ្វើនូវក្តែកទាំងឡាយរបស់ជនឲ្យកាន់ប្រឡំបាន ដោយពិត ប៉ុន្តែ មិនអាចញុំាងមច្ចុឲ្យកាន់ប្រឡំបានឡើយ ព្រោះហេតុនោះ ឱនជា គំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៤០៨) សត្វអាសីពិសទាំងឡាយ មានតេជៈដ៏ក្លាខ្លាំង ខឹងហើយ រមែងចឹកសម្លាប់នូវមនុស្សទាំងឡាយនោះក៏បាន ប៉ុន្តែមិនអាចចឹកនូវមច្ចុបានទេ ព្រោះហេតុនោះ ឱនជា គំនិតរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៤០៩) អាសីវិសា ករុប្បតា យំ ទុំសន្តិ
តំ តំកិច្ចកា តេស វិសំ ហរន្តិ
ន មន្តុនោ ធរ្ជវិសំ ហរន្តិ
តម្មេ មតី ហោតំ ចរមំ ជម្មំ ។

(៤១០) ជម្មន្តរី វេត្តវុណោ ច ភោជោ
វិសានំ ហាត្តាន ករុជ្ជមានំ
សុយ្យន្តិ តេ កាលករតា តថេវ
តម្មេ មតី ហោតំ ចរមំ ជម្មំ ។

(៤១១) វិជ្ជាចរ យោរមនីយមាជា
អនស្សនំ ទុំសនេកំ វជន្តិ
ន មម្មរជស្ស វជន្តិ អនស្សនំ
តម្មេ មតី ហោតំ ចរមំ ជម្មំ ។

(៤១២) ជម្មោ ហវេ រក្ខតំ ជម្មចារឹ
ជម្មោ សុចិណ្ណោ សុខមាវហាតិ
ឯសានិសំសោ ជម្មេ សុចិណ្ណោ
ន ទុក្កតឹ កច្ចតំ ជម្មចារឹ ។

(៤០៩) សត្វរាស៊ីពិសទាំងឡាយក្រោធហើយ ប៉ឹកនរណា ពួកទេវតារក្សា រមែងកំចាត់នូវពិសនៃសត្វរាស៊ីពិសទាំងនោះបាន ប៉ុន្តែកំចាត់នូវពិសដែលមកប៉ឹកហើយពុំបានទេ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ខ្ញុំលព្រះបង្គំជាខ្ញុំកើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៤១០) ទេវតាទាំងឡាយ ឈ្មោះធម្មទ្ធរី ១ វេត្តវ័ណ ១ កោដៈ ១ សម្ងាប់នូវពិសទាំងឡាយនៃកុដង្គ (នាគ) បាន ពួកទេវតាទាំងនោះ គេពោលថាធ្វើមរណកាលទៅហើយដូចគ្នាដែរ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ខ្ញុំលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៤១១) ពួកវិជ្ជាធរ រៀនបានវិជ្ជាវិជ្ជា រមែងដល់នូវការបំបាំងខ្លួនដោយថ្នាំទាំងឡាយបាន ប៉ុន្តែ មិនដល់នូវការបំបាំងមច្ចុរាជបានទេ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគំនិតរបស់ខ្ញុំលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កើតឡើងថា អញនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ។

(៤១២) ធម៌រមែងរក្សានូវបុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដោយពិត ធម៌ដែលបុគ្គលប្រព្រឹត្តដោយល្អហើយ រមែងនាំមកនូវសេចក្តីសុខនេះជាអានិសង្សក្នុងធម៌ ដែលបុគ្គលប្រព្រឹត្តដោយល្អហើយ បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ រមែងមិនទៅកាន់ទុគ្គតិ ។

[៤១៣] ន មាំ ឧម្មា អនម្មោ ច ឧភោ សមវិសាតិនោ
អនម្មោ ឯវយំ នេតំ ឧម្មោ ចាបេតំ សុក្កតិដ្ឋិ ។
អយោឃរជាតកំ ចុទ្ទសមំ ។

តិសុទ្ធកំ

មាតង្គ សម្ភូត សិរិ សិរិមន្តោ
ភោគេ ហិំស សត្តំកុម្ភោ កល្យាតិយ-
សោមជស្ស ចមេឡយ្យ ព្រហ្ម បញ្ច
បណ្ឌិត ចិរស្សំ វត អយោឃរ ។

វីសតិនិបាតំ និដ្ឋិតំ ។

[៤១៣] សភាវៈគាំងឡាយពីរ គឺធម៌ ១ អធម៌ ១ មិនមែនមានផលស្មើគ្នា
ទេ អធម៌តាំងសត្វទៅកាន់នរក ធម៌ញុំាងសត្វឲ្យដល់នូវសុគតិ ។

ចប់ អយោឃរជាតក ទី ១៤ ។

ខុទ្ទកនៃវីសតិនិបាតគោះគី

មាតង្គជាតក ១ ចិត្តសម្ភូតជាតក ១ សិរិវាណជាតក ១ សិរិមន្ត-
ជាតក ១ ពោធិមិគជាតក ១ ហង្សជាតក ១ សត្តិគុម្ពជាតក ១
កល្យាតិយជាតក ១ សោមនស្សជាតក ១ ចម្មេយ្យជាតក ១
មហាបលោភនជាតក ១ បញ្ចបណ្ឌិតជាតក ១ ហត្ថិបាល-
ជាតក ១ អយោឃរជាតក ១ ។

ចប់ វីសតិនិបាត ។

តិសនិបាតជាតកំ

កិំឆន្ទជាតកំ

(៤១៤) កិំឆន្ទោ តវមនិប្ផាយោ ឯកោ សម្មសិ យម្មនិ
កិំ មន្តយោ កិំ ឯសំ តេនអត្តេន ព្រាហ្មណា។

(៤១៥) យថា មហា ភរិនវោ កុម្ភោ សុបរិណាមាភ
តថូបមំ អត្តមក្កំ វណ្ណាកន្ទរសុត្តមំ ។
តំ វុយ្ហមានំ សោតេន និស្សាឆាមលមជ្ឈិមេ
ចាណីភិ នំ តហោត្វាន អត្សាយតនមាហរិ ។
តតោ តេនលិបត្តេសុ និក្ខិបិត្វា សយំ អហិំ
សត្តេន នំ វិតរេត្វា ឱុបត្វិថាសិ អហោសិ មេ។
សោហំ អបេតនវោថា ឥច្ឆិក្ខតោ ឧក្ខក្ខមោ
អស្សាធំ ឆាធិតច្ឆាមិ ផលេស្វញ្ញេសុ តេសុធិ។
សោសិត្វា ឆួន មរណំ តំ មមំ អាវហិស្សតិ
អម្ហំ យស្ស ផលំ សាធុំ មជ្ឈុក្តំ មនោរមំ ។

តំណនិបាតជាតក

កឹធទ្ធជាតក

(៤១៤) (ទេវតាពោលថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ លោកពេញចិត្តនឹងអ្វី ប៉ុន
ប៉ងអ្វី ប្រាថ្នាអ្វី ស្វែងរកអ្វី ទើបអង្គុយម្នាក់ឯងក្នុងវាលក្តៅ ដោយ
ប្រយោជន៍អ្វី ។

(៤១៥) (តាបសពោលតបថា) ក្អមដាក់ទូវទឹកដ៏ធំ មានទ្រង់ទ្រាយស្អាត
ជាត មានឧបមាយ៉ាងណា ផ្ទៃស្វាយទុំ ដ៏ឧត្តមដោយពណ៌និងក្លិន
នឹងរស ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះ ។ ម្នាលនាងមានអវយវៈត្រង់
កណ្តាល (ចង្កេះ) មិនមានមន្ទិល អាត្មាបានឃើញផ្ទៃស្វាយនោះ
អណ្តែតតាមខ្សែទឹក ក៏ចាប់ផ្ទៃស្វាយនោះដោយដៃទាំងពីរ ហើយ
នាំយកទៅកាន់រោងបូជាភ្លើង ។ លុះចាប់នោះ អាត្មាបានដាក់ផ្ទៃ
ស្វាយលើស្មឹកចេកទាំងឡាយដោយខ្នងឯង ចិតន្ទូវផ្ទៃស្វាយនោះ
ដោយកាំបិតហើយ (ឆាន់) ផ្ទៃស្វាយនោះ នាំចេញនូវសេចក្តីស្រេក
ឃ្លានរបស់អាត្មាបាន ។ អាត្មានោះ ប្រាសចាកសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ
លុះផ្ទៃស្វាយអស់ហើយ ក៏អត់ទ្រាំបានដោយលំបាក មិនបានសេចក្តី
ត្រេកអរ ក្នុងផ្ទៃឈើទាំងឡាយឯទៀតណាមួយ ។ ផ្ទៃស្វាយនោះ
នឹងនាំមកនូវសេចក្តីស្កប់ ដល់អាត្មាដោយពិត ព្រោះវើងស្អមព្រោះ
ផ្ទៃស្វាយមានរសឆ្ងាញ់មានរសផ្អែមលើសលប់ ជាទីពេញចិត្ត ។

យមុទ្ធរិ រុយ្ហមានំ ខុរេនដិស្មា មហាណ្ណវេ
អក្ខាតំ តេ មយា សព្ពំ យស្មា ខុបវសាមហំ ។
រម្មំ បដិនិសិន្នោស្មិ បុថុលោមាយុតា បុថុ
តញ្ចោ(1) មេវ អក្ខាហិ អត្តានមបលាយិនំ ។
កា ភវំ ភូមសិ កល្យាណី កិស្ស ភវំ សុមជ្ឈិមេ
រូបបដ្ឋបូមដ្ឋវ(2) ព្យគ្ឃីវ តិរិសាឧជា ។
យា សន្តិ ជាវិយោ នេវេសុ នេភនំ បវិជាវិកា
យា ច មនុស្សលោកស្មិំ រូបេនគ្គាតតិត្ថិយោ ។
រូបេន តេ សទិសី នត្ថិ នេវគន្ធព្វមានុសេ(3)
បុច្ឆាសិ មេ ជាវុបុព្ពន្តិំ ព្រហ្មា នាមញ្ញ ពន្ធវេ(4) ។
(៤១៦) យំ ភវំ បដិនិសិន្នោសិ រម្មំ ព្រាហ្មណ កោសិកី
សាមាំ ភូសាលយា វុត្តា វវាវិវេកាយ សា ។

---

១ ឱ. ភូញ្ញ ចោ ។ ម. ភំ ច ចោ ។ ២ ឱ. រូបបដ្ឋិបលិមដ្ឋវ ។ ម. រូបបដ្ឋិបមដ្ឋវ ។
៣ ឱ. ម. ទេវេសុ គន្ធព្វមនុស្សលោកេ ។ ៤ ឱ. ម. អក្ខាហិ មេ នាមញ្ញ ពន្ធវេ ច ។

អាត្មាបានស្រេចផ្ទៃស្បាយ ដែលកំពុងអណ្តែតក្នុងអន្ទង់ដ៏ធំរំពីស្ទឹង
អាត្មានៅ (ដោយសេចក្តីស្រេកឃ្លាន) ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះ
ទាំងអស់ អាត្មាបានប្រាប់ដល់នាង ។ អាត្មាអង្គុយអាស្រ័យនូវស្ទឹង
ជាទីរីករាយ ស្ទឹងនេះ ជំទូលាយប្រកបដោយត្រី នាងកុំអាលរត់
ទៅ ចូរប្រាប់ខ្លួននោះដល់អាត្មាសិន ។ ម្នាលនាងកល្យាណី នាង
ជាអ្វី ម្នាលនាងមានអាយុ:ត្រង់កណ្តាល (ចង្កេះ)ដ៏ល្អ នាងមានរូប
ដូចកដម្បាសមាសដ៏រលើង (មានដំណើរ) ដូចជាកូនខ្លាដែលកើតក្នុង
ញកភ្នំ (មកក្នុងទីនេះ) ដើម្បីអ្វី ។ នាងនារីទាំងឡាយណា ជា
អ្នកបំរើពួកទេវតា ក្នុងទេវតាទាំងឡាយផង ស្រីទាំងឡាយណា
ប្រកបដោយរូប ក្នុងមនុស្សលោកផង ស្រីទាំងឡាយនោះប្រាកដ
ស្មើដោយរូបនៃនាង មិនមាន ក្នុងទេវគន្ធព្វនិងមនុស្សលោកឡើយ
ម្នាលនាងមានអាយុ:ទាងដើម (ភ្លៅ) ដ៏ល្អ អាត្មាសួរហើយ ចូរ
ប្រាប់នាមនិងគោត្រផង ដៅពង្សទាំងឡាយផង ។

(៤១៦) (ទេវតា...) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ លោកគង់នៅអាស្រ័យស្ទឹងឈ្មោះ
កោសិកីជាទីរីករាយណា ខ្ញុំមានលំនៅត្រង់ទ្វៃទឹកដ៏កាច មានអន្ទង់
ជាទីហួរទៅនៃទឹកដ៏ប្រសើរ អាស្រ័យនៅហើយ (ក្នុងស្ទឹងនោះ) ។

គំសនំជាតេ បឋមំ កិំឆន្នជាតកំ

ជាជាឌុមតលាតិណ្ណោ ពហុតោ តិរិតន្ទក

មមេវ បមុខា ហោន្តិ អតិសន្ទន្តិ ចាវុសេ ។

អថោ ពហូ វនតោជា ឆលភរិវមិន្ទក

ពហុតោ ជាកចិត្តោជា អតិសន្ទន្តិ ភរិជា ។

តា អម្ពជម្ពុលពុជា និចាតាលមុឌុម្ពក

ពហូនិ ផលជាតានិ អាវហន្តិ អតិណ្ហាសោ ។

យន្តិញ្ជុំ ឧកតោ តីរេ ផលំ បតតំ អម្ពុនិ

អសំសយន្តិ សោតស្ស ផលំ ហោតំ វសានុគំ ។

ឯតទញ្ញាយ មេជាវី រុក្ខុបញ្ញ សុណោហិ មេ

មា ភោចយ អតិសន្តិ បដិសេធ ជនាធិប ។

ន ភហំ វង្ឃរំ មញ្ញេ យំ ត្វំ រដ្ឋាភិវឌ្ឍន

អាចេយ្យមោនោ ភនិសំ មរណំ អតិកង្ខសំ ។

តស្ស ជានន្តិ បិតរោ កន្ទន្ត្យា សនេវកា

យេ ចាបិ ឥស្សយោ លោកេ សញ្ញត្តា តបស្សិនោ

ជ្រោះភ្នំដ៏ប្រើន កុះករដោយឈើផ្សេងៗ រមែងមានក្តីចំពោះមុខ
ខ្ញុំ រមែងហូរទៅក្នុងរដូវក្តៅ ។ ម្យ៉ាងទៀត ស្ទឹងដ៏ប្រើន មាន
ទឹកហូរចេញអំពីព្រៃ ទ្រទ្រង់នូវគំនរទឹកដ៏ខៀវ ស្ទឹងដ៏ប្រើន មាន
រូបភាពដូចជានាគ រមែងញាំងខ្ញុំឲ្យពេញដោយទឹក ។ ដើមស្វាយ
ដើមត្រឹង ដើមខ្នុរសម្ង ដើមក្តុម ដើមត្នោតនឹងដើមល្វា ផលជាត
ទាំងឡាយដ៏ប្រើន រមែងបូលទៅកាន់ស្ទឹងទាំងនោះរឿយៗ។ ផ្លែឈើ
ណាមួយ នៅក្បែរមោត់ច្រាំងទាំងពីរ រមែងជ្រុះទៅក្នុងទឹក ផ្លែឈើ
នោះ រសាត់ទៅតាមអំណាចនៃខ្សែទឹកដោយឥតសង្ស័យ ។ បពិត្រ
លោកជាអ្នកប្រាជ្ញ មានប្រាជ្ញាប្រើន លោកជ្រាបហេតុនុ៎ះហើយ
សូមស្តាប់ពាក្យខ្ញុំបុះ បពិត្រព្រះជនាធិបតី សូមលោកកុំពេញចិត្ត
ឡើយ ចូរបដិសេធនូវការជាប់ចំពាក់ដោយតណ្ហា ។ បពិត្រព្រះ
រាជសី អ្នកញាំងដែនឲ្យចំរើន លោកកំពុងចំរើន (ដោយសាច់នឹង
ឈាម) ប្រាថ្នាសេចក្តីស្ងាប់ ដោយហេតុណា ខ្ញុំពុំសំគាល់នូវ
លោកថា ជាអ្នកចំរើនដោយប្រាជ្ញា ដោយហេតុនោះទេ ។ បិតា
ទាំងឡាយ (ព្រហ្ម) នឹងគន្ធព្វព្រមទាំងទេវតា រមែងដឹងនូវភាពនៃ
បុគ្គលនោះថា ជាអ្នកលុះក្នុងអំណាចនៃតណ្ហា ម្យ៉ាងទៀត ឥសី
ទាំងឡាយណាក្តី លោក ជាអ្នកមានចិត្តសង្រួមហើយ មានតប:

อสิสายเนน ฉาทนฏฺเ ปฏิกูลตา เวเทตพฺพา ฯ

(๔๑๗) ฉวึ วิเนตฺวา วิย สพฺพปฺปุ
วิญฺเญยฺยนฺ ตวนฺ ติวิตสฺส
น ตฺวเมว ตสฺส นาสฺส ตาปึ
สเจ น เจเตสิ วิกาย ตสฺส ฯ

ฌสิปฺปเภทสมญฺญาเต ฉวึ เลาหสฺส วิเนตา (๑) ปตฺโต
อนริยึ ปริสมฺภาเส ตาปกปฺปึ ติกิจฺฉเก ฯ
สเจ อหึ ปริวชฺเชมิ ตีเร เต ปุถุสุเขฺลฌเก
อสิสายเนน อสิเลาเกน ปริเวเตพฺพมกมฺมสฺสเต ฯ
ตสฺมา ตาว ตาปกรึ กปฺปึ วตฺตสฺสุ (๒) ตฺวนฺ สุมชฺฌิเม
มา ตฺวึ (๓) สเญฺญ ฉเฬ ปชฺชา ปตฺวา (๔) ตณฺหาสิ ปริเย มเต ฯ

(๔๑๘) อญฺญาเตเมตนฺ อริสยฺหสาหิ
อตฺตาเนมญฺญา ธมฺมิ เต ตนฺ

---

๑ ฉ. สเต ฯ ๒ ม. วตฺตสฺสุ ฯ ๓ ฉ. ม. มาตึ ฯ ๔ ฉ. ปกุ-
ฏฺฐาสิ ฯ ม. ปกุฏฺฐายิ ฯ

ឥសីទាំងឡាយនោះ រមែងដឹងឥតសង្ស័យ (សូម្បី) ពួកអ្នកមានយសជាអ្នកបម្រើ (ឥសីទាំងនោះក៏ដឹងការនោះតៗគ្នាទៀត) ។

(៤១៧) (តាបស...) បើ(នរជនណា) មិនគិតសម្លាប់បុគ្គលនោះទេជាប ក៏មិនចំរើនដល់នរជននោះ ដែលដឹងច្បាស់នូវធម៌ទាំងពួងរបស់អ្នកប្រាជ្ញយ៉ាងនេះផង ដឹងនូវការបែកធ្លាយនឹងប្បវត្តិនៃជីវិតផង ម្នាលនាងជាធំ ដែលពួកឥសីដឹងច្បាស់ហើយ ប្រយោជន៍នៃសត្វលោក នាងដឹងច្បាស់ហើយយ៉ាងនេះ នាងឈ្មោះថាស្វែងរកនូវជាបកម្ម (ចំពោះខ្លួន) ព្រោះប្រទេចពាក្យមិនប្រសើរ ។ ម្នាលនាងទៅធីតាមានត្រគាកសាយល្អ បើយើងនឹងស្លាប់លើត្រើយរបស់នាង កាលបើយើងស្លាប់ហើយ ដំណើរដំនៀលនឹងបានមកនាងឯង ឥតសង្ស័យឡើយ ។ ម្នាលនាងមានអវយវៈត្រង់កណ្តាលដ៏ល្អ ព្រោះហេតុនោះ នាងឯងចូររក្សានូវកម្មអាក្រក់ កាលបើយើងស្លាប់ហើយ កុំឲ្យជនទាំងអស់ដេរប្រទេចនាង ក្នុងកាលជាខាងក្រោយឡើយ ។

(៤១៨) ទៅតា...) ហេតុនេះ ខ្ញុំម្ចាស់ដឹងច្បាស់ហើយ ធម្មតាស្តេចនេះ មិនងាយអត់ទ្រាំបានទេ ណ្ហើយចុះ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងប្រគេននូវខ្លួនខ្ញុំម្ចាស់ផង ប្រគេននូវស្វាយនោះផង ដល់លោកម្ចាស់

ពំសនំបាតេ បឋមំ កំឆឌ្ឌាតកំ

យោ ទុច្ចរេ កាមគុណេ បហាយ

សទ្ធំ្ធ ធម្មំ្ធ អធិដ្ឋាសិ ។

យោ ហិត្វា បុព្ពសញ្ញោគំ បច្ឆាសញ្ញោជនេ បិតោ

អធម្មញ្ជេ ចរតិ ចាបញ្ញស្ស បវឌ្ឍតិ ។

ឯហិ តំ ចាបយិស្សាមិ កាមំ អប្បាសុកោ ភវ

ឧចានយាមិ សីតស្មិំ វិមោកហិ អនុស្សុកោ ។

តំ បុច្ឆាសមគ្គេហិ វាឡេឆេហិ អរិន្ទម

កោញ្ញោ មយ្ហេ ធនិយោ កោយដ្ឋិមឆុសាលិយោ

ភុញ្ជតិ បាំសបូរេតិ កោ កិលេត្ត បពោធរេ ។

អឆ្ឌេត្ត វិប្បស្សន្ទន្តោ(១) បលាលេ លសន្ធិកា

កោ សុច្ឆសលន្ធាជីចា(២) បក្កតាលវិលង្ឃិកោ ។

---

១ ម. វិប្បរិនន្តោ ។ ២ ម. កោសច្ឆសលន្ធាជីវោ ។

តំសនិបាត កំណន្លដាតក ទី ១

ដ្បិតលោកម្ចាស់បានលះបង់នូវគាមគុណាទាំងឡាយ ដែលគេលះបង់បានដោយក្រ ហើយបានអធិដ្ឋានន្លូវសីល ជាគ្រឿងសូបរម្ងាប់ផង នូវសុបរិតធម៌ផង ។ បុគ្គលណា លះបង់នូវចំណងខាងដើម ហើយបិតនៅកន្លងចំណងខាងចុងផង ប្រព្រឹត្តនូវអធម៌ផង ចាបតែងចំរើនឡើងដល់បុគ្គលនោះ ។ សូមលោកម្ចាស់មកចុះ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងនាំលោកម្ចាស់ទៅឲ្យដល់ព្រៃស្វាយនោះ សូមលោកម្ចាស់មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិចដោយពិតចុះ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងនាំទៅជាក់កន្លងព្រៃស្វាយដ៏ត្រជាក់នោះ សូមលោកម្ចាស់គង់នៅកុំមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ។ បពិត្រអនុម: ព្រៃស្វាយនោះ ពួកសត្វបក្សីមានកកូក ស្រវឹងដោយរសនៃផ្លាឈើស្រែកបន្ធឺឡើងហើយ ពួកត្រៃល ពួកក្អែក ជាទិព្វ ពួកសត្វស្វាបឈ្លោះកោយដ្ឋ នឹងឈ្លោះមធុសាលិយ: យំជាមួយនឹងពួកហង្ស ពួកតារវៅ ដែលនៅកន្លងព្រៃស្វាយនោះ ក៏ញ៉ាំងពួកសត្វទាំងនោះឲ្យភ្ញាក់ឡើងហើយ ។ ដើមស្វាយទាំងឡាយកន្លងព្រៃនោះ មានចុងមែកជាបចុះ (ព្រោះទម្ងន់ផ្លែ) ប្រាកដស្មើដោយទីលានដែលពេញដោយកណ្តាប់ស្រូវ ដើមដកគាំ ស្រល់ នឹងកទម្ពទាំងឡាយ មានចង្កោមផ្លែសំយុងចុះ ដូចឆ្កាយផ្លែគ្មានខុ ។

(៤១៩) អាលឹ តំវីដ តាយុវី អង្គីធ ចន្ទនុស្សទោ
វត្តឹ ភុំ បវិចាវេសិ ឯក វេនេសិ វេនធំ ។
សោទ្ធសិត្តីសហស្សានិ យោ តេមា បវិចាវិតោ
ឍវំ មហានុភាវេសិ អព្ភតោ លោមហំសនោ ។
កឹ តម្មមតវំ បុព្វេ ចាបំ អត្តនុភាវហំ
យំ តវិត្វា មនុស្សេសុ បិដ្ឋិមំសានិ ខាទសិ ។
(៤២០) អវេឡានិ បដិក្កយ្ហ តាមេសុ តិទ្ធោ អហំ
អចរឹ ធីយមត្ថានំ បវេសំ អហិតាយហំ ។
យោ បិដ្ឋិមំសំ តោ ហោតិ ឍវំ ទុក្កដ្ខ ខាទតិ
យថាហមជ្ជ ខាទាមិ បិដ្ឋិមំសានិ អត្តនោតិ ។

កិំឆន្ទជាតកំ បឋមំ ។

ក្កម្ពជាតកំ

(៤២១) តោ ចាតុភសី តិធិ ឯកដ្ឋិ
ឧបោសយំ សំវរឹ ចដ្ឋិចារ
តត្តេហិ តេ វស្សិយោ ឯត្ថរដ្ឋិ
សនេរតា វិដ្ឋវិវត្តលំក្ខ ។

(៤១៩) (គាប់សន្ទនិយាយទៅនឹងប្រេតថា) អ្នកទ្រទ្រង់នូវផ្កាកម្រង ទ្រទ្រង់នូវឈ្នួត ប្រដាប់ដោយគ្រឿងអាភរណៈ ពាក់នូវពាហុរក្សវត្ថ (កងកន់) ប្រសព្រំដោយខ្លឹមចន្ទន៍ ឲ្យគេបម្រើក្នុងវេលាយប់ សោយនូវខ្ទុះឈាមក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ ស្រីទាំងឡាយ ១៦.០០០ នេះ ជាស្រីបំរើរបស់អ្នក អ្នកជាបុគ្គលមានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ អស្ចារ្យ គួរឲ្យព្រឺរោម ។ ក្នុងកាលមុន អ្នកបានធ្វើអំពើបាបទាំងឡាយ ដូចម្តេច ដែលអ្នកធ្វើក្នុងមនុស្សលោក បានជាស៊ីនូវសាច់ខ្លួនឯង (របស់ខ្លួន) ។

(៤២០) (ប្រេត..) ខ្ញុំបានរៀននូវវេទទាំងឡាយ ហើយជាប់ចំពាក់ក្នុងកាមទាំងឡាយ បានប្រព្រឹត្តមិនជាប្រយោជន៍ដល់ជនដទៃ អស់កាលដ៏យូរអង្វែង ។ បុគ្គលណា ជាអ្នកស៊ីនូវសាច់ខ្លួនឯង (ញុះញង់គេ) បុគ្គលនោះ ក៏ឆ្ងាយស៊ីនូវសាច់ខ្លួនរបស់ខ្លួន ដូចខ្ញុំស៊ីក្នុងថ្ងៃនេះដែរ ។

ចប់ កំណត់ជាតក ទី១ ។

កុម្ភជាតក

(៤២១) (ព្រះបាទសព្វមិត្ត ត្រាស់សួរថា) អ្នកជាអ្វី មកប្រាកដអំពីកពតាវត្តិង្ស (ប្រតិស្ឋាន) លើអាកាសនេះ រស្មីទាំងឡាយរបស់អ្នក ផ្សាយចេញអំពីខ្លួន ដូចព្រះចន្ទ ភ្លឺស្វាង ក្នុងវេលាយប់ ឬដូចផ្កែកបន្ទោរ ឆ្វេលឆ្វាត់ ឰដ៏អាកាស ។

តំណនិយាតេ ទុតិយំ កុម្ភជាតកំ

សោ ឯត្ថាតំ ភគវតោ អយម្បិ
វោហាយសំ តច្ឆសិ តិដ្ឋសិ ន
ឥទ្ធី ឯ តេ វត្តតោ សុភាវិតា
អនន្តក្ខនមសិ(១) នោវតាឧំ ។
វោហាយសំ ភគវតោ(២) តិដ្ឋសិ
កុម្ភំ ភរិណាជាតំ យមេតមត្តំ
តោ ភ តុវំ ភរិស្ស វតាយំ កុម្ភោ
អក្ខាហិ មេ ព្រាហ្មណ ឯតមត្តំ ។

(៤២២) ន សម្បរិកុម្ភោ នបិ តេលកុម្ភោ
ន ជាណិតស្ស ន មធុស្ស កុម្ភោ
កុម្ភស្ស វជ្ជានិ អនប្បកានិ
នោសេ ពហូ កុម្ភកតេ សុណាថ ។
តលេយ្យ យំ បិត្វា បតេ បថាតំ
សោត្ថិំ តុមំ ចន្ទនិយោលភល្ថ
ពហុំបិ កុញ្ជេយ្យ អភោជនេយ្យំ
តស្សា បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ ភរិណាថ ។

---

១ ខ. អនន្តក្ខូតាមបិ ។ ម. អនន្តគណមភិ ។ ២- ខ. សំ ភម្ភគម្ម ។ ម· គម្មមាគម្ម ។

ក្នុងឯងដើរទៅមិនមានខ្សែ ឮដំអាកាស ក្នុងដើរក្តី ឈរក្តី ឮដំអាកាស បុគ្គលិបស់ពួកទេវតា ដែលមិចាច់ដើរទៅកាន់ផ្លូវ ឆ្ងាយ (ដោយដើង) អ្នកបានធ្វើឲ្យដូចជាទីដំគល់ ចំរើនស្អុះ ។ អ្នកបិតនៅ ព្រោះអាស្រ័យ នូវការទៅឮដំអាកាស តើអ្នកជាអ្វី (អ្នកនិយាយ) នូវសេចក្តីណាថា អ្នកតាំងឡាយ ចូរទិញធ្នាំងចុះ ដូចេ្នះ តើធ្នាំងនេះសម្រាប់ធ្វើអ្វី ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរប្រាប់សេចក្តីនុ៎ះ ដល់ខ្ញុំ ។

(៤២២) (ព្រះឥន្ទ្រាធិពដតបថា) នេះមិនមែនជាក្អមសប្បិទេ មិនមែនជាក្អមប្រេងទេ មិនមែនជាក្អមស្ករអំពៅទេ មិនមែនជាក្អមទឹកឃ្មុំទេ ទោសរបស់ក្អមមានប្រើន សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវទោសដ៏ប្រើន ដែលតាំងនៅកងក្អមចុះ ។ បុគ្គលដើរភ្លាត់ធ្លាក់ជ្រោះ រណ្តៅ គុហា អណ្តូងជ្រាំ រណ្តៅជ្រាំ តាំងបរិភោគនូវរបស់ដែលមិនគួរបរិភោគដ៏ប្រើន ព្រោះធឹកនូវសុភណា សូមព្រះអង្គទិញនូវក្អមនេះ ដ៏ពេញដោយសុភនោះចុះ ។

យំ តិត្ថំ ឥមំ តិត្ថន្តិ អនេសមាសោ

ឧប្បជ្ជតិ ឆន្ទរាគោ តត្ថសារោ

អនាថមានោ ឧបតាយតិ ឆក្ខត្តុំ ច

តស្សា បុណ្ណាំ ភុម្ភមិមំ តាំណាថ ។

យំ វោ មិវិត្វា អនេលោរ ឆន្តោ

ឧរេយ្យ តាមេ វិសិខន្តភន្ត

សមុទ្ធរិត្តោ អតិវេលសាយី

តស្សា បុណ្ណាំ ភុម្ភមិមំ តាំណាថ ។

យំ បិត្វា ឧជ្ឈាយ បវេធមានោ

សីសញ្ច ពាហុញ្ច បជាលយន្តោ

សោ ឆក្ខត្តុំ ឆារុភដល្លកោវ

តស្សា បុណ្ណាំ ភុម្ភមិមំ តាំណាថ ។

យំ វោ មិវិត្វា អត្តិឆឡ្លា សយន្តិ

អនោ សិតាលេហិមិ ខាទិតាសេ

ពន្ធំ វចនំ[1] ភោភជាឥញ្ជុបេន្តិ

តស្សា បុណ្ណាំ ភុម្ភមិមំ តាំណាថ ។

យំ បិត្វា ភាសេយ្យ អភាសនេយ្យំ

សភាយមាសិនោ អបេតវត្តា

---

๑ ឱ. ម. វិធំ ។

បុគ្គលមិនសង្កត់ចិត្ត តែងដើរចម្រៀប ដូចគោស៊ីនូវបាយ
សុក ជាអ្នកមិនមានទីពឹង តែងបូលទៅប្រៀងប្តូរ ព្រោះ
ផឹកនូវសុរាណា សូមព្រះអង្គទិញនូវភ្នែមនេះ ដ៏ពេញដោយ
សុរានោះចុះ ។ បុគ្គលអាក្រាត ដូចជាពួកអចេលក: ដើរទៅ
កាន់ចន្លោះថ្ម កំដរស្រុក មានចិត្តរវើរវាយ ដេកហួសវេលា
ព្រោះផឹកនូវសុរាណា សូមព្រះអង្គទិញនូវភ្នែមនេះ ដ៏ពេញ
ដោយសុរានោះចុះ ។ បុគ្គលក្រោកឡើងត្រេតត្រោត ញ័រ
ក្បាល ញ័រដើមដៃ បុគ្គលនោះ កំដូចជារូបយន្តដែលធ្វើដោយ
ឈើ ព្រោះផឹកនូវសុរាណា សូមព្រះអង្គទិញភ្នែមនេះ ដ៏
ពេញដោយសុរានោះចុះ ។ ជនទាំងឡាយ ត្រូវក្លើងឆេះ
រមែងដេកទៅ ឬត្រូវពួកបចបកខាំស៊ី ចាន់ដល់នូវទោស
ត្រូវគេចង់ គេសម្លាប់ ទាំងសាបសូន្យនូវភោគៈ ព្រោះតែ
ផឹកនូវសុរាណា សូមព្រះអង្គទិញនូវភ្នែមនេះ ក៏ពេញ
ដោយសុរានោះចុះ ។ បុគ្គលនិយាយនូវពាក្យ ដែល
គេមិនគួរនិយាយ អង្គុយក្នុងទីប្រជុំ របូតសំពត់ស្លៀក

សម្មុត្តិតោ វន្តកតោ ព្យសន្នោ
តស្សជ្ជ បុណ្ណាំ កុម្ភមិមំ តតិយាទ ។
យំ វេ បិវិត្វា ខុត្តាជ្ជោ អវិលត្តោ
មមេវ សព្ពា បមទាតំ មញ្ញេ
ន មេ សមោ ថាតុរជ្ជោបិ ភជ្ជា
តស្សជ្ជ បុណ្ណាំ កុម្ភមិមំ តតិយាទ ។
មាជាតិមាជា ករលហានិ បេសុណី
ទុព្ភណ្ណានី ឧក្កយិនី បលាយិនី
ចោរាណធុត្តាន[1] កតី និកេតា
តស្សជ្ជ បុណ្ណាំ កុម្ភមិមំ តតិយាទ ។
ឥត្ថានិ ឥតានិ កុលានិ អស្សុ
អនេកសាមាសុរនានិ លោកេ
ឧច្ឆិន្នថាយដ្ឋកតានិមាយ
តស្សជ្ជ បុណ្ណាំ កុម្ភមិមំ តតិយាទ ។
ឆញ្ញំ ឆនំ រជតំ ជាតរូបំ
ខេត្តំ ករំ យត្ថ វិជាសយន្តិ
ឧច្ឆេទនី វិត្តកតំ[2] កុលានំ

ក ខ. ចោរាណធុត្តានំ ។ ម. ចោរានំ ធុត្តានំ ។ ២ ខ. វិត្តវតំ ។

ប្រឡាក់ប្រឡូស ដេកជ្រមុចក្នុងកំអួត ដល់នូវសេចក្តីវិនាសព្រោះដឹកសុរាណា សូមព្រះអង្គទិញភ្នំមនេះ ដ៏ពេញដោយសុរានោះចុះ ។ បុគ្គលលើកកំពស់ មានភ្នែកក្រហម សំគាល់ថា ផែនដីទាំងមូលសុទ្ធតែជារបស់អញ សូម្បីស្តេចជាធំលើផែនដី មានសមុទ្រទាំង៤ជាទីបំផុត ក៏មិនស្មើនឹងអញដែរ ព្រោះដឹកនូវសុរាណា សូមព្រះអង្គទិញភ្នំមនេះ ក៏ពេញដោយសុរានោះចុះ ។ សុរាណា ដែលនាំឲ្យកើតមាននឹងការមើលងាយ នាំឲ្យឈ្លោះប្រកែក នាំឲ្យញុះញង់ នាំឲ្យមានពណិសម្បុរអាក្រក់ នាំឲ្យអាក្រាតសំពត់ ឲ្យតត់ផ្តេសផ្តាស ជាគតិជាលំនៅរបស់ពួកអ្នកលេងជាន់ថាស់ សូមព្រះអង្គទិញភ្នំមនេះ ដ៏ពេញដោយសុរានោះចុះ ។ ត្រកូលទាំងឡាយស្តុកស្តម្ភ សាយភាយ(ដោយសំពត់នឹងទ្រព្យសម្បត្តិ) មានទ្រព្យប្រើនពាន់ ត្រូវសុរានេះ ធ្វើកែវមែតិក ឲ្យដាច់សូន្យក្នុងលោក សូមព្រះអង្គទិញភ្នំមនេះ ដ៏ពេញដោយសុរានោះចុះ ។ ជនទាំងឡាយញុំាងទ្រព្យសម្បត្តិ ប្រាក់មាស ស្រែចម្ការ នឹងគោក្របីឲ្យវិនាសអស់ ព្រោះតែសុរាណា (ម្យ៉ាងទៀត សុរាណា) ផ្តាច់បង់នូវត្រកូលអ្នកមានទ្រព្យទាំងឡាយ

តិស្សំ បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ តិណាទកំ ។

យំ វេ បិត្វា ធិត្តរូបោវ ទោសោ

អក្កោសតិ បិតរំ មាតរញ្ច

សស្សុំបិ តណ្ហាយ្យ អថោបិ សុណ្ហំ

តិស្សំ បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ តិណាទកំ ។

យំ វេ បិត្វា ធិត្តរូ(១) ជារ

អក្កោសតិ សស្សុំ សាមិកញ្ច

ឆាសម្បិ តណ្ហា បរិចារកម្បិ

តិស្សំ បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ តិណាទកំ ។

យំ វេ បិត្វាន មានេយ្យ ទោសោ

ឆម្ភេ បិតំ សមណំ ព្រាហ្មណំ វ

កច្ឆេ អថាយំបិ តតោនិទានំ

តិស្សំ បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ តិណាទកំ ។

យំ វេ បិត្វា ទុក្ខវិតំ ចរន្តិ

ការេយន វាចាយ ច ចេតសា ច

និរយំ វជន្តិ ទុក្ខវិតំ ចរិត្វា

តិស្សំ បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ តិណាទកំ ។

---

១ ម. ទិស្វា រូបារ ។

សូមព្រះអង្គ ទិញនូវភ្នែមនេះ ដ៏ពេញដោយសុភនោះចុះ ។
បុរសមានសភាពក្មេីតក្មេីន តែងដេរនូវមោគានឹងបិតា តាំងចាប់
ទោសម្តាយក្មេក ឬចាប់ទោសកូនប្រសាស្រី ព្រោះផឹកសុរាណា
សូមព្រះអង្គទិញនូវភ្នែមនេះ ដ៏ពេញដោយសុភនោះចុះ ។ ស្រី
មានសភាពក្មេីតក្មេីន តែងដេរនូវខ្មុកក្មេកនឹងប្តី ចាប់ទោស
ខ្ញុំប្រុស ចាប់ទោសអ្នកបំរើ ព្រោះតែផឹកសុរាណា សូមព្រះអង្គ
ទិញនូវភ្នែមនេះ ដ៏ពេញដោយសុភនោះចុះ ។ បុគ្គលបៀតបៀន
សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ដែលតាំងនៅក្នុងធម៌តែងទៅកាន់អបាយ
ដែលមានសេចក្តីបៀតបៀននោះជាហេតុ ព្រោះផឹកសុរាណា
សូមព្រះអង្គទិញ នូវភ្នែមនេះ ដ៏ពេញដោយសុភនោះចុះ ។
ជនតាំងឡាយប្រព្រឹត្តអាក្រក់ ដោយកាយ ៣ ឥឹងចិត្ត
លុះប្រព្រឹត្តអាក្រក់ហើយ ទៅកាន់នរក ព្រោះផឹកសុរាណា
សូមព្រះអង្គទិញ នូវភ្នែមនេះ ដ៏ពេញដោយសុភនោះចុះ ។

តំណរដ៏ជាតេ ពុតិយំ កុម្ភដាតកំ

យំ យាតមាជា ន លភន្តិ បុព្វេ
ពហុំ ហិរញ្ញំ បរិច្ចជន្តា
សោ តំ បរិត្វា អលិកំ កណាតំ
តស្សា បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ កិណាថ ។
យំ វេ បិត្វា បេសនេ បេសិយន្តោ
អច្ចាយិកេ ករណីយម្ហិ ជាតេ
អត្តមវ្ហិ សោ ឧម្មជាជាតំ វុត្តោ
តស្សា បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ កិណាថ ។
ហិរីមតាបិ អហិរីកកាវំ
ចាតុំ កវេន្តិ មនុជាយ មត្តា
ឆឌ្ឌិតបិ សន្តោ ពហុកំ កណន្តិ
តស្សា បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ កិណាថ ។
យំ វេ បិត្វា ឯកច្ចូថា សយន្តិ
អនាសកា ថណ្ឌិលទុក្ខសេយ្យំ
ទុព្ភណ្ឌិយំ អាយសក្យញ្ចុបេន្តិ
តស្សា បុណ្ណំ កុម្ភមិមំ កិណាថ ។

ដនតាំងឡាយសូមប្បីបំណាយប្រាក់ដ៏ច្រើន អស្ចារមិនបាននូវបុរសណា (ដែលមិនចាន់ផឹកសុរា) ក្នុងកាលមុនថា (អ្នកបូរពោលមុសាវាទ) បុរសនោះ លុះផឹកនូវសុរានោះ រួចហើយក៏ពោលនូវពាក្យមុសាវាទបាន សូមព្រះអង្គទិញនូវភ្នែមនេះដ៏ពេញដោយសុរានោះចុះ ។ កាលបើកិច្ចប្រញាប់តើតហើយ បុគ្គលនោះគេបញ្ជូនទៅកាន់ការបម្រើ ត្រូវគេសួរថា (អ្នកឯងមកកេអ្វី) រមែងមិនដឹងសេចក្តី (ដែលគេសួរ) ព្រោះផឹកនូវសុរាណា សូមព្រះអង្គទិញនូវភ្នែមនេះ ដ៏ពេញដោយសុរានោះចុះ ។ ពួកជនមានចិត្តប្រកបដោយសេចក្តីអៀនខ្មាសឆ្លើនូវភាពជាអ្នកមិនអៀនខ្មាសឲ្យប្រាកដក្តី ពួកជនជាអ្នកប្រាជ្ញ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ ទៅជាអ្នកប្រមាទដោយសេចក្តីស្រវឹង ហើយនិយាយពាក្យច្រើនក្តី ព្រោះផឹកនូវសុរាណា សូមព្រះអង្គទិញនូវភ្នែមនេះ ដ៏ពេញដោយសុរានោះចុះ ។ ពួកជនដេកប្រគេគា (ដូចជាកូនជ្រូក) មិនស៊ីចុយ ដល់នូវការដេកជាទុក្ខលើដែនដីផង ដល់នូវភាពជាអ្នកមានសម្បុរអាក្រក់ផង ដល់នូវដំណេះដំនៀលផង ព្រោះផឹកនូវសុរាណា សូមព្រះអង្គទិញនូវភ្នែមនេះ ដ៏ពេញដោយសុរានោះចុះ ។

สุตฺตปิฏกे ขุทฺทกนิกายสฺส ชาตกं

ยเมวาหं ปิตฺวา ปตฺตมุทฺธา สยมฺภุ
ตาเวว กฺวจนาตาหิ ฉ มาสา ภวุฬิยา
เวเตา ฉเวน สุสฺสูเยวาหิ
ตีสฺสา ปุณฺณา สกฺกจฺจมิมํ ตาลณฺฑ ๆ
ยเมวาหํ ปิตฺวา ปมุสฺสา ภิกฺขุ
เยวาหิสมิวาหิ ตาหิ เลาเตา วิสสมาหิ
เตา ฉเวน ชาสุมยาตา
ตีสฺสา ปุณฺณา สกฺกจฺจมิมํ ตาลณฺฑ ๆ
ยเมวาหิ ปิตฺวา อมฺหเวณฺหปุตฺตา
สมุทฺธตีเว ปริชายนฺตา
ขุปกฺกมุ ปุสเลยาญาเมญา ญ
ตีสฺสา ปุณฺณา สกฺกจฺจมิมํ ตาลณฺฑ ๆ
ยเมวาหิ ปิตฺวา ปุตฺวเนวา ปมตฺตา
ตีเนวา ขุตา สสฺสตียา สมายา
ตีสาเนสุ ปฏิมิมิ นิรตฺตสุ
ฆาเน ยมกาวาส เตมิ ปิเวยฺย ๆ

ពួកជន ដេកផ្ងាក់កន់រំពៀក ដូចជាគោ ដែលគេសំពង
នឹងញញួរ កម្ចាំងនៃសុភ មិនមែននរជនគ្រប់សង្កត់បានដោយ
ងាយទេ ព្រោះផឹកនូវសុរាណា សូមព្រះអង្គទិញនូវក្អមនេះដ៏
ពេញដោយសុរានោះចុះ ។ ពួកមនុស្ស រៀបចំនូវសុរាណា
ដូចជារៀនូវពស់ ដែលមានពិសដ៏ពន្លឹក នរជនណាគួរផឹកនូវ
សុរានោះ ដែលមានពិសស្មើដោយថ្នាំពិសក្នុងលោក សូមព្រះ
អង្គទិញនូវក្អមនេះ ដ៏ពេញដោយសុរានោះចុះ ។ ព្រះពជបុត្ត
របស់ព្រះបាទអន្ធកវេណ្ហៈ (ជាបងប្អូនគ្នា) បានយាងទៅកែ្សរ
ឆ្នេរសមុទ្រ ក៏ប្រហារគ្នាទៅវិញទៅមកដោយអង្រែចាំងឡាយ
ព្រោះផឹកនូវសុរាណា សូមព្រះអង្គទិញនូវក្អមនេះ ដ៏ពេញ
ដោយសុរានោះចុះ ។ ពួកអសុរជាអ្នកស្រវឹង ហើយច្យុតចាក
តាវត្តឹង្សទេវលោក ដែលទៀងទាត់ (ដោយអាយុ) ព្រមទាំង
មាយា (របស់អសុរ) ព្រោះផឹកនូវសុរាណា បពិត្រមហាពជ
អ្នកប្រាជ្ញកាលដឹងនូវទឹកស្រវឹងនេះថា ជារបស់ឥតប្រយោជន៍
ប្រាកដដូច្នោះ តើគួរផឹកនូវទឹកស្រវឹងនោះដូចម្តេចកើត ។

ඉමස්මිං කුම්භස්මිං ඉති මඤ්ඤ ථ
ඨිතං අතිඤ්ඤාය කිලාමථ භාව
ඨඤ්ච මං කුම්භකාර මයා තෙ
අක්ඛාතපුබ්බං තව සඞ්ගතිත්ථා ෙ

(๔๒๓) ඉ මෙ පිතා ච ඉඝභවිං මාතා
ඨානිසෝ යානිසකෝ තුවිං
හිතානුකම්පී පජාපතිකාමෝ
සොහං කරිස්සාමි වචනං තවජ ෙ
ඉතාහං තෙ තාතවාචං පඤ්ඤ
ඛාසිස්සතං සත්ථ කරිසතාං
අඤ්ඤායුත්තෙ ච ජනෙ ඉස ජාමෙ
අචරියො හොසි පජාපතිකාමෝ ෙ

(๔๒๔) තවෙව ඛාසිස්සතමත්ථ භාව
තාහා ච තාවෙ ච තවෙව හොතු
අඤ්ඤායුත්තා ච ජනා තවෙව
සක්කාහමස්මි තිදසාධිපිත්ථා ෙ
මිසොධං සම්පජිහායාසිං කුඤ්ඤ
ඛාඉඤ්ඤ ච තුම්හ ච බහුහාසඤ්ච

ទឹកដោះដូរ ឬទឹកឃ្មុំ មិនមានកង្វល់ក្នុងអ្នកនោះទេ បពិត្រព្រះពារាណសីនាមសព្វមិត្រ ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់យ៉ាងនេះហើយ សូមព្រះអង្គទិញ នូវសុភកង្វល់ក្នុងអ្នកនេះ ដែលខ្ញុំព្រះអង្គក្រាបទូលតាមសភាវៈយ៉ាងនេះចុះ ។

(៤២៣) (ព្រះពារាណសី...) លោកមិនមែនជាឧត្តុក ឬម្ចាស់របស់ខ្ញុំទេ ជាបុគ្គលទីពីរគ្នា តែជាអ្នកសង្គ្រោះដោយប្រយោជន៍ លោកប្រាថ្នានូវប្រយោជន៍ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ខ្ញុំនោះនឹងធ្វើតាមពាក្យលោកក្នុងថ្ងៃនេះ ។ ខ្ញុំនឹងឲ្យនូវស្រុកសួយ៩ផង ខ្ញុំស្រី១០០ផង គោ ៧០០ផង រាជរថ ១០ ទឹមដោយសេះអាជានេយ្យ៤ផង ដល់លោកៗជាអាចារ្យ ជាអ្នកប្រាថ្នានូវប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំ ។

(៤២៤) (ព្រះឥន្ទ្រ...) បពិត្រព្រះពារាណសី ខ្ញុំស្រី១០០ចូរជារបស់ព្រះអង្គវិញចុះ ស្រុកសួយនឹង៩គោ៣ឆ្នាំង ចូរជារបស់ព្រះអង្គវិញចុះ រាជរថ៣ឆ្នាំង ដែលទឹមដោយសេះអាជានេយ្យ ចូរជារបស់ព្រះអង្គវិញដែរ ខ្ញុំជាព្រះឥន្ទ្រ ជាធំជាងទេវតាដាន់តាវត្តិង្ស ។ សូមព្រះរង្គសោយនូវក្រយាស្មោយ ដែលលាយដោយសាច់ផង នូវបាយាសដែលលាយដោយសប្បិផង សូមព្រះអង្គសោយ នូវនំសណ្តែក៣ឆ្នាំង ដ៏ផ្អែមផង

ឯវំ តុវំ ធម្មរតោ ជនិន្ទ
អនិន្ទិតោ សគ្គមុបេហិ ឋានន្តិ ។

កុម្ភជាតកំ ទុតិយំ ។

ជយទ្ទិសជាតកំ

(៤២៥) និវេសនំ វត មេ ខុទបាទិ អជ្ជ
កាសាវា មហា សត្តមិភត្តកាលេ
កុតោសិ កោ ភិសិ តទិង្ឃ ព្រូហិ
អាចិក្ខ ជាតឹ វិទិតោ យថាសិ ។

(៤២៦) បញ្ចាលរាជា មិតវំ បវិដ្ឋោ
ជយទ្ទិសោ នាម យទិ សុតោ តេ
ចតូមិ កច្ចានិ វទានិ តាហំ
បសវំ ឥមំ ខាទ មមជ្ជ មុញ្ច ។

(៤២៧) សេនេវ តុំ បណាសិ សស្សមាគោ[1]
មមេស កាសាវា បសវោ យំ វនេសិ
តំ ខាទិយាន បសវំ ដិយញ្ជំ
ខាទិស្សំ បច្ចា ន វិលាបកាលោ ។

---

១ ឧ. បណាសី សស្សមាគោ ។

ជយទ្ទិសជាតក

(៤២៥) (មនុស្សយក្ស[1] ពោលថា) យូរណាស់ហើយ អាហារដ៏ច្រើនទើបកើតទៀងដល់យើងក្នុងពេលចុយក្នុងថ្ងៃទី ៧ នាថ្ងៃនេះ អ្នកទើបនឹងមកពីណា មួយទៀត អ្នកជាអ្វី អ្នកចូរប្រាប់រឿងនោះ (ដល់យើង) អ្នកចូរប្រាប់ជាតិ ល្មមឲ្យយើងដឹងបាន ។

(៤២៦) (ព្រះបាទជយទ្ទិសៈទ្រង់តបថា) ខ្ញុំជាស្តេច ក្នុងក្រុងបញ្ចាលឈ្មោះជយទ្ទិសៈ បើអ្នកឮហើយ ចូលមកកាន់ទីសម្ងាប់ម្រឹគ ត្រាច់ទៅកាន់ទីខាងក្នុងនឹងព្រៃចាំងឡាយ សូមអ្នកពិសោធសេម្រឹគ[2] នេះចុះ សូមលែងខ្ញុំក្នុងថ្ងៃនេះ ។

(៤២៧) (យក្ស...) អ្នកឯងមិនបៀតបៀនលោះ (នូវខ្លួន) ដោយម្រឹគជារបស់យើងដដែល អ្នកពោលនូវបសេម្រឹគណា បសេម្រឹគនុ៎ះជាអាហាររបស់យើងស្រាប់ យើងសុំនូវបសេម្រឹគនោះ បើចង់សឹ នឹងសុីជាខាងក្រោយ កាលនេះ មិនមែនជាកាលវិលាបទេ ។

---

១ មនុស្សដែលយក្សណាចាប់យកទៅចិញ្ចឹម ប្រព្រឹត្តសុីសាច់មនុស្សនូវយក្ស ។

២ ប្រហែល "ងៀតម្រឹគ" ។

គឺសន្ទិយាតេ តតិយំ ដយទ្វិសដ្ឋតំ

(៤២៨) ន ចត្ថិ លោកេ្ខ មម ឯក្កោយេន
កត្ថាន បក្ខាកមជាយ បណ្ហោ
តំ សង្ខំ ព្រាហ្មណាសព្ឋាយ
សច្ចានុរក្ខី បុនភវំឯសុំ ។

(៤២៩) កឹ កម្មជាតំ អនុតប្បតេ តំ
បត្តំ សមីបំ មរណាសុ ភាវ
អាចិក្ខ មេ តំ អបិ សក្កុណោមុ
អនុជាយិតុំ អាកមជាយ បណ្ហោ ។

(៤៣០) កតា មយា ព្រាហ្មណាសុ ឆជាសា
តំ សង្ខំ បដិមោក្កំ ន មុត្តំ
តំ សង្ខំ ព្រាហ្មណាសព្ឋាយ
សច្ចានុរក្ខី បុនភវំឯសុំ ។

(៤៣១) យា តេ កតា ព្រាហ្មណាសុ ឆជាសា
តំ សង្ខំ បដិមោក្កំ ន មុត្តំ
តំ សង្ខំ ព្រាហ្មណាសព្ឋាយ
សច្ចានុរក្ខី បុនភវំឯសុ ។

តំណនិបាត ជាយទុំសជាតក ទី ៣

(៤២៨) (ព្រះពជា...) បើខ្ញុំមិនរួចដោយការលោះទេ (អ្នកប្ដូរគាន់យកតែពាក្យប្ដេជ្ញា) ដើម្បី (ឲ្យខ្ញុំ) ទៅហើយត្រឡប់មកវិញក្នុងពេលព្រឹក ខ្ញុំជាអ្នករក្សានូវពាក្យសច្ចៈ ឲ្យនូវពាក្យប្ដេជ្ញានោះដល់ព្រាហ្មណ៍ ហើយនឹងត្រឡប់មកវិញ ។

(៤២៩) (យក្ស...) បពិត្រព្រះពជា កម្មដូចម្ដេច ដុតកំដៅព្រះអង្គដែលចូលមកកៀកនឹងសេចក្ដីស្លាប់ហើយ សូមព្រះអង្គប្រាប់ដល់ខ្ញុំ ក្រែងយើងអាចអនុញ្ញាត ឲ្យព្រះអង្គត្រឡប់មកក្នុងវេលាព្រឹកបាន ។

(៤៣០) (ព្រះពជា..) គោលបំណងក្នុងទ្រព្យ ខ្ញុំបានធ្វើហើយចំពោះព្រាហ្មណ៍ ពាក្យប្ដេជ្ញានោះក៏ជាប់នៅ មិនទាន់ដោះ ខ្ញុំជាអ្នករក្សានូវសច្ចៈ ឲ្យនូវពាក្យប្ដេជ្ញានោះ ដល់ព្រាហ្មណ៍ ហើយនឹងត្រឡប់មកវិញ ។

(៤៣១) (យក្ស..) គោលបំណងក្នុងទ្រព្យ ព្រះអង្គបានធ្វើហើយចំពោះព្រាហ្មណ៍ ពាក្យប្ដេជ្ញានោះ ក៏ជាប់នៅមិនទាន់ដោះ ព្រះអង្គជាអ្នករក្សានូវសច្ចៈ ឲ្យនូវពាក្យប្ដេជ្ញានោះ ដល់ព្រាហ្មណ៍ហើយឯង ត្រឡប់មកវិញ ។

ភន្តេ សកលំ មង្គលំ តោមតោមិ
ន សង្ខរំ ព្រាហ្មណសាសនាយ
អាមន្តយិ ប្បតិមលីនសត្តុំ ។
អដ្ឋវ រដ្ឋំ អភិសេចយិត្ថ
ឆម្ហា រដ្ឋេសុ ជនេសុ ចាបិ
អឆម្ហកាលេ ច តេ មាហុ រដ្ឋេ
កប្បាមហំ ចោរិសោធស្ស ញត្តេ[1] ។
[៤៣៣] កឹ កម្មតុំ តវ នេវ ចាន[2]
ជាតយិ តំ តនិប្បាមិ សោតុំ
យមជ្ជ រដ្ឋម្ហិ ឧទស្សយេ តុំ
រដ្ឋិបិ និច្ចយ្យ តយា វិនាហំ ។
[៤៣៤] ន កម្មុនា ភវតិ សាធុ ន តាទិ
អបាកដិតោហំ តុវិយំ សកម្ហិ
សង្ខ្ហេញ្ច កត្វា បុរិសោធកោន
សច្ចានុរក្ខី បុនហំ តមិស្សំ ។

---

១ ម ចោរិសោទស្សុ បន្តេ ។ ខ. ចោរិសោទស្ស ញត្តេ ។

២ ម នេវ ជាវ ។

(៤៣៦) (អកិសម្ភូតាថា) ព្រះបាទជយទិសៈនោះ មានសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាម បានរួចអំពីដៃបុរិសាទ:(អ្នកស៊ី)ហើយ យាងទៅគាន់ព្រះពាជមន្ទីរបស់ព្រះអង្គ ប្រទានពាក្យប្តេជ្ញានោះដល់ព្រាហ្មណ៍ ហើយក៏ត្រាស់ហៅព្រះពាជបុត្តព្រះនាមអលីនសត្តុមកថា ។

(នែកូន យើងប្រគល់) នូវពាជសម្បត្តិ (ដល់អ្នកឯង) ក្នុងថ្ងៃនេះ បាឯងចូរអភិសេកចុះ បាឯង ចូរ(រក្សា)ធម៌ ក្នុងដែនទាំងឡាយផង ក្នុងពួកប្រជាជនផង ដ្បិនអ្នកមិនរក្សាធម៌កុំឲ្យមានក្នុងដែនរបស់បាឯងឡើយ យើងនឹងទៅកាន់សំណាក់នៃបុរិសាទ ។

(៤៣៣) (អលីនសត្តុកុមារ) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ធ្វើអំពើដូចម្តេច ទៀបព្រះបាទានៃព្រះអង្គ ឲ្យព្រះអង្គមិនសប្បាយព្រះហប្ញទ័យ ព្រះអង្គឲ្យទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ តាំងនៅក្នុងពាជក្នុងថ្ងៃនេះ ដោយអំពើដែលនាំឲ្យព្រះអង្គមិនសប្បាយណា ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បង់ស្តាប់នូវអំពើដែលនាំឲ្យព្រះអង្គមិនសប្បាយនោះ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បើរៀចាកព្រះអង្គហើយ មិនបង់បាននូវពាជ្យទេ ។

(៤៣៤) (ព្រះពាជា...) ម្នាលកូន យើងនឹកមិនឃើញកំហុសរបស់អ្នកព្រោះអំពើនឹងពាក្យនេះទេ តែយើងបានធ្វើ(ពាក្យសច្ចៈ)ជាមួយនឹងបុរិសាទ យើងជាអ្នករក្សានូវពាក្យសច្ចៈ នឹងរលែងវិញ ។

(៤៣៥) អវចំ ភរិយាបិ តទេវ ហោមិ
ឧត្តិ តតោ ជីវតោ វិប្បមោក្ខោ
សចេ តុវំ កច្ឆសិយេវ ភាគ
អហំបិ តច្ឆាមិ ឯកោ ន ហោម ។

(៤៣៦) អក្ខា[1] បិ តាត សតានេស ធម្មោ
មរណា ច មេ ឧក្កតំ តទស្ស
តម្មាសចារោ តំ យថា បធំក្ខា
បសយ្ហ ខាទេ តិធារុក្ខមូលេ ។

(៤៣៧) ចាណោទ តេ ចាណមហំ ឯមិស្សំ
មា តុវំ អគា ចោរិសាទស្ស ញត្តេ
ឯតញ្ច តេ ចាណមហំ ឯមិស្សំ
តស្មា មតំ ជីវិតស្ស វណ្ណមិ ។

(៤៣៨) តតោ ហាវេ ធីតិមា ភាគ្យវន្តោ
វិទ្ធិត្វា អាតុញ្ច បិតុញ្ច ចាទេ ។

---

១ ម. សក្ខ ។

(៤៣៥) (ព្រះរាជកុមារ...) ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ នឹងទៅ សូមព្រះអង្គគង់នៅក្នុងទីនេះចុះ ការរួបអំពីសំណាក់ នៃបោរិសាទៈនោះ មិនមានដល់បុគ្គលកាលរស់នៅទេ បពិត្រព្រះរាជា បើព្រះអង្គយាងទៅ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំក៏ទៅដែរ ព្រះអង្គនឹងទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ តាំងពីនោះ នឹងមិនទៅទេ ។

(៤៣៦) (ព្រះរាជា...) ម្នាលកូន ធម៌នុ៎ះ ជាធម៌របស់ពួកសប្បុរសមែនហើយ ប៉ុន្តែយក្សមានដើងពពាល ដុតឆ្អើរអួតឯងជាតគល់ឈើស្រួច ហើយកំហែងសុីពេញទំហឹង ក្នុងកាលណា ការនោះ ទុកជាសេចក្តីស្លាប់របស់យើង ក្នុងកាលនោះ ។

(៤៣៧) (អលីនសត្តកុមារ...) ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ នឹងយកជីវិតទៅប្តូរជីវិតរបស់ព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គកុំយាងទៅ ក្នុងសំណាក់នៃបោរិសាទៈឡើយ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ នឹងយកជីវិតនោះទៅប្តូរជីវិតរបស់ព្រះអង្គ ហេតុនោះ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ច្រាច្បាស់នូវសេចក្តីស្លាប់ ដើម្បីជីវិត(របស់ព្រះអង្គ) ។

(៤៣៨) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះឯង ព្រះរាជបុត្តអ្នកមានច្រាជ្រាក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះបាទាមាតានឹងបិតា (ហើយចេញទៅ) ។

ឧត្តរិដ្ឋសុ មាតា ឯបតិ បឋមា
បិតុស្ស បត្តយ្ហ ភុជាឯ តាទិនិ
(៤៣៩) តំ កច្ចន្តំ តាវ បិតា វិនិត្វា
បរម្មុខោ វន្ទតិ បញ្ជលីកោ[1]
សោមោ ច ភជា វរុណោ ច ភជា
បជាបតី ចន្ទិមា សូរិយោ ច
ឯតេហិ តុត្តោ បុរិសោ ឧកម្មា
អន្ធញ្ញោតោ សោត្តំ បដ្ឋបិ[2] តាត ។
(៤៤០) យំ ឧណ្ហកិរញ្ញោ តតស្ស មាតា
ភមស្ស កាសិ សោត្តានំ សុកុត្តា
តន្តេ អហំ សោត្តានំ ករោមិ
ឯតេន សច្ចេន សវន្តុ តេវ
អន្ធញ្ញោតោ សោត្តំ បដ្ឋបិ បុត្ត ។
(៤៤១) អាវី រហោវាបិ អនោមទោសំ
ជានាហំ សរេ ជាតុមលីនសត្តំ
ឯតេន សច្ចេន សវន្តុ តេវ
អន្ធញ្ញោតោ សោត្តំ បដ្ឋបិ អាតា ។

---

១ ម. ម បញ្ជលិ សោ ។ ២ ម. មុញ្ចេហិ ។

ព្រះមាតានៃព្រះពជកុមារនោះ មានសេចក្តីទុក្ខ កំដួសក្រាបលើ
ប្រឹចម៉ា ឯព្រះបិតានៃព្រះពជកុមារនោះ ផ្គងព្រះហស្តហើយ
ទ្រង់ព្រះកន្សែង ។

(៤៣៩) ព្រះបិតា ជ្រាបន្ទូលព្រះពជកុមារនោះកំពុងយាងទៅ (ថាកូន
របស់អញ) ទៅកន្លែងកំចាំងមុខ ហើយទ្រង់ផ្គងអញ្ជលី ថ្វាយបង្គំ
ទេវតាថា សូមឲ្យព្រះពជាព្រះនាមសោម: ព្រះពជាព្រះនាម
វរុណ: ព្រះពជាព្រះនាមបជាបតិ ព្រះបន្ទូនធ៌ព្រះអាទិត្យចាំនុះ
គ្រប់គ្រងអ្នក ម្នាលកូន អ្នក(ដែលយកឫ) អនុញ្ញាតហើយ
ចូរត្រឡប់មកអំពីសំណាក់ចោរិសាទ ដោយសុវត្ថិភាពចុះ ។

(៤៤០)ព្រះមាតា...) មាតានៃបុរសឈ្មោះកម: ដែលទៅ (កន្លែងដែន) នៃ
ព្រះពជាទណ្ឌកី ជាស្ត្រីគ្រប់គ្រងល្អ ចានធ្វើនូវសួស្តីណា យើង
ក៏ធ្វើនូវសួស្តីនោះដល់អ្នក ទេវតាចាំងឡាយ សូមរលឹកឃើញ
ដោយពាក្យពិតនោះចុះ ម្នាលកូន បើយកឫអនុញ្ញាតឲ្យហើយ
អ្នកចូរត្រឡប់មកវិញដោយសួស្តីចុះ ។

(៤៤១) (ព្រះកនិដ្ឋភគិនី...) ខ្ញុំមិនរលឹកឃើញនូវសេចក្តីប្រទូស្តកន្លងចិត្ត
ចំពោះអលីនសត្តកុមារ កន្លែងចំពោះមុខ ឬក៏ចាំងមុខដោយពិត
សូមពួកទេវតារលឹកឃើញដោយពាក្យពិតនោះចុះ បពិត្រអ្នក
បង បើយកឫអនុញ្ញាត សូមអ្នកបងត្រឡប់មកដោយសួស្តីចុះ ។

(៤៤៦) យស្មា ច មេ អនធិមនោសំ សាវំ
ន ចាបិ មេ មនសា អប្បិយោសិ
ឯតេន សច្ចេន សវន្តុ ខេមំ
អនុញ្ញាតោ សោត្ថិំ បច្ចេហិ សាមិ ។

(៤៤៧) ព្រហា ឧជូ ចារុមុខោ កុតោសិ
ន មំ បជានាសិ វនេ វសន្តំ
លុទ្ធំ មំ ញត្វា បុរិសាទកោតិ
កោ សោត្ថិមាជានមិធាវជេយ្យ ។

(៤៤៨) ជានាមិ លុទ្ធ បុរិសាទកោ ត្វំ
ន តំ ន ជានាមិ វនេ វសន្តំ[1]
អហញ្ហ បុត្តេសុ ដយទ្ធិសស្ស
មមជ្ជ ខាទ បិតុនោ បមោក្ខា ។

(៤៤៩) ជានាមិ បុត្តេសិ ដយទ្ធិសស្ស
តថាហិ ភេ មុខវណ្ណោ ឧភិន្នំ

---

១ ម. វសន្តិ ។

(៤៤២) (អគ្គមហេសី) បពិត្រស្វាមី ព្រះអង្គមិនប្រព្រឹត្តកន្ទក់ចិត្តខ្ញុំ ម្ចាស់ផង ព្រះអង្គមិនមែនមិនជាទីស្រឡាញ់ដោយចិត្តរបស់ខ្ញុំ ម្ចាស់ផង ដោយហេតុណា (ហេតុនោះ) សូមទេវតាទាំងឡាយ រលឹកឃើញដោយពាក្យសច្ចៈនុ៎ះចុះ បពិត្រស្វាមី បើយក្សអនុ-ញ្ញាតហើយ សូមព្រះអង្គត្រឡប់មកវិញ ដោយសួស្តីចុះ ។

(៤៤៣) (យក្ស...) អ្នកជាបុគ្គលមានមាឌធំ មានកាយត្រង់ មានមុខស្រស់ តើអ្នក(មក)អំពីទីណា អ្នកមិនដឹងនូវយើង ដែលនៅក្នុងព្រៃទេ (ឬ) អ្នកណាដឹងនូវយើងជាបុគ្គលអាក្រក់ ជាអ្នកស៊ីនូវបុរស ហើយគប្បីមកកាន់ទីនេះ អ្នកទំនងជាមិនដឹងនូវសុវត្ថិភាព បានជាមក ឬ ។

(៤៤៤) (អលីនសត្តកុមារ...) បពិត្រព្រានព្រៃ ខ្ញុំស្គាល់ថា អ្នកជាបុគ្គលស៊ីនូវបុរស ខ្ញុំមិនមែនជាមិនស្គាល់អ្នកដែលនៅក្នុងព្រៃទេ ឯខ្ញុំជាព្រះពជបុត្តនៃព្រះបាទជយទ្ទិស: សូមអ្នកពិសាខ្ញុំក្នុងថ្ងៃនេះចុះ ឲ្យតែព្រះបិតារួច ។

(៤៤៥) (យក្ស...) ខ្ញុំស្គាល់ថា អ្នកជាបុត្ត របស់ព្រះបាទជយទ្ទិស: សម្បុរមុខ របស់អ្នកទាំងពីរ ក៏ដូចគ្នា

สุขุมฺปิ ปาเปน กตานิ ตาเปติ
โย ปตฺตมิจฺเฉ ปิตุโน ปมาทฺธา ฯ

(๘๘๖) น ขุทฺทกานิ กิเรฺจมหนฺต มญฺเ
โย ปตฺตมิจฺเฉ ปิตุโน ปมาทฺธา
มาตฺจ ธ ภาตฺจ ปรโลกคนฺตา
สุเขน สคฺเคน ธ สมงฺคยุตฺตา ฯ

(๘๘๗) อหมฺปิ เขา อตฺตโน ปาปกมฺมานิ
อาวี รโหา ปาปิ สเร น ชาตุ
สนฺตาปชาตีมรณาหมสฺมิ
ยเทว เม ๆน ตถา ปรตฺต ฯ
ทานฺจ มิทานิ มหาธุกาโร
การสฺสุ กิจฺจานิ ๆมิ สรีรี
ปุตฺตสฺส ภาเต ปปตามิ อตฺถา
ชานาหาโน มยฺหิ ตาหเนสิ มิสิ ฯ

(๘๘๘) ๆธมฺปิ เต ปุตฺตติ ภาปุตฺต
ปเชสิ ปาลิ ปิตุ ปมาทฺธา

---

๑ ม. ปรโลกกนฺตา ฯ

អ្នកណាប្រាថ្នាស្វាប់ ព្រោះឲ្យតែបិតារួច អំពើរបស់អ្នកនោះ ដែលអ្នកធ្វើហើយ ជាអំពើដែលគេធ្វើបានដោយកម្រក្រៃពេក ។

(៤៤៦) (ព្រះពជកុមារ...) ខ្ញុំមិនសំគាល់នូវអំពើបន្តិចបន្តួចថាគេធ្វើបានដោយក្រកន់ហេតុនេះទេ បុគ្គលណាប្រាថ្នាស្វាប់ ព្រោះឲ្យតែបិតារួចផង ព្រោះហេតុនៃមាតាផង បុគ្គលនោះ លុះទៅកាន់ឋានសួគ៌ ក៏ប្រកបដោយសេចក្តីសុខក្នុងឋានសួគ៌ ។

(៤៤៧) ខ្ញុំរលឹកមិនបាន នូវកិរិយាអាក្រក់របស់ខ្លួន ក្នុងទីវាលឬទីកំពង់ដោយពិត ខ្ញុំជាអ្នកមានការកើត នឹងសេចក្តីស្វាប់កំណត់ដឹងហើយ ខ្ញុំ (មិនផុតពីសេចក្តីស្វាប់) ក្នុងលោកនេះយ៉ាងណា ក្នុងលោកខាងមុខក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

បពិត្រលោកមានអានុភាពច្រើន ឥឡូវនេះលោកចូរពិសាខ្ញុំក្នុងថ្ងៃនេះចុះ ចូរលោកធ្វើនូវកិច្ចទាំងឡាយ ចំពោះសរីរៈនេះចុះ មួយទៀតខ្ញុំនឹងទម្លាក់ខ្លួន អំពីចុងឈើជូនលោក កាលលោកឃ្លាន ចូរពិសាសាច់ខ្ញុំចុះ ។

(៤៤៨) (យក្ស...) បពិត្រពជបុត្ត អ្នកពេញចិត្តនឹងអំពើនេះ អ្នកលះបង់នូវជីវិត ព្រោះឲ្យបិតារួច

ตึสนิปาตෙ ตතියං ධයදූසකාතකං

තස්සාතිහා ඤං තාරමාදාරූහෝ
සම්භඤ්ඤ[๑] කඤ්ඣාධ ඨලෙහි අත්තිං ๆ

(๔๔๙) තෙතෝ හාවෙ ධීතිහා ඣානපුත්තෝ
ධාරුං සහාහත්ථ මහාඣමත්තිං
සඤ්ඣයිත්වා පධාවෙනයිත්ථ
අාධීහිතෝහාධ මහායමත්තිං ๆ

(๔๔๐) හාඤඤ මිහාධ පසය්හකාරී
කිං මිං මුහුං පෙක්ඛසි හාඣලොහෝ
තථා තථා තුය්හමහිං කරෝමි
යථා යථා මිං ධාඤහාදෝ අඉඝසි ๆ

(๔๔๑) සෝ තාධිසිං අාහාරං[๒] හාධිතායෙ
ධම්මෙ හිතිං සඤ්ඣාධී වඉඤ්ඤූ
හුත්වාහ තසස්ස හිඣලෙය්‍ය සත්ථා
යෝ තාධිසිං සඤ්ඣාධී අඉඝය්‍ය ๆ

(๔๔๒) ඒධිං හිහ සෝ ත්‍රාහ්මණෝ මඤ්ඤහාදෝ
සාසෝ අාසෙසිං ස තං සාරීරෙ

---

๑ ම. ඨං ඨඤ්ඤ ๆ ๒ ම. ඉඤ්ඝතිසිං අාහරති ๆ ම. ඉඤ්ඝතිසිං අාහරති ๆ

ព្រោះហេតុនោះ អ្នកឯងជាអ្នកមានសភាពស្រស់ពន់ គាប់ចុះ បង្កាត់ក្តីធំចុះ ។

(៤៤៩) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះឯង ព្រះពាជបុត្តមានប្រាជ្ញា ក៏ប្រមូលនូវទុស ហើយដុតក្តីធំឲ្យឆេះឆាំឡើង រួចប្រាប់យក្សថា ឥឡូវនេះ ក្តីធំដ៏ធំនេះ ខ្ញុំបានបង្កាត់នេះហើយ ។

(៤៥០) ឥឡូវនេះ លោកជាអ្នកធ្វើនូវការកំហែងខ្ញុំ ចូរពិសាខ្ញុំក្នុងថ្ងៃនេះចុះ លោកព្រឺរោមហើយសម្លឹងខ្ញុំញាយៗ តើព្រោះហេតុអ្វី លោកឃ្លាន ចង់ស៊ីខ្ញុំយ៉ាងណាៗ ខ្ញុំនឹងធ្វើតាមពាក្យរបស់លោកយ៉ាងនោះៗ ។

(៤៥១) (យក្ស...) នរណា គួរស៊ីបុគ្គលតាំងនៅក្នុងធម៌ និយាយពាក្យពិត ដឹងនូវពាក្យពេចន៍បៃបអ្នក បុគ្គលណា ហ៊ានស៊ីនូវបុគ្គលពោលពាក្យសច្ចៈបៃបអ្នក ក្បាលរបស់បុគ្គលនោះនឹងបែកជា ៧ ភាគ ។

(៤៥២) (ព្រះពាជកុមារ...) អម្បាលដូចជាទន្សាយនោះ កាលសំគាល់នូវហេតុនេះ ចានញ៉ាំងឥន្ទ្រព្រាហ្មណ៍ឲ្យនៅ (ដើម្បីឲ្យ) សរីរៈនៃខ្លួន

สุตฺตนฺตปิฏกเ ขุทฺทกนิกายเย ชาตกํ

เตเนว สเมน ตสฺมิ เนวาปุตฺตา
สสฏฺฐเกา[๑] กามโภคิโน ยกฺขา ฯ

(๘๕๓) ตสฺสายตา ภาคิเนยฺยา ปมุตฺตา
ทิเสฺวตเต ปณฺณาสเมว กาฬกา
ฆนา ตุรา เหวิสาณา ปมุตฺตา
ทิเสฺว กปิลา มหานุภาวา
อาโมฆปาสา ปิตรา มาตรญฺจ
สเพฺพ ต เต ชนฺตุ ญาตีปเกฺข ฯ

(๘๕๔) ตเตา หาเว ฉตฺติยา ภวิปุตฺตา
กตญฺชลี ปกฺขยฺย เหวิสาทิ
อนุญฺญาเตา สตฺถุ สุขี อเหเตา
ปกฺกามา กปิลมลีนสตฺตา ฯ

(๘๕๕) ตทา เอกมา ชานปทา จ สเพฺพ
หตฺถาเรหา รถิกา ปตฺติกา จ
ชนสงฺคมาชา ปญฺจลิกา ขุชฺชกมฺปี
ชนปทฺโท เต ขุทฺทกาการเกาสีติ ฯ

ชยทฺทิสชาตกํ ตติยํ ฯ

---

๑ ว. สสตฺตเกา ฯ ม. สสตฺตเกา ฯ

ម្នាលយក្ស ហេតុនោះឯង បានជាបន្ទឹមទៅបុត្ត បង្អែរចេញ
នូវសេចក្តីប្រាថ្នានោះ មានរូបទន្សាយបិតនៅសព្វថ្ងៃនេះ ។

(៤៩៣) (យក្ស...) ព្រះចន្ទ្រនឹងព្រះអាទិត្យរួចអំពីមាត់ភាហូ ហើយរុង
រឿងក្នុងថ្ងៃ ១៥ កើត យ៉ាងណាមិញ បពិត្រអ្នកមានអានុភាព
ច្រើន អ្នកបានរួចអំពីយើងឈ្មោះបោរិសាទហើយ ចូររុងរឿង
ក្នុងក្រុងកបិលព្ភស្តុនុ រួចចូរញ៉ាំងបិតានឹងមាតាឲ្យរីករាយ ទាំង
ពួកញាតិទាំងអស់របស់អ្នក ក៏ចូរត្រេកអរចុះ ។

(៤៩៤) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះឯង ព្រះពោធិសត្តមានប្រាជ្ញា ព្រះ
នាមអលីនសត្តុ ដែលបោរិសាទនោះបានអនុញ្ញាតហើយ ក៏ធ្វើ
អញ្ជលីផ្គងឡើងចំពោះបោរិសាទ រួចត្រឡប់មកកាន់នគរកបិលព្ភ-
ស្តុវិញ ដោយសួរស្តី បានសេចក្តីសុខ ឥតមានរោគឡើយ ។

(៤៩៥) ពួកមនុស្សនៅកងនិគមក្តី ពួកមនុស្សនៅកងជនបទក្តី ពួក
ពលដំរីក្តី ពលរថក្តី ពលថ្មើរជើងក្តីទាំងអស់ ក៏ប្រណម្យអញ្ជលី
នមស្ការ ចូលទៅជិតអលីនសត្តកុមារថា យើងខ្ញុំ សូមថ្វាយបង្គំ
ចំពោះព្រះអង្គ ព្រះអង្គទ្រង់ធ្វើនូវអំពើដែលគេធ្វើបានដោយក្រ ។

ចប់ ដីយទុំសជាតក ទី ៣ ។

ឆទ្វន្តជាតកំ

(៤៥៦) តតិន្ទ្រោ ចសំនុច្ចន្តិ (១) បណ្ឌុសី វាវណ្ឌិនី

មិលាយសំ វិសាលក្ខី មាលាវ បរិមជ្ជិតា ។

(៤៥៧) នោហាន្ទ្រោ មេ មហាភាគ សុបិនន្តេនុបច្ចគា

ន សោ សុលភរូបោវ យាទិសោ មម នោហាន្ទ្រោ ។

(៤៥៨) យេ កេចិ មានុសា កាមា ឥធលោកស្មិំ នត្ថិនេ

សព្វេ តេ មក្ខុមយ្ហិំ អហាន្តេ ឧម្ម នោហន្ទ្រិ ។

(៤៥៩) លុទ្ធា នេវ សមាយន្តេ យេ កេចិ វិដិតេ តវ

ឯតេសំ អហមក្ខិំ សរិំ យាទិសោ មម នោហាន្ទ្រោ ។

---

១ ខ. សោបសំនុជ្ជិត្តិ ។

ឆទ្ទន្តជាតក

(៤៩៦) (ព្រះបាទពារាណសីត្រាស់សួរថា) ម្នាលនាងសុភទ្ទា ជាស្រីមានអវយវៈដូចមាស មានសម្បុរលឿងខ្ចី មានសម្បុរដ៏ប្រសើរ ថ្លីក៏បានជានាងសោយសោក ម្នាលនាងមានភ្នែកពិសាល ថ្លីក៏បានជានាងស្រពោន ដូចផ្កាឈូកដែលគេច្រូចបាច់ ។

(៤៩៧) (នាងសុភទ្ទាទេវីទូលថា) បពិត្រមហារាជ ចំណង់ប្លែក កើតឡើងដល់ខ្ញុំម្ចាស់ ដោយការឃើញសប្តិ តែចំណង់ប្លែករបស់ខ្ញុំម្ចាស់នោះ ហាក់ដូចជាមិនងាយរកបានទេ ។

(៤៩៨) (ព្រះរាជា. .) កាមគុណទាំង៥ប្រការណាមួយ ជារបស់មនុស្សក្នុងលោកជាតិត្រកអរនេះ កាមគុណទាំងអស់នោះ មានច្រើនសុទ្ធតែជារបស់យើង យើងនឹងឲ្យនូវចំណង់ប្លែកដល់នាង ។

(៤៩៩) (នាងសុភទ្ទាទេវី...) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមឲ្យព្រានទាំង៥ប្រាយ ដែលមាននៅក្នុងដែនរបស់ព្រះអង្គ មកប្រជុំគ្នា ខ្ញុំម្ចាស់នឹងប្រាប់នូវចំណង់ប្លែក របស់ខ្ញុំម្ចាស់ ដល់ព្រានទាំង៥ប្រាយនុ៎ះ ។

[๖๐] สเมจฺจ ขตฺติยา เอเต กตมหาตฺตา วิสารทา

ปณฺฑิตา จ พหุสฺสุตา จ มมตฺเถ จตฺตชีวิตา ฯ

[๖๑] ขนฺตฺยา ปุถุวิโย เสยฺโย ยาวนฺเตตฺถ สมาคตา

ชฏิลา มาลิกา เสตา อชินา สุพหู อหุ

ตสฺสนฺตรนฺตเร อาสุ อลาเก ชนฺตุ ชีวิตา ฯ

[๖๒] น โส พลวา น ปตาปวา น

ธนฺธา สุโต กุญฺชโร ชฏิลาณา

ยมชฺช สุพหู ภวนฺติ

อกฺกาหิ โส ยาทิโส หนฺตฺวาโส ฯ

[๖๓] ทิสา จตสฺโส วิทิสา จตสฺโส

อุทฺธี อโธ ทส ทิสา สมาเยา

กตมา ทิสา ตาสุ ชาตกา

ยมชฺช สุพหู ชฏิลา ฯ

(๔๖๐) (ព្រះរាជា...) ម្នាលនាងទេវី ពួកព្រាន(ព្រៃ)ទាំងនេះ ជាអ្នកមានចិត្តដៃ ជាអ្នកក្លៀវក្លា ស្គាល់ព្រៃផង ស្គាល់ម្រឹគផង សឹងតែជាអ្នកស៊ប់លះបង់នូវជីវិត ក្នុងប្រយោជន៍របស់យើង ។

(๔๖๑) (នាងសុភទ្ទាទេវី...) ម្នាលលុទ្ធបុត្រទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ទាំងប៉ុន្មាននាក់ ដែលមកប្រជុំគ្នាក្នុងទីនេះ ចូរស្តាប់(ពាក្យរបស់ខ្ញុំចុះ) ខ្ញុំបានយល់សប្តិឃើញដំរីស មានក្អុកច្រាំមួយ ខ្ញុំត្រូវការដោយក្អុកដំរីសនោះ ជីវិត(របស់ខ្ញុំ) ទឹងមិនមាន ព្រោះការមិនបានក្អុកនោះ ។

(๔๖๒)(ពួកលុទ្ធបុត្រ..) បិតានឹងជីតារបស់ខ្ញុំ(ព្រះបង្គំជាខ្ញុំ) មិនដែលឃើញ មិនដែលឮ នូវដំរីមានក្អុកច្រាំមួយ ដែលព្រះពជបុត្រីបានទ្រង់ព្រះសុបិនឃើញនោះទេ សូមព្រឹះនាងទ្រង់សរនិយប្រាប់នូវដំរីដ៏ប្រសើរប្រាកដដូច្នោះ ដល់ពួកខ្ញុំ(ព្រះបង្គំជាខ្ញុំចុះ ។

(๔๖๓) បណ្តាទិសទាំង ๑๐ នេះគឺ ទិសឦ ๔ ទិសគួប ๔ ទិសខាងលើ ๑ ទិសខាងក្រោម ๑ តើព្រះពជបុត្រីទ្រង់ព្រះសុបិនឃើញដំរីដ៏ប្រសើរ មានក្អុកច្រាំមួយ ប៉ិតនៅក្នុងទិសណា ។

តំសនិជាតេ បតុត្តំ ឆទ្ទន្តជាតកំ

(៤២៤) ឥតោ ឧដ្ឋាំ ឧត្តរយេ ទិសាយេ
អតិក្កម្ម សោ សត្ត តិរី ព្រហន្តេ
សុវណ្ណាបសន្នា ជាម តំវ ឧប្បាតេ
សំបុដ្ឋតោ តីបុរិសាន ឧច្ចណ្ណោ ។
អារុយ្ហ សេលំ ភវំ តិដ្ឋភំ
ទិសោតរយ បព្ភតថាធម្មលំ
អថ ឧក្កសី មេឃសមានវណ្ណំ
ទិត្រោធរាជំ អដ្ឋសហស្ស ថាន៑ំ[1] ។
តត្តត្ថតំ ភុញ្ជរោ ឆព្ភិសាណោ
សព្ភសេតោ ឧបវ្ជសហោ បវេតំ
រក្ខន្តិ ន៑ំ អដ្ឋសហស្សជាតា
ឦសាទន្តា ភតជវប្បហារំនោ ។
តំដ្ឋតិ តេ តុម្ហលមស្សសន្តា
ភុបវ្ជន្តិ ភតស្សបំ ឃរំតស្ស
មន្ទុស្សភ្ជតំ បន តត្ត ន៑ិស្វា
ភស្មំ ភវេយ្យុំ ជាស្ស រជោ តស្ស ។

---

១ ម. អដ្ឋសហស្សញោរំ ។

តំណែនំបាត ដូនតាជាតក ទី ៤

(៤៤៤) (ព្រះនាងសុភទ្ទាទេវី...) អ្នកចេញអំពីវិមានេះ ដើរត្រង់ទៅទិសខាងជើង រំលងកំពង់ទាំង ៧ ទៅ នឹងឃើញកំពង់លើសល្បុមួយឈ្មោះសុវណ្ណបស្សៈ ជាកំពង់មានផ្ការីកព្រោងព្រាត កុះករដោយពួកកិន្នរ ។ អ្នកចូរឡើងកាន់កំពង់ជាលំនៅរបស់ពួកកិន្នរនោះ ហើយរមិលមើលនូវទីដ៏ឆ្ងាយនៃដើងកំពង់ គ្រានោះ អ្នកនឹងឃើញនូវស្តេចដំរីមួយដើម មានឫស ៨០០០ មានតណ្ហាក្រោកជាស្មើដោយមេឃ ។ ឯស្តេចដំរីមានកូនក្រមុំមួយមានខ្លួនសុទ្ធ ដែលពួកដំរីដទៃគ្រប់សង្កត់បានដោយក្រតែងនៅជិតដើមជ្រៃនោះ ដំរីទាំងឡាយ ៨ ០០០ មានកូនដូចចន្ទោលរនេះ មានប្រក្រតីទៅប្រហារដោយសន្ទុះ ដូចជាខ្យល់ តែងកេរូនូវស្តេចដំរីនោះ ។ ពួកដំរីទាំង ៨.០០០ នោះ ឈរជេកជង្គើមខ្លាំង តែងក្រោធចំពោះវត្ថុ សូម្បីដែលខ្យល់បក់ត្រូវហើយ មួយទៀត បើឃើញមនុស្សក្នុងទីនោះហើយ ក៏ធ្វើឲ្យទៅជាផេះ សូម្បីតែធូលី គឺផេះរបស់មនុស្សនោះ ក៏មិនឲ្យមានសល់ឡើយ ។

(๖๖) តម្បិ មាំ មេ ភជតុសុរត្តំ សង្ខំ
ពិលង្វជា ឃាតយុមសប្ប នេរិ
មុត្តា មណី វេឌូរិយោមយា ច
កកឹ កាមាសំ ឧច្ឆបិលង្វនេន
មាវេតុកាមា កុញ្ជរំ ឆព្ភិសាណិំ
ឧបាហ យាតេសប្បសំ លុទ្ធបុត្តេ ។

(๖๖) សា ឥសប្បតា ខុក្កិតា ពស្មិ លុទ្ធ
ឧទ្ធញ្ច សុសប្បមិ អនុសប្បន្តី
កកោហិ មេ លុទ្ធក ឯតមត្ថំ
ឧសប្បមិ តេ តាមវកាមិ បញ្ច ។

(๖๗) កត្តុច្ឆតំ កត្តុមុបេតំ ហាំ
វិជិសប្ប កា ញាតកតសប្ប បោតំ
កថញ្ចិ សោ ញាយតំ ជាតកាជា
កថំ វិជានេមុ តតំ តថសប្ប ។

(๖๘) តត្ថេវ សា ទោក្ខរណី អវិទ្ធរេ
រម្ម សុតិត្តា ច មហោឧកា ច

(៤៦៥) (សោណុត្តរព្រាហ្មណ៍...) បពិត្រព្រះនាងទេវី គ្រឿងប្រដាប់តាំងឡាយដ៏ច្រើន ដែលគេធ្វើដោយមាសក្តី កែវមុក្តាក្តី កែវមណីក្តី គ្រឿងប្រដាប់ជាវិការៈនៃកែវពិទូរ្យក្តី សឹងមានក្នុងរាជត្រកូល ចុះព្រះនាងមានប្រាថ្នានឹងសម្លាប់ដំរីមានក្តុកប្រាំមួយ យកមកធ្វើគ្រឿងប្រដាប់ ជាវិការៈនៃក្តុកឬ ឬក៏ព្រះនាងចង់សម្លាប់ពួកលុទ្ធបុត្រ (កូនព្រាន) ។

(៤៦៦) (ព្រះនាងសុភទ្ទាទេវី...) ម្នាលព្រាហ្មណ៍(មិនមែនដូច្នោះទេ) យើងជាស្រីប្រណែនផង ជាស្រីដល់នូវសេចក្តីទុក្ខផង យើងក្រែកយើញ(នូវពៀរ)ក្នុងខាងដើម(ដែលដំរីនោះធ្លាហើយដល់យើង) ផង បានជាចេះតែស្ងាំងស្ងម ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរធ្វើសេចក្តីនេះដល់យើងចុះ យើងនឹងឲ្យស្រុកសួយ៥ដល់អ្នក។

(៤៦៧) (សោណុត្តរព្រាហ្មណ៍...) ដំរីឆន្ទន្តនោះ តែងនៅត្រង់ទីណា តែងចូលទៅឈរក្នុងកន្លែងណា ផ្លូវដូចម្តេចដែលដំរីឆន្ទន្តចុះទៅងូតទឹក ស្តេចដំរីឆន្ទន្តនោះ ងូតទឹកតើដូចម្តេច យើងខ្ញុំធ្វើម្តេច នឹងដឹងដំណើរនៃដំរីនោះបាន ។

(៤៦៨) (ព្រះនាងសុភទ្ទាទេវី...) ត្រង់ទីកន្លែងដែលដំរីនៅនោះ មានស្រះបោក្ខរណីនោះនៅជិត ជាស្រះគួរពេកពាយផង មានកំពង់ទឹកដ៏ល្អផង មានទឹកដ៏ច្រើនផង (មានក្តុមុទ ឧត្បល នឹងឈូក)

សំវុដ្ឋិតា ភមរគណាឧបដ្ឋិណ្ណា
ឯត្ថ បាំ សោ ឆ្លាយតិ ឆាតភយា ។
សីសំ ឧមាតោ ឧបឝ្ឈមាលជាវី
សព្វសេតោ បុណ្ឌរីកតបច្ឆិ
អាមោឧមាតោ កច្ឆតិ សន្ធិកេតំ
បុរក្ខត្វា មហេសី សព្វភទ្ទិ ។
(៤៦៩) តត្ថេវ សោ ឧក្កមោត្វាន ឝកុ្យ
អាធាយ តុណ្ឌាញ្ជ[1] ឆឧញ្ជ លុទ្ធោ
វិតុរយតិ សត្ត តីរ ព្រហន្ត
សុវណ្ណបសុដ្ឋាម តីរំ ឧដ្ឋាំ ។
អាវុយ្ហ សេលំ ភវំ កំដ្ឋភំ
ឯលោកយំ បព្វតថាឧមូលំ
តត្ថដ្ឋសា មេឃសមាឧវណ្ណំ
ឯក្រោឧភាជំ អដ្ឋសមាសដ្ឋចាទំ ។
តត្ថដ្ឋសា កុញ្ជរំ ឆព្វិសាណំ
សព្វសេតំ ឧុបឝ្ឈសមំ បរេតំ
រក្ខន្តិ ឯំ អដ្ឋសមាសដ្ឋនាគា
ឦសាឧដ្ឋា ភតជវប្បហារិនោ ។

---

๑ ម. តុណ្ឌាញ្ជ ។

តំណែបាត ឆន្ទន្តជាតក ទី ៤

មានផ្ការីកស្គុះស្គាយផង ដេរដាស ដោយពួកភមរជាតិផង ស្តេចដំរីដ៏ប្រសើរនោះ តែងឆ្លងទឹកកន្លះទុំឯង ។ ដំរីឆទ្ទន្តនោះ ជាដំរីសុទ្ធ មានស្បែកនឹងអាយរៈស ដូចផ្កាឈូកសលាងដំរះនូវក្បាល រួចហើយ ក៏ទ្រទ្រង់នូវក្តោងត្បូងជាដើមត្រែកអរ រីកាយទាន់គោក ក៏ឡើងដំរី ដាមហេសីឈ្មោះនាគសុភទ្ទា ដើរពីខាងមុខ ហើយដើរសំដៅទៅកាន់ទីកន្លែងនៅរបស់ខ្លួន ។

(៤៦៩) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រានព្រៃនោះ ឮនូវពាក្យក្នុងទីនោះ ហើយក៏ចាប់យកនូវបំពង់ព្រួញ ន៏ធ្នូ (ដើរមុខ) ក្តុំធំទាំង ៧ ក៏ពិចារណាមើលទៅ (ឃើញ) ក្តុំធំតូចសំមួយ ឈ្មោះសុវណ្ណបស្សៈ ។ ព្រានព្រៃបានឡើងនៅកាន់ក្តុំ ជាកន្លែងនៅនៃពួកកិន្នរ ក៏រមិលមើលនូវទីជិតនៃដើងក្តុំ បានឃើញស្តេចដ្រៃធំមួយដើម មានសម្បុរច្រាកដស្មើដោយមេឃ មានប្តូរ ៨.០០០ ជិតដើងក្តុំនោះ ។ បានឃើញដំរីមានក្តុក ៦ ជាដំរីសុទ្ធដែលពួកដំរីដទៃ គ្របសង្កត់បានដោយក្រ នៅក្រោមដើមដ្រៃនោះ ពួកដំរីចាំង ៨.០០០ មានក្តុកដូចជាបន្ទោលរថ មានប្រក្រតីទៅប្រហារពួកដំរីជាបច្ចាមិត្ត ដោយសន្ទុះដ៏លឿនដូចជាខ្យល់ តែងរក្សានូវស្តេចដំរីនោះ ។

តត្ថន្ធសា លោភេនាលាលាំ អវិន្ទរេ
រម្ប៉ំ សុតំ តត្ថ មយោនតេ ត្វំ
សំរុជ្ឈតំ កមរតលោភមុំ ឈាំ
យត្ត ហិ សោ ឆ្ញាយតំ ជាតភជា ។
ធិស្វាន ជាតស្ស តតំ ឋិតេ ត្វំ
វិជិស្ស យោ ឆ្ញានតតស្ស ហោតំ
ឯឋាតមាតច្ចិ អនរិយរូបោ
បយោជនោ ចិត្តវសានុតាយ ។
(៤៧០) ខណិត្វាន តោសុំ ឥលតេហិ ជានយ
អត្តានមោជាយ ឆឌុញ្ច លុទ្ធោ
បស្សាតតំ បុថុសល្ហេន ជាតំ
សមប្បយិ ទុក្កដកម្មការី ។
រិទ្ធោ ច ជាតោ តោញ្ចមជានិ យោរំ
សត្វេ ជាតា ជិឆ្ជានុ យោរូបំ
តំលាញ្ច តត្ថ ឥលាំ តហេត្តា
ជារីសុ តេ អដ្ឋ ជិសា សមន្តតោ ។
វជិស្ស មេនច្ចិ បរាមសន្តោ
តោ ស្ហោរយក្ខេ ឆជិ ឥសីនំ

បានឃើញស្រះបោក្ខរណី នៅដិតដើមជ្រៃនោះ ជាទីគួររីករាយ មានកំពង់ទឹកដ៏ល្អផង មានទឹកដ៏ច្រើនផង (មានផ្កាកុមុទ ឧត្បល នឹងឈូក) រីកស្គុះស្គាយផង ដេរដាសដោយពួកកមរជាតិផង ជាទីសម្រាប់ដួតរបស់ស្តេចដំរីដ៏ប្រសើរនោះ ។ បានឃើញនូវការដើរទៅនឹងការឈរនៅ នៃដំរីដ៏ប្រសើរផង ឃើញផ្លូវរបស់ដំរីដ៏ប្រសើរនោះទៅងូតទឹកផង ព្រានព្រៃជាអនរិយជន បានប្រកប (កិច្ចការស្រេច) ដោយការលុះក្នុងអំណាចនៃចិត្ត ក៏បានដឹករណ្តៅ ។

(៤៧០) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រានព្រៃ ជាអ្នកធ្វើអំពើអាក្រក់ ដឹករណ្តៅហើយ គ្របដោយដែនក្តារតាំងឡាយ រួចបញ្ចុលខ្លួននឹងធូរ (ទៅកន្លែងរណ្តៅនោះ)ហើយចាំទូវដំរី ដែលដើរមកកន្លែងទាង(រណ្តៅរបស់ខ្លួន) ដោយព្រួញដ៏ថ្លាស ។ ដំរីដ៏ប្រសើរ ត្រូវព្រានព្រៃចាញ់ហើយ ក៏បន្ទឺនូវកោញ្ចនាទដ៏ពន្លឹក ពួកដំរីទាំងអស់ ក៏បន្ទឺនូវសម្លេងមានសភាពដ៏ពន្លឹក្ដ ដំរីទាំងនោះក៏ធ្វើនូវស្មៅនឹងមែកឈើឲ្យខ្ចេចខ្ចីហើយស្ទុះស្ទារទៅទាំង៨ទិសជុំវិញ ។ ដំរីដ៏ប្រសើរក៏ចាប់ព្រាននោះ ដោយបំណងថា អញនឹងសម្លាប់ព្រានព្រៃនុ៎ះ ក៏ឃើញនូវសំពត់កាសាវៈ ដែលជាគង់ជ័យរបស់ពួកឥសី

តិសរិបាតេ ចតុត្ថំ ឆទ្ទន្តជាតកំ

ទុក្ខេន ផុដ្ឋស្ស ឧបទ្ទវាគមំ សញ្ញា

អរហន្តវោ សព្ពិ អវជ្ជរោ ។

(๒๗๑)អដ្ឋាសិ ភាសវោ កាសារំ យោ វត្តំ បរិឧហិស្សតិ

អបេតោ ឧមសច្ចេន ឧសោ កាសាវមរហតិ ។

យោ ច វន្តកសាវស្ស សីលេសុ សុសមាហិតោ

ឧបេតោ ឧមសច្ចេន សវេ កាសាវមរហតិ ។

(๒๗๒) សមប្បវិតោ បុថុសល្លេន ជាតោ

អទុដ្ឋចិត្តោ លុទ្ធកំ អជ្ឈភាសិ

កិមត្ថិយំ[๑] កិស្ស ភ សម្ម ហេតុ

បមំ វធិ កស្ស ភយំ បយោតោ ។

(๒๗๓) កាសិស្ស រញ្ញោ មហេសី ភទ្ទេ

សា ឃូជិតា ភជតុលេ សុភទ្ទា

សា តំ អទ្ធស សា ច មមំ អសំសិ

ឧន្តេហិ អត្តានំ មមំ អភេច ។

---

๑ ម កិំបត្តយំ ។

ដំរីដ៏ប្រសើរ ត្រូវសេចក្តីខ្ពើមរអើមប៉ះពាល់ហើយ ក៏មានសេចក្តីតេជៈថា ធម្មតា បុគ្គលប្រើប្រាស់ទង់ជ័យព្រះអរហន្ត មានសភាពដែលសប្បុរសមិនគួរសម្លាប់ ។

(៤៧១) (ដំរីឆទ្ទន្ត...) បុគ្គលណា មិនទាន់អស់ទឹកចិត្តគឺកិលេស ជាអ្នកប្រាសចាកការប្តូរនូវឥន្ទ្រិយទាំងឯចីវរ: ទាំងស្បែកដណ្តប់សំពត់កាសាវៈ: បុគ្គលនោះ មិនគួរនឹងស្បែកដណ្តប់សំពត់កាសាវៈទេ ។ ចំណែកបុគ្គលណា ខ្ជាក់ចោលនូវទឹកចិត្ត គឺកិលេស តាំងមាំក្នុងសីលតាំងឡាយ ជាអ្នកប្រកបដោយការប្តូរនូវឥន្ទ្រិយទាំងចីវរ: បុគ្គលនោះឯង ទើបគួរនឹងស្បែកដណ្តប់សំពត់កាសាវៈ ។

(៤៧២) (អតិសម្ពុទ្ធគាថា) ដំរីដ៏ប្រសើរ ត្រូវព្រានព្រៃចាញ់ហើយ ដោយសេរដ៏ថ្នាស មិនមានចិត្តប្រទូស្ត បាននិយាយទាំងព្រានព្រៃថា នែសម្លាញ់ អ្នកត្រូវការអ្វី តើព្រោះហេតុអ្វី បានជាអ្នកសម្លាប់យើង មួយទៀត ការប្រកបនេះរបស់បុគ្គលណា ។

(៤៧៣) (ព្រានព្រៃ...) បពិត្រដំរីដ៏ចំរើន ព្រះមហេសីរបស់ស្តេចក្នុងដែនកាសីនោះ ឈ្មោះនាងសុភទ្ទា ដែលគេបូជាហើយក្នុងភជត្រកូល ព្រះនាងបានឃើញអ្នកហើយប្រាប់ខ្ញុំ ព្រះនាងក៏មានព្រះសារទីយទាំងខ្ញុំថា យើងត្រូវការដោយភ្នុកតាំងឡាយ ។

(៤៧៤) តហ្មា មាំ មេ ធនុយុតា ខុទ្ទាក
យេ មេ បិតុធញ្ច បិតាមហោនំ
ជាជាតំ សា តោចជា ភវិបុត្តិ
វធត្តិតា វេរមតាសិ តាលា ។
ខុដ្ឋហិ តុំ លុទ្ធ ខរំ តហោត្វា
ធនេ ឥមេ ឯទ្ធ បុក មកមិ
វជ្ជាសិ តំ តោចនំ ភវិបុត្តិ
ជាតោ ហាតោ ហន្ទ ឥមស្ស ធនា ។
(៤៧៥) ឧដ្ឋាយ សោ លុទ្ធោ ខរំ តហោត្វា
ឆេត្វាន ធនាឯ តជុត្តមស្ស
វក្ខ សុតេ អប្បដិមេ បមាព្យា
អាធាយ បក្កាមិ តតោ ហិ ខិប្បំ ។
(៤៧៦) តយដ្ឋិតា ជាតវេធ អដ្ឋា
យេ តេ ជាតា អដ្ឋ ធិសា វិជាវុំ
អធិស្វាន ចោសំ តជបក្ខមិត្តំ
បក្ខាតមុំ យេន សោ ជាតវាជា ។
(៤៧៧) តេ តត្ត តរុំត្វា ភេធិត្វាន ជាតា
សីសេ សតោ បំសុតាំ ឌិតរិត្វា

(៤៧៤) (ដំរីឆទ្ទន្ត...) ព្រះពរជបុត្រីនោះ ដឹងថា គួរនៃក្មេកចាំងឡាយ របស់បិតា នឹងដីតាចាំងឡាយរបស់យើង មានច្រើនណាស់ តែនាងជាស្រីក្រោធ ត្រូវការសម្លាប់ ជាស្រីលួងំ បានចងពៀរ(នឹងយើង) ។ នៃព្រានព្រៃ អ្នកចូរក្រោកឡើង ចាប់នូវណារហើយអានូវក្មេកចាំងគួរនេះចុះ តាន់ខ្ញុំមិនតាន់ស្លាប់ អ្នកឯងគប្បីទូលព្រះពរជបុត្រី ដែលមានសេចក្តីក្រោធនោះថា ដំរីដ៏ប្រសើរ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បានសម្លាប់ហើយ សូមព្រះនាងទទួលយក នេះជាក្មេករបស់ដំរីនោះ ។

(៤៧៥) ព្រានព្រៃនោះ ក្រោកឈរឡើង ហើយចាប់ណារ អានូវក្មេកនៃដំរីដ៏ប្រសើរ ហើយកាត់យកនូវក្មេកដ៏ល្អស្អាត មិនមានក្មេកឯទៀតប្រៀបផ្ទឹមបានលើផែនដី រួចដើរចៀសចេញទៅអំពីទីនោះ យ៉ាងនាប់ ។

(៤៧៦) (អកិសម្ពុទ្ធគាថា) ពួកដំរី ត្រូវភ័យ (អំពីសេចក្តីស្លាប់) បៀតបៀនហើយ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខព្រួយ ព្រោះគេសម្លាប់នូវដំរីដ៏ប្រសើរ បានស្ទុះទៅគ្រប់ទិសទាំង ៨ លុះមិនឃើញបុរសជាសត្រូវនឹងដំរី ក៏ត្រឡប់មកកាន់ទីរបស់ស្តេចដំរីដ៏ប្រសើរវិញ។

(៤៧៧) ដំរីដ៏ប្រសើរទាំងនោះ កន្ទក់កន្ទេញ ពេក្មេងទីនោះ ហើយពោយពាយ នូវអាចម៌ដី លើក្បាល របស់ខ្លួន

តិសង្ខាតេ បតុត្តំ ឆទ្ទន្តជាតកំ

អាគមីសុ តេ សព្ពេ សត្ថុំ ឯតេតទំ

បុរក្ខត្វា មហេសឺ សព្ពកម្ពុំ ។

(៤៧៨) អាជាយ ធម្មាឯ កដ្ឋត្តមស្ស

វក្ខ្ស សុភេ អព្ភដិមេ បមាត្យា

សុវណ្ណភដីហិ សមន្តមោទរេ

សោ លុទ្ធកោ តាសំបុរំ ឧបាគមំ

ឧបនេសំ សោ ភដកញ្ញាយ ធន្តេ

ជាតោ ហាតោ ហន្ត្ស ឥមស្ស ធម្មា ។

(៤៧៩) ឯស្ញាន ធម្មាឯ កដ្ឋត្តមស្ស

ភត្តុ បិយស្ស បុរិមាយេ ជាតិយោ

តន្តេវ តស្ស្ញ ហាឧយំ អជាសំ

តេនេវ សោ តាលមតាសំ ពាលោ ។

(៤៨០) សម្ពោធិបត្តោ ច មហាជុតាវោ

សិនំ អតាសឺ បរិសាយ មជ្ឈេ

បុច្ឆីសុ តំ ភិក្ខូ សុរិម្ហតំ តា

ជាតារណោ ចាត្ថុតាវេ ពុទ្ធោ ។

ដំរីទាំងអស់នោះ ក៏ឲ្យមេដំរី ជាមហាសី ឈ្មោះសព្វសុភទ្ទ ដើរមុខ មកកាន់ទីនៅរៀងៗខ្លួន ។

(៤៧៨) ព្រានព្រៃនោះ បាននាំយកក្អុកទាំងឡាយនៃដំរីដ៏ប្រសើរ ជាក្អុកល្អ ស្អាត មិនមានក្អុកឯទៀតប្រៀបផ្ទឹមបាន លើផែនដីក្តីសព្វដោយស្មៅ មានពណ៌ដូចជាមាស ហើយចូលទៅកាន់កាសីបុរី ព្រានព្រៃនោះ ក៏បង្ហាននូវក្អុកទាំងឡាយថ្វាយព្រះពជកញ្ញាថា ដំរីដ៏ប្រសើរ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំសម្លាប់បានហើយ សូមព្រះនាងទទួលយក នេះជាក្អុកបស់ដំរីនោះ ។

(៤៧៩) ព្រះពជកញ្ញានោះ ទតឃើញក្អុកទាំងឡាយនៃដំរីដ៏ប្រសើរ ដែលធ្លាប់ជាប្តីជាទីស្រឡាញ់អំពីជាតិមុន ក៏បែកហឫទ័យក្តៅទីនោះឯង ហេតុនោះ ព្រះនាង ជាស្រីល្ងង់ បានសោយព្រះវិលាល័យទៅ ។

(៤៨០) (ព្រះធម្មសង្គាហកត្ថេរ...) ព្រះពុទ្ធព្រះអង្គបានសម្រេចនូវសម្មោធិញ្ញាណផង មានអានុភាពច្រើនផង បានធ្វើនូវការញុញ៉ឹម ក្នុងកណ្តាលពួកបរិស័ទ ពួកភិក្ខុ មានចិត្តរួបស្រឡះ ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរថា ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ មិនដែលធ្វើ នូវការញុញ៉ឹមឲ្យប្រាកដ ដោយឥតហេតុទេ ។

យេមេ ទ្វេ សាធុ ឧភោ រុក្ខា
តាសុ រុក្ខវនេ អនេកាសិយំ ចរន្តិ
សោ ខោ តេសំ កដកញ្ញូ អហោសិ
អបរោ តេសំ ជាតកញ្ញូ អហោសិ ។
អាទាយ ឧត្តមំ តច្ចុត្តមស្ស
វត្តេ សុភេ អប្បដិមេ បឋព្យា
យោ លុទ្ធកេ តាសយិ បុព្វមេវ
សោ ខោ តេសំ ឧរវឌ្ឍនោ អហោសិ ។
អជាវស្សំ ចរតេ សិង្គិនីនំ
ខុទ្ទាវចំ ចរតិ មិគីនំ បុរាណំ
វិតច្ឆវោ វិតសោកោ វិសល្លោ[1]
សយំ អកិញ្ចាយ អភាសិ ពុទ្ធោ ។

អបរោ តេន សមយេន អហោសិ តត្ថ តក្ខវោ ជាតកញ្ញូ តទាហោសិ ឯវំ ជាវេថ ជាតកន្តិ ។

ឆទ្ទន្តជាតកំ បឋមំ ។

សម្ពរីជាតកំ

[៤៨១] វជ្ជញ្ច បដិបន្នស្ស អាយតិញ្ច សុខាវហំ
មហន្តំ បត្តមិច្ឆាមិ វិជេតុំ បឋវិំ ឥមំ ។

๑ ម. វិគតសល្លោ ។

អ្នកចាំទ្បាយ ចូរនាំយើញនាងកុមារីណានៅដំទង់ ស្មៀតសំពត់កាសាវៈ ជាអ្នកប្រុស នាងកុមារីនោះ កន្លងកាលនោះ គឺព្រះពជកញ្ញា ឯស្តេចដំរីកន្លងកាលនោះ គឺតថាគតឯង ព្រានវៃព្រៃណា កាន់យកនូវភ្នុកចាំទ្បាយនៃដំរីដ៏ប្រសើរ ជាភ្នុកដ៏ល្អស្អាត មិនមានភ្នុកឯទៀតប្រៀបផ្ទឹមបានលើផែនដី ហើយចូលទៅកាន់កាសីបុរី ព្រានវៃព្រៃនោះកន្លងកាលនោះ គឺទេវទត្ត ។ ព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គប្រាសចាកសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ប្រាសចាកសេចក្តីសោក ប្រាសចាកនូវកូនសរគឺពគៈ បានជ្រាបច្បាស់ដោយព្រះអង្គឯង ហើយទ្រង់សំដែងនូវចរិតខ្ពស់ទំនងមាបអំពីដើមនេះ ដែលអន្លោលទៅ អស់កាលដ៏យូរហាក់ដូចមិនកន្លងវិញ ។

ម្នាលភិក្ខុចាំទ្បាយ កាលនោះ តថាគតនៅកន្លងទីនោះ កាលនោះ តថាគតជាស្តេចដំរី អ្នកចាំទ្បាយ ចូរចាំភ្នុកនូវជាតកយ៉ាងនេះចុះ។

ចប់ ឆទ្ទន្តជាតក ទី ៤ ។

សម្ភវជាតក

(៤៨១) (ព្រះបាទធនញ្ជយកោរព្យៈ ត្រាស់សួរថា) នែសុចីរតៈ យើងបាននូវពជសម្បត្តិផង បាននូវភាពជាធំផង យើងប្រាថ្នា ដើម្បីដល់នូវភាពជាធំ ប្រាថ្នាដើម្បីត្រួតត្រា នូវផែនដីនេះ ។

តំណរដ៏ជាតិ បញ្ចមំ សម្ពរដ្ឋជាតកំ

ជាឡេន ជោ អរឡេន អរណ្ណេ មេ ន វុក្ខតិ
កាកោ វ ឆម្ភា ឧរតោ រញ្ញោ ហោតិ សុចីរតិ ។
៩ ឆេកាឆិដ្ឋតា យេន បេក្ខ យេន អនិដ្ឋតា
យសំ នេវមនុស្សន្តិ យេន បមត្តាមុ ព្រាហ្មណា។
យោហំ អត្តញ្ច ធម្មញ្ច ភត្តមិច្ឆាមិ ព្រាហ្មណា
តំ តុំ អត្តញ្ច ធម្មញ្ច ព្រាហ្មណាក្ខាហិ បុច្ឆតោ។
(៤៨២) ជាញ្ញត្រ វិជុក ភ៨ តនក្ខាតុមរហតិ
យំ តុំ អត្តញ្ច ធម្មញ្ច ភត្តមិច្ឆសិ ខត្តិយ ។
(៤៨៣) ឯហិ ខោ មហិតោ តច្ច វិជុរស្ស ឧបត្តិកំ
និក្ខញ្ចមំ សុវណ្ណស្ស ហារំ តច្ច សុចីរតេ
អតិហារំ ឥមំ ឧច្ច អត្តឆម្ភានុសិដ្ឋិយា ។
(៤៨៤) ស្វាធិប្បាតា ភារទ្វាជោ វិជុរស្ស ឧបត្តិកំ
តមទ្ទស មហាព្រហ្ម អសមានំ សតេ ឃរេ។

(យើងប្រកប) ឈោយធម៌ មិនប្រកបឈោយអធម៌ទេ ព្រោះអធម៌មិនពេញចិត្តដល់យើងឡើយ ម្នាលសុចីរតៈ ធម៌ជាចរិតរបស់ព្រះរាជាពួកជនត្រូវតែធ្វើ ។ នែព្រាហ្មណ៍ យើងដែលពួកជនមិននិន្ទា ក្នុងលោកនេះ ដោយអត្តនឹងធម៌ណាផង មិននិន្ទាក្នុងបរលោក ដោយអត្តនឹងធម៌ណាផង គប្បីដល់នូវឥស្សរិយយស ក្នុងទេវលោកនឹងមនុស្សលោក ដោយអត្តនឹងធម៌ណាផង ។ នែព្រាហ្មណ៍ យើងប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើនូវអត្តនឹងធម៌នោះ។ នែព្រាហ្មណ៍ អ្នកដែលយើងសួរហើយ ចូរប្រាប់នូវអត្តនឹងធម៌នោះ ។

(៤៨៦) (សុចីរតព្រាហ្មណ៍ ក្រាបទូលថា) បពិត្រព្រះក្តិយរាជ ព្រះអង្គប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើនូវអត្តនឹងធម៌ណា តែរៀរចាកវិធុរព្រាហ្មណ៍ហើយ បុគ្គលដទៃ មិនគួរនឹងប្រាប់នូវអត្តនឹងធម៌នោះបានទេ ។

(៤៨៧) (ព្រះរាជា .) នែសុចីរតៈ អ្នកចូរមកនេះ អ្នកឯងត្រូវយើងប្រើ អ្នកចូរទៅកាន់សំណាក់នៃវិធុរព្រាហ្មណ៍ ចូរនាំយកនូវឆ្កែនៃមាសនេះទៅចុះ អ្នកចូរឲ្យនូវឆ្កែនៃមាសនេះ ជាគ្រឿងបូជាដល់ការប្រៀនប្រដៅនូវអត្តនឹងធម៌ ។

(៤៨៤) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) សុចីរតព្រាហ្មណ៍ ជាការឮជាគោត្រនោះ បានទៅកាន់សំណាក់នៃវិធុរព្រាហ្មណ៍ សុចីរតៈ ជាមហាព្រាហ្មណ៍ ក៏បានឃើញវិធុរព្រាហ្មណ៍នោះ កំពុងតែបរិភោគក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន ។

(๘๘๕) រញ្ញោ មហាបតាបស្ស ទូតោ កោរព្យរាជិនោ
អត្ថំ ធម្មញ្ច បុច្ឆិស្សំ ឥច្ចត្រាហំ យុធិដ្ឋិលោ
តំ តុវំ អត្ថញ្ច ធម្មញ្ច វិព្រូហក្ខាហិ បុច្ឆិតោ ។

(๘๘๖) កច្ចិ មេ បិតរាសុដ្ឋិ ន តំ សង្កាមិ ព្រាហ្មណ
អបិឆេត្តុំ មហាសង្ឃំ តំ កាលំ សោ ភវិស្សតិ
ន តេ សង្កាមិ អក្ខាតុំ អត្ថំ ធម្មញ្ច បុច្ឆិតោ ។
ភទ្រការោ ច មេ បុត្តោ ទិវសោ មម អត្រជោ
តំ តុវំ អត្ថញ្ច ធម្មញ្ច តស្ស បុច្ឆស្សុ ព្រាហ្មណ ។

(๘๘๗) ស្វាធិប្បាតា អារទ្ធាជោ ភទ្រការស្ស សន្តិកំ
តមទ្ទស មហាព្រហ្មា ឯសិនិំ សម្ហិ វេស្សវេ ។

(๘๘๘) រញ្ញោ មហាបតាបស្ស ទូតោ កោរព្យរាជិនោ
អត្ថំ ធម្មញ្ច បុច្ឆិស្សំ ឥច្ចត្រាហំ យុធិដ្ឋិលោ
តំ តុវំ អត្ថញ្ច ធម្មញ្ច ភទ្រការ មហ្ហិ មេ ។

(៤៨៥) (សុបីរតព្រាហ្មណ៍...) ខ្ញុំជាទូតរបស់ព្រះបាទកោរព្យៈដ៏មានយស ទ្រង់ប្រើមក ព្រះបាទធនញ្ជយកោរព្យៈ ជាយុធិដ្ឋិលគោត្រ ទ្រង់មានព្រះឧង្ការថា អ្នកចូរសួរនូវអត្ថនឹងធម៌ បពិត្រវិទុរៈ អ្នកដែលខ្ញុំសួរហើយ ចូរប្រាប់នូវអត្ថនឹងធម៌នោះ ។

(៤៨៦) (វិទុរព្រាហ្មណ៍...) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំ (គិតថា) អញនឹងបិទនូវទន្លេគង្គា តែមិនអាចបិទនូវទន្លេដ៏ធំនោះបាន ព្រោះហេតុនោះ ឧកាសនោះ នឹងមានដូចម្តេចកើត ខ្ញុំដែលអ្នកសួរហើយមិនអាចដើម្បីប្រាប់នូវអត្ថនឹងធម៌បានទេ ។ តែខ្ញុំមានកូនប្រុសមួយឈ្មោះកទ្រការ ជាទាសៈ ជាកូនបង្កើតរបស់ខ្ញុំ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកចូរទៅសួរអត្ថនឹងធម៌ ចំពោះកទ្រការនោះចុះ ។

(៤៨៧) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) សុបីរតព្រាហ្មណ៍ ជាការទ្វាជគោត្រនោះ បានទៅកាន់សំណាក់កទ្រការកុមារ សុបីរតៈ ជាមហាព្រាហ្មណ៍ បានឃើញកទ្រការកុមារនោះ កំពុងអង្គុយនៅក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន ។

(៤៨៨) (សុបីរតព្រាហ្មណ៍...) ខ្ញុំជាទូតរបស់ព្រះបាទកោរព្យៈដ៏មានយស ទ្រង់ប្រើមក ព្រះបាទកោរព្យៈ ជាយុធិដ្ឋិលគោត្រ ទ្រង់ត្រាស់ថា អ្នកចូរសួរនូវអត្ថនឹងធម៌ ម្នាលកទ្រការកុមារ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកចូរប្រាប់នូវអត្ថនឹងធម៌ ដល់ខ្ញុំ ។

តំសនំជាតេ បញ្ចមំ សម្ពុវដាតកំ

(៤៨៩) អំសកានំ អវហាយ តោដំ អនុបតាមហំ

ឧតេ សង្កាមិ អក្ខាតុំ អត្តំ ធម្មញ្ច បុច្ឆតោ ។

សញ្ជយោ ជាម មេ ភាតា តេនិដ្ឋោ មេ សុចីរត

តំ តុំ អត្តញ្ច ធម្មញ្ច តត្ថ បុច្ឆស្សុ ព្រាហ្មណា។

(៤៩០) ស្វាធិប្បាតា ភារទ្វាជោ សញ្ជយស្ស ឧបដ្ឋិតំ

តមទ្ទស មហាព្រហ្ម ឯសិនំ សម្ហិ បរិសតិ។

(៤៩១)រញ្ញោហំ បហិតោ ទូតោ តោរញ្ញស្ស យសស្សិនោ

អត្តំ ធម្មញ្ច បុច្ឆិស្សំ ឥច្ចព្រវិ យុធិដ្ឋិលោ

តំ តុំ អត្តញ្ច ធម្មញ្ច សញ្ជយក្ខាហិ បុច្ឆតោ។

(៤៩២) សចា មំ តិលតេ មក្ខុ សាយំ ចាតោ សុចីរត

ឧ តេ សង្កាមិ អក្ខាតុំ អត្តំ ធម្មញ្ច បុច្ឆតោ ។

សម្ភវោ ជាម មេ ភាតា តេនិដ្ឋោ មេ សុចីរត

តំ តុំ អត្តញ្ច ធម្មញ្ច តត្ថ បុច្ឆស្សុ ព្រាហ្មណា។

តិសនិបាត សម្ភវជាតក ទី ៤

(៤៨៩) (កន្ត្រកាវកុមារ...) ខ្ញុំឮបទម្នាក់ចោលនូវអម្រែកសាច់ហើយ ដេញតាមនូវទន្សាយ ខ្ញុំដែលអ្នកសួរហើយ មិនអាចនឹងប្រាប់ នូវអត្ថនឹងធម៌បានទេ ។ បពិត្រសុចីរតព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំមានប្អូនប្រុសម្នាក់ ឈ្មោះសញ្ជ័យ បពិត្រសុចីរតព្រាហ្មណ៍ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកចូរទៅសួរ នូវអត្ថនឹងធម៌ ចំពោះសញ្ជ័យនោះចុះ ។

(៤៩០) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) សុចីរតព្រាហ្មណ៍ ជាការព្វាជគោត្រនោះ បានទៅកាន់សំណាក់សញ្ជ័យកុមារ សុចីរតៈជាមហាព្រាហ្មណ៍ បានឃើញនូវសញ្ជ័យកុមារនោះ អង្គុយក្នុងកណ្តាលបរិស័ទរបស់ខ្លួន ។

(៤៩១) (សុចីរតព្រាហ្មណ៍...) ខ្ញុំជាទូត ព្រះបាទធនញ្ជ័យកោរព្យៈ ដ៏មានយសទ្រង់ប្រើមក ព្រះបាទធនញ្ជ័យកោរព្យៈជាឃុធដ្ឋិលគោត្រ មានព្រះទន្ទ្រាវថា អ្នកចូរសួរនូវអត្ថនឹងធម៌ ម្នាលសញ្ជ័យកុមារ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកដែលខ្ញុំសួរហើយ ចូរប្រាប់នូវអត្ថនឹងធម៌ ។

(៤៩២) (សញ្ជ័យកុមារ...) បពិត្រសុចីរតព្រាហ្មណ៍ មិត្តតែងលេបខ្ទុំរាល់ល្ងាចរាល់ព្រឹក សព្វៗកាល ខ្ញុំដែលអ្នកសួរហើយ មិនអាចនឹងប្រាប់នូវអត្ថនឹងធម៌ ដល់អ្នកបានទេ ។ បពិត្រសុចីរតព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំមានប្អូនប្រុសម្នាក់ ឈ្មោះសម្ភវៈ បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកចូរទៅសួរ នូវអត្ថនឹងធម៌ ចំពោះសម្ភវៈនោះចុះ ។

(๒๙๓) អញ្ញតោ វតកោ ជម្ពោ ជាយំ អស្មាកំ បុត្តិតំ
តយោ ជនា បិតាបុត្តា តេ សុបញ្ញាយ ជោតិត្ថ ។
ឯតំ សក្កោ ច អក្ខាតុំ អតុំ ធម្មញ្ច បុច្ឆិតា
កថំ នុ ឧហរេ ជញ្ញា អត្តំ ធម្មញ្ច បុច្ឆិតោ ។
(๒๙๔) មាឯំ ឧហរេតំ មញ្ញាសិ អបុច្ឆិត្វាន សម្ភវំ
បុច្ឆិត្វា សម្ភវំ ជញ្ញា អត្តំ ធម្មញ្ច ព្រាហ្មណា ។
យថាបិ ឥន្ទោ វិមលោ តត្ថ អាកាសធាតុយា
សព្ពេ តារកណា លោកេ អាភាយ អតិរោចតិ
ឯវម្បិ ឧហរូបេតោ បញ្ញាយោគេន សម្ភវេ
មាឯំ ឧហរេតំ មញ្ញាសិ អបុច្ឆិត្វាន សម្ភវំ
បុច្ឆិត្វា សម្ភវំ ជញ្ញា អត្តំ ធម្មញ្ច ព្រាហ្មណា ។
យថាបិ រម្មកោ មាសោ តត្ថាឯំ មោរតំ ព្រាហ្មណា
អតេវញ្ញហិ មាសេហិ ខុទ្ទបុរេ្ញហិ សោភតិ ។
ឯវម្បិ ឧហរូបេតោ បញ្ញាយោគេន សម្ភវេ

(៤៩៣) សុចីរតព្រាហ្មណ៍...) ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន បញ្ហាធម៌ ក៏អស្ចារ្យម៉្លេះ សម្ពវកុមារនេះ យើងមិនពេញចិត្តទេ ព្រោះជន ៣ នាក់ ឥតពុតនឹងកូនតាំងនោះ មិនដឹងច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាទៅហើយ ។ អ្នកតាំងឡាយដែលខ្ញុំសួរហើយ មិនអាចប្រាប់នូវអត្ថនឹងធម៌បាន ចំណង់បើកូនក្មេង ដែលខ្ញុំសួរអត្ថនឹងធម៌ហើយ គប្បីដឹងដូចម្តេចកើត ។

(៤៩៤) (សញ្ជយកុមារ...) បពិត្រសុចីរតព្រាហ្មណ៍ លោកកុំសំគាល់សម្ពវកុមារនោះថា នៅក្មេង ហើយមិនសួរ ត្រូវតែសួរនូវសម្ពវកុមារ ទើបដឹងនូវអត្ថនឹងធម៌ ។ ព្រះចន្ទ្រ ប្រាសចាកមន្ទិលកាលដើរទៅតាមអាកាសធាតុ រុងរឿងកន្ទុងនូវពួកផ្កាយតាំងអស់ក្នុងលោក ដោយពន្លឺ យ៉ាងណាមិញ បពិត្រសុចីរតព្រាហ្មណ៍ សម្ពវកុមារ ពិតជានៅក្មេងមែន (តែរុងរឿងកន្ទុងនូវពួកបណ្ឌិតដ៏សេស) ដោយបញ្ញានឹងការពិចារណា ក៏យ៉ាងនោះដែរ លោកកុំសំគាល់នូវសម្ពវកុមារនោះថានៅក្មេង ហើយមិនសួរ ត្រូវតែសួរនូវសម្ពវកុមារ ទើបដឹង នូវអត្ថនឹងធម៌ ។ បពិត្រព្រាហ្មណ៍ បណ្តាខែខាងគម្ហានូវតាំងឡាយ ខែចែត្រុងរឿង ដោយផ្កាឈើតាំងឡាយ ជាងខែតាំងឡាយដទៃឯទៀត យ៉ាងណាមិញ ។ សម្ពវកុមារ ពិតមែនតែនៅក្មេង (តែរុងរឿងកន្ទុង នូវពួកបណ្ឌិតដ៏សេស) ដោយបញ្ញានឹងការពិចារណា ក៏យ៉ាងនោះដែរ

តំណនំដោតេ បញ្ចមំ សម្ពុវដ្ឋតក់

មា ឩំ ឥមាឧមាភេតំ មញ្ញាសិ អបុច្ឆិត្វាន សម្ភវំ
បុច្ឆិត្វា សម្ភវំ ឥញ្ញា អត្តំ ឆម្មញ្ច ព្រាហ្មណា ។
យថាបិ ហិមវា ព្រហ្មេ បញ្ចសោ កញ្ចមានឆោ
ឆាឆាវុត្តេហិ សញ្ឆន្នោ មហាភូតគណាលយោ
ឯវមេវំ ឥមេ ឆ ឯត្ថេវំ ឯសា កាតំ បវត្តតិ ឆ ។
ឯវម្បិ ឥមាវុបេតោ បញ្ញាយោគេន សម្ភវេ
មា ឩំ ឥមាភេតំ មញ្ញាសិ អបុច្ឆិត្វាន សម្ភវំ
បុច្ឆិត្វា សម្ភវំ ឥញ្ញា អត្តំ ឆម្មញ្ច ព្រាហ្មណា ។
យថាបិ ចាវតោ ព្រហ្មេ អច្ឆិមាលី យសស្សិមា
ឥលមានោ វាន តច្ឆេ អនលោ តណ្ហាវត្តនី
ឃតាសនោ ឆូមតេតុ ឧត្តមាហោវនច្ឆមោ
ឯសវ្ជវេ[1] បញ្ចតក្តស្មឹ ឥហុតេជោ វិភេឆតិ ។
ឯវម្បិ ឥមាវុបេតោ បញ្ញាយោគេន សម្ភវេ
បុច្ឆិត្វា សម្ភវំ ឥញ្ញា អត្តំ ឆម្មញ្ច ព្រាហ្មណា ។

---

១ ម. ឯសវ្ជវេ ។

បពិត្រព្រាហ្មណ៍ លោកកុំសំគាល់សម្ភវកុមារនោះថានៅក្មេង ហើយមិនសួរ ត្រូវតែសួរនូវសម្ភវកុមារ ទើបដឹងនូវអត្ថនឹងធម៌ ។ បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ក្នុងគន្ធមាទន:មានទឹកសន្សើម ជាលំនៅនៃពួកទេវតា ដេរដាសដោយដើមឈើផ្សេងៗ តំឆ៍ងឡាយផង ដោយទុសជាតិពួតំឆ៍ងឡាយផង រមែងញុំាងទិសតំឆ៍ងឡាយឲ្យក្តៅឫសផង ផ្សាយទៅកាន់ទិសតំឆ៍ងឡាយ(ដោយក្លិនក្រអូប)ផង យ៉ាងណាមិញ ។ សម្ភវកុមារ ពិតមែនតែនៅក្មេង (តែរុងរឿងកន្ទងនូវពួកបណ្ឌិតដ៏សេស) ដោយបញ្ញានឹងការពិ្រយោម ក៏យ៉ាងនោះដែរ បពិត្រព្រាហ្មណ៍ លោកកុំសំគាល់នូវសម្ភវកុមារនោះថានៅក្មេង ហើយមិនសួរ ត្រូវតែសួរនូវសម្ភវកុមារ ទើបដឹងនូវអត្ថនឹងធម៌ ។ បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ភ្លើងប្រក្រតី ប្រកបដោយអណ្តាត មានអំណាច កាលនេះនូវគុម្ពឈើក្នុងព្រៃ មិនចេះឆ្អែត រមែងញុំាងពណ៌ខៀវឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ជាសភាវៈនេះនូវខ្លាញ់ មានផ្សែងជាធំ នេះនូវដងព្រៃស្តុក មានរបស់សម្រាប់នេះដ៏ច្រើន រមែងរុងរឿងលើកំពូលភ្នំ ក្នុងវេលាយប់ យ៉ាងណាមិញ ។ សម្ភវកុមារ ពិតមែនតែនៅក្មេង (តែរុងរឿងកន្ទងនូវពួកបណ្ឌិតដ៏សេស) ដោយបញ្ញានឹងការពិ្រយោម ក៏យ៉ាងនោះដែរ បពិត្រព្រាហ្មណ៍ លោកកុំសំគាល់នូវសម្ភវកុមារនោះថានៅក្មេង ហើយមិនសួរ ត្រូវតែសួរនូវសម្ភវកុមារ ទើបដឹងនូវអត្ថនឹងធម៌ ។

ជវេន ភក្ខំ ជានន្តិ ពលិពទ្ធា ភវាមយេ[1]

នោហេន ឆេទំ ជានន្តិ ភាសមានា បណ្ឌិតំ ។

ឯវម្បិ ឧភយូបេតោ បញ្ញាយោគេន សម្ភវេ

មានំ ឧភយភេតំ បញ្ញាសិ អបុច្ឆិត្វាន សម្ភរំ

បុច្ឆិត្វា សម្ភរំ ជញ្ញា អត្តំ ធម្មញ្ច ព្រាហ្មណា ។

(៤៥)ស្វាធិប្បាគា ភារទ្វាជោ សម្ភវស្ស ឧបន្តិកំ

គមន្ត្វស មហាព្រហ្មា កតិឡមានំ ពហិំបុរេ ។

(៤៦)រញ្ញោហំ បហិតោ ទូតោ កោរព្យស្ស យសស្សិនោ

អត្តំ ធម្មញ្ច បុច្ឆេសិ ឥច្ចព្រវិ យុធិដ្ឋិលោ

តំ ត្វំ អត្តញ្ច ធម្មញ្ច សម្ភវក្ខាហិ បុច្ឆិតោ ។

(៤៧)តក្ខ តេ អហមក្ខិស្សំ យថាបិ កុសលោ តថា

ភជា ច ខោ តំ ជានាតិ យទិ ភាហតិ ភទ្ទកំ ។

---

1 ម. ភិហេ ។

ជនគាំងឡាយ ស្គាល់សេះដ៏ចំរើនដោយល្បឿនផង ស្គាល់គោបម្រើកង់ការផ្ទុកផង ស្គាល់មេគោដោយរឹតនូវទឹកដោះផង ស្គាល់អ្នកប្រាជ្ញកាលនិយាយផង យ៉ាងណាមិញ ។ សម្ពវកុមារ ពិតមែនតែនៅក្មេង (តែរុងរឿងកន្ទងនូវពួកបណ្ឌិតដ៏សេស) ដោយបញ្ញានឹងការពិចារណា ក៏យ៉ាងនោះដែរ បពិត្រព្រាហ្មណ៍ លោកកុំសំគាល់នូវសម្ពវកុមារនោះថា នៅក្មេង ហើយមិនសួរ ត្រូវតែសួរនូវសម្ពវកុមារ ទើបដឹងនូវអត្ថនឹងធម៌ ។

(៤៩៥) (អកិសម្ពុទ្ធគាថា) សុចីរតព្រាហ្មណ៍ ជាការទ្វាជគោត្រនោះ បានទៅកាន់សំណាក់នៃសម្ពវកុមារ សុចីរតៈ ជាមហាព្រាហ្មណ៍ បានឃើញនូវសម្ពវកុមារនោះ កំពុងលេងខាងក្រៅទីលំនៅ ។

(៤៩៦) (សុចីរតព្រាហ្មណ៍...) ខ្ញុំជាទូតរបស់ព្រះបាទកោរព្យៈ ដ៏មានយស ទ្រង់ប្រើមក ព្រះបាទកោរព្យៈ ជាយុធិដ្ឋិលគោត្រ ទ្រង់ត្រាស់ថា អ្នកចូរសួរនូវអត្ថនឹងធម៌ នៃសម្ពវកុមារ ព្រោះហេតុនោះ នាងឯង ដែលខ្ញុំសួរហើយ ចូរប្រាប់នូវអត្ថនឹងធម៌ ។

(៤៩៧) (សម្ពវកុមារ...) បើដូច្នោះ អ្នកឈ្មោះសៃ (និយាយ) យ៉ាងណា ខ្ញុំនឹងប្រាប់អ្នក យ៉ាងនោះ ព្រះរាជានឹងទ្រង់ជ្រាប នូវប្រស្នានោះ ទោះបីព្រះអង្គធ្វើតាមក្តី មិនធ្វើតាមក្តី ។

តំសនិដ្ឋាតេ បញ្ចមំ សម្ពុវិជាតកំ

(៤៩៨) អជ្ជ សុវត្ថំ សំសេយ្យ រញ្ញោ បុដ្ឋោ សុចីរត

មាកត្វា អវសឺ រាជា អត្តេ ជាតេ យុធិដ្ឋិលោ

អជ្ជត្តញ្ញេវ សំសេយ្យ រញ្ញោ បុដ្ឋោ សុចីរត

កុម្ភក្តំ ន ធិរវេសេយ្យ យថា មុទ្ធោ អចេតសោ។

អត្តានំ ជាតវត្តេយ្យ អធម្មំ ន សមាចរេ

អតិត្តេ ធប្បតារេយ្យ អនត្តេ យុតោ សិយា ។

យោ ច ឃតានិ ហាជានិ កត្តុំ ជានាត ខត្តិយោ

សជា សោ វុច្ចតេ រាជា សុក្កបក្ខេវ ចន្ទិមា ។

ញាតីនញ្ចបិយោ ហោតិ មិត្តេសុ ច វិភេទតិ

កាយស្ស ភេជា សប្បញ្ញោ សគ្គំ សោ ឧបបជ្ជតីតិ។

សម្ពុវិជាតកំ បញ្ចមំ ។

មហាកបិជាតកំ

(៤៩៩) ពារណាសឺំ អហុ រាជា កាសីនំ រជ្ជវឌ្ឍនោ

មិត្តាមច្ចបរិព្យូឡ្ហោ អភមាសិ មិគាធិបំ ។

តិសនិបាត មហាកបិជាតក ទី៦

(៤៩៨) បពិត្រសុប៊ីតព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលដែលព្រះរាជាសួរថា (យើងធ្វើ
កុសល) ក្នុងថ្ងៃនេះឬ គប្បីក្រាបទូលថា ក្នុងថ្ងៃស្អែកវិញ កាលបើ
សេចក្តីត្រូវការកើតឡើងហើយ ព្រះបាទគោរព្យៈជាយុធិដ្ឋិលគោត្រ
កុំធ្វើតាមពាក្យ(នោះ)ហើយនៅស្ងៀមឡើយ បុគ្គលដែលព្រះរាជា
សួរហើយ គប្បីក្រាបបង្គំទូលនូវខន្ធបញ្ចក: ជាខាងក្នុងតែម្យ៉ាង
សូមព្រះរាជាកុំសេពនូវផ្លូវខុស ដូចបុគ្គលវង្វេងដោយឥតចេតនា ។
ព្រះរាជាកុំប្រព្រឹត្តកន្លងនូវអត្ថភាព កុំប្រព្រឹត្តនូវអធម៌ កុំចម្អែតគេកង់ទី
មិនមែនជាកំពង់ កុំប្រកបក្នុងសេចក្តីវិនាសឡើយ ។ លុះតែក្សត្រិយ៍
ណា ទ្រង់ជ្រាបហើយធ្វើនូវហេតុទាំងឡាយនេះ ព្រះរាជានោះទើប
ចំរើនពាល់ពេល ដូចជាព្រះចន្ទ្រក្នុងសុក្កបក្ស ។ ព្រះរាជានោះប្រកប
ដោយប្រាជ្ញា រមែងជាទីស្រឡាញ់នៃពួកញាតិផង រុងរឿងក្នុង
ពួកមិត្តផង លុះបែកធ្លាយពីកាយ រមែងទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ ។

ចប់ សម្ភវជាតក ទី ៥ ។

មហាកបិជាតក

(៤៩៩) (ព្រះសាស្តាទ្រង់សំដែងថា) ព្រះរាជា ក្នុងក្រុងពារាណសី ព្រះ
អគ្គញ្ញាំងដែន បានសំដែងនូវចំរើន ព្រះអង្គមាន
ពួកមិត្តនឹងអាមាត្យហែហមហើយ ស្តេចទៅកាន់មិគាជិនឧទ្យាន ។

តត្ត ព្រាហ្មណោ ធម្មត្ថិ សេតំ តំ ទ្រុំ ឥតិ លោ សំ ធំ
វិទ្ធ ស្តំ តោ វិន្ធ្យាវ៉ កី សំ ឧ ម ធិ ស ន្ត តំ ។
បរម ការុ ញ្ញ តំ ប ត្តំ ធិ ស្យា កិ ច្ឆ ត តំ ជ រំ
អា ច ព្យ ម្ហិ តោ ក ជា យ ក្ខា ធំ ក តា មោ ទុ សំ ។
ហ ត្ថ ចា ជា ច តេ សេ តា តោ សេ ត តរ៉ំ សិ ភេ
ក តំ ក ម្ម ស វ៉ ណ្ណា ន្ត កិ លា ស ព ហុ លោ ច សិ ។
វ ដ្ដ ជា វ លិ សុ ជ្ជា សា ប ដ្ឋ តេ ន ន្ត ន្ត តា
ការ ឡ ប ញ្ញ ច តេ អ ង្គា ជា ញ្ញំ ប ស ព្ភ ម ធិ សំ ។
ខុ ត្ត ជ្ជ ចា ធោ ត សិ តោ កី សោ ធ ម ធិ ស ន្ត តោ
ជា តោ អ តិ ត្ត រូ ចោ សិ ក្ខ តោ ស ក ត្ត ក ច្ច សិ ។
ឧ ទ្ធ សី អ ប្ប ការ ភោ សិ ឧ ព្ភ ណ្ណោ ភី ម ធ ស្ស រោ
ជ នេ ត្តំ យា ប ត តេ មា តា ន តំ ឥ ច្ឆ ន្តិ ប ម្ប ដិ ។
កឹ កម្ម ក ភ ប ព្ភ កឹ អ វ ជ្ជំ អ យា ត យិ
ក ព្ភ សំ យំ ក រិ ត្វា ន ឥ ធ ឧ ក្ខំ ខ ជា ត មំ ។

ប្រាន ទតឃើញព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ កើតឃ្លង់ស ឃ្លង់ពពាល កើតស្រែង មានសាច់លឿនចេញ ដូចជាផ្ការលួសផង ស្គមឡើងសរសៃរោម ក្នង់មិគាជិនទុក្ខានោះ ។ ព្រះរាជាទ្រង់ទតឃើញ ជនមានសេចក្តីលំបាក ដល់នូវភាពគួរអាណិតក្រៃលែង ទ្រង់ស្បើប ទ្រង់គ្រាស់សួរថា បណ្តាពួកយក្ស អ្នកជាយក្សអ្វី។ ដៃនឹងដើងរបស់អ្នកស ផង ក្បាលរបស់អ្នក សលើសជាងដៃនឹងដើងនោះផង ខ្លួនរបស់អ្នក មានសម្បុរពព្រុះផង មានស្រែងដ៏ច្រើនផង ។ ខ្លងរបស់អ្នក រដិប រដុប ដូចជាលួសដែលវៀញផង អាយុរៈរបស់អ្នក ដូចវល្លិ៍លែន ពែនផង យើងមិនដែលឃើញបុគ្គលដូចែបបនេះឡើយ ។ អ្នក មានដើងប្រឡាក់ដោយធូលី ជាអ្នកតក់ស្លុត ស្គម ឡើងសរសៃ រោម ស្រេកឃ្លាន មានសភាពជាអ្នកមិនឆ្អែត តើអ្នកមកអំពីទីណា នឹងទៅកន្លងទីណា ។ អ្នកជាបុគ្គលលំបាកមើល មិនមានទ្រង់ទ្រាយ មានសម្បុរមិនល្អ មើលទៅគួរខ្ពើម សូម្បីតែមាតាបង្កើត របស់អ្នក ក៏មិនចង់ឃើញអ្នកដែរ ។ អ្នកបានធ្វើនូវអំពើដូចម្តេច ក្នងកាលមុន អ្នកបានបៀតបៀន នូវសត្វដែលមិនគួរសម្លាប់ដូច ម្តេច អ្នកធ្វើនូវអំពើអាក្រក់ណា ក៏បាននូវសេចក្តីទុក្ខនេះ ។

(៥០០)តក្ខ ណេ អហេមក្ខិសុំ យថាមិ កុសលោ តថា
សក្ខភូនំ បាលោកស្មឹ បសំសន្តីធ បណ្ឌិតា ។
ឯតោ ចរំ តោតវសោ មុនេ្ទ្រ អច្ចុសរីរវេ
អរញ្ញ ឦរិណោ រវេ ជាជាកុញ្ជរសេរិតេ ។
ភទ្ទមិតានុចរិតេ រិបុនជ្ជោស្មិ តាទនេ
អចរំ តត្ត សត្តាហំ ខុរប្បិយាសសមប្បិតោ ។
តត្ត តំណ្ហាភមន្តក្ខី រិសមដ្ឋំ ពុភុក្ខិតោ
បថាតមកិលម្ពន្តំ សម្ប្បន្នផលជានិនំ ។
ភតសុតានំ កក្ខសី តាន រុច្ចិសុ មេ កុសំ
អតិតោ រុក្ខមារុយ្ហ តត្ត ហោសុក្ខមិ អសុតោ ។
ឯកំ មេ ភក្ខិតំ អាសិ ខុតិយំ អភិបត្តិតំ
តតោ សា កញ្ចនសាខា ជិណ្ណា ផរសុនា រិយ ។
សោហំ សហាវ សាខាហិ ខុទ្ទំចាធោ អរំសរេ
អប្បតិដ្ឋ អនាលម្ពេ តំរិទុក្ខស្មិ ចាបតំ[1] ។

---

១ ម. តំរិទុគ្គស្មឹ បបាតំ ។

(៩០០) (ព្រាហ្មណ៍ក្រាបបង្គំទូលថា) បើដូច្នោះ អ្នកឈ្មោះ (និយាយ) យ៉ាងណា ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងទូលយ៉ាងនោះ ព្រោះថា ក្នុងលោកនេះ អ្នកប្រាជ្ញមានឯង តែងសរសើរបុគ្គលអ្នកនិយាយពាក្យពិត ។ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំតែម្នាក់ឯង កាលដើរតាមគោ ក៏រង្វេងដើរចូលទៅកាន់ព្រៃសូន្យសុង ជាព្រៃដាច់ទឹក ព្រៃស្ងាត់ឈឹង ដែលពួកដំរីផ្សេង ៗ នៅហើយ ។ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ រង្វេងផ្លូវក្នុងព្រៃ ដែលពួកម្រឹគកាចដើរទៅមក ជាអ្នកមានសេចក្តីស្រេកឃ្លាន អស់៧ថ្ងៃ ដើរទៅកាន់ព្រៃនោះ ។ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ត្រូវសេចក្តីស្រេកឃ្លានគ្របសង្កត់ ក៏បានឃើញដើមទន្ទាប់ក្នុងព្រៃនោះ ដុះនៅកន្លែងមិនស្មើ សំយុងទៅកាន់ជ្រោះ ជាឈើទ្រទ្រង់នូវផ្លែមានរសផ្អែម ។ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បានទទួលទានផ្លែឈើទាំងឡាយ ដែលឡើងជាប់ជាក់ចុះមក ផ្លែឈើទាំងនោះ ពេញចិត្តទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំយ៉ាងក្រៃលែង ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំមិនឆ្អែត ក៏ឡើងលើដើម ដោយគិតថានឹងស៊ីឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់លើដើមនោះ ។ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទទួលទានផ្លែទន្ទាប់មួយហើយ ច្រាច្នាផ្លែជាគំរប់ពីរទៀត លំដាប់នោះ មែកឈើនោះ ក៏ជាក់ ហាក់ដូចជាគេកាប់នឹងប៉ូវថ្កៅ ។ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនោះ ក៏ជាប់មកជាមួយនឹងមែកឈើ មានដើងឡើងលើ មានក្បាលចុះក្រោម ជ្រាក់ចុះទៅកន្លែងជ្រោះភ្នំ ដែលមិនមានទីឈរ មិនមានទីតាំង ។

យស្សា ច ភរិ ភម្មិ តស្សា ច សមវដ្ឋិសំ
តត្ត សេសិ ឯកនត្តោ អទ្ធានទស្សាវិយោ ។
អថេត្ត កេបិ មាតង្គិ តោនដ្ឋលោ ឧរីចរេ
សាខាមិ សាខំ វិចរន្តោ ខាទមានោ ឆុមប្ផលំ
សោ មំ ឯស្ស តីសំ បណ្ដិ តារុញ្ញមការំ មយិ ។
អម្ភោ តោ ជាម សោ ឯត្ត ឃរំ ឆុក្ខេន អដ្ដិតោ
មនុស្សា អមនុស្សា ច អត្តានម្ប បវេទយ ។
តស្សញ្ញលិ មណាមេត្វា ឥទំ វចនមព្រវិ
មនុស្សាហំ វសម្បន្នោ សា មេ ឆត្តំ ឥតោ តតំ
តំ តោ វធាមិ កច្ឆន្តេ ភូញ្ជ មេ សរណំ ភវ ។
តវុំ សិលំ តហោត្វាន វិចរិ បវ្ជតេ តមិ
សិលាយ យោត្តំ តត្វាន ឯសតោ ឯតទព្រវិ ។
ឯហិ មេ បិដ្ឋិមារុយ្ហ តីរំ តណ្ហាមិ ពាហុហិ
អហាន្តំ ឆទ្ធរិស្សាមិ តំវិទ្ធត្ត វេតសា ។
តស្ស តំ វចនំ សុត្វា ភនវិន្ទ សិរីមតោ
បិដ្ឋិមារុយ្ហ តីរស្ស តីរំ ពាហាហិ អត្តហិ ។

ទឹកជ្រោះ បានត្រឹមណា ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំមិនដួលក់ដល់ត្រឹមណោះទេ មិនមានសេចក្តីត្រេកអរ មិនមានទីពឹង ដេកក្នុងជ្រោះនោះអស់ ១០ ពាត្រីគត់ ។ គ្រានោះស្វាមានកន្ទុយដូចជាកន្ទុយគោ ត្រាច់ទៅតាមជ្រោះភ្នំ មកដល់ទីនោះ លោតពីមែកមួយ ទៅកាន់មែកមួយ បានស៊ីនូវផ្លែឈើ ស្វានោះបានឃើញនូវទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ដែលស្គមស្គកស្គាំង ក៏ធ្វើនូវសេចក្តីករុណាចំពោះទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ។ សួរថា ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន អ្នកឯងនេះជាអ្វី ត្រូវទុក្ខគ្របសង្កត់ក្នុងទីនេះយ៉ាងនេះ អ្នកជាមនុស្ស ឬមិនមែនមនុស្ស ចូរប្រាប់ខ្លួនដល់យើង ។ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ក៏ប្រណម្យអញ្ជលី ចំពោះស្វានោះ ហើយពោលនូវពាក្យនេះថា ខ្ញុំជាមនុស្សដល់នូវអំណាចនៃ (សេចក្តីវិនាស) ខ្ញុំទៅអំពីទីនេះមិនបានទេ ព្រោះហេតុនោះ ខ្ញុំដំណបអ្នក សូមសេចក្តីចំរើន មានដល់អ្នក សូមអ្នកជាទីពឹងរបស់ខ្ញុំ ។ ស្វាដ៏ប្រសើរ ត្រាច់ទៅលើភ្នំ ក៏យកនូវថ្មដ៏ធ្ងន់ ចងខ្សែនឹងថ្ម ហើយពោលនូវពាក្យនេះថា អ្នកចូរមក ចូរឡើងដីះខ្នងខ្ញុំ ហើយគោងកខ្ញុំដោយដៃទាំងពីរ ខ្ញុំនឹងស្រង់អ្នកចាកជ្រោះភ្នំ ដោយកម្លាំង ។ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បានឮពាក្យស្តេចស្វាដ៏មានសិរីនោះ ក៏ឡើងដីះខ្នង នៃស្វាជាអ្នកប្រាជ្ញ ហើយគោងកដោយដៃទាំងពីរ ។

សោ មំ តតោ សមុដ្ឋាសិ តេជសី ពលវា ភវិ
រិហញ្ញមាភោ កញ្ចេន តំរិទ្ធុត្តេ វេតសា ។
ឧទ្ធរិត្វាន មំ សន្តោ ឯសភោ ឯតទព្រវិ
ឥច្ឆ មំ សម្ម រក្ខស្សុ បស្សុបំ សុំ មុហុត្តកំ ។
សីហា ព្យគ្ឃា ច ទីបិ ច អច្ឆកោកតរច្ឆយោ
តេ មំ បមត្តំ ហឹសេយ្យុំ តេ ភុំ ឯស្ស ឯភរយ ។
ឯវំ មេ បរិត្តាតុន បស្សុបំ សោ មុហុត្តកំ
តថាហំ ចាបិកំ ឯដ្ឋី បដិលច្ឆិ អយោ ឯសោ ។
ភក្ខោ អយំ មនុស្សានំ យថា ច ញ្ញេ វនេ មិគា
យន្នូនិមំ វធិត្វាន ឆាតោ ខាទេយ្យ ភេនរំ ។
អសិតោ ច ភវិមិស្សាមិ មំសមាហាយ សម្ពលំ
ភន្តារំ ឯត្តរិស្សាមិ ចាវេយ្យុំ មេ ភរិស្សតិ ។
តតោ សិលំ ភហេត្វាន មត្តកំ សន្ធិតាឧយឺ
មម ភត្តកិលន្តស្ស បហាភេ ឧព្ភលោ អហុ ។
សោ ច វេតេនុទបប្ផត្តោ ភរិ រុហិរមក្ខិតោ
អស្សុបុណ្ណាហិ នេត្តេហិ ភេនន្តោ មំ ឧទិក្ខតិ ។

ស្វានោះ មានតេជៈមានកម្លាំង ទៀយហត់ ដោយសេចក្តីលំបាក ចានស្រង់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំចាកជ្រោះភ្នំដោយរហ័ស ។ ស្វាជាសប្បុរសដ៏ប្រសើរ លុះស្រង់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំរួចហើយ ក៏ពោលនូវពាក្យនេះថា នែសំឡាញ់ អ្នកចូរកក្អកនូវខ្ញុំផង ខ្ញុំនឹងសម្រាកមួយរំពេច ។ បើពួកសត្វរាជសីហ៍ក្តី ពួកខ្លាធំក្តី ពួកខ្លាដម្បងក្តី ពួកខ្លាឃ្មុំក្តី ពួកឆ្កែព្រៃក្តី ពួកខ្លារខិនក្តី ពួកសត្វកាចទាំងនោះ មកបៀតបៀនខ្ញុំដែលឆ្ងាសប្រហែសហើយ បើអ្នកឃើញនូវសត្វសាហាវទាំងនោះ ចូរពោលប្រាប់ផង ។ ស្វានោះ ត្រូវទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំការពារយ៉ាងនេះ ហើយក៏ដេកលក់មួយស្របក់ទៅ គ្រានោះទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ចានឃើញដំណាមក ដោយមិនត្រូវទំនងថា ស្វានេះ ជាអាហាររបស់ពួកមនុស្សដូចពួកម្រឹគដទៃ ក្នុងព្រៃដែរ បើដូច្នោះ អាត្មាអញឃ្លានហើយ គប្បីសម្លាប់នូវស្វានេះស៊ី ។ អញស៊ីហើយ នឹងយកសាច់ជាស្បៀងដើរទៅនឹងធ្វូងផ្លូវឆ្ងាយ ស្បៀងអញក៏មានស្រាប់ ។ លំដាប់នោះ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ចាប់យកដុំថ្មគប់ក្បាល(ស្វានោះ) កាលទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ លំបាកដោយឃ្លាយ ការប្រហារ ក៏មានកំឡាំងថយ ។ ឯស្វានោះ ក៏ស្ទុះក្រោកទៀងដោយរហ័ស ប្រឡាក់ដោយឈាមមានក្អែកពេញដោយទឹកភ្នែក យំសម្លឹងមើលទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ។

មាយេវ្យា បំ ភរិ ភគ្គន្តេ ភូញ្ជ ជាមេនិសំ ភរិ

ភូញ្ជ ខោ ជាម នីយាវុ អញ្ញ ភវេតុមរហសិ ។

អហោ វតរេ បុរិស តាវ ទុក្ករការក

ឯនិសា វិសមា ទុក្ខា បថាតា ទុន្នោ មយា។

អានីតោ បរលោកាវ ទុព្ភេយ្យំ បំ អមញ្ញថ

តន្តេន ចាបឆម្ភេន ចាបំ ចាបេន ចិន្តិតំ ។

មា ហោវ ភ្ញំ អឆម្ភដ្ឋ វេឧនំ ភជុភំ ជុសិ

មា ហោវ ចាបភម្ភដ្ឋំ ជលំ វេឌ្ឍ្យា តំ វិធ ។

តយិ មេ ឧត្តិ វិសភ្ជសោ ចាបឆម្ភ អសញ្ញត

ឯហិ មេ បិដ្ឋិតោ អភ្ជ និសភ្ជមាណោវ សន្តិភោ។

មុត្តោសិ បាត្តា ភាឌ្ឍាំ បត្តោសិ មាពុសឹ បទំ

ឯស មត្តោ អឆម្ភដ្ឋ តេន ភជ្ជ យថាសុខំ ។

ឥទំ វត្វា តិរិចភេ រុហិរំ បក្ខល្យ មត្តភំ

អស្សរិ សម្ភមដ្ឋិត្វា ឥតោ បញ្ចមារុហិ ។

និយាយថា បពិត្រអ្នកដ៏ចំរើន អ្នកជាម្ចាស់ កុំធ្វើបាបខ្ញុំឡើយ អ្នកឯងធ្វើអំពើអាក្រក់បែបនេះ ម្នាលអ្នកដ៏មានអាយុវែង អ្នកឯងគួរតែហាមឃាត់នូវពួកសត្វដទៃ ។ យីអើហ្ន៎ នែបុរសចង្រៃ ជាមនុស្សធ្វើអំពើអាក្រក់ដល់ម្ល៉េះ អញបានស្រង់ឯងឲ្យរួចពីជ្រោះជ្រៅស្រឡះបែបនេះ ។ អញនាំអ្នកឯងមក(នេះ) ដូចជានាំមកពីបរលោក អ្នកឯងសំគាល់យើងថា គួរប្រទូស្ត អំពើដ៏លាមកនោះ អ្នកឯងនោះជាមនុស្សលាមក ជាមនុស្សថោកទាប គិតហើយ ។ នែអ្នកមិនបិតនៅក្នុងធម៌ អ្នកឯងកុំប៉ះពាល់នូវទុក្ខវេទនា ដ៏ខ្លោចផ្សាឡើយ អំពើដ៏លាមកនោះ កុំសម្លាប់អ្នកឯងដូចជាផ្លែឫស្សី ដែលសម្លាប់ដើមឯងវិញឡើយ ។ នែអ្នកជាមនុស្សមានធម៌ដ៏លាមក មិនសង្រ្គមយើងលែងមានសេចក្តីទុកចិត្តចំពោះអ្នក អ្នកឯងចូរមក អ្នកឯងចូរមានសរីរៈប្រាកដក្នុងទីដិត ដើរតាមក្រោយយើងចុះ ។ អ្នកឯងរួចផុតពីកណ្តាប់ដៃ នៃពួកចោរគាចហើយ អ្នកឯងបានដល់នូវបថារៈជារបស់នៃមនុស្សហើយ នែអ្នកមិនបិតនៅក្នុងធម៌ នុ៎ះផ្លូវអ្នកឯងចូរដើរទៅឲ្យសុខសប្បាយតាមផ្លូវនោះចុះ ។ ស្វាដែលត្រាច់ទៅលើភ្នំ លុះបានពោលពាក្យនេះហើយ ទើបលាឆ្ងាយមក្បាលរបស់ខ្លួនហើយផ្តួលទឹកភ្នែកឲ្យជ្រះ លំដាប់នោះក៏លោតឡើងទៅលើភ្នំ ។

តំណរជាតេ ធម្មំ មហាកបិជាតកំ

សោហំ តេនាភិសម្ពោធិំ បរិយ្យាហោន អដ្ឋិតោ
ឧយ្យមានេន កត្តេន ភវំ ចាតុំ ឧចាកមិ ។
អភិញ្ញា វិយ សន្តត្តោ រហោគោ រុហិរមក្ខិតោ
បុព្វលោហិតសង្កាសោ សព្ពោ មេ សមបជ្ជថ ។
យាវតា ឧទធិន្ធនំ កាយស្មិំ ឯបតិំសុ មេ
តាវតា កណ្ហា ជាយេថ អឡវេលុសាធិសា ។
បភិញ្ញា បត្ថរិំសុ មេ កុណាថា បុព្វលោហិតា
យេន យេនេវ តញ្ញាមិ តាមេសុ ឯវមេសុ ច ។
ឧណ្ហាហត្តា ឯភវេដ្ឋិ ឥត្ថិយោ បុរិសា ច មំ
ឱក្កិតា បូតិកន្ទេន មាស្សុ ឱរេន អាគមា ។
ឃតាធិបំ ឥធំ ឧក្ខិំ សត្តវស្សានិធានំ មេ
អនុភោមិ សកំ កម្មំ បុព្វេ ឧក្កដមត្តនោ ។
តំ ភេវជាមិ កទ្ធត្តេ យាវត្តេត្ត សហាតតា
មាស្សុ មិត្តាន ធុព្ភិត្តោ មិត្តទុព្ភោ ហិ ចាបតោ ។

ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនោះ ជាបុគ្គលដែលស្លាប់នោះផ្តាសាហើយ ត្រូវ
សេចក្តីក្តៅក្រហាយបៀតបៀន មានខ្លួនក្តៅអន្ទះអន្ទែង ឃ្លានបូល
ទៅរកទទួលទានទឹក ។ អន្ទង់ទឹកទាំងអស់ក៏ក្តៅសព្វ ហាក់ដូច
ជាក្តៅធ្លាន ជាអន្ទង់ហាក់ដូចជាប្រឡាក់ឈាម ហាក់ដូចជាខ្ទុះនឹង
ឈាមប្រាកដដល់ខ្ញុំ ។ ដំណក់ទឹកមានចំនួនប៉ុន្មាន ស្រក់លើ
កាយរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បូសមានចំនួនប៉ុណ្ណោះ ប្រាកដស្មើ
ដោយផ្លែញៀមួយចំហៀង ក៏តើតឡើង ។ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ទៅ
កាន់ស្រុកនឹងនិគមទាំងឡាយ តាមផ្លូវណា ។ បូសទាំងឡាយ
ក៏បែកធ្លាយខ្ទុះនឹងឈាម ដ៏ស្អុយ ហូរចេញ (ពីសរីរៈ) របស់
ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ (តាមផ្លូវនោះៗ) ។ ពួកស្ត្រីនឹងបុរស មានដំបង
កាន់ដៃ ដែលត្រូវកូនស្អុយគ្របសង្កត់ហើយ ឃាត់ទូលព្រះបង្គំជា
ខ្ញុំថា អ្នកឯងកុំចូលមកទាន់អាយឡើយ ។ សេចក្តីទុក្ខលំបាកនេះ
ប្រាកដដូច្នេះ មានដល់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ អស់ ៧ ឆ្នាំ ហើយដល់
មកឥឡូវនេះ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ នៅតែទទួលវេរកម្មជារបស់ខ្លួន
ដែលខ្លួនធ្វើអាក្រក់ហើយកាលមុន ។ ព្រោះហេតុនោះ ទូល
ព្រះបង្គំជាខ្ញុំ សូមក្រាបបង្គំទូលចំពោះព្រះអង្គ សូមសេចក្តីចំរើន
មានដល់ព្រះអង្គ ពួកអ្នកដែលមកចួបជុំគាកន់ទីនេះ សូមកុំប្រទូស្ត
ពួកមិត្តឡើយ ព្រោះថា បុគ្គលប្រទូស្តមិត្ត ជាមនុស្សអាក្រក់ ។

กาฬิงฺคี กาสิราชสฺส ยาว มิคาชินาทิกา ทุพฺภิกา

กายสฺส เภทา มิคทุพฺภี นิรยเมว อุปปชฺชตีติ ฯ

มหากปิชาตกํ ฉฏฺฐํ ฯ

ทุกนิปาตสฺส ชาตกานิ

(๕๐๑) สเจ เว ปุริโส มาทิ สนฺตึ อุเปติ ปณฺฑิตํ

มนฺตสฺส พลิเมสาโน ตาทิ กลฺยาณปาปเก

อนุปุพฺพึ กถึ กตฺวา มุญฺเจ ตกฺกสฺส ฯ

(๕๐๒) มาตรํ ปิตรึ ทิสฺวา กริยึ กตฺวาน ภาตรึ

ตโต สหายึ ตฺวาน ปญฺจมึ ทิสฺว พฺราหฺมณึ

ฉฏฺฐาหึ ทิสฺวมตฺตานึ เอว ทิสฺวึ มโหสธึ ฯ

(๕๐๓) โกเสลา เตน ทิเนฺนน ธีรยาตาน ปกาสิตา

ภฏฺฐึ ตยิ ปชฺชิสฺสึ[๑] ปณฺฑิตา อตฺถทสฺสินี

อฏฺฐึ อุปนิสึ กตฺวา วาจา ตึ ปริโมจยิ

---

๑ ม ปชฺชิสฺสติ ฯ

(អតិសម្ពុទ្ធគាថា) បុគ្គលណា ប្រទូស្តមិត្តចាំងឡាយ កុដិលោក
នេះ បុគ្គលនោះ រមែងកើតយូរដ៏ផង កើតស្រែដ៏ផង បុគ្គលអ្នក
ប្រទូស្តមិត្តនោះ លុះបែកធ្លាយពីកាយ រមែងទៅកើតក្នុងនរក ។

ចប់ មហាកបិជាតក ទី ៦ ។

ទករក្ខសជាតក

(៥០១) (នាងកេរីបរិព្វាជិកាសួរថា) កាលពួកជនចាំង៧នាក់[1] របស់ព្រះ
អង្គ រសាត់ទៅកាន់អន្ទង់ទឹកជ្រៅ អារក្សទឹកកាលស្វែងរកគ្រឿង
បូជារបស់មនុស្ស គប្បីចាប់ទូក (ព្រះអង្គព្រះពជ្ឈានន្ទវជន) តាម
លំដាប់ដូចម្តេច ទើបរួចអំពីអារក្សទឹកបាន ។

(៥០២) (ព្រះបាទចូឡនីត្រាស់ថា) ខ្ញុំឲ្យមាតាជាមុន រួចឲ្យកនិយា ឲ្យប្អូន
លំដាប់អំពីនោះ ឲ្យសំឡាញ់ នឹងឲ្យព្រាហ្មណ៍ជាគំរប់៥ ទើបឲ្យ
ខ្លួនជាគំរប់៦ មិនឲ្យមហោសធទេ ។

(៥០៣) (នាងកេរី...) ព្រះមាតាជាអ្នកចិញ្ចឹមព្រះអង្គផង ជាអ្នកបង្កើត
ផង អនុគ្រោះព្រះអង្គអស់កាលដ៏យូរផង កាលបើធម្មិព្រាហ្មណ៍
ប្រទូស្តចំពោះព្រះអង្គ ព្រះមាតាជាបណ្ឌិត ជាអ្នកស្គាល់ទុក្ខាយ ធ្វើ
ទូរបស់ដទៃជាគ្រឿងបន្ទុំ ហើយដោះព្រះអង្គឲ្យរួចអំពីការសម្លាប់

---

១ គឺមាតា ១ នាងនន្ទាទេវី ១ ពិទិណមន្ធីក្សត្រ ១ សំឡាញ់ឈ្មោះធនុសេក្ខៈ ១
បុរោហិត ១ មហោសធ ១ ស្តេចចូឡនី ១ ។ អដ្ឋកថា ។

តំសង្ខេបាគេ សត្តមំ ទេវទូសជាតកំ

តំ តាទិសឹ ចាណាទធឹ ឱរសំ តព្ភជាវិធឹ
មាតរំ តេន នោសេន ឧជ្ឈាសំ ឧតវាក្ខិបោ ។
(៥០៤) ឧមាក វិយលង្ការំ ជាវេតំ អបិលន្ធនំ
នោភវិតោ អធីតរដ្ឋេ អតិវេលំ បជក្ឃតិ[1]
អថោបិ បជិកច្ឆនំ សយំ ទ្ធតាធិ សាសតិ
មាតរំ តេន នោសេន ឧជ្ឈាហំ ឧតវាក្ខិបោ ។
(៥០៥) ឥត្ថីកុម្ភសរ្ឋ បវរា អច្ឆន្តិ បិយភាណិនឹ
អនុព្ឋតា សីលវតឹ ជាយា អនុចារិនឹ
អក្កោធនា បុញ្ញវតឹ បណ្ឌិតា អត្តទស្សិនឹ
ឆុព្ឋរំ តេន នោសេន ឧជ្ឈាសំ ឧតវាក្ខិបោ ។
(៥០៦) ខិឌ្ឌារតិសមាបន្នំ អនត្តវសមាគតំ
សាមំ សកាន បុត្តានំ អយាចំ យាចតេ ធនំ
សោហំ ឧជាមិ សារត្តោ ពហុំ ឆុច្ឆាវចំ ធនំ

---

๑ ម. សំជគ្ឃតិ ។

ព្រះអង្គព្រះពជ្ជទានដល់អារក្សទឹកនូវព្រះមាតា ដែលមានព្រះគុណ ប្រាកដដូច្នោះ ជាអ្នកឲ្យនូវជីវិត ជាអ្នកឲ្យព្រះអង្គកើតអំពីទុក ជាអ្នកទ្រទ្រង់នូវគភ៌នោះ តើព្រោះហេតុដូចម្តេច ។

(៩០៤) (ព្រះពជា...) ព្រះមាតាខ្ញុំ ទ្រទ្រង់គ្រឿងអលង្ការដែលមិនគួរតាក់តែងដូចស្ត្រីក្មេង សើចភ្លាកភ្លាយហួសវេលា (ជាមួយ) នឹងនាយឆ្មាំទ្វារ នឹងពពួកពលសេនា មិនតែប៉ុណ្ណោះ ថែមទាំងបញ្ជូនទូតទាំងឡាយដល់ពួកបដិពជ (ព្រះពជានៅក្រោមអំណាច) ដោយខ្លួនឯង ខ្ញុំឲ្យព្រះមាតាដល់អារក្សទឹក ព្រោះហេតុនោះឯង ។

(៩០៥) (នាងកេរី..) អគ្គមហេសី ជាស្ត្រីប្រសើរជាងពួកស្ត្រី ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ដ៏ក្រៃលែង ជាស្ត្រីមានសណ្តាប់ធ្នាប់ មានសីលធម៌ ធ្វើជាប់តាម(ព្រះអង្គ) ដូចជាស្រមោល ជាស្ត្រីមិនក្រៃក្រោធ ជាអ្នកមានបុណ្យ ជាបណ្ឌិតយើញនូវប្រយោជន៍ ព្រះអង្គព្រះពជទាននាងកេរីដល់អារក្សទឹក តើព្រោះហេតុដូចម្តេច ។

(៩០៦) (ព្រះពជា...) នាងនន្ទាទេវីនោះ (បានដឹងច្បាស់) នូវខ្ញុំថាជាអ្នកប្រកបដោយសេចក្តីត្រេកអរក្នុងល្បែង ទាំងជាអ្នកលុះអំណាចនៃកិលេស ដែលមិនមានប្រយោជន៍ នាងបានសូមចំពោះខ្ញុំ នូវទ្រព្យនៃកូនទាំងឡាយរបស់ខ្លួន ដែលជាទ្រព្យមិនគួរសូម ខ្ញុំនោះកំពុងត្រេកត្រអាល ក៏បានឲ្យទ្រព្យប្រសើរនឹងថោកទាបច្រើនយ៉ាង

សុទ្ធុដ្ឋំ តេ ជិនិន្ទាន បរ្ត្រោ សោចាមិ ធុម្មនោ

ខុទ្ទំ តេន នោ សេន ធជ្ជាហំ ឧភតក្ខិនោ ។

[៥០៧] យោនោចិតា ជានបទា អានីតា ច បដិក្ខហំ

អាភដំ បរវជ្ជតិ អភិជ្ជាយ ពហុធនំ

ឆត្តុហានំ បវរំ សុវំតំខិណាមន្តិនំ

ភាតរំ តេន នោសេន ធជ្ជាសិ ឧភតក្ខិនោ ។

[៥០៨] (1) យោនោចិតា ជានបទា អានីតា ច បដិក្ខហំ

អាភដំ បរវជ្ជតិ អភិជ្ជាយ ពហុធនំ

ឆត្តុហានំ បវរកេ សុវកេ តំខិណាមន្តិ ច (2)

មយាយំ សុខិតោ ភជា តំតំ (3) មញ្ញតិ ភារតោ

ឧបជ្ឈានំបិ មេ អាយ្យ ន សោ ឯតិ យថាបុរេ

ភាតរំ តេន នោសេន ធជ្ជាហំ ឧភតក្ខិនោ ។

---

១ ម. យោចិតា ។ អដ្ឋកថា ។ ២ ម. នោ ។ ៣ ម. អតិ ។

លុះខ្ញុំលះបង់ទ្រព្យដែលគេលះបង់បានដោយក្រហើយ ក៏មានចិត្ត
អាក់អន់សោកស្តាយក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ខ្ញុំឲ្យនាងឧត្តរីដល់
អារក្សទឹក ព្រោះទោសនោះឯង ។

(๕๐๗) (នាងកេរី...) ពួកអ្នកជនបរទេចំរើនហើយ ព្រោះព្រះកនិដ្ឋភាតា
ណា ទាំងព្រះអគ្គដែលព្រះកនិដ្ឋភាតាណា នាំមកកាន់ព្រះពជ-
ដំណាក់វិញ ព្រះពជទ្រព្យជាច្រើនយ៉ាង ដែលព្រះកនិដ្ឋភាតាណា
បបាន់នាំមកអំពីពួកស្តេចដទៃ ព្រះអង្គព្រះពជទានព្រះកនិដ្ឋភាតា
ជាបុគ្គលប្រសើរជាងពួកខ្មាន់ធ្នូ ជាអ្នកក្លៀវក្លា មានប្រាជ្ញាដ៏មុត
(នោះ) ដល់អារក្សទឹក តើព្រោះទោសដូចម្តេច ។

(๕๐๘) (ព្រះពជា...) ពួកអ្នកជនបរទេចំរើនហើយ ព្រោះកនិដ្ឋភាតាណា
ទាំងខ្ញុំ (ដែលកនិដ្ឋភាតាណា) នាំមកកាន់ដំណាក់វិញ ព្រះពជ-
ទ្រព្យជាច្រើនយ៉ាង (ដែលកនិដ្ឋភាតាណា) បបាន់ហើយនាំមក
អំពីពួកស្តេចដទៃ កនិដ្ឋភាតានោះ មើលងាយថា អញប្រសើរជាង
ពួកខ្មាន់ធ្នូ ជាអ្នកក្លៀវក្លា មានប្រាជ្ញាដ៏មុត ឯព្រះពជានេះដូចជាក្មេង
ជានសេចក្តីសុខ ព្រោះតែអញ បពិត្រនាងជាម្ចាស់ មិនតែប៉ុណ្ណោះ
កនិដ្ឋភាតានោះ មិនមកកាន់ទីបំរើខ្ញុំដូចកន្លងកាលពីដើមទេ ខ្ញុំឲ្យ
កនិដ្ឋភាតា (នោះ) ដល់អារក្សទឹក ព្រោះទោសនោះឯង ។

តំណនំជាពេ សត្តមំ ទុកវគ្គសជាតកំ

(៥០៩) ឯកករត្តេន ខុកយោ ភ្លុញ្ជេវ ជន្តុសេខកា
ឧភោ ជាតេត្ថ បញ្ចាលា សហាយា សុសមាវយា
ចរិយា តំ អនុពន្ធិត្តោ[1] ឯកឧក្កសុខោ តវ
ខុស្សុក្កោ តេ ធិរាត្ថុ សព្វកាមេសុ ចារដោ
សហាយំ តេន ធោសេន ធជ្ជាសិ ឧកវក្កិធោ ។

(៥១០) ចរិយា មំ អយំ អាយ្យ សញ្ជក្ខិត្តោ[2] មយា សហ
អជ្ជាបិ តេន វណ្ណេន អតិវេលំ សញ្ជក្ខតិ
ខុព្ភរិយាបិ ហំ អាយ្យ មន្តយាមិ រហោគតោ
អជាមន្តោ បរិសតិ បុព្ភេ អប្បដិវេធិតោ
លទ្ធក្ខោ តេ តតោ តាសោ អហិរីកំ អជានរំ
សហាយំ តេន ធោសេន ធជ្ជាហំ ឧកវក្កិធោ ។

(៥១១) កុសលោ សព្វធិម្មានំ ពុទ្ធញ្ញូ អាគតាគមោ
ខុប្បាទេ សុបិនេ យុត្តោ ឯយ្យាទេ ច បវេសនេ

---

១ ម. អនុពន្ធោ ។ ២ ម. សញ្ជគ្ឃិតោ ។

តំណែនំបាត ទុកាវគ្គសជាតក ទី ៣

(៩០៩) (នាងកែវ...) ដន្ទនាងពោនាក់ គឺព្រះអង្គនឹងធនុសេខកុមារ ជាសម្លាញ់មានវ័យស្មើគ្នា ធ្លាប់នៅក្នុងបញ្ចាលនគរ ជាបុគ្គលពីរនាក់កើតក្នុងបញ្ចាលនគរនេះ ក្នុងកត្រីតែមួយ ធនុសេខកុមារ មានទុក្ខសុខជាមួយគ្នានឹងព្រះអង្គ ជាប់តាមព្រះអង្គ ក្នុងការគ្រាច់ទៅកាន់(ជនបទ) ជាអ្នកខ្វីឃ្លាតខ្វល់ខ្វាយក្នុងកិច្ចទាំងពួង ដើម្បីព្រះអង្គទាំងថ្ងៃទាំងយប់ ព្រះអង្គព្រះរាជទានសំឡាញ់នេះដល់អារក្សទឹកតើព្រោះហេតុដូចម្តេច ?

(៩១០) (ព្រះរាជា...) បពិត្រនាងម្ចាស់ ធនុសេខកុមារនេះ (ជាប់តាម) ខ្ញុំ ក្នុងការគ្រាច់ទៅ (កាន់ជនបទ) សើចភ្នាក់ក្អាយជាមួយនឹងខ្ញុំ ក្នុងកាលមុន សូម្បីក្នុងថ្ងៃនេះ ក៏នៅតែសើចភ្នាក់ក្អាយ ហួសវេលាតាមទំនងនោះដែរ បពិត្រនាងម្ចាស់ ខ្ញុំនៅក្នុងទីស្ងាត់ កំពុងប្រឹក្សាជាមួយនឹងនាងទុព្ភរី ឯសេខកុមារខ្ញុំមិនបានហៅ មិនបានឲ្យដំណឹងខ្ញុំជាមុនទេ ស្រាប់តែចូលមក ជាបុគ្គលមានគ្មារបានហើយ មានឧកាសធ្វើឲ្យហើយ ខ្ញុំឲ្យទូវសំឡាញ់ ជាមនុស្សមិនមានសេចក្តីអៀនខ្មាស មិនអើពើ ដល់អារក្សទឹក ព្រោះហេតុនោះឯង ។

(៩១១) (នាងកែវ...) ព្រាហ្មណ៍បុរោហិត ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងនិមិត្តទាំងពួង ជាអ្នកដឹងនូវសំឡេងស្រែក ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងទុព្ភក្ខ ជាអ្នកបកស្រាយសុបិន ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការចេញនឹងការចូលផង

ปเทฯ ภุมฺมฏฺฐลิกฺขสฺมึ ฉกฺกฏฺฐปนเกวิเธ
ព្រាហ្មណាំ កោឝ នោសេឝ ឆឌ្ឌាសិ ឧភយត្ថកោ ฯ

(๕๑๒) ปริสาយំ ปิ เม អយฺโย ขุมฺมลิตฺถา ขุนิกฺขมิ
ឥស្មា អក្ខកមុំ លុដ្ឋំ ឧជ្ឈាបាំ ឧភយត្ថកោ ฯ

(๕๑๓) สสมุทฺทปริยายึ มหึ สาครกุณฺฑลึ
វសុន្ធរំ អាវសសិ អមច្ចបរិវារិតោ
ចាតុរន្តោ មហារជ្ជោ វិជិតារី มหายโส
ยเมวา ฝิกภาสิ យเมวาតេ ปิปุลึ กเต
សោឡសិត្ថីសหัสฺสานิ អายุตฺตมลิกุณฺฑลา
ឆាឆាដនបทา ឆារី เทวกญฺญูปมา สุภา
ฝึ สพฺพงฺคสมฺปนฺนึ สพฺพาภรณภูสิตึ
សុខิตานំ បិយึ ទីឃึ ជីវិតំ អាហุ ខตฺติยา
អថ ตฺวึ กោឝ វណฺณោឝ กោឝ ภ ปน โหตุยา
បណฺฑิตึ អនุรกฺขนฺตោ ภาសึ ចជสิ ขุชฺชึ ฯ

លើផែនដីនេះ លើអាកាសផង ជារបស់ឈ្លាសវៃ កន្ធំណែកនក្ខត្ត-
ឫក្ស ព្រះអង្គព្រះរាជទានព្រាហ្មណ៍បុរោហិត ដល់អារក្សទឹក តើ
ព្រោះហេតុដូចម្តេច ។

(៩១៦) (ព្រះរាជា..) បពិត្រនាងម្ចាស់ ព្រាហ្មណ៍បុរោហិត បើកក្អែក
សំឡក់ចំពោះខ្ញុំកន្ធំកណ្តាលបរិស័ទ ព្រោះហេតុនោះ ទើបខ្ញុំឲ្យ
បុរោហិតអាក្រក់ មានចិញ្ចើមក្រញូវ ដល់អារក្សទឹក ។

(៩០៣) (នាងកេរី...) ព្រះអង្គគ្រប់គ្រងនូវផែនដីដ៏ធំ មានសមុទ្រព័ទ្ធជុំ
វិញ ជាកុណ្ឌលរបស់សាគរ ព្រះអង្គមានអាមាត្យចោមរោម ជា
ឥស្សរៈលើផែនដី មានសមុទ្រទាំង ៤ ជាទីបំផុត មានដែនដ៏ច្រើន
ជាអ្នកឈ្នះសង្គ្រាម មានពលច្រើន ជាព្រះរាជាឯក លើផែនដី
យសរបស់ព្រះអង្គក៏ដល់នូវភាពដ៏ធំក្តៅធ្ងន់ មានពួកនារីមកអំពីជនបទ
ផ្សេង ។ ជាស្ត្រីសុំ ១៦ពាន់ ពាក់គ្រឿងកុណ្ឌលជាវិការៈនៃកែវ
មណី ល្អល្អះដូចស្រីទេពកញ្ញា បពិត្រក្សត្រ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយបាន
ពោលចំពោះដំរីតែដែលវែង បរិបូណ៌ដោយអង្គទាំងពួង សម្រេចនូវ
សេចក្តីប្រាថ្នាទាំងពួងថា ជាទីស្រឡាញ់របស់សត្វទាំងឡាយ អ្នក
ដល់នូវសេចក្តីសុខយ៉ាងនេះ កាលបើដូច្នោះ ព្រះអង្គកុំគប្បីក្នុនូវ
បណ្ឌិត ត្រូវប្រព្រឹត្តតាមព្រះធម្ម ដែលគេលះបង់បានដោយកម្រ
តើដោយសំណើរដូចម្តេច ឬក៏ដោយហេតុដូចម្តេច ។

[៥១៤] យតោហំ អាកាសោ អយ្យ យេវ មហាតុំ មហោសធោ

ជាតិយាយាមិ ជីវស្ស អណ្ឌមត្តំបិ ន្ទុក្ខុំ

សចេបិ តាមិ្ចិ កាលេ មរណំ មេ បុរេ សិយា

បុត្តេ ច មេ បបុត្តេ[1] ច សុខាបេយ្យ មហោសធោ

អនាគតំ បច្ចុប្បន្នំ សព្វមត្តំ វិបស្សតិ

អនាបរាធកម្មន្តំ ន ទណ្ឌី ទុក្ករក្តិនោ ។

[៥១៥] ឥធំ សុណាថ បញ្ចាលា ច្ចុទ្ឋនេយ្យស្ស អាសនំ

បណ្ឌិតំ អនុរក្ខន្តោ ចាណំ ចជតិ ន្ទុច្ចជំ

មាតុ ភរិយា ភាតុ ច សខិនោ ព្រាហ្មណស្ស ច

អត្តនោ ចាបិ បញ្ចាលោ ជន្តុំ ចជតិ ដីរិតំ

ឯវំ មហិទ្ធិយោ[2] បញ្ញា ឯបុណា សាធុចិន្តិនី

និដ្ឋធម្មាភិគន្ត្រាយ សម្ប្រាយសុខាយ ចាតិ។

ទករក្ខសជាតកំ សត្តមំ ។

---

១ ម. សោមេ បុត្តេ បបុត្តេច ។ ២ ម. មហិទ្ធិកា ។

តិសនិបាត ទសរាជធម្មជាតក ទី ៣

(៥១៤) (ព្រះរាជា..) បពិត្រនាងម្ចាស់ តាំងអំពីកាលដែលមហោសធបណ្ឌិត មកតាំងនៅក្នុងកណ្តាប់ដៃនៃខ្ញុំ ខ្លួនខ្ញុំក៏មិនដែលឃើញនូវអំពើអាក្រក់ សូម្បីបន្តិចបន្តួចរបស់មហោសធបណ្ឌិតជាអ្នកប្រាជ្ញទេ ថាបើសេចក្តីស្ងប់គប្បីមានដល់ខ្ញុំមុនក្នុងកាលណាមួយ មហោសធបណ្ឌិត គប្បីញុំាងបុត្រតាំងឡាយ នឹងចៅតាំងឡាយរបស់ខ្ញុំឲ្យសុខ មហោសធបណ្ឌិត តែងពិចារណាឃើញនូវប្រយោជន៍តាំងពួនក្នុងអនាគតនឹងបច្ចុប្បន្ន (ព្រោះហេតុនោះ) ខ្ញុំមិនឲ្យនូវមហោសធបណ្ឌិតជាអ្នកមានការងារមិនដែលមានកំហុស (ដល់អារក្សទេតទេ)។

(៥១៥) (នាងកែវី...) ពួកអ្នកនគរបញ្ជាលតាំងឡាយ ចូរស្តាប់នូវភាសិតនេះរបស់ព្រះចុតចូឡនីចុះ ព្រះរាជាទ្រង់រក្សានូវបណ្ឌិត ស៊ីលេះបង់នូវព្រះជន្មដែលគេលះបានដោយក្រ ព្រះរាជាក្នុងបញ្ជាលនគរលេះបង់នូវជីវិតរបស់ជន ៦ រូបគឺ ព្រះមាតា ១ ព្រះមហេសី ១ ព្រះកនិដ្ឋភាតា ១ សំឡាញ់ ១ ព្រាហ្មណ៍ ១ ព្រះអង្គ ១ បញ្ញាជាគុណជាតិដ៏ល្អិត សម្រាប់គិតនូវប្រយោជន៍ដ៏ល្អ មានបុគ្គលប្រៀនយ៉ាងនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះផង ដើម្បីសេចក្តីសុខក្នុងបរលោកផង ។

ចប់ ទសរាជធម្មជាតក ទី ៣ ។

បណ្ណវជាតកំ

(๕๑๒) វិតតំ ณ្ហាវ ំ អនកុយ្ហមឆ្ទំ
អសញ្ញតំ អបរិចក្ខិតារំ[๑]
ភយន្តមន្វេតិ សយំ អពោធំ
ជាតំ យថា បណ្ណវកំ សុបណ្ណោ ។
យោ កុយ្ហមឆ្ទំ បរិវក្ខតេយ្យ
មោមហា ជវេ សំសតិ មាសមាធោ
តំ តិន្ទមន្តំ ភយមន្វេតិ ទិប្បំ
ជាតំ យថា បណ្ណវកំ សុបណ្ណោ ។
ជានុមិត្តោ កុំ អត្តំ កុយ្ហំ វេធិគុមរហតិ
សុមិត្តោ ច អសម្មុំ សម្ពុទ្ធំ ឯ អនត្តភ ។
វិសារ្ទសមាបជ្ជិមហំ អពេលំ
សមណោ អយំ សម្មតោ ភាវិតត្តោ
តសារ្ទមក្ខឹ វិវរឹ កុយ្ហមត្តំ
អតីតមត្តោ ភបណំ វុធាមំ ។
តសារ្ទហំ បរមំ ព្រហ្មេ កុយ្ហំ
ឯចញ្ជិមំ ជាសក្ខឹ សំយមេតុំ

---

๑ ម. អបរិក្ខិតារំ ។

បណ្ណវរកជាតក

(៥១៦) (បណ្ណវរកទាតរាជសោលឋា) កិយ្ហនឯង វមែងជាប់តាម នូវបុគ្គលដែលមានវាចាល្អហាច មានមន្តមិនលាក់ទុក ជាអ្នកមិនសង្រ្គម មិនចេះពិចារណា ជាអ្នកល្ងង់នោះ ដូចជាគ្រុឌចាប់យកនាគឈ្មោះបណ្ណវរក: ។ ជនណាតែងយ ក្រាប់មន្ត ដែលគួរលាក់ គួររក្សាទុក ព្រោះសេចក្តីវង្វែង កិយ្ហវមែងជាប់តាម នូវជនដែលមានមន្តបែកធ្លាយនោះដោយ ឆាប់ ដូចជាគ្រុឌចាប់យកនាគ ឈ្មោះ បណ្ណវរក: ។ មិត្តគ្រាន់តែបណ្តោយតាម គេមិនគួរឲ្យដឹងនូវហេតុជាទម្ងន់ដែលគួរលាក់ ទាំងមិត្តល្អ ជាអ្នកមិនយល់ការ ឬយល់ការដែរ តែជាអ្នកមិនប្រព្រឹត្តប្រយោជន៍ (ក៏គេមិនគួរឲ្យដឹងដែរ) ។ អញដល់នូវសេចក្តីទុកចិត្តអចេល អចេលនេះ ជាសមណ: គេកាប់អានហើយ មានចិត្តចំរើនហើយ អញក៏ក្រាប់ចេតនូវអាថិ កំចាំងដល់អចេលនោះ បានជាអញមានប្រយោជន៍កន្ទុងហួសហើយខ្លួញយំ កំព្រាម្នាក់ឯង ។ បពិត្រគ្រុឌដ៏ប្រសើរ ព្រោះខ្ញុំមិនអាចនឹងសង្រ្គមវាចាដ៏ប្រសើរកំចាំងនេះ ដល់អចេលនោះ

តម្បក្ខោតោ ហំ ភយមាគតំ បម
អតីតមត្តោ ភបណាំ រុជាមំ ។
យោ វ ឧភេ សុមាធំ មញ្ញមានោ
កុយ្ហមត្តំ សំសតិ ឧក្កលីនេំ
នោសោ ភយា អថវ ភតរត្តោ
បលុត្តោ ពាលោ អសំសយំ សោ ។
តំភេក្ខភាចោ អសនំ បរិដ្ឋោ
យោ សង្គតីសុ មុនិវេតំ ភក្ខ្យំ
អាសីវិសោ ឧម្មុខោត្យាហុ តំ ឆរំ
អាវ អាភ សំយមេ តាទិសម្ហា ។
អដ្ឋំ ចាតំ តាសំភចន្ទនញ្ច
មជាបិតំយោ មាលមុច្ឆាធនញ្ច
ជិហាយេ តច្ចាមសេ សព្ពភាមេ
សុបណ្ណា ចាលភបតាវ ត្យម្ហា ។
(๕๑๗) តោដំជ តំណ្ហំ តរហំ ឧបេតំ
អស្មឹជ លោភេ ចាណាភូ ជាភរាជ
សបណោ សុបណ្ណោ អថវ តូមេវ
តំតារណោ បណ្ណរភ តហំតោ ។

ចានជាតិយមកដល់ខ្ញុំ អំពីចំណែកនៃអាចេលនោះ ដើមខ្ញុំជា
បុគ្គលមានប្រយោជន៍កន្លងហួស កំព្រា ហើយខ្ជិលយំ ។
ជនណាសំគាល់នូវបុគ្គលថា មានចិត្តល្អ ច្រើបន្ទូវអាថិកំចាំង
ចំពោះជនមានត្រកូលដ៏អាក្រក់ ព្រោះគោសាគតិ កយាគតិ
ឬត្រេកអរដោយអំណាចពាគ: ជននោះជាមនុស្សល្ងង់ឈ្មោះ
ថា ភ្លាត់ហើយដោយឥតសង្ស័យ ។ ជនណាមានវាចាចេញ
ទៅខាងក្រៅ ពាប់ចូលក្នុងពួកអសប្បុរស កំចាយនូវពាក្យ
(កំចាំងរបស់គេ)ក្នុងទីប្រជុំ អ្នកច្រើបន្ទាំងឡាយ ហៅជននោះ
ថាជាអ្នកមានមាត់អាក្រក់ ដូចអាសីពិស បុគ្គលគប្បីចៃយចាក
បុគ្គលបែបនោះ ឲ្យឆ្ងាយចេញអំពីចម្ងាយ ។ យើងលះបង់នូវ
កាមគាំងពួង គឺ ភ្លុយ ទឹក សំពត់ក្នុងដែនកាសី នឹងខ្ចីមចន្ទន៍
ពួកស្ត្រីជាទីគាប់ចិត្ត កម្រងផ្កានឹងគ្រឿងប្រស់ព្រំ បពិត្រ
សុបណ្ណ: យើងសូមដល់នូវលោក(ជាទីពឹង)ស្មើដោយជីវិត។

(๕๑๗) (សុបណ្ណរាជសួរថា) ម្នាលនាគរាជ បណ្តាជនគាំង ๓ នាក់
ក្នុងទីនេះ តើសត្វណាគឺ សមណ: ឬគ្រូឧ ឬអ្នកឯង គួរ
ដល់នូវសេចក្តីតិះដៀលបាន ក្នុងលោកនេះ ម្នាលបណ្ឌរក:
(អ្នកឯងត្រូវខ្ញុំ) ចាប់បាន ព្រោះហេតុដូចម្តេច ។

(๕๑๘) សមណោ បាមេ សប្បតិត្តោ អហោសិ
បិយោ ច មេ មនសា អារតិត្តោ
តស្សហមក្ខីនិ រវំ កុយ្ហមត្តំ
អតិតមត្តោ ករណំ ពុធាមិ ។

(๕๑๙) ន ចត្តំ សត្តោ អមរោ បហាយ
បញ្ញាវិនា ឧត្តំ ន ឱដ្ឋតញ្ញា
សច្ចេន ច ឧម្មេន ឱតិយោ ឧមេន
អលភមញ្ញាហរតិ ឧភោ ៥ ។
មាតាបិតា បរមា ពន្ធវានំ
ជាសច្ច តតិយោ អនុកម្បកត្តំ
តេសម្បិ កុយ្ហំ បរមំ ន សំសេ
មច្ចស្ស កេនិ បរិសង្កមានោ ។
មាតាបិតា ភតិនីភាតរោ ច
សហាយោ ឯ យស្ស ហោន្តិ សបក្ខា
តេសម្បិ កុយ្ហំ បរមំ ន សំសេ
មច្ចស្ស កេនិ បរិសង្កមានោ ។

(๙๑๘) (បណ្ឌរកៈ..) អថេលជាសមណៈ ជាបុគ្គលមានសភាពដែលខ្ញុំរាប់អានហើយ ជាទីស្រឡាញ់ដោយចិត្តរបស់ខ្ញុំ មានខ្លួនចំរើនហើយ ខ្ញុំប្រាប់បើកអាថ៌កំបាំងដល់សមណៈនោះ ក៏បខ្ញុំជាបុគ្គលមានប្រយោជន៍កន្ទុងហួស កំព្រាហើយខ្លួញយំ ។

(๙๑๙) (សុបណ្ណកជ..) ធម្មតាសត្វលើផែនដី ឈ្មោះថា មិនស្ងាប់មិនមានទេ ចំណែកនៃបញ្ញា ជាធម្មជាតិដែលបុគ្គលមិនគួរតិះដៀល នរជនកន្លងលោកនេះ រមែងនាំមកនូវគុណវិសេសដែលបុគ្គលមិនគួរបាន ដោយវេបច្ចៈ๑ ដោយសុចរិតធម៌๑ ដោយជិតិតិបញ្ញា๑ ដោយការចូលទៅនូវឥន្ទ្រិយ๑ ។ មាតាបិតា ជាបុគ្គលប្រសើរជាងផៅពង្សទាំងឡាយ សត្វជាគំរប់ ๓ (ក្រៅអំពីមាតាបិតា) ឈ្មោះថាជាអ្នកអនុគ្រោះដល់បុគ្គលនោះមិនមានទេ បុគ្គលកាលរង្គើសនូវការបែកធ្លាយនៃមន្ត មិនគប្បីប្រាប់ការស្វែងរកកំបាំងក្រៃលែងដល់មាតាបិតា ។ មាតាបិតា បងប្អូនស្ត្រី បងប្អូនប្រុស នឹងសំឡាញ់ឬញាតិទាំងពីរបែក របស់បុគ្គលនោះ បុគ្គលកាលរង្គើសនូវការបែកធ្លាយមន្ត មិនគប្បីប្រាប់ នូវការស្វែងរកកំបាំងដ៏ក្រៃលែង ដល់មាតាបិតា ជាដើមនោះឡើយ ។

ตีสองนาฬิกาเศษ อรุณขึ้น ประมาณสองนาฬิกา

ภริยา เจ ปุริสัง วชฺชา โกมารี ปิยภาณินี

ปุตฺตรูปยสุเปตา ญาตีสงฺฆปุรกฺขตา

ตสฺสาปิ กุยฺหึ ปรมึ น สิเสฯ

มญฺญสฺส เกธิ ปริสงฺกมาโน ฯ

(๕๒๐) น กุยฺหมตฺถึ ภาเรยฺย ราเชยฺย ยถา ตถี

น หิ ตาทิกาโร สาธุ กุยฺหา อตฺโต ปชานตา ฯ

ตียา กุยฺหึ น สิเสยฺย อมิตฺตสฺส จ ปณฺฑิโต

โย ตามิเสน สิเมหิ เกหนียาโน จ โยคเว ฯ

กุยฺหมตฺตมสมฺปุณฺณึ สาเมฺภชฺชยตี โย นโร

มญฺญเกธกยา ตสฺส ธาสกฺกา ตีตกฺขตี ฯ

ยาวญฺเจ ปุริสสฺสตฺถึ กุยฺหึ ชานาติ มณฺฑิโต

ตาวญฺเจ ตสฺส ขุเฏฺฐติ ตสฺมา กุยฺหึ น วิสฺสเส ฯ

วิวิจฺจ กาเสยฺย ติกา รหสฺสึ

รตฺตึ ทิวึ ชาติวเสน ปมุฏฺเฐ

បើពុកជាភរិយា ជាស្រីក្មេង គោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ មានបុត្រ
មានរូបល្អ មានយស ដែលពួកញាតិចោមរោម ជាស្ត្រីរៀបបុរស
(ដទៃ) បុគ្គលកាលបើរៀនទូវការប៉ះពាល់ភ្លាយនៃមន្ត មិនគប្បីច្រាប់
នូវការស្វាត់កំចាំងដ៏ក្រៃលែង ដល់ភរិយានោះទេ ។

(៥២០) បុគ្គលមិនគប្បីបើកនូវអាថិកំចាំងទេ គប្បីរក្សានូវអាថិកំចាំងឲ្យដូច
ជារក្សាកំណប់ ដ្បិតអាថិកំចាំងដែលបុគ្គលអ្នកដឹងច្បាស់ មិនច្រាប់
គេ ជាការប្រពៃ ។ អ្នកច្រាជ្ញ មិនគប្បីនិយាយច្រាប់អាថិកំចាំងដល់
ស្ត្រី ដល់ជនជាសត្រូវ ដល់ជនឧទ្ធឹបឧទ្ធប់ដោយអាមិសៈ ដល់
ជនលួចគំនិតគ្នា ។ ជនណាញុំាងគេឲ្យដឹងអាថិកំចាំងដែលគេមិន
ទាន់ដឹង អ្នកច្រាជ្ញតែងអត់សង្កត់មិនច្រាប់ដល់ជននោះ ព្រោះខ្លាច
បែកការដែលគិតខុក ដូចមនុស្សខ្ជិលគេ ។ ជនទាំងឡាយមានចំនួន
ប៉ុន្មាននាក់ ដឹងនូវមន្តជាអាថិកំចាំងរបស់បុរស សេចក្តីតក់ស្លុតមាន
ចំនួនប៉ុណ្ណោះ តែងកើតឡើង ដល់បុរសនោះ ព្រោះហេតុនោះ
អ្នកច្រាជ្ញមិនគប្បីផ្សាយនូវអាថិកំចាំងឡើយ ។

នៅវេលាថ្ងៃ អ្នកច្រាជ្ញគប្បីនិយាយអាថិកំចាំង ក្នុងទីដ៏ស្ងាត់
នៅវេលាពត្រី មិនគប្បីបញ្ចេញសម្លេង ឲ្យហួសកម្រិត

ឧបស្សុតិកោ បាសុ សុណាតិ មន្តំ

តស្មា មន្តោ ទិប្បមុខេតំ កេតុំ ។

(๔๒๑) យថាបិ អយោនករំ មហន្តំ

អង្គារកំ អាយសំ កដ្ឋសាលំ[๑]

សមន្តតោ បរិវារេតុកាមោ

ឯវម្បិ មេតេ ๙ ឆុយ្ហមន្តា ។

យេ ឆុយ្ហមន្តា អវិកល្លភាគា

នន្ទា សនត្តេសុ ឧភ ទុជិវ្ហា

អាភ អមិត្តា ឥវ៉ាជន្តំ តេមា

អាសីវិសា ភីរវ សន្តសង្ឃា ។

(๔๒๒) មាត្វា ឃរំ បឋមិតោ អតេលោ

ឧក្កា មុណ្ហា ចរតិ ឃាសហេតុ

តត្ថ ឆុខោ វិវរិ ឆុយ្ហមត្តំ

អត្តា ច ជម្មា ច អបតតម្ហា ។

កបិកកោ មោតិ សុបណ្ណភ

កិសិលោ កេន វតេន វត្តិ

---

๑ អដ្ឋកថា ភណ្ឌសាលំ ។

ព្រោះថា ពួកជនអ្នកឈ្លបស្តាប់ រមែងភ្ជុំនូវមន្ត[1] ព្រោះហេតុនោះ មន្តក៏រមែងដល់នូវការបែកធ្លាយដោយឆាប់ ។

(៥២១) ក្រែងប្រកបដោយកំពែងដែកដ៏ធំមិនមានទ្វារ (ចេញចូលមិនបាន) ធ្វើអំពើដែលប្រកបដោយសាលា គឺពានផ្សារដ៏ល្អ ប្រកបដោយគូដែលគេដឹកដោយដុំវិញ យ៉ាងណា បុរសមានមន្តដែលគួរលាក់ទុកក្នុងលោកនេះ ប្រាកដដល់ខ្ញុំយ៉ាងនោះដែរ។ ម្នាលអ្នកមានអណ្តាតពីរ ពួកជនណាជាអ្នកមានមន្ត គួរលាក់ទុក មានវាចាមិនល្ហែល្ហាច ជាអ្នកចាំមួនក្នុងប្រយោជន៍របស់ខ្លួន សត្រូវទាំងឡាយ រមែងចៀសចេញឆ្ងាយអំពីពួកជននោះ ដូចពពួកនៃសត្វ ចៀសចេញអំពីអាសីពិស ។

(៥២២) (បណ្ឌរកៈ..) អចេល ជាអ្នកបួសលះបង់ផ្ទះ អាក្រាតត្រង្គោល ប្រព្រឹត្ត ព្រោះហេតុតែអាហារ ខ្ញុំបើកបង្ហាញនូវអាថ៌កំបាំងចំពោះអចេលនោះឯង (ព្រោះហេតុនោះ) បានជាយើងឃ្លាតចាកអត្ថនឹងធម៌ ។ បពិត្រសុបណ្ណរាជ បុគ្គលធ្វើដូចម្តេច មានសីលធម៌ដូចម្តេច ប្រព្រឹត្តវត្តដូចម្តេច

---

๑ ពាក្យថា មន្តក្នុងទីនេះ សំដៅយកការប្រឹក្សាគ្នាអំពីកិច្ចការស្ងាត់កំបាំង ឬសំដៅយកមន្តអាគម ដែលគេចេះដឹងហើយគួរលាក់ទុក ។ អដ្ឋកថា ។

សមណោ ចរំ ហិត្វា មមាយិតានិ
កាជំ ករោ សក្ខមុបេតំ ហានិំ ។

[๕๒๓] ហិរិយា តិតិក្ខាយ ឧបេន ទន្តិយា[๑]
អក្កោធនោ បេសុណិយំ បហាយ
សមណោ ចរំ[๒] ហិត្វា មមាយិតានិ
ឯវំ ករោ សក្ខមុបេតំ ហានិំ ។

[๕๒๔] មាតរំ បុត្តំ តរុណិំ តនុជ្ជំ
សម្ផស្សតា សព្ភិតត្តំ ជរេតិ
ឯវម្បិ មេ តុំ ចាតុរហុ និដ្ឋុ
មាតរំ បុត្តំ អនុកម្បមានោ ។

[๕๒๕] ហន្ទជ្ជ តុំ មុច្ច វជា ឧជុំ ហិ
តយោ ហិ បុត្តា ឆហិ អញ្ញោ[๒] អត្ថិ
អន្តេវាសី ធិក្កតោ អត្រជោ ៥
រជស្ស បុត្តញ្ញតរោ មេ អហោសិ ។

[๕๒๖] ឥច្ចេវ ភាករិំ វិសជ្ជ សុបណ្ណោ
ភូមិំ បតិដ្ឋាយ ធិរោ ឧជុំ ហិ
បុត្តញ្ច តុំ សព្ភិកយាតរត្តោ

---

๑ ម. ទមេនុបេតោ ។ អដ្ឋកថា បរំ ។ ๒ ម. អត្តោ ។

តំណែនិបាត បណ្ឌរកជាតក ទី ៨

ឈ្មោះថាសមណៈ ប្រព្រឹត្តលះបង់នូវសេចក្តីរាប់អាន (តណ្ហា) សមណៈនោះធ្វើដូចម្តេច ទើបទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។

(៥២៣) (សុបណ្ណរាជ...) បុគ្គលប្រកបដោយហិរិ ដោយឱត្តប្បៈ គឺសេចក្តីអត់ធន់ ដោយការទ្រទ្រង់ (នូវឥន្ទ្រិយ) ជាអ្នកមិនខឹង លះបង់នូវពាក្យញុះញង់ ទើបឈ្មោះថាសមណៈ ប្រព្រឹត្តលះបង់នូវសេចក្តីរាប់អាន ឯសមណៈនោះធ្វើយ៉ាងនេះឯង ទើបចូលទៅកាន់ឋានសួគ៌បាន ។

(៥២៤) (បណ្ឌរកៈ) មាតាឃើញកូនខ្ចី ដែលកើតអំពីខ្លួន ហើយបបោសអង្អែលសព្វសព៌ាង្គកាយ យ៉ាងណាមិញ បពិត្រលោកជាធំជាងបក្សី លោកជាអ្នកអនុគ្រោះ ច្រោកដដល់ខ្ញុំដូចជាមាតា (អនុគ្រោះ) នូវបុត្ត យ៉ាងនោះ ។

(៥២៥) (សុបណ្ណរាជ...) នែអ្នកមានអណ្តាតពីរ អ្នកចូរឮបំពីការសំឡាប់កូនខ្ញុំថ្ងៃនេះចុះ ព្រោះថាបុត្តមានពីរគឺ សិស្ស១ កូនគេ១ កូនកើតអំពីខ្លួន១ បុត្តក្រៅពីនេះមិនមានឡើយ អ្នកចូរត្រេកអរចុះ អ្នកទុកជាបុត្តណាមួយ របស់ខ្ញុំហើយ ។

(៥២៦) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ស្តេចគ្រុឌមានកំណើតពីរ(លុះពោលពាក្យ) យ៉ាងនេះហើយ ក៏ឋិតនៅលើផែនដីលៃឯសត្វមានអណ្តាតពីរ ដោយពាក្យថា អ្នកចូរកន្ធ ថ្ងៃនេះ កន្ធឯនូវភ័យខាំងពួងហើយ

ฉ ภ ญ ฐ เ เ ย ย ภ ส ส ฯ ฯ

អ្នកត្រូវតែរួបគ្រប់គ្រងក្នុងទីគោកនឹងទឹកហើយ ។
ខ្ញុំជាទីពឹងរបស់អ្នក ដូចជាពេទ្យដ៏ឈ្លាស (ជាទីពឹង) របស់
ពួកអ្នកមានដម្បី ឬដូចជាអន្ទង់ទឹកត្រជាក់ (ជាប្រយោជន៍)
របស់ពួកអ្នកស្រេកទឹក ឬក៏ដូចផ្ទះ (ជាទីត្រូវការ) របស់
ពួកបុគ្គលដែលលំបាក ដោយសន្សើមត្រជាក់ ។

(៥២៧) សុបណ្ណាជ...) មាលអ្នកជាជលាពុជ: អ្នកធ្វើសេចក្តីស្និទ្ធស្នាល
ជាមួយនឹងអណ្ឌជ:ជាសត្រូវ ហើយនៅបើកបង្ហាញចង្កឹម (ធ្វើអ្វី
ទៀត) ភ័យនឹងមកដល់អ្នក អំពីទីណា ។

(៥២៨) (បណ្ឌរកៈ) បុគ្គលត្រូវតែរង្កៀសកុងបុគ្គលជាសត្រូវ មិនត្រូវ
ទុកចិត្តបុគ្គលសូម្បីជាមិត្ត (ព្រោះ) ភ័យរមែងកើតឡើងអំពីបុគ្គល
ដែលមិនគួរកន្ទ័យ រមែងកាត់ សូម្បីនូវប្រុសគល់ (ជីវិត) ។ បុគ្គលធ្វើ
នូវដំលោះនឹងជនណា គប្បីទុកចិត្តជននោះដូចម្តេចកើត បុគ្គល
គប្បីបិតនៅ ដោយប្រុងប្រយ័ត្នជានិច្ច បុគ្គលនោះ រមែងមិន
ត្រេកអរនឹងសត្រូវ ។

បុគ្គលគប្បីធ្វើឲ្យគេទុកចិត្ត ប៉ុន្តែមិនត្រូវទុកចិត្តគេ បុគ្គល
ដែលគេមិនរង្កៀសហើយ ប៉ុន្តែគប្បីរង្កៀសនឹងគេ បុគ្គល
ដទៃ មិនដឹងនូវភោគ (របស់ខ្លួន) យ៉ាងណា ។ វិញ្ញូបុរស
គប្បីប្រឹងប្រែង ដោយប្រការយ៉ាងនោះ ។ ។

(๕๒๙) ឯវ ខោវណ្ណោ សុខុមាលរូបោ

ឧភោ សមា សុជយោ បុញ្ញតេជា

ឧចាកមុំ ករមវ្ហយិំ[๑] អចេលំ

មិសវ្ហីភូតា អសវ្ហាហមាវ ជាតា ។

(๕๓๐) តតោ ហវេ បណ្ណរតោ អចេលំ

សយមេវុចាកម្ម ឥទំ អវោច

មុត្តជ្ជហំ សព្ភយាតិវត្តោ

ន ហាំ ន្ហន តុយ្ហំ មនសោ បិយម្ហា ។

(๕๓๑) បិយោ ហំ មេ អាសិ សុបណ្ណរាជា

អសំសយំ បណ្ណរតេន សច្ចំ

សោ ភកវត្តោ ច អភាសិ ឯតំ

ចាបកមុំ សម្ពុជាជោ ន មោហា ។

(๕๓๒) ន មេ បិយំ អប្បិយំ វាបិ ហោតិ

សម្ពុសវ្ហតោ លោកមិមំ បរញ្ច

សុសញ្ញតាន្ហិ វិយញ្ជនេន

អសញ្ញតោ លោកមិមំ ឧភាសិ ។

អរិយោវ្ហាសោសិ អនរិយោវ ហោសិ

---

๑ អដ្ឋកថាយំ បន ការម្ភិយត្តំ ជាហេ ទិស្សតិ ។

(๙๒๙) (អកិសម្ពុទ្ធគាថា) បុរិសនាគនាំងពីរនោះ មានវណ្ណៈដូចជាទេវតា មានសភាពជាសុខុមាលជាតិស្មើគ្នា មានវ័យដ៏ល្អ មានគំនរនៃបុណ្យ ភៀកដៃគ្នា ដូចជាសេះគេទឹម បានចូលទៅកាន់សំណាក់នៃអចេល ឯកំពង់ករម្បីយៈ ។

(๙๓๐) លំដាប់នោះឯង បណ្ណវេកនាគរាជ បានចូលទៅកាន់សំណាក់នៃអចេលដោយខ្លួនឯង ហើយពោលពាក្យនេះថា ខ្ញុំព្រះ (អំពីការសំឡាប់) កន្លងនូវភ័យទាំងពួងក្នុងថ្ងៃនេះហើយ យើងមិនជាទីស្រឡាញ់របស់លោកដោយចិត្តពិតប្រាកដទេ ។

(๙๓๑) (អចេល...) សុបណ្ណរាជ ជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្ញុំ ជាងបណ្ណវេកនាគរាជមែន ឥតសង្ស័យ (នេះ) ជាពាក្យពិត ខ្ញុំនោះជាអ្នកត្រេកអរដោយពាគៈ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ បានធ្វើនូវអំពើអាក្រក់នុ៎ះ មិនមែនព្រោះមោហៈទេ ។

(๙๓๒) (បណ្ណវេកៈ...) បពិត្រជីត កាលឃើញច្បាស់នូវលោកនេះនឹងលោកខាងមុខ រមែងមិនមានគំនិតថា វត្តជាទីស្រឡាញ់ឬមិនជាទីស្រឡាញ់ របស់អញដូច្នេះទេ អ្នកជាបុគ្គលមិនសង្រួមប្រព្រឹត្ត ក្នុងលោកនេះ ដោយកេរ របស់បុគ្គលអ្នកសង្រួមល្អ ។ អ្នកឯងបន្ទំជាអរិយៈ តែមិនមែនជាអរិយៈទេ

អសញ្ញាតោ សញ្ញតសង្ខាតោ
តណ្ហាភិជ្ជាតិតោ អនរិយវោទោ
ចាបំ តបោ ទុក្ខរិតំ អថារិ ។

(๕๓๓) អទុដ្ឋស្ស នុរំ ទុព្ភិ ទុព្ភី ច បិសុណោ ច សិ
ឯតេន សក្ខរដ្ឋេន មុច្ចា តេ ឥលតុ សត្តធា ។

(๕๓๔) តស្មាហំ មិត្តាធំ ន ទុព្ភិតព្វំ
មិត្តទុព្ភា ហិ ចាបិយោ ឧត្តំ អញ្ញោ
អាសិត្តសត្តោ និហាតោ បឋព្យា
ឥន្ទស្ស ភាគ្យេន ហិ សំវរោ មាតោតំ ។

បណ្ណរកជាតកំ អដ្ឋមំ ។

សម្ពុលាជាតកំ

(๕๓๕) តា វេ មាតា តំវិ កុទ្ធរយំ
ឯតា តុរំ តំដ្ឋសិ សញ្ជិតុរ
បុដ្ឋាសិ មេ ចាណិបមេយ្យមដ្ឋ
អក្ខាហិ មេ ឆាមញ្ច ឥន្ទវេ ច ។

អ្នកមិនសង្រ្គម តែមានភាពហាក់ដូចជាអ្នកសង្រ្គម មានជាតិខ្មៅ មានសភាពមិនប្រសើរ បានប្រព្រឹត្តនូវអំពើដ៏លាមក ទុច្ចរិតច្រើនយ៉ាង ។

(៥៣៣) ម្នាលអ្នកប្រទូស្ត អ្នកជាបុគ្គលប្រទូស្តមិត្ត ដែលមិនបានប្រទូស្តវិញផង ជាអ្នកញុះញង់ផង ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមឲ្យក្បាលរបស់អ្នកឯង បែកជា ៧ ភាគ ។

(៥៣៤) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមិនត្រូវប្រទូស្តមិត្រ ទាំងឲ្យាយឡើយ ព្រោះថា សភាវៈដ៏លាមក ជាធម្មជាតិ ទ្រុស្តមិត្ត មិនមានទេ អរចលអ្នកសង្រ្គម ត្រូវសត្វអាសីពិសប្រៈទេចផ្តាសា ក៏ខ្ចាត់ចេញអំពីដែនដី វិនាស តាមពាក្យរបស់នាគពជដ៏ប្រសើរ ។

ចប់ បណ្ណារកជាតក ទី ៨ ។

សម្ពុលាជាតក

(៥៣៥) (ទានវៈ[1]សួរថា) ម្នាលនាងមានភ្លៅមូល នាងឈ្មោះអ្វី រង្គាញ់រះលើជ្រោះនៃភ្នំ ឈរនៅតែម្នាក់ឯង ម្នាលនាងមានអាយុៈ ត្រង់កណ្តាលគួរវេស់ដោយដៃ (ចង្កេះរឿវ) យើងសួរហើយ នាងចូរប្រាប់ នូវនាមនឹងផៅពង្ស ដល់យើង ។

---

๑ អសុរសោម្ញ ។

ตំណាងជាតេ នវមំ សម្ពុលាដាវកំ

ជិកាសយំ វនំ រម្មំ សីហាឡក្ខន្ធសេវិតំ

ការាកត្ថមសិ កល្យាណី ករសុរាភិ សុមជ្ឈិមេ

អតិរាជេមិ តំ ភន្តេ ជានភាហំ ឧមត្តុ តេ ។

(๔๓๖)យោរុត្តោ ការសិរាជសុរ្ស សោត្តំសោជោតិតំវិទ្ធ

តសុរាហំ សម្ពុលាភរិយោ ឃរំ ជាជាហំ ជានរ

អតិរាជេមិ ភន្តេ សម្ពុលាហំ ឧមត្តុ តេ ។

វេនេហបុត្តោ ភន្តេ វនេ វសតិ អាតុរោ

តមហំ ភេកសម្មត្តំ ឃការ ឃការំ ឧបដ្ឋហំ ។

អហាញ្ច វនមុញ្ញាយ មធុមំសំ មិគាឡំ

យេនាហារមិ តំភត្តោ តសុរ ឧនដ្ឋ ជានតិ ។

ម្នាលនាងកល្យាណី នាងជាអ្វី ម្នាលនាងមានអវយវៈពាក់កណ្តាលដ៏ល្អ នាងជាធីតា របស់អ្នកណា នាងញុំាងព្រៃជាទីរីករាយ ដែលសីហៈទំាងឡាំងអាស្រ័យនៅ ឲ្យក្តុរង្រើង ម្នាលនាងដ៏ចំរើន យើងឈ្មោះថានវៈ សូមសំពះនាង សូមគោរពចំពោះនាង ។

(៥៣៦) (នាងសម្ភុលាឆ្លើយថា) អ្នកណាជាបុត្រ របស់ព្រះរាជាកុងព្រៃ កាសី អ្នកផងតែងស្គាល់អ្នកនោះថា ព្រះនាម សោត្តិសេន ខ្ញុំឈ្មោះនាងសម្ភុលា ជាភរិយា របស់ព្រះរាជបុត្រ ព្រះនាម សោត្តិសេននោះ បពិត្រថានវៈ លោកចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ខ្ញុំឈ្មោះសម្ភុលា សូមសំពះ សូមគោរពចំពោះលោក ។ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ព្រះរាជបុត្ររបស់ព្រះរាជាវិទេហៈ ប្រឈួនក្តៅក្រហាយ គង់នៅកុងព្រៃ ខ្ញុំជាស្ត្រីមាក់ងង បំរើព្រះរាជបុត្រដែលមានរោគបៀតបៀន មួយអង្គឯងនោះ ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះខ្ញុំ (ត្រាច់ទៅ) ដើម្បីស្វែងរកផ្លែឈើ កុងព្រៃ នាំមកនូវទឹកឃ្មុំនឹងសាច់ដែលជាអម្ពារបស់ម្រឹគណា (ស្វាមីរបស់ខ្ញុំ) មានទឹកឃ្មុំនឹងសាច់ ជាអម្ពារបស់ម្រឹគនោះ ជាអាហារ(កាលបើមិនមានអាហារទេ សរីរៈ)របស់ស្វាមីខ្ញុំនោះ នឹងទ្រាំទ្រមិនបាន កុងថ្ងៃនេះ ដោយពិត ។

[๕๓๗] តតោ វនេ ภជมุត្តេន អาគมุวេน ตาวิสฺสสิ

สพฺพเล ปวิจินฺเนน อหำ ตตฺถ ตถา ตเร ฯ

เสาตกฺขาย ธุวตฺถาย ตตฺถ ทูปำ วิชฺเช มม

อญฺเญ ปวิเยส ตตฺถนฺเต อตฺถูปตำ มยา ฯ

ฆเฏมิ ตวิมาวุยฺเห ตาวิยา มยฺหำ ตตฺถสฺส

ตาสำ ตุ ปวาต เหาหิ สพฺพกามสมิทฺธิยา ฯ

ธนุ ตาวตกาวณฺณาเก ยนฺตีเญ มธสิตฺถเส

สพฺพนฺติ ปตุำ มยฺหำ รมสฺสุ มยา สห ฯ

เอา เจ ตุำ มเหเสยฺยำ สพฺพเล ตาวยิสฺสสิ

อลำ ตุ ตาตภาสาย ปเณฺห ตตฺถา ตาวิสฺสสิ ฯ

ตญฺจ สตฺตชเน ลุทฺเธ ตาทฺเย ปุริสาธเม

วเน ตาทิ อปสฺสนฺติ สพฺพลำ อตฺถมี ภุเช ฯ

อธิปฺปา ปิสาเจน ลุทฺเธนมิสเจตฺสา

สาธ สตฺถุสมฺปตฺตา ปตเมวาธุสาธเต ฯ

(៥៣៧) (ពាន:...) ម្នាលនាងសម្ពុលា នាងធ្វើ (នូវការមួលមិត្ត) នឹងព្រះរាជបុត្រ ប្រឈ្មួនក្តៅក្រហាយ ដែលរោគប៉ះពាល់នៅក្នុងព្រៃធ្លើអ្វី ខ្ញុំសូមជាកស្តារបស់នាង ។

(នាងសម្ពុលា...) ខ្ញុំរាប់ថាមានរូបដូចម្តេចកើត ព្រោះខ្ញុំជាស្ត្រី មានសេចក្តីសោកគ្របសង្កត់ មានខ្លួនដ៏លំបាក បពិត្រលោកដ៏ចំរើន លោកចូរស្វែងរកស្ត្រីឯទៀត ដែលល្អជាងខ្ញុំចុះ ។

(ពាន:...)នាងចូរមកចុះ ចូរឡើងកាន់ភ្នំនេះ ប្រពន្ធរបស់ខ្ញុំមាន ៤០០នាក់ នាងចូរជាស្ត្រីដ៏ប្រសើរជាងកិរិយាទាំងនោះ ចូរសម្រេចតាមសេចក្តីប្រាថ្នា គ្រប់យ៉ាង ។ ម្នាលនាង មានពន្លឺដូចផ្កាយ នាងប្រាថ្នាក្នុងចិត្ត ចំពោះវត្ថុណាមួយ វត្ថុទាំងអស់នោះរបស់ខ្ញុំមានគរគោក ចូរនាងត្រេកអរ ជាមួយនឹងយើង ក្នុងថ្ងៃនេះចុះ ។ ម្នាលនាងសម្ពុលា បើនាងមិនធ្វើនូវភាពជាមហេសីរបស់ខ្ញុំទេ នាងគួរជាអាហារក្នុងពេលព្រឹក នឹងជាចំណីរបស់ខ្ញុំអំពីព្រហាម ។

ចំណែកពាន: មានកង់សក់៧ជាន់ ជាជាតិអាក្រក់ មានចង្កឹមជាអ្នកស៊ីនូវបុរស បានចាប់នាងសម្ពុលានោះ ត្រង់ដើមដៃ ដែលមិនឃើញនូវទីពឹង ក្នុងព្រៃ ។ នាងសម្ពុលា ដែលបិសាចអាក្រក់ មានក្អែកប្រកបដោយអាមិសគ្របសង្កត់ ជាស្ត្រីល្អក្នុងអំណាច នៃសត្រូវហើយ ក៏សោកស្តាយ រកតែស្វាមីថា

ฉ เม ๙ นิ ตถา ทุกฺขึ ยเมหิ ตาเทยฺย รกฺขสา

ยญฺเ เม อยฺยปุตฺตสฺส มโต เหสฺสติ อญฺชา ฯ

ฉ สนฺติ เธกา ปวสนฺติ ทูเร

ฉ หิ ทูเร สนฺติ ๙ฉ โลกคฺคลา

สหสา กาเกนฺตาน สญฺญตานิ

ฉ หิ ทูเร สนฺติ ปฏิเสธิตาเร ฯ

(๕๓๘) ๙ตฺวา เมสา ปวาเร ยสสฺสินี

สตฺถา สมา อกฺกิริตฺถ เตชา

ตญฺเ ตุวึ รกฺขสาเธสิ กญฺญึ

มุญฺจ หิ สตฺถา เต ๘เลยฺย

มา ตฺวึ หิ มุญฺจ ปตฺถยาย ฯ

(๕๓๙) สา จ อสฺสุมุขา กฺวจิ ปมุตฺตา ปุริสาธกา

นิทฺทึ ๘ลีนสกุณึว[1] ตสิงฺฆึ อาลยึ ฯ

สา ตตฺถ ปริเธวสิ ภาปุตฺตึ ยสสฺสินึ

สมฺมุขา ตุมุตฺตกฺขา เน ชานึ อปสฺสติ ฯ

---

๑ ม. นิปฺปลีนสกุณึว ฯ

យក្សស្ទើនូវខ្ញុំដោយហេតុណា ហេតុនេះ មិនមែនជាទុក្ខនៃខ្ញុំទេ ក្រែងតែព្រះហ្ឫទ័យ នៃរយ្យបុត្ត របស់ខ្ញុំ ទៅជាបការៈដល់ខៃ (ប្រទ័ណ្ឌ) ដោយហេតុណា ហេតុនោះ (ទើបជាទុក្ខនៃខ្ញុំ) ។ មិនមានពួកទេវតា នៅគ្រប់គ្រងដោយពិត តាំងពួកទេវតា អ្នករក្សាលោក ក្នុងលោកនេះ ក៏មិនមានដោយពិត ទេវតាទាំងឡាយ អ្នកហាមឃាត់នូវពួកជនជាអ្នកមិនសង្រួម ជាអ្នកធ្វើដោយការកំហែង ក៏មិនមានដោយពិត ។

(៥៣៨) (សក្កៈ...) ស្ត្រីនេះជាស្ត្រីមានយស ជាស្ត្រីប្រសើរជាងស្ត្រីទាំងឡាយ ជាស្ត្រីស្ងប់ស្ងៀម មានកិរិយាដ៏ស្មើ មានតេជះរុងរឿងដូចជាភ្លើង បើអ្នកឯងស៊ីនាងកញ្ញានោះ ក្បាលអ្នកឯងនឹងបែកជា ៧ កាគមិនខាន អ្នកឯងកុំកំដៅ(នូវនាងសម្ពុលា) អ្នកឯង ចូរលែងនាងទៅ ព្រោះនាង ជាស្ត្រីគោរពប្តី ។

(៥៣៩) (អតិសម្ពុទ្ធគាថា) នាងសម្ពុលាលុះរួចអំពីចោរិសោ ចានត្រឡប់មកកាន់អាស្រមវិញ ដូចជាមេបក្សីបែកខ្វែកកូន ហើរមកកាន់ទ្រនំឬដូចមេគោ មកកាន់លំនៅ (ដែលមានកូនទៅចាត់ហើយ) ។ ព្រះពជបុត្រីនោះ ជាស្ត្រីមានយស ព្រះនាមសម្ពុលា មានក្តែកស្រទន់ ព្រោះរដូវ កាលមិនឃើញព្រះស្វាមី ជាទីពឹង កន្លងព្រៃហើយ ក៏ទ្រង់ព្រះកន្សែង ក្បែរអាស្រមនោះថា

សមណោ ព្រាហ្មណោ វេទេ សព្វន្តចរណេ ឥសេ

ភជបុត្តំ អបស្សន្តី តុវម្បិ សរណំ គតា ។

វន្តេ សីហោ ច ព្យគ្ឃេ ច យេ ច អញ្ញេ វនេ មិគា

ភជបុត្តំ អបស្សន្តី តុវម្បិ សរណំ គតា ។

តិណាលតានិ ផុសន្ត្យា បព្វតានិ វជានិ ច

ភជបុត្តំ អបស្សន្តី តុវម្បិ សរណំ គតា ។

វន្តេ ឥន្ទិវរីសាមំ រត្តិន្តក្ខត្តមាលិនំ[1]

ភជបុត្តំ អបស្សន្តី តុវម្បិ សរណំ គតា ។

វន្តេ ភគិរសិំ កញ្ញំ សវន្តីនំ បដិក្កមំ

ភជបុត្តំ អបស្សន្តី តុវម្បិ សរណំ គតា ។

វន្តេ អហំ បព្វតភជ- (សេដ្ឋិ) ហាមវន្តីសំ សុច្ចយំ

ភជបុត្តំ អបស្សន្តី តុវម្បិ សរណំ គតា ។

(៥៤០) អតិសាយំ វាតកច្ឆំ ភជបុត្តី យសស្សិនី

កោន ឧដ្ឋ សមាកច្ឆំ កោ តេ បិយតរោ ឥមយា។

---

๑ ម. រត្តីរក្ខគ្គមាលិនំ ។

ខ្ញុំមិនឃើញព្រះពាជបុត្រ សូមថ្វាយបង្គំពួកសមណព្រាហ្មណ៍នឹង ឥសីតាំងឡាយ ដែលមានការប្រព្រឹត្តិបរិបូណ៌ ខ្ញុំសូមដល់នូវលោក ជាទីពឹង ។ ខ្ញុំមិនឃើញព្រះពាជបុត្រ សូមថ្វាយបង្គំនូវពួកសីហៈ ខ្លាធំ នឹងពួកម្រឹគដទៃ ក្នុងព្រៃ ខ្ញុំសូមដល់នូវលោកជាទីពឹង ។ ខ្ញុំមិនឃើញព្រះពាជបុត្រ សូមថ្វាយបង្គំ ស្មៅ វល្លិ៍ ឈើជាទុសជក្នុ នឹងព្រៃតាំងឡាយ ខ្ញុំសូមដល់នូវលោកជាទីពឹង ។ ខ្ញុំមិនឃើញព្រះពាជបុត្រ សូមថ្វាយបង្គំនូវរបៀបផ្កាយក្នុងពក្រ ដែលមានព័ណ៌ដូចជាផ្កាពាជព្រឹក្ស ខ្ញុំសូមដល់នូវលោកជាទីពឹង ។ ខ្ញុំមិនឃើញព្រះពាជបុត្រ សូមថ្វាយបង្គំនូវស្នឹងឈ្នោះតគរសី ជាទីទួលនូវស្នឹងតាំងឡាយដែលហូរមក ខ្ញុំសូមដល់នូវលោកជាទី ពឹង ។ ខ្ញុំមិនឃើញព្រះពាជបុត្រ សូមថ្វាយបង្គំនូវកំហាមពាន្ត ជាស្តេចកុំដ៏ប្រសើរ ខ្ញុំសូមដល់នូវលោកជាទីពឹង ។

(៥៤០) (សោត្ថិសេន...) ពាជបុត្រី ជាស្ត្រីមានយស មកកាន់វេលាល្ងាចម្ល៉ះ តើថ្ងៃនេះ នាងជួបប្រទះនឹងអ្នកណាហ្ន៎ អ្នកណា ជាទីស្រឡាញ់ មេស៎នាង ផាងខ្ញុំ ។

(๕๒๑)ตีณิ โขปิ ภิกฺขาภิณิ ตปนีตา เตน สงฺฆตา
น เมตฺตีณิ ตปา ตุลฺยา ยีมี มิตฺตาเธยฺย วตฺตเสา
ยญฺเจ เมตฺร อยฺยปุตฺตสฺส มเนา เหสฺสตี อญฺญถา ฯ

(๕๒๒)เถรีณิ ตหุตุฏฺฐีณิ ยาสุ สงฺโฆ สุตุลฺยกี
ปีณิ ตาเภ ตุภชาเนา มจฺจุเสฺสเภตเก ตตี ฯ

(๕๒๓)ตถา มี สงฺโฆ ปาเลตุ ปาลยีสฺสตี เต มมี
ยถาหี ปากฏา ปาปี อญฺญี ปียตรี ตยา
ฆาเตน สตฺถวาเหน ฏฺฐาเน เต ปุปสมฺมตุ ฯ

(๕๒๔)เย กุญฺชร สตฺตสตา ตุฏฺฐา
วตฺตนฺตี วตฺตนฺตีปมุยฺยุตฺตาวุชา
ตตุตฺตหาตญฺ สตานิ สาเนา สาเนา
ตตปีวเต ปสฺสสิ ตตฺถ สตฺตเก ฯ

(๕๒๕) อลงฺกตาเยา ปตุปุตฺตวตฺถา
วิภตีตา ปสฺสติ ปาสตกฺก

ឥសិនិបាត សម្ពុលាជាតក ទី ៩

(៥៤១) (នាងសម្ពុលា...) ខ្ញុំម្ចាស់ដែលសត្រូវនោះចាប់បាន ក៏បានពោលពាក្យនេះថា យក្សទំពាស៊ីខ្ញុំម្ចាស់ដោយហេតុណា ហេតុនោះមិនមែនជាទុក្ខនៃខ្ញុំម្ចាស់ទេ គ្រែងតែព្រះហប្ញទ័យព្រះអយ្យបុត្រារបស់ខ្ញុំម្ចាស់ទៅជាបការៈដទៃ ដោយហេតុណា ហេតុនោះ (ទើបជាទុក្ខនៃខ្ញុំម្ចាស់) ។

(៥៤២) (សោត្តិសេន...) ពាក្យសច្ចៈ ក្នុងពួកស្រីចោរ មានមាយាច្រើន គេរកបានដោយក្រណាស់ ភាពនៃបុរមារយាទរបស់ស្ត្រីទាំងឡាយ គេដឹងបានដោយក្រ ដូចដំណើរនៃត្រីក្នុងទឹក ។

(៥៤៣) (នាងសម្ពុលា...) ខ្ញុំម្ចាស់ មិនធ្លាប់ស្គាល់នូវបុគ្គលដទៃជាទីស្រឡាញ់ជាងព្រះអង្គយ៉ាងណា បើ(ដំណើរ) របស់ខ្ញុំម្ចាស់(នោះ) ជាសច្ចៈ យ៉ាងនោះ សូមសច្ចៈ រក្សាព្រះអង្គទាំងរក្សានូវខ្ញុំម្ចាស់ ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមព្យាធិរបស់ព្រះអង្គស្ងប់រម្ងាប់ ។

(៥៤៤) (តាបស...) ដំរីទាំងឡាយច្រើនប្រមាណ៧០០ មានអាវុធដែលយោធាប្រកបហើយ ទាំងពួកខ្មាន់ធ្នូមួយពាន់ថ្ងាំមួយរយ តែងរក្សាទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ម្នាលនាងដ៏ចំរើន តើនាងនៅឃើញពួកសត្រូវ ដូចម្តេច ។

(៥៤៥) (នាងសម្ពុលា...) ស្វាមី ឃើញពួកស្ត្រី ដែលភាក់តែងកាយ មានសម្បុរស្បែកល្អ ដូចស្រទាប់ផ្កាឈូក បានចរឆ្ពិះរៀវ មានសំឡេងដូចហង្ស

តាសំ សុណិត្វា មិតភីតភាវនិតំ

ឧទានំ មេ តាត តថា យថា បុរេ ។

សុវណ្ណាសញ្ញិនី ភរិ សុវិក្កមា

អលង្កតា មាឧសភេយ្យរូបមា

សោភេយ្យា តាត អនិន្ទិតង្គិយោ

ខត្តិយកញ្ញា បដិលោភយន្តិ មំ ។

សចេ អហំ តាត តថា យថា បុរេ

បតី តមុញ្ញាយ បុនា វនេ ភរេ

សម្មានយេ មំ ន ច មំ វិមានយេ

ឥតោបិ មេ តាត តតោ វរំ សិយា ។

យមទ្ធចានេ វិបុលស្មិ ឱហិតេ

ជារី វិមជ្ជាភរណា អលង្កតា

សព្វង្គិបេតា[1] បតិនោ ច អប្បិយា

អវជ្ឈ តស្សា មរណំ តតោ វរំ ។

---

១ ម បញ្ចង្គិបេតា ។

ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវបម្រៀងនឹងប្រគំដែលគេគួរពាប់ របស់ពួកស្ត្រីទាំងនោះ បពិត្រព្រះបិតា ឥឡូវនេះ ព្រះស្វាមីរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ មិនប្រព្រឹត្តដូចកាលមុន យ៉ាងនោះទេ ។ បពិត្រព្រះបិតា ពួកស្ត្រីមានរូបល្អ ទ្រទ្រង់នូវប្រដាប់សម្រាប់តែងដោះជារិការៈនៃមាស តាក់តែងខ្លួន ជាស្ត្រីមនុស្ស ដូចស្ត្រីទេវអប្សរ ជាទីស្រឡាញ់នៃព្រះរាជាព្រះនាម សោត្តិសេន ជាស្ត្រីមានពងកាយ តិះដៀលមិនបាន ជាខត្តិយកញ្ញា តែងប្រលោមព្រះរាជានោះ ។ បពិត្រព្រះបិតា ប្រសិនបើខ្ញុំម្ចាស់ចិញ្ចឹមព្រះស្វាមីនោះ ដោយការស្វែងរកនូវផ្លែឈើក្នុងព្រៃ ដូចកាលមុនយ៉ាងនោះទៀត ព្រះស្វាមីគប្បីពាប់អានខ្ញុំម្ចាស់ តាំងមិនមើលងាយខ្ញុំម្ចាស់ទេ បពិត្រព្រះបិតា ព្រោះហេតុនោះ (ព្រៃ) របស់ខ្ញុំម្ចាស់ (នោះឯង) ប្រសើរជាងរាជសម្បត្តិ ក្នុងក្រុងពារាណសីនេះ ។ នារីណា (កើតក្នុងផ្ទះត្រកូល) មានបាយនឹងទឹកបរិបូណ៌ ដែលគេចាត់ចែងហើយ ជាស្ត្រីមានគ្រឿងប្រដាប់ដ៏ស្អាតវិសេស តាក់តែងខ្លួនប្រកបដោយរង្គត្រប់យ៉ាង តែមិនជាទីស្រឡាញ់របស់ប្តី ប្តីបានសំឡាប់ (ខ្លួន) ហើយ សេចក្តីស្លាប់របស់នារីនោះ ប្រសើរជាងការរស់នៅ ជាយពាសនោះ ទៅទៀត ។

អបิ ចេ ធលិង្គោ កបណោ អជាឯឡយោ

កជាឧត្តិយោ បតិនោ ច សោ បិយោ

សព្ពង្គបេតាយបិ អប្បិយោយេ

អយមេវ សេយ្យោ កបណោបិ យោ បិយោ ។

(๙๔๖) សុឧុល្លកិត្តី បុរិសស្ស យោ ហិតោ

កត្តិត្តិយោ ឧុល្លកោ យោ ហិតោ ច

ហិតោ ច តេ សីលវតី ភរិយោ

ជនិន្ទ ធម្មំ ច រ សម្ពលាយ ។

(๙๔๗) សចេ តុវំ រាជុលេ លទ្ធកោកេ

ឥស្សាវតិណ្ណោ មរណំ ឧបេសិ

អហាញ្ច តេ កន្ទេ ឥមា ច ជីវកញ្ញា

សព្ពេវ តេ រាជនករ ភវិស្សតិ ។

ភណ្ឌាតិណ្ឌកជាតកំ

(๙๔๘)អមប្បមាណោ អមិតំបធំ បមាណោ មច្ចុ បធំ

អប្បញ្ច ជ តីយតិ យេ បមត្តា យថា មតា ។

តំសន្ធិបាត ភណ្ឌតិណ្ឌុកជាតក ទី ១០

បើស្ត្រីណា ទ័លក្រ កំព្រា មិនមានបុប្ផសតីមានះ មានតែតន្ទេលជាគំរប់ពីរ តែស្ត្រីនោះជាទីស្រឡាញ់របស់ប្តី ស្ត្រីណាខោះកំព្រា តែជាទីស្រឡាញ់(របស់ប្តី) ស្ត្រីនេះឯងឆ្ងប្រសើរ ជាងស្ត្រីដែលប្រកបដោយអង្គគ្រប់យ៉ាង ដែលមិនជាទីស្រឡាញ់ (របស់ប្តី) ។

(៥៤៦) (តាបស...) ស្ត្រីណាជាគុណរបស់បុរស ស្ត្រីនោះគេរកបានក្រៃក្រៃលែង កស្តាណាជាគុណរបស់ស្ត្រី កស្តានោះគេរកបានដោយក្រ ម្នាលបាជាធំជាងជនកិរិយារបស់អ្នក ជាគុណ (នៃអ្នក) ផង ជាស្ត្រីមានសីលផង អ្នកចូរប្រព្រឹត្តធម៌ចំពោះនាងសម្ពុលា ។

(៥៤៧) (ព្រះពជាសោត្ថិសេន...) ម្នាលនាងសម្ពុលា មានកោគៈបានហើយដ៏ច្រើន បើនាងធ្វងផ្តុតចាកសេចក្តីប្រាថ្នា ដល់នូវមរណៈ អញនឹងពួកញាតិកញាតិទាំងអស់ របស់នាងនេះ នឹងធ្វើតាមពាក្យរបស់នាង ។

ចប់ សម្ពុលាជាតក ទី ៩ ។

ភណ្ឌតិណ្ឌុកជាតក

(៥៤៨) (កណ្ឌុតិណ្ឌុកទេវតាពោធិសត្វពោលថា) សេចក្តីមិនប្រហែសជាទុបាយឲ្យបាន នូវព្រះនិព្វានឈ្មោះអមត; សេចក្តីប្រហែស ជាផ្លូវនៃសេចក្តីស្លាប់ ពួកជនអ្នកមិនប្រហែស ឈ្មោះថា មិនស្លាប់ ពួកជនណា ជាអ្នកប្រហែស ពួកជននោះដូចជាស្លាប់ហើយ ។

มหา ปมาโท ชายเถ ปมาทา ชายเต ๑ยโย

๑ยา ปโนสา ชายฐิ มา มาโท กรสฺสุ สก ฯ

๓ยฺห หิ ๑ฐิยา ฐิตา อฐ รฏฺเ ปมาทิโน

อเถปิ ตาทิโน ตาทา อตาทิโน ฯ

๑ฐิยสฺส ปมตฺตสฺส รชฺชสฺมึ รชฺชวฑฺฒน

สพฺเพ โภคา วินสฺสนฺติ รญฺโ ตุฏฺเน อยิ ฯ

เนส ธมฺโม มหาภาค อตเวลิ ปมชฺชิ

ฐิ ฐิต ชนปทิ เถาก วิฑฺฑิสยนฺติ ฯ

น เต ปุตฺตา ภวิสฺสนฺติ น หิรญฺ น ธานิย

รชฺช วิลุมฺปมาธมฺ สพฺโภเคหิ ชิยฺยสิ ฯ

สพฺโภคปรมิณฺหา ภชาถ ภปิ ๑ฐิย

ญาตปิตฺตา สุหชฺชา จ ธ ฐาน มญฺเ มฐิย[1] ฯ

---

๑ ม. มาฐิย ฯ ๒. ๑ฐิย ฯ

សេចក្តីប្រហែស រមែងកើតឡើង ព្រោះសេចក្តីស្រវឹង ការអស់ទៅ(នៃញាតិជាដើម)រមែងកើតឡើងព្រោះសេចក្តីប្រហែស សេចក្តីប្រទូស្តទាំងឡាយ រមែងកើតឡើង ព្រោះការអស់ទៅ (នៃញាតិជាដើម) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរ មានការៈ (ក្នុងដែន) ព្រះអង្គកុំប្រហែសឡើយ ។ ពួកក្សត្រិយ៍ប្រើនអង្គ មានសេចក្តីប្រហែស ញុំាងសេចក្តីចំរើនទឹងញុំាងដែនឲ្យវិនាស ចំណែកពួកមេស្រុក អ្នកស្រុក អ្នកបួស គ្រហស្ថ ក៏វិនាស ។ បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គញុំាងដែនឲ្យចំរើន កោគៈទាំងអស់ក្នុងដែនរបស់ក្សត្រជាអ្នកប្រហែស រមែងវិនាស សេចក្តីវិនាសនោះ ជាទុក្ខរបស់ព្រះរាជា ។ បពិត្រមហារាជ សេចក្តីប្រហែសនេះ មិនមែនជាធម៌ (របស់ពួកព្រះរាជាបុពណ្ណទេ) ព្រះអង្គប្រហែសហួសប្រមាណ ពួកចោរកំចាត់នូវជនបទដែលសម្បូណ៌ក្តីចំណែកនោះ ។ ពួកបុត្ររបស់ព្រះអង្គមិនមាន ទាំងទ្រព្យក៏មិនមាន ទាំងទ្រព្យក៏មិនមាន កាលបើចោរបួនពួកស្តេច (យ៉ាងនេះ) ព្រះអង្គនឹងសាបសូន្យចាកកោគៈគ្រប់យ៉ាង ។ ពួកញាតិមិត្រនឹងសំឡាញ់ រមែងមិនទទួលដឹង នូវក្សត្រនោះ ដែលជាព្រះរាជាសាបសូន្យចាកកោគៈទាំងពួង ជាបុគ្គលដែលគួរទទួលដឹងទេ ។

ពំសនិដាតេ ទសមំ ភណ្ឌាគំណ្ឌកដាតកំ

មាតាភេយ្យា អនីកដ្ឋា រថិកា បត្តិការកា

តមេវមុបជីវន្តា ន តំ មញ្ញន្តិ មន្តិយំ ។

អសំវិហិតកម្មន្តំ ពាលំ ទុម្មន្តិ មន្តិនំ

សិរី ជហាតិ ទុម្មេធំ ដិណ្ណោវ ទុរតោ តថំ ។

សុសំវិហិតកម្មន្តំ ការុដ្ឋាយិំ អតន្ទិតំ

សព្វេ ភោគាភិវឌ្ឍន្តិ តាវេ សទ្ធសភាមិវ ។

ឧបស្សុតឹ មហារាជ រដ្ឋេ ជនបទេ ចរ

តត្ថ ទិស្វា ច សុត្វា ច តតោ តំ បដិបជ្ជសិ ។

(៥៤៩) ឯវំ វេទេតុបញ្ញាលោ សង្គាមេ សរមប្បតោ

យថាហមជ្ជ វេទេមិ ការណ្ឌាកេន សមប្បតោ ។

(៥៥០) ដិណ្ណោ ទុព្ភលចក្ខុសិ ន រូបំ សាធុ បស្សសិ

កិំ តត្ថ ព្រហ្មទត្តស្ស យត្ថ មក្កេយ្យ ការណ្ឌាកោ ។

ពួកពលដំរី ពួកសេនា ពលរថ ពលថ្មើរជើងនិងពួកកម្មករ ដែលអាស្រ័យចិញ្ចឹមជីវិតនឹងព្រះរាជានោះឯង ក៏មិនទទួលដំណែងនូវព្រះរាជាដែលគួរទទួលដំណែងនោះ ។ សិរីគឺយសសម្បត្តិ រមែងលះបង់នូវបុគ្គលពាល អ្នកមិនចាត់ចែងនូវការងារ មានគំនិតអាក្រក់ អាប់ឥតប្រាជ្ញា ដូចជាពស់លះបង់នូវសំណកចាស់ ។ កោគៈទាំងអស់ រមែងចំរើនដល់បុគ្គលអ្នកចាត់ចែងការងារដោយល្អ ក្រោកឡើងទាន់កាល ជាអ្នកមិនខ្ជិលច្រអូស ដូចជាគោប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្ទើដោយគោទុសកៗ បពិត្រមហាពាជ សូមព្រះអង្គយាងទៅកាន់ទីជាទីចាំស្តាប់ ក្នុងជនបទក្នុងដែន លុះទតឃើញទឹងព្រះសណ្តាប់ ក្នុងដែននោះហើយ ក៏យកការណ៍ តាមពាជកិច្ចនោះ តាមដំណើរនោះ ។

(៥៤៩) (បុរសចាស់ម្នាក់ដេរថា) ខ្លួនអញត្រូវបន្ទាមុតហើយ វេទនាក្នុងថ្ងៃនេះយ៉ាងណា សូមឲ្យព្រះចន្ទបញ្ចាល ត្រូវសេវកន្ធសង្រ្កាមហើយវេទនាយ៉ាងនោះដែរ ។

(៥៥០) (បុរេហិតសួរថា) អ្នកជាមនុស្សចាស់ មានក្បែកទុំពិល មើលរូបមិនឃើញដោយស្រួលទេ បន្ទាមុតអ្នកឯង ដោយហេតុណា (ទោស) របស់ព្រះពាជាព្រហ្មទត្តចំពោះហេតុនោះ តើដូចម្តេច ។

(๕๕๑) ๓เวฺตฺต ព្រហ្មទត្តស្ស (๑) យោ បំ មក្ខស្មិ ព្រាហ្មណា

វក្កិតា ជានបទា អធម្មពលិនា ហតា ។

វត្តិញ្ចិ លោក ខាទន្តិ ទិវា ខាទន្តិ តុណ្ហិយា

រដ្ឋស្មឹ ក្ឃជភជស្ស ពហុ អធម្មិកោ ជនោ ។

ឯតាទិសេ ភយេ ជាតេ ភយដ្ដា តាត មាណវា

ឯកេ គាមេ ច រដ្ឋេ ច (๑) វនេ អាហត្ថ កណ្ហកំ ។

(๕๕๒) កណ្ហស្ស ជាមយំ ភជា ព្រហ្មទត្តោ មហីបតិ

យស្ស រដ្ឋស្មិ ជាយន្តិ អប្បតិកា កុមារិកា ។

(๕๕๓) ទុញ្ញសិតញ្ចិ តេ ជម្មិ អនត្ថបទកោវិទេ

កុហិ ភជា កុមារីនំ ភត្តារំ បរិយេសតិ ។

(๕๕๔) ឯមេ ទុញ្ញសិតំ ព្រហ្មេ តោវិទត្ថបទា អហំ

អរក្ខិតា ជានបទា អធម្មពលិនា ហតា ។

---

๑ អដ្ឋកថាយំ បឋ សោហត្តិ ជាហេ ទិស្សតិ ។ ๒ ម. អាហត្ថ ។

(๙๙๑) (បុរសចាស់...) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ក្នុងហេតុនេះពោសរបស់ព្រះរាជាព្រហ្មទត្ត មានច្រើន (ចានជា) ខ្ញុំនោះ (ជ្រក់) ក្នុងផ្លូវ(មានបន្លា) ព្រោះពួកអ្នកដនបទ ព្រះរាជាមិនរក្សា ទ្រង់បៀតបៀនដោយពលិកម្ម (ស្មួយសារអាករ) មិនប្រកបដោយធម៌ ។ ក្នុងវេលាយប់ ពួកចោរស៊ី(ប្លន់) ក្នុងវេលាថ្ងៃ ពួកអ្នកពាណិជ្ជការ បៀតបៀនស៊ី ក្នុងដែនរបស់ព្រះរាជាខូចកាច ជនមិនប្រកបដោយធម៌ មានច្រើន ។ ម្នាលអ្នក កាលបើភ័យបែបនេះ កើតហើយ មនុស្សពាំងឡាយដែលត្រូវភ័យគ្រប់សង្កត់ តែងនាំយកទ្រព្យបន្លាក្នុងព្រៃ មកធ្វើជាទីសម្រាប់ពឹងពួន ។

(๙๙๒) (ស្ត្រីទុគិតម្នាក់ ជេរថា) ពួកកុមារី ជាស្ត្រីគ្មានប្តី រហូតចាស់ក្នុងដែននៃព្រះរាជាព្រហ្មទត្តណា កាលណាហ្ន៎ ព្រះរាជាព្រហ្មទត្តនេះ នឹងស្លាប់ទៅ ។

(๙๙๓) (បុរោហិតឃាត់ថា) នែនាងលាមក ជាស្ត្រីមិនឈ្លាស ក្នុងឧបាយនៃសេចក្តីចំរើន ពាក្យនាង ជាពាក្យអាក្រក់ ព្រះរាជានឹងស្វែងរកប្តីឲ្យពួកនាងកុមារី ក្នុងទីណា ។

(๙๙๔) (ស្ត្រីចាស់...) នែព្រាហ្មណ៍ ពាក្យរបស់ខ្ញុំមិនអាក្រក់ទេ ខ្ញុំជាស្ត្រីឈ្លាសវៃ ក្នុងផ្លូវចំរើន ព្រោះពួកអ្នកដនបទ ស្តេចមិនរក្សា ទ្រង់បៀតបៀន ដោយសារស្មួយអាករ មិនប្រកបដោយធម៌ ។

វត្តញ្ចិ ថោក ខាទន្តំ ឯកំ ខាទន្តំ តុណ្ហិយោ

រជ្ជេ ឋ្ឋិ កុដភដ្ឋស្ស ពហុ អធម្មិកោ ជនោ

ទុដ្ឋវេ ទុព្ភវេ ឆាវេ កុតោ ភត្តា កុមារិយោ ។

(๕๕๕) ឯវំ សយតុ បញ្ចាលោ សង្គាមេ សត្តិយោ មាតោ

យថាយំ កបណោ សេតំ មាតោ ជាលេន សាលិយោ។

(๕๕๖) អធម្មេន តុវំ ជម្ម ព្រហ្មទត្តស្ស កុដ្ឋសិ

យោ តុំ សមសិ ភជានំ អបរជ្ឈិត្វាន អត្តនោ ។

(๕๕๗) ធម្មេន ព្រហ្មទត្តស្ស អហំ កុដ្ឋាមិ ព្រាហ្មណ

អវក្ខិតា ជានបទា អធម្មពលិនា មាតា ។

វត្តញ្ចិ ថោក ខាទន្តំ ឯកំ ខាទន្តំ តុណ្ហិយោ

រជ្ជេ ឋ្ឋិ កុដភដ្ឋស្ស ពហុ អធម្មិកោ ជនោ ។

សា ទូន បុន វេ បក្កា វិតោលេ ភត្តមាហរិ

ភត្តហារិំ អបេក្ខន្តោ មាតោ ជាលេន សាលិយោ ។

កន្លងវេលាយប់ ពួកចោរស្ទាបចូន ក្នុងវេលាថ្ងៃ ពួកអ្នកពាជការបៀតបៀនស្ទាប ក្នុងដែនព្រះពាជាខូចកាច ជនមិនប្រកបដោយធម៌មានច្រើន តាលបើការស្ត្រេសៅដោយលំបាក ចិញ្ចឹមប្រពន្ធបានដោយលំបាក តើពួកនាងកុមារីបានប្តីអំពីណា ។

(៥៥៥) (អ្នកក្លែងជេរថា) គោឈ្មោះសាលិយៈនេះ ត្រូវផាលមុតហើយ ដេកស្រែតឹកយ៉ាងណា សូមឲ្យព្រះពាជា ក្រុងបញ្ចាល ត្រូវគេសម្លាប់ដោយលំពែងក្នុងសង្គ្រាម ដេកយ៉ាងនោះចុះ ។

(៥៥៦) (បុពេហិត...) នែបុរសលាមក អ្នកណាខុសខ្លួនឯង ហើយផ្តាសាព្រះពាជា អ្នក(នោះ) ឈ្មោះថាខឹងចំពោះព្រះពាជាព្រហ្មទត្ត ដោយហេតុមិនត្រូវតាមធម៌ទេ ។

(៥៥៧) (អ្នកក្លែង...) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំខឹងចំពោះព្រះពាជាព្រហ្មទត្ត ដោយហេតុត្រឹមត្រូវតាមធម៌ (ព្រោះថា) ពួកអ្នកជនបទ ស្តេចមិនរក្សា ទ្រង់បៀតបៀនដោយសួយសារអាករ មិនប្រកបដោយធម៌ ។ កន្លងវេលាយប់ ពួកចោរស្ទាប ក្នុងវេលាថ្ងៃ ពួកអ្នកពាជការបៀតបៀនស្ទាប ក្នុងដែនព្រះពាជាខូចកាច ជនមិនប្រកបដោយធម៌មានច្រើន ។ ស្ត្រីជាអ្នកនាំបាយមកនោះ ប្រាកដជាជាំមួងទៀត បានជានាំបាយមកក្នុងវេលារសៀល ខ្ញុំកំពុងរកមើលនូវស្ត្រីអ្នកនាំបាយមក គោឈ្មោះសាលិយៈ ក៏ត្រូវផាលមុត ។

[๕๕๘] ฉฏฺฐิมาญฺญตฺถ ปญฺหาเล สงฺฆาเย អสิตา มหาเต
ยถาหมชฺช มหาเต ฐิตาญฺเ เม ปวตฺติตำ ฯ

[๕๕๙] ยำ ปสฺส ฐิตำ ฉตฺเต ปสฺส ฉาลำ วิหีสตี
กึ ตตฺถ พฺรหฺมทตฺตสฺส ยำ โส กยิราเต ภยำ ฯ

[๕๖๐] ตายญฺหิ ภาเยน ปญฺหาเล พฺรหฺมทตฺตสฺส ภาสิโต
อกฺกฺเตา ชานปทา อธมฺมจริตา มหา ฯ

วตฺตญฺเ โจรา ขาทนฺติ ธิกฺ ขาทนฺติ ตุณฺหิยา
วชฺเช ปฺเ กุชฺฌนฺติ ตหิ อธมฺมิโก ชโย ฯ

ตณฺหา อาคจฺฉติ ตาวี ยำ ปุเร ธมฺมจารเย
ตำ ตาทิ ปชฺช โรหนฺติ ฐิตา เมหุปตฺถตา ฯ

[๕๖๑] ฉฏฺฐำ ภิกฺขเว ปญฺหาเล วิมุตฺตา วิปฺปมุจฺจถ
ยถายำ ภควา ตาวี วิมุตฺตา ปริภาสติ ฯ

[๕๕๘] (អ្នករួតទឹកដោះដេរថា) ក្នុងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំនឹងញុំ (ត្រីរមៀត) ជាក់ ទាំងទឹកដោះរបស់អញកំពប់ទៅយ៉ាងណា សូមឲ្យព្រះរាជាបញ្ជាលនគរ ត្រូវគេសំឡាប់ដោយដាវក្នុងសង្គ្រាម យ៉ាងនោះចុះ ។

[๕๕๙] (បុរោហិត...) សត្វចិញ្ចឹមនេះ ចាក់ចោលនូវទឹកដោះ សត្វចិញ្ចឹមបៀតបៀននូវផាល អ្នកដ៏ចំរើនតិះដៀលយើង ដោយហេតុណា កំហុសដូចម្តេច របស់ព្រះរាជាព្រហ្មទត្តក្នុងហេតុនោះ ។

[๕๖๐] (អ្នករួតទឹកដោះ...) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រះរាជាបញ្ជាលនគររបស់ រាជត្រកូលព្រហ្មទត្ត គួរអ្នកផងតិះដៀលហើយ ព្រោះថា ពួកអ្នកជនបទ ព្រះរាជាមិនរក្សា ទ្រង់បៀតបៀនដោយសួយអាករ មិនប្រកបដោយធម៌ ។ ក្នុងវេលាយប់ ពួកចោរស្មើ ក្នុងវេលាថ្ងៃ ពួកអ្នករាជការបៀតបៀនស្មើ ក្នុងដែនព្រះរាជាខូចកាច ជនមិនប្រកបដោយធម៌ មានច្រើន ។ មេគោ កាច ផ្លាង យើងមិនបានរួតនូវទឹកដោះណា ក្នុងកាលមុន ក្នុងថ្ងៃនេះ ឥឡូវនេះ ពួកយើងក៏ត្រូវពួករាជបុរស អ្នកប្រាថ្នានូវទឹកដោះមកបំបាន់ ទើបរួតនូវទឹកដោះនោះ ។

[๕๖๑] (ពួកភ្នែកអ្នកស្រុកដេរថា) មេគោកំព្រា ជាសត្វព្រៃត់ប្រាស់នេះ ស្ទុះទៅកា យ៉ាងណា សូមឲ្យព្រះរាជាបញ្ជាលនគរ ព្រៃត់ប្រាសនិកាស រើងសួត កន្ទក់កន្ទេញ យ៉ាងនោះចុះ ។

ตึสนิปาตะ ทสมัง ภณฺฑกิณฺฑกชาตกัง

(๙๖๒) ยัง ปสฺสุ ปสุสาลสฺส สมฺภเวยฺย ยเวยฺย วา
โกฏิโย อปิ ฉทฺทนฺเต ทฺวิปฺปหูตสฺส ภตฺติโน ฯ

(๙๖๓) อปโร มหาทฺวิปินฺโท ทฺวิปฺปหูตสฺส ภตฺติโน
อรญฺญิกา ชานปทา อคมฺมลิงฺคา มหาตา ฯ

ยตฺถิจฺฉโก โรค ฆาตนฺติ ติกา ฆาตนฺติ ตุณฺหิยา
ยฏฺฐิสฺมึ ภูชภาสฺส ตหุ อคมฺมิโก ชโน
ภีตึ โน อสิโกสนฺตา ทีฆา หญฺญเร ปชา ฯ

(๙๖๔) ฆาตุ ขชฺชตุ ปญฺหาโล มาโต ยุทฺธ สปุตฺตโก
ยถาหมชฺช ขชฺชามิ ตาหิเกหิ อรญฺญโก ฯ

(๙๖๕) ส สพฺภิเรสุ วิเรนฺติ รกฺขิ
ภตาโร มญฺญติ มนุสฺสโลเก
เอตฺตาวตา ภตา อคมฺมตารี
ยึ ตาทิสึ ชีวมเรยฺย ภทฺทา ฯ

(๙๖๒) (បុរោហិត ..) សត្វចិញ្ចឹម របស់អ្នករក្សាន្ទូវសត្វចិញ្ចឹម ស្តុះ ឆ្អែតក្តី ស្រែកក្តី ដោយហេតុណា កំហុសដូចម្តេច របស់ព្រះរាជា ព្រហ្មទត្ត កង់ហេតុនេះ ។

(๙๖๓) (ពួកក្មេងអ្នកស្រុក...) បពិត្រមហាព្រាហ្មណ៍ កំហុសរបស់ ព្រះរាជាព្រហ្មទត្ត (មានពិត) ព្រោះថា ពួកអ្នកជនបទ ព្រះរាជា មិនរក្សា ទ្រង់បៀតបៀនដោយសួយសារអាករ មិនប្រកបដោយ ធម៌ ។ កង់វេលាយប់ ពួកចោរស៊ី កង់វេលាថ្ងៃ ពួកអ្នកពាណិជ្ជការ បៀតបៀនស៊ី ក្នុងដែនព្រះរាជាខូចការ ជនមិនប្រកបដោយធម៌ មានច្រើន ហេតុដូចម្តេចហ្ន៎ កូនគោរបស់យើងកំពុងភ្ញៀវដោះ មាន ប្រយោជន៍ដល់ស្រែមជាវ ត្រូវរាជបុរសសំឡាប់ ។

(๙๖๔) (កង្កែបដេរថា) អញជាសត្វកើតក្នុងព្រៃ ត្រូវពួកក្អែកកង់ស្រុក ចឹកស៊ីក្នុងថ្ងៃនេះយ៉ាងណា សូមឲ្យស្តេចបញ្ជាលនគរ ព្រមទាំង បុត្រត្រូវគេកាប់កង់ចម្ការជាច់ខ្លួចខ្លី យ៉ាងនោះចុះ ។

(๙๖๕) (បុរោហិត...) នែកង្កែប ព្រះរាជាទាំងឮឃើញ កង់មនុស្ស-លោក មិនចាត់ចែងនូវការរក្សាកង់ពួកសត្វទាំងពួងទេ ពួកក្អែក ស៊ីនូវសត្វទាំងរស់ដូចជាឯង ដោយហេតុណា ព្រះរាជាមិន ឈ្មោះថាមិនប្រព្រឹត្តធម៌ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(៤៦៦) អនស្សវោ វត ព្រហ្មចារី

អនុបវិយំ អាសសិ ខត្តិយស្ស

វិលុម្បមានាយ បុថុម្បជាយ

ឯជេសិ ភជំ បរមប្បភន្តិ ។

សចេ ឥទំ ព្រហ្មេ សុវជ្ជកំ សិយា

ឥតំ វដ្ដំ មុនិតំ វិប្បសដ្ឋំ

កុត្វា ពលឹ អក្ខបិណ្ឌាវ្ហ កាកា

ឧមាធិសំ ជីវមទេយ្យុ ឆង្ការតិ ។

ភណ្ឌាគារិកជាតកំ ទសមំ ។

តិវុត្តាធំ

កិំឆន្ទ ករុម្ភ ជយទ្ទិស ឆន្ទ

អថ បណ្ឌិតសម្ភវ សីរកេបិ

ទករក្ខស បណ្ឌរជាតរវេ

អថ សម្ពុល តិណ្ឌុកទេវសុតោ ។

តិវុត្តជាតំ តិំសតិមំ ។

(៥៦៦) (កង្កែប...) ឧរគព្រាហ្មណ៍តែមានសភាពមិនប្រកបដោយធម៌សោះ ពោលនូវពាក្យសរសើរ ចំពោះក្សត្រិយ៍ កាលបើប្រជាជនជាច្រើន ដែលព្រះរាជាបីបាន់ អ្នកនៅតែបូជាចំពោះព្រះរាជា ជាអ្នកមានភព:ដ៏ក្រៃលែង ។ នៃព្រាហ្មណ៍ប្រសិនបើ ដែននេះមានអ្នករាជការល្អ រមែងជាដែនសុភសម្ភមានភស្តុតាកយជ្រះថ្លា ទាំងពួកក្អែកក៏ស៊ីនូវដុំថ្ងាយដ៏ប្រសើរជាគ្រឿងបូជា (របស់មនុស្ស) ពួកក្អែកមិនគប្បីស៊ីសត្វទាំងរស់ប្រាកដដូចជាខ្ញុំទេ ។

ចប់ ភណ្ឌតិណ្ឌកជាតក ទី ១០ ។

ឧទ្ទាននៃតិសនិបាតនោះគឺ

និយាយអំពីកឹឆន្ទជាតក ១ កុម្ភជាតក ១ ជយទ្ទិសជាតក ១ ឆទ្ទន្តជាតក ១ សម្ភវជាតក ១ មហាកបិជាតក ១ ទករក្ខសជាតក ១ នាគដ៏ប្រសើរឈ្មោះ បណ្ឌរក: ១ សម្មុលាជាតក ១ តិណ្ឌកជាតក ១ ។

ចប់ តិសនិបាត ។

បត្តាលីសនិបាតជាតកំ

តេសកុណជាតកំ

(๕๖๗) វេស្សន្តរន្តិ បុច្ឆាមិ សកុណា ភទ្ទមត្ថុ តេ

រដ្ឋំ ការេតុការេឆ កីសុ តេ ចិត្តំ រតំ រវំ ។

(๕๖๘) ចិរស្សំ វត តេ មំ តាតោ កំសោ ពាភណាសិក្ខមោ

បមត្តោ អប្បមត្តំ មំ បិតា បុត្តំ អចោទយិ ។

(๕๖๙) បមាមេឧវ វិតថំ តោឆំ មាសំ ឯកាវយេ

តតោ តេ ចិត្តំ ការេយ្យ តំ វតំ អាហុ ខត្តិយ ។

យំ ភូតត តបេ កម្មំ បុព្ពេ កតមសំសយំ

រត្តោ ឧដ្ឋេ ច យំ កយិរ ឧតំ កយិរ តតោ បុន ។

បត្តាលីសធិបាតជាតក

តេសកុណជាតក

(៥៦៧) (ព្រះបាទព្រហ្មទត្តសួរថា) ម្នាលសត្វស្វាប អញសូមសួរអ្នក ឈ្មោះវេស្សន្តរៈ សេចក្តីចំរើន ចូរមានដល់អ្នក កិច្ចដូចម្តេចដែល អញជាអ្នកប្រាថ្នា ដើម្បីសោយពរ ធ្វើហើយប្រសើរ ។

(៥៦៨)(មៀមឈ្មោះវេស្សន្តរៈទូលថា) យូរណាស់ហើយ បិតារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រះនាម កំសៈ ជាអ្នកសង្គ្រោះក្រុងពារាណសី ទ្រង់ប្រហែសជាបិតាចិញ្ចឹម បានចោទសួរនូវខ្ញុំព្រះអង្គ ជាកូនមិនប្រហែស ។

(៥៦៩)(ខ្ញុំទូលថា) មុនដម្បូង ព្រះរាជាត្រូវហាមឃាត់នូវពាក្យឃ្លៀងឃ្លាត សេចក្តីក្រោធនឹងការសើច រមែរមែ តពីនោះ គប្បីធ្វើនូវកិច្ចទាំងឡាយ បពិត្រក្សត្រ បុរាណកបណ្ឌិតទាំងឡាយ បាននាំយកនូវពាក្យដែលខ្ញុំព្រះអង្គក្រាបទូលនោះ ថាជាវត្ត ។ បពិត្រព្រះបិតាគម្ចាំពោះហេតុដ៏ក្តៅក្រហាយណា ដែលព្រះអង្គធ្វើហើយ កន្លងកាលមុន ឥតសង្ស័យ ព្រះអង្គត្រេកត្រអាលក្តី ទ្រង់ខ្វល់ក្តីធ្វើនូវកម្មណា ព្រះរាជ្យមិនត្រូវធ្វើ នូវកម្មនោះ តទៅទៀតទេ ។

ទ្វង្គយេសុ បមគ្គសុ រដ្ឋស្មឹ រដ្ឋវឌ្ឍនេ

សព្ពេ ភោគា វិនស្សន្តិ រញ្ញោ តំ វុច្ចតេ អយំ ។

សិរីច តាត លក្ខីច បុច្ឆិតា ឯតទព្រុំ

ខុជ្ជានេ រីរិយេ ចោសេ រមាមហំ អនុសុយ្យកេ ។

ខុសុយ្យកេ ឧបានយេ បុរិសេ កម្មឧុស្សុកេ

តាទិសកណ្ហិ មហាភាគ រមតំ ឥត្ថិកញ្ញនិ ។

សោ តុំ សព្ពេសំ សុហានយោ សព្ពេសំ រក្ខិតោ ភវ

អលក្ខីនុទ មហាភាគ លក្ខយា ភវ ឯវេសនំ ។

សលក្ខី ធីតិសម្បន្នោ បុរិសោ ហិ មហាក្កតោ

អមិត្តានំ តាសនំ តំ មូលំ អក្កញ្ញ ឯន្តិ ។

សក្កោបិ ហិ ភូតបតិ ខុជ្ជានេ ឧបរ្ឈមជ្ឈតិ

សកលក្យាណោ ឯតំ ភក្ខា ខុជ្ជានេ ភុរុតេ មនោ ។

បពិត្រព្រះអង្គអកញ្ចាំងពស្ត្រឲ្យចំរើន កាលបើក្សត្រិយ៍ ប្រហែសហើយ គោគសម្បត្តិតាំងអស់កន្លង នឹងវិនាសទៅ សេចក្តីវិនាសនោះ លោកពោលថាជាទុក្ខ របស់ព្រះរាជា ។ បពិត្រព្រះបិតាបុគ្គលមានសិរី នឹងបុគ្គលមានបុណ្យ ដែលសុចិបរិភោគសេដ្ឋសួរហើយ បានពោលពាក្យនេះថា ខ្ញុំត្រេកអរ ចំពោះបុរសមានសេចក្តីខ្វីឃ្នាត មានសេចក្តីប្រឹងប្រែង ជាអ្នកមិនប្រណែន ។ បពិត្រមហាពាជ បុគ្គលកាឡកណ្ណី ជាអ្នកកាប់បំបាក់នូវចក្រគឺកុសល តែងត្រេកអរក្នុងបុរសជាអ្នកប្រណែន មានចិត្តអាក្រក់ ជាអ្នកប្រទូស្តចំពោះកល្យាណកម្ម ។ សូមព្រះអង្គ មានហ្ឫទ័យល្អចំពោះពួកជនតាំងពួន សូមព្រះអង្គ រក្សានូវពួកជនតាំងពួន បពិត្រមហាពាជ សូមព្រះអង្គបណ្តេញនូវបុគ្គលឥតបុណ្យចេញ សូមព្រះអង្គយកបុគ្គលមានបុណ្យ មកជាទីពំនាក់វិញ ។ បពិត្រព្រះអង្គជាម្ចាស់ដែនកាសី ព្រោះថា បុរសមានបុណ្យ បរិបូណ៌ដោយបញ្ញា តាំងនៅក្នុងអធ្យាស្រ័យដ៏ធំ រមែងកាត់បង់នូវគល់នឹងចុង នៃសត្រូវតាំងឡាយបាន ។ បពិត្រព្រះអង្គ ជាម្ចាស់នៃមនុស្ស ដូចយ៉ាងព្រះឥន្ទ្រក៏មិនប្រហែស ក្នុងការខ្វីឃ្នាតដែរ លោកធ្វើនូវការព្យាយាមចំពោះកម្មដ៏ល្អ តាំងធ្វើព្រះហ្ឫទ័យ ក្នុងការខ្វីឃ្នាត (ជាដកប) ។

កន្ទញ្ច បិតរោ នេត្វា សាដីភេ បេហន្តិ តាឌិនោ
ខុដ្ដហាតោ អប្បមជ្ជតោ អនុតិដ្ឋន្តិ នេវតា ។
សោ អប្បមត្តោ អកុទ្ធោ តាត កិច្ចានិ ការយ
ភយមស្ស សកិច្ចេសុ ជាលសោ វិន្ទតេ សុខំ ។
តត្ថេវ តេ វត្តបទា ឱសាវ អនុសាសនី
អលំ មិត្តេ សុខាបេតុំ អមិត្តានំ ទុខាយ ច ។
[៥៧០] សក្កិ តុវំ កុណ្ឌលិនិ មញ្ញសិ ខត្តពន្ធនី
វជ្ជិ ភាវេតុភាមេន កឹសុ កិច្ចំ កតំ វរំ ។
[៥៧១] ទ្វេ តាត បនកាឌិ យត្ត សញ្ញំ បតិដ្ឋិតំ
អលទ្ធស្សូបយោ លាភោ លទ្ធស្ស ចានុរក្ខណា ។
អមញ្ញេ តាត ជាជលិ ឥរេ អត្ថស្ស កោវិទេ

ពួកគន្ធព្វ ពួកបិតា (ព្រហ្ម) ពួកទេវតា មានអាជីវៈអាស្រ័យនឹងព្រះរាជា ដែលមានអំណាចនឹងបុញ្ចកម្មយ៉ាងនោះ ពួកទេវតាតែងតាមថែរក្សា នូវព្រះរាជា ជាអ្នកខ្វីឃ្នាតមិនប្រហែស ។ បពិត្រព្រះបិតា ព្រះអង្គជាអ្នកមិនប្រហែស មិនក្រោធ សូមធ្វើនូវកិច្ចទាំងឡាយចុះ សូមព្រះអង្គប្រឹងប្រែងក្នុងកិច្ចទាំងឡាយរបស់ព្រះអង្គ បុគ្គលខ្ជិលប្រអូស រមែងមិនបានសេចក្តីសុខទេ ។ នោះជាវត្តបទ ក្នុងបណ្ហានោះឯង នុ៎ះឯងជាអនុសាសនី (របស់ព្រះអង្គ) ព្រះរាជា កាលប្រព្រឹត្តយ៉ាងនេះ ទើបអាចញុំាងពួកមិត្រឲ្យបានសុខផង អាចញុំាងពួកសត្រូវឲ្យបានទុក្ខផង ។

(៥៧០) ព្រះរាជា...) ម្នាលនាងកុណ្ឌលិនី នាងអាច (ធ្វើយប្រស្នាបាន) នាងជាពង្សនៃមហាសេនគុត្ត[1] ឈ្មោះខត្តៈ ដ៏ឆ (នូវអាថិប្រស្នា) កិច្ចដូចម្តេចដែលយើងគ្រាថ្នាដើម្បីសោយរាជ្យ ធ្វើហើយប្រសើរ ។

(៥៧១) (សាវិកាឈ្មោះកុណ្ឌលិនី) បពិត្រព្រះបិតា ប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខទាំងអស់ តាំងនៅក្នុងបទណា បទនោះមានពីរយ៉ាង គឺការបានន្ទូវរបស់ ដែលមិនធ្លាប់បាន ១ រក្សានូវរបស់ដែលបានមកហើយ ១ ។ បពិត្រព្រះបិតា សូមព្រះអង្គជ្រាប នូវអាមាត្យទាំងឡាយ ដែលមានប្រាជ្ញា ឈ្លាសវៃ ចំពោះប្រយោជន៍

---

๑ មៀមវែស្សន្តរៈ ស្តេចតាំងក្នុងឋានៈជា មហាសេនគុត្ត ។

អនក្ខាតំ តវ តាត អនុសោឡ្ហោ អវិជាសតេ ។

យោ ច តាត រក្ខេយ្យ ឆន្ទំ យញ្ញវតេ សិយា

ស្វូតាវ រថំ សន្ថណ្ហោ សោ តេ តំ ឆ្ជានិ តារយេ ។

សុសន្ថហីតន្តជនោ សយំ វិត្តំ អវេក្ខិយ

ឯវំ ញ្ញំ ឥណាធានញ្ញ ន តារេ បរមត្តិយា ។

សយំ អាយំ វយំ ឥញ្ញា សយំ ឥញ្ញា តតាតតំ

និក្ខណ្ហោ និក្ខហារហំ បក្ខណ្ហោ បក្ខហារហំ ។

សយំ ជានបទំ អត្តំ អនុសាស រថេសភ

មា តេ អធម្មិកា យុត្តា ឆន្ទំ រដ្ឋញ្ញ ជានយុំ ។

មា ច វេតេន តំ្ហានិ តារេសិ[1] តារយេសិ វា

វេតសា ហិ តតំ តម្មិ មូលា បច្ឆានុតប្បតិ ។

---

๑ ម. តរេសិ ។

បពិត្រព្រះបិតា សូមព្រះអង្គជ្រាបនូវអាមាត្យទាំងឡាយ ដែលមិនលេងល្បែងក្តាល់ មិនបោកប្រាស មិនជាអ្នកលេងស៊ីផឹក មិនជាអ្នកបំផ្លាញព្រះរាជទ្រព្យ ។ បពិត្រព្រះបិតា អាមាត្យណាគប្បីរក្សានូវទ្រព្យរបស់ព្រះអង្គ ដែលមាន ដូចនាយសារថីប្រុងប្រយ័ត្ននូវរថ អាមាត្យនោះ ព្រះអង្គគប្បីឲ្យធ្វើនូវកិច្ចការទាំងឡាយរបស់ព្រះអង្គ ។ សូមព្រះអង្គ ដែលមានជនខាងក្នុងសង្រ្គោះល្អ ត្រួតត្រាមើល នូវព្រះរាជទ្រព្យដោយព្រះអង្គឯង មិនគួរធ្វើនូវកំណាប់ទ្រព្យនឹងការឲ្យជាបំណុល ដោយជឿអ្នកដទៃទេ ។ ព្រះអង្គគប្បីជ្រាបនូវសេចក្តីចំរើននឹងសេចក្តីវិនាស ដោយព្រះអង្គឯង គប្បីជ្រាបនូវកិច្ចការដែលបានធ្វើ នឹងមិនបានធ្វើដោយព្រះអង្គឯង គប្បីសង្កត់សង្កិននូវបុគ្គលដែលគួរសង្កត់សង្កិន គប្បីលើកតំកើង នូវបុគ្គលដែលគួរលើកតំកើង ។ បពិត្រព្រះអង្គ ជាធំលើរថ សូមព្រះអង្គប្រៀនប្រដៅនូវប្រយោជន៍ដល់អ្នកជនបទ ដោយព្រះអង្គឯង ពួករាជបុរសអ្នកប្រកបការមិនត្រឹមត្រូវតាមធម៌ សូមកុំឲ្យញុំាងទ្រព្យនឹងដែន របស់ព្រះអង្គឲ្យវិនាស ។ មួយទៀត សូមព្រះអង្គកុំធ្វើ ឬប្រើគេឲ្យធ្វើនូវរាជកិច្ចទាំងឡាយដោយរួសរាន់ ព្រោះមនុស្សល្ងង់ខ្លៅតែងក្តៅក្រហាយរឿយៗ ក្នុងកាលខាងក្រោយ ចំពោះការងារ ដែលខ្លួនធ្វើដោយរួសរាន់ ។

ปัตติสีสนิฆาตะ ปะโมกขัง ตะติยะกุณฑิกาทีหิ

มาเตะ อนิสะเร มุฑฺเฐ สุพาหฺมณิเกาปิตัง
เกาฉะสา ภิ ตหฺมิ ตา กุลา อกุลัง กะตา ฯ
มา ตาตะ ปิสฺสเกหฺมิ ตัง อนตฺถาย ปะตายิ
ตัณฑิลัง ปุริสาทะกฺเข มาเตะ อาสิ ทุกฺกะโรยา ฯ
อเปตะโลมะหังสัสสฺ รญฺโญ กามาทุสาริโน
สเจ เกาตา วินัสสันติ รญฺโญ ตัง วุฏฺฐะเตะ อหัง ฯ
ตัสฺเสวะ เต วัตตะปะทา ปิสาวา อุสาสะนี
ทุกฺขัสฺสุทานิ ปุญฺญัตเถ อเสาเณฺห อาชาสะเกา
สีลาวัสฺสุ มหากาฉ ทุสฺสีโล วินิปาตะโก ฯ
(๕๗๒)อปุจฉิมหา เกาสิยเกาตัง กุณฺฑลินี ตเถวะ จ
ฉัพฺพัคคิ ทานิ วาเรหิ พลานิ พลมุตฺตมัง ฯ

សូមព្រះអង្គកុំបញ្ចេញ នូវព្រះហប្ញទ័យក្រោធខ្លាំងពេក ចំពោះអកុសល (របស់អ្នកដទៃ) ដែលប្រព្រឹត្តកន្លង (នូវការកុសល) ព្រោះថា ត្រកូលតាំងឡាយដែលប្តូរថ្លើងហើយ ច្រើនដល់នូវការៈមិនមែនជាត្រកូលទៅវិញ ព្រោះសេចក្តីក្រោធ ។ បពិត្រព្រះបិតា សូមព្រះអង្គកុំបណ្តាយ (មហាជន) ឲ្យធ្លាក់ទៅក្នុងសេចក្តីវិនាស ដោយគិតថា ខ្លួនអញជាឥស្សរៈ ការកើតឡើងនៃទុក្ខលំបាក កុំឲ្យមានដល់ស្ត្រីបុរសតាំងឡាយ ក្នុងដែនរបស់ព្រះអង្គ ។ កោគសម្បត្តិតាំងអស់របស់ព្រះរាជា ជាអ្នកប្រាសចាកការព្រឺពេម (ឥតកោតញាញើត) តាមចំណង់ នឹងវិនាសទៅ (ដោយពិត) ការវិនាសនោះ លោកពោលថាជាទុក្ខរបស់ព្រះរាជា ។ នោះជាវត្តបទក្នុងបញ្ហានោះឯង ន៎ុះឯងជាអនុសាសនី ឥឡូវនេះ សូមព្រះអង្គសង្កាត់ធ្លើបុណ្យ កុំជាអ្នកលេង កុំញុំាងប្រយោជន៍ឲ្យវិនាស បពិត្រមហាភដ សូមព្រះអង្គមានសីល (ព្រោះថា) បុគ្គលអ្នកទ្រុស្តសីល ឈ្មោះថាជាអ្នកញុំាងខ្លួនឲ្យធ្លាក់ចុះ ។

(๕๗๒) (ព្រះរាជា...) អញបានសួរវេស្សន្តរៈ ជាកោសិយគោត្រ នឹងនាងកុណ្ឌលិនី ដោយប្រការដូច្នេះហើយ ម្នាលជម្ពុកៈ ឥឡូវនេះ អ្នកចូរពោល នូវកំឡាំងដ៏ទុត្តម ជាងកំឡាំងតាំងឡាយ ។

(๕๗๓) ពលំ បញ្ចវិធំ លោកេ ឥតិ សង្ខ្យំ មហាគតេ

តត្ថ ពាហុពលំ នាម ឧរបំ វុច្ចតេ ពលំ

កោកពលញ្ច ធីយាវុ ឧត្តមំ វុច្ចតេ ពលំ ។

អមច្ចពលញ្ច ធីយាវុ តតិយំ វុច្ចតេ ពលំ

អកិច្ចពលញ្ចេវ តំ ចតុត្ថំ អសំសយំ

យានេ ចេតានេ សង្គាមេ អនិក្ខណ្ហាតំ បណ្ឌិតោ ។

តំ ពលានំ ពលំ សេដ្ឋំ អគ្គំ បញ្ចពលំ ពលំ

បញ្ចពលេនុបត្ថម្ភោ អត្តំ វិន្ទតិ បណ្ឌិតោ ។

អបិ ចេ លភតិ មច្ចោ ឥតិ ជរាមិត្តមំ

អកោមសុ្ស បសយ្ហ៊ំ វា អញ្ញោ តំ បដិបជ្ជតិ ។

អកិជ្ជាតោបិ ចេ ហោតិ រជ្ជំ លទ្ធាន ខត្តិយោ

ខុប្បញ្ញោ ហិ ភោសិបតិ សង្ខេបំ ន ជីរតិ ។

បញ្ញា សុតវិនិច្ឆយំ បញ្ញា (កិត្តិ) សំលោកវឌ្ឍនំ

បញ្ញាសហិតោ នរោ ឥធ (អបិ) ទុក្ខេ សុខានិ វិន្ទតិ ។

(๙๗๓) (សេកជម្ពុកពោធិសត្វ...) កំឡាំងក្នុងលោក មាន ๙ យ៉ាង រមែងមានក្នុងបុរសដែលមានអធ្យាស្រ័យធំ បណ្តាកំឡាំងទាំងនោះ កំឡាំងដៃ (កាយ) បណ្ឌិតពោលថាជាកំឡាំងថោកទាប បពិត្រព្រះអគ្គមានព្រះដន្ធដែរ កំឡាំងកោគៈ បណ្ឌិតពោលថាជាកំឡាំងទី ๒ ។ បពិត្រព្រះអគ្គមានព្រះដន្ធដែរ កំឡាំងអាមាត្យ បណ្ឌិតពោលថាជាកំឡាំងទី ๓ កំឡាំងជាតិខ្ពស់ ជាកំឡាំងទី ๔ ឥតសង្ស័យ បុគ្គលជាបណ្ឌិត រមែងគ្របសង្កត់នូវកំឡាំងទាំងអស់នេះ ។ កំឡាំងបញ្ញា នោះជាកំឡាំងប្រសើរ ជាកំឡាំងខ្ពង់ខ្ពស់ជាងកំឡាំងទាំងឡាយ បណ្ឌិតដែលមានកំឡាំងបញ្ញាជ្រោមជ្រែងហើយ រមែងបាននូវសេចក្តីចំរើន ។ បុគ្គលមានបញ្ញាខន់ ទោះបីបាននូវផែនដីស្តុកស្តម្ភប្រសើរ កាលបើបុគ្គលមានបញ្ញាខន់នោះ មិនមានប្រាថ្នាបុគ្គលដែលមានបញ្ញាដទៃ ធ្វើនូវការកំហែង ហើយគ្រប់គ្រងនូវផែនដីនោះ ។ បពិត្រព្រះអគ្គជាម្ចាស់ផែនការសី បើទុកជាបុគ្គលមានជាតិខ្ពង់ខ្ពស់ ជាក្សត្របាននូវភោជ្ឈ តែអប្បបញ្ញា ក៏រមែងមិនរស់នៅ ដោយភោជ្ឈទាំងពួងបាន ។ បញ្ញាជាធម្មជាតិសម្រាប់វិនិច្ឆ័យកង់សេចក្តីដែលបានស្តាប់ បញ្ញាជាគ្រឿងញ៉ាំងកេរ្តិ៍ឈ្មោះនឹងលាភសក្ការៈឲ្យចំរើន នរជនប្រកបដោយបញ្ញា កង់លោកនេះ សូម្បីទុក្ខ (កើតឡើង) ក៏រមែងបានសុខទាំងឡាយវិញ ។

បញ្ញាវុទ្ធោ អសុស្សូសំ ន តោចិ អនិកច្ចតិ

ពហុស្សុតំ អនាគម្ម ធម្មដ្ឋំ អវិនិព្ភិទំ ។

យោ ច ធម្មវិកច្ចញ្ញូ កាលុដ្ឋាយី អតន្ទិតោ

អនុដ្ឋហតិ តាលេន កម្មផលំ តស្ស ឥជ្ឈតិ ។

អនាយតនសីលស្ស អនាយតនសេវិនោ

ន និព្ពិន្ទិយតាវិស្ស សម្មនត្តា វិបច្ចតិ ។

អជ្ឈត្តញ្ច បយុត្តស្ស តថាយតនសេវិនោ

អនិព្ពិន្ទិយតាវិស្ស សម្មនត្តា វិបច្ចតិ ។

យោគប្បយោគសង្ខាតំ សម្ភតស្សានុរក្ខិនំ

តានិ តុំ តាត សេវស្សុ មា អកម្មាយ រន្ធយិ

អកម្មុនា ហិ ទុម្មេធោ ន្ធាតាវំ សីទតិ ។

មួយទៀត បុគ្គលណាមួយ មិនស្តាប់ដោយគោរព មិនដឿនូវបុគ្គលជាពហុស្សូត មិនឈ្លេងយល់នូវកិច្ចការ ដែលបិតនៅកន្លងសការៈ រមែងមិនបាននូវបញ្ញា ។ លុះតែបុគ្គលណាជាអ្នកដឹងនូវចំណែកនៃធម៌ ប្រឹងប្រែងក្នុងកាលគួរ មិនខ្ជិលច្រអូស ប្រឹងប្រែងរឿយ ។ តាមកាលគួរ ផលកើតអំពីការងារ ទើបសម្រេចដល់បុគ្គលនោះ ។ កាលបុគ្គលមិនមានសីលជាទីកើត (នៃលាភ យស សុខ) សេពគប់នូវបុគ្គលទុស្សីល មិនជាទីកើត(នៃលាភ យស សុខ) ធ្វើការធ្ងុញធ្ងាន់ ប្រយោជន៍ រមែងមិនឲ្យផលដោយប្រពៃទេ ។ លុះតែបុគ្គលប្រកបកិច្ចខាងក្នុងសន្តាន សេពគប់នូវបុគ្គលមានសីលជាទីកើត (នៃលាភ យស សុខ) ដូច្នោះ ធ្វើការងារមិនធ្ងុញធ្ងាន់ ប្រយោជន៍ រមែងឲ្យផលដោយប្រពៃ ។ បពិត្របិតា សូមព្រះអង្គគប់រកនូវហេតុ ទាំងឡាយនោះ គឺបញ្ញាជាចំណែកនៃព្យាយាម ក្នុងហេតុដែលគួរប្រកប នឹងការថែទាំទុក នូវទ្រព្យដែលព្រះអង្គបាន ព្រះអង្គកុំ (ញុំាងទ្រព្យ) ឲ្យវិនាស ដោយការងារមិនគួរ ព្រោះថា បុគ្គលឥតបញ្ញា រមែងលិចចុះ (កន្លងសេចក្តីវិនាស) ដោយហេតុមិនមែនជាការងារ ដូចផ្ទះដែលគេធ្វើដោយដើមចម្បង ។

[๕๗๐] ฉหฺมาย มหาภูตา มาตาปิตฺตสฺมา อิตฺถิยา

๙๘ ฉหฺมานิ ภูตานิ สตฺตา กมฺมสฺสกา ฯ

ฉหฺมาย มหาภูตา ปุตฺตฆาตสฺมา อิตฺถิยา

๙๘ ฉหฺมานิ ภูตานิ สตฺตา กมฺมสฺสกา ฯ

ฉหฺมาย มหาภูตา ทิฏฺฐิยา ปฏิปตฺติยา

๙๘ ฉหฺมานิ ภูตานิ สตฺตา กมฺมสฺสกา ฯ

ฉหฺมาย มหาภูตา ปาณาติปาตา อทินฺนาทานา จ

๙๘ ฉหฺมานิ ภูตานิ สตฺตา กมฺมสฺสกา ฯ

ฉหฺมาย มหาภูตา ปาณาติปาตา อทินฺนาทานา จ

๙๘ ฉหฺมานิ ภูตานิ สตฺตา กมฺมสฺสกา ฯ

ฉหฺมาย มหาภูตา ปาณาติปาตา อทินฺนาทานา จ

๙๘ ฉหฺมานิ ภูตานิ สตฺตา กมฺมสฺสกา ฯ

ฉหฺมาย มหาภูตา ปาณาติปาตา อทินฺนาทานา จ

๙๘ ฉหฺมานิ ภูตานิ สตฺตา กมฺมสฺสกา ฯ

ฉหฺมาย มหาภูตา ปาณาติปาตา อทินฺนาทานา จ

๙๘ ฉหฺมานิ ภูตานิ สตฺตา กมฺมสฺสกา ฯ

ฉหฺมาย มหาภูตา ปาณาติปาตา อทินฺนาทานา จ

๙๘ ฉหฺมานิ ภูตานิ สตฺตา กมฺมสฺสกา ฯ

(๙๗๔) បពិត្រមហាភាជកក្សត្រ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ គឺការបម្រើមាតាបិតាទាំងឡាយ បពិត្រព្រះរាជា លុះព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហាភាជ ជាក្សត្រ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ គឺការសង្គ្រោះចំពោះបុត្តភរិយាទាំងឡាយ បពិត្រព្រះរាជា លុះព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហាភាជ ជាក្សត្រ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ចំពោះមិត្រនឹងអាមាត្យទាំងឡាយ បពិត្រព្រះរាជា លុះព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហាភាជ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ ចំពោះពាហនៈ នឹងពលទាំងឡាយ បពិត្រព្រះរាជា លុះព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហាភាជ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ចំពោះជនអ្នកស្រុក នឹងអ្នកនិគមទាំងឡាយ បពិត្រព្រះរាជា លុះព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហាភាជ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ចំពោះអ្នកដែននឹងអ្នកជនបទទាំងឡាយ បពិត្រព្រះរាជា លុះព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហាភាជ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ ចំពោះពួកសមណៈនឹងព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ បពិត្រព្រះរាជា លុះព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។

ปฏิสมฺภิทามคฺเค ปฐมํ ฌานวารกถา นิฏฺฐิตา ฯ

ฌานงฺคานิ ปญฺจ ฯ เปฯ ปญฺจ

បពិត្រមហាភដជាក្សត្រ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌តឹឲ្យអភ័យ ចំពោះពួកម្រឹគ នឹងសត្វបក្សីទាំងឡាយ បពិត្រព្រះពាជា លុះព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហាភដ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ (ព្រោះថា) ធម៌ដែលព្រះអង្គប្រព្រឹត្តហើយ រមែងនាំមកនូវសេចក្តីសុខ បពិត្រព្រះពាជា លុះព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហាភដ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ ព្រោះពួកព្រះឥន្ទ្រ ទេវតា ព្រមទាំងព្រហ្ម បានដល់នូវទិព្វសម្បត្តិ ដោយធម៌ដែលខ្លួនប្រព្រឹត្តល្អ បពិត្រព្រះពាជា សូមព្រះអង្គកុំប្រហែសចំពោះធម៌ ។ នោះជាវត្តបទក្នុងបញ្ហានោះឯង ន៎ុះឯងជាអនុសាសនី សូមព្រះអង្គសេពគប់នូវបុគ្គលមានបញ្ញា សូមមានគុណធម៌ដ៏ល្អ ជ្រាបច្បាស់នូវធម៌នោះដ៏បរិបូណ៌ដោយព្រះអង្គឯង (ប្រតិបត្តិតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅចុះ) ។

ចប់ តេសកុណជាតក ទី ១ ។

សរភង្គជាតក

(៥៧៥) (អនុសិស្សគោបសស្សរថា) បពិត្រលោក រថទាំងឡាយប្រសើរលោកទាំងឡាយ មានខ្លួនប្រដាប់ហើយ មានកុណ្ឌល មានសំពត់ស្បៃកល្អ សៀតព្រះខ័នមានដងប្រដាប់ដោយកែវពិទូរ្យនឹងកែវមុក្តា ឈរនៅ (លើរថតែមួយ) លោកទាំងឡាយ ឈ្មោះអ្វី

កថំ ភៃ ជានន្តិ មនុស្សលោកេ ។

(๕๗๖) អហមដ្ឋកោ តីមរជោ បភាយំ
កាលិង្គរាជា បន ពុក្កសោយំ
សុសញ្ញតានំ ឥសីនំ ឧស្សុទាយ
ឥជាកតា បុច្ឆិតាយេម្ហ បណ្ឌា ។

(๕๗๗) វេហាសយំ តិដ្ឋសិ អន្តលិក្ខេ
បឋទ្ធុនោ បណ្ណរសេវ ចន្ទោ
បុច្ឆាមិ តំ យក្ខ មហានុភាវំ
កថន្តិ ជានន្តិ មនុស្សលោកេ ។

(๕๗๘) យមាហុ ទេវេសុ សុជម្បតីតិ
មយាតិ តំ អាហុ មនុស្សលោកេ
ស ទេវរាជា ឥធមជ្ជ បត្តោ
សុសញ្ញតានំ ឥសីនំ ឧស្សុទាយ ។

(๕๗๙) ទ្វេ សុតា នោ ឥសយោ សមាគតា
មហិទ្ធិកា ឥទ្ធិគុណូបបន្នា
វន្ទាមិ តេ អយិរេ បសន្នចិត្តោ
យេ ជីវលោកេត្ត មនុស្សសេដ្ឋា ។

ពួកជនក្នុងមនុស្សលោក ស្គាល់លោកទាំងឡាយដូចម្តេច ។

(๕๗๖) (ព្រះពាជាព្រះនាមអដ្ឋក:ត្រាស់ថា) ខ្ញុំជាព្រះពាជា ឈ្មោះ អដ្ឋក: នេះជាព្រះពាជាព្រះនាមកីមវេ នេះជាព្រះពាជាព្រះនាមកាលិង្គ ដែលមានតេជានុភាព មានកិត្តិស័ព្ទល្បីល្បាញ យើងទាំងឡាយមកក្នុងទីនេះ ដើម្បីឃើញនូវឥសីទាំងឡាយ ដែលសង្រួមល្អហើយ ដើម្បីសួរនូវប្រស្នាទាំងឡាយ ។

(๕๗๗)(អនុសិស្សត្រាបស .) លោកបិតនៅឮដំអាកាស ជាទីរីករាយ នៃសត្វស្លាប ដូចព្រះចន្ទ្រក្នុងថ្ងៃ១៥កើត ដែលបិតនៅនាគន្ធង៍ផ្លូវឆ្ងាយ (អាកាស) បពិត្រយក្ស អាត្មាសូមសួរលោក ដែលមានអានុភាពធំ ពួកជនក្នុងមនុស្សលោក នឹងស្គាល់លោកដូចម្តេច ។

(๕๗๘) (សក្កទេវរាជ...) ទេវតាទាំងឡាយ ក្នុងពួកទេវតា ជាន់ហៅខ្ញុំណា ថា មឃវ ខ្ញុំនោះ ជាទេវរាជមកកាន់ទីនេះ ក្នុងថ្ងៃនេះ ដើម្បីឃើញឥសីទាំងឡាយ អ្នកសង្រួមល្អហើយ ។

(๕๗๙) ឥសីទាំងឡាយ របស់យើងខ្ញុំ ដែលចួបជុំគ្នា មានឫទ្ធិធំ ប្រកបដោយគុណគឺឫទ្ធិ ល្បីល្បាញក្នុងទីឆ្ងាយ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា សូមថ្វាយបង្គំលោកម្ចាស់ទាំងឡាយ ដែលប្រសើរក្នុងពួកមនុស្ស ក្នុងជីវលោកនេះ ។

(๙๘๐) កច្ចោ ឥសីនំ ចរណត្ថិតាយ
កាយា ចុតោ កច្ចតិ មាលុតេន
ឥតោ បដិក្កម្ម សហាស្សនេត្ត
កច្ចោ ឥសីនំ អសុចិ នេវភាគ ។

(๙๘๑) កច្ចោ ឥសីនំ ចរណត្ថិតាយ
កាយា ចុតោ កច្ចតុ មាលុតេន
វិចិត្របុប្ផំ សុរភីវ មាលំ
កច្ចាយ ឯតំ បដិកច្ចាម កត្តេ
ន ហោត្ត នេកា បដិក្កូលសញ្ញោ ។

(๙๘๒) បុរិន្ទទោ កូតមតី យសស្សី
នេកាធមិច្ចោ មយភ សុជម្បតិ
ស នេវាជា អសុរ (កណា) ប្បមទ្ទនោ
ទិតាសមាកច្ចតិ បញ្ហ បុច្ឆិតុំ ។
តោ នេរិមេសំ ឥធ បណ្ឌិតានំ
បញ្ហ បុដ្ឋោ ជិបុណោ ព្យាករិស្សតិ
តំណាញ្ច រញ្ញំ មនុជាធិបានំ
នេកាធមិច្ចស្ស ច កាសវស្ស ។

(๙๘๐) (អនុសិស្សតាបស...) កូនរបស់ឥសីតាំងឡាយ ដែលបួសយូរ រមែងផ្សាយចេញចាកកាយទៅតាមខ្សែ បពិត្រសហស្សនេត្ត សូមព្រះអង្គថយចេញចាកទីនេះ បពិត្រទេវរាជ កូនរបស់ឥសីតាំងឡាយមិនស្អាតទេ ។

(๙๘๑) (សក្កទេវរាជ...) កូនរបស់ឥសីតាំងឡាយ ដែលបួសយូរ ប្លែកផ្សាយចេញចាកកាយទៅតាមខ្សែចុះ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំរមែងប្រាថ្នាបូកូនទុំ ដូចបុគ្គលប្រាថ្នាបូកម្រងផ្កាមានផ្កាដ៏វិចិត្រ មានក្លិនក្រអូប ព្រោះទេវតាតាំងឡាយ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីសំគាល់កូនកូនទុំ ថាជាបជិកូលទេ ។

(๙๘๒) (អនុសិស្សតាបស...) ទេវរាជនោះ ឈ្មោះបុរិន្ទទ: ឈ្មោះកូតបតី ជាអ្នកមានយស ឈ្មោះទេវនមិន្ទ: ឈ្មោះមឃវា ឈ្មោះសុជម្បតី ជាអ្នកញាំញី(នូវពួក)អសុរ ទ្រង់ប្រាថ្នានូវឧកាសដើម្បីស្តេរប្រស្នា។ កូនទីនេះ បណ្ឌិតឥសីជាបណ្ឌិតតាំងឡាយនេះ បណ្ឌិតណាហ៎ ដែលព្រះរាជាតាំង ๓ ព្រះអង្គ ជាធំជាងមនុស្ស ទំនងព្រះវាសវ:ជាធំជាងពួកទេវតា ត្រាស់សួរប្រស្នាដ៏ល្អិតហើយ ទំនងឆ្លើយបាន ។

(๕๘๓) อยมฺ ๗สิ สารถิรฏฺโก ตปสฺสี

ยโต ชาโต วิโต เมตฺตจิตฺโต

อาจารปุตฺโต สุวินีตวุตฺโถ

โส เตสมฺ ปญฺหาน วิยากริสฺสติ ฯ

(๕๘๔) โกณฺฑญฺญ ปญฺหาน วิยากเรหิ

ยาจิตฺถ ตมฺ ๗สยา สาธุรูปา

โกณฺฑญฺญ โส มุนิเสฏฺฐ ชเนตฺวา

ยมฺ วุตฺถมาคจฺฉติ ฆส ภาเค ฯ

(๕๘๕) กตาวกาสา ปุจฺฉถ โกณฺฑา

ยงฺกิญฺจิ ปญฺหมฺ มนสาภิปตฺถิตมฺ

อหมฺ หิ ตมฺ ตมฺ เอว วิยากริสฺสมฺ

ญตฺวา สยมฺ โลกมิมมฺ ปรญฺจ ฯ

(๕๘๖) ตโต จ มยา สกฺกา อคฺคสฺส ปุจฺฉโต

อปุจฺฉิ ปมมฺ ปญฺหมฺ ยญฺหิ อภิปตฺถิตมฺ ฯ

(๙๘๓) (ពួកឥសី ...) ឥសីឈ្មោះសរភង្គ:នេះ មានតប: ជាអ្នកសរសៃចាកមេថុនធម្ម តាំងអំពីកើតមក ជាបុត្តនៃបុរោហិតដែលជាអាចារ្យ (របស់ព្រះពាជាពាពណាសី) មានសភាពរៀបរយល្អហើយ ឥសីឈ្មោះសរភង្គ;នោះ នឹងធ្វើយន្តូវប្រស្នាតាំងឲ្យាយ របស់ព្រះពាជាតាំងនោះបាន ។

(๙๘๔) (អនុសិស្សតាបស...) បពិត្រកោណ្ឌញ: សូមលោកធ្វើយន្តូវប្រស្នាតាំងឲ្យាយ ឥសីតាំងឲ្យាយមានសភាពដ៏ល្អ អាពាធនាលោក បពិត្រកោណ្ឌញ: ការដោះប្រស្នានុ៎ះ ជាទំនៀមតែងមាន ក្នុងពួកមនុស្ស ប្រស្នាណា មកកាន់សេចក្តីចំរើនប្រស្នានុ៎ះ ជាការ:របស់លោក ។

(๙๘๕) (សរភង្គតាបស...) លោកដ៏ចំរើនតាំងឲ្យាយ ខ្ញុំធ្វើទុកាសឲ្យហើយ ចូរសួរន្តូវប្រស្នាណានីមួយ ដែលលោកតាំងឲ្យាយច្រាំថ្មហើយដោយចិត្តចុះ ព្រោះថា ខ្ញុំដឹងន្តូវលោកនេះ នឹងលោកខាងមុខ ដោយខ្លួនឯង នឹងធ្វើយន្តូវប្រស្នានោះៗច្រាំបំលោកតាំងឲ្យាយបាន ។

(๙๘๖) (អកិសមុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះ ទេវរាជ បុរិន្ទទ: មឃវ សក្ក: អ្នកឃើញន្តូវប្រយោជន៍ បានសួរប្រស្នាជាដំបូងដែលខ្លួនប៉ងទុកហើយថា

កឹស្ស វនិត្វា ន កថាចិ សោចតិ

កិសច្ចបច្ចហានំ ឥសយោ វណ្ណយន្តិ

កសច្ចីធ វុត្តំ ជរុសំ ទេវេន

អក្ខាហិ មេ កោណ្ឌញ្ញ ឯតមត្ថំ ។

(៥៨៧) កោធំ វនិត្វា ន កថាចិ សោចតិ

មក្ខប្បហានំ ឥសយោ វណ្ណយន្តិ

សព្ភេសំ វុត្តំ ជរុសំ ទេវេន

ឯតំ ខន្តិំ ឧត្តមមាហុ សន្តោ ។

(៥៨៨) សក្កា ទុកិន្នំ វចនំ តិតិក្ខិតុំ

សនិសសច្ច កា សេដ្ឋតរសច្ច កាបិ

កថំ នុ ហីនសច្ច វទេ ទេវេន

អក្ខាហិ មេ កោណ្ឌញ្ញ ឯតមត្ថំ ។

(៥៨៩) តយោ ហិ សេដ្ឋសច្ច វទេ ទេវេន

សារម្ភហេតុ បន សានិសសច្ច

យោ ចីធ ហីនសច្ច វទេ ទេវេន

បុគ្គលសម្លាប់រ៉ូ មិនក្រៀមក្រំ ក្នុងកាលណាម្ត៉ងឡើយ ឥសីចាំងឡាយ សរសើរនូវការលះបង់អ្វី បុគ្គលគប្បីអត់ធន់ចំពោះពាក្យអាក្រក់ ដែលបុគ្គលណាពោលហើយក្នុងលោកនេះ បពិត្រកោណ្ឌញ្ញៈ សូមលោកជ្រាប់សេចក្តីនុ៎ះដល់ខ្ញុំ ។

(๙๘๗) (សរភង្គតាបស...) បុគ្គលសម្លាប់សេចក្តីក្រោធ រមែងមិនក្រៀមក្រំក្នុងកាលណាម្ត៉ងឡើយ ឥសីចាំងឡាយ រមែងសរសើរនូវការលះបង់នូវសេចក្តីលុបគុណគេ បុគ្គលគប្បីអត់ធន់ចំពោះពាក្យអាក្រក់ ដែលបុគ្គលចាំងពួងពោលហើយ ពួកសប្បុរសពោលនូវសេចក្តីអត់ធន់នុ៎ះ ថាជាគុណជាតិដ៏ឧត្តម ។

(๙๘๘) (សក្កទេវរាជ...) បុគ្គលអាចអត់ធន់នូវពាក្យរបស់ជនចាំងពីរពួកបាន គឺបុគ្គលស្មើគ្នានឹងបុគ្គលប្រសើរជាង ចុះបុគ្គលអត់ធន់នូវពាក្យរបស់បុគ្គលថោកទាប តើដូចម្តេច បពិត្រកោណ្ឌញ្ញៈ សូមលោកជ្រាប់សេចក្តីនុ៎ះដល់ខ្ញុំ ។

(๙๘๙) (សរភង្គតាបស...) បុគ្គលអត់ធន់នូវពាក្យ របស់បុគ្គលដ៏ប្រសើរ ព្រោះសេចក្តីខ្លាច ឯបុគ្គលអត់ធន់នូវពាក្យ របស់បុគ្គលស្មើៗគ្នា ព្រោះហេតុនៃការប្រណាំងប្រជែង ចំណែកបុគ្គលណា ក្នុងលោកនេះ អត់ធន់នូវពាក្យ របស់បុគ្គលថោកទាបបាន

สาสนสุทธิวิเวก ขุทฺทกนิกายสฺส ปาฬิ

ฉกฺกํ ขตฺติ อุตฺตมมาหุ สงฺฆา ฯ

(๕๙๐) กามี ทิฏฺฐา จตุมชฺฌปตฺตา
สเยฏฺฐี สกฺกี อปกมฺปิ ปาณี
ปาปุปฺปเทน จรณี สงฺฆา
ตสฺมา หิ สงฺฆสฺส ปเทน ๑มเมฆ ฯ

(๕๙๑) ฉ เหตมตฺถี มหาตปี เสฏา
สกฺกจิกา ยุชฺฌมานา ลเภยฺย
ยี ขตฺติมา สปฺปุริสา ลเภยฺย
ขตฺติสฺสลสฺสุปสมตฺถี เวก ฯ

(๕๙๒) สุกาสิตตฺถี อนุเมาธิยาน
อญฺญตฺถี ปุจฺฉามิ ตทิงฺฆ พฺรูหิ
ยถา อหู ฉณฺหากี ฉาลิกาเว
อปชฺชเน กลาพุ จาปิ ภชา
เตสี กตี พฺรูหิ สุภาสกจฺฉี
กตฺถูปปนฺนา ๔สีลี วิเหฐกา ฯ

សប្បុរសទាំងឡាយ ពោលនូវសេចក្តីអត់ធន់ទុំះ (របស់បុគ្គលនោះ) ថាជាគុណជាតិដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ។

[๙๙๐] ធ្វើដូចម្តេច បុគ្គលគប្បីដឹងច្បាស់នូវបុគ្គលប្រសើរជាង ឬបុគ្គលស្មើៗគ្នា ឬក៏បុគ្គលថោកទាបដែលមានសភាពចំទាំងដោយឥរិយាបថ ๔ បាន សប្បុរសទាំងឡាយ តែងប្រព្រឹត្តតាមរូបនៃបុគ្គលផ្សេងៗគ្នា ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលគួរអត់ធន់នូវពាក្យរបស់បុគ្គលទាំងពួង ។

[๙๙๑] សប្បុរស អ្នកមានខន្តិ គប្បីបាននូវសេចក្តីចំរើនណា សេនាជំព្រមដោយព្រះរាជា កាលច្បាំងគ្នា មិនគប្បីបាននូវសេចក្តីចំរើនទុំះទេ ពៀរទាំងឡាយរបស់បុគ្គលអ្នកមានខន្តិជាកំឡាំងរមែងស្ងប់រម្ងាប់បាន ។

[๙๙๒] (សក្កទេវរាជ...) ខ្ញុំរីករាយនឹងសុភាសិតរបស់លោកហើយ សូមសួរប្រស្នាដទៃនឹងលោកទៀត សូមលោកពោលប្រស្នានោះ ដូចយ៉ាងព្រះបាទទណ្ឌកី ព្រះបាទនាលិកីរៈ ព្រះបាទអង្គុនៈ នឹងព្រះបាទកលាពុ សូមលោកប្រាប់នូវគតិរបស់ស្តេចទាំងនោះ ដែលមានបាបកម្មដ៏ធ្ងន់ តើព្រះរាជាទាំងនោះ ជាអ្នកបៀតបៀននូវឥសីទាំងឡាយ ទៅកើតក្នុងទីណា ។

ปฏิสมฺภิทามคฺคปาฬิ ทุติยา สาวกภูมิ

(๑๔๓) เอวมฺปิ เม สุตนฺติ อายสฺมา ธนญฺชานี

ขุชฺชุตฺตโม โลโก สมุทาโค สารชฺชา

กากฺกุลตาเม ภยมฺหิ ปตฺตา

ตสฺมา ชุลฺหปกฺขา ภิยตฺตา กายา ฯ

โย สญฺญาเต ปฏิเต อโหเสยฺย

ธมฺมา ภณาเฬ สมณา อทูสเก

ตำ ตาลิตาหำ สุนขา ปรตฺต

สงฺฆมฺหา ขาธนฺติ วิชฺชมานำ ฯ

อชฺชุโน ภิกฺขเย สตฺถิสฺสเล

หาสิเกา ปตโต ขุทฺทาโก

อกฺกีรสำ โลตมำ เหฏฺยิตฺวา ฯ

ขณฺฑี ตปสฺสี ภิกฺขาจารี ฯ

โย ขณฺฑาสา ปฏิตำ อเนธเย

ขณฺฑี วิธณฺฑี สมณำ อทูสกำ

กาลาตุวีถี ขุปปชฺช ปตฺตำ

มหาปตาปำ กาฬุกำ ภยานกำ ฯ

ฬตาน สุตฺวา ภิกฺขาน ปณฺฑิโต

อญฺญาน ชาติชราภิภูตาน โลกฺ

(៥៩៣) (សរភង្គតាបស. .) ព្រះបាទឧណ្ហកីព្រមទាំងជនទាំងអ្នកដែន បាននាំគ្នាចូលទៅកាន់តាបសឈ្មោះកីសវច្ឆៈ ព្រះអង្គមានមូលដាច់ហើយនេះក្នុងនរកឈ្មោះកុកុលៈ រងើកភ្លើងទាំងឆ្អាយផ្សាក់មិនដាច់លើកាយនៃព្រះអង្គ ។ ព្រះបាទនាលិកីរៈណា បានបៀត-បៀនបព្វជិតទាំងឆ្អាយ ជាអ្នកសង្រ្គម ជាអ្នករម្ងាប់ចាប មិនប្រទូស្តកំពុងសំដែងធម៌ ឆ្អែតទាំងឆ្អាយចោមទាំស៊ីនូវព្រះបាទនាលិកីរៈនោះ ឲ្យអន្ទះអន្ទែងក្នុងបរលោក ។ ឯព្រះបាទអជ្ជុនៈ មានព្រះសិរចុះក្រោម មានព្រះបាទឡើងលើ ធ្លាក់ក្នុងនរកឈ្មោះសត្តិសូលៈ ព្រោះតែបៀតបៀនបុរសីឈ្មោះអគ្គីវេសៈ ជាគោតមគោត្រ ជាអ្នកអត់ធន់ មានតបៈ ប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរអស់កាលយូរ ។ ព្រះបាទកលាពុណា បានកាត់ឲ្យជាកំណាត់តូចនឹងកំណាត់ធំ នូវបព្វជិតដែលពោលនូវវាទិ ជាអ្នករម្ងាប់ចាប ជាអ្នកមិនប្រទូស្ត ព្រះបាទកលាពុ (នោះ) ក៏កើតនៅក្នុងនរកឈ្មោះអវីចិ មានកំដៅដ៏ខ្លាំង មានវេទនាដ៏ផ្សាក្តៅ ជាទីគួរខ្លាច ។ បណ្ឌិតបានឮនូវនរកទាំងឆ្អាយនេះផង នូវនរកទាំងឆ្អាយដទៃ ដ៏លាមក លើសជាងនរកនេះផង

ឯឡ្ហវេ សមណាព្រាហ្មណោសុ

ឱវទ្ទកេ សក្កមុបេតំ ហេតុំ ។

[๕๙๒] សុភាសិតន្តេ អនុមោទិយាន

អញ្ញត្ថ បុច្ឆាមិ តនិន្ទ្ធ ព្រហ្មេ

កថំវិធំ សីលវន្តំ វទន្តិ

កថំវិធំ បញ្ញវន្តំ វទន្តិ

កថំវិធំ សប្បុរិសំ វទន្តិ

កថំវិធំ នោ សំវិនោ ជហាតិ ។

[๕๙๕] តាយេន ឯថាយ ច យោគ សញ្ញតោ

មនសា ច កម្មេន តកេតិ ចាបំ

ន អត្តហេតុ អលិកំ កណាតិ

តថាវិធំ សីលវន្តំ វទន្តិ ។

តម្ហីរមញ្ញំ មនសាភិនន្ទយំ

ន ច្ចាហិតំ តកម្ម តកេតិ លុទ្ធំ

តាលាកតំ អត្តបទំ ន រញ្ជតិ

តថាវិធំ បញ្ញវន្តំ វទន្តិ ។

គួរប្រព្រឹត្តធម៌កង់សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ សុះឆ្ងើយយ៉ាងនេះហើយ រមែងកើតកង់ហានសួគ៌ ។

(๙๙๘) (សក្កទេវរាជ...) ខ្ញុំត្រេកអរនឹងសុភាសិតរបស់លោកម្ចាស់ហើយ សូមសួរនូវប្រស្នាដទៃ ចំពោះលោកម្ចាស់ទៀត សូមលោកម្ចាស់ប្រាប់នូវប្រស្នានោះ បណ្ឌិតទាំងឡាយពោលនូវបុគ្គលបែបដូចម្តេច ថាជាអ្នកមានសីល ពោលនូវបុគ្គលបែបដូចម្តេច ថាជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ពោលនូវបុគ្គលបែបដូចម្តេច ថាជាសប្បុរស សីរីមិនលះបង់នូវបុគ្គលបែបដូចម្តេច ។

(๙๙๙) (សរភង្គតាបស...) បុគ្គលណាកង់លោកនេះ ជាអ្នកសង្រួមដោយកាយ ដោយវាចា ទាំងមិនធ្វើនូវបាបតិចតួចដោយចិត្ត មិនពោលពាក្យឡេះឡោះ ព្រោះហេតុនៃខ្លួន បណ្ឌិតទាំងឡាយ ពោលនូវបុគ្គលបែបនោះ ថាជាអ្នកមានសីល ។ បុគ្គលណា កាលគិតនូវប្រស្នាដ៏ជ្រាលជ្រៅដោយចិត្ត ហើយមិនធ្វើនូវអំពើអាក្រក់ ដែលកន្ទុងនូវប្រយោជន៍ មិនលះបង់នូវចំណែកនៃប្រយោជន៍ ដែលមកតាមកាលគួរ បណ្ឌិតទាំងឡាយ ពោលនូវបុគ្គលបែបនោះ ថាជាអ្នកមានបញ្ញា ។

យោ វេ កតញ្ញូ កតវេទិ ធីរោ
កល្យាណមិត្តោ ទឬ្ហភត្តិ ច ហោតិ
ទុក្ខិតស្ស សក្កច្ច ករោតិ កិច្ចំ
តថាវិធំ សប្បុរិសំ វទន្តិ ។
ឯតេហិ សព្ភេហិ កុណោហុមេតោ
សន្ថោ មុទុ សំវិភាគី វទញ្ញូ
សង្គាហកំ សខិលំ សណ្ហវាចំ
តថាវិធំ នោ សិរិ នោ ជហាតិ ។

(๘๙๖) សុភាសិតន្តេ អនុមោទិយាន
អញ្ញំ បុច្ឆាមិ តទិង្ឃ ព្រូហិ
សីលំ សិរិញ្ជាបិ សតញ្ញូ ធម្មំ
បញ្ញា កិំ សេដ្ឋតរំ វទន្តិ ។

(๘๙๗) បញ្ញា ហិ សេដ្ឋា កុសលា វទន្តិ
ឧក្កដ្ឋភជាវិវ តារកានំ
សីលំ សិរី ចាបិ សតញ្ញូ ធម្មោ
អច្ចុយិកា បញ្ញវតោ ភវន្តិ ។

(๘๙๘) សុភាសិតន្តេ អនុមោទិយាន
អញ្ញំ បុច្ឆាមិ តទិង្ឃ ព្រូហិ

បុគ្គលណា ជាកតញ្ញូកតវេទី មានប្រាជ្ញា មានមិត្រល្អ មានការសេពគប់មាំ ធ្វើនូវកិច្ចដោយគោរព ចំពោះបុគ្គលអ្នកដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ បណ្ឌិតទាំងឡាយ ពោលនូវបុគ្គលបែបនោះថាជាអ្នកសប្បុរស ។ បុគ្គលណា ជាអ្នកប្រកបដោយគុណទាំងពួងនេះ ជាអ្នកមានសទ្ធា មានចិត្តទន់ ជាអ្នកចែករំលែក ជាអ្នកជឿនូវពាក្យ (របស់សម្ប) សីរីមិនលះបង់នូវបុគ្គលជាអ្នកសង្គ្រោះ មានវាចាពីរោះ មានវាចាមធុរៈបែបនោះទេ ។

(๔๙๖) (សក្កទេវរាជ...) ខ្ញុំរីករាយនឹងសុភាសិតរបស់លោកហើយ សូមសួរ នូវប្រស្នាដទៃនឹងលោកទៀត សូមលោកប្តូរប្រាប់នូវប្រស្នានោះ បណ្ឌិតទាំងឡាយ ពោលនូវសីលផង សីរីផង ធម៌របស់សប្បុរសផង ប្រាជ្ញាផង តើគុណជាតិណាប្រសើរបំផុត ។

(๔๙๗) (សក្កគន្ធតាបស...) អ្នកឈ្វាសវៃទាំងឡាយ ពោលថាប្រាជ្ញាជាគុណជាតិប្រសើរបំផុត ដូចស្តេចនៃភ្នំ (ព្រះចន្ទ្រ) ដ៏ប្រសើរជាងផ្កាយទាំងឡាយ ទុកជាសីលក្តី សីរីក្តី ធម៌របស់សប្បុរសក្តី ក៏ប្រព្រឹត្តទៅតាមបុគ្គលអ្នកមានប្រាជ្ញា ។

(๔๙๘) (សក្កទេវរាជ...) ខ្ញុំរីករាយនឹងសុភាសិតរបស់លោកហើយ សូមសួរប្រស្នាដទៃនឹងលោកទៀត សូមលោកប្តូរប្រាប់ប្រស្នានោះ

កកុដ្ឋកេ តរុណ្ដកេ កកិមាចរំ
កឹ សេរមាណោ លភតីធ បញ្ញំ
បញ្ញាយ ធានិប្ផដិបទំ វេទមិ
កកុដ្ឋកេ បញ្ញវ ហោតិ មច្ចោ ។

(៥៩៩) សេវេថ ពុទ្ធេ និបុណេ ពហុស្សុតេ
ឧក្កាមតោ ចប្បវិបុច្ឆតោ សិយា
សុណេយ្យ សក្កច្ច សុភាសិតានិ
ឯវង្កេ បញ្ញវ ហោតិ មច្ចោ ។
ស បញ្ញវ តាមតុណេ អវេក្ខតិ
អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ រោគតោ ច
ឯវំវិបស្សី បជហាតិ ឆន្ទំ
ទុក្ខេសុ តាមេសុ មហព្ភយេសុ ។
ស វីតរាគោ ស វិនេយ្យ ទោសំ
មេត្តិំ ចិត្តំ តាវេយ្យ អប្បមាណំ
សព្ពេសុ ភូតេសុ និធាយ ទណ្ឌំ
អនិដ្ឋតោ ព្រហ្មមុបេតិ ឋានំ ។

បុគ្គលកុង៎លោកនេះ ធ្វើដូចម្តេច ធ្វើការងារអ្វី ប្រព្រឹត្តដូចម្តេច សេពនូវអ្វី ទើបបាននូវប្រាជ្ញា សូមលោកម្ចាស់ ប្រាប់នូវបដិបទា នៃប្រាជ្ញាកុង៎កាលឥឡូវនេះ បុគ្គលធ្វើដូចម្តេច ទើបជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ។

(๘๙๙) (សរភង្គតាបស...)បុគ្គលគប្បីសេពគប់នូវពួកអ្នកចំរើន(ដោយប្រាជ្ញា) អាចដឹងនូវហេតុដ៏ល្អិត ជាពហុស្សុត គប្បីជាអ្នករៀនផង ជាអ្នកសាកសួរផង គប្បីស្តាប់នូវសុភាសិតទាំងឡាយ ដោយគោរពផង បុគ្គលធ្វើយ៉ាង៎នេះ ទើបជាអ្នកមានប្រាជ្ញា។ បុគ្គលជាអ្នកប្រាជ្ញនោះ ឃើញច្បាស់នូវកាមគុណទាំងឡាយ ថាមិនទៀង ថាជាទុក្ខ ថាជារោគ បុគ្គលឃើញច្បាស់ យ៉ាង៎នេះ ទើបលះបង់នូវឆន្ទៈ កុង៎កាមទាំងឡាយ ដែលជាទុក្ខ ជាភ័យធំបាន ។ បុគ្គលនោះ ច្រាសចាកភពៈ កំចាត់បង់នូវទោសៈហើយ គប្បីចំរើននូវមេត្តចិត្ត រកប្រមាណមិនបាន ជាក់ច្បុះនូវអាជ្ញា កុង៎សត្វទាំងពួង ជាអ្នកគឺបុគ្គលណាមួយ តិះដៀលមិនបាន រមែងទៅកើតកុង៎ឋានព្រហ្ម ។

(๖๐๐) มหาทฺวิยํ[๑] อาคมมฺ อเภสิ
ตาวตฺตกา ภีมรถสฺส ชาติ
กาลิงฺครกฺขสฺส จ ขุทฺทกสฺส
สเพฺพ เว กามกาโร มหาโน ฯ

(๖๐๑) ฆาเตสิ ปรจิตฺตวิทู
สเพฺพ โน กามกาโร มหาโน
กเรหิ ตฺวิ กาสมนุกฺขมาย
ยถา ตเถว อกาสิ มฺหเส ฯ

(๖๐๒) กเรมิ ตฺวิ กาสมนุกฺขมาย
ตถาหิ เว กามกาโร มหาโน
ชาช กายิ วิปุลาย ปีติยา
ยถา ตถา เม อกาสิ มฺหช ฯ

(๖๐๓) สงฺโฆ การิสฺสาม ตาวนุสาสนึ
ยิ ยิ สุวิรกฺขิสิ ภูริเมธา
ชาม กายิ วิปุลาย ปีติยา
ยถา ตเถว อกาสิ มฺหเส ฯ

---

๑ ม. มหาตฺวิยิ ฯ

(๖๐๐) បពិត្រព្រះបាទអង្គីរស: ការយោងមក នៃព្រះអគ្គិផង នៃព្រះបាទកីមវថ:ផង នៃព្រះបាទកាលិង្គ: ដែលមានតេជានុភាពដ៏រុងរឿងផង ជាព្រះរាជដំណើរមានឫទ្ធិដ៏ច្រើន (ព្រោះ) តាមពាគនៃព្រះអង្គទាំងអស់ បានលះបង់ហើយ ។

(๖๐๑) (ព្រះរាជាទាំង៣ព្រះអង្គទ្រង់សរសើរថា) លោកម្ចាស់បានដឹងច្បាស់នូវចិត្តរបស់បុគ្គលដទៃនុ៎ះយ៉ាងនេះឯង ឯពាមពាគ យើងខ្ញុំទាំងអស់គ្នាបានលះហើយ សូមលោកម្ចាស់ធ្វើឧកាស ដើម្បីអនុគ្រោះ (បព្វជ្ជា) ឲ្យយើងខ្ញុំបានដល់នូវគតិរបស់លោក ។

(๖๐๒) (សរភង្គតាបស...) អាត្មាភាពធ្វើឧកាសដើម្បីអនុគ្រោះ ព្រោះថា មហាព្រហ្មទាំងឡាយបានលះបង់នូវពាមពាគ ដោយប្រការដូច្នេះមែន មហាព្រហ្មទាំងឡាយ ចូរញុំាងកាយឲ្យជ្រួតជ្រាបដោយបីតិ ដ៏តើត(អំពីឈាន) ដ៏ធំទូលាយ ឲ្យមហាព្រហ្មទាំងឡាយបានដល់ នូវគតិរបស់អាត្មាភាព ។

(๖๐๓) (ព្រះរាជាទាំង ๓ ព្រះអង្គ...) បពិត្រលោកអ្នកមានប្រាជ្ញា ដូចដែនដី លោកម្ចាស់ពោលពាក្យណា ។ យើងខ្ញុំនឹងធ្វើតាមពាក្យរបស់លោកទាំងអស់នោះ។ យើងខ្ញុំនឹងញុំាងកាយឲ្យជ្រួតជ្រាបដោយបីតិដ៏ធំទូលាយ ឲ្យយើងខ្ញុំបានដល់នូវគតិរបស់លោក ។

សុត្តន្តបិដកៃ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(๖๐๔) តាតាយ វច្ឆស្ស តាសស្ស បុជា
កច្ចន្តុ កោន្តោ ឥសយោ សាធុវុត្តា
ឈានេ រតា ឆោកថ សន្តា សមាហិតា
ឯសា រតី បព្ភជិតស្ស សេដ្ឋា ។
(๖๐๕) សុត្វាន តាថា បរមត្តសញ្ញិតា
សុកាសិតា ឥសិនា បណ្ឌិតេន
តេ វេទជាតា អនុមោទមានា
បក្កាមុ ឧភ ឧវរុំ យសស្សិនោ ។
តាថា ឥមា អត្ថវតី សុភាសិតា
សុកាសិតា ឥសិនា បណ្ឌិតេន
យោកោចិមា អដ្ឋិកត្វា សុណោយ្យ
លភេថ បុញ្ញបរិយំ វិសេសំ
លភ្នាន បុញ្ញបរិយំ វិសេសំ
អនុស្សរំ មច្ចុភយស្ស តរេ ។
(๖๐๖) សាលិស្សរោ សារីបុត្តោ មេណ្ឌិស្សរោ ច កស្សបោ
បព្ភារោ អនុរុទ្ធោ ច កប្បាយនោ ច ឧវិលោ
អនុសិស្សោ ច អានន្ទោ តាសរោជ្ជោ ច កោលិតោ

(๖๐๔) (សរកង្គតាបស...) ការបូជានេះ ពួកឥសីបានធ្វើហើយ ដល់ឥសីឈ្មោះកីសវច្ឆៈ ឥសីទាំងឡាយដ៏ចំរើន មានសភាពល្អ ចូរទៅចុះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរត្រេកអរក្នុងឈាន មានចិត្តតាំងមាំសព្វ ៗ កាលចុះ នេះជាសេចក្តីត្រេកអរដ៏ប្រសើររបស់បព្វជិត ។

(๖๐๕) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ទេវតាទាំងឡាយនោះ មានយស បានស្តាប់នូវគាថាទាំងឡាយ ដ៏ប្រកបដោយប្រយោជន៍ដ៏ក្រៃលែង ដែលឥសីជាបណ្ឌិតពោលល្អហើយ ជាអ្នកបានចេះដឹងហើយ អនុមោទនា ចៀសចេញទៅកាន់ទេវបុរី ។ គាថាទាំងឡាយនេះ មានអត្ថ មានព្យញ្ជនៈដ៏បរិសុទ្ធ ដែលឥសីជាបណ្ឌិតពោលល្អហើយ បុគ្គលឯណានីមួយ ស្តាប់គាថាទាំងឡាយនេះធ្វើខ្លួនឲ្យមានប្រយោជន៍ រមែងបាននូវគុណវិសេសទាំងដើមទំាងចុង លុះបានគុណវិសេស ទាំងដើមទំាងចុងហើយ គប្បីដល់នូវព្រះនិព្វាន ជាគុណមិនឃើញនូវមច្ចុរាជ ។

(๖๐๖) (ទ្រង់ប្រជុំជាតកថា) សាលិស្សរតាបស គឺសារីបុត្រ មេណ្ឌិស្សរតាបស គឺកស្សប បព្វតតាបស គឺអនុរុទ្ធ ទេវិលតាបស គឺកច្ចាយនៈ អនុសិស្សរតាបស គឺអានន្ទ កីសវច្ឆតាបស គឺកោលិតៈ

(ជារនោ ទុជាយី ថេរោ បរិសា ពុទ្ធបរិសា)

សរភង្គោ ពោធិសត្តោ[1] ឯវំ ជាវេថ ជាតកន្តិ ។

សរភង្គជាតកំ ទុតិយំ ។

អលម្ពុសាជាតកំ

(๖๐๗) អថាត្រវិ ព្រហា ឥន្ទោ វត្រភូ ជយតំ បិតា

ឧោរភញ្ជិ បភញ្ជិត្វា សុជម្បាយិ អលម្ពុសំ ។

(๖๐๘) មិស្សេ ឧោភ តំ យាចន្តិ តាវត្តឹសា សឥន្ទកា

ឥសិមលោកិតោ កច្ច ឥសិសង្ឃំ អលម្ពុសេ ។

(๖๐๙) បុរាយំ អម្ហេ ជានេតិ វត្តា ព្រហ្មចរិយវា

ឯញ្ញាជកិរតោ ពុទ្ធោ តស្សុមក្កាឯ អារវ ។

---

๑ ម. លោកនាថោ ។

ចប្ចាលីសនិយាត អលម្ពុសាជាតក ទី ៣

នារទតាបស គឺ ទាយិត្ថរ បរិស័ទ (របស់ពួកតាបស) គឺ ពុទ្ធបរិស័ទ សរភង្គតាបស ជាពោធិសត្វ គឺតថាគត អ្នកទាំងឡាយ ចូរចាំទុកនូវជាតក យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ សរភង្គជាតក ទី ២ ។

អលម្ពុសាជាតក

(๖๐๗) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) គ្រានោះព្រះឥន្ទ្រជាធំ គ្រប់សង្កត់នូវអសុរ ឈ្មោះវេគ្រៈ ទ្រង់ជាបិតា របស់ទេវបុត្រ អ្នកឈ្មោះ(សង្គ្រាម) ទ្រង់ឈ្វេងយល់ នូវនាងទេវកញ្ញា ឈ្មោះអលម្ពុសា ដែលនៅក្នុងពេងឈ្មោះធម្មសភា ហើយបានត្រាស់ថា

(๖๐๘) ម្នាលនាង (អ្នកធ្វើបុរស) ឲ្យច្រឡូកច្រឡំ (ដោយកិលេស) ទៅតាំងឡាយ ក្នុងជានំតាវត្តិង្ស ព្រមទាំងព្រះឥន្ទ្រ អង្វរនាងម្ចាស់នាងអលម្ពុសា ជាស្ត្រីលួងលោមនូវឥសី ចូរនាងទៅរកព្រះឥសីសិង្គៈ[1] ។

(๖๐๙) តាបសនេះ មានវត្ត មានព្រហ្មចរិយធម៌ ត្រេកអរក្រៃលែងក្នុងព្រះនិព្វាន ជាអ្នកចំរើន (ដោយគុណ) កុំឲ្យលោកប្រព្រឹត្តកន្ទួលនូវយើងទាំងឡាយបានមុន នាងចូរបំពេញវត្តទាំងឡាយរបស់លោក ។

---

๑ បានដាហៅថា ឥសិសិង្គៈ ព្រោះតាបសនោះ មានពពកដុះមួយកួរ លើក្បាលដូចជាស្នែងម្រឹគ ។ អដ្ឋកថា ។

(๖๑๐) เอวาหเน กตเมวาหุ มเมวาหุ สิกฺขิสฺสติ
สเจ ปเนวาหิเตน กตฺตา สนฺโต อญฺญาปิ อตฺถกา
ปาทิสิเยว ปวาเห เอวา อเสวาเหน ชนฺเตน วาเณ
ตาสมิปิ เหตุปริยาเยน ตาปิ ยนฺตุปเลหิตาเตฯ
(๖๑๑) อตฺถาปิ สกฺกจฺจกณาสิ สนฺโต อญฺญาปิ อตฺถกา
ตาทิสิเยว ปวาเห เอวา อเสวาเหน ชนฺเตน วาเณฯ
ย ตาวิทาหิ ปชานนฺโต จาริตฺตวิยิ ปุริมา ตตา
ยาทิสิ ทาหิ ปชานาสิ ตาวา สพฺพญฺญุเสวาหเนฯ
ทาเวว กตฺตา กลฺยาณา สีลวนฺโต ปวาหเน
ตาเวว ปณฺฑิเตนาปิ วาสมาตา ปยิรุปาสิเรฯ
(๖๑๒) ยถาหิ นาวา กปิสฺสามิ เอวาหเนน เปสิตา
วิเภทิ เปตา อาสาทิ อุกฺกเรปาปิ ปาปิกาเตฯ

(៦១០) (នាងអលម្ពុសា...) បពិត្រទេវរាជ ហេតុអ្វីព្រះអង្គធ្វើយ៉ាងនេះ ព្រះអង្គឃើញ ខ្ញុំម្ចាស់ហើយក៏ត្រាស់ថា ម្នាលនាង ជាស្រីល្ងង់ លោមឥសី នាងចូរទៅចុះ ដូច្នេះ ដ្បិត ស្រីអប្បរៀងាយដទៃ ប្រហែលនឹងខ្ញុំម្ចាស់ ទាំងប្រសើរជាងខ្ញុំម្ចាស់ ក៏មាន ក្នុងព្រៃដែលមិនមានសេចក្តីសោក មានតែសេចក្តីរីករាយ សូមផ្សាស់ឲ្យស្រីទេពអប្សរទាំងឡាយនោះទៅវិញ ស្រីអប្សរ ជាអ្នកអាចល្ងង់លោមទាំងនោះ ចូរទៅចុះ ។

(៦១១) (សក្កទេវរាជ...) នាងពោលនូវពាក្យពិតមែន ឯស្រីអប្សរទាំងឡាយដទៃ ប្រហែលដូចនាង ទាំងប្រសើរជាងនាង ក៏មានក្នុងព្រៃមិនមានសេចក្តីសោក មានតែសេចក្តីរីករាយ ។ ម្នាលនារី មានអាយុ៖ ទាំងពួងដ៏ល្អ នាងដឹងនូវការផ្គាប់ (ប្រុស) ច្រាកដ យ៉ាងណា នាងទេពអប្សរទាំងឡាយនោះ ទៅដល់ប្រុសហើយ រមែងមិនដឹងនូវការផ្គាប់ យ៉ាងនោះទេ ។ ម្នាលនាងកល្យាណី នាងឯងចូរទៅចុះ ព្រោះថា នាងជាស្ត្រីប្រសើរជាងស្ត្រីទាំងឡាយ នាងនឹងញុំាង (តាបស) ឲ្យលុះអំណាច ដោយវណ្ណៈ នឹងរូបរបស់នាង ។

(៦១២) (នាងអលម្ពុសា...) ខ្ញុំម្ចាស់ដែលព្រះអង្គជាទេវរាជទ្រង់ប្រើហើយ នឹងទៅមិនបាន ប៉ុន្តែខ្ញុំម្ចាស់ខ្វាចចំពោះឥសិសិង្គ នោះ ត្រែកអរ ព្រោះថា ឥសិសិង្គ នោះ ជាព្រាហ្មណ៍ មានតេជៈខ្លាំងក្លា ។

ចតុត្ថលីលង្ការតេ តតិយំ អលម្ពុសាជាតកំ

អនេកេ ឯវមាទី បត្តា ឥសិមហាសាធយោ ឯតា

អាបជ្ជុ មោហសំសារំ តស្មា លោមានិ ហាបយេ ។

(๒๑๓) ឥធ វត្វាន បក្កាមិ អច្ឆរា កាមវណ្ណិនី

មិស្សា មិស្សេន តុមិច្ឆតី ឥសិសិង្គំ អលម្ពុសា ។

សា ច តំ វនមោក្កម្ម ឥសិសិង្គេន រក្ខិតំ

តិម្ពជាលកេសញ្ចិំ សមន្តា អឌ្ឍយោជនំ ។

ចាតោវ ចាតរាសម្ហិ ឧទយសមយំ បតិ

អក្កមិ បរិមជ្ជិ ឥសិសិង្គំ ឧចាតមិ ។

(๒๑๔) កា នុ វិជ្ជុរិវាភាសិ ឱសធី វិយ តារកា

វិចិត្តមាលាភរណា អាមុត្តមណិកុណ្ឌលា ។

អាធិច្ចវណ្ណសង្កាសា ហេមចន្ទនគន្ធិនី

សញ្ញត្តូរ មហាមាយា កុមារី ចារុទស្សនា ។

វិលោកា មុទុកាសុទ្ធា ចាតា តេ សុប្បតិដ្ឋិតា

គមនា កាមនីយា តេ មារន្តិយេវ មេ មនោ ។

ជនទាំងឡាយច្រើននាក់ ញុំាងឥសីឲ្យត្រេកអរ ហើយទៅកាន់នរក ចាន់ដល់នូវការអន្ទោលវែងឆ្ងាយ ព្រោះសេចក្តីវង្វេង ហេតុនោះ ខើបខ្ញុំម្ចាស់ព្រឺរោម ។

(៦១៣) (អតិសម្ពុគាថា) ស្រីអប្សរឈ្មោះអលម្ពុសា មានវណ្ណៈគួរ ប្រាថ្នា ជាស្រីញុំាងបុរសឲ្យច្រឡូកច្រឡំ ប្រាថ្នាញុំាងឥសិសិង្គៈ ឲ្យច្រឡូកច្រឡំ (ដោយកិលេស) លុះពោលនូវពាក្យនេះហើយ ក៏ចៀសចេញទៅ ។ នាងអលម្ពុសានោះ ចូលទៅកាន់ព្រៃដែលឥសិសិង្គៈរក្សាហើយនោះ ជាព្រៃដេរដាសដោយស្មៅចាស្រួចាមមានទំហំកន្ទុះយោជន៍ដោយជុំវិញ ។ នាងចូលទៅរកឥសិសិង្គៈដែលកំពុងចោសរោងភ្លើង ជិតសម័យជាទីរះឡើងនៃព្រះអាទិត្យ ក្នុងវេលាមុនបរិភោគអាហារ ក្នុងពេលព្រឹកព្រហាម ។

(៦១៤) (ឥសិសិង្គៈ...) នាងជាអ្វី មានគ្រឿងប្រដាប់ដែរដ៏វិចិត្រ ពាក់កុណ្ឌលជារិការៈនៃកែវមណី ភ្លឺដូចផ្កែបន្ទោរ ឬដូចផ្កាយព្រឹក ។ នាងមានសម្បុរ ប្រហែលពណ៌ នៃព្រះអាទិត្យ មានភ្លុនក្រអូប ដូចខ្ទឹមបន្ទុំក្រហម មានភ្លៅមូលល្អ មានមាយាច្រើន ជាកុមារី មានលំអគួរមើល ។ ដើងទាំងឡាយ របស់នាង មិនខ្ងង់ តណ្ហាល ជាដើងទន់ល្មើយ ស្អាត ជាន់សប់ល្អ ដើងទាំងពីរនោះ កាលដើរទៅ គួរឲ្យប្រាថ្នា ដឹកនាំនូវចិត្តរបស់អាត្មាបាន ។

អនុរុទ្ធោ ច នេ ឥរ្ហ ជាតជាសសមូបមា
រាមដ្ឋា តុយ្ហំ សុស្សោណី អក្ខស្ស ដលកំ យថា ។
ឧប្បលេ បេរ្ហវ កាញក្ខា ជាតំ នេ សាធុសណ្ឋិតា
បុក កណ្ហាញ្ជនេ បេរ្ហវ ទ្វារតោ បដិនិស្សតំ ។
ឧវិជា ជាតា ឧរជា អវណ្ណា សាធុបច្ចុធា
បយោធរ អប្បតីតា អឝ្ឍលាពុសមា ឋជា ។
ធីយា កម្ពុតលាភាសា តីភ ឝណោយ្យកា យថា
បណ្ឌោភវណោ វក្ក ចតុត្តមនសង្ខិកា ។
ឧទ្ធគ្គា ច អធគ្គា ច ឧមក្កបរមជ្ជិតា
ឧវិជា នេលសម្ភូតា ឧត្តា តវ សុទស្សនា ។
អបណ្ណក លោហិតក្ខា ជិញ្ជុកផលសង្ខិកា
អាយតា ច វិសាលា ច នេត្តា តវ សុទស្សនា ។
ជាតិធីយា សុសមជ្ជា កាឧកញ្ញា សមោចិតា
ឧត្តមង្គរុហា តុយ្ហំ កេសា ចន្ទនកន្ធិកា ។
យាវតា កាសិនោ រក្ខា ភណាំ ជានញ្ញ យា កតិ
ឥសីនញ្ច បវក្កន្តំ សញ្ញតានំ តបស្សិនំ
ឧនេ សមសមំ បស្ស អត្ថំ បរាវមណ្ឌលេ

ក្លៀវតាំងឡាយរបស់នាងរៀវជាលំដាប់ ប្រៀបស្មើដោយប្រមោយដំរី ត្រគាករបស់នាងសាយ ដូចជាផែនខែមាស ។ ផ្ចិតរបស់នាងស្ងួនល្អពេញ ដូចបណ្តាលផ្កាឧប្បល ប្រាកដអំពីចម្ងាយដូចជាផ្កាអញ្ជន៍ដ៏ខៀវ ។ ដោះតាំងពីរកើតឰដ៏ទ្រូង ជាដោះមិនមានទង លៀនចេញល្អ ទ្រទ្រង់នូវទឹកដោះ មិនធ្លាក់យារ (ដោះក្សៀ) ប្រាកដស្មើដោយផ្ទៃឃ្លោកពាក់កណ្តាល ។ ក (របស់នាង) ប្រហែលដម្បាមាស វែងដូចកន្ទ្រាយ បបូរមាត់ល្អ ដូចជាចិត្តជាគំរប់ ៤ គឺអណ្តាត ។ ធ្មេញតាំងឡាយ របស់នាង មិនមានទោស ជាធ្មេញដុះស្មើតាំងពីរខាង តាំងខាងលើ តាំងខាងក្រោមដែលដំរះហើយដោយឈើសុនំ ជាធ្មេញគួរមើលមើលក្រៃពេក ។ ក្អែកតាំងឡាយរបស់នាងដ៏ខ្មៅ មានបុងក្រហម ប្រហែលដោយផ្ទៃខ្មាំងចាយដូរ ដ៏វែងទូលាយ ជាក្អែកគួរមើលមើលក្រៃពេក ។ សក់តាំងឡាយរបស់នាង ដែលដុះលើក្បាលមិនវែងពេក ជាសក់រលើប ដែលសិតដោយក្រាសមាស ក្រអូបសាយដោយក្លិននៃខ្ទឹមបន្ទះ ។ ការក្រវាត់នឹងការក្រវាត់ (នៃជនតាំងឡាយណា) ក្តីគតិណានៃពាណិជតាំងឡាយក្តី សេចក្តីព្យាយាម(ណា)នៃឥសីតាំងឡាយអ្នកសង្រួម អ្នកមានតបៈក្តី កាលប្រព្រឹត្តទៅ អាត្មាមិនឃើញនូវជនតាំងនោះ លើមណ្ឌលនៃផែនដីនេះ ឲ្យសមស្មើ (នឹងនាង)

តោ ភិក្ខុំ កុស្សវ ព្រុត្តោ កោធំ ជានេម្ពុតំ មយំ ។

(๖๑๕) ឧបញ្ញាកោលោ ភន្តេ កុស្សវេរំ តតេ សតិ

ឱហិ សម្ម រមិស្សាម ឧតោ អស្មាកមស្សវេ

ឱហិ តំ ឧបកុយ្ហិស្សំ រតីនំ កុសលោ កវ ។

(๖๑๖) ឥទំ វត្វាន បក្កាមិ អច្ឆរា កាមវណ្ណិនី

មិស្សា មិស្សេតុមិច្ឆន្តី ឥសិសិង្គំ អលម្ពុសា ។

(๖๑๗) សោ ច វោតេន ឯកក្ខម្ហ ឆេត្វា ឧទូបរក្កមំ

តមុត្តមាសុ វេណីសុ អជ្ឈប្បត្តោ បរាភវំ ។

តមុទាវត្ត កល្យាណី បលិស្សជ្ជិ សុសោភនី

ចរិ តម្ហា ព្រហ្មចរិយា យថាតំ អថ សោសិតា ។

មនសា អតមា ឥត្ថិ វស្សំ ឧច្ឆេ វនេ

តស្សា សង្កប្បមញ្ញាយ មយាភ នោវ កុញ្ជរោ

អ្នកជាអ្វី ជាកូននៃអ្នកណា យើងនឹងដឹងនូវអ្នកដូចម្តេចបាន ។

(៦១៥) (នាងអលម្ពុសា ...) បពិត្រកស្សបដ៏ចំរើន កាលបើចិត្តរបស់លោកប្រព្រឹត្តទៅហើយយ៉ាងនេះ កាលនេះមិនមែនជាកាលនៃប្រស្នាទេ នៃសំឡាញ់ លោកចូរមក យើងតាំងពីនាគ់នឹងត្រេកត្រអាលក្នុងអាស្រមរបស់យើង លោកចូរមក ខ្ញុំនឹងនុបលោក ចូរលោកជាអ្នកឈ្លាសក្នុងសេចក្តីត្រេកអរ ។

(៦១៦) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ស្រីអប្បរឈ្មោះអលម្ពុសា មានវណ្ណៈគួរជ្រះថ្លា ជាស្រីធ្វើបុរសឲ្យប្រឡូកប្រឡំ កាលជ្រះថ្លានឹងញុំាងឥសីសិង្គ:ឲ្យប្រឡូកប្រឡំ (ដោយកិលេស) លុះពោលពាក្យនេះហើយ ក៏ចៀសចេញទៅ ។

(៦១៧) ឯឥសីសិង្គ:នោះ ក៏ផ្តាច់បង់នូវសេចក្តីខ្នះខ្នែងដ៏យឺត ហើយសុំទៅ ដោយប្រញាប់ប្រញាល់ ដល់ហើយ ក៏ស្អុបអង្អែលនាងអលម្ពុសានោះ ឲ្យដឹកនាំសក់ដ៏ឧត្តម ។ នាងកល្យាណី មានលំអដ៏ល្អ ងាកមកនុបតែតាបសនោះដែរ តាបសនោះ ឃ្លាតចាកព្រហ្មចារ្យនោះ ព្រោះលោភត្រេកត្រអាលចំពោះនាង ក្នុងកាលនោះ (ដូចបំណង ដែលសក្កទេវរាជជ្រាបថ្លាហើយនោះ) ។ នាងក៏នឹក ដល់ព្រះឥន្ទ្រ ដែលតំពុងប្រថាប់នៅ ក្នុងនន្ទនវ័ន ឯឃើញទេវកុញ្ជរ ក៏ជ្រាប នូវសេចក្តីត្រិះរិះ របស់នាងហើយ

ឥស្សន្តិំ ចាហិនំ ទិស្វា សោវណ្ណោ សោបកាមោ។

សឧរច្ឆទបញ្ញាសំ[1] សមាសុរបដិយត្តកំ

តមេនំ តត្ថ ជាវេសុំ ឧរេ កត្វាន សោកជា ។

យថា ឯកមុហុត្តំវ តីណិ វស្សានិ ជាវយិ

វិមនោ តីហិ វស្សេហិ បពុជ្ឈិត្វាន ព្រាហ្មណោ ។

អនុសាសិ មាតរំតុក្កេ សមគ្គា អក្កយាយនំ

ឆវបត្តវនំ ដុលុំ តោកកិលកណាយោសិតំ។

សមគ្គា បរិលោកេត្វា ពុទ្ធំ អស្សុនិ វត្តយិ

ន ជុហោ ន ជបេ មន្តេ អក្កហុត្តំ បហាបិតំ ។

តោ នុមេ ចាវិចវិយាយ បុព្វេ ចិត្តំ បលោភយិ

អរញ្ញេ មេ វិហារោ យោ មេ តេជាមសម្ភុតំ

ជាជារត្តបរិប្ផុរំ ជារិំ កណ្ហិំ អណ្ឌវេ ។

(៦១៨)អហាន្តេ ចាវិចវិយាយ នេវាជនេ បេសិតា

អវជិ ចិត្តំ ចិត្តេន បមាជា តុំ ន ពុជ្ឈសិ ។

---

๑ ម. សឧរច្ឆទបញ្ញាសំ ។

ទ្រង់បញ្ជូនបល្ល័ង្កមាស មានទាំងបរិវារ មានទាំងសំពត់សម្រាប់គ្រប បិទទ្រូង ៥០ មានទាំងកម្រាល ១០០ ដំណាប់ នាងល្អ ក៏ផ្តេកទូរតាបសនោះលើទ្រូង លើបល្ល័ង្កទិព្វនោះ ។ នាងអលម្ពុសា ផ្តេកតាបសនោះទុកអស់ ៣ ឆ្នាំ ហាក់ដូចជាមួយរំពេច ព្រាហ្មណ៍(ដេកលើទ្រូងនាងអលម្ពុសា) អស់ ៣ ឆ្នាំ ក៏ចាត់សន្ទប់ភ្ញាខ្លួនវិញ ។ ចានឃើញពួកឈើមានស្លឹកខៀវ (ដុះព័ទ្ធ) ពេងក្តៅធំជុំវិញ ទឹងព្រៃដ៏ដេរដាស ដោយស្លឹកច្បី។ មានផ្ការីក ដ៏គឹកកង ដោយពួកតារ៉ា ។ តាបសក្រឡេកមើលឃើញច្បាស់ជុំវិញហើយ ក៏យំសម្រក់ទឹកភ្នែកថា អាត្មាអញមិនបូជាក្តៅធំ មិនពាយមន្ត ការបូជាក្តៅធំក៏សាបសូន្យអស់ ។ បុគ្គលណាហ្ន៎ លួងលោមចិត្តរបស់អាត្មាអញដោយការផ្គាប់ក្តងកាលមុន កាលអាត្មាអញនៅក្នុងព្រៃ បុគ្គលណាញុំាងឈានគុណ ដែលកើតព្រមដោយតេជានុភាពរបស់អាត្មាអញឲ្យវិនាស ដូចជាបុគ្គលញុំាងទូកដ៏ពេញដោយកែវផ្សេងៗ ឲ្យវិនាសក្នុងសមុទ្រ បុគ្គលនោះឈ្មោះអ្វីហ្ន៎ ។

(៦១៨) (នាងអលម្ពុសា..) ខ្ញុំដែលទៅរកដគ្រាស់ប្រើមក ដើម្បីផ្គាប់លោក ចានសម្ងាប់ចិត្ត(របស់លោក) ដោយចិត្ត (របស់ខ្ញុំ) លោកមិនជ្រាប ព្រោះតែសេចក្តីធ្វេសប្រហែស ។

(๖๑๙) ඒමානි තීණි පිතා තෙ කස්සපො අනුසාසති
තමලාසාසිසති යො තායො ඵුසෙ මාණවා ฯ
ඡෙකඤ්ච යො ඵුසෙ තායො ඵුසෙ මාණවා
ඒතානුසාසිමං තාතෙ යථා මං අනුකම්පකා ฯ
තස්සාහං වචනං සුත්වා පිතු ඵුස්ස සාසනං
අරඤ්ඤ ධම්මනුස්සම්හි සූධ ඤාය මිවකෙ ฯ
සොහං තථා කරිස්සාමි යථා පිතරි මෙ
යුත්ත තාති සොහොස්සං මරණං මෙ භවිස්සති ฯ
(๖๒๑) තස්ස තෙ ජිරියන්ති ධිති ඤත්වා අවට්ඨිතං
සිරසා අක්ඛමි තාතෙ ඒසිසිඤ්ච අලම්පුසා ฯ
පා මෙ ඵුස්ස මහාවීර මා මෙ ඵුස්ස මහාඒසෙ
මහා අත්තා මයා ඤාතා තිණසාරං යෙසස්සිං
තයා සද්ධිං අසි සබ්බෙ ඉෙවපුරිතතා ฯ

(๖๑๙) (តាបស...) បានស្តាប់មកថា កស្សប ជាបិតា បានប្រៀនប្រដៅនូវពាក្យទាំងនេះ បំពោះអាត្មាអញថា នែមាណព ស្ត្រីទាំងឡាយ ច្រោកដស្មើ ដោយផ្ការីផល អ្នកគប្បីស្គាល់នូវស្ត្រីទាំងឡាយនោះចុះ ។ នែមាណព អ្នកគប្បីស្គាល់នូវស្ត្រីទាំងឡាយដែលមានបូសពីរឲ្យដ៏ច្រើន អ្នកគប្បីស្គាល់ថាស្ត្រីទាំងឡាយនោះ បិតាទំនុកបម្រុងអាត្មាអញ យ៉ាងណា ក៏ប្រៀនប្រដៅអាត្មាអញ យ៉ាងនោះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ តែអាត្មាអញមិនបានធ្វើតាមពាក្យប្រដៅរបស់បិតា ជាអ្នកចំរើនដោយគុណសម្បត្តិនោះឡើយ ថ្ងៃនេះអាត្មាអញតែម្នាក់ឯង សញ្ជប់សញ្ជឹងក្នុងព្រៃ ដែលមិនមានមនុស្ស ។ ថ្មីយ ជីវិតរបស់អញ គួរតិះដៀល អញនឹងធ្វើយ៉ាងនោះវិញ តែបើអញជាបុគ្គលមានឈានច្រោកដដូច្នោះទៀត សេចក្តីស្លាប់ នឹងមានដល់អញ ។

(๖๒๐) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) នាងអលម្ពុសា លុះដឹងនូវតេជៈ នូវសេចក្តីព្យាយាម នឹងប្រាជ្ញាដ៏ខ្ជាប់ខ្ជួន របស់ឥសីសិង្គ:នោះហើយ ក៏ទុនក្បាល ទៀបជើងឥសីសិង្គ:ពោលថា បពិត្រលោក អ្នកមានព្យាយាមធំ សូមលោកកុំខ្ញាល់នឹងខ្ញុំ បពិត្រមហាឥសី សូមលោកកុំខ្ញាល់នឹងខ្ញុំ ដ្បិតប្រយោជន៍ដ៏ធំខ្ញុំបានប្រព្រឹត្តហើយ ដើម្បីទៅតាំងឡាយ ជាន់តាវត្តិង្ស ជាអ្នកមានយស ឯទៅប៉ុន្តែតាំងមួលលោកបានឲ្យកំរើកញាប់ញ័រហើយ ក្នុងកាលនោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

(๖๒๑)តាវតฺตึสา ตเยเนว　　តินฺนนฺนญฺ ปาสเกฯ
ภูญฺ หเนฺต สุขีเหาหิ　　กญฺจิ กาญฺเจ ยถาสุขนฺติฯ
(๖๒๒)ตสฺสฺจาเน หเนาคา　　กตฺวา ตนฺติ ปนกฺกมึ
อญฺญตฺรี ปกฺขเหาคาน　　ตมฺหา ฐานา อปกฺกมึ ฯ
ยาเน ตสฺส อาสิ ปลฺลงฺโก　　เสาวณฺโณ เสาขมาหาโต
สพฺพาวุธูปปนฺนาเสา　　สหสฺสปริวาริโต
ตเมว ปลฺลงฺกมารุยฺห　　อคา เนกาน สนฺติเกฯ
ตเมาตฺตมิว อายนฺตึ　　ฉลนฺตึ วิย ปุปฺผิตึ ยถา
ปตีเต สุมเนา วิตฺตา　　เนวาเญฺช อนนา วิทุ ฯ
(๖๒๓)ปาเญฺช เม อเนา สตฺตา　　สพฺเพ ภูตาน มิสฺสเร
ฉ ฬสิมเลาเก กาเญฺช　　ฆาตึ สตฺตา วิเท วเรติ ฯ

อลมฺพุสาชาตกำ ตติยำ ฯ

(๖๒๑) (ឥសីសង្គ:...) ម្នាលនាងដ៏ចំរើន ទេវតាទាំងឡាយក្នុងជាន់តាវត្តឹង្សក្តី ព្រះឥសវៈ (ជាឥស្សរៈ) របស់ទេវតាទាំងឡាយជាន់តាវត្តឹង្សក្តី ខ្លួននាងក្តី ចូរមានសេចក្តីសុខចុះ ម្នាលនាងកញ្ញា នាងចូរទៅតាមសប្បាយចុះ ។

(๖๒๒) នាងអលម្ពុសា ទន្ទក្បាលទៀបជើងនៃតាបស រួចធ្វើប្រទក្សិណតាបសនោះ ប្រណមអញ្ជលីហើយចៀសចេញទៅចាកទីនោះ ។ បល្ង័ង្កមាសណា ដែលមានទាំងបរិវារមានទាំងសំពត់សំពាប់គ្របបិទទ្រនំ៩០ មានទាំងកម្រាល ๑.๐๐๐របស់នាង នាងក៏ឡើងកាន់បល្ង័ង្កមាសនោះហើយទៅក្នុងសំណាក់នៃទេវតាទាំងឡាយ ។ សក្កទេវិន្ទ្រទ្រង់មានបីតិសោមនស្សកើតពាយព្រះទ័យ ចំពោះនាងអលម្ពុសានោះដែលមកដូចកោះ រុងរឿងដូចផ្កែកបន្ទោរ ហើយប្រទានពរ ។

(๖๒๓) (នាងអលម្ពុសា...) បពិត្រសក្កទេវរាជ ជាឥស្សរៈជាធំក្នុងតាំងពួង បើព្រះអង្គប្រទានពរដល់ខ្ញុំម្ចាស់ ខ្ញុំម្ចាស់សូមកុំបានទៅប្រលោមលួងលោមឥសីទៀត បពិត្រសក្កទេវរាជ ខ្ញុំម្ចាស់សូមពរនេះ ។

ចប់ អលម្ពុសាជាតក ទី ๓ ។

สงฺฆปาลชาตกํ

(๖๒๔) อารญฺญาวกาสเสสิ[๑] ปสนฺนเจตฺตา
มญฺเญ ภวํ ปฏิสเตว กุลมฺหา
กจฺจิ นุ วิตฺตานิ ปหาย เกวเล
ปฏิ นิกฺขม ยาก สมญฺเญ ฯ

(๖๒๕) สยิ วิมานา นรเทว นิสฺสา
มหานุภาวสฺส มเหสกสฺส
นิสฺสาย ปุญฺญาน มหาวิปากา
สทฺธายหิ ปฏิเสวิตฺถ ภาส ฯ

(๖๒๖) น กามกามา น ภยา น โลภา
ภวา มุสา ปฏิเสวิตา กณาหิ
อกฺขาหิ เม ปุจฺฉิโต ยาตมตฺถ
สุตฺวา เม ชายิหิติปฺปสาโท ฯ

(๖๒๗) กาลิงฺค รฏฺฐาธิป กญฺญมาโน
ปเถ อทฺทสาสิหิ เกวลปุตฺต

---

๑ ม. สรีรวิกาสเสสิ ฯ

សង្ខបាលជាតក

(៦២៤) (ព្រះបាទពាកណាសីត្រាស់សួរថា) លោកជាអ្នកមានឧត្តមនៃសរីរៈដ៏ប្រសើរ មានព្រះនេត្រថ្លា ខ្ញុំសំគាល់ថា លោកដ៏ចំរើន ជាអ្នកចេញចាកត្រកូលហើយបួស ចុះលោកអ្នកមានប្រាជ្ញា លះបង់នូវទ្រព្យនឹងកោគៈទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះហើយបួស តើដោយហេតុដូចម្តេច ។

(៦២៥) (អាឡារគាបស ថ្វាយព្រះពរថា) បពិត្រព្រះរាជា ជានរទេព អាត្មាភាពជាអ្នកបួសដោយសទ្ធា ព្រោះបានឃើញវិមានរបស់ពស់ធំ (នាគ) ដែលមានអានុភាពច្រើន ដោយខ្លួនឯងផង ព្រោះបានឃើញផលដ៏ធំ នៃបុណ្យទាំងឡាយផង ។

(៦២៦) (ព្រះរាជា...)បពិត្រជិតទាំងឡាយមិនពោលនូវភាកុហកព្រោះប្រាថ្នាកាម ព្រោះខ្លាច ព្រោះទោសៈទេ ខ្ញុំសួរហើយសូមលោកប្រាប់សេចក្តីនុ៎ះ សេចក្តីជ្រះថ្លានឹងកើតដល់ខ្ញុំ ព្រោះស្តាប់ ។

(៦២៧) (អាឡារគាបស...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំក្នុងដែន អាត្មាភាពកាលនៅ (ជាគ្រហស្ថ) កំពុងដើរទៅដោយបំណងថា (អញនឹងធ្វើ) នូវដំនួញ ក៏បានឃើញនូវពួកភោជបុត្រ[1] ក្នុងផ្លូវ

---

១ ពួកក្មេងព្រាននៃព្រៃទេ តែហៅថា 'ភោជបុត្រ'' ប្រែថាក្មេងមេស្រុក គឺហៅដោយសេចក្តីស្រឡាញ់រាប់អាន ។ អដ្ឋកថា ។

สุตฺตนฺตปิฏกเ ขุทฺทกนิกายสฺส ชาตกํ

ปาฏฺฐกาเยน ขุรกํ มหนฺตํ
อาทาย คจฺฉนฺตํ ปเมาทมาเน ฯ
เสมานา สมาคมฺม ฉนฺนา เตหิ
ปหฏฺฐโลเมหิ[1] อาจริเยหิ ภีตา
กุหึ อยํ ฉิยติ ภีมกาโย
ชาเนน กึ กาหติ เภชฺชปุตฺโต ฯ
ชาตา อยํ ฉิยติ เภชฺชนตฺถํ
ปาฏฺฐกาโย ขุรา มหนฺตา
สาขุฏฺฐ ถูลฏฺฐ มุขุฏฺฐ มีสกา
ขาทนฺตุ วสฺสาสิ วาเรหิปุตฺต ฯ
สเจ มยา คจฺฉ สกา ฉิเกตา
อาทาย สตฺถาน วาเภยฺยตฺถา
มีสาน กตฺถาม ปเมาทมาชา
มยา หิ เว สตฺถเว ปตฺถยาม ฯ
สเจ อยา ฉิยติ เภชฺชนตฺถา
ปาฏฺฐกาโย ขุรา มหนฺตา
ธมฺมา เว สลิลฏฺฐาน สาขฏฺฐ
ชาตา สมา มุฏฺฐ ตนฺนสฺมา ฯ

---

๑ ฉ. สีหฏฺฐโลเมหิ ฯ

សៃងពស់ដ៏ធំ មានកាយជាត់ កំពុងសប្បាយតែកាយដើរ ។ បពិត្រព្រះអគ្គជាធំជាងជន លុះអាត្មាភាពនោះ មកដួបនឹងពួកកោជបុត្រទាំងនោះហើយ ក៏ព្រឺរោមខ្លាច ហើយសួរថា ម្នាលពួកកោជបុត្រ នាគនេះមានកាយគួរខ្លាច តើអ្នកទាំងឡាយនាំទៅក្នុងទីណា អ្នកទាំងឡាយ នឹងយកនាគនេះទៅធ្វើអ្វី ។

(ពួកកោជបុត្រច្រៀបថា) នាគដ៏ធំ ជាសត្វទៅដោយខ្លួន មានកាយដ៏ជាត់នេះ យើងយកទៅបរិភោគ (ព្រោះ)សាច់ក មានរស់ឆ្ងាញ់ផង ក្រាស់ផង ទន់ផង នៃកូនអ្នកស្រុកវិទេហៈ អ្នកមិនដឹងនូវរសទេឬ ។ ពួកយើងចេញអំពីទីនេះ ទៅកាន់លំនៅរបស់ខ្លួន ហើយយកកាំបិត ចិញ្ច្រាំសាច់ទាំងឡាយ ហើយបរិភោគតែកាយសប្បាយ ព្រោះថា ពួកយើងជាសត្រូវចំពោះនាគទាំងឡាយ ។

(អាត្មាភាព ពោលថា) ពស់ដ៏ធំនេះ ជាសត្វទៅដោយខ្លួនមានកាយដ៏ជាត់ ប្រសិនបើអ្នកទាំងឡាយ យកនាគនេះទៅបរិភោគ យើងនឹងឲ្យគោបម្រើ ១៦ ដល់អ្នកទាំងឡាយ ដំនួសនាគ អ្នកទាំងឡាយចូរស្រាយនាគនេះអំពីចំណងចុះ ។

อัฏฐา ฐิ โน ภควา อยัง มหาโส
ตมหัง จ โส ฉินตา ภุญชปุญญา
ภวาภเว เต สังสรณัง อนัปปา
มิญญา โน เหยยา ภวาภเวสุ ฯ
ตัสสุ เต พันธา เมาจยิสสุ
ยัง ญัตวา ปชาเมาหัสสุ ชาสเย
มุญโจ จ โส พันธา ชาตภาชา
ปญญามิ ชาจันมุเข มุหุตตัง ฯ
ภญญัน ชาจันมุเข มุหุตตัง
ปุญญัหิ เญยยัหิ ปโลภยิ มัง
ตัสสุหัง ปิฏฐิโต อัญญัง
ทัสสัลิ อัญลิ ปัญโหตา ฯ
ตัญจาหัง ตัง ตัมหาญจาโร
มา ตัง อมิตตา ปุนรัญโหสุง
ตุญหา หิ ลุญเชหิ ปุนา สมาภเว
อัสสุนัง ภาชปุตตัน ภัญ ฯ
อภยาสิ โส ภหันติ วิปัสสิง
ลิโภภาสัง ภมณิยัง สุตตัง

(ពួកកោដបុត្រពោលថា...) ពាសនេះជាអាហារដ៏ពេញចិត្តរបស់ពួកយើងណាស់ តែពាសជាច្រើន ពួកយើងផ្គាប់បរិភោគហើយ បពិត្រអាឡារៈ ពួកយើងនឹងធ្វើតាមពាក្យរបស់អ្នកនោះ នៃកូនអ្នកស្រុកវិទេហៈ អ្នកចូរជាមិត្ររបស់យើងទាំងឡាយ ។

ពួកកោដបុត្រទាំងនោះ ក៏ស្រាយនាគជនោះអំពីចំណង (ដែលគេជោតចូល) ទៅតាមច្រមុះ ហើយបញ្ចូលទៅកងអន្ទាក់ ឯនាគជនោះ លុះរួចអំពីចំណងហើយ ក៏មានមុខឆ្ពោះទៅកាន់ទិសបាចីនទិស ចៀសចេញទៅមួយរំពេច ។ នាគជនោះ មានមុខឆ្ពោះទៅកាន់ទិសបាចីនទិស លូនទៅមួយរំពេច មានក្អែកពេញដោយទឹកភ្នែក ហើយសំឡឹងមើលអាត្មាភាព កាលនោះ អាត្មាភាព បានដើរទៅតាមក្រោយនៃនាគនោះ ហើយផ្តាំម្រាមទាំង ១០ (ពោលថា) អ្នកចូរប្រញាប់ទៅចុះ កុំឲ្យពួកសត្រូវចាប់អ្នកទៀត ព្រោះថា ការបួងប្រែះ ដោយព្រានទាំងឡាយ ម្តងទៀតរមែងនាំមក នូវសេចក្តីទុក្ខ អ្នកចូរទៅកាន់ទី ដែលពួកកោដបុត្រមិនឃើញ ។ នាគជនោះ បានទៅកាន់អន្ទង់ទឹកដ៏ធំ មានតំរែតំរៀវ មានតំពង់ឫស្សី គួរជ្រះថ្លា

សមោធានំ ឥមម្ហិ វេធិសាមិ(๑)
ចារេក្ខិំ និត្តណ្ហកយោ បតីតោ ។
សោ តំ បរិស្ស ន ចិរស្ស ជាតោ
និព្ពេន មេ ចាតុរហ្ម ឥនិន្ទ
ឧបដ្ឋហី មំ បិតរំ បុត្តោ
មាធយន្តមំ កណ្ហាសុខំ កណាត្តោ ។
តុំ មេសិ មាតា ច បិតា អឆ្ឆារ
អព្ភន្តរេ ចាណធនោ សមាយោ
សកញ្ច ឥទ្ធិ បដិលាភកោស្មិ
អឆ្ឆារ បស្ស មេ និវេសនានិ
បហូតភក្ខំ ពហុអន្នចារំ
មសក្កសារំ វិយ ភស្សវស្ស ។
(๖๒๘) តំ ភូមិភាគេហិ ឧបេតរូបំ
អសក្ខក ចេវ មុទ្ធ សុភា ច
ដីចាតិណា អប្សរជា ច ភូមិ
ចាសានិកា យត្ថ ឥហន្តិ សោកំ ។
អជាវកុលា វេឧរិយេ្យ ដីលា
ចតុទ្ធិសំ អន្ធវនំ សុរម្មំ

๑ ម. វេតិសាមិ ។

ដ៏ខន់ខោរដោយដង្ហូត្រឹក្ស ឆឹងវៃសាត្រឹក្ស ជាសត្វមិនមានភ័យ មានតែការរីករាយ ក៏ចូលទៅ(កាន់នាគពិភព) ។ បពិត្រព្រះជនន្ទ្រ នាគនោះ លុះចូលទៅកាន់កពនាគនោះហើយ មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏វិលមកប្រាកដ (ខាងមុខ) នៃអាត្មាភាព ដោយបរិវារជាទិព្វ ហើយបំរើអាត្មាភាព ហាក់ដូចកូនបំរើបិតា បានពោលនូវពាក្យត្រូវចិត្តស្រួលត្រចៀកថា បពិត្រអាឡារៈ លោកទុកដូចមាតាឪពុកបិតារបស់ខ្ញុំ លោកប្រាកដស្មើដោយសាច់ខាងក្នុងគឺដួងហឫទ័យ ជាអ្នកឲ្យនូវជីវិត ជាសំឡាញ់មួយទៀត ខ្ញុំត្រូវបានបូជាដោយប្រការទាំងពួង បពិត្រអាឡារៈ សូមលោក មើលនិវេសនដ្ឋានរបស់ខ្ញុំ កពនាគមានច្រើន មានជាយទឹកដ៏ច្រើន ដូចមសក្កសារ គឺពេញនូវបក្សាបក្សីរៀងដូច្នោះ ។

(៦២៨) កពនាគនោះ ប្រកបដោយភូមិភាគ ជាភូមិមិនមានក្រួសខន់ស្អុ មានស្មៅដីតាប មិនមានធូលី ជាទីនាំមកនូវសេចក្តីជ្រះថ្លា ជាទីលះបង់នូវសេចក្តីសោកបាន ។ (ក្នុងកពនាគនោះ មានស្រះបោក្ខរណី) មិនក្រហោងក្រហូង មានកែវពៃទូរ្យពណិរៀវៀរ មានសួនស្វាយ គួរជាទីរីករាយដោយប្រពៃ តំដរនោះគឺទីសមាំង ៤ (នៃស្រះបោក្ខរណី)

បត្តាលីសនិដ្ឋានតេ បតុត្តំ សង្ខេបាលង្ការកំ

បក្ការ ច បេសី ច ផលោ សុផុល្លោ
និក្ខោតុកោ ជារយេត្តំ ផលានំ ។
(๖๒๙) តេសំ វជានំ ជរនេវ មជ្ឈ
និវេសនំ ភស្សរសន្និកាសំ
រជតក្ខន្ធំ សោវណ្ណមយំ ខុទ្ទារំ
ទិភាសតំ វិដ្ឋវិវន្តលំក្ខេ ។
មណិមយោ សោវណ្ណមយោ ខុទ្ទាក
អនេកចិត្តា សសត្តំ សុនិម្មិតា
បវិប្ផក កញ្ញាហិ អលង្កតាហិ
សុវណ្ណកាយូរធរាហិ ភគ ។
សោ សង្ខ្ធាលោ តរមានរូបោ
ចាសាធមារុយ្ហ អនោមវណ្ណោ
សហស្សថម្ភំ អតុលានុភាវំ
យន្តស្ស កវិយោ មហេសី អហេសិ ។
ឯតា ច ជារី តរមានរូបោ
អាជាយ វេឌ្ឍរិយមយំ មហគ្ឃំ
សុកំ មណឺ ជាតិមន្តូបបន្នំ
អនោធិតោ អាសនមភិរុហាសិ ។

ដើមស្វាយទាំងឡាយ ក្នុងអម្ពវនៃនោះ មានផ្លែទុំក៏មាន ផ្លែស្រគាលក៏មាន ផ្លែខ្ចីក៏មាន ក្តីបក៏មាន ជាឈើមានផ្លែសព្វ ๆ រដូវ ๆ

(๖๒๙) បពិត្រព្រះនរទេព លំនៅជាវិការៈនៃមាស មានសន្ទះទ្វារជាវិការៈនៃច្រាក់ មានរស្មីផ្លេក ๆ រុងរឿងក្រៃលែង ក្នុងកណ្តាលនៃព្រៃឈើទាំងឡាយនោះ ដូចជាផ្លេកបន្ទោរ ឮដ៏អាកាស ๆ បពិត្រព្រះពាជា (ក្នុងប្រាសាទនោះ មានផ្ទះកំពូលនឹងល្អែង) ជាវិការៈនៃកែវមណី ទាំងជាវិការៈនៃមាស រុងរឿង ដ៏វិចិត្រជាអនេក ដែលនិម្មិតល្អហើយរឿយ ๆ ពេញដោយពួកនាងកញ្ញា ដ៏ទ្រទ្រង់ដោយគ្រឿងប្រដាប់មាស ๆ សង្ខបាលនាគរាជនោះ មានសម្បុរមិនខ្មៅកខាប (ចាប់ដៃអាត្មាភាព) មានសភាពរួសរាន់ ឡើងកាន់ប្រាសាទដែលមានសសរមួយពាន់ មានអានុភាពថ្លឹងមិនបាន ដែលជាទីនៅនៃកវិយោ ជាមហេសី របស់សង្ខបាលនាគរាជនោះ ๆ នាងនាគីម្នាក់ មានសភាពរួសរាន់ កាន់យកទូវែកមណីដ៏ស្អាត ប្រកបដោយកែវមណីដទៃ មានជាតិសុទ្ធ ជាស្ត្រី ដែលនាគរាជនោះមិនបាច់តឿន ក៏ត្រាលទូវអាសនៈ ជាវិការៈនៃកែវពិទូរ្យ មានតម្លៃច្រើន ๆ

តតោ បំ មាតុ ខុរតោ កមោត្វា
ឯសីនយី ទាមុខអាសនស្មឹ
ឥធមាសនំ អត្រ កវំ ឯសីនតុ
ភវញ្ហិ មេ អញាតកេ តរូនំ ភ
អញ្ញា ច ជាវី តរមានរូបា
អាធាយ ភវឹ ឧបសង្កមិត្វា
ថានានិ បក្ខាលយិ មេ ឧទ្ធំ
ភរិយាវ កត្តុ បតិនោ បិយស្ស ។
អបរា ច ជាវី តរមានរូបា
បក្ខញ្ហ សោវណ្ណមយាយ ថាតិយា
អនេកសូបំ វិវិធំ វិយញ្ជនំ
ឧបនាមយី ភត្តុ មនុញ្ញរូបំ ។
តុវំយេហិ មំ ការត ភុត្តវន្តំ
ឧបដ្ឋហុំ ភត្តុ មនោ វិនិត្វា
តតុត្តរឹ មំ ឯបតី មហន្តំ
ឯត្ថហិ កាមេហិ អនប្បរេហិ ។

(๖๓๐) ភរិយា មមេតា តិសតា អនុព្ពរ
សព្ពត្ថមជ្ឈា បដុបុត្តភភា

លំដាប់នោះ នាគរាជចាប់ដៃអាត្មាភាពឲ្យអង្គុយលើអាសនៈជាប្រមុខ (ពោលថា) នេះ អាសនៈ សូមលោកដ៏ចំរើនអង្គុយលើអាសនៈនេះ ព្រោះថា បណ្ដាបុគ្គលដែលគួរគោរពទាំងឡាយ លោកដ៏ចំរើន ទុកជាបុគ្គលគួរគោរពមួយរបស់ខ្ញុំ ។ បពិត្រព្រះជនន្ទ្រ នាងនារីដទៃមានសភាពរហ័សរហួន នាំទឹកចូលមកលាងជើងអាត្មាភាព ដូចជាប្រពន្ធ លាងជើងកស្ដាជាទីស្រឡាញ់ ។ មាននាងនារីម្នាក់ទៀត មានសភាពរួសរាន់ បានលើកនូវបាយ មានសម្ងប់ប្រើន នឹងមួបក្រៀមផ្សែងៗ ដោយកាជន៍ ជាវិការៈនៃមាស ហើយបង្អោនចូលមកជិត ។ បពិត្រព្រះការតៈ នាងនារីទាំងឡាយ បានដឹងនូវចិត្តនៃព្រះកស្ដា (របស់ខ្លួន) ហើយចំរើនអាត្មាភាពដែលជាអ្នកបរិភោគរួចហើយ ដោយតូរ្យតន្ត្រីទាំងឡាយ នាគរាជនោះប្រណិបត្តន៍អាត្មាភាព ដោយកាមគុណជាទិព្វដ៏ឧឡារកៃ មានប្រមាណច្រើន ដ៏ក្រៃលែងជាងតូរ្យតន្ត្រីនោះ ។

(๖๓๐) បពិត្រអាឡារៈ ក្សត្រិយាទាំងឡាយ របស់ខ្ញុំនុ៎ះ ៣០០ នាក់ ក្សត្រិយាទាំងអស់ មានពាក់កណ្ដាលខ្លួន (រៀវល្អ) មានស្មើ ដ៏ក្រៃលែង ហាក់ដូចជាពណ៌ នៃផ្កាឈូក

អន្ធារ ឯតាសុ នេ តាមតាភ
ន្ធានិ នេ តា បរិហារយន្តុ ។
(๒๓๑) សិវង្ករំ ធិព្ភរសាធុកុត្តា
តនាសព្ភហំ ពុទ្ធរំ បច្ចភាសឹ
ជាតសព្ពំនំ តិដ្ឋំ តេ ភេញ្ច លទ្ធុំ
តេ ជ្ឈតមាសិ វិមានសេដ្ឋំ ។
អនិច្ច លទ្ធុំ បរិណាមជន្តេ
សយំ តតំ ពុធាហុ នេវេហិ និច្ចំ
ប្បុជ្ជាមិ តំ ជាតភរជេតមត្តំ
តេ ជ្ឈតមាសិ វិមានសេដ្ឋំ ។
(๒๓๒) ជានិច្ច លទ្ធុំ ន បរិណាមជំ មេ
ន សយំ តតំ ជាបិ នេវេហិ និច្ចំ
សតេហិ តម្ភេហិ អថាបតេហិ
ប្បុញ្ញេហិ មេ លទ្ធមិទំ វិមានំ ។
(๒๓๓) តិដ្ឋេ វតំ តឹ បន ព្រហ្មចរិយំ
តិសព្ព សុចិណ្ណាសព្ព អយំ វិបាតោ
អត្ថាហិ មេ ជាតភរជេតមត្តំ
តេ ជ្ឈតមាសិ វិមានសេដ្ឋំ ។

បពិត្រអាឡារៈ លោកចូរធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់ បំពោះស្ត្រីទាំង
នុ៎ះ ខ្ញុំនឹងឲ្យដល់លោកៗ ចូរឲ្យស្ត្រីទាំងនោះបំរើចុះ ។

(๖๓๑) អាត្មាភាពបានទទួលដំណឹងនៃកាមគុណជាទិព្វ រស់មួយឆ្នាំ
កាលនោះ អាត្មាភាពសួរតទៅទៀតថា ព្រះអង្គជានាគ បាន
នូវសម្បត្តិនេះ ព្រោះធ្វើនូវកម្មអ្វី ព្រះអង្គបានវិមានដ៏ប្រសើរ
ដោយប្រការដូចម្តេច ។ ព្រះអង្គបានដោយមិនមានហេតុ
ឬកើតអំពីបុគ្គលណាមួយ បង្អោនមកថ្វាយព្រះអង្គ ព្រះអង្គ
ធ្វើឯង ឬពួកទេវតាថ្វាយ បពិត្រនាគរាជ ខ្ញុំសួរសេចក្តីនេះ
នឹងព្រះអង្គ។ បានវិមានដ៏ប្រសើរ ដោយប្រការដូចម្តេច ។

(๖๓๒) វិមាននេះ មិនមែនខ្ញុំបានដោយមិនមានហេតុទេ មិនមែន
កើតអំពីបុគ្គលណា បង្អោនមកថ្វាយខ្ញុំទេ ខ្ញុំមិនមែនធ្វើ
ដោយខ្លួនឯង ទាំងមិនមែនទេវតាឲ្យខ្ញុំទេ វិមាននេះ ខ្ញុំ
បានដោយកម្មរបស់ខ្លួន ជាអំពើឥតចាបគឺជាបុណ្យ ។

(๖๓๓) វត្តរបស់ព្រះអង្គដូចម្តេច ព្រហ្មចារ្យតើដូចម្តេច នេះជា
វិបាកនៃកម្ម ដែលប្រព្រឹត្តល្អហើយដូចម្តេច បពិត្រនាគរាជ
សូមព្រះអង្គប្រាប់សេចក្តីនុ៎ះដល់ខ្ញុំ វិមាននេះ តើព្រះអង្គបាន
ហើយ ដោយប្រការដូចម្តេច ។

(๖๓๒) រាជា អហោសិ មកាជនមិស្សកេ
ឧយ្យានជនោ ជាម មហានុភាវកេ
សោ ឥត្ថិំ ជីវិតំ សំវិធិត្វា
អសស្សតំ វិបរិណាមធម្មំ ។
អន្ធញ្ច ជាឧញ្ច បសន្នចិត្តោ
សក្កច្ច ទានំ វិបុលំ អទាសិ
ទិជានកូតំ មេ ឃរំ ឥទាសិ
សន្តប្បតា សមណព្រាហ្មណា ច ។
មាលញ្ច គន្ធញ្ច វិលេបនញ្ច
បធិបយិំ យានមុបស្សយញ្ច
អច្ឆាទនំ សេយ្យមថន្នបានំ
សក្កច្ច ទានានិ អទម្ហ តត្ថ ។
តំ មេ វតំ តំ បន ព្រហ្មចរិយំ
តស្ស ស្សុកិណ្ណាស្ស អយំ វិបាកោ
នេនេវ មេ លទ្ធមិទំ វិមានំ
បហូតភក្ខំ ពហុអន្នបានំ ។
(๖๓๕) ឆក្ខត្តិយា តីនេហិ ភុបេតរូបំ
ចំវដ្ដតិកាំ ឆ ច សស្សតាយំ

(๖๓๔) ខ្ញុំជាស្តេចឈ្មោះឧយ្យ ជន: ជាធំក្នុងដែនមគជ: មានអានុភាពធំ ខ្ញុំនោះបានដឹងច្បាស់នូវដំរិត ជារបស់ថោកទាបមិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លាបានឲ្យបាយនឹងទឹកជាទានបរិបូណ៌ ដោយគោរព ក្នុងកាលនោះ ផ្ទះរបស់ខ្ញុំ ជាទីប្រជុំរបស់សមណ: (ព្រាហ្មណ៍) ដូចជាអណ្តូង ព្រោះថា សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ខ្ញុំបានឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ហើយ ។ ខ្ញុំបានឲ្យផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបប្រទីបយានលំនៅ សំពត់សម្រាប់ស្លៀកដណ្តប់ ទីដេក នឹងបាយទឹក ជាទាន ដោយគោរព ក្នុងទីនោះ ។ អំពើនោះជាវត្តរបស់ខ្ញុំ អំពើនោះជាព្រហ្មចារ្យរបស់ខ្ញុំ នេះជាវិបាកនៃកម្មដែលប្រព្រឹត្តល្អហើយនោះ ព្រោះហេតុនោះឯង វិមាននេះ ទើបមានចំណីដ៏ច្រើន មានបាយនឹងទឹកដ៏ច្រើន ដែលខ្ញុំបានហើយ ។

(๖๓๕) វិមាននេះ សម្បូរដោយការកំ តាំងសម្បូរដោយការប្រឹង តាំងនៅ អស់កាលយូរ តែមិនទៀងទាត់សោះទេ

អប្បានុភាវា តំ មហានុភាវំ
តេជសម្ពន្ធំ ហត្ថិ អតេជវន្តោ
តាមេវ ឆាហរុង តឹ បដិក្ខ
ហត្ថត្ថមាកច្ច វនិព្ពកានំ ។
កយំ នុ តេ អច្ចតំ មហន្តំ
តេជោ នុ តេ ឆាច្ចតំ ឧត្តមូលំ
តាមេវ ឆាហរុង តឹ បដិក្ខ
តាលេសមាបជ្ជិ វនិព្ពកានំ ។
(๒๓๒) ន មេ កយំ អច្ចតំ មហន្តំ
តេជោ ន សន្តា មម តេតិ ហន្តុំ
សតញ្ច ធម្មានិ សុតាតិ្តតានិ
សមុទ្ធវេលាវ នុរក្ខយានិ ។
ចាតុទ្ទសឹ បញ្ចទសឹ អដ្ឋារ
ឱចោសថំ និច្ចមុបាវសាមិ
អថាតមុំ សោច្ឆស តោជបុត្តា
វដ្ឋឹ តហោត្វាន ឧឡ្ហញ្ច ថាសំ ។
តេត្វាន ឆាសំ អតិតស្ស វដ្ឋឹ
ឧយឹសុ មំ សម្បរិតយ្ហ លុទ្ធា

ពួកអ្នកបានអានុភាពតិច មិនមានតេជៈ រមែងបៀតបៀនព្រះអង្គ ដែលមានអានុភាពច្រើន មានតេជៈ បពិត្រព្រះអង្គមានចង្កឹមជាអាវុធ ព្រះអង្គមកលុះតណ្ហាប់ដៃ នៃពួកកោជបុត្រ តើព្រោះអាស្រ័យអ្វី ព្រោះហេតុអ្វី ។ តេជៈរបស់ព្រះអង្គទៅតាមភ័យដ៏ធំឬ ឬពិសរបស់ព្រះអង្គទៅតាមគល់ធ្មេញ បពិត្រព្រះអង្គ មានចង្កឹមជាអាវុធ ព្រះអង្គដល់នូវសេចក្តីលំបាក (ក្នុងសំណាក់) នៃពួកកោជបុត្រ តើព្រោះអាស្រ័យអ្វី ព្រោះហេតុអ្វី ។

(๖๓๖) តេជៈរបស់ខ្ញុំមិនមែនទៅតាមភ័យដ៏ធំទេ តេជៈគឺពិសរបស់ខ្ញុំ ពួកកោជបុត្រទាំងនោះ មិនអាចនឹងបៀតបៀនទេ ធម៌ទាំងឡាយពួកសប្បុរសសំដែងល្អហើយ ជាធម៌លះបង់បានដោយក្រ ដូចច្រាំងសមុទ្រ ។ បពិត្រអាឡារៈ ខ្ញុំក្នុងឧបោសថកម្មថ្ងៃទី ๑๔ និងថ្ងៃទី ๑๕ ជានិច្ច គ្រានោះ ពួកកោជបុត្រ ๑๖ នាក់ កាន់ខ្សែនឹងអន្ទាក់ដ៏មាំដើរមក ។ ព្រានទាំងឡាយទំលាយ(សរីរៈ) យកខ្សែខ្ញុសច្រមុះ ហើយសែងនាំយកខ្ញុំទៅ

ปีตาธิมุตฺตมหิตา ตนฺตึกตฺวา
ขโยสถึ อมฺพุมิวาคตมยาตฺถา ฯ
(๖๓๗) ปีกายเน ตึ ปเถ อนฺธสิสุ
ตาเลน วณฺเณน จุเปตรูปึ
สิริยา ปญฺญาย จ ตาทิเสสึ
กึมตฺถิยึ(๑) ชาต ตโถ กเถสิ
(๖๓๘) น ปุตฺตเหตุ น ธนสฺส เหตุ
น อายุโน ตาปิ อตฺถาย เหตุ
มนุสฺสยานึ อภิปตฺถยาโน
ตสฺมา ปวตฺตึ ตโถ กเถสิ ฯ
(๖๓๙) ตฺวึ เลหิตกฺโข วิหตนฺตรึโส
อลงฺกโต กปฺปิตเกสมสฺสุ
สุเกสิโต เลหิตจนฺทเนน
กนฺตฺวกฺขาว ธิสา ปภาสสิ ฯ
เทวิทฺธิปตฺโตสิ มหานุภาเว
สพฺเพหิ กามเยหิ สมงฺคิภูโต
ปุจฺฉามิ ตึ ชาตกมาเทสมคฺคึ
เสยฺยา ตโต เกน มนุสฺสโลกา ฯ

---

๑ ม. กึ ปตฺถยึ ฯ

ខ្ញុំញ៉ាំងទេវបុត្រឲ្យបាសថ មិនឲ្យកន្ត្រេក ចំអត់ទ្រាំ នូវសេចក្តីទុក្ខទាំងនេះ ។

(๖๓๗) (ពួកកោដបុត្រទាំងនោះ) បានឃើញព្រះអគ្គជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយកំឡាំងនឹងសម្បុរ ក្នុងផ្លូវជាទីដើរទៅនៃបុគ្គលតែម្នាក់ ព្រះអគ្គជាអ្នកចំរើនដោយសីលនឹងបញ្ញា បពិត្រនាគពជ ព្រះអគ្គចំប្រឹងធ្វើតបៈ តើដើម្បីអ្វី ។

(๖๓๘) បពិត្រអាឡារៈ (ខ្ញុំធ្វើតបៈ) មិនមែនព្រោះហេតុកូន មិនមែនព្រោះហេតុទ្រព្យ មិនមែនព្រោះហេតុអាយុទេ ខ្ញុំប្រាថ្នាចំពោះ កំណើតនៃមនុស្ស ព្រោះហេតុនោះ បានជាខ្ញុំប្រឹងប្រែងធ្វើតបៈ ។

(๖๓๙) ព្រះអគ្គមានចក្ខុក្រហម មានស្មៅព្រោងព្រាត មានខ្លួនប្រជាប់ហើយ មានសក់នឹងពុកមាត់កាត់កោរហើយ លាបហើយដោយខ្លឹមចន្ទន៍ក្រហម ហើយញ៉ាំងទិសទាំងឡាយឲ្យភ្លឺច្បាស់ ដូចស្តេចគន្ធព្វ ។ ព្រះអគ្គដល់នូវឫទ្ធិដូចជាឫទ្ធិនៃទេវតា មានអានុភាពធំ ប្រកបដោយកាមទាំងពួង បពិត្រនាគពជ ខ្ញុំសូមស្តាយនូវសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះអង្គថា មនុស្សលោកប្រសើរជាងកពនាគនេះ តើដោយហេតុអ្វី ។

(๒๔๐) อนฺธกาโร ภาญฺญตฺร ปาตุสฺสุเรนาคา
สุทฺธึ ว สีหิตสิ สีเยนา ปิ
อหาญฺ จ ลทฺธาน มตุสฺสุเยนี
คาหามิ ชาตีมรณสฺส มนฺตึ ฯ

(๒๔๑) สีหิตสิเร เม วสเต ตวนฺติเก
อนฺตน จาเนน อุปฏฺเฐสฺสิ
อหมนฺตเรน ปเลมิ ชาต
ตีรปฺปฺโญสฺสิ อหิ ชนินฺ ฯ

(๒๔๒) ปุตฺตา จ ภาก อนฺตีวาโร จ
ชีวนฺตุสีชฺชา อุปตีฏฺเฐ สึ
กจฺจินฺตุ เต ชาติสีสีสฺส เกาจิ
ปิยญฺจิ เม ธสฺสนิ สุเย อนฺปาร ฯ

(๒๔๓) ยถาปิ มาตุ จ ปิตุ อคาเร
ปุตฺตา ปิเยา ปฏิปาทาเต วเสยฺย
ตเถปิ มยฺหิ ฯชเม เสเยฺย
ปิตฺตญฺจิ เต ชาต มยิ ปสนฺนิ ฯ

(๖๔๐) បពិត្រអាឡារៈ សេចក្តីបរិសុទ្ធិក្តី ការសង្រួមក្តី រៀរចាក
មនុស្សលោកហើយ រមែងមិនមានឡើយ ខ្ញុំបើបានកំណើត
នៃមនុស្សហើយ នឹងធ្វើនូវទីបំផុតនៃជាតិនឹងមរណៈ ។

(๖๔๑) ខ្ញុំនៅកន្លងសំណាក់នៃព្រះអង្គអស់មួយឆ្នាំហើយ ព្រះអង្គក៏បាន
ទំនុកបំរុងដោយបាយនឹងទឹក បពិត្រនាគរាជ ខ្ញុំសូមលះត្រឡប់
ទៅវិញ បពិត្រព្រះជនិន្ទ ខ្ញុំឃ្លាត(ពីមនុស្សលោក)យូរហើយ។

(๖๔๒) កូនប្រពន្ធនឹងពួកជនជាអ្នកវាសនៅ ដោយសារខ្ញុំ ។ បាន
ប្រឹនប្រដៅជានិច្ច ឲ្យចំរើលោក តើអ្នកណាមួយ មិនបាន
ថែទាំលោកខ្លះឬទេ បពិត្រអាឡារៈ ព្រោះថាខ្ញុំមានការ
ស្រឡាញ់ពេញចិត្តចំពោះការបួបប្រទះនូវលោក ។

(๖๔๓) បពិត្រនាគរាជ ដូចយ៉ាងកូនជាទីស្រឡាញ់ របស់មាតា
នឹងបិតា ដែលមាតាបិតាបានថែរក្សា ហើយឲ្យនៅក្នុងផ្ទះ
(ការនៅ) របស់ខ្ញុំក្តីនេះ ប្រសើរជាងការនៅ របស់កូន
នោះទៅទៀត ព្រោះថា ចិត្តរបស់អ្នកជ្រះថ្លាចំពោះខ្ញុំ ។

(๒๔๔) មណិ មមំ វិជ្ជតិ លោហិតង្កោ
ឯជាហកោ មណិវរតនំ ខុទ្ទរំ
អាធាយ តុំ តច្ច សកំ ឯកេតំ
លទ្ធា ឆនទ្ធំ មណិមោសរជសុ ។
(๒๔๕) ឥដ្ឋា មយា មានុសកាមិ កាមា
អសស្សតា វិបរិណាមធម្មា
អាធីនរំ កាមគុណេសុ ឥស្សា
សទ្ធាយមំ បព្ភជិតោម្ហិ ភទ្ទ ។
ឧមច្ចលានេវ បតន្តិ មាណវ
ឧហាកច វុឌ្ឍា ច សរីរភេទា
ឯតំភិ ឥស្សា បព្ភជិតោម្ហិ ភទ្ទ
អបណ្ណកំ សាមញ្ញមេវ សេយ្យោ ។
(๒๔๖) អទ្ធា ហវេ សេវិតព្ភា សបញ្ញា
ពហុស្សុតា យេ ពហុឃនចិត្តោ
ជានញ្ញ សុត្វាន តុវញ្ញធ្យា
កាមេហិ បុញ្ញានិ អនប្បកានិ ។

(๖๔๘) តែវមណីរបស់ខ្ញុំមានពណ៌ក្រហម ជាគ្រឿងទាំមកនូវទ្រព្យ លោកចូរយក តែវមណីដ៏ថ្លៃថ្លា ទៅផ្ទះ របស់ខ្លួនចុះ លុះបានទ្រព្យហើយ ចូរទុកតែវមណីនោះ (ក្នុងពាងទឹក) ។

(๖๔๙) បពិត្រព្រះពជា តាមគុណទាំងឡាយ សូម្បីជារបស់មនុស្ស អាត្មាភាពបានឃើញហើយ ថាជារបស់មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា លុះអាត្មាភាពឃើញទោស ក្នុងតាមគុណទាំងឡាយ ទើបបួសដោយសទ្ធា ។ បពិត្រព្រះពជា មនុស្សទាំងឡាយក្មេងក្តី ចាស់ក្តី តាលមានសរីរៈបែកធ្លាយហើយ រមែងធ្លាក់ចុះ ដូចជាផ្លែឈើទាំងឡាយ ដូច្នោះដែរ អាត្មាភាពឃើញហេតុនេះហើយ ទើបចេញបួស សាមញ្ញគុណគឺបព្វជ្ជា ជាធម៌ប្រតិបត្តិមិនខុស ជាធម៌ដ៏ប្រសើរ ។

(๖๕๐) (ព្រះពជា...) ពួកជនណាមានប្រាជ្ញា ជាពហុស្សូត ជាអ្នកគិតនូវហេតុដ៏ច្រើន ពួកជននោះ បុគ្គលគប្បីសេពគប់បពិត្រអាឡារតាបស ខ្ញុំនឹងធ្វើនូវបុណ្យដ៏ច្រើន ព្រោះបានស្តាប់ (នូវពាក្យ) របស់នាគពជផង របស់លោកផង ។

(๖๖๗) អទ្ធា មហេ សេរិតញ្ច សបញ្ញោ
ពហុស្សុតា យេ ពហុហិតត្ថចិន្តិនោ
ជាតញ្ច សុត្វាន មមញ្ច ភទ្ទ
កវេហិ បុញ្ញានិ អនប្បកានីតិ ។

សង្ខេបាលជាតកំ ចតុត្ថំ ។

បុលសុតសោមជាតកំ

(๖๖๘) អាមន្តយាមិ ឯតមំ មិត្តាមច្ចេ ចាសេសច្ច
សំវស្សឹ បលិតំ ជាតំ បញ្ហច្ឆិនាន ភេចហិ ។

(๖๖๙) អកុំ មេ កថំ នុ កណាសិ
សល្លំ មេ នេវ ខរសិ កវេឡសិ
សត្តសតា តេ កវិយា
កថំ នុ តេ តា កវិសុន្តិ ។

(๖๗๐) បញ្ចយិមានិ ឯតា ឧមាក
អញ្ញាបិ តា កមិសុន្តិ
សក្កញ្ច បត្ថយានោ
តេនាហំ បញ្ហមិ ។

(៦៤៧) (អាឡារគាបស ..) ពួកជនណា មានប្រាជ្ញា ជាពហុស្សូត ជាអ្នកគិតនូវហេតុដ៏ប្រើន ពួកជននោះ បុគ្គលគប្បីសេពគប់ បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ពាក្យ របស់អាត្មាភាពនឹងនាគហើយ សូមព្រះអង្គធ្វើបុណ្យឲ្យច្រើន ។

ចប់ សង្ខបាលជាតក ទី ៤ ។

បុល្លសុតសោមជាតក

(៦៤៨) (ព្រះបាទសុតសោម ត្រាស់ថា) ខ្ញុំប្រាប់អ្នកនិគម មិត្រ អាមាត្យនឹងបរិស័ទឲ្យដឹងថា ស្តេចកើតលើក្បាលហើយ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំពេញចិត្តនឹងបព្វជ្ជា ។

(៦៤៩) (អាមាត្យម្នាក់ ក្រាបទូលថា) ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ព្រះឧក្កាវ មិនចំរើនដល់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះអង្គ ហាក់ដូចជាញាំងកូនសរ ឲ្យប្រហារត្រង់ដើមទ្រូង របស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ពួកស្រីស្នំរបស់ព្រះអង្គ ចំនួន ៧០០ នាក់ ស្រីស្នំរបស់ព្រះអង្គទាំងនោះ នឹងទៅជាដូចម្តេច ។

(៦៥០) (ព្រះរាជា...) ស្រីស្នំក្មេងៗទាំងនេះ នឹងប្រាកដ (តាមអំពើរបស់ខ្លួនៗ) ឬក៏ស្រីស្នំទាំងនោះ នឹងទៅរកស្តេចដទៃ ឯខ្ញុំប្រាថ្នាឋានសួគ៌ ព្រោះហេតុនោះ ខ្ញុំនឹងបួស ។

สุตฺตนฺตปิฏเก ขุทฺทกนิกายสฺส ชาตกํ

(๒๔๑) ขุลฺลกุณฺโ เม อาสิ สุตโสม
ยสฺส เต โลมหมาหา
ยเมเม วิลปนฺติยา
อนเปกฺขา ปกฺขมสิ เนรา ฯ
ขุลฺลกุณฺโ เม อาสิ สุตโสม
ยเมตมหิ วิลปิสฺสุ
ยเมเม วิลปนฺติยา
อนเปกฺขา ปกฺขมสิ เนรา ฯ

(๒๔๒) โก นาเปสิ ฆนฺตา สุตโสม
โก จ ตาม ปกฺขิปา
ยเมเต อาสุ ปิณฺฑา ปหาย
อนเปกฺขา ปกฺขมสิ เนรา ฯ

(๒๔๓) ปุตฺตาปิ ตุยฺหเมวหุ
ภริยา จาปิ เอวหุ
ภคฺคา อปฺปฏิรูปาหา
ตเมว ปุนมิจฺฉสิ ฯ

(๖๙๑) (ព្រះវរពោធិសត្វមាតា...) នែសុតសោម ខ្ញុំបានអ្នកដោយកម្រណាស់ នែព្រះសម្មតិទេព ព្រោះខ្ញុំជាមាតារបស់អ្នក កាលខ្ញុំកំពុងយំសោក អ្នកឥតមានសេចក្តីអាឡោះអាល័យ(ចេញទៅ) បួស ។ នែសុតសោម ខ្ញុំបានអ្នកដោយកម្រណាស់ នែព្រះសម្មតិទេព ខ្ញុំបានប្រសូតអ្នកមក កាលខ្ញុំកំពុងយំសោក អ្នកឥតមានសេចក្តីអាឡោះអាល័យ (ចេញទៅ) បួស ។

(๖๙๒) (ព្រះវរពោធិសត្វបិតា...) នែសុតសោម នេះជាទំនៀមឈ្មោះអ្វី បព្វជ្ជា ឈ្មោះអ្វី នែព្រះសម្មតិទេព ព្រោះអ្នកជាកូនរបស់យើង លះបង់នូវយើង ដែលជាមនុស្សចាស់ជរា ឥតអាឡោះអាល័យសោះ (ចេញទៅ) បួស ។

(๖๙๓) បុត្រទន់ធ្មីតា របស់អ្នកមានច្រើន ហើយនៅក្មេង មិនទាន់ដល់នូវវ័យ មានពាក្យពីរោះ យើងយល់ថា បុត្រទន់ធ្មីតាទាំងនោះកាលមិនឃើញអ្នក ទំាងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ។

(๖๕๔) បុត្តេមា ច មេ ฝเตมา
ឧមា រេមា អប្បត្តយោព្វនេមា
មញ្ជូមា សព្វេមាមិ តុម្ហេមា
ចិរំបិ ឋត្វា វិនាភាវេ ។

(๖๕๕) ឆិន្នំ នុ តុយ្ហំ មាឧយំ
អាទូ ករុណា ច ឧត្តំ អម្ហេសុ
យំ នោ វិកាឧន្តិយោ
អនបេក្ខោ បព្វជិសិ នេវ ។

(๖๕๖) ន ច មយ្ហំ ឆិន្នំ មាឧយំ
អត្តំ ករុណាមិ មយ្ហំ តុម្ហេសុ
សក្កញ្ច បត្តយមានោ
តេនាហំ បព្វជិស្សាមិ ។

(๖๕๗) ពុល្លរុំ មេ អាសិ សុតសោម
យស្ស តេ អហំ ភរិយា
យំ មេ វិលបន្តិយា
អនបេក្ខោ បព្វជិសិ នេវ ។
ពុល្លរុំ មេ អាសិ សុតសោម

(๖๙๔) (ព្រះពជា...) ការតាំងនៅអស់កាលយូរ ហើយព្រោត់ប្រាស
ចាកបុត្រ នឹងធីតារបស់ខ្ញុំទាំងនុ៎ះ ដែលនៅក្មេងមិនទាន់ដល់
នូវវ័យ មានពាក្យពីពេះផង ចាកសង្ហារទាំងពួងផង ចាក
ព្រះអង្គផង (ជាសការៈទៀត) ។

(๖๙๕) (ស្រីស្នំទាំង ๗๐๐ នាក់...) ព្រះហឫទ័យរបស់ព្រះអង្គកាត់
ជាច់ហើយឬ ឬថាមិនមានសេចក្តីករុណា ចំពោះពួកយើង
ទាំងឡាយទេ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះអង្គ (លះបង់) ពួក
យើង ដែលកំពុងកន្ទក់កន្ទេញ ព្រះអង្គឥតមានសេចក្តីអាឡោះ
អាល័យ (ចេញទៅ)បួស ។

(๖๙๖) (ព្រះពជា...) ហឫទ័យរបស់យើងមិនបានកាត់ ទាំងសេចក្តី
ករុណារបស់យើង ក៏នៅមានក្នុងពួកនាង តែយើងប្រាថ្នា
នូវឋានសួគ៌ ព្រោះហេតុនោះ បានជាយើងនឹងបួស ។

(๖๙๗) (អគ្គមហេសី...) បពិត្រព្រះអង្គ ទ្រង់ព្រះនាមសុតសោម
(ទីអគ្គមហេសី) ឈ្មោះថាខ្ញុំម្ចាស់បានដោយកម្រ ខ្ញុំម្ចាស់
ជាអគ្គមហេសីរបស់ព្រះអង្គ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព កាល
ខ្ញុំម្ចាស់កំពុងតែយំសោក ព្រះអង្គឥតមានសេចក្តីអាឡោះ
អាល័យ (ចេញទៅ) បួស ។ បពិត្រព្រះអង្គ ទ្រង់ព្រះនាម
សុតសោម (ទីអគ្គមហេសី) ឈ្មោះថាខ្ញុំម្ចាស់បានដោយកម្រ

ยสฺส เต อหโต ภาวิตา
ยสฺมึ เม กุฏิมณฺฑโป
อนาเวโรน จิตฺเตน เตน ๆ
ปาโปปิ มยฺหิ เมตฺตาย กุฏิกาเร
ยาว มหาวิหาเรปิ
มหาโต ฆนา วิวฏา
ปชฺชา ขุทฺทานุขุทฺทกา ๆ
(๖๕๘) ปาโปปิ มยฺหิ เต เมตฺตาย กุฏิกาเร
สพฺเพ ปิ วิหาเร สุสฺสุ
ปุพฺเพ อโนมทสฺสิสฺส
ตาทิโน ปจฺจนีกสฺส ๆ
(๖๕๙) ยา กาจิ ทิสา วุทฺธิ ยา โสภา
วนตาทิสา ปวตฺตนฺติ
อาโรหา ปาทาสาขา
อนาเวโรน อหโต ตาทิสา ๆ
(๖๖๐) เตน ตาย อยฺย เตชาเยน
ตาย เวทนาย ปหีนาย จ ปุน ภาวิยา

ខ្ញុំម្ចាស់ជាអគ្គមហេសីរបស់ព្រះអង្គ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះអង្គ (លះបង់) នូវបដិសន្ធិកង្ខផ្លែរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ ឥតមានសេចក្តីអាឡោះអាល័យ (ចេញទៅ) បួស ។ គភ៌ដែលតាំងនៅក្នុងផ្លែរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ ចាស់ហើយ (សូមព្រះអង្គវង់ចាំ) ទំពាំងខ្ញុំម្ចាស់ប្រសូតគភ៌នោះសិន កុំឲ្យខ្ញុំម្ចាស់ជាស្ត្រីមេម៉ាយម្នាក់ឯងបានឃើញសេចក្តីទុក្ខកង្ខកាលជាខាងក្រោយឡើយ ។

(๖๕๘) (ព្រះរាជា...) គភ៌ដែលតាំងនៅក្នុងផ្លែរបស់នាងចាស់ហើយណ្ហើយ នាងចូរប្រសូតបុត្រ ដែលមានសម្បុរ មិនថោកទាប (ដោយសួស្តី) យើងនឹងលះបង់បុត្រ ហើយ(ចេញទៅ)បួស ។

(๖๕๙) ម្នាលនាងចន្ទាទេវី មានព្រះនេត្រស្មើដោយផ្ការកណ្ណិការកុំ នាងកុំយំ កុំសោកឡើយ ចូរឡើងកាន់ប្រាសាទដ៏ប្រសើរវិញចុះ យើងមិនមានសេចក្តីអាឡោះអាល័យទេ នឹងចេញទៅ(បួស)។

(๖๖๐) (ព្រះរាជបុត្រប្សង...) បពិត្រព្រះមាតា បុគ្គលណាធ្វើឲ្យព្រះមាតាទ្រង់ព្រះក្រោធ ព្រះមាតាទ្រង់ ព្រះកន្សែងផង ទ្រង់សំឡក់ចំពោះខ្ញុំយ៉ាងខ្លាំងផង តើព្រោះហេតុអ្វី

ปตฺตลีสนิปาเต ปญฺจมํ ปุณฺณสุตสោមชาตกំ

กំ អาสฺสំ ឃาតេមิ

ញาតីនំ ខนิตฺวมาชานំ ฯ

(๖๖๑) ชมฺเ สោ สกฺกา มาตุ

วิเชตารี យោ มំ តาត តោเปสิ

បิตา តេ មំ តาត អาห

អนเปกฺขา អหំ តមิสฺสามิ ฯ

(๖๖๒) យោหំ បุเพฺ រเถน យាមิ ខเยฺยนំ

มตฺตกุญฺชเร ច យោเธมิ

สุตสោเม បฏิเต

กถំ ขุชฺชានំ กเรสฺสามิ ฯ

(๖๖๓) มาตุ ច เม ปุตฺตา

เวฏฺฐสฺส ច กาตุเน อตฺถมสฺส

หาเปมิ เม กมฺมสฺสุ

ชเม กถฺเสสฺสំ โน อตฺถานំ ฯ

(๖๖๔) ขุเชฺชหิ ตุเมฺห ชาติ

สมំ กุมารំ รเมเห อญฺญ

ជាណាញាតិដែលកំពុងរមិលមើល ខ្ញុំសម្លាប់ញាតិណា ដែលជាមនុស្សដែលគេមិនគួរសំឡាប់ ។

(๖๖๑) (ព្រះរាជមាតា...) ម្នាលកូន បុគ្គលណាជាអ្នកឈ្នះសង្គ្រាម ញុំាងអញឲ្យក្រោធ បុគ្គលនោះ កូនឯងមិនអាចសំឡាប់បានទេ ម្នាលកូន ព្រះរាជបិតារបស់កូនឯង បានត្រាស់នឹងម្ពាយថា យើងមិនមានសេចក្តីអាឡោះអាល័យទេ នឹងទៅ (ប្លួស) ។

(๖๖๒) (ព្រះរាជនុសេចឆ្ងន...) កុងកាលមុន ខ្ញុំទៅកាន់ស្ងួនតុឡាន ដោយរថ បានចូរាំងនឹងដំរីចុះប្រែងតាំងឡាយ កាលបើព្រះបិតាទ្រង់ព្រះនាមសុតសោម ទ្រង់ព្រះផ្ទួសហើយ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំនឹងធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ។

(๖๖๓) (ព្រះរាជនុសម្លួន...) កាលព្រះមាតារបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កំពុងទ្រង់ព្រះតនៃ្យងផង កាលព្រះរាជ្ញាតានៃទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនប្រាថ្នា (នឹងឲ្យព្រះអង្គទ្រង់ព្រះផ្ទួស)ផង ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ នឹងចាប់ព្រះហស្តរបស់ព្រះអង្គទុក កាលបើពួកទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនចង់ឲ្យព្រះអង្គទ្រង់ផ្ទួស ព្រះអង្គនឹងយាងទៅមិនបានទេ ។

(๖๖๔) (ព្រះបិតា...) ម្នាលមេនំ នាងចូរក្រោកឡើង (ចូរកាន់យកទូរវែកវិមណីនេះ) ហើយញុំាងកុមារនេះឲ្យត្រេកអរក្នុងទីដែលចុះ

สุตฺตนฺตปิฏกเก ขุทฺทกนิกายสฺส ชาตกฏฺ

อา เม ปริสฺสมตาสิ
สกฺกํ มม ปตฺตยาเนสฺสุ ฯ
(๖๖๕) ยญฺเจ ตุมฺเห นเรยฺยาถ ปกฺกนฺโต
โกสา ขุ เม สมิทา อาคตา
สุตสาเม ปฏิวาเต
กึ ขุ เมนํ กริสฺสถ ฯ
(๖๖๖) โกสาสา จ สุยฺหา วิปุลา
โกฏฺฐาคารา สุยฺหา ปริปูรา
ปหูตี จ สุยฺหา วิตฺตา[๑]
ยมสฺสุ มา ปฏิวาเต เถว ฯ
(๖๖๗) โกสาสา จ มยฺหา วิปุลา
โกฏฺฐาคารา มยฺหา ปริปูรา
ปหูตี จ มยฺหา วิตฺตา
ตํ หิตฺวา ปฏิสฺสถ ฯ
(๖๖๘) มยฺหาปิ จ ตถา ปหูตา
สงฺขาตุ โนปิ เถว สกฺกาปิ
ตเถ จ ตถาปิ สพฺพปฺปา
ยมสฺสุ มา ปฏิวาเต เถว

๑ ม. วิตฺตา ฯ

កាលបើអញកំពុងប្រាថ្នាហានសួគ៌ កុំឲ្យកុមារនេះធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយដល់អញឡើយ ។

(๖๖๕) (ស្រីមេនំ...) ណ្ហើយចុះ អញនឹងថ្វាយនូវកែវមណីមានរស្មីល្អនេះទៅវិញចុះ កែវមណីនេះមានប្រយោជន៍អ្វី ដល់អញ កាលបើ ព្រះពាជាទ្រង់ព្រះនាមសុតសោម ព្រះទ្រង់ផ្ទួសហើយ អញនឹងធ្វើកែវមណីនេះដូចម្តេច ។

(๖๖๖) (មហាសេនគុត្ត...) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ឃ្លាំងតូចរបស់ព្រះអង្គពេញ ឃ្លាំងធំរបស់ព្រះអង្គពេញ ទាំងផែនដីព្រះអង្គក៏ទ្រង់ឈ្នះហើយ សូមព្រះអង្គទ្រង់រីករាយ សូមព្រះអង្គកុំទ្រង់ព្រះផ្ទួស ។

(๖๖๗) (ព្រះពាជា...) ឃ្លាំងតូចរបស់ខ្ញុំក៏ពេញ ឃ្លាំងធំរបស់ខ្ញុំ ក៏ពេញ ទាំងផែនដី ខ្ញុំក៏បានឈ្នះហើយ ខ្ញុំនឹងលះបង់ នូវទ្រព្យទាំងនោះហើយទៅបួស ។

(๖๖๘) (កុលពន្ធនសេដ្ឋី...) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ទ្រព្យរបស់ខ្ញុំលព្រះបង្គំជាខ្ញុំមានច្រើន ខ្ញុំលព្រះបង្គំជាខ្ញុំមិនអាចនឹងកប់បាន ខ្ញុំលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងថ្វាយទ្រព្យទាំងនោះដល់ព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គទ្រង់ត្រេកអរ សូមកុំទ្រង់ព្រះផ្ទួស ។

ปัญญาสชาตกัฏฐกถา ปฐมปัณณาสก์ ปุณณสุตตสังยมชาตกัฏฐกถา

(๖๖๙) ยาวตา เต ฉฬงฺเคหิ
กตฺวาน ปูชนา ตยา กตา
สพฺเพ ปตฺถยมานา
เตนาหำ ปฏิสฺสวิ ฯ
(๖๗๐) ขตฺติยา เสฏฺฐิ พฺราหฺมณา
อาคตำ มำ สงฺฆทตฺถุ อาวิสติ
พหุกา หิ อนฺตรายา
อาโรเจหิ ปฏิสฺสวิ ฯ
(๖๗๑) สเจ จ ตุยฺหำ รุจิตำ ปุณฺณสงฺฆ
อาโรจนาย ตุวำ เปสยามิ
อหำปิ ปฏิสฺสวิ
น ขุสฺสเห ตยา วินา อหำ หาตุ ฯ
(๖๗๒) ยทิ สกฺกา ปฏิสฺสวิตุ อาคเม
ยทิ ปฏิสฺสวิตเน จ ฯ
(๖๗๓) ปุณฺณสงฺฆเม ปฏิสฺสวิเต
กเถนฺตานิ การิสฺสาม ฯ
(๖๗๔) อุปนิยฺยาเตหิ เปสิ
ปริตฺตำ อุทกำ ปฏิจฺฉาหิ

(๖๖๙) (ព្រះរាជា...) ម្នាលកុលពន្ធនវឌ្ឍនៈ ខ្ញុំដឹងថាទ្រព្យរបស់អ្នកមានច្រើន អ្នកបូជាខ្ញុំហើយ ក៏ប៉ុន្តែ ខ្ញុំប្រាថ្នាឋានសួគ៌ ហេតុនោះ ខ្ញុំនឹងបួស ។

(๖๗๐) ម្នាលសោមទត្ត ខ្ញុំជាអ្នកអផ្សុកយ៉ាងខ្លាំង សេចក្តីមិនត្រេកអរ (ក្នុងការគ្រប់គ្រងផ្ទះ) មកគ្របសង្កត់ខ្ញុំហើយ សេចក្តីអន្តរាយមានច្រើនណាស់ ខ្ញុំនឹងបួសក្នុងថ្ងៃនេះ មិនខាន ។

(๖๗๑) (ព្រះកនិដ្ឋភាតាព្រះនាម សោមទត្ត...) បពិត្រព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមសុតសោម បព្វជ្ជាកម្មនេះ ព្រះអង្គទ្រង់ពេញព្រះទ័យហើយ ឥឡូវនេះ សូមព្រះអង្គបួសក្នុងថ្ងៃនេះបុះ តាំងខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំសោតទៀត ក៏នឹងបួសដែរ (ព្រោះ) ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បើរៀរចាកព្រះអង្គហើយ នឹងមិនអាចបរិភោគបានទេ ។

(๖๗๒) (ព្រះរាជា...) អ្នកឯងមិនអាចនឹងបួសបានទេ ព្រោះថា បុគ្គលនីមួយក្នុងនគរប្តូរក្នុងជនបទ នឹងមិននាំគ្នាចំអិនអាហារឡើយ ។

(๖๗๓) (មហាជន...) កាលបើព្រះបាទសុតសោមទ្រង់ព្រះផ្នួសហើយ តើឥឡូវនេះ ពួកយើងនឹងធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ។

(๖๗๔) (ព្រះរាជា...) យើងសំគាល់ថា ជីវិតនេះ រមែងវិនាសសូន្យទៅ ដូចទឹកដំណក់ (ដែលគេដាក់) ក្នុងភាជនៈ

ฆรำ สุขสาตกเร ชีวเร
ธ ธ ขมชฺชิตุ ตาเลา ๆ
ขุขนิยฺยาตีธ มญฺเญ
ขริตฺวา ขุธการ ปลฺลงฺกมชฺเฌ
ฆรำ สุขสาตกเร ชีวเร
อช ตาลา ขมชฺชิตุ ๆ
เต วฑฺฒยนฺติ ธนรยำ
ตาทิธนโยนิญฺ ปิตฺวาสยญฺ
ตณฺหาทุนฺทุภาย
วฑฺเฒนฺติ อสุรกาเย ๆ

(๖๗๕) ตุมาญฺเจ รชฺชำ อาทิยาสิ
ปุญฺญกมฺมำ ธ ตาสาเธ
มญฺเญ โน เกสา ปิงฺคา
ยสสฺสิโน ธมฺมชสฺส ๆ

(๖๗๖) อยมสฺส ตาสาโธ
สาวณฺณปุญฺญลกฺขณสมฺปนฺโน
ยมหำ[1] มิคมฺหิ ราชา
ขริตฺวา ปลฺลงฺกมาภุชิตฺวา ๆ

---

๑ ม. ยมฺหิ ๆ

កាលបើជីវិតតិចយ៉ាងនេះ កាលនេះមិនមែនជាកាលគួរប្រមាទ
ទេឬ ។ យើងសំគាល់ថា ជីវិតនេះរមែងរីងស្ងួតទៅ ដូចទឹក
ដ៏តិចក្នុងពាងធ្លុះ កាលជីវិតតិចយ៉ាងនេះ កោតតែជនពាល
ទាំងឡាយប្រមាទ ។ ជនពាលទាំងនោះ រមែងញុំាងនរក
តិរច្ឆានកំណើត នឹងបេតវិស័យឲ្យចំរើន ជាអ្នកជាប់ដោយ
គ្រឿងចងគឺតណ្ហា រមែងញុំាងអសុរកាយឲ្យចំរើន ។

(๖๗๕) (មហាជន...) គំនរធូលី ហុយឡើងក្នុងទីជិតបុប្ផកប្រាសាទ
ពួកយើងសំគាល់គំនរធូលីនោះថាជា ព្រះកេសាដែលព្រះ
ធម្មរាជ ព្រះអង្គមានយស របស់យើង ទ្រង់កាត់ហើយ ។

(๖๗๖) ព្រះរាជា ដែលពួកស្រីស្នំហែហមហើយ យាងទៅ
ក្នុងប្រាសាទណា ប្រាសាទនេះ របស់ព្រះរាជានោះ
ដ៏ដេរដាស ដោយផ្កាមាស នឹងកម្រងផ្កាផ្សេងៗ ។

อายมสฺส ชาสาเขา

เสาวณฺหาปุปฺผมาลฺยาทีสตกณฺเฐ

ยมหิมฺหุทิตา ภวา

ปริกณฺเฐ ญาตีสงฺฆ ฯ

ทุติยสฺส กุฏาคารี

เสาวณฺหาปุปฺผมาลฺยาทีสตกณฺหี

ยมหิมฺหุทิตา ภวา

ปริกณฺเฐ ทุตาคเรหิ ฯ

ทุติยสฺส กุฏาคารี

เสาวณฺหาปุปฺผมาลฺยาทีสตกณฺหี

ยมหิมฺหุทิตา ภวา

ปริกณฺเฐ ญาตีสงฺฆ ฯ

อายมสฺส อเสาตกวณิกา

สุปุปฺผิตา สพฺพกาลิกา ทฺหา

ยมหิมฺหุทิตา ภวา

ปริกณฺเฐ ทุตาคเรหิ ฯ

ព្រះរាជាដែលពួកព្រះញាតិហែហមហើយ យាងទៅក្នុងប្រា-
សាទណា ប្រាសាទនេះ របស់ព្រះរាជានោះ ដ៏ដេរដាស
ដោយផ្កាមាសនឹងកម្រងផ្កាផ្សេងៗ ។ ព្រះរាជាដែលពួកស្រីស្នំ
ហែហមហើយ ទ្រង់យាងទៅកាន់បន្ទប់សម្រាប់ផ្ទំណា បន្ទប់
សម្រាប់ផ្ទំនេះ របស់ព្រះរាជានោះ ដ៏ដេរដាសដោយផ្កាមាស
នឹងកម្រងផ្កាផ្សេងៗ ។ ព្រះរាជាដែលពួកញាតិហែហមហើយ
ទ្រង់យាងទៅកាន់បន្ទប់សម្រាប់ផ្ទំណា បន្ទប់សម្រាប់ផ្ទំនេះ
របស់ព្រះរាជានោះ ដ៏ដេរដាសដោយផ្កាមាសនឹងកម្រងផ្កា
ផ្សេងៗ ។ ព្រះរាជាដែលស្រីស្នំហែហមហើយ ទ្រង់យាងទៅ
កាន់ទីព្រៃឈើអសោកណា ទីព្រៃឈើអសោកនេះ របស់ព្រះ
រាជានោះ មានផ្កាក៏ល្អ សព្វៗ កាល គួរជាទីរីករាយចិត្ត ។

สุត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតក

អយមស្ស អាសោការាមោ

សុបុប្ផិតា សព្ពកាលិកា រម្មា

យហិំ មធុវិចរំ ភជា

បរិកិណ្ណោ ញាតិសង្ឃេន ។

ឥទមស្ស ឧយ្យានំ

សុបុប្ផិតំ សព្ពកាលិកំ រម្មំ

យហិំ មធុវិចរំ ភជា

បរិកិណ្ណោ ឥត្ថាគារេហិ ។

ឥទមស្ស ឧយ្យានំ

សុបុប្ផិតំ សព្ពកាលិកំ រម្មំ

យហិំ មធុវិចរំ ភជា

បរិកិណ្ណោ ញាតិសង្ឃេន ។

ឥទមស្ស កណិការារាមំ

សុបុប្ផិតំ សព្ពកាលិកំ រម្មំ

យហិំ មធុវិចរំ ភជា

បរិកិណ្ណោ ឥត្ថាគារេហិ ។

ព្រះពជាដែលពួកញាតិហែហមហើយ ទ្រង់យាងទៅកន្លែងទីព្រៃ
ឈើអសោកណា ទីព្រៃឈើអសោកនេះ របស់ព្រះពជានោះ
មានផ្កាវែកល្អសព្វៗកាល គួរជាទីរីករាយចិត្តៗ ព្រះពជាដែលពួក
ស្រីស្នំហែហមហើយ ទ្រង់យាងទៅកន្លែងទន្យានណា ទន្យាននេះ
របស់ព្រះពជានោះ មានផ្កាវែកល្អសព្វៗកាល គួរជាទីរីករាយចិត្តៗ
ព្រះពជាដែលពួកញាតិហែហមហើយ ទ្រង់យាងទៅកន្លែងទន្យាន
ណា ទន្យាននេះ របស់ព្រះពជានោះ មានផ្កាវែកល្អសព្វៗ កាល
គួរជាទីរីករាយចិត្តៗ ព្រះពជាដែលពួកស្រីស្នំហែហមហើយ
ទ្រង់យាងទៅកន្លែងព្រៃឈើកណិការណា ព្រៃឈើកណិការនេះ
របស់ព្រពជានោះ មានផ្កាវែកល្អសព្វៗ កាល គួរជាទីរីករាយចិត្តៗ

ឥធមស្ស កាណាតារវនំ

សុបុប្ផិតំ សព្ពកាលិកំ រម្មំ

យហិំមនុវិចរិ ភជា

បរិកំណ្ណោ ញាតិសង្ឃេន ។

ឥធមស្ស ចាដលិវនំ

សុបុប្ផិតំ សព្ពកាលិកំ រម្មំ

យហិំមនុវិចរិ ភជា

បរិកំណ្ណោ ឥត្ថាគារេហិ ។

ឥធមស្ស ចាដលិវនំ

សុបុប្ផិតំ សព្ពកាលិកំ រម្មំ

យហិំមនុវិចរិ ភជា

បរិកំណ្ណោ ញាតិសង្ឃេន ។

ឥធមស្ស អម្ពវនំ

សុបុប្ផិតំ សព្ពកាលិកំ រម្មំ

យហិំមនុវិចរិ ភជា

បរិកំណ្ណោ ឥត្ថាគារេហិ ។

ព្រះពាជាដែលពួកញាតិហៅហាមហើយ ទ្រង់យាងទៅ ក្នុងព្រៃឈើតណិការណា ព្រៃឈើតណិការនេះ របស់ព្រះពាជានោះ មានផ្ការីកល្អ សព្វ ។ កាល គួរជាទីរីករាយចិត្ត ។ ព្រះពាជាដែលពួកស្រីស្នំហៅហាមហើយ ទ្រង់យាងទៅ ក្នុងព្រៃប្រនៀងណា ព្រៃប្រនៀងនេះ របស់ព្រះពាជានោះ មានផ្ការីកល្អ សព្វ ។ កាល គួរជាទីរីករាយចិត្ត ។ ព្រះពាជាដែលពួកញាតិហៅហាមហើយ ទ្រង់យាងទៅ ក្នុងព្រៃប្រនៀងណា ព្រៃប្រនៀងនេះ របស់ព្រះពាជានោះ មានផ្ការីកល្អសព្វ ។ កាល គួរជាទីរីករាយចិត្ត ។ ព្រះពាជាដែលពួកស្រីស្នំហៅហាមហើយ ទ្រង់យាងទៅ ក្នុងព្រៃស្វាយណា ព្រៃស្វាយនេះ របស់ព្រះពាជានោះ មានផ្ការីកល្អ សព្វ ។ កាល គួរជាទីរីករាយចិត្ត ។

ឥទមស្ស អច្ឆរំ

សុបុប្ផិតំ សព្ពកាលិកំ វម្មិំ

យមហំ មុទិតវំ កជា

បវិកំណ្ណោ ញាតិសង្ឃេន ។

អយមស្ស ទោក្ខរណី

សញ្ជាតា អណ្ហាជមហិ វីតិកំណ្ណោ

យមហំ មុទិតវំ កជា

បវិកំណ្ណោ ឥត្ថាគារេហិ ។

អយមស្ស ទោក្ខរណី

សញ្ជាតា អណ្ហាជមហិ វីតិកំណ្ណោ

យមហំ មុទិតវំ កជា

បវិកំណ្ណោ ញាតិសង្ឃេន ។

[៦៧៧] កជា ខោ[1] បព្ភដោ សុត្តសោមោ

វដ្ដំ ឥមំ បហាឡ្ហាន

តោសាយវត្តាសនោ

ជាតោវ ឯកតោ ចរតិ ។

---

๑ ម. រាជា ពារា ខោ ។

ព្រះពារាណសីដែលពួកញាតិហៃហមហើយ ទ្រង់យាងទៅកាន់ព្រៃស្វាយណា ព្រៃស្វានេះ របស់ព្រះពារាណសីនោះ មានផ្លែឈើតែល្អសព្វៗកាល គួរជាទីរីករាយចិត្ត ។ ព្រះពារាណសីដែលពួកស្រីស្នំហៃហមហើយ ទ្រង់យាងទៅកាន់ស្រះបោក្ខរណីណា ស្រះបោក្ខរណីនេះ របស់ព្រះពារាណសីនោះ ដ៏ដេរដាស (ដោយផ្កាឈូកជាតិ នឹងផ្កាឧប្បលជាតិ) ដ៏កុះករដោយពួកអណ្ដើក (គួរជាទីរីករាយចិត្ត) ។ ព្រះពារាណសីដែលពួកញាតិហៃហមហើយ ទ្រង់យាងទៅកាន់ស្រះបោក្ខរណីណា ស្រះបោក្ខរណីនេះ របស់ព្រះពារាណសីនោះ ដ៏ដេរដាស (ដោយផ្កាឈូកជាតិ នឹងឧប្បលជាតិ) ដ៏កុះករដោយពួកអណ្ដើក គួរជាទីរីករាយចិត្ត ។

(๖๗๗) ព្រះពារាណសីទ្រង់ព្រះនាមសុតសោម បានលះបង់ពារាជសម្បត្តិនេះហើយ ក៏ទ្រង់ព្រះផ្នួស ទ្រង់ព្រះពស្ត្រកាសាយៈ ស្តេចយាងទៅតែមួយព្រះអង្គឯង ដូចជាដំរីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ។

បត្តាលីសនំជាតេ ឧត្តានំ

(๖๗๘) មាស្សុ បុព្វេ រតិកីឡិតានំ
មាសិតានំ អនុស្សរិត្ថ
មា កេ កាមា មានឹសុ
សុរម្ហញ្ចិ សុឧស្សវំ ឆតវំ ។
មេត្តចិត្តញ្ច ភាវេថ
អប្បមាណំ ទិវា ច រត្តោ ច
អថ កត្ថិត្ថ នោវប្បវំ
អាវាសំ បុញ្ញកម្មិនន្តិ ។

បុលួសុតសោមជាតកំ បញ្ចមំ ។

ពិស្សុទ្ធាំ

សុវបណ្ណាតជម្ពុកា កុណ្ឌលិនោ
វារកញ្ញមលម្ពុសជាតកំ ច
បវរុត្តមសន្ធិសិរីរុយ្ហកោ
សុតសោមអវិន្ទមភជវភេ ។

បត្តាលីសនិបាតំ និដ្ឋិតំ ។

---

(๖๗๘) (ព្រះរាជា...) អ្នកចាំឯង ឮយកុំព្រួកការលេងដោយសេចក្តីត្រេកអរ នឹងការសើចក្នុងកាលមុនឡើយ កាមចាំឯងឮយកុំបៀតបៀនពួកអ្នកឡើយ នគរឈ្មោះសុទស្សនៈ ជាទីគួរតែរាយ (អ្នកចាំឯងឮយកុំព្រួកឡើយ) ។ អ្នកចាំឯងឮយ ចូរចំរើនមេត្តចិត្ត រកប្រមាណមិនបាន ចាំឯងថ្ងៃចាំឯងយប់ ទើបពួកអ្នកនឹងទៅកាន់ទេពបុរី ដែលជាលំនៅពួកអ្នកមានបុញ្ញកម្ម ។

ចប់ បុល្លសុតសោមជាតក ទី ๕ ។

ឧទ្ទានដែបត្តាលីសនិបាតនោះគឺ

និយាយអំពីសេកជាអ្នកប្រាជ្ញ ឈ្មោះដម្ពុកៈ ๑ ពួកព្រះរាជាមានកុណ្ឌល ๑ ជាតកនាងអលម្ពុសា ជាតកញ្ញាដ៏ប្រសើរ ๑ នាគពជមានសិរី ឈ្មោះសង្ខបាល ដ៏ប្រសើរ ๑ អរិន្ទមរាជដ៏ប្រសើរ ព្រះនាមសុតសោម ๑ ។

ចប់ បត្តាលីសនិបាត ។

សុត្តន្តបិដកេ
ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ
ឥរិមេ ភាគេ

	មាតិកា		អង្គ
បកិណ្ណកនិបាតេ	សាលិកេទារជាតកំ	បឋមំ	១
	ចន្ទកិន្នរជាតកំ	ទុតិយំ	៤
	មហាទុក្កជាតកំ	តតិយំ	៨
	ទុទ្ទាលកជាតកំ	ចតុត្ថំ	១៣
	កិសជាតកំ	បញ្ចមំ	១៧
	សុរុចិជាតកំ	ឆដ្ឋំ	២៣
	បញ្ចុម្បោសថិកជាតកំ	សត្តមំ	២៧
	មហាមោរជាតកំ	អដ្ឋមំ	៣១
	តច្ឆសូករជាតកំ	នវមំ	៣៦
	មហាវាណិជជាតកំ	ទសមំ	៤០
	សាធីនពជ្ឈជាតកំ	ឯកាទសមំ	៤៤
	ទសព្រាហ្មណជាតកំ	ទ្វាទសមំ	៤៨
	កិក្ខាបរម្បរជាតកំ	តេរសមំ	៥៧

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ឯរមភាគ

មាតិកា

ទំព័រ

បកិណ្ណកនិទាន សាលិកេទារជាតក ទី ១ . . . . . ១

បទកុំន្នរជាតក „ ២ . . . . . ៤

មហាឧក្កុសជាតក „ ៣ . . . . . ៨

ឧទ្ទាលកជាតក „ ៤ . . . . . ១៣

ភិសជាតក „ ៥ . . . . . ១៧

សុរុចិជាតក „ ៦ . . . . . ២៣

បញ្ចុបោសថិកជាតក „ ៧ . . . . . ២៧

មហាមោរជាតក „ ៨ . . . . . ៣១

តច្ឆសូករជាតក „ ៩ . . . . . ៣៦

មហាវាណិជជាតក „ ១០ . . . . . ៤០

សាធិនវាជិជាតក „ ១១ . . . . . ៤៤

ទសព្រាហ្មណជាតក „ ១២ . . . . . ៤៨

ភិក្ខាបរម្បរជាតក „ ១៣ . . . . . ៥៧

មាតិកាបត្តាធិ

មាតិកា

			អង្កៃ
វិសតិនិបាតេ	មាគន្ធជាតកំ	បឋមំ	๖๒
	ចិត្តសម្ភូតជាតកំ	ទុតិយំ	๖๘
	សិរិវាណជាតកំ	តតិយំ	๗๔
	សិរីមន្ទជាតកំ	ចតុត្ថំ	๘๐
	ភេហានមិគជាតកំ	បញ្ចមំ	๘๘
	ហំសជាតកំ	ឆដ្ឋំ	๙๓
	សត្តិគុម្ពជាតកំ	សត្តមំ	๙๘
	កណ្ហាតិយជាតកំ	អដ្ឋមំ	๑๐๒
	សោមនស្សជាតកំ	នវមំ	๑๐๘
	ចម្មវិយ្យជាតកំ	ទសមំ	๑๑๙
	មហាបលោភនជាតកំ	ឯកាទសមំ	๑๒๙
	បញ្ចបណ្ឌិតជាតកំ	ទ្វាទសមំ	๑๓๐
	ហត្ថិបាលជាតកំ	តេរសមំ	๑๓๙
	អយោឃរជាតកំ	ចុទ្ទសមំ	๑๔๒

សន្ទីកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

			ទំព័រ
វិសតិនិបាត	មាតង្គជាតក	ទី ១	៦២
	ចិត្តសម្ភូតជាតក	„ ២	៦៨
	សិរិវាណិជាតក	„ ៣	៧៤
	សិរីមន្តជាតក	„ ៤	៨០
	រោហនមិគជាតក	„ ៥	៨៨
	ហំសជាតក	„ ៦	៩៣
	សត្តិគុម្ពជាតក	„ ៧	៩៨
	ភល្លាតិយជាតក	„ ៨	១០២
	សោមនស្សជាតក	„ ៩	១០៨
	ចម្បេយ្យជាតក	„ ១០	១១៥
	មហោបលោភនជាតក	„ ១១	១២៥
	បញ្ចបណ្ឌិតជាតក	„ ១២	១៣០
	ហត្ថិបាលជាតក	„ ១៣	១៣៥
	អយោឃរជាតក	„ ១៤	១៤៤

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា

			អង្គ
តិសនិបាតេ	កឹឆន្ទជាតកំ	បឋមំ	๑๔๙
	កុម្ភជាតកំ	ទុតិយំ	๑๕๔
	ជយទ្ទិសជាតកំ	តតិយំ	๑๖๒
	ឆទ្ទន្តជាតកំ	ចតុត្ថំ	๑๗๑
	សម្ភវជាតកំ	បញ្ចមំ	๑๘๐
	មហាកបិជាតកំ	ឆដ្ឋំ	๑๘๗
	ទករក្ខសជាតកំ	សត្តមំ	๑๙๔
	បណ្ឌរកជាតកំ	អដ្ឋមំ	๒๐๐
	សម្មុលាជាតកំ	នវមំ	๒๐๘
	កណ្ហទីបាយនជាតកំ	ទសមំ	๒๑๕
ចត្តាលីសនិបាតេ	តេសកុណជាតកំ	បឋមំ	๒๒๓
	សរភង្គជាតកំ	ទុតិយំ	๒๓๑
	អលម្ពុសាជាតកំ	តតិយំ	๒๔๓
	សង្ខបាលជាតកំ	ចតុត្ថំ	๒๕๑
	ចុល្លសុតសោមជាតកំ	បញ្ចមំ	๒๖๓

សន្ធិកច្រាប់មាតិកា

មាតិកា			ទំព័រ
តិសនិបាត	កឹដន្តជាតក	ទី ๑	๑๔๙
	កុម្ភជាតក	„ ๒	๑๕๔
	ជយទ្ទិសជាតក	„ ๓	๑๖๒
	ឆទ្ទន្តជាតក	„ ๔	๑๗๑
	សម្ភវជាតក	„ ๕	๑๗๐
	មហាកប៊ិជាតក	„ ๖	๑๘๗
	ទករក្ខសជាតក	„ ๗	๑๙๔
	បណ្ឌរកជាតក	„ ๘	๒๐๐
	សម្ពុលាជាតក	„ ๙	๒๐๘
	ភណ្ឌុតិណ្ឌុកជាតក	„ ๑๐	๒๑๕
បញ្ចាលីសនិបាត	តេសកុណជាតក	ទី ๑	๒๒๓
	សរភង្គជាតក	„ ๒	๒๓๑
	អលម្ពុសាជាតក	„ ๓	๒๔๓
	សង្ខបាលជាតក	„ ๔	๒๕๑
	ប៊ុល្លសុធសោមជាតក	„ ๕	๒๖๓

វិរុទ្ធវិរុទ្ធបត្តំ

វិរុទ្ធបាឋៈ	អវិរុទ្ធបាឋៈ	អង្កៈ	វជ្ជលេខាយំ
តតិយំ ឧច្ចាល-	ចតុត្ថំ ឧច្ចាល-		
កជាតកំ	កជាតកំ	๑๕	๑
សស្សុនេក	សស្សុនេក	๒๖	๑๑
ឧរត	ឧរក	๒๘	๖
នេរសុ	នេរេសុ	๔๕	๕
ថេមជា	មេថុជា	๕๑	๑๒
មត្តំ	មុត្តំ	๙๐	๑๓
បង្ខនញ្ច	ចន្ទនញ្ច	๑๐๕	๑๕
ឆវមំ	ឆវមំ	๑๑๕	๖
តតិយំ ចម្បេ-	ឧសមំ ចម្បេ-		
យ្យជាតកំ	យ្យជាតកំ	๑๑๙	๑
តេវសកំ	តេវសមំ	๑๔๑	๑๘
តថ្ងមមំ	តថ្ងបមំ	๑๔๙	๖
អម្ពមក្កំ	អម្ពបក្កំ	"	"
បញ្ចមំ សម្ភវ-	ឆដ្ឋំ មហាកប៊ិ-		
ជាតកំ	ជាតកំ	๑๘๙	๑
បញ្ចមំ សម្ភវ-	ឆដ្ឋំ មហាកប៊ិ-		
ជាតកំ	ជាតកំ	๑๙๑	๑

សន្លឹកប្រៀបពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ឯង្គប	បង្គប	២០	៥
សុរុបិដាតក ទី ៥	សុរុបិដាតក ទី ៦	២៣	១
ព្រះភ្លែកពុទ្ធ	ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ	៣១	២
ប្រើង	ប្រើន	▪	១៥
ភក្ខ	ភិក្ខ	៥៩	១
ទុប្ប	ទុប្ប	១៥៤	៨
សុះស្ពាយ	ស្ពុះស្ពាយ	១៧៦	៤
ផែងដី	ផែនដី	១៩៨	១០
ស៊ីវ៉ុំ	ស៊ីគូវ៉ុំ	២១៣	៣
ឯឃភិទេវកុញ្ជ·	ឯមឃភិទេវកុញ្ជរ	២៤៧	១៩

សៀវភៅនេះ ត្រូវបានបោះពុម្ពឡើងវិញ ដោយប្រាក់អំណោយនៃ
អ្នកខាងក្រោមនេះ :

Printing costs were met through the gift of

Wat. Sotoshu Fukusenji Temple
The Rev. Seikyo Muchaku · Toki Muchaku
292 Hitokuwada, Tako-Machi, Katori-Gun, Chiba Prefecture 289-22
Japan

この本は次の方によって復刻されました。

宗教法人 曹洞宗 福泉寺 住職　無着成恭・無着とき
〒289-22　日本国千葉県香取郡多古町一鍬田292
☎0479-75-0894

ព្រះត្រៃបិដក ភាគទី ១១០ " អភិធម្មបិដក "
ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, ភ្នំពេញ
ការបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ របស់សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ
បោះពុម្ព ថ្ងៃទី ១០ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤
សហប្រតិបត្តិការរៀបរៀង និងបោះពុម្ពនៅប្រទេសជប៉ុន

TRIPITAKA VOL. 60 (of 110 volumes total)
"SUTTANTA PITAKA"
Published by the Buddhist Institute, Phnom Penh
Reproduced with the kind cooperation of the
TRIPITAKA PUBLISHING COMMITTEE
First edition December 8, 1994
Printed in Japan by Hirosaki Sogo Printing Ltd.

トリピタカ（南伝大蔵経）全110巻・第60巻スッタンタピタカ（経部）

発　　行：プノンペン仏教研究所
復刻救援：カンボジア版トリピタカ(南伝大蔵経)復刻救援委員会
発　　行：1994年12月８日

印刷・製本／弘前相互印刷株式会社
製作にあたり弘前相互印刷株式会社の多大な協力を得ました

INSTITUT BOUDDHIQUE